

והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע

זהר על התורה

בראשית ב

מהתנא האלהי

רבי שמעון בן יוחאי זלה"ה

עם סתרי תורה ומדרש הנעלם ועם פקודי אורייתא מרעיא מהימנא ותוספתא על קצת פרשיות כמוהו לא היה מלפנים באותיות גדולות מרובעות ובנקודות ללמוד בו כל איש אשר רוח אלהים דבר בו להיות צדיק וחסיד והוספנו במקומו הראוני מראה מקום מכל פסוקי תנ"ך עם הגהות האר"י ז"ל עפ"י דרך אמת ולמטה מראה מקומות הר"מ קורדובירו ואמרי בינה עם פירושו והגהות יש מאי"ן להרב חיד"א זיע"א הכל על סדר נכון:

והוספנו בו ביאור המלות הקשות של הזהר

השתדלנו להגיה ולתקן השגיאות שבדפוס
כפי שמוזכר מאחרי הדף

קרן הוצאת ספרי רבני בבל
רח' דוד ילין 40

ירושלים שנת תשל"ז

ואל"ף, ו, אום : לטוטט טואףט

וכריתו להודיעם : ישב כסתר עליון כצל שרי יחלונן

ומצדיקי הדכיס ככוכבים סאולף ועד : גל עיני וביטה

דפוס המד בע"מ, ירושלים

לזכר עולם

הגהה ראשונה והגהה שניה עם תוספת שהיה חסר בראשונה
להוצאה השניה הזאת נעשתה ע"י משפחת הרה"ג המקובל האלקי
הגלגולים וספר שם משמעון על עץ חיים וספר אמרי שמעון פי' על
התנ"ך ודרושים וחקירות שונות" לע"נ כלתו **מסעודה בת שמחה**
ז"ל אשת בנו עזרא ציון הי"ו שנפטרה ביום שב"ק כ"ד שבט תשל"ג
תנצב"ה וכל הדפסה או צלום שתהיה מהספר הקדוש הזה מחוייבים
להדפיס גם המודעה הנ"ל ותע"ב.

הזכות שמורה לקרן הוצאת ספרי רבני ככל
רח' רוד ילין 40 ירושלים

מהדורה שניה מתוקנת ה'תשמ"ב

פרשת תולדות

מדרש הנעלם

זוהר

תולדות יצחק בן אברהם אברהם
הוליד את יצחק רבי יצחק פתח
הרודאים

ואלה תולדות יצחק וְגוֹמֵר פֶּתַח | וְאֵלֶּה
רְבִי חֵיָא וְאָמֵר (תהלים ק"ו)
מִי

(א) נסוד חיי פי שמואלו מ"ח כעל חיסוד עמו וכסחלקו לעולם לכונס כסוד מ"ו ואח"כ לעולם רמייכו ללאף כמר ווסו מוי ככו' כש' אחריו וח
(ב) קל"ט א' כמדרש הנעלם

מי ימלל גבורותי יי שמייע כל
 תהלתוי תא חזי כד בעא קדשא
 בריך הוא וסליק ברעיתא קמיה
 למברי עלמא, הורה מסתכל
 באורייתא וברא ליה, וככל עובדא
 ועובדא דברא קדשא בריך הוא
 בעלמא, הוה מסתכל באורייתא
 וברא ליה הדיא הוה דכתיב
 (משלי ח) ואהיה אצלו אמון ואהיה
 (רקל'ד ע"ב) שעשועים יום יום, אל
 תקרי אמון אלא אומן, כד בעא
 למברי אדם אמרה תורה קמיה,
 אי בר נש יתברי ולברתו יחטי
 ואנת תידון ליה, אמאי יהון עובדי
 ידך למגנא, דהוי לא ייכול
 (ב) למסבל דינך אמר לה קדשא
 בריך הוא הא אתקניית תשובה
 עד לא בראתי עלמא, אמר קדשא
 בריך הוא לעלמא בשעתא דעבד
 ליה וכרא לאדם, אמר ליה עלמא
 עלמא אנת ונימוסך לא קיימין אלא
 על אורייתא, וכגין כך בראתי ליה
 לאדם כך, בגין דיתעסק בה, ואי
 לאו הא אנא אהדר לך לתהו ובהו
 וכלא בגיניה דאדם קיימא הדיא
 הוא דכתיב (ישעיה מ"ה) אנכי עשיתי
 ארץ ואדם עליה בראתי, ואורייתא
 קיימא ומכרזא קמיהו דבני נשא
 בגין דיתעסקון וישתדלו בה ולית

כאן

(סו"ד) הדודאים נתנו ריח וגומר תנו רבנן
 לעתיד לבא הקדוש ברוך הוא מחיה את
 המתים וינער אותם מעפרם שלא יהיו
 כגון עפר, כמות שהיו בתחלה שנבראו מעפר
 ממש, דבר שאינו מתקיים הדיא הוה דכתיב
 (כריתות ב) ויצר יי אלהים את האדם עפר מן
 האדמה, ובאותה שעה יתנערו מעפר מאורו
 הבנין, ויעמדו כגון מקוים להיות להם קיומא
 הדיא הוה דכתיב (ישעיה כ"ג) התנערי מעפר
 קומי שבי ירושלים, יתקיימו בקיומם ויעלו
 מתחת לארץ, ויקבלו נשמתם בארץ ישראל
 באותה שעה ציף (כ"א ישיב) קדשא בריך הוא
 כל מיני ריחון שבגן עדן עליהם הדיא הוה
 דכתיב (סו"ד) הדודאים נתנו ריח אמר רבי
 יצחק אל תקרי הדודאים אלא הדורים, זהו
 הגוף והנשמה שהם דורים ורעים זה עם זה
 רב נחמן אמר דודאים כמש"מ הדודאים
 מולידים אהבה בעולם, אף הם מולידים
 אהבה בעולם, ומאי נתנו ריח, כשרון מעשיהם
 לרעה ולהכיר לבוראם ועל פתחינו, אלו
 פתחי שמים שהם פתחים להוריד נשמות
 לפגרים כל מגדים, אלו הנשמות חדשים גם
 ישנים, אותם שצאו נשמתם מהיום כמה שנים,
 ואותם שיצאו נשמתם מימים מעטים, וזכו
 בכשרון מעשיהם להכנס בעולם הבא, כלם
 עתירים לירר בבת אחת להכנס בגופים
 המוכנים להם אמר רבי אחא בר יעקב בת
 קול יוצאת ואומרת, חדשים גם ישנים דודי
 צפנתי לך צפנתי אותם באותם העולמות
 לך בשביכך, בשביל שאמה גוף קדוש ונקי
 דבר אחר הדודאים נתנו ריח, אלו מלאכי
 שלום, נתנו ריח אלו הנשמות שהם ריח בעולם
 נתנו שבקו כמה דאת אמר (ממוני כ"א) ולא
 נתן סיחון את ישראל דתאנא אמר רבי
 יהודה שלש כתות של מלאכי השרת הולכים
 בכלר חדש ובכל שבת, ללוות לנשמה עד

כקום

(ב) כי כפי ערך החטא לו גם אין עקמום אף כריכיוו עתשים וסאיכ סאן לסקיאות פא"ו כי כ"י סאן סרולס כחאוסכ ז"ח :
 פ שטמסקלג

מאן דירכין אודניה • תא חזי כל
 מאן דאשתרל באורייתא אירו
 קיים עלמאוקיים כל עוכדא ועוכדא
 על תקוניה כדקא יאות, ולית לך
 כל שייפא ושייפא דקיימא ביה
 כבר נש, דלא הוי לקבליה בריה
 בעלמא, דהא כמה דבר נש איהו
 (6) מתפריג שייפין, וכלהו קיימין
 דרגין על דרגין, מתתקנין אלין על
 אלין וכלהו חד גופא, דהבי נמי
 עלמא, וכל אינון בריין בלהו שייפין
 שייפין וקיימין אלין על אלין, וכד
 מתתקנין בלהו (7) הא (חד) גופא
 ממש • וכלא כגוונא דאורייתא,
 דהא אורייתא כלא שייפין ופרקין
 וקיימין אלין על אלין, וכד מתתקנין
 בלהו אתעבירו חד גופא • כיון
 דאסתכל דוד בעוכדא דא פתח
 ואמר (תהלים ק"ד) מיה רבו מעשיך
 " כלם בחכמה עשית מלאה הארץ
 קניניה, (8) באורייתא אינון כל דין
 עלאינסתימין דלא יכלין לאתדבקא
 באורייתא כל אינון מלין עלאין
 דאתגליין ולא אתגליין באורייתא
 אינון כל מלין דדעילא ודתתא, כל
 מלין דעלמא דין וכל מלין דעלמא
 דאתי באורייתא אינון. ולית מאן
 (תקליה ע"א) דישגח וידע לון, ובגין
 כך

מקום מעלתה. ובמאן נוקים על פתחינו כל
 מגדים • אמר רבי יהודה אלו הן הגופות
 שהם עומדים בפתחי קברות לקבל נשמתן
 ורבימיה נותן פתקא דחושבנא. והוא מכריז
 ואומר דכוננו של עולם חדשים גם ישנים
 אותם שנקברו מכמה ימים. ואותם שנקברו
 מזמן מועט. כלם צפנתי לך למיפק להו
 בחושבנא • אמר רב יהודה אמר רב עתיד
 הקדוש ברוך הוא לשמוח באותו זמן עם
 הצדיקים. להשרות שכנתו עמהם. והכל ישמחו
 כאותה שמחה הרא הוא רכתיב (ע"ה) ישמח
 " כמעשיו אמר רבי יהודה עתידים הצדיקים
 באותו זמן לכרא עולמות ולהחיות מתים •
 אמר ליה רבי יוסי והתנן (קט"ז) ואין כל
 חדש תחת השמש • אמר ליה רבי יהודה תא
 שמע, בעוד שהרשעים בעולם וירבנו. כל העולם
 אינו כקיום, וכשהצדיקים בעולם אז העולם
 מתקיים ועתידים להחיות מהים כרקאמרן
 (זכרים ח) עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות
 ירושלם ואיש משענהו בידו מרוב ימים כרכתיב
 (ק"ד ע"ב) לעיל. באותו זמן ישיגו הצדיקים רעת
 שלימה דאמר רבי יוסי כיומא דיחרי קדשא
 בריך הוא בעוכדי. ומינין אינון צדיקיא למנדע
 ליה כלבהון. וכדין יסני סכלתנו כלבהון פאילו
 חזו ליה כענא הרא הוא רכתיב (ישעיה כ"ט) ואמר
 כיום ההוא הנה אלהינו זה וגומר • ושמחת
 הנשמה בנוף יתר מכלם. על שיהיו שניהם
 קיימים וידעו וישיגו את בוראם. ויהנו מזיו
 השכינה. וזהו הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד
 לבא הרא הוא רכתיב ואלה תולדות יצחק
 בן אברהם. אלו הם תולדות השמחה והשחוק
 שיהא בעולם באותו זמן • בן אברהם. היא
 הנשמה הזוכה לבך ולהיות שלימה במעלתה •
 אברהם דוליד את יצחק. הנשמה מולידה
 השמחה והשחוק הזה בעולם. אמר רבי יהודה
 רבי

(6) שמחלק סדרם לזכרים איכרים: (7) א"פ עיני כס' שמורם סלרין סרתיב כענין סלקריות סוף וכתיב ז'ל. כי סעגליות כלו כלזו סחר' וצזר אז כוונת חז"ל כמדרש כל טס. שיש כלסם יז כנגדי כלרץ ומכיל סז רלום מן ספסוק לכל דבר ודבר: (8) סמר ד' ענינים כאורייתא כנגד ד' עולמות אכילע רככל עילם סקורם כדרש כפי סעניס סהוי א"פ:

כך כתיב (תהלים ק"ו) מי ימלל גבורות
 יי שמיע כל תהלתו • תא חזי אתא
 שלמה ובקעא למיקם על מלוי
 דאורייתא ועל דקרוקי אורייתא
 ולא יכיל, אמר (ע ה ה) אמרתי
 אחכמה והיא רחוקה ממני • דוד
 אמר (תהלים קי"ט) גל עיני ואביטה
 גפלאות מתורתך תא חזי כתיב
 בשלמה (מלכים ב' ו') וידבר שליטת
 אלפים משל ויהי שירה חמשה
 ואלף • והיא אוקמורה דחמשה
 ואלף טעמים הוו בכל משל ומשל
 דהוה אמר • ומה שלמה דאיהו
 בשר ודם כך הוו במלוי • מלוי
 דאורייתא דקאמר קדשא בריך
 הוא על אחת במה וכמה, דבכל
 מלה ומלה אית בה כמה משלים,
 כמה שירין, כמה תושבחין, כמה
 רזין עלאין, כמה חכמאן, ועל דא
 כתיב מי ימלל גבורות יי תא חזי
 מה כתיב לעילא ואלה תולדות
 ישמעאל דאינון תריסר נשיאין,
 לבתר אמר ואלה תולדות יצחק,
 סלקא דעתך דכיון דכתיב ביה
 בישמעאל דאוליד תריסר נשיאין
 ויצחק אוליד תרין בנין, דדא אסתלק
 ודא לא אסתלק • על דא כתיב
 מי ימלל גבורות יי דא יצחק ויצחק
 אפיק ליה ליעקב דהוה אירו

בלחורוי

לדכי חייא הא דתנינן דעתיד הקדוש ברוך
 הוא לעשות סעודה לצדיקים לעת'ל מאי היא •
 אמר ליה (א) עד לא אזליה קמי אינון מלאכין
 קדישין כארו פתניהין הכי שמיע לי כיון
 דשמעית הא דאמר רבי אלעזר אתי' שכבא
 בלכאי דאמר רבי אלעזר סעודה הצדיקים
 לעתיד לכא כהאי דכתיב (עמ"ס כ"ד) ויחזו את
 האלהים ויאכלו וישתו, ודא הוא דתנן ניוונין
 ואמר רבי אלעזר פאתר חד תנינן נהנין וכאתר
 אתרא תנינן נונין, מאי בין האי להאי אלא
 הכי אמר אבוי הצדיקים שלא זכו כל כך
 נהנין מאורו זיו שלא ישיגו כל כך. אבל
 הצדיקים שזכו נונין עד שישיגו השנה שלימה,
 ואין אכילה ושחיה אלא זיו, וזו היא הסעודה
 והאכילה, וכנא לן הא ממשנה דכתיב (עמ"ס ל"ב)
 ויהי שם עם יי ארבעים יום וארבעים לילה
 לחם לא אכל ומים לא שתה, מאי טעמא לחם
 דא אכל ומים דא שתה, מפני שהיה נוון
 מסעודה אחרת מאותו זיו של מעלה, וכהאי
 גוונא סעודתן של צדיקים לעתיד לכא אמר
 רבי יהודה סעודת הצדיקים לעתיד לטא
 לשמוח כשמחתו דדא הוא דכתיב (תהלים ל"ב)
 ישמעו עננים וישמחו רב הונא אמר מהכא
 (ב ע"ב) וישמחו כל חוסי כך לעולם ירננו • אמר
 רבי יצחק האי והאי איתא לעתיד לכא ותאנא
 אמר רבי יוסי יין המשומר בענביו משרשת
 ימי בראשית אלו דברים עתיקים שלא נגדף
 לאדם מיום שנברא העולם, ועתידים להגלות
 לצדיקים לעתיד לכא, וזו היא השתיה ואכילת
 (וישתיה) ודאי דא היא • אמר רבי יהודה
 ברבי שלום אם פן מהו ליתן ומרו השור
 דכתיב (ויק"ט) כי בול הרים ישאו לו אמר רבי
 יוסי והא כתיב (עמ"ס כ"ב) ביום ההוא יפקוד יי
 בחרבו הקשה הגדולה והחזקה על ליתן נחש
 בריח ועל ליתן נחש עקלתון והרג את
 התנין אשר בים, הא הכא תלתא • אלא ימנ
 הוא

(א) עד נכא לככא לפני מלאכא קדושא ליעז מש סעודה לעתיד לכא בראשית

בלחודו יתיר מכלהו, דאורידי
 תריסר שבטין קיימא דלעילא
 ותתא אבל יצחק לעילא בקדושא
 עלאה וישמעאל לתתא ועל דא
 כתיב מי ימלל גבורות יי שמיע
 כל תהלתו דא יעקב, כד אתדבק
 שמשא בסיהרא כמה כוכבייא
 נהירין מנייהו ואלה תולדות יצחק
 בן אברהם אמר רבי יוסי מאי
 ישנא דעד הבא לא כתיב בן
 אברהם והשתא אמר, אלא אף על
 גב דכתיב ויברך אלהים את
 יצחק בנו, השתא דמית אברהם
 דיוקניה הוה ביה ואשתאר ביה
 כיצחק, רכל מאן דחמי ליצחק
 הוה אמר דא אברהם ודא, והוה
 סהיד ואמר אברהם הוליד את
 יצחק רבי יצחק קם ליליא חד
 (דק"ס ע"ב) למלעי באורייתא ורבי
 יהודה קם (ב) בקסרוי כהדיא
 שעתא אמר רבי יהודה איקום
 ואיזיל לגבי רבי יצחק וארעי
 באורייתא ונתחבר כחדא, אזל
 עמיה חזקיה בריה דהוה רבייא
 כד קריב אבבא שמע ליה לרבי
 יצחק דהוה אמר ויהי אחרי מות
 אברהם ויברך אלהים את יצחק
 בנו וישב יצחק עם באר לחי רואי
 האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא

דווא דקא רמו על מלכותא אמר רבי
 הנחום לית למימר על מה דאמרו רבנן דוראי
 כך הוה אמר רבי יצחק אנא היינא קמיה
 דרבי יהושע ושאלנא האי מלה אמרנא האי
 סעודתא דצדיקייא לעתיד לבא אי כך הוה
 לא אתיישבא בלבאי, דהא אמר רבי אלעזר
 סעודת הצדיקים לעתיד לבא כהאי גוונא
 דכתיב (עמ"ס כ"ו) ויחזו את האלהים ויאכלו
 וישתו, אמר רבי יהושע שפיר קאמר רבי
 אלעזר וכך הוה עד אמר רבי יהושע האי
 מהימנותא דאמרו רבנן לרובא דעלמא,
 דזמינן אינן בהאי סעודתא דליתן וההוא
 רגורא, ולמשהי חמרא טב דאתנטר מנד
 אתברי עלמא קרא אשכחו ורדשו דכתיב
 (ויקרא כ"ו) ואכלתם לחמכם לשובע דאמר רבי
 זירא כל מיני פתוי פיתה הקדוש ברוך הוה
 לישראל להחזירם למוטב ודא הוה יתיר
 מכלהו דאמר להו ואכלתם לחמכם לשובע
 ובקלות ואכלתם ולא תשבעו ודא קשיא
 להו מכלהו, מאי טעמא דכתיב (עמ"ס ט"ו) מי
 יתן מותנו ביד יי בארץ מצרים וגומר אמר
 רבי זירא מלמד דמשום האכילה מסרו נפשם
 למות בידם, בין שראה הקדוש ברוך הוה
 תאותם אמר להם אם תשמעו לקול המצות
 ואכלתם לשובע כדי להניח דעתם כהאי
 גוונא חמו רבנן דגלותא אתמישך אסתכמו
 על קראי באורייתא ואמרו דזמינן למיכר
 ולמחר בסעודתא רבה דזמין קדשא ברוך
 הוה למיזבד להו ועל דא רובא דעלמא סבלו
 גלותא בגין ההיא סעודתא אמר רבי יוחנן
 לית לן לסתור מהימנותא דכלא, אלא לקיימא
 ליה, דהא באורייתא אסהידת עלוי, דהא אנן
 ידען מהימנותא דצדיקייא וכסופא דיליהו
 מאי היא דכתיב (ע"ב ט"ו) נגילה ונשמחה בך
 ולא באכילה, נזכירה דודין מין, וההיא
 סעודתא דזמינן בה יחא לן חולק למתני

סינה

סיפיה

(6) סס מקום ור' וכו' צמד סס לעסוק נחורס :

סיפיה רישיה • מאי שנא דקדשא בריך הוא אצטריך לברכא ליה ליצחק, בגין דאברהם לא ברביה, מאי טעמא, משום דלא יתברך עשו. ועל דא סליקו אינון ברכאן לקדשא בריך הוא ואוקמוהו. וישב יצחק עם באר לחי רואי, מאי לחי ראי, אלא (ב) דאתחבר בה בשכינתא, בירא דמלאך קיימא אתחוי עלה כתרונמו. ובגין כך ברכיה • ארהכי בטש רבי יהודה אבכא ועאל ואתחברו, אמר רבי יצחק השתא זווגא דשכינתא בהרן • אמר רבי יהודה האי באר לחי רואי דקאמרת שפיר, אבל (ג) במלה אשתמע • פתח ויאמר (סירי) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון, האי קרא אתמר • אבל הא אוקמוה מעין גנים דא אברהם, באר מים חיים דא (ס' כ) יצחק, ונוזלים מן לבנון דא יעקב • באר מים חיים דא יצחק • היינו דכתיב וישב יצחק עם באר לחי ראי • ומאי באר דא (סס דף ב') שכינתא, לחי, דא חי העולמים, צדיק חי העולמים, ולית לאפלישא לון חי הוא בתרין עלמין, חי לעילא דאיהו עלמא עלאה,

חי

מינה, וזו היא השמחה והישחוק ואלה תולדות יצחק. שיצחקו הצדיקים לעתיד לבא • אברהם הוליד את יצחק, וזכה הנשמה מוליד השחוק היה והשמחה בעולם:

ויהי יצחק בן ארבעים שנה רבי כל בשם רבי יוסי פתח ואמר (א) יישקני כנשיקות פיהו וגומר, ככמה מעלות נברא העולם, דהנין אמר רבי אחא בר יעקב כל מה שברא קדשא בריך הוא בעולמות שלו חוץ מכנף היו בשתוף • ומי אמר רבי אחא הכי חס ושלום, דהא כמלה דא יסני פלוגתא בעלמא, דאי תיבא הכי, המלאכים שהם נבראים רוח הקדש ממי, ואמר שיש שתוף בהם, הא כל אפיא דידהון וידון שוין • אמר רבי אבא (ב) כמלה דא יסני פלוגתא בעלמא, דהא תנן כמתניתין דידן דכל דעבר קדשא בריך הוא עבר כגון גופא ונשמתא, ואי תיבא דהא לית גופא למלאכים כן הוא אבל לית אינון יכלין למעבר עבדתא, עד שישתתף בהו הויה נשמתא קדשא, דהויה סינעא דלעילא וכהאי גוונא כל מאי דעביד אצטריך להויה סינעא דלעילא מניה • אמר רבי יוסי כהויה שעתא דזמין קדשא בריך הוא לאחיה מתייא, והיא סופא דכל עמיקין (עתיקין ועתיקין) בארבעים ליהו • וגזר קיים (דכ"ה) ארבעים וכגו לא יוסיף • סוף הליכתם של ישראל כמדבר בשנת הארבעים • ארבעים שנה קודם תחית הגוף, ממתנת לו הנשמה בארץ ישראל • בשנת הארבעים יקומון הגופות מעפרא • בארבעים נבלא הגיטס דרא הוא דכתיב (כ"ה) ויהי הגיטס על הארץ ארבעים יום, וכתיב ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח • זמן נאולתם של ישראל בשנת הארבעים הוא • ובחמישים אתי ישוב עלמא דהוה היובל, חוזרת הנשמה לגוף בשנת הארבעים

(א) פי עננה שמים היא סוד כתיב ה' בעננה יושב ויכתיב ויבטחו ויכתיב ה' יושב על כרובים וכן סודו כמ' רמ"ו ויח' עננים היא סוכתם כעננים והלאה קיימא כמנהגם שנים חסות ענה להחיה ולחייבה (ב) כדכתיב ויפתח נח ויבטחו ויכתיב ויבטחו ויכתיב ויבטחו ויכתיב ויבטחו (ג) פי כמלה מהא אשתמע מה דברשתי כי מילא לחי הוא קע טעונומה אתה היובל וכו'.

חי לנבי עלמא תתאה ועלמא
 תתאה בניניה קיימא ונהרא • תא
 חזי סיהרא לא אתנהירת אלא
 כד חזייה ליה לשמשא וכיון דחזייה
 ליה אתנהיר ועל דא האי באר לחי
 רואי ודאי וכדין אתנהרא וקיימא
 במיין חייין לחי רואי בנין לאתמלייה
 ולא תנהרא מהאי חי • תא חזי כתיב
 (רקל' ע"ב) (סמואל כ' כ"ג) ובנידו בן
 יהוידע (ב) בן איש חי דהוה צדיק
 ונהיר לדריה כמה דחי לעליה
 נהיר לעלמא ובכל זמנא האי באר
 לחי אסתכל וחמי בנין לאתנהרא
 כדקאמרן • וישב יצחק עם באר
 לחי רואי • היינו דכתיב בקחתו
 את רבקה ויתיב בהרה ואת אחיד
 עמה (ג) חשך בלילה דכתיב (סיר כ')
 שמאלו תחרת לראשי • ותא חזי
 יצחק בקרית ארבע הורה בתר
 דמית אברהם מהו וישב יצחק עם
 באר לחי רואי דאזדונג ביה ואחיד
 ביה כהוויא בירא לאתעריה
 רחיומותא בדקאמרן • פתח רבי
 יצחק ואמר (קבלת ה') זרח השמש
 ובא השמש ואל מקומו שואף
 זרח הוא שם • וזרח השמש דא
 שמשא דנהיר לסיהריה דכד
 אתחזי בהרה כדין נהרא ואתנהיר •
 וזרח מאתר (ד) עלאה דקיימא
 עליה

הארבעים שהמתניה לו בארץ ישראל הדיא
 הוא דכתיב ויהי יצחק בן ארבעים שנה
 שהמתין לנוף • נקחתו את רבקה בהכנסתה
 בנוף המזמן ליו • באותה שעה בהכנסתה בו
 אין תאותם וכסופם אלא ליהנות מזיו השכינה
 וליוזן מזיוה הדיא הוא דכתיב (סיר ב) ישקני
 מנשיקות פיהו אמר רבי אבא ישקני יפרנסני
 שאין פרנסתן אלא ליהנות וליוזן מזיוה של
 מעלה אמר רבי יוסי סיפיה דקרא מוכח
 דכתיב כי טובים דודיק מיין • פת בתואל בת
 בתו של אל • רבי הונא אמר לא כך הוא
 ואנא הוית בכרפי הים ושמענא דהו קראן
 לדהווא גרמא דשררא ההוא דאשתאר בקברא
 מכל גופא • בתואל רמאה • שאליית עליה
 אמרו דהווא כרישא (רמיא) דחיויא דאיהו
 רמאה ודהווא גרמא הוא רמאה מכל שאר
 גרמי • דתאנא אמר רבי שמעון ההוא גרמא
 רמא אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי
 משום דאיהו רמאה ולית סביל טעמא
 רמוזנא דבני נשא כשאר גרמי • ובניי כך
 הוא תקיף מכל גרמי (ג) והוא ליהו עיקרא
 דגופא אתבני מניה הדיא הוא דכתיב בת
 בתואל הארמי • ותאנא אמר רבי שמעון הוא
 רמאי ומעולם רמאי • ושכן יצר הרע דאיהו
 רמאי הדיא הוא דכתיב בת בתואל הארמי
 גרמא רמאה • מפרן ארם • מצמד רמאין
 כדתנן כדנא דתורי שהוא צמד • אחות לכן
 אחות יצר הרע הארמי • כדתנן תחלה שהיה
 מנוול בחסאות בזה העולם נקרא לוט לעתיד
 לבא שלא יהא מנוול כדבקרמיתא כסאן
 דסחי ומטביל כמסאבותיה קראן ליה לבן
 על כל פנים אין יצר הרע במל מן העולם •
 הא שמע דהכי אנן אוקימנא כמתניתא שתי
 בנות לוט שהן שתי כחות הנגף המעוררות
 ליצר הרע עכשיו שאינו מנוול כל כך ונסבל
 מלכלום ונקרא לבן ואותן שתי בנות אינן
 בטלות

(ד) סמואל כ' כ"ג (ה) סיר ב' (ו) סיר ב' (ז) סיר ב' (ח) סיר ב' (ט) סיר ב' (י) סיר ב' (יא) סיר ב'

בטלות ממש הדיא הוא דכתיב (כילתא כ"ט) וילבן שתי בנות . אמר רבי יוסי כך הוא תמן כתיב בכירה וצעירה והיא כתיב גדולה וקטנה . אמר רבי יוסי אבל אינן ככח לעשות רע ולהתעורר ליצר הרע כמתחלה . משמע דכתיב שם הגדולה לאה שלאה מכחה ומרשעיה ושם הקטנה רחל שאין בה כח המתעורר כמה דאת אמר (שם כ"ג) וכרחל לפני גווייה נאלמה . אמר רב הונא זה יצר הרע ושתי בנותיו מתחלפות מכמותן שהיו כראשונה . בתחלה לוט מקולל מנוול ועכשיו לבן מלובן שאינו מקולל ומנוול בניוולו ככראשונה . בתחלה שתי בנותיו חוקרות כל אחת ואחת בכחם ועכשיו שם הגדולה לאה לאה בלא כח לאה בלא חזק לאה ממעשיה הראשונים ושם הקטנה רחל כדקאמרן ולא כמו שהיו כראשונה . אמר רבי אחא בר יעקב תא חזי מר כתיב ויעתר יצחק ליי לנכח אשתו כי עקרה היא אמר רבי אחא מפני מה היא עקרה . מפני שיצר הרע אינו נמצא בכחו בעולם ועל כך אין נמצא פריה ורביה זולתי בתפלה . מה כתיב ויעתר לו " ותהר רבקה אשתו . כיון שמתעורר יצר הרע נמצא פריה ורביה . אמר רבי יוסי אם כן מה הפרש בין העולם הזה לאותו הזמן ועוד דהא קרא קאמר דקדשא בריך הוא עביר . אמר רבי אחא כך הוא דקדשא בריך הוא אתער ליה לההוא עניינא דצריך לזווגא . ולא לכל שעתא דיהא תדיר עם בר נש כמו כען דאיירו אשתכח תדיר וחטאין ביה בני נשא אלא להרוא זווגא בלחודו . ואתערותא דהיא אתערותא דקדשא בריך הוא ליהוי קרא הוא דכתיב (ויקרא כ"ג) והסירותי את לב האנן מבישרכם ונתתי לכם לב בשר . מדו לב בשר . אמר רבי יהודה לב לחציא בשר ולא לדבר אחר . רבי יצחק ברבי יוסי הוה אתי מקפוטקייא

עליה מתמן זרח תדיר . ובג"ה השמש לאזדווגא בהרה דסיהרא . הולך אל דרום דאיהו ימינא ושוי תוקפיה ביה . ובגין דתוקפיה ביה כל חילא דגופא בימינא הוא וביה תלייא . ולבתר סובב אל צפון נהיר לסטרא דא ונהיר לסטרא דא . סובב סובב הולך הרוח בקדמיתא כתיב שמש והשתא רוח אלא כלא חר ורזא חרא וכל דא בגין דסיהרה אתנהרא מניה ויתחברון תרווייהו . תא חזי כד אתא אברהם לעלמא (א) חביק לה לסיהרא וקריב לה כיון דאתא יצחק אחיד בה ואתקיף בה כדקא יאות ומשיך לה ברחימו כמה דאתמר דכתיב שמאלו תחת לראשי . כיון דאתא יעקב כדון אתחבר שמשא כסיהרא ואתנהיר ואשתכח יעקב שלים בכל סטרי וסיהרא אתנהירת ואתקנא בתריסר שבטין . פתח רבי יהודה ואמר (פסלים קל"ד) הנה ברכו את " כל עברי " וגומר . האי קרא אוקמוה אבל תא חזי הנה ברכו את " ומאן אינון דיתחזון לכרכא ליה לקדשא בריך הוא כל עברי " . בגין דכל בר נש בעלמא (יקל' ע"ב) מישראל אף על גב דכלא יתחזון

לדוד

יתחזון

(א) כי שם ודקא שניס רמזים למ' סיפלא קדושה וכמס' דקל' א' ע"ב סר' כ'

יתחזון לכרכא ליה לקדשא בריך
 הוא, ברכתא דבגנייהו יתברכו
 עלאין ותתאין מאן היא, ההיא
 דכרכין ליה עבדי יי, ולא כלהו
 ומאן אינון דכרכתהון ברכתא,
 העומדים בבית יי כלילות, אילין
 אינון דקיימי בפלגות ליליא
 ומתערי למקרי באורייתא, אילין
 קיימי בבית יי כלילות, דהא כדן
 קדשא בריך הוא אתי לאשתעשעא
 עם צדיקיא כגנתא דערן * ואין
 קיימי הבא לאתעריא כמלי
 דאורייתא, נימא כמלי דיצחק דאין
 ביה * פתח רבי יצחק ואמר
 ויהי יצחק בן ארבעים שנה
 בקחתו את רבקה וגומר *
 בן שנה, אמאי אתא לממני הכא
 דהוה בן ארבעים שנה כד נסיב
 לה לרכקה, אלא ודאי הא אתבליל
 יצחק (6) בצפון ודרום, באשא ומיאי,
 וכדין הוה יצחק בן ארבעים שנה
 בקחתו את רבקה * כמראה
 הקשת * ירוק חוור סומק * בת
 שלש שנים אחיד בה כד אחיד
 בה כרכקה, וכד אוליד, אוליד בן
 ששים, (7) לאולדא כדקא יאורת
 בגין דיפוק יעקב שלם מבן ששים
 שנה כדקא יאות * וכלהו אחיד
 להו יעקב לבתר, ואתעביד גבר
 שלים

אורייתא
 אורייתא
 אורייתא

ללוד פגע ביה רבי יהודה אמר ליה רבי יצחק
 האמר דחבירנא חכימי מתניתא, אתערו להאי
 עניינא דיצר הרע יתנשי מן עלמא, בר ההיא
 שעתא לזיווגא * אמר ליה חייך הכי אצטרך
 יצר הרע לעולם, כמטרא לעולם, דאלמלא יצר
 הרע חדותא דשמעתא לא ליהוי, אבל לא
 מנולה בקדמיתא למחטי ביה הדא הוא
 דכתיב (8) לא ירעו ולא ישחיתו ככל
 הר קדשי וגומר * אמר רבי שמעון הוא לבא
 דמדוריה דיצר הרע ביה רבי אליעזר אומר
 לבא טבא בנינא דגופא ונשמטא, וכגין כך
 כתיב (9) ואהבת את יי אלהיך ככל לבבך
 דהוא עיקרא דכלא, כד אתא רב כהנא אמר
 הכי אמרין משניהון דמארי מתניתא, ררי
 בנייני דגופא אינון כבדא ולבא * דאמר רבי
 שמעון אמר רבי יהודה, כבדא ולבא אינון
 מנהני גופא ככל סטרי אברוי, מנהגא דרישא
 מוחא, אבל דגופא אינון תרין * וקדמאה הוא
 כבדא תניינא לבא, והיינו דכתיב כפרשתא
 ויתרוצצו הכנים בקרבה, אילין תרין בנייני
 דגופא מאי טעמא ויתרוצצו
 משום דלבא (אתערי) אתנשי מניה יצר הרע
 ויתרוצצו, (שאלו) וישליגו מבעי ליה, אלא
 אמר רב הונא ויתרוצצו וישפרו בלומר נשבר
 כחם וחילם אמר רבי יהודה דגוף מהו אומר
 אם בן לפה זה אנבי ולמה נכראתי, מיד ותלך
 לדרוש את יי
 ויאמר יי לה שני גוים כבטנך ושני לאומים
 וגומר * אלו השני גוים הכבד והלב
 רבי יוסי אמר המוח והלב רבי יהודה אמר
 המוח אין בכלל זה * משמע דכתיב כבטנך
 והמוח אינו כבטן אלא כראש * ושני לאומים
 ממעך ורב יעבוד צעיר זהו הכבד * שהוא רב
 וגדול ורוא משמש לפני הלב דאמר רבי
 יהודה דכבד קולט הדם ומשמש בו לפני
 הלב :

ויצא

(6) ל' אס טול חס יבכס ימים ידרום סוף קר ולת קרי ד' כתיבות : (7) סויב ככת וק' א' ח' ע

שלים • בת בתואל הארמי מפדן
 ארם אחות לבן הארמי • מי
 אכפת לן כולי האי, דהא כבר
 אתמר ובתואל ילד את רבקה
 וגומר. והשתא אמר בת בתואל
 הארמי, ולכתר מפדן ארם, ולכתר
 אחות לבן הארמי, אלא אוקמוה
 דהוות בין רשעים, ואיהי לא
 עבדת בעוכדיהו, דהוות בת
 בתואל ומפדן ארם ואחות לבן,
 וכלהו חייבין לאכאשא, והיא
 סלקא עובדין דכשרן ולא עבדת
 בעוכדיהו. השתא אית לאסתכלא
 אי רבקה הוות בת עשרין שנין
 או יתיר, או בת שלש עשרה, כדן
 הוא שבתא דילה דלא עבדת
 בעוכדיהו, אבל עד כען בת שלש
 שנים הוות, מאי שבתא דילה •
 אמר רבי יהודה בת שלש שנים
 הוות, ועבדת לעבדא כל ההוא
 עובדא • אמר רבי יצחק אף על
 גב דכולי האי עבדת, לא ידענא
 עובדהא אי אינון כשרן או לאו •
 (דקל"ז ע"ב) אלא תא חזי כתיב (זיר ב')
 כשוישנה בין החוחים כן רעיתי בין
 הבנות • כשוישנה, דא כנסת
 ישראל דאיהי בין אוכלוסהא
 כוודא בין פובין • ורזא דמלה
 יצחק אתי מסטריא דאברהם
 דאיהו

ויצא הראשון ארמוני • אמר רב כהנא
 הכבר הוא הראשון והוא ארמוני
 למה הוא ארמוני. על שבלוע את הדם תחלה
 רבי אליעזר אומר למה נקרא שמו ראשון, על
 שהוא ראשון לבלוע הדם מכל המאכל, והוא
 ראשון לדם אבל לא ליצירה, וכמאן נוקים ורב
 יעבוד צעיר. על שהוא רב ונרול בשיעורו מן
 הלבי והוא עובד ללב • אמר רבי אבא למה
 אתא פרישתא דא-אלא לאחזאה לבני עלמא,
 דאף על גב דהיא שלימיתא ליהוי כארעא,
 ארזיה וטבעיה דעלמא לא אשתני רבי
 ייסא אמר בא וראה הכבר הוא היצר ציר
 והוא צד כפיו. והלב הוא החושב והוא יושב
 אהלים הרא הוא דכתיב ויוד יעקב נזיר חושב
 מחשבות נושא ונותן בתורה :

ויוד יעקב נזיר • רבי בא בשם רבי אחא
 אמר. לעולם טבעו של עולם אינו
 משתנה • בא וראה מה כתיב ויוד יעקב נזיר
 כמה דאת אמר (p. 10) אישר זרו עליהם.
 ותרגמו דחשיבנ. כלומר הלב חושב ומהרהר
 בתורה כידעת בורא. מה כתיב ויבא עשו מן
 השדה והוא עוף הכבר שרף טבעו לצאת
 ולצוד ציד כפיו לבלוע ואינו כוצא. נקרא עוף.
 והוא אומר ללב עד שאתה מהרהר בדברים
 אלו כדברי תורה. הרהר כאכילה וכשתייה
 לקיים גופך הרא הוא דכתיב ויאמר עשו אל
 יעקב הלעטני נא מן הארום הארום הזה כי
 כן דרכי לבלוע הדם ולשיגר לישאר האיברים
 כי עוף אנכי כלא אכילה ושתיה • והלב אומר
 הן לי הראשון והמבחר מכל מה שתכלע
 הן לי בכורתך הרא הוא דכתיב מכרה כיום את
 בכורתך לי (p. 10) קנמיהא דהאיבא • עד שהלב
 מהרהר וחושב כמאכל, כולע הכבר, דאלמלא
 ההוא כסופא והרהודא דלבא כמאכל, לא
 יוכלו הכבר והאברים לבלוע דאמר רבי יוסי
 כן דרך העכרים שאינם אוכלים עד שהאוזן
 אוכל

(p. 10) ע"י כח מחשבות ומשך מחלכל לאנטימכא הי"ל וזו לו כתיבא שדעו יספוח למכרס כאכילה הו"כ

דאיהו חסד עלאה, ועביר חסד עם
 (6) כל ברין, ואף על גב דאיהו
 דינא קשייא, ורבה אתת מסטרא
 דדינא קשייא, ואסתלקת מבינייהו
 ואתחברת ביצחק, דהא רבקה
 מסטרא דדינא קשייא אתייה
 ואף על גב דאיהי מסטרא דדינא,
 רפייה הוות, וחוטא דחסד תלי בה,
 ויצחק דינא קשייא ואיהי רפייה,
 בשושנה בין החוחים הוות, ואי לאו
 דאיהי רפייה, לא יכיר עלמא
 למסבד דינא קשייא דיצחק.
 כגוונא דא קדשא בריך הוא מווג
 זווגין בעלמא, חד תקיף וחד רפייה,
 בגין לאתתקנא כלא ויתבסם
 עלמא. פתח רבי יהודה אבתריה
 ואמר

ויעתר יצחק ל"י לנבח אשתו.
 מהו ויעתר, (כ) דקריב ליה
 קרבנא וצלי עליה. ומה קרבנא
 קריב. עולה קריב, דכתיב ויעתר
 לו. כתיב הבא ויעתר לו.
 וכתיב התם (עמ"ל כ' כ"ד) ויעתר
 (ג) אלהים לארץ וגומר. מה להלן
 קרבן אף כאן קרבן. כתיב ויעתר
 יצחק, וכתיב ויעתר לו, דנפק אשא
 מלעילא לקבלא אשא דלתתא.
 דבר אחר ויעתר יצחק, דצלי
 צלותיה

אוכל. אמר רבי יוסי כתיב לאחר בן ועקב
 נתן לעשו לחם ונזיר ערשים. מהו ערשים,
 סגולתין כולגלתא וכלגלא סביב בעלמא כלומר
 דלא אתנשי מארחה. כך הוא בר נש
 כההוא זמנא. אף על גב דכל ההוא טיבו
 ויקר השלימותא ליהו, ארחה דעלמא למיכל
 ולמשתי לא יתנשי. מתניתין תנן ארבע רוחות
 העולם מנשבו. ועתיד קדשא בריך הוא
 להתעורר רוח אחד לקיים הגוף, שיהא כול
 מארבע רוחות. דהא רוח דכתיב (ויקרא ל')
 מארבע רוחות באי הרוח. מארבע לא כתיב,
 אלא מארבע רוחות העולם. שיהא כול
 מארבעתם ותאנא אותו הרוח הוא רוח המוליד.
 הוא הרוח האוכל ושותה. ואין בין העולם הזה
 לימות המשיח אלא שעבוד מלכות בלבד.
 ואין בין העולם הזה לתחיית המתים אלא
 נקיות והשגת ידיעה. רב נתן אמר ואריכות
 ימים אמר רב יוסף וכי ימות המשיח ותחית
 המתים לאו חד הוא, אמר ליה לא-דתנן בית
 המקדש קודם לקבוצ גליות. קבוצ גליות
 קודם לתחיית המתים. ותחיית המתים הוא
 אחרון שבכלם. מנא לן דכתיב (חפ"ט קמ"ו) בונה
 (ק"ד ב) ירושלים. נדחי ישראל יבנם הרופא
 לשבורי לב ומחפש לעצבותם. זו היא תחיית
 המתים שהיא הרפואה לשבורי לב על מתייהם.
 בונה ירושלים תחלה ואחריו נדחי ישראל
 יבנם יורופא לשבורי לב אחרון על הכל.
 תנן ארבעים שנה קודם קבוצ גליות לתחיית
 המתים. בדאמינן וידוי יצחק בן ארבעים
 שנה, האי ארבעים שנה באי עבדותיהו. אמר
 רב כהנא אמר רבי ברוקא מקבוצ גליות עד
 תחיית המתים, כמה צרויה כמה מלחמות
 יתעוררו על ישראל, ואשרי הנמלט מהם דכתיב
 (דניאל י"ב) ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא
 כתיב בספר רבי יהודה אמר סהא יתבררו
 ויהלכו

(א) סיני יצחק עלמו כי מימו חסדו כמכוס לבניו ומתברר לכולם ו"ג נביות בשמים. י"ח : (ב) חסד לרמז כי ויעתר יצחק על
 ל"ח וס"ח ג"י קרבן עם חבולל. מתיין : (ג) ל"ג ויעתר יצחק לר"ח דויעתר חלום כחוס כשמואל ב' כ"א ול"ח פגרי מקרבן וס"ח ק"ח
 דויעתר ח' כתיב בסוף שמואל פשטין קרבן שיהיה נשלם כ"א.

ויתלבנו ויצרפו רבים רבי יצחק אמר מהכא
 (כ"ג) וצדקתם כצדק את הכסף ובחנותם
 כבחון את הזהב ובאותם הימים יהיו ימים
 אשר יאמרו אין לי כהם חפץ, ומשעה שיעברו
 הצרות עד תחיית המתים ארבעים שנה רב
 הונא אמר ת"א חזי כי ארבעים שנה הלכו
 בני ישראל במדבר ונזמר: אשר לא שמעו
 בקול יי-כהאי גוונא (גופא) הכא: אמר רב
 יוסף כל אלון חד מלה אמרו ולסוף ארבעים
 שנה שהצרות יעברו והרשעים יכלו יחייו הפתים
 שובני עפר, מאי טעמא משום דכתיב (מ"ח ט)
 לא תקום פנמים צרה ודי להם בנה שיעברו:
 ומזמן תחית המתים יתיישב עליהם כי שובו
 הרא הוא דכתיב ביום ההוא יהיה יי אחד
 ושמו אחד: רבי אלעזר בן ערך הוה יתיב
 והוה קא מצטער כנפשו טפי עאל לקמיה רבי
 יהושע אמר ליה חיוו נהירו דבוצינא דעלמא
 למה חשוכן אמר ליה חיוו ודחילו מני עאל
 כי דהא אנא המי מה דאתער חברנא מארי
 מתניהא דשראת עליהו רוח קדישין ויהוא
 דאתערן דבשיתאי יהא פורקנא שפיר: אבל
 אנא חבי אורכא יתרא על אינגן דיירי עפרא
 דבאלף שתייתאי לזמן (מ"ט ט) ארבע מאות
 ותמנייא שנין כניה יהיו קיימין כל דיירי עפרא
 כקיימיהו ובנינו כך אתער חבירנא על פסוקא
 דקרא לון בני חתיחת דיתערון לחית שנה
 והיינו דכתיב (י"ק"ג כ"ט) בשנת היובל הזאת
 תשובו איש אל אחותו, כשישתלם הזאת
 שהוא המישה אלפים וארבע מאות ותמנייא
 תשובו איש אל אחותו אל נשמתו יהיא
 אחותו ונחלתו: (עוד) אמר רבי יהושע לא
 תקשי לך האי דהא תנין שלשה כתות הן:
 שר צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל
 בינוניים צדיקים גמורים יקומן בקימה של מתי
 ארץ ישראל מהיום כמה שנים שהם קודמים
 בתחלה בשנת הארבעים של קבוץ גלויות.
 והאחרונים

צלותיה, וחתר חתירה לעילא לגבי
 מזלא על בנין: דהא כההוא אתר
 מליין בנין דכתיב ותתפלל על יי
 ובדין ויעתר לו יי, אל תקרי ויעתר
 לו, אלא ויחתר לו, חתירה חתר
 ליה קדשא בריך הוא וקביל ליה,
 ובדין וחתר רבקה אשתו: ת"א
 חזי עשרין שנין אשתהי יצחק עם
 אתתיה וליא אולידת, עד דצלי
 צלותיה, כגין דקדשא בריך הוא
 ארתעי בצלותהו דצדיקייא,
 בשעתא דבעאן קמיה צלותהו
 על מה דאצטריכו, מאי טעמא
 כגין דיתרבי וירוסוף (ה) רבות
 קודשא לכל מאן (ה"ז ע"ב) דאצטריך
 בצלותהו דצדיקייא: ותא חזי
 אברהם לא צלי קמי קדשא בריך
 הוא דיתן ליה בנין, אף על גב
 דשרה עקרה הוות ואי תימא הא
 כתיב הן לי לא נתת זרע, הוה
 לאו כגין צלותא הוה, (כ"ט ה) הוה
 לא בעי בנין) אלא כמאן דמשתעי
 קמי מריה: אבל יצחק צלי על
 אתתיה, כגין דהא איהו הוה ידע
 דלאו איהו עקר, אלא אתתיה:
 דיצחק הוה ידע רוא דחכמתא,
 דיעקב זמין למיפק מניה בתריסר
 שבטין, אבל לא ידע אי בהאי
 אתתא אי באחרא, ועל דא לנכח

אשתו

(ה) כ"ג ח"ט פ"י יקנין ויחזיק נזיקים שלטמה ח"ט

אשתו, ולא לנכח רבקה • אמר
ההוא רבייא בריה דרבי יהודה
אי הכי, אמאי לא רחיס ליה יצחק
ליעקב כל כך כמו לעשו, הואיל
והוה ידע דזמין איהו לקיימא מניה
דתריסר שבטין • אמר ליה שפיר
קאמרת, אלא כל זינא (ב) רחיס
ליה לזיניה, ואתמשיך ואזיל זינא
בתר זיניה • תא חזי עשו נפק
סומק כמה דבתיב ויצא הראשון
אדמוני כלו וגומר, ואיהו זיניה
דיצחק, דאיהו דינא קשייא דלעלא,
ונפק מניה עשו דינא קשייא לתתא,
דרמייא לזיניה, וכל זינא אזיל לזיניה,
ועל דא רחיס ליה לעשו יתיר
מיעקב כמה דבתיב ויאהב יצחק
את עשו כי ציד בפיו • כתיב הכא
כי ציד בפיו, ובתיב התם (כראשית ב)
על כן יאמר כנמרוד גבור ציד
לפני • אמר רבי יצחק בתיב
ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר
אספן למה זה אנכי ותלך
לדרוש את • לאן אתר אזלת,
לבי מדרשא דשם ועבר • ויתרוצצו
הבנים בקרבה, דתמן הוה ההוא
רשע דעשו אנח קרבא ביה ביעקב • ויתרוצצו, אתברו, כמה דאמרינן
רצין את מוחו • אתברו דא עם דא ואתפלגו תא חזי דא סטרא
דרוכב נחש, ודא סטרא דרוכב על כורסייא שלימתא קדישא, בסטרא
(רקל ט ע"ה) דשמשא לשמשא כסיהרא • ותא חזי כגין דאתמשך עשו
אכתריה

והאחרונים כלם לזמן ארבע מאות ושמונה
שנה לאלף השיש כדקאמרן • מאן יובה להאי
ארבא. מאן יתקיים בקיום דתיה בין האי
זמנא, ועל דא אצטערנא בנפשאי אמר ליה
רבי הא תנינן (כראשית ב) יהי אורי יהי רזי, חזר
ואמר בתשובה יתקדם כלא • אמר רבי יהושע
אי לאו דאמרת הכי, אחסימנא פומין למצפי
פורקנא כל זימא דכתיב (ויקרא לב) חוקן ישועות,
מהו ישועות יאלו המצפים ישועות בכל יום,
מאי הוא דעתו דרבי אלעזר הוינו דבתיב
(ויקרא י) ורכים מי שני ארמת עפר יקיצו משמע
דבתיב מי שני, אלו הם הצדיקים הנקדמים
כחיהם קודם זה, וכמה שנים הם נקדמים דבי
יהודה אמר מאתיים ועשר שנים רבי יצחק
אמר רד"י שנה דבתיב (כמנחם לו) ויירד מיעקב
וגמר. ירד שנה נקדמים הצדיקים לשאר כל
אדם רב נחמן אמר לפי השיעור שנכלה בעפר
אמר ליה רבי יוסי אם כן הרכה תחיות הוה
אלא כל התחיות ידיו כאותו הזמן והאי
דאתמר בהזון (ויקרא י) ואמרת הדבר וצבא
גדול
ויהי רעב בארץ מלכד הרעב הראשון אשר
היה בימי אברהם • רבי אבהו פרח
ואמר (ספרי ב) עד שהמלך במסבו נרדו נתן ריחו,
דתנינן ארבע תקופות וארבע זמנים משונים
זו מזו יעברו הצדיקים לעתיד לבא • האחד
אותו זמן שיטנא ההכמרה בעולם ושיגו
השנה מה שלא השיגו בזה העולם • דתנינן
אמר רבי פינחס השנת הצדיקים לעתיד לבא
יותר ממלאכי השדת דבתיב (שם טז) פמים
ליס מכסים השני תתעסקון • (ספרי)

והאחרונים כלם לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאלף השיש כדקאמרן

(ב) פי איסכ שטיס לזיניה מדרות לנמור סרוין על יצחק דבתיב מתיב • ח

וכן ביזמא דכפורי לאקרבא ההוא שעיר, ודא בחכמה לשלטאה עליה
 ולא יכיל לאבאשא דכתיב (ויקרא י"ח) ונשא השעיר עליו את כל עונותם
 אל ארץ גזרה, ואוקמוה דדא עשו דאיהו שעיר, וכלא בחכמה וברמאות
 לגביה • מאי טעמא, משום דכתיב (חפלים י"ח) ועם עקש תתפתל, בגין
 דאיהו חיויא בישא, עקים רוחא, חכים לאבאשא, אסטי לעילא ואסטי
 לתתא • ובגין כך ישראל מקדמין וחכמין ליה בחכמה בעקימו, בגין
 דלא יכיל לאבאשא וישלטאה, ועל דא יעקב דאיהו כרזא דמהימנותא,
 כל עובדוי לגבי דעשו, בגין דלא יהב דוכתא ליה לההוא חיויא לסאבא
 מקדשא, ולא יקריב לגביה ולא ישלוט בעלמא • ועל דא לא אצטרך
 ליה לאברהם לאתנהגא בעוקמא ולא ליצחק, בגין דעשו דאיהו סטרא
 דההוא חיויא עד לא אתא לעלמא, אבל יעקב דאיהו מאריה (פ"ב כ)
 דביתא, אבעי ליה לקיימא לקבליה דההוא חיויא, דלא ירהיב ליה
 שלטנותא כלל לסאבא כי מקדשא דיעקב, ועל דא אצטרך ליעקב
 יתיר מכל בני עלמא, ובגין כך ישראל קדישין אתברירו חולק ערביה
 דקדשא בריך הוא דכתיב (דברים ל"ב) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו:
 ויגדלו הנערים, סטרא דאברהם גרים לון לאתגדלא, וזכותיה סייע
 לון, הוא הוה מחנך לון במצות דכתיב כי ידעתיו למען אשר
 יצוה את בניו וגומר. לאסגאה יעקב ועשו. ויגדלו הנערים ויהי עשו
 איש יודע ציד וגומר. אמר רבי אלעזר כל חד וחד אתפרש לארחה,
 (דקל"ט ע"ח) דא לסטרא דמהימנותא ודא לסטרא דעבודה זרה, וכן הוה
 במעוי דרבקה, דתמן כל חד אויל לסטריה, דכר איהי אשתדלת
 בעובדין דכשרן, או עברת סמיך לאתר טב למעבר פקודי דאורייתא,
 הוה יעקב חדי ודחיק לנפקא, וכד הוות אזלא סמיך לאתר עבודה
 זרה, ההוא רשע בטש לנפקא ואוקמוה. ובגין כך כד אתבריא ונפקו
 לעלמא, כל חד אתפרש ואזיל ואתמשך • דוכתיה דאתחזי ליה • ועל
 דא ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגומר •

ו
 ד
 ת
 ל
 ע
 ר

ויאבב יצחק את עשו כי ציד בפיו • הא אוקמוה (כמה) דכתיב איש
 יודע ציד איש שדה • וכתיב התם הוא היה גבור ציד, (ר"ב ל"ג מאי)
 איש שדה, לקפחא לון לבניגשא ולקטרא לון, ואיהו אמר דעביד צלותא,
 ועייד ליה בפומיה • איש שדה, בגין דחולק ערביה לאו איהו כישוכא אלא

באתר חרוב במדברא בחקלא, ועל דא איש שדה ואי תימא איך לא ידע יצחק כל עובדיו בישין דעשו, והא שכינתא הוה עמיה, דאי לא שרייא עמיה שכינתא היך יביל לברכא ליה ליעקב בשעתא דברכיה. אלא ודאי שכינתא הוה דיירא עמיה בביתא, ודיירא עמיה תדיר, אבל לא אודעא ליה, בגין דיתברך יעקב בלא דעתיה, אלא בדעתא דקדשא בריך הוא והכי אצטריך. ובההיא שעתא דעאל יעקב קמי אבוהי, עאלת עמיה שכינתא, וכדין חמא בדעתוי יצחק דאתחוי לברכא, ויתברך מדעתא דשכינתא. תא חזי (פ"ט זמנא חדא הוה יתיב רבי שמעון ושאר חברייה, עאל קמיה רבי אלעזר בריה אמרו ליה לרבי שמעון מלתא רבתא בעינן למבעי קמך בעינינא דיעקב ועשו, איך לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל דטלופחין, עד דזבין ליה בכירותא דיליה, ועוד דאמר עשו ליצחק אבוי ויעקבני זר פעמים אמר לון בהדין שעתא אתון חייבים לקבלא מלקות, דהאמנתון לפתגמי דעשו ושקררון לפתגמי דיעקב, דהא קרא אסחד עליה ויעקב איש תם, ותו כתיב תתן אמת ליעקב. אלא כך הוה ענייניה דיעקב עם עשו בגין דעשו הוה סני לבכירותא בקדמותא, והוה בעי מגיה דיעקב דלסכה ליה אפילו בלא בסף הדא הוא דכתיב ויאכל וישת ויקם וילך ויבו עשו את הבכורה.)

ויד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף. אמר רבי אלעזר ויד יעקב, הא אוקמוה דהא בגין אבלותא דאברהם הוה. אבל ויד יצחק נזיד מבעי ליה, אלא ויד יעקב (דקל"ט ע"ב) נזיד, דאיהו הוה ידע עיקרא דיליה כההוא סטרא דאתרפק ביה ובגין כך עבד תבשילין סומקין עדשים תבשיל סומקא, דתבשילא דא מתבר חילא ותוקפא. דמא סומקא, בגין לתברא תוקפיה וחיליה, ובגין כך עבד ליה בחכמתא כההוא גוונא סומקא, ועל ההוא תבשילא אורבן ליה לעבדא, ובגין בכירותיה ליעקב. ובההיא שעתא ידע יעקב, דבגין שעיר חד דיקרבון ישראל לגבי דרגא דיליה, יתהפך לעבדא לבגוי ולא יקטרג לון, ובכלא אזל יעקב לגבי דעשו בחכמה, בגין ההוא דרגא חכים דעשו, ולא יביל לשלטא ואתכפייא ולא אסתאב (כ"ה) ביתיה ואיהו יגין עליה. (ספ"ד ומכאן כ"ט ו"ל) ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום

ויד יעקב

הזה, אמאי כתיב תרי זמני האדום * אלא בגין דכל מה דאית ביה אדום כמה דאת אמר ויצא הראשון אדמוני * ותבשילו אדום דכתיב מן האדום האדום הזה * וארעא דליה אדומה דכתיב ארצה שעיר שדה אדום * וגוברין דליה אדומין דכתיב הוא עשו אכי אדום * ומאן דזמין לאתפרעא מניה, אדום דכתיב דודי צח ואדום, ולכושיה אדום דכתיב מדוע אדום ללכושה, וכתיב מי זה כא מאדום אמר רבי יהודה וכן בלבן אתחוי הכי, בגין דהא איהו חרשא הוה כמה דכתיב (בראשית כ) נחשתי ויכרכני יי בגללק. ואף על גב דיעקב אקרי גבר שלים, בגין כך הוה שלים עם מאן דאצטריך ליה למיהך עמיה ברחמי הורה אזיל, ועם מאן דאצטריך למיהך עמיה בדינא קשיא ובעקימו, הורה אזיל, בגין דתרי (קמ"ו ב) חולקי הוו ביה ועליו כתיב (ספלים י"ב) עם חסיד תתחסד ועם עקש תתפתל * עם חסיד בסטרא דחס"ד, ועם עקש בסטרא דדינא קשייא, כלא כדקא יאות :

ויהי רעב בארץ מלכד הרעב הראשון וגומר * רבי יהודה פתח ואמר (בר"ע ב') יי צדיק יבחן ורשע ואוהב (ר"ס ע"ב) חמס שנאה נפשו * כמה עוכדוי דקדשא בריך הוא מתתקנן, וכל מה דאיהו עביד כלא על דינא וקשוט כמה דכתיב (ירמיהו ל"ב) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא * תא חזי לא דן קדשא בריך הוא לאדם קדמאה, עד דפקיד ליה לתועלתיה דלא יסטי לביה ורעותיה לארח אחרא כגין דלא יסתאב, ואיהו לא אסתמר ועבר על פקודא דמריה, ולכתר כן דן ליה דינא, (ר"מ ע"ב) ועם כל דא לא דן ליה כדקא חזי ליה, ואוריך עמיה רוגזיה ואתקיים יומא חד דאיהו אלף שנין, בר אינון שבעים שנים דמסר ליה לדוד מלכא, דלא הוה ליה מגרמיה כלום * כגוונא דא לא דן ליה לכר נש כעובדוי בישין דאיהו עביד תדיר, דאי הכי לא יכיל עלמא לאתקיימא, אלא קדשא בריך הוא אריך רוגזיה עם צדיקייא, ועם רשיעייא יתיר מצדיקייא * עם רשיעייא, בגין דירתובון בתיובתא שלימתא דיתקיימון בהאי עלמא ובעלמא דאתי כמה דכתיב (חיל' ל"ג) חי אני נאם יי וגומר, אם אחפון וגומר. כי אם בשוכ רשע מדרכו וחיה * וחיה בעלמא דין וחיה בעלמא דאתי, ועל דא אוריך רוגזיה לון תדיר, או בגין דיפוק מנהון

גזעא טבא בעלמא, כמה דאפיק אברהם מתרח דאיהו גזעא טבא
 ושרשא וחולקא טבא לעלמא. אבל קדשא בריך הוא מרקדק עם
 צדיקיא תריר בכל עובדין דאינון עבדין, בגין דייע דלא יסטון לימינא
 ולשמאלא, ובגין כך אכחין לון, לאו בגיניה, דהא איהו ידע יצרא
 ותוקפא דמהימנותא דילהון, אלא בגין לארמא רישירון בגינייהו.
 כגוונא דא עבד ליה לאברהם דכתיב (בראשית כ"ב) והאלהים נסה את
 אברהם, מאי נסה, הרמת נס כמה דאת אמר (ישעיה ס"ב) הרימו נס שאו
 נס, ארים דגלא דיליה בכל עלמא, ואף על גב דהא אתמר, בגין דא
 קדשא בריך הוא ארים דגלא דאברהם בעיניהון דכלא דהא הוא
 דכתיב נסה את אברהם. אוף הכי קדשא בריך הוא בגין לארמא
 דגלא דצדיקיא, איהו בחין לון לארמא רישירון בכל עלמא. צדיק
 יבחן, מאי טעמא אמר רבי שמעון בגין דקדשא בריך הוא כד אתרעי
 בהו בצדיקיא מה כתיב (ישעיה כ"ג) וי חפץ דכאו החלי ואוקמוהי אבל
 בגין דרעותא דקדשא בריך הוא לא אתרעי אלא בנשמתא, אבל
 בגופא לא, דהא נשמתא איהו דמיא לנשמתא דלעילא, וגופא לאו
 איהו חזי לאתאחדא לעילא, ואף על גב דדיוקנא דגופא כרזא עלאה
 (דק"מ ע"ב) איהו ותא חזי כזמנא דקדשא בריך הוא אתרעי בנשמתיה
 דבר נש, לאתהנאה (כ"א לאתנהרא). בה, מחי לגופא בגין דתשלום
 נשמתא. דהא בעוד דנשמתא עם גופא, נשמתא לא יכלא לשלטא,
 (ב) וכד אתרע (כ"א אתבר) גופא, נשמתא שלטי. צדיק יבחן. מאי
 צדיק יבחן כמה דאת אמר (ישעיה כ"ח) אבן בחן. הכי נמי צדיק יבחן,
 אתקין ליה כהאי אבן בחן דהיא פנת יקרת, הכי נמי (תהלים י"א) צדיק
 יבחן ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו, מאי שנאה נפשו, סלקא דעתך
 דקדשא בריך הוא הו, דנפשו שנאה לההוא רשע. אלא ההוא דרגא
 דכל נשמתין תליין ביה, שנאה נפשו דההוא רשע, דלא בעיית לה
 כלל, לא בעיית לה לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי, ובגין כך כתיב
 ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו ודאי. דבר אחר שנאה נפשו, כמה
 דאת אמר (עמוס ו') נשבע אדני יהוה בנפשו, ובגין כך צדיק יבחן.
 תא חזי כד ברא קדשא בריך הוא לאדם, פקיד ליה לאוטבא ליה.

ויהב

(ב) כשנפח חיל כחסיין ונרתעהו חזי סנמיה זולטת מז"כ למכך :

ויקרא אבימלך ל'יצחק ויאמר וגומר • רבי יוסי אמר יארת הורה
 אבימלך למעבד ליצחק במה דעבד לאברהם, בר דהא אוכח
 ליה קדשא בריך הוא בקדמיתא • תא חזי כתיב כי אמרתי רק אין
 יראת אלהים במקום הזה • אמר רבי אבא כגון כך אמר אחותי היא
 כגין לאתדבקא בשכינתא דכתיב אמור לחכמה אחותי את • מאי
 טעמא, כגין דבהו לא הורה מהימנותא, דאי מהימנותא אשתכח
 בינייהו לא הוה אצטריך • אבל כגו דלא הוה בינייהו מהימנותא
 אמר הכי, וכגין כך אמר כי אמרתי רק אין (דקמ"ב ע"ב) יראת אלהים
 במקום הזה • אין יראת אלהים, דא מהימנותא • אמר רבי אלעזר
 כגין דלא שרייא שכינתא (ה) לבר מארעא קדישא, ועל דא אין יראת
 אלהים במקום הזה, דלאו אתריה הוא ולא שרייא הבא, ויצחק
 אתתקף ביה במהימנותא, דחמא דהא שכינתא גו אתתיה שרייא •
 ויצו אבימלך את כל העם לאמר הנוגע באיש הזה ובאשתו מורת
 יומת • תא חזי כמה אוריך להו קדשא בריך הוא לרשיעייא כגין
 ההוא טיבו, דעבד עם אבהן קמאי • דהא כגין רא לא שליטו בהו
 ישראל עד לבתר דרין בתראין. יאות עבד אבימלך דעבד טיבו עם
 יצחק, דאמר ליה (ו) הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב • רבי יהודה
 אמר חבל עלייהו ררשיעייא דטיבותא דילהון לאו איהו שלים • תא
 חזי עפרון בקדמיתא אמר, (כרהשית כ"ג) אדוני שמעני השדה נתתי לך
 והמערה אשר בו לך נתתיה וגומר • ולבתר אמר ארץ ארבע מאות
 שקל כסף וגומר. ובתיב וישקול אברהם לעפרון וגומר. עובד לסוחר •
 אוף הכא כתיב בקדמיתא הנה ארצי לפניך וגומר • ולבתר אמר
 ליה לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד • אמר ליה רבי אלעזר דא הוא
 טיבו דעבד עמיה, דלא נסיב מדיליה אבימלך כלום, ושדריה בכל
 טמוניה, ולבתר אזל בתריה למגור עמיה קיים • ואמר רבי אלעזר
 יאות עבד יצחק, דהא כגין דידע דזא דחכמתא אשתדל וחפר בירא
 דמין, כגין לאתתקפא במהימנותא כדקא יאות • וכן אברהם אשתדל

וחפר

(ה) ממשג גברר חס ח' ול' טל מס דרור' אל חרד מ'רומס אהס עילה חמימס ואין ח'ל כדלו וכי ויל דס'ר רילתק חיס סכי רבי
 אפר כו אמרתי וכו' ר'ל סכרתי לכל סחמת אינו כן אלא סכרוב סרול נס כלן כי כלמח לא' ימשכ ח'ס • חורון זס לא נסור כלל ובעלס
 סמנו מ'ס רס' יסרל'ס סלונס ח'ל ומיסו אינס כח' עלמס • ועין זע'ס ומנחס יהודס ודוק כי קליתו סח'ין • (ז) וכן לקמן כחיו
 בקדמיתא חס ח'ל לכנך סח' ט'ס ו'ל סניבס כח'ס חס בי חס ח'לו לכנך כלמד לאכר סס ס'מ' כס י'ל יללס עדיך חיס סניס •
 הנדפסותא יקר סח'ין :

וחפר בירא דמ"א, (וכו יצחק) יעקב אשכח ליה מרתתקן וירתיב עליה, וכלהו אזלו בתריה, ואשתדלו בגין לאתתקפא במהימנותא שלימתא כדקא יאות. (א) והשתא ישראל אתתקפו (ביד) כרוזי דפקודי אורייתא, כגון דכל יומא ויומא אתתקף בר נש בציצית דאיהו מצוה, וכר נש אתעטף ביה. הכי נמי כתפלי דמנח ברישיה ובדרועיה, דאינון רזא עלאה כדקא חזי, כגין דקדשא בריך הוא, אשתכח ביה כבר נש דאתעטר ביה כתפלו, ואתעטף בציצית, וכלא רזא דמהימנותא עלאה. ועל דא מאן דלא אתעטף בהא, ולא אתעטר לאתתקפא כתפלי בכל יומא, דמי ליה דלא שרייא עמיה מהימנותא, ואתעדי מניה דחילו דמאריה, וצלנתיה לאו צלותא כדקא יאות. ובגין כך אבהן הו' (ב) מתתקפי גו מהימנותא עלאה, כגין דבירא עלאה דרזא דמהימנותא שלימתא שרייא ביה :

ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגומר. רבי חייא פתח ואמר (ישעיה כ"ח) ונחך יי תמיד והשבע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ וגימור האי קרא אוקמוה וארתמר. אבל בהאי קרא ביה (ג) אתתקפו מארי מהימנותא, דאכטח לון לעלמא דארתי. ונחך יי תמיד, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ונחך יי, כיון דאמר ונחך יי, אמאי תמיד. אלא דא תמיד דבין הערבים, דאיהו אתתקף תחות דרועיה דיצחק, ודא הוא (ד) חולקא לעלמא דארתי. מנלן מדוד דכתיב (הסלים כ"ג) ינחני במעגלי צדק למען שמו. והשביע בצחצחות נפשך, דא אספקלרייא דנהרא, דכל נשמתין אתהנן לאסתכלא ולא תענגא בגווה. ועצמותיך יחליץ, האי קרא לאו רישיה סיפיה, אי נשמרתיה דצדיקא סלקא לעילא, (כ"א) אתהני בעדונא דא דלעילא, מאי ועצמותיך יחליץ. אלא הא אוקמוה דא תחית המתים, רזמין קדשא בריך הוא דאחייא מתייא, ולארתקנא לון לגרמוי דבר נש למהוי כקדמיתא בנופא שלים. ונשמתא אתוספרת נהורא גו אספקלרייא דנהרא, לאתנהרא עם גופא לקיומא שלים כדקא חזי. ובגין כך כתיב והיית

כגן

(וח) כל כ ושמע רחמיך ויחיות סס כנגד כלותי אפודו מלכות א"ס : (ג) סו' מחוקקים : (ג) חסידים אכבו למהימנותא מחוקקים כוס הכסיה
הכסיתים לשהב כהושרו ונחך ח' תמיד : (ד) פירוש מ' נקרא חק לע"כ כינה סוף סוכתא חזא חק מלכותא עילתא כי א"ס
מילוי ס' ר' אשכנז ס' חריתא : ו' ס' סקרא חסידים חק' חסידין כסודין חק' א"ס : וכשער מחמור ר' ל' בחליל' ו'ל' חמלת' ס' כל
ישראל יו' ל' חק לע"כ סלודין כעס מן ליל' ע"כ מל' :

בגן רוה, מאי בגן רוה, דלא פסקו מימיו עלאין לעלם ולעלמי עלמין, והאי (נפא) גנתא אתשקי מניה ואתרוי מניה תדיר * (דקמ"א ע"ב) וכמוצא מים, דא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן ולא פסקין מימיו לעלמין * תא חזי בירא דמיין נבעין, האי איהו רזא עלאה בגו רזא דמהימנותא * בירא דאית ביה מוצא מים, ואיהו בירא דאתמלייא מההוא מוצא מים * ואינון תרין דרגין דאינון חר, דכר ונוקבא כחדא כדקא יאות * ותא חזי ההוא מוצא מים וההוא בירא אינון חר, ואקרי כלא (ד) באר, דהא איהו מקורא דעייל ולא פסיק לעלמין, ובירא אתמלי * ומאן דאסתכל בבירא דא, אסתכל ברזא עלאה דמהימנותא * ודא הוה סימנא דאבהן, דאשתדלו לחפור בירא דמיא גו רזא עלאה, ולית לאפרצא בין מקורא ובירא וכלא חר * ויקרא שמה רחובות * רמין דזמינין בגוי למפלה ולא תקנא האי בירא כדקא חזי ברזא דקרבינין ועלוון * כגוונא דא (כראשית כ) ויניחורו בגן עדן לעבדה ולשמרה, אלן קרבנין ועלוון * ובגין דא יתפשטון מבוועוי לכל סטרין כמה דאת אמר (משלי ה) יפוצו מעינותיך חוצה ברחובות פלגי מים, ובגין כך ויקרא שמה רחובות * רבי שמעון פתח ואמר (ס"א פ) חכמות בחוץ תרנה ברחובות תתן קולה, האי קרא איהו רזא עלאה * מאי חכמות, אלן חכמה עלאה וחכמתא זעירא, דאתפלילת בה בעלאה ושרייא בה * בחוץ תרנה תא חזי חכמה עלאה איהי סתימא דכל סתימין, ולא אתידע ולאו איהו באתגלייא כמה דאת אמר (איוב כ"ח) לא ידע אנוש ערכה וגומר * וכד אתפשטת לאתנהרא, אתנהרא ברזא דעלמא דאתי, ועלמא דאתי אתברי מניה, כדתנן עלמא דאתי אתברי ביו"ד, ואתכסייא האי חכמה תמן ואינון חר * בזמנא דאתעתד (כ"א דאתעטר, כ"א דאתעבר) כלא ברזא דעלמא דאתי כדקאמרן, כדן הוא חרוה לאתנהרא, וכלא בחשאי דלא אשתמע לבר לעלמין * תו בעיית לאתפשטא, ונפיק מרהאי אתר אשא ומיית ורוחא כמה (מ"ד פ) דאתמר, ואתעביד חר קלא דנפקא לבר ואשתמע כמה דאתמר * כדן מתמן ולהלן אירו חוץ, דהא לגו בחשאי איהו דלא אשתמע לעלמין * השתא דאשתמע

רזא

(ה) ט' כסלעוף נכירם למ"ה לספוד כרחמסו טויבו אלסוס טו"ס ובקבלה זו ולטרף יסוד למ' רטויבו טו"ס וקד"ו כ"י יסוד נקר' טו"ס מסך טו"ו כנידע סדו לפניך וקיר שלס טו"ס אלס"ס טו"ס חז"ל בגו' כפ"ל * פ"ס

לילה דא יצחק, דאיהו חשך ואיהו אזיל לקבלא ליליא כגויה, ובגין כך איהו כד סיב מה כתיב ניהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות • הכי הוא ודאי, דבעא לאתחשכא ולא תדבקא (פחשך) בדרגיה כדקא יאורת • אתא רבי אלעזר בריה גנשק ידוי אמר ליה שפיר • אברהם נהיר מסטרא דדרגא דיליה • יצחק אתחשך מסטרא דדרגא דיליה • יעקב אמאי, דכתיב ועיני ישראל כבדו מזקן • אמר ליה הכי הוגא ודאי, כבדו בתיב ולא כהו • מזקן בתיב, ולא מזקנו, אלא מזקן • מזקן דיצחק מההוא סטרא כבדו • לא יוכל לראות לאסתכלא כדקא חזן אכל לא כהו • אכל יצחק כהו ודאי מכל וכל, ואתעביד חשך, דהא כדן אתאחיד ביה לילה, ואתקיים ולחשך קרא לילה :

ויקרא את עשו בנו הגדול דאתכלל מסטריה דדינא קשייא • ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי • רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים פ"ד) אשרי אדם עוז לו כך וגומר • זכאה בר נש דאתתקף ביה בקדשא בריך הוא, וישוי תוקפיה ביה, יכול כחנניה מישאל ועזריה דאתתקפו ואמרו (דניאל ג') הן איתי אלהנא די אנחנא פלחין יכיל לשזכותנא מגו אתון נורא יקידתא ומן ירך מלכא ישוב • תא חזי דאי לא ישוב ולא יתקיים עליהו קדשא בריך הוא, אשתכח שמה דקדשא בריך הוא דלא יתקדש כעינייהו דכלא כמה דאמרו • אלא בין ידעו דלא אמרו כדקא יאורת, אהדרו ואמרו והן לא ידעו להוי לך מלכא וגומר • בין ישוב בין לא ישוב ידעו להוי לך מלכא וגומר • ותנין דמלה אודע להו יחזקאל ושמעו וקבילו מניה, דקדשא בריך הוא לא יתקיים עליהו כגין דיקבלון אנרא • וכדן אהדרו ואמרו והן לא ידעו להוי לך מלכא וגומר • אלא לא יתתקף בר נש דיימא קדשא בריך הוא ישובינני, או איהו עביד לי כך וכך • אבל ישוי תוקפיה ביה בקדשא בריך הוא דיסייע ליה, כד איהו אשתדל באינון פקידין דאורייתא ולמיהך בארח קשוט • דכיון דאתי בר נש לאתדבאה מסייעין ליה ודאי • וכדא יתתקף ביה בקדשא בריך הוא דאיהו יסייע ליה, ויתתקף ביה דלא ישוי תוקפיה באחרא ובגין כך עז לו כך • מסלות בלבבם • דעביד לביה כדקא יאורת בלא הרהורא אחרא, אלא כהאי מסלה דאיהי מרתישכא לאעבדא בכל אתר

חולדות דקמ"ב ע"א וע"ב

דאצטריך, הכי נמי • דבר אחר אשרי אדם עז לו בך • עז, כמה דאת
אמר (תהלים כ"ט) " עז לעמו יתן, בגין דאצטריך ליה לבר נש דיתעסק
באורייתא לשמיה דקדשא בריך הוא, דכל מאן דאתעסק באורייתא
ולא אשתדרל לשמה, טב ליה דלא אתברי • מסלות בלבבם, מאי
מסלות בלבבם כמה דאת אמר (ס"ה ס"ה) סולו לרוכב בערכורת ביה
שמו • דא ההיא אורייתא דאיהו אשתדרל בה לארמא ליה לקדשא
ברוך הוא, ולמעבד ליה חטיבא בעלמא • תא חזי יעקב כל עובדוי
הוו לשמא דקדשא בריך הוא, ובגין כך קדשא בריך הוא הוה עמיה
תדיר דלא אערי מניה שכינתא • דהא בשעתא דקרא ליה יצחק
לעשו בריה, יעקב לא הוה תמן, (ה) ושכינתא אודעת לה לרכקה ורכקה
אודעת ליה ליעקב • רבי יוסי אמר תא חזי (ו) אי חס ושלום בההוא
זמנא יתברך עשו, לא ישלוט יעקב לעלמין • אלא מעם קדשא בריך
הוא הוה, וכלא באתריה אתא בדקא חזי • (ג) תא חזי ורכקה אוהבת
את יעקב כתיב והא אתמר • (ד) ובגין כך שדרת בגיניה דיעקב •
הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר • ועתה בני שמע
בקולי וגומר • בההוא זמנא ערב פסח הוה, ובעי יצר הרע לאתבערא,
ולשלטאה סיהרא רזא (דקמ"ב ע"ב) דמהימנותא • ועל דא עבדת תרי
תבשירין • רבי יהודה אמר רמז הכא דזמינן בנוי דיעקב לקרבא
שני שעירים, חד ליי וחד לעזאזל ביומא דכפורי • ובגין כך קריבת
שני גדיי עזים, (קמ"ה ב') חד בגין דרגא דלעילא, וחד בגין לבפייא דרגיה
דעשו דלא ישלוט עליה דיעקב, ועל דא שני גדיי עזים, ומתרוייהו
טעים יצחק ואביל • ויבא לו יין וישת • ויבא לו יין, רמז (ה) רמז מאתר
רחיק קריב ליה (מההוא אתר רעשו) • רבי אלעזר אמר רמז מההוא
יין דכל חידו אשתכח ביה, בגין לחרתא ליה ליצחק דבעי חדוה בדקא
בעיין חדוה לחרתא סטרא דליוואה דליה ויבא לו יין וישת :

ועל דלא

והקח

(א) ומ"א סגס אמעתי ק"ז אביך סבוכה שמעתי סכוכה סגס אה אביך ככו סרסס כראשית ו"ח • ומ"א ורכסס ש-מעט חייכי מ' כמ"א כס"ן
וכתבי ריוק ש-מעט חיות רסיל'ל ש-מעט אלף סכוכה פיסמעט חריר וסיוף אמרס ליעקב ו"א לאזר אכ"י מ' מלוח חיתך וכמ"א סארככו כס"ד
מח"ן (כ) שלס ח"ו הוס מתנרך עשו סוס נשאר סעולס כקלגיל פגמו של אר' מר ובא' ררך עירמס לחקן פנס אל' סר שסיס על' ודו גרמס
כרכסס-סר: (ג) כלומר רלוס שלף ווח סכינס מועקב דכתיב ורכסס חוסכח אה יעקב סחס לוסכח סעוכ כמס ססוף עוכ: (ד) מסכרז קל'
ססוד שלחס אחריו ולח נקדשלס ער סוכ' מאליו: א"כ רמו כלן סרכסס סיסס כסקוס חוס וכו' ורכסס חוסכח אה יעקב ססוף סיר' ארס
יכדו לחקן פנס סרל'סן עסחס ססכין וסדרח כנוכיס דיעקב ר"ח: ו"א ועחס כני ש-מעט כקילו לחקן כמס ס-מעט כסויתו חוס ש-מעט אף
עקח כני ש-מעט אשחס חויב לסמוע לי אשחס כנו: וכי חוסח סכאוסור און חויב לכן לסשטע לא'ו' דע כ"י סכוכסס מל'ס חיתך ו"א לאזר
מ' מל'ס חיתך כמס"ל: מח"ן: (ס) סירוס חרו חטיבי כלה קס"ט א'

ותקח רבקה את בנדי עשו וגומר • אלץ אינון לבושין דרוח עשו
מנמרוד • ואלין לבושי יקר דהוון מן אדם הראשון, ואתו לידא
דנמרוד, ובהו הוה צד צידה נמרוד דכתיב (בראשית י) הוא היה גבור
ציד (קל"ז ע"ב) (ויקרא ס"ד ה) לפני יי וגומר • ועשו נפק לחקלא ואגח ביה
קרבא בנמרוד וקטל ליה, וגסב אלץ לבושין מניה דרא הוא דכתיב
ויבא עשו מן השדה והוא עיף • ואוקמוה כתיב הבא והוא עיף;
וכתיב התם (ירמיה ד) כי עיפה נפשי להורגים • ועשו הוה סליק לון
לאינון לבושין לגבה דרבקה, ובהו הוה נפיק וצד צידה • וההוא יומא
לא נטל לון, וגנפק לחקלא ואתעכב תמן • וכד הוה לכיש לון עשו לא
הוון סלקין ריחין כלל • כיון דלכיש לון יעקב, כדן תכת אברה לאתרה
וסליקו ריחין, בגין דשופריה דיעקב (ה) שופריה דאדם הוה • ובגין כך
אחרו בההיא שעתא לאתריהו וסליקו ריחין • אמר רבי יוסי שופריה
דיעקב (הוה) דאיהו שופריה דאדם, איך אפשר והא תנינן תפוח עקבו
דאדם הראשון מכה גלגל חמה, ואי תימא דכך הוה יעקב • אמר
ליה רבי אלעזר ודאי הכי הוה בקדמיתא, עד לא חב אדם הראשון
לא הוון יכלין כל ברין לאסתכלא בשופריה, כיון דחטא אשתני
שופריה ונתמאך רומיה, (ו) ואתעביד בר מאה אמיין • ותא חזי שופריה
דאדם הראשון רוא איהו, דמהימנותא עלאה תלייא בההוה שופרא
ובגין כך (חזקוני ל) ויהי נועם יי אלהינו עלינו • וכתיב (שם כ"ז) לחזור
בנועם יי, ורא הוא שופריה דיעקב ודאי, וכלא רוא עלאה איהו;

וירח את ריח בגדיו ויברכהו • תא חזי וירח את ריח הפגרים לא
כתיב, אלא ריח בגדיו כמה דאת אמר (שם ק"ד) עוטה (ג) אור
כשלמה נוטה שמים כיריעה • דבר אחר (כ"א דא הוא) וירח את ריח
בגדיו ויברכהו, דכיון דאלביש לון יעקב סליקו ריחין בההיא שעתא,
ועד דלא ארח (כ"א דארח) ריחין דלבושין לא ברכיה • דהא כדן (ד"א)
ידע דאתחזי רוא לאתברכא, דאי לא אתחזי לאתברכא, לא סליקו
כל הגי ריחין קדישין בהדיה • דרא הוא דכתיב וירח את ריח בגדיו
ויברכהו ויאמר ראה ריח בני בריח שדה אשר ברכו יי • (ק"כ כ) ויאמר,

סלה

(ה) לא קאמר כשון שופרים אלא שופרים וסיכו דאחנגבל כוס כדאיתא בחקוניס ל' : (כ) בראשית כ"ב : (ג) ר"ל אור ספסרות שמש
אור לכישו של קמ"ב יט"ל ס' כח ע' רי"ז יט"ל ס' כ"א ע' ס"ט וע' א"ס :

מלה (ה) סתים הוא * אית דאמרי שכינתא הוות, (ו) ואית דאמרי יצחק
 הוה * כריח שרה אשר ברכו יי, מאן שרה דא שרה (רמ"ט כ') דתפוחין,
 (ג) שרה דאכהן עלאין (חמידו) סמיכו ליה ומתקנין ליה :

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורוכ דגן ותירוש אמר
 רבי אבא האי קרא אוקמוה, אבל (פתח רבי אבא ואמר) תא חזי
 (תהלים ק"ד) שיר המעלות אל יי בצרתה לי קראתי ויענני * כמה שירין
 ותושבחן אמר רוד מלכא קמי קרשא בריך הוא, וכלא בגין לאתתקנא
 דרגיה, ולמעבד ליה שמא כמה דאת אמר (שמאל כ' ח') ויעש דוד שם *
 ושירתא דא אמר (ס"א ל"ג ליה) כד חמא עובדא דא ליעקב (ס"א דיעקב) *
 רכי אלעזר אמר יעקב אמר שירתא דא, (דהא) בשעתא דאמר ליה
 אבוי גשה גיה ואמושך בני האתה זה בני עשו אם לא כרין
 (י"א בגין) דהוה (דקמ"ג ע"ב) יעקב בעאקו סגי, דרחיל דאבוי ידע ליה
 ואשתמודע קמיה, מה כתיב ולא הפירו כי היו ידיו כידיו עשו אחיו
 שעירות ויברכהו * כרין אמר אל יי בצרתה לי קראתי ויענני * יי
 הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה * דא הוא דרנא דעשו שרייא
 ביה, דאיהו שפת שקר (ס"א מהו) שפת שקר בשעתא דאייתי ההוה
 חיויא לווטין ער עלמא, ובחבימו ובעקימו אייתי לווטין דאתלטייא
 עלמא * תא חזי בשעתא דאמר יצחק לעשו וצא השדה וצודה ליה
 צידה, כה"ל ואוקמוה ונפק עשו בגין דיתברך מיצחק דקאמר ליה
 ואברככה לפני יי * דאילו אמר ואברככה, ולא יתיר יאות * פיון דאמר
 לפני יי, בההיא שעתא (ו) אזרעוע כורסי יקרא דקדשא בריך הוה,
 אמרה ומה דיפוק חיויא מאינון לווטין, וישתאר יעקב בהו * בההיא
 שעתא אזרמן (ו) מיכאל ואתא קמיה דיעקב ושכינתא בהדיה, (ו) וידע
 יצחק (ו) וחמא לגן עדן בהדיה דיעקב, וברכיה קמיה * וכד עאל עשו
 עאל בהדיה גיהנם, ועל דא ויחדר יצחק חררה גדולה ער מאד, דחשב
 דלא הוה עשו בההוא סטרא, פתח ואמר ואברכהו, גם ברוך יהיה *

בגין

(א) מרכיב דאם משמע שמדבר לאחר וסיימו דשכינתא אמרם ליתקן דאם רוח כבו כי יז לו רוח ג'ם ורואו שחכסו : (ב) מילתא ח'
 לחק"ל דאם ארנו סמלך רוח בני כרית שם ורואו לכרכס וזו סמכיס עמו וכרכים : (ג) פי' שרם של ספיתין רביינו סלכות סס, חיוור
 וסמך חרוק וסמכיס כיללס : ו"ח : (ד) לטו שטרתי של יעקב חקוקס ככסא לכך כורעוע שלא יוטוס כס טורס סמכיס דוגמחם למעט ס'
 כקללס כי לרוכס סמכיס לסמכיס משום ועלם מלאכוו וסלס לסיכך לסחורל סיחכרך יעקב ולא עשו : (ה) סככל מקיס סמכיסם סס
 סיכאי' סס כו סיכאל כמולאו יעטריו סכונס ולכן אר"ל ר"ס סחמלל מוכאל סס גילוי סכונס : וסעטס לפו סטול ח'ל קומין וכוס של
 כריכס ירין לאחזיקין כוסיין ילכך סיכאל ולא דפאל סטול ק"ס יעקב : (ו) סמכיסם סס : (ז) ככנר חירס לח סלרס סמכיסם מנן ערין
 ממל סני גן ערין סליו : ו"ח :

בגין כך אודמן יעקב בַּחֲכֵמָה וּבְעֵקֶמוֹ דְאִיִּיתִי בְרַבָּאן עֲלֵיהּ דִּיעֻקֵּב, דְאִיהוּ כְגוֹנָא דְאָדָם הִרְאִשׁוֹן, וְאִתְנַטְלוּ מֵהָהוּא חִיּוּיָא דְאִיהוּ שְׁפַת שְׁקֵר • דְכֵמָה שְׁקֵרָא אָמַר, וּכְמָה מְלִי דְשְׁקֵרָא עֵבֵד, בְּגִין לֹא־טַעֲרָה וְלֹא־יִיתָא לְוֹטִין עַל עֵלְמָא • בְּגִין כֵּךְ אֲתָא יַעֲקֹב בַּחֲכֵמָה וְאִטְעִי לֵאבּוּי, בְּגִין לֹא־יִיתָא בְרַבָּאן עַל עֵלְמָא, וְלִנְטְלָא מְנִיָּה מִדֵּי דִמְנַע מֵעֵלְמָא, וּמִדֵּה לְקַבֵּל מִדֵּה הוּוּ וְעַל דָּא כְּתִיב (תְּהִלִּים ק"ט) וַיֵּאֱהָב קָלְלָה וְתִבּוּאָהּ וְלֹא חָפֵץ בְּבִרְכָּהּ וְתִרְחַק מִמֶּנּוּ • עֲלֵיהּ כְּתִיב (כְּרָאשִׁית ג') אֲרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, וְאִשְׁתָּאֵר בֵּיהּ לְדַרְי דְרִין. וְאִתָּא יַעֲקֹב וְנָטִיל מְנִיָּה בְרַבָּאן, וּמִן יוֹמוֹי דְאָדָם, אִזְדַּמְן יַעֲקֹב לְנִטְלָא מֵהָהוּא חִיּוּיָא כָּל הַנִּי בְרַבָּאן, וְאִשְׁתָּאֵר אִיהוּ כְלוּטִין וְלֹא נִפְק מְנִיָּהּ, וְדוּד אָמַר בְּרוּחַ קוּדְשָׁא (תְּהִלִּים ק"ב) מַה יִּתֵּן לָךְ וּמַה יוֹסִיף לָךְ לְשׁוֹן רַמְיָה חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים • מַה אֲכַפֵּת לִיהּ לֵהוּוּא חִיּוּיָא בִישָׂא דְאִיִּיתִי לְוֹטִין עַל עֵלְמָא, כְּמָה דְאָמְרוּ נָחַשׁ נוֹשֵׁךְ וּמִמִּית, וְלִית לִיהּ הִנָּאָה מְנִיָּה • לְשׁוֹן רַמְיָה, דְרַמְיָ לִיהּ לְאָדָם וְלֹא־תִתִּיהּ, וְאִיִּיתִי בִישָׂא עֲלֵיהּ וְעַל עֵלְמָא • לְבַתֵּר אֲתָא יַעֲקֹב וְנָטִיל מְדִילִיהּ כָּל אֵינוֹן בְּרַבָּאן • חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים, דָּא עֲשׂוּ דְנָטֵר דְבָבוּ (כ"ט דְאֶגְזִים) לִיעֻקֵּב עַל אֵינוֹן בְּרַבָּאן כְּמָה דְאֵת אָמַר וַיִּשְׁטוּם עֲשׂוּ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרִכָּה וְגוֹמַר (ר"ט ל"ג תָּא חו"י) :

וַיִּתֵּן לָךְ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, הָא מְלַעֲלָא וּמִתְתָּא בַּחֲבוּרָא חֲדָא • וְרוּב דְגֵן וְתִירוּשׁ הָא אֹקְמוּרָה, אֲבָל כְּדְכְתִיב (ס"ג ל"ז) וְלֹא רִאִיתִי צָדִיק גָּעוּב וְזָרְעוֹ מִבְּקֵשׁ לֶחֶם • תָּא חו"י גַּעַר הִיִּיתִי וְגוֹמַר וְאֹקְמוּרָה • הָאִי קָרָא שְׁרוּ שֶׁל עוֹלָם אָמְרוּ וְכוּלִי. וּבְגִין כֵּךְ אָמַר וְרוּב (ב) דְגֵן וְתִירוּשׁ :

יַעֲבֹדוּךְ עַמִּים, (וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ לְאֱמִים) כּוֹמְנָא דְשְׁלִיט שְׁרַמָּה מְלַכָּא בִירוּשְׁלָם דְכְּתִיב (מְלַאכִים א' י') וְכָל מְלָכֵי הָאָרֶץ וְגוֹמַר • מְכִיאִים אִישׁ מִנְחָרְתּוֹ וְגוֹמַר • וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ לְאֱמִים, כּוֹמְנָא דִיִּיתִי מְלַכָּא מְשִׁיחָא דְכְּתִיב (תְּהִלִּים ע"ב) וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לּוֹ כָּל מְלָכִים • רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כְּלָאֵי כּוֹמְנָא דִיִּיתִי מְלַכָּא מְשִׁיחָא כְּדְכְתִיב וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לּוֹ כָּל מְלָכִים כָּל גּוֹיִם יַעֲבֹדוּהוּ • הוּוּ גְבִיר לְאַחִיךָ • הוּוּ • וְלֹא אָמַר הִירָה אִזוּ תְהִיָּה, אֲלֵא

דא

(ב) דגן כגוונוריא א"ל סו"כ וסו"כ כעולם סו"כ: י"ס סו"ר סו"כ וסו"כ מוכח: דשטורין :

דא דזא עלאה דמהימנותא, דאלין אתון אינון רזי דמהימנותא, ה' לעילא וא"ו באמצעיתא ה' לכתר. וכגין כך אמר הוה גביר לאחיק, לישלטה עליהו ולרדאה לון בזמנא דאתא דוד מלכא. רבי יוסי אמר כלא איהו בזמנא דיימי מלכא משיחא, דהא בגין דעברו ישראל על פתגמי אורייתא, כדון ופרקת עלו מעל צוארך. ויתן לך האלהים רבי יוסי אמר כל הני (דקמ"ג ע"ב) ברבאן מסטרא דחולקיה דיעקב הוה, ומדיליה נטל, ואילין ברבאן הוה קא בעי יצחק לכרכא ליה לעשו, וכגין כך עבד קדשא כריך הוה ונרם ליה ליעקב לנטלא מדיליה. תא חזי בשעתא דההוא נחש אייתי לווטין על עלמא ואתלטייא ארעא, מה כתיב (בראשית ג) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ונמת ארודה האדמה בעבורך וגומר. דלא תהא עבדא פירין ואיבין בדקא יאות לקבל דא ומשמני הארץ. בעצכון תאכלנה, לקבל דא מטל השמים. וקוץ ודרדר תצמיח לך, לקבל דא ורוב דגן ותירוש, בזעת אפך תאכל לחם, לקבל דא יעבודך עמים וישתחוו לך לאומים, דאינון יעבדון ארעא (ה) ויפלוון בחקלא כמה דאת אמר (ישעיה ס"ה) ובני נכר אבריכם וכדמיכם. וכלא נטל יעקב דא לקבל דא ומדיליה נטל. וקדשא כריך הוה נרים ליה ליעקב דיטול הני ברבאן, לאתדבקא באתריה וחולקיה, ועשו לאתדבקא באתריה וחולקיה אמר רבי חזקיה והא חמינן דמשמני הארץ וטל השמים אינון ברבאן נטל עשו לכתר, כמה דאת אמר הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל אמר רבי שמעון לאו האי כהאי, ולא דא כדא, כמה אתפרשאן דרגין ביעקב כתיב ויתן לך האלהים, וכדא כתיב יהיה ביעקב כתיב מטל השמים ומשמני הארץ, בעשו כתיב השמים, דהא לאו דא איהו כדא. ודרגין אתפרשין כמה וכמה, בגין דכדא דיעקב כתיב ביה ויתן לך האלהים מטל השמים, דא טל עלאה דנגיד מעתיק יומין דאקרי טל השמים, השמים דלעילא, טל דנגיד דדרגא דשמים ומתמן לחקל תפוחין קדישין, ומשמני הארץ (דא ארץ דלעילא ארץ החיים). בעשו כתיב משמני הארץ, ביעקב ומשמני הארץ דא ארץ החיים דלעילא, וירית לה בארעא דלעילא ובשמים דלעילא.

ולעשו

(ה) לעבוד עבודתם ששם כמחיש חרונם וקטרום וכו' וכו' ט

ולעשו בארעא דהבא לתתא, ובשמים דהבא לתתא • יעקב לעילא •
 לעילא • עשו לתתא לתתא • תו יעקב לעילא ותתא, ועשו לתתא,
 ואף על גב דכתיב והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך, מהאי
 דהבא לתתא, אבל לעילא לא כלום דכתיב (דברים ל"ב) כי חלק " עמו
 יעקב חבל נחלתו • תא חזי בשעתא דשרו לנטלא ברכאן דיליהון
 יעקב ועישו • יעקב נטר חולקיה דלעילא, ועשו נטר חולקיה לתתא
 רבי יוסי ברכי שמעון בן לקוניא אמר לרבי אלעזר כלום שמערת
 מאכור אמאי לא אתקיימו ברכאן דברכיה יצחק ליעקב, ואינון ברכאן
 דברוך יצחק לעשו אתקיימו כלרו • אמר ליה כל אינון ברכאן
 מתקיימי, וברכאן אחרנין דברכיה קדשא בריך הוא ליעקב, אבל מיד
 יעקב נטר לעילא, ועשו נטיל לתתא • לבתר פד יקום מלכא משיחא
 ישול יעקב לעילא ותתא, ויתאבד עשו מכלא, ולא יהא ליה חולקיה
 ואחסנא ודוכרנא בעלמא כמה דאת אמר (עובדיה ב) והיה בית יעקב
 אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקשוגומר בגין דיתאבד עשו מכלא,
 וירית יעקב תרין עלמין עלמיה דין ועלמא דאתי • ובההוא זמנא
 כתיב (cc) ועלו מושיעים בחד ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליי
 המלוכה • ההוא מלכו דעשו דנטל בהאי עלמא יהב ליה קדשא
 בריך הוא (ס"א) יהא ליה לקדשא בריך הוא בלחודו • וכי השתא
 לאו איהי מלכו מקדשא בריך הוא, אלא אף על גב דשליט קדשא
 בריך הוא לעילא ותתא, הא יהב לון לשאר עמין לכל חד וחד חולקא
 ואחסנתא בהאי עלמא לאשתמשא ביה, ובההוא זמנא ישול מכלרו
 מלכותא, ותהא דליה כלא דכתיב והיתה ליי המלוכה, ליה בלחודו
 דכתיב (וכריה י"ד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחר
 ושמו אחר :

ויהי אך יצא יצא יעקב וגומר רבי שמעון אמר אך יצא יצא, תרי
 יציאות הללו למה • אלא (דקמ"ד ע"ב) חד דשכינתא וחד דיעקב,
 דהא בר עאל יעקב שכינתא עאלת עמיה, וקמי שכינתא אתברך,
 דיצחק הוה אמר ברכאן ושכינתא אודי להו (כ"א ליה) עלייהו • וכד
 נפק יעקב, שכינתא נפקת עמיה דהא הוא דכתיב אך יצא יעקב,
 תרי יציאות כחד • ועשו אחיו בא מצידו • מן הציד לא כתיב אלא

מצידו • ראייהו צידה דיליה דלא הוה ביה ברכה, ורוח הקדש צווחא
ואמרה (משלי כ"ג) אל תלחם את לחם רע עין :

ויעש גם הוא מטעמים וגומר • יקום אבי, (ה) דבוריה הוה בעזרת
בתקיפו רוחא, מלה דלית בה טעמא יקום אבי • תא חזי מה
בין יעקב לעשו • יעקב אמר בכסיפו דאבוי בענורה מה בתיב ויבא
אל אביו ויאמר אבי • מה בין האי להאי, אלא דלא בעא לאודעוּעא
ליה, מליל בלשון תחנונים קיום נא שבה ואכלרה מצירי, ועשו אמר
יקום אבי, כמאן דלא מליל עמיה • תא חזי בשעתא דעאל עשו עאל
עמיה גיהנם, אודעוּע יצחק ודחיל דכתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה
עד מאד • כיון דכתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה די, מהו עד מאד •
אלא דלא הוה דחירו ואימתא דנפול עליה דיצחק רבתא מיומא
דאתברי, ואפילו בההיא שעתא דאתעקד יצחק על גבי מדבחא וחמא
סבינא עליה, לא אודעוּע כההיא שעתא דעאל עשו, וחמא גיהנם
דעאל עמיה, כדן אמר בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה, כגון
(דחמאית) דחמא שבינתא דאודי על אינון ברכאן • דבר אחר יצחק
אמר ואברכהו, נפק קלא ואמר גם ברוך יהיה • בעא יצחק למילט
ליה ליעקב, אמר ליה קדשא בריך הוא יצחק גרמך אנת לייט, דהא
כבר אמרת ליה אורריך ארוור ומברכיך ברוך • תא חזי כלא אודו
על אינון ברכאן עלאי ותתאי, ואפילו (ז) איהו חולק עדביה דעשו, אודי
עלייהו וברכיה איהו, ואודי על אינון ברכאן, וסלקיה על רישיה לעלא
מגלן דכתיב ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך
כי אם ברכתני • ויאמר שלחני בגין דאתקיף ביה יעקב • וכי היך
יכיל בר נש דאירו גופא ובישרא, לאתתקפא ביה במלאכא דאירו
רוח ממש (ח) דכתיב (תהלים ק"ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש
לוהט • אלא מפאן דמלאכי שליחי דקדשא בריך הוא, בד אינון
נחתין להאי עלמא, גלימין ואתגלימו (י) ומתלבשין בלבושא דגופא
כגוונא דהאי עלמא, בגין דהכי אתחזי דלא להשנאה ממנהגא דההוא

אחר

(א) חס סכא ס' ח מרש דלס עשי להרוג אס אמו אחר סכרכות דכתיב ושחח דחמיו (עמים א') ונס להרוג אח אביו דכתיב וקרבו וישו
אכל אביו ופי' ו' אקרב מיחתו וכו' ופקס דאז'ל סמס עשי וסור סרכה ככבוד אביו ומס' דמורשס חלוקים סס ויל' וכלן קרס סכידך
יעקב וכלן אחר סכרכו : (ב) סויו ס' ס' א'ס : (ג) לסול ס' ע'כ : (ד) ואחר שקייבו ס' יחוס חזירוס לרוחניוס כסא'ס מתעכוס
כוס סטולס סכעק וסוס סכסחעככוס ו' וסוס אינס וכולוס לחור עור לכסו סטו כסו סקוס לסול וסול וסכו אסחא כסדרש רוס
מססער ו'ח :

אַתָּר דְּאִזִּיל תָּמַן וְהֵא אַתְמַר דְּמִשְׁרָה כַּד סְלִיק לְעִילָא מַרְה כְּתִיב
 (שמות ל"ד) וַיְהִי שֵׁם עַם יִי אַרְבַּעִים יוֹם וְאַרְבַּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָבָל
 וּמַיִם לֹא שָׁתָה, בְּגִין מִנְהַגָּא דְלֹא לְהַשְׁנֵאָה מֵהוּא אַתָּר דְּאִזִּיל לְתַמְן
 וְאִינוּן מְלֹאכִין כַּד נָחְתוּ לְתַתָּא כְּתִיב (כרשית י"ח) וְהוּא עוֹמֵד עֲלֵיהֶם
 תַּחַת הָעֶץ וַיֹּאכְלוּ * וְכֵן הֵבֵא, הָאִי מְלֹאכָא כַּד נָחְתָּ לְתַתָּא, לֹא
 אַתְאַבְק עַמְיָה דְיַעֲקֹב, אֲלֵא מְגוּ דְהוּא אַתְלַבֵּשׁ בְּגוּפָא כְּנוּנָא דְהָאִי
 עֲלֵמָא * וְעַל דָּא אַתְאַבְק יַעֲקֹב בְּהַדְיָה כֹּל הִרְוָא לִילֵיא * תָּא חוּי
 בְּגִין דְּשׁוֹלְטָנוּתָא דְהַנִּי לָאו אִיהוּ אֲלֵא בְלִילֵיא וְדָא, וְכֵן כַּד שְׁלַטְנוּתָא
 דְעִשׂוּ לָאו אִיהוּ אֲלֵא כְּגֵלוּתָא דְאִיהוּ לַיְלָה, וְעַל דָּא בְלִילֵיא אַתְתַּקַּף
 עַמְיָה דְיַעֲקֹב וְאַתְאַבְק עַמְיָה * וְכַד אַתָּא צְפָרָא אַתְחַלֵּשׁ תִּילֵיה וְלֹא
 יְכִיל, וְכַדִּין אַתְתַּקַּף יַעֲקֹב בְּגִין דְיַעֲקֹב שְׁלַטְנוּתִיה בִּימָמָא * וְכֵן כַּד
 כְּתִיב (ישעיה כ"ה) מִשָּׂא דוּמָה אֲלִי קוּרָא מִשְׁעִיר שׁוֹמֵר מַה מְלִילָה שׁוֹמֵר
 מַה מְלִיל * דְהָא כַּדִּין שׁוֹלְטָנוּתִיה דִּידִיה דְעִשׂוּ דְאִיהוּ שְׁעִיר בְּלִילָה
 אִיהוּ, וְכֵן כַּד אַתְחַלֵּשׁ כַּד אַתָּא צְפָרָא, וְכַדִּין וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי בִי עֲלֵה
 הַשְּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלַּחְךָ בִּי אִם בְּרַכְתֵּנִי * בִּי אִם בְּרַכְתֵּנִי, בִּי אִם
 (דקמ"ד ע"ב) תְּבָרַכְנִי מִכְּעִי לִי, מָאִי בִּי אִם בְּרַכְתֵּנִי * אִם אוֹדִית עַל
 אִינוּן בְּרַכְּאֵן דְּבְרַכְנֵי אַבָּא, וְלֹא תְהֵא מְקַטְרָגָא לִי בְּגִינֵיהוּ מַה כְּתִיב
 וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שִׁמְךָ בִּי אִם יִשְׂרָאֵל וְגוֹמֵר. אֲמַאי יִשְׂרָאֵל
 אָמַר לִיָּה בְּעַל פְּרַחֲזִין אִית לִן לְשִׁמְשָׂא לֶךְ, דְהָא אַנְתָּ אַתְעַטְרַת בְּחִילְךָ
 לְעִילָא כְּדִרְגָּא עֲלֵא, יִשְׂרָאֵל יְהִי שִׁמְךָ וְדָא, כִּי שְׂרִית עִם אֱלֹהִים, מָאִי עִם
 אֱלֹהִים, סְלֵקָא דְעַתְךָ דְעֵלִיָּה הוּא אָמַר, אֲלֵא אָמַר לַה שְׂרִית לְאַתְחַבְרָא
 וְלֵאזְדוּגָא עִם אֱלֹהִים, כְּחַבּוּרָא בְּזוּוּגָא דְשִׁמְשָׂא וְסִיְהֵרָא * וְעַל דָּא
 לֹא כְתִיב עַל (ס"ה א"ת) אֱלֹהִים, אֲלֵא עִם אֱלֹהִים בְּחַבּוּרָא וּזְוּוּגָא חֲדָא
 דְכַר אַחַר וַיֹּאמֶר, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (ה) (שמות ט"ו) וַיֹּאמֶר אִם שְׁמוֹעַ תִּשְׁמַע
 לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ, אֲוֹף הֵבֵא וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד שִׁמְךָ בִּי אִם
 יִשְׂרָאֵל, כַּדִּין אַתְעַטְר יַעֲקֹב בְּדִרְגָּיָה לְמַהוּ כְּלָלָא דְאַבְהֵן, מַרְה כְּתִיב
 וַיְבָרַךְ אוֹתוֹ שֵׁם * מָאִי וַיְבָרַךְ אוֹתוֹ שֵׁם, דְּאוּרִי לִיָּה עַל כְּלָהוּ בְּרַכְּאֵן
 דְּבְרַכְיָה אַבּוּי * רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח וַאֲמַר (מסלי ט"ז) בְּרַצוֹת יְיָ דְרַכִּי אִישׁ
 גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלִים אוֹתוֹ * תָּא חוּי כְּמָה אִית לִיָּה לְכַר נֶשׁ לְאַתְתַּקְנָא

שְׁבִילֵיהּ

(ה) מִדְּרַשׁ סְפָרַיִם : ע"ב

שבילוי ביה בקדשא בריך הוא, בגין למעבד פקודי דאורייתא דהא
 אוקמורה דודאי (כ) תרי מלאכין שליחן, אירת לבר נש מעיליא
 לאזדווגא בהדיה, חד לימינא וחד לשמאלא, ואינון סהדין ביה בבר
 נש בכל מה דאיהו עביד, דאינון משתכחי תמן, וקרנין לון יצר טוב
 ויצר רע, אתי בר נש לאתדבאה ולאשתדלא בפקודי אורייתא, ההוא
 יצר טוב דאזדווג ביה, כבר איהו אתתקף על ההוא יצר הרע ואשתלים
 בהדיה, ואתהפיק ליה (קמ"ד כ) לעבדא, וכד בר נש אזיל לאסתאבא,
 ההוא יצר הרע אתתקף ואתגבר על ההוא יצר טוב והא אוקימנא.
 ודאי כד ההוא בר נש אתי לאתדבאה, כמה תקיפו אתתקף בר נש,
 וכד אתגבר ההוא יצר טוב כדין אויביו ישלים אתו, דההוא יצר הרע
 אתכפייא קמיה דיצר טוב. ועל דא אמר שלמה (משלי י"ב) טוב נקלה
 ועבד לו. מאי ועבד לו, דא יצר הרע. וכדין בר אזיל בר נש בפקודי
 אורייתא כדין גם אויביו ישלים אתו, דא יצר הרע ודאתי מסטרוי.
 תא חזי בגין דיעקב אכפח ביה בקדשא בריך הוא, וכל ארחוי הוו
 לשמיה על דא אויביו ישלים אתו. ודא (ד"א דא) סמאל, חילא ותוקפא
 דעשו דאשלים עמיה דיעקב, ובגין דאשלים עמיה דיעקב ואודי ליה
 על אינון ברפאן, כדין אשלים עמיה עשו (כ"א כדין אודי ליה עשו
 דכתיב יש לי רב, אחי יהי לך אשר לך, דהא אודי ליה על אינון
 ברפאן, (ה' די לי בחרבא). ועד דלא אשתלים עמיה יעקב לגבי ההוא
 ממנא דאתפקד עליה, לא אשלים עמיה עשו, בגין כך בכל אחר
 תוקפא דלתתא תלייא בתוקפא דלעילא :

ויחרר יצחק חרדה גדולה עד מאד ויאמר מי איפוא. מי איפוא,

מאי מי איפוא, מיהוא זה מבעי ליה, אלא מי (ו) איפוא דקיימא
 שבינתא תמן בד בריך ליה יצחק ליעקב, ועל דא אמר מי איפוא, מאן
 הוא דקאים הבא ואודי על אינון ברפאן דברכית ליה, ודאי גם ברוך
 יהיה, דהא קדשא בריך הוא אסתכס באינון ברפאן רבי יהודה אמר
 בגין ההיא חרדה דאחרד יעקב ליצחק אביו, אתעגש יעקב בעונשא
 ריוסף

(ה) שמיט ק"ו כ' קס"ו כ' : (כ) ס"ב ברפאן ר"ו לו כחרבא ו"א יש לו רב אחי יש כמלת רב אחי חרבו ויסו ר"ו לו כחרבא ו"א : (לפ"ו רכמלה
 רב רמו לברכת חרוב כל ריעקב ה' ויסו לו אור וחמור וכו' שלא תקיימו סברות ויסו לעשו וספ סו"ח ברכות מעל סמטו ומשמני
 פלרין ורב רגן וסידו יעקב ריעקב שמיס ויסתורו לך לאשמיס סוס נכיר לחמך ויסתורו לך בני חמך סוף חר' אחרין לרוב זמנדין בריך סני
 ז' ויסכי עשו יש לו רב ר"ב יתה מח ברכות סנ"ז יש לו עור לוחות ר"ב וכשחלף ח' לחיות ר"ב קדי חרבו : (ג) ג"ל ח"ל יתכ"י ו'
 א"פ ל' יוסף אשכנזי כירוב א"כ :

דיוסף, דחרד חרדה כהאי בשעתא דאמרו ליה (כראשית ל"ז) זארת
 מצאנו * יצחק אמר מי (ה) אפוא * באיפה אתעניש יעקב דכתיב
 (ס) איפה הם רועים, ותמן יוסף אתאביד ואתעניש יעקב * ואף על גב
 דקדשא בריך הוא אסתבם על ידי באינון ברבאן, איהו אתעניש
 באיפה דכתיב איפה הם רועים * ומתמן אתאביד מניה ואתעניש כל
 הרוא עונשא * ויחרד יצחק חרדה גדולה * מאי גדולה, כתיב הכא
 גדולה, וכתיב התם (דברים י"ח) ואת האש הגדולה הזאת וגומר דעאל
 עמיה גהינם * עד מאד, מאי עד מאד, כתיב הכא מאד, וכתיב התם
 (כראשית ט) והנרה טוב מאד, דא מלאך המורת, כדין אמר מי אפוא *
 (דקמ"ה ע"ב) בשמוע עשו את דברי אביו וגומר * אמר רבי חייא כמה
 בישין עבדו אינון דמעין דבכה ואפיק עשו קמי

אבוהי, כגין דיתברך מניה. (כ) כגין דהוה חשיב מלה דאבוי יתיר *
 (ג) הכי קרא שמו יעקב * (ד"ב ל"ג ואוקמוה) הכי קרא שמו * קרא שמו
 ההוא דקרא ליה * אפיק (ה) ציצא דרוקא כגין קלנא * הכי נקרא שמו
 לא כתיב, אלא קרא שמו * ויעקבני זה פעמים * זה, מהו זה, (אלא)
 ויעקבני פעמים מבעי ליה * אלא מלה חד הוי תרי זמני * בכורתי *
 (ק"ס כ') אהדר ליה זמנא אחרא ברבתי * זה הוא תרין זמנין * כגוונא
 דא (כראשית מ"ג) כי עתה שבנו זה פעמים * מלה חד תרין זמנין * חד
 דהא אהדרנא ליה, ולא נהוי בכסופא קמיה דההוא בר נש * שבנו *
 בשנו * אנן בכסופא מניה וכבר אהדרנא * כגוונא דא אמר איוב
 (איוב ד"ג) ותחשבני לאויב לך * אהדר איוב, (ס) אויב. ואוקמוה דכתיב
 (סס ט) אשר בשערה ישופני וגומר * אמר לפניו רבונו של עולם שמא
 רוח סערה עברה לפניך * והכא בכורתי לקח, והנה עתה אהדר מלה
 ונטל ברבתי :

הן גביר שמתיו לך וגומר. ולך איפה מרה אעשה בני * ולך
 איפה, לית קיימא הכא מאן דיסתבם עלך * מה אעשה
 בני * כדין ברביה כהאי עלמא, ואסתבל בדרגיה ואמר ועל

חרבך

(א) לויית כחוי וכיוסף איפס כחוי ול' ע' (אין קוואל בו מירושלם שום וככתב בלוח א' לרמנו לארז'ל מו נלפס עם וכו' ל' אפיוס סרס'כ) :
 (ב) כלומר אע"פ שכוונתו לסתכרך כיון דכלל כבוד אביו שאין כרכמו קלס כענינו נחשב לו לזכות גדול ומכאן יוכן קלס שקול אל
 דעות כריתח וחסר סלרסככל מנפשו ככוונת עובות : ו' : (ג) ילקוט שמואל סומן שפ"ח : (ד) מלה ספוי קא דייק וכן כשחולשין רוח
 עושים ספוי ווס עשו דרך כוון : ו' : (ה) ר"ל השכת איתותי שמו ססס איוב כענשם לויב : א"ס

תולדות דקמיה ע"א

חרֶבֶךְ תַּחֲיָהּ • דְּהָא הֵבִי אֲתַחְזִי לָךְ לְאוֹשְׁדָא דְמִין וּלְמַעְבַּד קְרִבִין
 וְעַל דָּא אָמַר מַה אַעֲשֶׂה בְנִי • רַבִּי אֲלֵעָזַר אָמַר וּלְךָ אֵיפֹה מַה
 אַעֲשֶׂה • כִּיּוֹן דְּאָמַר הָאִי, אֲמַאי בְנִי, אֵלֵא אָמַר לִיה וּלְךָ אֵיפֹה מַה
 אַעֲשֶׂה, דְּאֵנְתָּ בְּדִינָא וּבְחֶרְבָא וּבְדִמָּא חֲזִינָן לָךְ, וּלְאַחוּךְ בְּאַרְחַ שְׁלִים •
 אֵלֵא בְנִי, בְנִי וְדָאִי, אֲנָא גְרִימָנָא לָךְ בְּגִין (6) דְּאֵנְתָּ בְנִי • וְעַל דָּא עַל
 חֶרְבֶךָ תַּחֲיָהּ וְאֵת אַחוּךְ תַּעֲבֹד • וְעַדִּין לֹא אֲתַקִּים, דְּהָא לֹא פִלַח
 לִיה עָשׂוּ לִיעֻקֵּב, בְּגִין דִּיעֻקֵּב לֹא בְּעָא לִיה הַשְׁתָּא, וְאִיהוּ אֶהְדֵּר וּקְרָא
 לִיה אֲדוּנִי כַּמָּה זְמַנִּי, בְּגִין דְּאֶסְתַּבֵּל לְמַרְחֹק וְסָלִיק לִיה לְסוּף יוֹמִיא
 (כ) בְּדִקְאֲמָרִן • רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזִיל בְּאַרְחָא עַד דִּהוּוּ אֲזִיל
 חָמוּ לִיה לְרַבִּי יִיסָא סָבָא דִּהוּוּ אֲזִיל בְּתַרְיִיהוּ • יִרְתְּבוּ עַד דְּמַטְּיָא
 לְגַבְיִיהוּ • כִּיּוֹן דְּמַטְּיָא לְגַבְיִיהוּ אָמְרוּ, הַשְׁתָּא אֲרַחָא מִתְתַּקְנָא קָמָן
 אֲזִלוּ • אָמַר רַבִּי חִיָּיא עַתְּ לַעֲשׂוֹת לִי • פִּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר (מַשְׁלִי ל"6)
 פִּיה פִּתְחָה בְּחַכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה, פִּיה פִּתְחָה בְּחַכְמָה דָּא
 כְּנַסַּת יִשְׂרָאֵל, וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה אֵלִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן לִישְׁנָא
 דְּאוֹרִיָּתָא דְּמִשְׁתַּעֲוּ בַּהּ יוֹמֵי וְלִילֵי • פִּיה פִּתְחָה בְּחַכְמָה • דָּא בִּ
 דְּבִרְאשִׁית וְאוֹקְמוּהָ • וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָה, דָּא אֲכַרְהֶם דְּבִיה בְּרָא
 עֲלֵמָא • וְבִיה מִשְׁתַּעֲוֵי תְּדִירָה בִּ סְתִים מְהֵאֵי גִיסָא וּפְתִיחָא מְהֵאֵי גִיסָא,
 סְתִימָא מְהֵאֵי גִיסָה כַּמָּה דָּאֵת אָמַר וְרֵאִית אֵת אַחוּרֵי • פְּתִיחָא מְהֵאֵי
 גִיסָא בְּגִין לְאַנְהֵרָא (כ"6 לְאַהֲדָרָא) אֲנַפְּהָ לְגַבִּי עֵילָא • וּפְתִיחָא מְהֵאֵי
 גִיסָא בְּגִין לְקַבְּלָא מְלַעֲיָלָא, וְאִיהִי אֲכַסְדָּרָא לְקַבְּלָא, וּבְגִין כַּךְ קִיָּמָא
 בְּרִישָׁא דְּאוֹרִיָּתָא וְאַתְמַלִּיָּא לְבַתֵּר • פִּיה פִּתְחָה בְּחַכְמָה • בְּחַכְמָה
 וְדָאִי, דְּכַתִּיב כְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים בְּתַרְגוּמוֹ • וְתוֹרַת חֶסֶד עַל
 לְשׁוֹנָה, דְּהָא לְבַתֵּר מִשְׁתַּעֲוֵי וְאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר •
 פִּיה פִּתְחָה בְּחַכְמָה, דָּא הִ' דְּשִׁמְא קְרִישָׁא דְּכֵלָא בַּהּ, וְאִיהִי סְתִים
 וְגַלִּיָּא כְּלִילָא דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא, הִזָּא דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא • פִּיה פִּתְחָה בְּחַכְמָה
 בְּגִין דְּאִיהִי סְתִימָא דְּלֵא אֲתִידַע כֵּל דְּכַתִּיב וְנַעֲלַמָּה מַעֲיִנִי כֹל חֵיוֹמְעוּף
 הַשְּׁמַיִם נִסְתַּרְהָ • וְכַד שְׁאֵרִי לְאַתְפְּשָׁטָא בְּחַכְמָה, דְּאֲתַדְּבַקַת בַּהּ וְאִיהִי
 בְּגוּוּהָ (וְאִיהִי) אֲפִיקַת קְלָא דְּאִיהִי תוֹרַת חֶסֶד • פִּיה פִּתְחָה בְּחַכְמָה • דָּא הִ' אֵ

בַּתְּרָא

(א) פִּירוּשׁ דִּין כְּמוֹסוּ וְעִיּוֹן לְעוֹל קַל' ע"כ : (ב) אֲזִיל דְּמוּ לְהַבְּטוּכִיּוּס וְחַס לֹא כֵן תּוּמַת כִּי לְעוֹלָם לֹא אֲתַקִּים (וּס עֲשׂוּת כִּי לִימוֹת סִין)
 לִי' יִתְקִים כְּמַשְׁל' קַמ' ב כ כָּד יִקּוּס מִשְׁחָא יַעוּל וְעַקֵּב וְכו' גַם לְקַמִּים וְכוּלְהוּ וְתַקִּימָן לּוּמַת : מַלְכָּא מִשְׁחָא גַם וְשַׁלַּח קַמ' ב
 וְל בְּגִין וְסָלִיק לָן לְסוּף וּמִיָּא • סַרְס' :

בתראה דאיהי דבור, ומלה תלייא בחכמה ויתורת חסד על לשונה,
 דא קול דקיימא על דבור לאנהגא ליה, ותורת חסד דא יעקב,
 (רקמ"ס ע"ב) דאיהו על לשונה, לאנהגא מלה ולאחדא לה, דהא לית
 דבור בלא קול ואוקמוה • פתח רבי חייא אבתריה ואמר (מסלי ס) אני
 חכמה שבנתי ערמה ורעת מזמות אמצא • אני חכמה, דא כנסת
 ישראל, שבנתי ערמה, דא יעקב דאיהו חכים • ורעת מזמות אמצא,
 דא יצחק דהוה ליה דעת מזמות לברכא ליה לעשו • וכגין דחכמה
 אשתתף בהדיה דיעקב דאיהו ערמה • ורעת מזמות אמצא דאתברך
 יעקב מאביו ושרו עליה כל אינון ברבאן, ואתקיימו ביה ובבנוי לעלם
 ולעלמי עלמין, מאינון אתקיימו בהאי עלמא, וכדוהו יתקיימון לזמנא
 דמלכא משיחא, דכדין יהון ישראל גוי אחד בארץ, ועם אחד לקדשא
 בדיך הוא הדא הוא דכתיב ועשיתי אותם לגוי אחד בארץ • וישלטון
 לעילא ותתא דכתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתי, דא מלכא
 משיחא דכתיב וכימיהון די מלכיא אינון יקים אלה שמיא מלכו
 וגומר • ועל דא בעא יעקב דיסתלקון ברכוי להווא זמנא דאתי, ולא
 גטר לון לאלתר • פתח רבי ייסא אבתריה ואמר ואתה אל תירא
 עבדי יעקב גאם • ואל תחרת ישראל וגומר • האי קרא אוקמוה •
 אבל בההיא שעתא דנפק יעקב מקמי אביו באינון ברבאן, אסתפל
 בנפשיה אמר, דהא אלין ברבאן בעינא לסלקא לון לבתר לאריכו
 יומין, והוה דחיל ומסתפי, גפק קלא ואמר ואתה אל תירא עבדי יעקב
 גאם • כי אתך אני, לא אשבוק לך בהאי עלמא, כי הנני מושיעה
 מרחוק להווא זמנא דאנת סליק לון לאינון ברבאן • ואת זרעה
 מארץ שבים • דאף על גב דהשתא נטיר ברכוי עשו וישתעבדון
 בכניך, אנא אפיק לון מידוי • וכדין ישעבדון כניך ביה • ושכ יעקב
 לאינון ברבאן, ושכ יעקב, דא (6) שכינתא (7) דאיהי עמיה דיעקב)
 ושכ יעקב ודאי • ושקט ושאנן • במה דאוקמוה מאינון מלכוון מבבל
 ממדי ומיון ומאדום, דאינהו הוו דאשתעבדו בהו בישראל • ואין
 מהירד לעלם ולעלמי עלמייא • אזלו עד דהוו אזלי אמר רבי יוסי
 ודאי

(כלומר שחזקו סטכוס מן סגלות ודיק מסכא יעקב כמ' וכן כפ"ס כלק כפסוק מי מכה עמר יעקב ושכ יעקב ודאי כלומר שחזקו סטכוס
 סת"ח מרכ' ולימר אל' תורה וגו' כאל' ס' שפוט ו'א' וקיושכ יעקב סוף מדע יעקב ושכתי כול"ל סוף יעקב סוף סטכוס ככו' ו'ח' •
 ס' כ"ב 62 בראשית

ודאי כל מה דעביד קדשא בריך הוא בארעא, כלא הורה ברוזא
 דחכמתא, וכלא בגין לאחזאה חכמתא עלאה להו לבני נשא • בגין
 דילפון מהרוזא עובדא רזין דחכמתא, וכלא אינון כדקא יאורת •
 ועובדוי כלהו אורחי דאורייתא, בגין דאורחי דאורייתא אינון ארחי
 דקדשא בריך הוא, ולית מלה זעירא דלית בה כמה אורחין ושכילין
 ורזין דחכמתא עלאה • תא חזי דהא רבן יוחנן בן זכאי הורה אמר
 תלת מאה הלכות פסוקות, ברוזא דחכמתא עלאה בפסוק ושם אשתו
 מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב • ולא גלי לון אלא לרבי אליעזר
 דהוה עמיה, בגין למנדע דכמה רזין עלאין אינון בכל עובדא ועובדא
 דאיהי באורייתא, ובכל מלה ומלה חכמתא איהי ואורייתא דקשוט •
 בגין כך אינון מלין דאורייתא מלין קדישין אינון, לאחזאה מינה
 נפלאות כמה דאת אמר גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך תא חזי
 בשעתא דעקים ההוא חיויא לאדם ולאנתיה, דאקריב לאתתא ואטיל
 בה זוהמא, ואתפתא ביה אדם, כדין אסתאב עלמא ואתלטייא ארעא
 בגיניה, וגרים מותא לכל עלמא, וקיימא עלמא לאתפרעא מגיה • עד
 דאתא אילנא דחי וכפי (ס"ב זכפ"ד) על אדם, וכפייה ליה לההוא נחש
 דלא ישלוט לעלמין על זרעא דיעקב, דהא בזמנא דאקריבו ישראל
 שעיר, הוה ארתכפייא הרוזא נחש ואתהפך לעבדא (קמ"ד כ') כמה
 דאתמר • ועל דא אקריב יעקב לאבוי תרין שעירין, חד לאכפייא
 לעשו דאיהו שעיר • וחד בגין דרגא דהוה תלי ביה עשו ואתרבק
 ביה (קמ"ב כ') ואתמר • ובגין כך קיימא עלמא עד דתיתי אתתא כגוונא
 דתוה, וכר נש כגוונא דאדם, ויעקימו ויחפימו (דקמ"ז ע"ב) ליה לההוא
 חיויא בישא, וההוא דרכיב עליה וכלא אתמר • פתח ואמר ויהי עשו
 איש יודע ציד איש שדה והא אתמר, ויעקב איש תם יושב אהלים •
 איש תם, גבר שלים כתרנומו. יושב אהלים, אמאי איהו תם • בגין
 דאיהו יושב אהלים (ס"ב) דאחיד (קל"ט כ') לתרין סטרין לאברהם ודיצחק •
 ועל דא יעקב כסטרא דיצחק אתא לגביה דעשו, כמה דאתמר דנתיב
 עם חסיד תתחסד ועם עקש תתפל • וכד אתא עם ברבאן, בסיועא
 דלעילא קא אתא בסיועא דאברהם ויצחק, ובגין כך בחכמתא הוה

כמה

(ס"ב) ל"א אהר מוסח אברהם מיר יתח סכוכים :

כמה דארתמר • תא חזי בד יעקב אתער לגבי סמ"אל דרנא
 דעשו, וקביל עליה ליעקב • ויעקב נצח ליה בכמה סטרין, נצח לחיויא
 בחכמתא ובעקימו, ולא אתנצח פר בשעיר, ואף על גב דכלא (ה) חד •
 נצח כמו כן לסמ"אל בנצחונא אחרא ונצחיה הדא הוא דכתיב
 ויאבק איש עמו עד עלות השחר • וירא כי לא יכול לו • תא חזי
 זכותיה דיעקב כמה הוה, דאיהו אתא ובעא לאעברא ליה מעלמא,
 וההוא ליליא הוות ליליא דאתברי ביה סיהרא, ויעקב אשתאר בלחודוי
 דלא הוה עפיה אחרא • דתנן לא יפוק בר נש יחידאי כליליא, וכל
 שבן (קט"ט ע"ב) כליליא דאתבריאו ביה נהורין, דהא סיהרא איהי
 חסרא דכתיב יהי מארת חסר • וההוא ליליא אשתאר בלחודוי, כגין
 דכד סיהרא (ק"ד כ) חסרא, חיויא בישא ארתקף ושלטא, (כ) וכדין
 אתא סמ"אל וקטריג ליה ובעא לאכדא ליה מעלמא • ויעקב הוה
 תקיף בכל סטרין, בסטרא דיצחק ובסטרא דאברהם, דאינון הוו
 תקיפו דיעקב • ארתא לימינא, חמא לאברהם תקיף בתקיפו דיומא
 בסטרא דימינא דחסר • ארתא לשמאלא, חמא ליצחק תקיף בדינא
 קשייא, אתא לגופא, (ג) חמא ליעקב תקיף מתדין סטרין אלון, דסתרון
 ליה חר מכאן וחד מכאן, כדין וירא כי לא יכול לו, ויגע בכף ירכו
 דאיהו אתר (ו) לכר מגופא, ואיהו חר עמודא דגופא, כדין ותקע כף
 ירך יעקב בהאבוקו עמו וגומר • בין דאתער צפרא ועבר ליליא,
 אתתקף יעקב ואתחלש חיליה דסמ"אל • כדין אמר שלחני, דמטא
 זמנא לומר שירתא דצפרא ובעא למיזל, ואודי ליה על אינון ברכאן,
 ואוסף ליה ברכתא אחרא דכתיב ויברך אותו שם • תא חזי כמה
 ברכאן אתפרך יעקב, חר דאבוי ביהווא עקימו ודנוח כל אינון ברכאן •
 וחד דשבינתא, דברך ליה קדשא בריך הוה כד הוה ארתי מלבן
 דכתיב ויברך אלהים את יעקב • וחד דכרכייה ליה הוה מלאכא
 ממנא דעשו • וחד פרכה אחרא דכרכייה ליה אכונה, כד הוה אזיל
 לפדן ארס דכתיב ואל שדי יברך אותך וגומר • ביהווא זמנא דחמא
 יעקב גרמיה בכל הני ברכאן, אמר במאן ברכתא מנייהו אשתמש

השתא

(ה) ג' מסעור סוף עשו : (כ) נשטע זילא לא נשאר יעקב לכדו לא סוס כל סמלך • פ"ט : (ג) טוין מעטין וס כמטא סרחתו דג' •
 ע"כ יבסררס נשער ירך יעקב : (ד) טויוו כל"ס • א"כ :

הש"א • אמר בחלשא מנייהו אשתמש השתא, ומאן איהי דא בתרייתא
דברכיה אבוה, ואף על גב דאיהי תקיפא, אמר ל'ו איהי תקיפא
בשלטנותא דהאי עלמא כקדמאה • אמר יעקב אטור השתא דא
ואשתמש בה, (קס"ו ב' קע"ב ב') ואסלק כל אינון אחרנין לזמנא דאצטריך
ל' ולבנאי בתראי • אימתי, בזמנא דיתבנשון כל עממיא לאובדא
בני מעלמא דכתיב כל גוים סככוני בשם יי כי אמילם • סכוני גס
סככוני וגומר, סכוני כדבורים וגומר, הא הכא תלתא לגבי תלתא
דאשתארו • חד, אינון ברפאן קדמאי דאבוה • תרין, אינון ברפאן
דברכיה קדשא כריך הוא • תלת, אינון ברפאן דברכיה הרהוא
מלאכא • אמר יעקב להתם אצטריכו לגבי מלכין וכל עמין דכל
עלמא, ואסליק לון להתם, והשתא לגבי דעשו די לי בהאי • למלא
דהו ליה כמה לגיוגין תקיפין, כמה מארי מגיחי קרבא, לאנחא קרבין
דומינין לגבי מלכין תקיפין, (דקמ"ו ע"ב) לאנחא ברהו קרבא • אדהכי
שמע על לסטיס חד קפחא, אמר הני בני תרעי יהכון תמן, אמח ליה
מכל לגיוגין דירך, לית אנת משרד התם אלא אלן אמר לגבי ההוא
לסטיס די באלין, דהא כל לגיוגותי ומארי קרבא אסלק לגבי אינון
מלכין תקיפין, ביומא דקרבא דאצטריכו לי ליהו • אוף הכי יעקב
אמר לגבי עשו די לי השתא באלין ברפאן • אבל להרהוא זמנא
דאצטריכו לבני, לגבי כל מלכין ושליטין דכל עלמא אסלק לון • וכד
ימטי ההוא זמנא יתערון אינון ברפאן מכל סטרין, ויתקיים עלמא על
קיומיה ברקא יאות • ומההוא יומא ולהלאה, יקום מלכותא דא על
כל שאר מלכו אחריה, כמה דאוקמורה דכתיב (דניאל ב') תדיק ותסף
כל אלן מלכותא והיא תקום לעלמא והיינו ההיא אבנא דאתגזרת
מן טורא די לא בידין, כמה דאת אמר משם רועה אבן ישראל • מאן
אבן דא • דא בנסרת ישראל כמה דאת אמר והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה וגומר • רבי חייא אמר מהבא, שאר ישוב שאר יעקב
אלין ברפאן אחרנין דאשתארו וכתיב (מכה ס') והיה שארית יעקב
בגוים בקרב עמים רבים, (אלין ברפאן אחרנין כתיב והיה שארית יעקב) בגוים
כלהו ולא בעשו בלחודיה וכתיב והיה שארית וגומר כטל מאת יי •
פתח רבי ייסה ואמר (מלאכי ב') בן יכבד אב ועבד אדוניו • בן דא

עשו דלא הוה בר נש בעלמא דיוקיר לאבוי כמה דאוקיר עשו לאבוי •
 וההוא יקירו דאוקיר ליה אשליט ליה בהאי עלמא • ועבד אדוניו •
 דא אליעזר עבד אברהם (ק"ז ב) ואוקמוה • דהא בר נש דהוה אתי
 לחרן בכמה עותרא, וכמה מתנן ונכזבין וגמלין טעינין, דלא אמר
 לכתואל ולכן דאיהו רחימוי דאברהם, או בר נש אחרא דאתי כפיוסא
 דאברהם, אלא עד לא ימלל מלוי מרה כתיב, ויאמר עבד אברהם
 אנכי • ולבתר אדוני אדוני, בגין דיוקיר ליה לאברהם, וההוא יקרא
 וההוא טיכו אוריך ליה לכמה זמנין • כך עשו ההוא יקרא דאוקיר
 ליה לאבוי, אוריך ליה כל הני זמנין דישלוט בעלמא דא, ואינון דמעין
 אורידו לון לישראל בשעבודא דליה, עד דירתובון ישראל לקרשא
 בריך הוא בכביה וכדמעין דכתיב (ירמיה ל"ב) בכבי יבאו וגומר • וכדין
 כתיב (עובדים ב) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה
 ליי המלוכה • ברוך יי לעולם אמן ואמן :

פרשת ויצא

סתרי תורה

זוהר

זוהר השמש וכא השמש מאי קא חסא
 שלמה מלכא דשירותא דספרא
 דחכמתא דיליה מהכא איהו אלא אמר רבי
 אלעזר שלמה מלכא האי ספרא אוקים ליה
 על שבע הכלים, ועלמא קאים עליהו, ואינון
 עמודין וסמבין קיומא דעלמא דבגין כך אקרת
 הכלים (ס"א בהאי הכל דנפיק מפומיה דבר
 נש ואתקיים ביה, ואתער חברייא אין העולם
 מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של
 בית רבן דכר אחר על שלשה דברים העולם
 עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות
 חסדים

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה
 רבי חייא פתח ואמר (קהלת א)
 זוהר השמש וכא השמש ואל
 מקומו שואף זוהר הוא שם, האי
 קרא אוקמוה • אבל זוהר השמש
 דא יעקב כד הוה בבאר שבע •
 וכא השמש, כד אזל לחרן דכתיב
 וילן שם כי בא השמש • ואל מקומו
 שואף (רקמ"ז ע"ב) זוהר דכתיב וישכב
 במקום

תוספתא

בני עלמא (פי' אסוכי עליון דשלטני מבור וסכל מסורח במק"ט) רחימי עלאדה הורמנא דבורירי קריבו
 שמעו מאן חבימא בנו מארי דעינין בסוכלתנו ליתי ולנדע בשעתא דרישא חזרה
 נטיל תלת אתון וגליף לון בגלופא בגלופין חד א, חד י, וחד ו, ואחגליף אין, א, רישא
 עלאד דכלא סמירא דכל סמירין, י סליקו דרעותא הוי, אשתכלל מרישא לעילא ונחת להתא,
 נפק ואפיק תלתין ותרין שבילין עד דאתגליפו בין אבני יקר דסתלתסן ואתקשרו באת נון
 דאיתו

במקום ההוא • ותא חזי • שמשא
 אף על גב דנהיר לכל עלמא (פירוט
 יסעיו לכ' נדרים לדרוס ולפון והוא חסר ונכורה
 כנודע) מטלנוי בתרין סטרין אינון
 כמה דאת אמר הולך אל דרום
 וסוכב אל צפון • בגין דדא ימינא
 ודא שמאלא, (ובגין) ונגיד ונפיק כל
 יומא מסטרא דמזרח ואזיל לסטרא
 דדרום, (כ"ס דמערב) ולבתר לסטרא
 דצפון, ומסטרא דצפון לסטרא
 דמערב, וכדין שמשא אתבניש
 ואזיל לגבי מערב • נפיק ממזרח
 דכתיב ויצא יעקב מבאר שבע •
 ואזיל למערב דכתיב וילך חרנה •
 רבי שמעון אמר, נפק מכלליה
 דארעא דישראל דכתיב ויצא
 יעקב מבאר שבע • ואזל לרשו
 אחרא דכתיב וילך חרנה • (ס"א נפיק
 ממזרח דכתיב ויצא יעקב מבאר
 שבע, דא שמשא דנטיל מעומקא
 עלאה נהירו דנהיר • ואזיל למערב
 דכתיב וילך חרנה, אתר דדינא
 ורוגזא תמן • רבי יוסי מוקי האי
 קרא בגלותא, בקדמיתא הורה
 נחית נהירו מעומקא עלאה, ויעקב
 הורה

חסדים, התורה דא יעקב, העבודה דא יצחק
 גמילות חסדים דא אברהם, שלשה דברים
 אלין אינון סמכין עלאין, תלתא מן שבעה
 הכלים) מה גופא לא אתקיים בלא הכל, אופ
 הכי עלמא לא אתקיים אלא על הכלים דאמר
 שלמה מלכא • ואינון שבע דכתיב הכל הכלים
 אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל • האי
 שבע • ואי תימא אי הכי דאינון מרגלאן טכאן
 דעלמא קיימא עליהו, הא כאתר אחרא כתיב
 הכלים בישין ואינון סתירו דעלמא, כגון
 (קס"א) זה הכל וחלי רע הוא (ס"א) זה הבלורעות
 רוח • אלא ודאי (אילין) אף על גב דהני שבע
 הכלים דאינון קדישין קימא דעלמא • איה
 לקבל הני שבעה הכלים, דכל דיני דעלמא
 נפקין מניהו, ומתפשטין (הכלים אחרנין וכלא
 קיימא דגלותא, וס"א דעלמא) בגין דאית בהני
 שבע הכל דכל דיני דעלמא נפקי ומתפשטי
 מניה) ואקרון הכלים אחרנין, לאלקאר, בני
 נשא ולא תקנא לון דיהכון בארח מישר, ואקרון
 הכל דשריאי בהו חלי רע, הכל דאיהו רעות
 רוח, ואינון קיימא דבנייהוין בני נשא אולין
 בארח מישר ודחילו מקדשא בריך הוא, ועל
 דא סגיאין אינון הכלים דמתפשטי מהני שבע
 ושרותא דאיהו אמר רזא דשמשא, דאיהו
 הכל דקיים עלמא, ואיהו רזא לא עלא בר נש
 לנו מהימנותא עלאה דקדשא בריך הוא, כל
 מה דתחותי האי דרנא, לאו איהו רזא
 דמהימנותא, ועל דא כתיב ואין יתרון תחת
 השמש בכל אשר נעשה תחת השמש, דהא
 תחותי האי לא אצטרין לאתדבקא, שמשא
 כסיהרא חרא אינון בלא פירודא • וסיהרא
 אף

תוספתא

דאיהו דכר ונוקבא • תרין רחמיין קשודא תקיפא בהו אשתכללו ושמא קדישא בהו אתקשר,
 מנייהו אשתכח מוונא לכורא, אשתכללו עלמין ועל דא אתגליף | פשוטה בללא דתרוין, נ'
 כפופה נוקבא חרא, דאיהו רעותא דאפיק שבילין בטש בין אתוון ועבר רקיעא דיעקב בין
 תרין רוחין, ואטיל ביני שייפו מלול, עד דנחת להאי נ' דאיהו כפופה, וחברו לה כחדא צלון
 דריס

דעלמא
 נבין כז

הוה נטיל ליה, ואזל לגביה באר
 שבע, באר דחפרוה שרים דהוה
 נהיר מתמן ואשלים להווא באר
 בכל שלימו, וביומי דגלותא נטיל
 מהאי באר שבע, ואזיל לגביה
 חרנה דכתיב וילך חרנה, כלומר
 חרון אף, ומאי היי חרון אפו
 דקדשא בריך הוא, דרגא בישא.
 ארעא דרשו אחרא. אמר רבי
 חייא בר אבא דאזיל שמשא למערב, האי
 מערב יקרי מקומו דשמשא,
 כורסייא דיליה אתר דשרייא עליה
 דרא הוא דכתיב ואל מקומו שואף
 זורח הוא שם, דאזיל לגביה
 לאנהרא עליה, ונטיל כל נהורין
 וכניש לזון לגביה, והיינו כמה דתנינן
 קדשא בריך הוא אנח תפלי (ס"א)
 ותנינן קדשא בריך הוא אנח תפלין
 דכתיב נשבע יי בימינו ובזרוע עוזו,
 ותנינן ימינו דא תורה דכתיב
 מימינו אש דת למו, ובזרוע עוזו,
 אלין תפלין, וכלדו נטיל יעקב
 ומכניש לגבי מערב. וסיהרא כניש
 לבתר כל אינון נהורין ובוצינין

דנטיל

אף על גב דאיהי תחות שמשא, כלא איהו
 שמשא כלא פרודא. ותחות האי, כלא איהו
 רעות רוח ואסיר לאתדבקא ביה:

ויצא

יעקב (פי' נקדד סתום סמוך כנס סטיל נסתום
 וסתימס ילף זף כלול מחסד ובכורס מחוכרוס כפי')

יעין מק"ס): בקטרא דסתימו מנו סתרא סתימאה,
 נפקא זהר אספקלרייא דנהרא, בלילא מתרין
 גזונין דמתחברן בחדא, כיון דאלין אתפלילו
 דא ברא, אתחזון ביה כל גזונין, ארגמן איהו
 כל חזו דנהורין ביה כלילין, רצוא ושוב אינון
 נהורין לא מתעבבן למחמי, חבורא חדא
 אתחברן בהווא זהר. בהאי זהר שארי מאן
 דשארי שמא איהו להווא דסתים דלא ידע
 כלל קול יעקב אקרי בהאי אתחוי מהימנותא
 דכלא. ההוא דסתים ולא ידע כלל, בהאי
 שרייא יהיה שלימו דכל סטרין, איהו עלאה
 ותתאה. הכא אשתבח יעקב שלימו דאכתן
 דאחיד מכל סטרין, זהיר דא על בריו דשמא
 דא אקרי דכתיב יעקב אשר בחרותי, תרין
 שמהן אקרי יעקב וישראל, בקרמיתא יעקב
 ולבתר ישראל. סתרא דסתרא דא כד הוה
 בקרמיתא בהאי סופא דמחשבה, דאיהו
 פירושא דאורייתא דככתב ואיהי תורה שבעל
 פה, ועל דא אקרי באר שנאמר (דברים ט) הואיל
 משה באר את התורה, באר איהו להווא
 דאקרי שבע דכתיב ויבנהו שבע שנים, והיינו
 קול גדול, ודא סופא דמחשבה באיד שבע
 איהו ויעקב עאל בהאי רישא למהימנותא
 כיון דאחרבק במהימנותא דא אצטריך ליה
 לאתבתנא בהווא אתר דאהבחינו אכתן

דיליח

תוספתא

ודרום, לבתר אתקשרו בחדא. האי נ כפופה באר שבע אקרי ואתמלי מעקב לאשקאה כל
 ערדי עאנא ועל דא ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. תו מכאר שבע לעילא דהא מינה
 נפיק לבתר אזיל לאשקאה לחרנה דאיהו בירא דלתתא, חרון אף " חרב " דינא בי דינא
 אלהים. ועל דא אלהים באו גוים בנחלתה:

דנטיל יעקב, דאיהו יהיב לה ואנהר
 לה, והיינו דתנינן קדשה בריך
 הוא אנה תפליץ בגין דנטיל כל
 בתרין עלאין, ומאן ניגהו, רזא
 ראבא עלאה ורזא דאימא עלאה,
 ואינון תפלין שבראש כמה דתנינן
 בהן גדול נוטל בראש, ולבתר
 דנטיל אבא ואימא, נטיל ימינא
 ושמאלא, ואשתכח (דקדשא בריך הוא)
 דנטיל כלה. רבי אלעזר אמר
 תפארת ישראל נטיל כלה, וכד
 אתמשכא כנסת ישראל לעילא,
 נטלא אוף הכי כלא עלמא דרכורא
 דקדשה בריך הוא וכן עלמא
 (רקמ' ע"ב) דנוקבא דקדשא בריך
 הוא, כמה דנפקי כל נהורין מהאי
 עלמא, הכי נמי נטיל כלה האי
 עלמא, דהא דא כגוונא דא, ובגין
 כך באר שבע דא יוכלא, באר
 (שבע) דא איהי שמטה, (כ"ב) דהא
 דא כגוונא דא) (כלא לקדשה
 בריך הוא) ושמשא לא נהיר אלא
 מיובלא, (ס"ב) ואיהו נטיל כל נהורין
 ויהיב לגו שמטה) ובגין כך ויצא
 יעקב מבאר שבע וילך חרנה, דא
 מערב דאיהי שמטה. רבי שמעון
 אמר ויצא יעקב מבאר שבע, דא
 מערב שנת השמטה. וילך חרנה

דא

דיליה (ה) דעאלו בשלם ונפקו בשלם. אדם
 עאל ולא אסתמר ואחפתא אבתרה, וחטא
 בהיא (ו) אשת זנונים נחש קרמאה, גח עאל
 ולא אסתמר ואחפתא אבתרה וחטא דכתיב
 וישת מן היין וישכר ויתגדר בתוך אהלה.
 אכרהם עאל ונפק דכתיב וירד אכרם מצרימה,
 וכתיב ויעל אכרם ממצרים. יצחק עאל ונפק
 דכתיב וילך יצחק אל אבימלך מלך פלשתים
 גררה וכתיב ויעל משם באר שבע. יעקב כיון
 דעאל כמהימנותא אצטריך למיעל
 מנחתא להיא סטרא, בגין דמאן דאשתויב
 מתמן איהו רחימא וכירא דקדשא בריך הוא.
 מה כתיב ויצא יעקב מבאר שבע, סטרא דרזא
 דטהימנותא, וילך חרנה סטרא דאשת זנונים
 אשה מנאפת סטרא דסתרין סטרא (ז) מנו
 דתוקפא דטיהרא דיצחק, נפק מנו דורדייא
 דסטרא. נפק חד נעיצו קטירא, כליל חד דבר
 ונוקבא, סומקא כורדא מתפרשן לכמה סטרין
 ושבילין. דכורא אקרי סמאל, נוקביה כלילא
 בגויה תרין, כמה דאיהו בסטר קדושה הכי נמי
 בסטרא אחרא דבר ונוקבא כלילן דא כדא,
 נוקבא דסמאל נחש אקרי אשת זנונים. קץ כל
 בשר קץ הימים, תרין רוחין בישין מתדבקן פחדא
 רוחא דרכורא דקיק, רוחא דנוקבא בכמה
 אורחין ושבילין מתפרשא ומתדבקא בהווא
 רוחא דרכורא, קשיטת גרמה בכמה תכשיטין
 כזונה מרחקא קיימת בריש אורחין ושבילין
 לפתאה בני נשא שטייא דקריב בהרה אתקיפת
 ביה ונשקת ליה, מסכת ליה חמרא דדורדייא
 דמרורות פתנים. כיון דשתי אסטי אבתרה,
 לבתר דחמאת ליה סטי אבתרה מאורחא
 דקשוט, אפשיטת גרמה מכל אינון תקונין
 דהוות מתתקנא לגבי דהווא שטייא. תקונין
 דילה לפתאה לבני נשא. שערךא מתקנין
 סומקו פורדא. אנפחא חורין וסומקין
 באודנהא

(ה) כלל ענין טעמא כסס וכחכו ככחין אה סוכה וככרין אה סכסוף וענין סלכות למקומה כסיר סלכותו להיוסם דגלי סמרכסם כחוריל
 חלביה סן סן סמרכסם : (כ) פקודי רמ"ט ע"א : (ג) מצוקה סדין של מדה ילחק בשלשל למעט מניכיל סקודוס כענין סמרכסם ססס ליעס
 נחכיות סיון כך סס סלכות למעט מניכיל סקודוס :

דא שנת ערלה, בגין דנפק מרשו קדישא לרשו אחרא, דהוה עריק מאחוי כמה דאתמר. וכד מטא לבית אל דאיהו ברשו קדישא, מה כתיב:

ויפגע במקום. מאן מקום. רבי חייא אמר דא הוא מקומו דקאמרן דכתיב ואל מקומו שואף וזרח הוא שם וילן שם כי בא השמש. כמה דאת אמר שואף זורח הוא שם, דהוה בגין לאנהרה ליה קאתייא. ויקח מאבני המקום. אבני המקום לא כתיב, אלא מאבני המקום. אלון אינון אבני יקר מרגלאן טבאן, דאינון תריסר אבנין עלאין כמה דכתיב שתים עשרה אבנים. ותחות אלון תריסר אלף (ק"ל ט"ו) ורבוון, אבני (ט) פסילן וכלהו איקרון אבנין, בגין כך מאבני המקום ולא אבני המקום, דא הוא מקום דקאמר. וישם מראשותיו. מראשותיו דמאן, אלא מראשותיו דהוה מקום. מאי מראשותיו, אי תימא כמאן דשוו תחות רישיה, לא. אלא מראשותיו לארבע (ס"ט רישו) סטרין דעלמא, תלת אבנין לסטר (דקמ"ט ע"ה) צפון ותלה

כאדרגהא תליין שית תקונין. אטנא דמצרים תליין על קדלהא. כל (ה) חילי דארעא דקדם, פיה מתתקנא בפתיוחו דקיץ, יאה בתקניהא, לישנא דחידא כחרבא, שעיען מלהא כמשחא, שפוהא יאן סומקין כוורדא, מתיקן בכל מתיקו דעלמא. ארגונא לבשר, ארתמקנת פארבעין תקונין (ז) ויקח ק"כ) חסר חד שטייא דא סט"ו אכתרהא ושתו מכסא דחמרא ועבד בה גאופין ואסטי אכתרה, מה עבדת, שבקת ליה גאים בערסא וסלקת לעילא ואלשינת עליה, ונטלא רשו ונחתא, אתער ההוא שטייא והשב לחיבא כהדה בקרמיתא, והיח אעריאת תקניהא מינה, ואתהדרת גיבר תקיף לקבליה, לכיש לבושא דגורא מלהטא, בדחילו תקיף מרתתא גרמא ונפשא ערומה (ו) מלויא דעינין דחלו, חרבא שננא כידה, טיפין מרין תליין מההוא חרבא, קטיל ליה לההוא שטייא (ו) וארמי ליה לנו גיהנם. יעקב נחת לגבה ואזל לאתרה שנאמר וילך חרנה, וחמא כל תקון ביתא ואשתויב מינה, (ח) דבורא דילה סמאל אבאיש קמיה ונחת לאנחא ביה קרבא ולא יכיל ליה (י) דכתיב ויאבק איש עמו וגומר, ברין אשתויב מכלא ואשתלים בשלימו ואסתלק בדרגא שלים ואתקרי (י) ישראל, ברין סליק בדרגא עלאה ואשתלים בכלא, והוה זמורא דאמצעייתא ועליה כתיב והברית התיכון וגומר, מהו ויגע בכף יריבו, ליה לא יכיל, אבל נגע בכף יריבו דאינהו גרב ואביהוה, דנפקו מן יריבו דאתרו, (פ) כפיבית איש זרה, והא אתערו לשמרך מאשה זרה וגומר, וחפסה לון כרשותא, תא חזי מה כתיב ביעקב שלימא) ועל יעקב כתיב והברית התיכון בתוך הקרשים מכדיחמן הקצה אל הקצה:

ויחלום

יא: תי' כ"ס וסב וחלו כחם כדנ"ב: (ב) ד"ל לעומת ט"ל הקד"ש כח יס' כמילוי אלפין א"ס: (ג) מלאס עינים וד' מלאס יטובי א"ס מתקניכלום ממנו: (ד) ומשלוכי לניסנס: (ה) זכר של לילית הרשעה ס"ע לפניו שניטול יעקב מאנס ויורד להנאס עמו כח: ויאבק איש עמו וגו' וס"ח סמ"ל כמבואר: (ו) ד"ל מתחלם סמאס וד"כ כ"אז ולפיכך כתיב סמילס חרנס יתח"כ חרין: (ז) מ"מסע מ"כ ט"ל מ"ח"ח מ"חכק ע"כ סמילתן ויגלו לפי' נק' וי"ח"ל א"ס: (ח) בית:

הולדות דקמ"ח ע"א וע"ב

ותלת לסטר מערב, ותלת לסטר דרום, ותלת לסטר מזרח, וההוא
מקום עלייהו לאתתקנא בהו. וכדין וישכב במקום ההוא, (ס"ה) וישכב
תריסר מרגלאן לתתא וכל אינון דרגין דאינון על האי מקום הא אינון
עשרין ותרי"ץ. כיון דאתתקן ערסא שכיב ביה, מאן שכיב ביה, שמשא
ועל דא כתיב בעקב וישב על המטה, דהא ליה אתחוי ולא לאחרא.
ועל דא וישכב במקום ההוא, וכנין כך כתיב וזרח השמש וכא השמש.
רבי יצחק הוה יתיב יומא חד קמי מערתא דאפיקותא. אעבר חד
בר נש ותרין בנין עמיה, והורה אמר חד לחד, דא תוקפא דשמשא
מסטרא דדרום אירו, ועלמא לא אתקיים אלא על רוח, בגין
דרוח אירו קומא שלימו דכל סטרין, ואלמלא דאיהו קיימא
בשלימו, לא יכיל עלמא לארתקיימא. אמר ליה אחוה זעירא,
אלמלא יעקב לא אתקיים עלמא. תא חזי בשעתא דיחדו בנוי יחודא
דרעילא ואמרו (רכ"ט ו') שמע ישראל "אלהינו" אחד, דא הוה
שלימו עלאה לאתיחדא ביחודא חד, כדן אתחבר יעקב אבורהון
ונטיל ביתיה, ויתיב ביה בחבורא חדא עם אבהן, לאתחברא. דבר
ונוקבא כחדא. אמר רבי יצחק אשתתף בהדיהו ואשמע מאי
קאמרו, אזל בהדיהו. פתח ההוא בר נש ואמר קומה "למנוחתך
אתה וארון עזך. קומה "למנוחתך, כמאן דאמר יקום מלכא לבי
נתיחא דמשכניה. תרין אינון הוו דאמרו קומה "משה ודוד. משה
אמר (כמרכ"י) קומה "ויפוצו אויביך. ודוד אמר (פסלים קל"ב) קומה "למנוחתך.
מאי אבא בנייהו. אלא משה כמאן דפקיד לביתיה
קאמר. משה פקיד לה לאגחא קרבא לקבל שנאו. דוד זמין ליה
לנתיחא, כמה דזמין ליה למריה, זמין למלכא ולמטרוניתא עמיה דרא
הוא דכתיב קומה "למנוחתך אתה וארון עזך. בגין דלא לאפרשא
לון. כהניך ילכשו צדק וחסידיך ירגנו. מכאן אוליפנא דמאן דזמון
למלכא ישגי (דקמ"ח ע"ב) עוברין, בגין למיהבחדוה למלכא, אי ארחה דמלכא
דחדאן ליה בדיחי הדיוטי, יסדר קמיה (ה) בדיחי רופינוס ופרדשבי,
ואי לאו לאו אירו (בגין) בדיחותא דמלכא. תא חזי דוד זמין ליה
למלכא ולמטרוניתא לנתיחא, מה עבר, (ו) שני בדיחי דמלכא בגין

רופינוס

(ה) דברי משלים וסודות של שמש ופקידים ככבודים: (ו) שנים אוחים ממאחזיק סמך כדברי משלים יחזוק

וכסופו

רופינוס, ומאן נינהו, דכתיב בהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו • (ל"ג
 ב"ד 6) וחסידיך ירננו, ולוייך ירננו מכעי ליה, דהא ליואי אינון בדיחי
 מלכא, והשתא דוד דומין ליה לנייחא, עבד כהני וחסידי דליהו אינון
 בדיחי מלכא • אמר ליה קדשא בריך הוא, דוד, לא בעינא לאשרחא
 ערך ^(א"ל"ף) אמר ליה קדשא בריך הוא, דוד לאו הכי אמר ליה
 דוד, מארי, ^(לאו הכי אלא) כד אנת בהיכלך את עביר רעותך • השתא
 דזמיננא לך ברעותי קיימא מלה, לאקרבא אלין דאינון חשיבי יתיר,
 אף על גב דלאו ארחייהו בהאי, מכאן אוליפנא, דמאן דאיהו כביתיה
 יסדר אורחיה ועוכריה ברעותיה, אי מזמנין ליה עביר רעותיה
 דאושפיזיה, כמה דמסדר עלוי, דהא דוד אחלף ליואי וסדר פהני
 וקבלה הוא אוקים מלה ברעותיה • אמר דוד בעבור דוד עכרך אלתשב
 פני משיחך, סדורא דקא סדרנא לא יתוב לאחורא • אמר ליה קדשא בריך
 הוא, דוד, חייך אפילו כמאנין דילי לא אשתמש אלא כמאנין דרך •
 ולא זו קדשא בריך הוא מתמן עד דיהב ליה נכובזן ומתנן דכתיב
^(מלכים ב') נשבע יי לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנה אשירת
 לכסא לך • אתא רבי יצחק ונשקיה, אמר אי לא אתינא להאי ארחא
 אלא למשמע דא די • פתח חד בריה ואמר, ויצא יעקב מבאר שבע
 וילך חרנה • היינו דכתיב ^(בראשית ב') על בן יעזוב איש את אביו ואת
 אמו ודבק באשתו • דבר אחר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה •
 דמו, כד נפקו ישראל מבי מקדשא ואתגלו בני עממיא כמה דאת
 אמר ^(איכה ב') ויצא מן בת ציון כל הדרה וכתיב גלתה יהודה מעוני
 וגומר פתח אחרא זעירא ואמר, ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש
 וגומר, מאי ^(מ"ט ב') ויפגע במקום, למלכא דאזיל לבי מטרוניתא, בעי
 למפגע לה ולכסמא לה במלין, בגין דלא תשתכח גביה בהפקירא,
 ולא עוד אלא דאפילו אית ליה ערסא דדהבא, ^(ו) וכסותותי מרקמאן
^(ז) באפלטין למיבת בהו, ואיהי מתקנא ערסיה באבנין ^(פונחם רכ"ד)
^(מ"ב ח') בארעא, ^(ג) ובקיסטרא דתיבנא, ישבוק דידיה ^(ד) ויבירת בהו,
 למיהב לה נייחא, ובגין דיהא רעותא דילהון כחדא ברלא אניסו

כמה

(5) יכסמיה עלי סס מרוקמים : (ב) כמנוי לזרים : (ג) בחלל וחור של חכו : (ד) וילין כסס

כמה דאוליפנא הכא, דבין דאול לגבה מה כתיב (וילן שם פי בא
 השמש, לאחזאה דאסיר ליה לבר נש לשמשא ערסיה ביומא) ויקח
 מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא, בגין למיהיב
 לה נייחא, דאפילו אבני ביתא רחמינן קמיה למויבת בהו. (פ"ה דכתיב
 וישכב במקום ההוא) בכרה רבי יצחק (ד"ה ל"ג וחי"ך) וחד, אמר
 מרגלאן אלין תחות ידיכו ולא אזיל ברחייכו. אמרו ליה
 את תזיל לאורחך, ואנן ניעול למרתא (ה) להלולא דהאי ברי.
 אמר רבי יצחק השתא אית לי למהך לארחי, (דקמ"ט ע"ה) אזיל
 ליה וסדר מלין קמיה דרבי שמעון. אמר רבי שמעון ודאי
 שפיר קאמרו, וכלא בקדשא בריך הוה אתמר, אמר מלין אלין
 מבני בניו דרבי צדוק חלשא נינהו. מאי טעמא אקרי חלשא, בגין
 דארבעין שנין אתעני על ירושלם דלא יתחרכ ביומוי, והוה פריש על
 כל מלה ומלה דאורייתא רזין עלאין, ויהיב בהו ארחא לבני עלמא
 לאתנהגא בהו. אמר רבי יצחק לא הוו (אלא) יומין זעדין עד דאערענא
 בהווא בר נש, וכריה זעירא עמיה. אמינא ליה אן הוא בריך אחרא
 אמר לי עבידנא ליה הלולא ואשתאר בדביתהו. פיון דאשתמודע
 בי אמר לי חי"ך דלא זמיננא לך להלולא דברי בגין תלת מלין. חד
 דלא ידענא כך ולא אשתמודענא לך, דהכי מזמנין ליה לבר נש כפום
 יקריה, ודילמא אנת גברא רבא ואפגים יקרך. וחד דילמא אנת אזיל
 בארחך בכהילו ולא אטרח עלך. וחד דלא תכסיף קמי אינשי דחבורא,
 דאורחא דילן דכל אינון דאכלי לפתורא דחתן וכלה, כלהו ירבי
 נכזבין ומתנין לון. אמינא ליה קדשא בריך הוא ידין לך לטב. אמינא
 ליה מה שמך אמר לי צדוק זוטא, כהרואי שעתא אוליפנא מגיה
 תליסר (כ"ה תריסר) רזין עלאין באורייתא, ומן כריה תלת, חד בגבואה.
 וחד בחלמא. (כ"ה ותריין) ואמר מרה בין גבואה לחלמא. גבואה
 בעלמא דכורא איהו, וחלמא בעלמא דנוקבא. ומהאי להאי (ע"י פ"ה)
 כ"ה ומעבר ל"ד) (כ) כשיתא דרגין נחתא. גבואה כימינא וכשמאלא, וחלמא
 כשמאלא. וחלמא מתפרשא לכמה דרגין לתתא, בגין כך חלמא

איהו

פלן עמחה חתינה כנו: (ג) יחלה כי חתמלך עד גבולך. ס"ר מנרננו וסס נס"ס כרוסס ילירס על סוכל סרלון סכב גכרוול סכו' כפ
 סקדו ככילכל סקסלס ע"ס וכל פ' פלול ס"י ס"י ס"י חסו סרול' פ' ס"י ס"י ככוסלס. ו"ח

איהו בכל עלמא • אבל כפום (כ"ב פ') דרגיה הכי חמי, כפום בר נש הכי דרגיה, דנבואה לא אתפשטא אלא כאתריה • תא חזי מה כתיב: ויחלום והנה שלם מוצב ארצה

סתרי תורה

וראשו מגיע השמימה והנה

מלאכי אלהים עולים ויורדים בו •

פתח ואמר (יחזקאל פ') היה היה דבר

" אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ

בשרים על נהר כבר ותהי עליו

שם יד " • היה היה, נבואה

לשעתא היתה דאצטריך על

גלותא, בגין דשכינתא נחתת בהו

בישראל בגלותא, וחמא יחזקאל

מה דחמא לפום שעתא, ואף על

גב דלא אתחזי ההוא אתר להאי

בגניי כך היה היה • מאי היה

היה • אלא היה לעילא • היה

לתתא • דכתיב שלם מוצב ארצה

וראשו מגיע השמימה, נטיל (ליה)

לעילא ונטיל (ליה) לתתא • היה

היה חדר לעילא וחד לתתא • (טי"ד

כאן מס שכתף הספר סימן ו') תא חזי האי

שלם בתרי עלמין אתתקף בעילא

ותתא, בארץ בשרים על נהר

בברי בארץ בשרים באתר דגלותא

שרי"א ביה, ועס פל דא על נהר

כבר, מאי נהר כבר, אלא דהורה

בכר מקדמת דנא, דשכינתא

שרי"א

שרי"א

ויחלום והנה שלם מוצב ארצה וראשו מגיע

השמימה • חלמא מדרגא שתייתא,

מאינון (ב) תרין דרגין דנבואה עד ההוא דרגא

שית דרגין אינון, ועל דא חלמא חר משתין

דרגין דנבואה • שלם • חמא בנוי דזמינין

לקבלא אורייתא בטורא דסיני • שלם דא סיני

בני, דאיהו נעיץ בארעא וחשיב בסדריקו

לשמי"א, וכל רתיבין ומשריין עלאין כלהו

נחתו תמן בהרי קדשא בריך הוא, כד יהיב

לך אורייתא, וכלא חמא • חמא מטטרין סבא

דבייתא דשליט בכל דיליה, דאיהו קאים

כשלטנו על האי עלמא, בשולטנו דשם שרי •

וסליק לעילא כסליקו דשמא דמריה יהוה,

אתר דיעקב אשתלים ביה (ט) לבתר • (ט) דראשו

דשם שרי איהו י, ורא מגיע השמימה • פיון

דמטי וסליק את דא לההוא אתר, אשתלים

ואתקרי בההוא שמא דמאריה יהוה • והנה

מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, אינון מלאכין

קדישין דקריבין למלכותא סלקין, ואינון אחרנין

דלא קריבין הם נחתו • ותו בו סליקי ונחתו:

כד איהו סליק סלקין בהריה, כד נחית נחתין

בהריה, מלאכי אלהים תריסר מדגליטאן טבאן

ואינון מיכאל • קדמיאל • פדאל • גבריאל •

צדקיא • חסדיאל • רפיאל • רזיאל •

ספורייה • נודיאל • עניאל • אלפי שנאן,

שנאן שו"ר • נשיר • ארייה • ן אדים כליל

דבר ונוקבא, ואינון סלקי כר איהו סליק ואלין

נחתו כד איהו נחית • והו כל אינון דשליטי

בשלטנו דחאי עלמא, על ידיה סלקין, וכל

אינון דנחתו על ידיה נחתו, כלהו כחאי שלם

יהוה

(א) מלכו כ"ס • א"ס : (ב) כי קודם יעקב נקצר כמ וכו' לוקשר כת"ח כמדתו ויר לקגי' ליכתן וכשעלם כוונתן ונקשר כמדשו וכן וסרל : (ג) פ"י כולד כק' מטעו כסס יסרס ואל' כי שרי סווא מטעו וי"ר של שרי דומו לשכונם סמחלכסח כחוכו כסח ווינו וחול וכשסמלכסח סמקסרס כס"פ קונס ג"כ סס סטו"ס וכן ג"כ סמחקק סס יסרס כמרככח סמלכח סווא מטעו • ח"ס ורלסא דסס שרי א"סו • כלומר סחוכו • סטו סמסו כלומר ס"פ ו"ס

(דקמ"ט ע"ב) שרייא עלוי דכתיב ונהר יוצא מערן להשקות את הגן וגומר • ודא הוא נהרא חד מאינון ארבע נהרין, ובגין דשרייא עלוי מקדמת דנא, והוה עלוי כבר, שרייא ביה

(א) יהרה שלטא על כלא דכתיב והנה י' נצב עלוי • פד אתער כתיב, אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים • בית אלהים ודאי ואיהו תרעא לאעלא לגו דכתיב (תפיס ק"א) פתחו לי שערי צדק אכא כס אודה זה זה השער ליי • שער השמים כלא חד :

השתא ואתגלי ליה ליחזקאל • תא חזי ויחלוס • וכי יעקב קדישא דאיהו שלימא דאבהן כחלמא אתגלי עלוי • ובאתר דא קדישא לא חמא (כ"ה) אלא (תפ"ה) כחלמא • אלא יעקב בדהווא זמנא לא הורה נסיב, ויצחק הוה קיים • ואי תימא והא לבתר דאתנסיב כתיב ורא כחלוס • תמן אתר גרים, ויצחק הוה קיים, ועל דא כתיב ביה חלוס, ולבתר דאתא לארעא קדישא עם שבטין, ואשתלים גהון עקרת הבית ואם הבנים שמחה כתיב וירא אלהים אל יעקב וגומר, וכתיב (כרמ"א ע"ד) ניאמר אלהים לישראל כמראות הלילה, הכא לא כתיב ביה חלוס, דהא מדרגא אחרא עלאה הוא • תא חזי (תפ"ה) חלמא איהו על ידי דגבריאל, דאיהו לתתא כדרגא (כ) שתיתאה מנבואה • מראה, על דא דהווא דרגא דהווא חיה דשלטא כליליא • ואי תימא דא כתיב (תפ"ה) גבריאל הכן להלו את המראה, הכי הוה ודאי דמראה מלוי סתימין יתיר, ובחלמא פריש יתיר, ופריש סתימין דמראה • ועל דא אתפקד גבריאל דיפרש מלוי דמראה דאיהו סתים יתיר • ועל דא כתיב במראה, וירא, וארא, מאי טעמא, בגין דמראה איהו כהאי מראה דאתחזי כל דיוקנין בגויה, בגיני כך וארא, אחמית דיוקניה כאל שרי דאיהו מראה (כ"ה) דאתחמי דיוקנא אחרא בגויה, וכל דיוקנין עלאין ביה אתחזון • בגיני כך יעקב בדהווא זמנא כתיב ויחלוס והנה סלם מוצב ארצה, (וראשו) מהו סלם, דרגא דשאר דרגין ביה תליין והוא יסודא דעלמא • וראשו מגיע השמימה הכי הוא לאתקשרא בהדיה • וראשו מגיע השמימה, מאן ראשו • ראשו דהווא סלם • ומאן איהו דא דכתיב ביה (כרמ"א ע"ד) ראש המטה, בגין דאיהו ראש להאי מטה ומנה נהיר • מגיע השמימה, בגין דאיהו סיומא דגופא

וקאים

(א) כלומר סגס כי מלאך מטט על ודו כהנחט טעילמית כסות יומין דתיל עכו הכל מלחי יחידך המתלכט כיו דכתיב וסגס ס' נכב עלוי לסוף סלם דחויכו טעכוכה נלכח על סגס' מטט' ז"ח : (ב) כמחזק סג' מעטרין סג'למין איריאל רשאל מיהלכ נכריאל סלם יענין מעכר לנף ט"ש בשמ' דרגין כחחף ופירוש' כס' סמ' דף א' ונבריא' חיה מילא ליליא כרס קל' א' כרס' :

יא דיוקני

וקאים בין עלאה ותתאה, כמה דברית איהו סיומא דגופא וקאים בין
 ירכין וגופא, ועל דא מגיע השמימרה • והנה מלאכי אלהים עולים
 ויורדים בו • אלן ממנן דכל עמין דאינון סלקין ונחתין בהאי סלם,
 כד ישראל חטאן, מאיד האי סלם וסלקין אינון ממנן, וכד ישראל
 מתפשטין עוברייהו, אסתלק האי סלם וכלהו ממני נחתי לתתא,
 ואתעבר שולטנותא דילהון, כלא בהאי סלם קיימא • (כד כלהו נחתין
 לתתא, אתעביד סלם קיימא) • הכא חמא יעקב בחלמיה שלטנותא
 דעשו, ושלטנותא דשאר עמין • דבר אחר והנה מלאכי אלהים עולים
 ויורדים בו • במאן, כההוא ראשו דההוא סלם • דכד אסתלק ראשו
 מניה, סלם אתכפייא וסלקין כלהו ממנן • וכד אתחבר ראשו כההוא
 סלם אסתלק, וכלהו ממנן נחתין • וכלא חד מלה • כתיב (מלכים ב' ט)
 בגבעון נראה יי אל שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה
 אתן לך, ואי תימא הכא בחלום, וכי מה (יק' ע"ה) רשו אית ליה לחלום
 בהאי • אלא הכא אתכליל דרגא בדרגא, דרגא עלאה בדרגא
 תתאה, בגין דער כען שלמה לא הוה שלים • כיון דאשתלים כתיב
 (מלכים ב' ט) ויי נתן חכמה לשלמה וכתיב (ס) ותרב חכמת שלמה
 דקיימא סיהרא באשלמותה, וכי מקדשא אתבנא, וכדין הוה חמי
 שלמה עינא בעינא חכמתא, ולא אצטרך לחלמא • לבתר דחטא
 אצטרך ליה לחלמא כקדמיתא, ועל דא כתיב (ס) הנראה אליו
 פעמים, וכי פעמים הוה ולא יתיר, אלא סטרא דחלמא הוה ליה פעמים,
 סטרא דחכמתא כל יומא הוה, ועם כל דא סטרא דחלמא הוה יתיר
 על כל שאר בני נשא, בגין דאתכליל דרגא בדרגא, מראיה כמראיה,
 ודיא השתא בסוף יומי חשיך יתיר, ודיא בגין דחטא, וסיהרא קיימא
 לאתפגמא, מאי טעמא. בגין דלא נטיר ברית קדשא באשתדלותיה
 בנשים נבריות • ודיא הוה תנאי דעבר קדשא בריך הוה עם דור
 דכתיב (מלכים ב' ט) אם ישמרו בניך בריתי וגומר גם בניהם עדי עד
 ישבו לכסא לך • מאי עדי עד דהיינו דכתיב (דברים י"ה) כימי השמים
 על הארץ, ובגין דשלמה לא נטר דהאי ברית פדקא יאורת, שרייא
 סיהרא לאתפגמא, ועל דא בסופא אצטרך חלמא, וכן יעקב אצטרך
 ליה לחלמא כדאמרן (כאן סייד מס שנסוף סספר ס' ו' וימלוס וכו') :

דינקא נינהו, אלא מלין דרוין עלאין נינהו, וכלהו ברזא דחכמתא
רשימין :

וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי וגומר • אמר רבי יהודה
בין דכל האי אבטח ליה קודשא בריך הוא, אמאי לא האמין
דאמר אם יהיה אלהים עמדי וגומר • אלא אמר יעקב חלמא חלמנא •
וחלמין מנייהו קשוט ומנייהו לא קשוט • ואם יתקיים, הא ידענא דחלמא
קשוט הוא, ועל דא אמר אם יהיה אלהים וגומר. כמה דחלמנא • והיה
" לי לאלהים, אנא אהא משיך ברכאן ממבועא דנחלא דכלא, לאתר
דא דאקרי אלהים • תא חזי ישראל דאיהו באמצעיתא, כלא נטיל הוא
בקדמיתא ממקורא דכלא, ולבתר דימטי ליה, מניה נגיד ואמשיך להאי
אתר, משמע דכתוב והיה " לי בקדמיתא, ולבתר כלא לאלהים • כמה
דאלהים יהא נטיר ועביד לי כל אלן פבאן, אוף אנא אהא משיך
ליה מאתר דילי כל אינון ברכאן, ויתתבר קשרא דכלא ביה •
אימתי, ושבתי בשלום אל בית אבי • כד אהא יתיב בדרגא דירי,
ואהא יתיב בדרגא דשלום לתקנא בית אבי • ושבתי בשלום דייקא,
כדן והיה " לי לאלהים • דבר אחר ושבתי בשלום אל בית אבי,
דתמן הוא ארעא קדישא, תמן אשתלים והיה " לי לאלהים • באתר
דא אסתלק מדרגא דא לדרגא אחרא בדקא יאות, ותמן אפלח פולחניה.
רבי חייא פתח ואמר דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם, האי
קרא קשיא דלאו סיפיה רישיה ולא רישיה סיפיה, אלא דוד בעא על
גרמיה, ולבתר בעא על בלא • (ההלים ס"ה) דברי עונות גברו מני • אמר
דוד אנא ידענא בגרמי דחבנא, אבל כמה חייבין אינון בעלמא
דאתגברו חוביהו עלייהו יתיר מני • הואיל וכן, לי (דקנ"ה ע"ה) ולהון
פשעינו אתה תכפרם • תא חזי בשעתא דחייבין סגיאין בעלמא, אינון
סלקין עד ההוא אתר דספרי דחייבין אתפתחו כמה דאת אמר דינא
יתיב וספרין פתיחו • וההוא ספר דינא עלה קיימא • (כ"ה לעילא גרישיה
דדוד איהו) בגיני כך דברי עונות גברו מני, ועל דא פשענו אתה
תכפרם • יעקב בגוונא דא, בגין כך לא הימין • אי תימא דלא הימין
בקדשא בריך הוא, לא, אלא דלא (ה) הימין ביה בגרמיה דילמא יחוב

וההוא

(ה) על סתמין כו כעלמו :

פ סיני

והוא חוכא ימנע ליה דלא יתוב בשלם, ויסתלק נטירו מניה, וכגין כך לא הימין בגרמיה • והיה יי לי לאלהים • אפילו רחמי כד איתוב בשלם אשוי לקבלי לדינא, כגין דאנא פלח קמיה תדיר • אמר רבי אחא, אמר יעקב השתא לא אצטריכנא לדינא, כד איתוב לבית אבא אתכלילנא כדינא ואתקשר ביה • אמר רבי יוסי לאו הכי, אלא אמר השתא אם יהיה אלהים עמדי, דינא אצטריכנא לנטרא לי עד דאיתוב בשלם לבית אבא • אבל כיון דאיתוב בשלם, אתכלילנא רחמי כדינא ואתקשר בקשורא מהימנא, לאכללא כלא בחד •

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים • דהא כדן יהא כלא קשורא חדא, ורה"י אבן אתברכא מימינא ומשמאלא, ואתברכא מעילא ומתתא, כגין (ד"א) דאתן מעשרא מכלא • אמר רבי אבא הא כתיב ויקח מאבני המקום, ואי תימא (ה) דאבנא דא עלאה (כ"א על) כמה (קמ"ב) אבנין, לאתר מורתביה למשרי עלייהו, (כ"ב) האי דכתיב) והא כתיב והאבן הזאת אשר שמתי מצבה (כ"ג) עליונה סבעי ליה) כגין (כ"ד) דאמר אין זה כי אם בית אלהים • הכא אריס לה קמה עלאה, כגין דתלר כל שבחא (כ"ה) דזה בה • דאין זה לקיימא (לתמא) כי אם בית אלהים • ושפיר • ועל דא אשר (כ"ו) שמתי מצבה כתיב • יהיה בית אלהים לעלמין • בית אלהים, בית יי סבעי ליה כמה דאת אמר לכונן את בית יי, (וכן) (תהלים קכ"ב) בית יי נלך • אלא אתר דבי דינא איהו מתרין סטרין עלאין, מסטרא דיוכלא דאידהו אלהים חיים, ומסטרא דיצחק אלהים • אמר רבי אלעזר יוכלא אף על גב דדינין (נפקין) מתערין מנה בלהו רחמי, (דינין) כל חירו מינה נפקין, והוא חרותא (ס"ג) והוי חירותא) דכלא • אלא בית אלהים סטרא דדינא קשייא, אי לטב, בסטרא (דיוכלא) דשמאלא אתער ביה רחמותא כמה דאת אמר שמאלו תחת לראשי • אי לביש, בסטרא דשמאלא אתער ביה דינא קשייא כמה דאת אמר מצפון תפחת הרעה על כל יושבי הארץ, ודאי בית אלהים • רבי שמעון אמר בית אלהים היינו דכתיב קרית מלך רב • אית מלך סתם ואית מלך רב, ודאי עלמא עלאה מלך רב איהו, ודא הוא קרית מלך רב • רבי

ח"א

(א) כ"א מ : (ב) היינו וסור כס : (ג) פו ולא כחוכ שמתי בטוס א"ס

חייא ורבי חזקיה הוו יתבי תחות אילני דחקל אונו, (א) דאדמוך רבי חייא חמא ליה לאליהו, אמר (ב) מקסטיטורא דמר חקלא נהיר • אמר השתא אתינא לאודעא, דירושלם קריב איהו לאתחבא וכל אינון קרתין דחכימיא, בגין דירושלם דינא איהי ועל דינא קיימא ועל דינא אתחרב • והא אתייהב רישו לסמ"אל עלה ועל תקיפי עלמא, ואתינא להודעא לחכימיא, (ג) דילמא יורכוני שני דירושלם, דהא (קרי ניסחי אינון) כל זמנא דאורייתא אשתכח בה היא קיימא, בגין דאורייתא אילנא דחי דקיימי עלה, כל זמנא דאורייתא אתער לתתא אילנא דחי לא אעדי לעילא • פסק אורייתא לתתא, אילנא דחי אסתלק (מינה) מעלמא, ועל דא כל זמנא דחכימיא יחדון בה באורייתא, לא יכיל סמ"אל בהו דהא כתיב הקול קול יעקב והידיים ידי עשו • דא הוא אורייתא עלאה דאקרי קול יעקב, בעוד דההוא קול לא פסק דבור שלטא ויכלא • ועל דא לא אצטריך אורייתא למפסק • (ל"ב א) ואתער (דקנ"ה ע"ב) רבי חייא ואזלו ואמרו מלה דא לחכימיא • אמר רבי י"סא כלא ידעין דא, והכי הוא דכתיב אם י" לא ישמור עיר שוא שקד שומר • אלין אינון דמשתדלין באורייתא, קרתא קדישא קיימא עליהו, ולא על גברין תקיפין דעלמא היינו דכתיב אם י" לא ישמור עיר וגומר :

סתרי תורה

וירא והנה באר בשדה וגומר •

וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עררי צאן רוכבים עליה • באר דרנא דארון כל הארץ • בשדה. חקל תפוחין קדישין • שלשה עררי צאן. תלת דרגין עלאין קדישין

רבי יהודה פתח ואמר (תהלים ג) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו • האי קרא אתערו ביה

תוספתא

סדרין שיעור

וירא והנה באר בשדה (י) רבי אלעזר אמר כתיב (שנים כ"א) שמעו אלי רודפי צדק, אינון דתבעי רזא דמהימנותא, אינון דאתרדבקי בקשורא דמהימנותא, אינון דידעין ארחוי דמלכא עלאה, כד סליקי תרין ונסקו לקרמות חר. מקבלין ליה בין תרין דרועין תרי נחתי לתתא, תרין אינון חר בנייהו, תרין אלין שותבא דנביאי אתר דינקי ביה. חר בנייהו דאידרו אתחבר בכלא הוא נטיל כלא, והוא בירא קדישא קאים תחותיהו, חקלא דתפוחין קדישין איהו

(א) סתים מתחמם כ' חילא : (ב) מייסרא ואור על סארון סכום מאור כוסימיו וסוף על קסטורא דבילונין סבי וסירת סכרות : (ג) שמה יתארכו סכום לתרכו ודאטלוס סלא וסיוס כחרכ כל כך מסרה : (ד) כפרסא סמית דף י"ב כ' חכיל זילת חתום' כשינוי וסס לא סוכור ר"ל וכל אשת לפי ששחוס' קדמו סרנס נס סס לא סוכור פ' שטעו אלו וכלן ירהס אלכחו כעל סחיספתא כשאלם י"ח :

בִּיה חֲבֵרִייתִי, אֲבָל מִזְמוֹר לְדוֹד
 אִמָּאִי קָאָמַר שִׁירָה, אִי בְּגִין דְּכִרְיָה
 אִיהוּ דְקָס עֲלֵיהּ, קִנְיָה יְתִיר מִבְּעֵי
 לִיה, דְּהָא אֲבֵאִישׁ עֲלִיִּי דְבַר נֶשׁ
 זְעִיר מִקְרִיבֵי מִדְּאַחְרָא סְגִיִּי אֲלֵא
 מִזְמוֹר לְדוֹד אָמַר שִׁירָה, וְהִכִּי בְּעֵי
 דוֹד דְּחָשִׁיב דְּקִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא
 סְלִיק לִיה חוֹבֵי לְהִרְוֹא עֲלֵמָא
 כִּיּוֹן דְּחֲמָא דְּהִכְתָּא כְּהָאִי עֲלֵמָא
 בְּעֵי לְמַגְבִּיחַ מְנִיחַ חֲדִי • תו דְּחֲמָא
 דְּעֲלֵאִי מְנִיחַ הָווּ בְּעֲלֵמָא דְּקָנִי

קְדִישֵׁין סַחֲקֵין עַל הַהוּא בִּירָא וְאִינוּן נְצִיחַ
 וְהוּד וְיִסְדָּא דְּעֲלֵמָא וְהָלִין מְשִׁיב מִיָּא
 מִלְּעִירָא וּמִלִּין לְהָאִי בִּירָא בְּגִין דְּהוּא
 מִקּוֹדָא יִסְדָּא דְּעֲלֵמָא כִּד שְׂאֵרֵי בְּנֵי דְּהָאִי
 בִּירָא עֵבִיד פִּירֵי וּנְבִיעַ דְּדִיר וְאַתְּמִלִּיא הָהוּא
 בִּירָא מְנִיחַ • כִּיּוֹן דְּאַתְּמִלִּיא וְדָאִי כִּי מִן הַבְּאָר
 הָהוּא יִשְׁקוּ הָעֵדְרִים, אֲלִין אִינוּן כֹּל (א) אוֹכְלוֹסִין
 מִשְׁרִיין קְדִישֵׁין, דְּכִלְהוּ שְׁקִין וְשִׁתְּאֵן מִהוּא
 בִּירָא, וְכֹל חַר וְחַד כְּמָה רֵאתְחוּ לִיה • וְהָאֲבָן
 גְּדוּלָה עַל פִּי הַבְּאָר • דָּא אֲבָן דְּמִינָה כְּשֵׁלִי
 בְּנֵי עֲלֵמָא, אֲבָן נֶגַף וְצוֹר מִכְּשׁוֹל, דְּקִיִּמָּא
 דְּדִיר עַל פִּי הָאִי בְּאָר, (ב) וְעַל מִימְרִיה לְמַתְבַּע
 רִינָא דְּכָל עֲלֵמָא דְּלֵא יִיחֹת מוֹנָא וְטַב לְעֲלֵמָא

בְּרַחוּ, וְכִלְהוּ בְּלַחֲדֵיהוּ • יַעֲקֹב עֲרַק דְּכִתִּיב (סוֹסֵעַ י"ב) וַיְבָרַח יַעֲקֹב
 שְׂרָה אֲרָם וְעֲרַק בְּלַחֲדוּי • מֹשֶׁה עֲרַק דְּכִתִּיב (שְׁמֹת כ') וַיְבָרַח מֹשֶׁה
 מִפְּנֵי פָרְעֹה וְעֲרַק בְּלַחֲדוּי • וְדוֹד בְּרַח, וְכֹל אִינוּן שׁוֹלְטֵי אֲרַעָא וְכֹל
 אִינוּן גִּבְרֵי אֲרַעָא וְרִישֵׁיהוּן דִּישְׂרָאֵל כִּלְהוּ עֲרַקִין עֲמִיחַ, וְסַחֲרִין לִיה
 מִימִינֵיהּ וּמִשְׁמָאלֵיהּ לְנִטְרָא לִיה מִבְּל סַטְרִין, כִּיּוֹן דְּחֲמָא שְׂבַחָא דָּא
 אָמַר שִׁירָתָא • וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה כִּלְהוּ אֲעֲרַעוּ בְּהָאִי בְּאָר • וְדוֹד
 אִמָּאִי לֵא אֲעֲרַע בִּיה, אֲלֵא דוֹד מְאִירֵי דְּכִבּוּ הוּא לְקַבְלִיהָ בְּהוּא
 זְמָנָא, וּבְגִין כֶּף לֹא אֲעֲרַע בִּיה • לִיעֲקֹב וּמֹשֶׁה בְּחֲדוּוֹה קָבִיל לוֹן הָאִי
 בְּאָר, וּבְעָא לְאַתְקִרְבָּא בְּהִדְרֵיהוּ, וְעַל דָּא כִּיּוֹן דְּחֲמָא לִוִּן הָאִי בְּאָר
 סְלִיקוּ מִיָּא לְגַבִּייהוּ, כְּאַתְתָּא דְּחִדְיָאֵת עִם בְּעֵלְהָ, וְאִי תִימָא הָא אֲלִיהוּ
 בְּרַח וְלֹא אֲעֲרַע בִּיה אִמָּאִי • אֲלֵא אֲלִיהוּ לְתַתָּא מִן בְּאָר הוּא, וְלֹא

א
ר
ו

תוספתא

אִיהוּ מְהָאִי בִּירָא מִתְשַׁקְּיין עֲרִיבֵיא כֹּל אִינוּן רְתִיבִין כֹּל אִינוּן מְאִירֵי גִדְפִין • תִּלְתָּא קִיִּסִין
 רְבִיעִין (קִיִּסִין) עַל הָאִי בִּירָא הָאִי בִּירָא מְנִיחֵיהּ אֲתִמְלִי הָדָא הוּא דְּכִתִּיב כִּי מִן הַבְּאָר הָהוּא
 יִשְׁקוּ הָעֵדְרִים וְנֹמַר דָּא אֲדִנִּי אֲתִקְרִי עַל דָּא כְּתִיב אֲדִנִּי אֱלֹהִים אֲתָה הַחִילוֹת וְכִתִּיב וְהָאֵר
 שְׁנֵיהּ עַל סִקְדֵּיךָ הַשָּׁמַיִם לְמַעַן אֲדִנִּי אֲרוֹן כֹּל הָאָרֶץ הָדָא הוּא דְּכִתִּיב הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן
 כֹּל הָאָרֶץ

(א) קִיִּסִים וּמַחֲטָא : (ב) עַל מוֹרֵל דָּס לְמַחֲטָא דוֹנָא כְּלוֹמַר כְּמִלְמִדוּ סוּא סַחֲקִיִּים סְקִינִים כְּעוֹלָם כְּדוּ אֲחַבְעַ דוֹכָא וְכִי אִזַּם סְבִיל
 כְּעַלָּה סְדִינָא דְּחַסְטָטְטָס וְטוֹ רֵאיוּם אֲלוּם וְאִזַּם רֵאיוּם לֹא קִרַּד כְּדַמְסִיק וּסְחַתָּא אִשׁ אֲלוּן סָא כְּכּוֹל דְּכַפֵּי סַמְטָע סוּיבּוּ עִ"פ סְבִיל
 סוּיבּוּ לְמִקְרָאָם

לעילא כמה דהוו משה ויעקב, ובגין כך מלאך איהו ועביד שליחותא •
 (ע"ז כ') ובגין דיעקב ומשה לעילא אינון מן הבאר, באר חדי לגבייהו
 וסליק לקבלא לון, באתתא דחדת לגבי בעלה ומקבלא ליה • וירא
 והנה באר בשדה • הוא איהו דחמא האי באר לעילא, דא כגוונא דא,
 כתיב שלשה עברי צאן רובצים עליה, אי אינון (דקניב ע"ז) שלשה • אמאי
 כתיב ונאספו שמה כל העדרים • אלא אינון שלשה • דרום • מזרח •
 צפון • דרום מהאי סטרא • וצפון מהאי סטרא • ומזרח בינייהו • ואלין
 קיימין על האי באר ואחידן ליה ומליין ליה, מאי טעמא בגין כי מן
 הבאר ההיא ישקו העדרים היינו דכתיב (תהלים ק"ד) ישקו כל חירתו
 שדי :

סתרי תורה

ונאספו שמה כל העדרים, ונאספו שמה
 העדרים לא כתיב אלא כל העדרים,
 משריין קדישין לעילא ומשריין קדישין לתתא,
 אלין בשירין ותושבחן לעילא ואלין בצלותין
 ובעותין לתתא • אלין ואלין מיר ונגללו את
 האבן מעל פי הבאר, (כ) מנגדרים לה ומעברין
 לה מן קורשא ואסתליק מן דינא • מיר והשקו
 את הצאן, נטלי מלאכי עלאי לעילא ונטלי
 ישראל לתתא • לכתר והשיבו את האבן על
 מימרא דהאי באר לאתעטרא (ס"א לאתעטרא)
 קמיה ולמתבע דינא דעלמא, לאתנהגא עלמא
 בדינא והכי אצטריך דהא לא יכיל עלמא
 למקם אלא על דינא, למחוי כלא בקשוט וזכו
 כיון דאשתלים יעקב, לא אצטריך להאי אבן
 סינעא אחרא • מה כתיב ויגש יעקב ויגד
 את האבן ויגלו ונגללו • ולא כתיבו ויסרו והסירו,
 אלא ונגללו היינו ערבוביא דשטן דמערבבין
 ליה דלא יכול לקטרגא • ויעקב בלחודיה לא
 אצטריך לסינעא אחרא אלא איהו בלחודיה,
 דהא שלימו דאבהתא הוה יעקב, דכיון דכיל
 ביה בעשו כהאי עלמא יכיל לעילא • ובכלא
 אצטריך עובדא • תרין עלמין אחסין יעקב חד
 עלמא

ונאספו שמה כל העדרים היינו
 דכתיב (קטלת 6) כל
 הנחלים הולכים אל הים • ונגללו
 את האבן • מעבירין מינה (6) תקיפו
 דדינא קשיא, ההוא דגליד וקריש,
 (ס"א מיין דוכרין) דכדין אקרי אבן
 ולא נפקי מינה מיא לבר • וכד
 אינון נחלין אתיין, אתתקף דרום
 דאיהו מינא ולא יכלא צפון למקדש
 מיין, כהאי גהרא כד מימוהי סגיאין
 לא גלידין וקרשי מינא כנהרא
 דמימוי זעירין • ועל דא כד אינון
 נחלין אתיין אתתקף (כ"ע כ') דרום
 דאיהו מינא, ומיין אשתריין ונגדין
 ואשקיין עדרין אכמה דאמרן דכתיב
 ישקו כל חיתו שדי • והשיבו את
 האבן על פי הבאר למקומה, בגין
 דעלמא אצטריך דינא דילה, דתהוי
 בדינא לאוכחא ביה חייביא תא חזי
 יעקב

(ה) מוקד סדון עד סמטוב כגלדו ונקסאן : (6) מנגלבו :

יעקב כד הוה יתיב על בירא וחמא
 מיא דמלקין לגביה, ידע דתמן
 תזרמן ליה אתתיה • וכן במשה כד
 יתיב על בירא, בין דחמא דמיא
 סלקין לגביה ידע דאתתיה אודמנת
 ליה תמן והכי הוה ליה ליעקב

עלמא (6) דאתגלייא וחד עלמא דאתכסייא
 (7) כגוונא דיליהון ממש. מחד נפקו שית שבטין
 ומחד נפקו תרין שבטין. עלמא דאתכסייא אפיק
 שית סטריין. עלמא דאתגלייא אפיק תרין ואינן
 תרין (8) כרוכים דתחותהו יעקב בין תרין עלמין
 אשתבח בדיוקנא דיליהון ממש. ובגין כך כל
 מלוי דלאה הוו באתכסייא ודרחל באתגלייא :

דתמן אודמנת ליה אתתיה כמה דכתיב עודנו מדבר עמסורחל באה
 עם הצאן :

ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגומר, משרה דכתיב (סמות כ') ויבאו
 הרועים ויגדשום וגומר. ותמן אודמנת ליה צפורה, (דק"כ ע"ב) בגין
 דהווא באר גרמא לון • תא חזי האי באר שבע זמנין כתיב
 בפרשתא דא, בגין דאיהו רמו לשבע, (ו) והכי אקרי באר שבע (גיו"ו) •
 באר דא אדבר שבע זמנין בפרשתא דא דכתיב וירא והנה באר
 בשדה • כי מן הבאר היא • והאבן גדולה על פי הבאר • ונאספו
 שמה כל העדרים וגומר. מעל פי הבאר • והשקו את הצאן והשיבו
 את האבן על פי הבאר • וגללו את האבן מעל פי הבאר • ויגל את
 האבן מעל פי הבאר הא שבעה • ובודאי דהכי הויה • במשה לא
 כתיב אלא זמנא חדא דכתיב וישב בארץ מדין וישב על הבאר •
 בגין (8) דמשה (כ"כ 6) אחפרש מכל וכל מביתא דלתתא ויעקב לא
 אחפרש כלל • במשה חד כמה דכתיב (ט"ו) אחת היא יונתי תמתי •
 אחת היא לאמה • ובגין כך משה מאריה דביתא הוה (כ"כ 6) ואסתלק
 לעילא, במשה כתיב וישב על הבאר, כיעקב וירא והנה באר בשדה
 ולא כתיב וישב על הבאר • דכר אחר ויצא יעקב מבאר שבע וילך
 חרנה רבי אבא פתח ואמר (תהלים ק"ו) אשרי שומרי משפט עושה צדקה
 בכל עת, אשרי שומרי משפט • זכאין אינון ישראל • דקדשא בריך
 הוא יהב לון אורייתא דקשוט, לאשתדלא בה יממא ולילי, דהא כל

מאן

(6) מ' שלכך נקרא אחס לזון נגלס וחד עלמא דאתכסייא סויה סכינס שלכך כק' סויה לזון ספלט וסענין סכסויתו לחזו כס' ס'
 סכיה כליח סחוטו מכרוח מן סקלט כינס אל סקלט ס' : (7) ע"י כמו דסנלס נפקי סויה סכטין ומרחל סרוין כון ס' ס' למעלה לחזי ככנס
 סאזילוס ר' ק' וחסו כמ' סאזילוס סרוין כרוכים סעטרוין וסנדלס ון י' ח' : (8) קרו' ח' יקע' כ' ח' ויל' כ' וכלק קפ' כ' וסרוינס קס' ס' ס'
 (ד) יעקב לא שמש כס' אלס כססויה עלמא ונחאי עלמא' שמש כסכעס כסרוינס וסוין כפרשא כראשון : (ה) ר'ל' שמש ספרוש עלמו סכל
 סלמטס. לפי כפודק סמש כסנסעלס דכחוק על חכאר סמש אכל יעקב לא ספרוס עלמו כלל אסיוו כעס ווססס דכסוו כלסרס סרי סלרס
 סוס לוי לכר כחיון אללו וירא מרחיק ולא דכיוקס גמור : י' ח' :

מאן דישתדל באורייתא אית ליה חירו מפלא, חירו מן מורתא דלא
 יכלא לשלטאה עליה והא אוקמוה בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא
 ואתאחיד בה, אתאחיד באילנא דחיי, ואי ארפי גרמיה מאילנא דחיי,
 הא אילנא דמורתא שרייא עליו ואתאחיד ביה הדא הוא דכתיב
 (משנ כ"ד) התרפית ביום צרה צר כחכה . התרפת . אי ארפי ידוי
 מאורייתא, ביום צרה צר כחכה . מאי צר כחכה . צר פח כה, דהא
 איהו תדיר לימינא, ונטירו דילה תדיר על בר נש פד אזיל באורחי
 דאורייתא, וכדין דחיי ליה לרע לבר דלא יקרב לגבי דבר נש, ולא
 יכיר לקטרנא ליה . וכד בר נש אסטי מארחי דאורייתא ואתרפי
 מינה, כדין צר כחכה, בגין דהוא רע דאיהו שמאלא שליט עליה דבר
 נש, ודחי ליה להאי כה לבר, עד דדחיק ליה אתר בעקו . דבר אחר
 צר כחכה, דכד בר נש אחיד בארחי דאורייתא אתרחים לעלא
 ואתרחים לתתא, ורחימא דקדשא בריך הוא הוי כמה דאת אמר
 (משנל כ' י"ב) ויי אהבו דהורה רחימוי דקדשא בריך הוא ורחים ליה,
 וכד בר נש אסטי מארחי דאורייתא כדין צר פח כה, צר דיליה
 ומארי דבכו איהו לגביה, ושליט עליו ההוא דאקרי רע, עד דמקטרנ
 ביה כהאי עלמא ובעלמא דאתי . תא חזי (ס) האי רע דאיהו יצר
 הרע שליט על עלמא ככמה סטרין, וכמה שלטנו אית ליה בעלמא
 ואיהו חיויא תקיפא דחב ביה אדם, וכשלין ביה בני עלמא ומשבי
 ליה עלייהו עד דאפיק לון נשמתיהו . ותא חזי כד איהו שליט על
 גופא . (סלח לך קנ"ב כ) וכיון דער גופא שליט נשמתא נפקא מניה, בגין
 דגופא אסתאב ונשמתא סלקא, ולא שליט עליה עד דנטיל רשו .
 וכמה אינון דאתיין מסטריה ושלטין על עלמא . והא חנינן דכר
 עובדין דעלמא דאתעבידו, שליט בהו, ואית ליה ממנן ושמשין, וכלהו
 שמשין בעובדין דעלמא, ועל דא איהו קץ דשמאלא והא (ס"ב כ) אוקמוה
 דאית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא, והאי קץ לשמאלא איהו קץ כל בשר,
 קץ כל בשר אקרי, קץ כל רוחא לא אקרי, ורזא דמלה דא איהו קץ
 (כל בשר) ודא איהו קץ . דא קץ על (סג) בשרא, ודא על רוחא, בגין
 כך דא פניטי ודא חיצון, דא ימינא ודא שמאלא, דא קדישא ודא

עליו

מסאבא

(א) חנינן דקנ"ב ע"ב :

מסאבא והא אוקמוה • ותא חזי רזא עלאה קדישא דמהימנותא, רזא
 דעלמא דדכורא ועלמא דנוקבא, וכל קדושא דקדישין ביה, וכל רזי
 דמהימנותא מהבא נפקו • וכל חיינ וכל חירו וכל טבין וכל גהורין
 (דקניב ע"ה) מהבא אינון • וכל ברכאן וטלי נדבאן וכל רחימו דרחימותא,
 כלא מסטרא דא רזא דדרום • מסטרא דצפון, מתפשטן דרגין עד
 דמטא לתתא, (ה) קסטופא דדהבא מסטרא מסאבא לכלוכא דמסאבא,
 ואחיד להאי לעילא ואחיד להאי לתתא • והבא מזדווגי דכר ונוקבא
 כחדא, ואינון רוכב נחש, רזא דדכר ונוקבא ורזא דא עזא זל • ומהבא
 מתפרשי דרגין, ונפקין כמה סטרין לעלמא דמתפשטי מהבא, ושלטין
 על עלמא, וכלהו סטרי מסאבא ודרכבין ממנן גו עלמא • תא חזי עשו פד
 נפק לעלמא כוליה סומקא כוורדא בשערא כגוונא דשעיר, ומתמן אלופין
 ממנן תריסין (ס"ה תריסר) דשלטין בעלמא והא אוקמוה • תא חזי אשרי
 שומרי משפט, דנטרי מהימנותא דקדשא בריך הוא, בגין דקדשא בריך
 הוא איהו משפט, ובעי ליה לבר נש לנטרא דלא יסטי לארחא אחרא,
 אלא דיהא נטיר משפט • בגין דקדשא בריך הוא איהו משפט דכל אורחוי
 משפט • עושה צדקה בכל עת • וכי בכל עת יכיל בר נש למעבד
 צדקה • אלא מאן דישתדר באורחוי דאורייתא, ועביד צדקה עם
 אינון דאצטריכו ליה • דכל מאן דעביד צדקה עם מסכנא, אסגי
 ההיא צדקה לעילא ותתא • תא חזי מאן דישתדר בצדקה, ההיא
 צדקה דעביד סליק לעילא ומטא לעילא לההוא (ז) אתרא דיעקב,
 דאירו רתיבא עלאה, ואמשיך ברכאן לההוא אתר ממבועא דכל
 מבועין • ומההיא צדקה אמשיך וארבי ברכאן לכל אינון תתא, ולכל
 דתיבין ולכל חילין • וכלהו אתברכאן ואתוספן גהורין פדקא יאות,
 בגין דכלהו אקרו עת, (ז) ודא הוא דכתיב עושה צדקה בכל עת •
 (ז) תא חזי בזמנא דהוה ישראל בארעא קדישא, אינון הוו משבי ברכאן

מלעירא

(א) וחס סחכ ומיטו מוחרי הרון כשטע מלמעל: (ב) כחור של צדקה מתוקרוס עיקרו השמות למחורוס סקרוס סס ופי' אס'ס
 אלס'ס ארבי בנימטרוי דר'ק'ס א'ס: (ג) כ'ס עחוס דקסלח: (ד) כחשוכה הרשב'ה ס'ר כחכ טעס על מס שכסא ועקב כ' אחיוס
 ע'סו מקבלת יסוד וזש'ל על ביאורו לסרד'ו ז'ל ח'כ סימן חיל'ו וכדלח לכיון מ'ס הרשב'ה סס וז'ל דע שהקירח ככיסח על ג' עמורוס
 סח כיוון וס'ל כמק'ס וס'ל כליוס ככל' • לרברו סוסר שלפנינו שכתב על נשיו יעקב וז'ל ח'ה בוסנא רסיו וסרלל כל'עא קדוש' ח'ס
 המקום ועקב סיס חתום רש'ו קדוש' (וסכלוס) כחכ לקמו ע'כ ח'ה דאטיט לבן רמו ליה כליטין שכע לאורווג'ל כשמיטת וכו' ע'ס ומ'ס
 כסרד'ה ססס'ס מומיר ר' רנו ואל חטט'וי אמר דוד ער מתי אס'ס ח'ע'ס'ס ומרנוס'ס ולימיוס'ס פיסול וס כ'ו מרוח סמואכ'ת ח'ס כל אמרו
 כלככס על מסככס סאין אס'ס כא'ס מליסיר ש'ו אהיוס וז'ל לסרעו ע'ס'ו דכרו סרשב'ה ס'ל לפי שרר' דכ'ל כוכמוס ע'ו ח'ה מ'ר סחח'ת
 לסוסרי אס'ר דוד לסנו סקרוס כרוך סו'ל רכש'ע ז'נו מוסירוס סס'ו על'ו סחח'ס דות סמ'ל'כ'ת ונעמ'ס סעמיט'ס וסס'ס נס סכסר'ן סוס כשכס'ס
 פ'סס'ס אל'ס ס'ל ע'ו סמק'ס כמ'ס סח'ס'ס'ס ע'ס ג' כ'ר'ל מנסינו' • ס'כ' סוס'ן כמ'ס ס'ר נכ'ל ס'ל' • וס'ג' ס'ל'ס'ס לפי סס'ו נקט'ת ול'ל
 ס'ח 65 בראשית

מלעילא לתתא • וכד נפקו ישראל מארעא קדישא, עאלו תחות רשו
 אחרא וברכאן אתמנעו מעלמא (6) תא חזי יעקב הוה תחות רשו
 קדישא, כיון דנפק מארעא עאל ברשו אחרא • ועד לא עאל תחות
 רשו אחרא, אתגלי עליה קדשא בריך הוא בחלמא, וחמא כל מה
 דחמא, ואזלו עמיה מלאכין קדישין עד דיתיב על בידא, וכיון דיתיב
 על בידא סליקו מייה לגביה, ובן הוה למשה דמתמן אודמנת ליה
 אתתיה • רזא דמלא בידא לא סלקא, אלא כד חמא קשרא דיליה
 לאתחברא בהדיה • אמר רבי אבא כל הני קראי קשיין אהרדי
 בקדמיתא כתיב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה • ולכן פחרן
 הוה יתיב, אמאי נטיל מתמן דכתיב וישא יעקב רגליו וילך ארצה
 בני קדם, ומגלן דבחרן הוה דיוריה דלכן דכתיב ויאמר להם יעקב
 אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו ויאמר הידעתם את לכן בן
 נחור ויאמרו ידענו • משמע דדיוריה דלכן פחרן הוה • אלא יעקב
 אמר, אנא בעינא למיעל בשכינתא בגין דבעינא לאודווגא • אבא
 כד אתנסיב ושדר לעכרא, אשבח עינא דמ'א וכרין אודמנת ליה
 לאבא אתתא • והא באתר דא לא אשבחנא לא עינא ולא בידא
 ולא מ'א • ומיד וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, ותמן
 אודמנת ליה בידא כדקאמרן, ואודמנת ליה אתתיה • רבי אלעזר
 אמר חרן תמן הוה ודאי, והאי בידא פחקלא הוה, דאי לאו הכי
 אמאי כתיב ותריך ותגד לאביה, אלא בגין דהוה סמך למתא •
 ואמר רבי אלעזר יעקב דאודמנת ליה על בידא אתתא, אמאי לא
 אודמנת ליה לאה, דהא קיימא ליה ליעקב כל אינון שבטין • אלא
 לאה לא בעא קדשה בריך הוא לזווגא ליה ליעקב באתגלייא
 דכתיב ויהי בבקר והנה היא לאה, דהא קודם לכן לא אתגלייא
 מלה • ותו בגין לאמשכא עינא ולבא דיעקב בשפירו דרחל, למעכב
 דיוריה תמן, ובגינה (דקניג ע"כ) אודווגת ליה לאה ואוקימת כל אינון
 שבטין • במה ידע יעקב מאן היא רחל • אלא דאינון רעין אמרו

מכלל

דיה

זכרים • ולכן אמר דיה אל חתמיה לביסוליה דה"כ כלני פס' לים סולדני מאכ טעם סמי לחיה כחיון חכל אס קרעו כ"כ שאינו סמיל גם
 יש לכיון טוה חל דורש רב טיירא (בסיום ק"ט כ) אל יעקב טול יכר חל איני מכרן טעמיה סמי לחיות כחיון טעמיהם תורם וכ"כ
 טעמם בלאן טעמיהם תורם וכו' • כ"י (ה) מכתן משמע שפילו כחיון אביר ללגום מ'א לחל סמי כומון יעקב לא פיס מקדש ואלגו
 טיבן טעמי רוחיה גם לישן אכס לא כודווי מלאכיהם ועכו' לא כודווגם טעמם טעמם רק מלאכיהם וקע"כ טיבן כליווי חכו' • ד"ח
 א' בלית

ליה דכתיב והנה רחל בתו באה עם הצאן • תא חזי מה כתיב
ויאמר (א) אעבודך שבע שנים ברחל בתך הקטנה • וכי מה דעמיה
דיעקב דלא קאמר עשר ירחין או שתא חדא, אלא שבע
שנים אמאי • אלא יעקב בחכמתא עבד, בגין דלא יימרון דבגין
תיאובתא דשפירו דרחל עבד, אלא בגין חכמתא דסיהרא בת
שבע שנין היא • ובלהו שבע שנין עלאין שרו עליה דיעקב, עד לא
נסיב לה לרחל למיתב גבה כדקא יאורת • דהא יעקב נטל בלהו
בקדמיתא, ולבתר אתא לגבה, בגין לאשתכחא איהו שמים ואיהו
ארץ • ורזא דמלה ויהיו בעיניו בימים אחדים • מאי בימים אחדים,
אלא בלהו שבע שנין שקיל לון בעיניו כאינון עלאין, דאינון אחרין
דלא מתפרשין, (כ) (כ) • ובלהו חד דמתקשראן דא כדא • באהבתו
אותה, לאשתכחא בגוונא עלארה • תא חזי דאפילו לבן רמו ליה
באינון שבע ולא ידע מאי קאמר, דפתח ואמר (ג) טוב, דכתיב טוב
תתי וגומר. אמר רבי אבא הכי הוא ודאי, פלח שבע שנין לאזדוונא
בשמטה • אמר רבי אלעזר תא חזי בכל אתר יובלא סתים דלא
אתגלייא ושמטה אתגלייא • תא חזי בשעתא דיעקב פלח שבע שנין
קדמאין, נפקא קלא ואמר יעקב מן העולם ועד העולם כתיב, עולם
סתים דלעילא יובלא מתמן שירותא, דאלין דאינון סתימין דלא
(ד) אתגלייא לן, מן יובלא בגין כך אסתימו מיעקב דלא ידע, דחשב
דהא מן שמטה אינון, ובגין דיעביד שירותא מעולם דלעילא אתכסיין
מניה, בגין דיובלא איהו סתים • ולבתר דעברו (ה) שני יובלא
דאתכסיין, עבד שני שמטה דאתגליין • (פקודי דל"ב) ואתעטר בתרין
עלמין ואחיד לון • תא חזי לאה אולידת שית בגין וברתא חדא והכי
אתחזי, דהא שית סטרין קיימין עלה, ואלין שית וברתא חדא ברזא.
עלאה נפקא • רחל אולידת תרין צדיקים והכי אתחזי הא שמטה
רבין תרי צדיקי יתבא לעלמין דכתיב צדיקים יירשו ארץ, צדיק לעילא
וצדיק לתתא • צדיק לעילא, מניה נגדן מיון עלאין • צדיק לתתא,
מניה נבעא נוקבא מיא לגבי דכורא בתיאובתא שלים • צדיק

אנון

מסטר

(א) בגין ילכין סתי כתיב דף קס"ח • (ב) כיון שהחבר סתול החלל • שנים כעלוינים בקרא טוב וכוסר שיה כפיוס כפי' וסגנון סג' אקת
טוב לתי חייב ללה מסערת דליב קדמה וכן כבדמס חרומם קב' ה' וקב' ח' כ' • (ג) ק' ח' ידמ' ח' כ' ואל' כ' כ' ובע' ל' כ' ויחי' רע' כ'
(ד) ו'ס' מ'כ' ע'ר' מ' ויכיה' ק' ויכל' וס'ני' שמי'ט' נ'ק' ו'ס' ס'כ'ל' ס'ח' נ'ק'ל' א'מי'ט' א'ס' •

(א) מסטרא דא וצדיק מסטרא דא • כמה דדבורא לעילא יתיב בין תרי נוקבי, הכי נמי נוקבא לתתא יתבא בין תרי צדיקי, ועל דא יוסף ובנימן תרין צדיקין נינהו • יוסף זכה למהוי צדיק לעילא, בנין דנטה את קיימא • בנימן איהו צדיק לתתא, לאתעטרא שמטה בין תרי צדיקי, יוסף הצדיק ובנימן הצדיק • וכי בנימן צדיק הוה, אין דכל יומי לא חטא בהאי את קיימא, ואף על גב דלא אודמן ליה עובדא כיוסף • אי הכי אמאי אקרי צדיק • אלא כל יומי דיעקב הוה באכלא דיוסף, לא שמש ערסיה • ואי תימא דכר אתנטיל יוסף מיעקב רבייא הוה ולא נסיב, ואת אמרת דלא שמש ערסיה, אלא אף על גב דאזדווג לבתר לא בעא (ב) לשמשא ערסיה • ואנן הכי תנן בשעה דשאל יוסף לבנימן, אמר ליה אית לך אינתו, אמר ליה אין, אמר ליה אית לך בנין אמר ליה אין, והיך איקרון, אמר ליה על שום אחי וכולי (ג) אמר ליה אית לך בנין, אמר ליה זמינן לי, והיך יתקרון לך, על שם אחי וגומר • גרמא ונעמן וגומר דכתיב ובני בנימן בלע ובכר וגומר • ואת אמרת דלא שמש • אמר ליה אין אלא כההיא שעתא לא הוה ליה (ד) לבתר דיצא מבית האסורין הוה ליה) ואי תימא ובני בנימן בלע ובכר כד עאלו למצרים, הכי הוא ודאי, דכל זמנא דאתאבל יעקב על יוסף לא שמש ערסיה ואוליד בנין • ואמר בנימן הא יוסף אחי את קיימא דאבא הוה, דהא ברית סיומא דגופא איהו כיון דאיהו (ה) אתאכיד, אנא אהא נטיר (דקניד ע"א) אתריה דאחי • ואי תימא הא בההוא זמנא דאתאכיד לא הוה צדיק, דצדיק לא הוה עד דאערע עובדא ביה • אלא כלהו הוה ידעי מיעקב, דיעקב הוה ידע דאתר דא יוסף ובניי כן אוריד בלבן כל כך עד דיסתיים גופא ומאן

הוא

(א) רמ"ה כ' וקטל ר"ח כ' ר"ב כ' : (ב) ובסמוך בדף קכ"ד א' אמר כיון דאתא ליוסף ואשתתח כנימון סדר לביחוח ושמש ואוליד כנין פתי לביחוח קשין עובדא קדמונים אחוה לטור אף כמעט זמן קילוד ר' כניס ותיא פלג' ומי'ס כ"ח ע"י לא שמש ערסיה כניסיה אלא כניסיה דיוסף וכי' וטוה דחוק מתר ובכרע כסוף חלשון • ובס פכיל גירסא אחרת ובכר דכפס יוסף מכות אסוריו סיו לוס וזו גירסא מחוייבת ע"כ • ש"ר כמק"מ ססכ"א ע"כ ברמ"ו ונדחק סרסכ • ובכר שח"ר' וז"ל ע"י ללורכו כמ"א כ"ח ואס קבלה נקבל • מתוך' (כחכ הוטכ"ך דלא יתכן זמנא שכי' כשע"ו חמקדתי' ע"כ כלריבי' ולחננו מלגנו שנה"ל רכותו ככר כטובו כחשכין זמ ממש כדכרי סגמרא רילן ואלן רי כאר כפשי' • חרו אמרו כחשנות יא' א' אסור לגזס לשמש מועטו כשני רעבין דכתיב וליוסף וילד וכו' ובכרו סחיכתי ואל' יוככר גולגס בין חקומות וכו' חו' זמן רעב סוס וע"כ שמשו כשני רעבין רחין הר"ן דאסור דחשמיס כשני רעבין אינו אלא מסיס אשדאל שרויין כלער וכו' עיון מ"ש כענין זס כש"ח ככסח יחוקל סומן לב' כהייכות ועירי כיוולת כוס מלגנו עיון רשכ"ס (כ"כ ק"ך רע"א) והשו' חר"א' כלל י"ג סומן ע"ו וסוכל ככ"י ע"ח ח סומן חק"ף וכן חמלא רש"י שכתב כמכות יא' א' כאל אחיחפל וכו' זס חומס דכרי לך קנה דוד גירון ארונת סוכיכו עד אחר מוחא אחיחפל ועיון חיסכח וכמות ס"ד א' כ"ד' ולינף ואס כוכס לטכין עניניוס אלס מדכרו רז"ל כגמרא כיון גס כן דכרי רז"ל כומר יעלונו סלוגיחוכו לח עליוס וסכט: ודעה מ"ש חיספת וכמות ס"ד רע"ב כר"ס וכן • כ"י : (ג) קניס' כ' ומכטויס קי"פ כ' :

הוא סיומא דגופא, ברית • ועל דא כתיב ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגומר, דהא ודאי השתא אשתלים גופא • בין דגופא אשתלים בעינא למיזל, ובגניי כך בגנימי ידע ונטר ארחיה דאחוי • בין דאתא ליוסף ואשתכח • בגנימי הדר לביתיה ושמש ערסיה (ואזלו ועאלו) ואליד בגין • ועל דא קדשא בריך הוא עביד ליה צדיק לתתא, ויוסף צדיק לעילא, ובגניי כך רחל תרין בגין אולידת, ולאה שית בגין וברתא, ועל דא אינון שבע שגין קדמאי אתכסיין, דלא ידע בהו יעקב בגין דהו דיובלא • ואינון דשמטה אתגליין, ובשמטה דאתגלייא פלח לויובלא דאתכסייא דכתיב ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים • שבע שנים סתם ברחל פלח שבע שגין עלאין, ואתאחד בהו בתרי עלמין • מפנין אוליפנא, מנו דאתגלייא אתי בר נש לסתימאה ואי תימא אי הכי דשגין קדמאי מיובלא אינון, הא בויובלא כתיב שבע שנים (ה) שבע פעמים שבע שנים שכיחי, שבע פעמים (דא שכיחי) אן אינון • אלא אינון שבעה יומין דנטר בהלולא דלאה אשלימו חושבנא, דהא כל יומא פעם (שבע) אחת אקרי דכתיב (ב) (פסלים ק"ט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך, וכל שבעה אשתלים בשבעה יומין, שבעה בכל יומא דאקרי פעם אחת • (ג) וברחל לא הוה בן, דלא נטר שבעה יומין אלא שבע שגין דפלה לבתרי ואם תאמר אי הכי שגין דשמטה הוה ליה למפלה קודם, ולבתר לאזדוונא בשמטה • אלא בין דקביל עליה למפלה כאילו פלח לון • אתא רבי אבא ונשקיה • אמר בריך רחמנא דזכינא להאי קרא, על ההוא אתר כתיב (ישעיה מ"ט) " חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר • תו אמר רבי אלעזר הא דאתמר לאה אולידת שירת בגין וברתא חדא הכי הוה ודאי, רחל תרי בגין ודאי, בני שפחות ארבעה, תקונא דיליהון הין קימי, אלא אינון ארבע (ק"ח ב) קשרין דאקרון אחוריים דכתיב וכל אחוריהם (ו) ביתה, דהא בדרועא ימינא

תלת

(א) כל א' כולל ממשלח מא"כ כנחרות סין סרוי כחר עולם ספדרים : (ב) פירוש ו'ח מרמ"ק כי סתתפלל וסומע סכל מס' ועסע אמן סרוי ג' סלולס וי' בסתתק כגו ו יעור ערכות סרוי : יוסף רחסיב ג' ספסלת כ"כ סרו"א כסס סר א'ן אשן סכילוי כ"י סיומן קפ"ד ע"ש מנח"ן : (ג) פירוש שגין גשע יעקב כ"ס ו' ימי חוסס אלא כחוסה א' של לאס כסא רחל ורלח כפירש"ו ז"ל כו סע"י סוף לסתקסר כסכע שנטס עלוונס ככלל וכסרט ו'ס ו'פ ואתר ססוף כקסר כאלו כנקל סוף מתקן סכעס כחיות סכס דסונוס ו'ש דפלת לכחר כו סוקר סחיקין סוף סלמעלס • ז"ס • ולנו סומר כו סונס דכרו רש' למור אלא מפרש ככ"ר יעור מקרס מפרש סוף מלא סכוכי ולח ונחנס כך זכו וסדכר קסס סלג עסס סכעס ומו חוסס לרחל • ולספר רמ"ג דלת נטר סכעס ויסוין ר"ל ככוונס סל לאס סויעולו סכעס למ"ע כל ומו לסכעס • פלח סכעס ומו סוסס ססויעוס וס וליור עיכוכו ולחרי כותכו דלסויו סכ כ כמק"מ • מנח"ן : (ד) מכלן סכספולין ססויעוד ססס כריד סלג יתל סטרוסומו למון סכסו סוועסח טל סססו ודכיק לכו ססוק סכוכ סססוליק • לח :

ויצא דקניד עיא ועיב

תלת (ימ"ט ב') קשרין, אבל קשרא חד באמצעייתא דאירו רב, ואירו
 אחור דאשתאר לבר • וכן חד בדרועא שמאלא, וכן חד בירכא ימינא
 וכן חד בירכא שמאלא, וכד אתתקן בלא, אשתכחון בלרו (ב) ביתה
 לקיימא קרא דכתיב וכל אחוריהם ביתה • כל שאר קשורין בלרו
 אתחויין במישר, ואלין נפקין לבר מדרועין ולבר מירכין • לאתחזארה
 בכני השפחות דאף על גב דאינון במניינא, לא חשיבו בכני רחל
 ולאח, ובכניי כד נפקי לבר • דבר אחר אלין אינון ארבע, דכל
 שאר קשרין נטלי בגנייהו ואלין נטלי רון • אמר רבי אבא הכי
 הוא ודאי, (כ"ט) אמר רבי אבא דא לאו דא) ועל דא כולא מתתקן
 כחדא :

וירא יי בי שנוואה לאה וגומר • רבי אלעזר פתח (תהלים קי"ג) מושיבי
 עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה • מושיבי עקרת הבית,
 דא רחל דאיהי עיקרא דביתא • אם הבנים שמחה, דא לאה • דבר
 אחר מושיבי עקרת הבית, דא שמטה דאיהי עיקרא, דהאי עלמא עליה
 אתדבר, אם הבנים שמחה, דא יוכלא דכל חידו וכל חדוה דכלרו
 עלמין ביה תליין • והאי קרא בלא דכלא הוא, בגין דהאי כליל בלא
 ברוא קדישא, ועל דא (ג) סוימא דקרא הללויה • וירא יי בי שנוואה
 לאה, וכי אמאי היא שנוואה, והא בני שנוואה לאו בני מעלי נינהו,
 וחויין דכל אינון בני מעלי מלאה נפקי, ואת אמרת בי שנוואה לאה,
 אלא ודאי יוכלא איהו תדיר עלמא דאתכסיא, וכל מילוי לאו (פני)
 (דק"ד ע"ב) באתגלייא נינהו, ובגין כך יעקב אתכסיין מניה כל עובדוי •
 תא חזי (ג) עלמא תתאה באתגלייא איהו, והוא שירותא דכלא לסלקא
 בדרגוי, כמה (ד) דחקמה עלאה, הוא שירותא דכלא • הכי נמי עלמא
 תתאה חכמה איהו, והוא שירותא דכלא • ובגין כך קרינן אתרה.
 (שמות קל"ח ב') בגין דאיהו שמטה ואתגלייא, ועלמא עלאה דאיהו יוכלא
 קרינא הוא, דכל מלוי באתכסייא אינון • ורזא דמלה דלאה דכתיב
 וישבב עמה בלילה הוא • ועל דא כתיב (ה) (כמרכי י"ח) ועבד הלוי הוא,

בגין

(א) מש"כ כסערה אחרת שנתרומם לחין ככסוב כמרח פקודי רמ"ד כ': (ב) וילון וע"ר סימחא דקרא סללוס פירוש דסוי שכתא עולאם
 שכתא ושחא כפרת כלולין ככסוב בויפו ר"כ כ' ושלח קמ"ט כ' ועמור ועילא מכלסו סללוס (ויכושלח קע"ח כ' סללוס כנון דכליל שחא
 ושכחא כמרח וכו' ע"ש סר"ב): (ג) מ' סמילס לעלגה שממס לממלך • וחכמס סחילס ל"ס ממעלס למעס כי סכחך סוף סוף עולס
 סל"ס כנש"ל דף ל"ט רע"כ • סר"ב: (ד) גילתון סקמס עולגס סוף שדוחא עיין ככראשח ל"א כ' בגילתון: (ה) קרת קע"ח כ':
 א שלס

(ח) בגין לאמשכא מניה ברפאן לכלאיהוא, עלמא עלאה דאתפסייא תדיר, ויעקב כמה דאתפסייא לא אתדבק ברעוריה, אלא במדה דאתגלייא ורזא דא דכתיב ודבק באשתו : וירא " פי שנואה לאה * מהבא דסאני בר נש עריין דאמיה, (ואחתייה) וייתחד בר נש עם אמיה בכל אתר ולא יתחשש * והא אתערן, בן מתיחד עם אמו, וכלא אתפסי מיעקב, דעלמא עלאה לא אתגלייא כלל * ת"א חזי בגיניה דיעקב אתקיים עלמא, ואי תימא הא בגיניה דאברהם כמה דהת אמר (בראשית כ') בהפראם, אל תקרי בהפראם אלא כאברהם, אלא בגיניה דיעקב אתקיים אברהם דכתיב (ישעיה כ"ט) כה אמר " אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, ומקדמת דנא הוה קדשא בריך הוה בני עלמין וחריב לון * (י) פיון דאתא יעקב, מניה אשתכללו עלמין ולא אתחרבו כקדמיתא הדא הוא דכתיב כה אמר " בוראך יעקב ויצרך ישראל וגומר * ת"א חזי מה כתיב (שמות ד') בני בכורי ישראל וכתיב (סז) שלח את בני ויעבדני * ישראל אקרי בן לקדשא בריך הוא, בגין דאתדבק ביה כמה דאת אמר מה שמו ומה שם בנו פי תדע * לאה בר אולידת לראובן מה כתיב ותקרא את שמו ראובן * ראובן סתם, בגין דאתכליל בתלת סטרין מתחברן כחדא * שמעון ולוי מאי טעמא לוי, כמה דאת אמר (מלכים א' ו') לויית, חבורא דכל סטרין * אמר רבי יהודה מהבא דכתיב יתר שאת ויתר עז, פתרגומו בכירותא בהונתא ומלכותא * ומלכו בסטרא דגבורה איהו, ועל דא ראובן סתם :

סתרי תורה

י מתניתין בני עליון קדישי עליונין בריך (ס"א ברין) דעלמא מוחא דאנוזא כנשו למנרע. הא צפרא נחית כלל יומא, אתער בננתא שלרובא דגורא כנרפאה, כידהי (ס) תלחא מגרופין (ו) שנינן כחרבא, מפתחן גניזין בידא ימינא. קרי בחיל ואמר מאן מנכין

אמר רבי אבא ראו בן, סתם דאתכליל בשמעון ולוי לאה הכי הוה דעתה (ס"א רענתא) דכתיב הפעם ילדה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים, בגין דהוה הלתא דמתחברן כחדא * ותא חזי דהכי הוא

(א) שלח קנ"א ח' ופקודו רכ"א כ' : (ב) סודר ומסיעכלל אררל וועל רל"כ א' : (ג) כתיסרו ארבע עמירו סכסא (מירוש תקנ"ו) ר' רבלי סמרכבס כי ר' ריסור'ס רומות על דוד * סר"ב : (ד) כחכ סרמ"ק כי אלז סמשינות ומסופסות סוו מומו קדם מרול' וסוו מרכדוס כלשון קלר יסרשכ"ז ע"ס כלו לידו וככל דרוס מכוס מחכותין או חוסטת כתיך דכרוו וכלס מרכדוס כלשון תוכחם ולמוי א"ל כסמוך א"ל אכל ראוין סכס וכו' כקע לס * ו"ח : (ס) פנידות ומולגוס כמון כף : כח ס"כ ע"כ : (ז) מרוס כלעטו כחרטוט לרון למוי אסמרטס כלשם אחרת כעטת סונוב כי סוט ככן סמורס וע"ז סלמור * ויוזא קרו לנרויקוס דמפיקטי כלאלנל דסחי שיהודי כוס סי כל סגדול וכו' ולרו וט' ולחוטס שטרס סעולס * סרש"כ :

וזה יצא דקניד עב ודקניה עיא סתרי תורה

די נהירו אנפוי די עאל ונפק ואתתקיף באילנא דחיי. מטא בענפוי אחיד בשרשוי אכיל מאיביה מתיק מדוכשא. דהיב חיי לנפשא. אסותא לגרמיה. אסתמר מהרהורא בישא מהרהורא דמשקר באילנא דחיי מסאיב נהרא ונחלא מקורא דישראל. דיהיב מותא לנפשא ותבירו לגרמיה. לית ליה קיומא כלל. הרהורא דמסאיב הרוז מקורא דיליה. עבד אילנא דשקרא בגין דהווא הרהורא סלקא ואחלף נפשא תחת נפשא. אילנא דחיי אסתלק. ואילנא דמותא אתתקיף פיה. נפשא מתמן משק ווי ליה דאתעקר כהווא הרהורא מנו אילנא דחיי ואתדפק באילנא דמותא. ענפין לית ביה. לא חמא טבא לערמין. בישא איהו בלא לחותא כלל. אנביה מריר כלענה. עליה אסתד (ויימס י') והיח כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב ונמר. בגין דהרהורא טבא סליק לעילא אחיד באילנא דחיי. ארזקיף בענפוי אכיל מאנביה. כל קדושין וכל ברכאן נפקין מגיה. אחסין חיי לנפשיה ואסותא לגרמיה עליה אסתד והיה כעז שתל על מים ועל יובל ישלח שרשוי ולא יראה כי יבא חום ונמר. כל סלין דעלמא אזלין בתר מחשבה והרהורא ועל דא (ויקרא י') והתקדשתם והייתם קדושים. בגין דכל קדושין דעלמא אפיק ומשיק בהרהורא טבא. מאן דאסתאכ בהרהורא (ויקרא כ' ב) בישא בר אחי לאדוונא באהתיה ושוי רעותיה והרהוריה באהתא אחרא. ורע זרעא בהרהורא אחרא. דא הוא דאחלף דרגין עלאין דלעילא דרגא דקורשא בגין דרגא דמסאכ. דכמה דהרהורא דיליה עביד חלופין לתתא אוקי הכי עביד חלופין לעילא. וכמה דגופא דהווא ברא דיליד יקרי בן המורה. אוקי הכי בנפשא בן המורה אקרי דהא לא משיק משיבו קדישא בהווא הרהורא ונפשא דיליה אחלף בדרגא אחרא. יעקב שלימא דכלא גלי קמי קדשא בריך הוא דכל

ארחי

הוא, דהא רתיבא עלאה אבהן ודוד מלכא דאתחבר בהו, וכלהו ארבע אינון רתיבין עלאין רוז דשמא קדישא, ועל דא ראובן שמעון לוי. לבתר יהודה דידית מלכו. ועל דא כלהו באתר דא וכתביב. (ס"א דא בתר דא דכתיב): הפעם אודה את ונימרה ותעמוד מלרתי. בגין דהיבא אשתכלרו ארבע סמבין, הפעם אודה את וי מאי טעמא אמרה אודה את וי כהאי ולא בכלהו אלא מהבא כל זמנא (דקל"ב ע"ב) דכנסת ישראל בגלותא שמא קדישא לאו שלים הוא. תא חזי אף על גב דתלת בנין רוז, עד דאולידת ליהודה לא שלים כורסייא, ובגניי כך הפעם אודה את וי ולא בכלהו ועל דא ותעמוד מלדת מאי (קפ"ו ב) ותעמוד דקיימא כורסייא על סמכוי. (ותעמוד עד הכא) ותעמוד, דהא עד דהיבא ותעמוד ביחודא חד, מבאן ולתתא עלמא דפירודא איהו. ואי תימא אינון תרין בנין דאוליד לבתר כגוונא דא, לא. דהא אינון תרין כאלין אתחברו, בגין דשית סטרין דעלמא כחדא אינון. ותא חזי כלהו תריסר שבטין, תקוני דכנסת ישראל בהאי עלמא ניגרו, לאתתקנא נהורא

עלאה

עֲלֵאָה (ע"ז ב') אוֹכְמָא כְּמָה דַּאֲתַחְזִי
 וְלֵאֲתַכָּא עֵיקְרָא דְכֵּלָא לֵאֲתַרְיָה
 כִּלְהוּ עֲלִמִין בְּגוּוֹנָא חֲדָא קִיּוּמִי וּבִהְיָא
 אֲשַׁתְּכֵלְל עֲלֵמָא תַתָּא כְּגוּוֹנָא
 דְעֵלְמָא דְלַעֲיָא • יִשְׁשַׁכְר זְבוּלוֹן •
 הֵבֵא אֲשַׁתְּכֵלְלוּ שִׁית בְּנִין (ב) שִׁית
 סַטְרִין דְעֵלְמָא • כְּגוּוֹנָא דָא בְּנֵי
 הַשְּׁפָחוֹת אֵינוֹן אַרְבַּע וְאֲתַחְכְּרוּ
 בְּאַלְוִין, וְאַלְוִין אַרְבַּע קֶשְׂרִין
 דְמִתְחַבְּרִין בְּהוּ וְאוֹקְמוּהָ, וְעַל דָּא
 כְּתִיב (מְלָכִים ב' י) וְכֹל אֲתוּרִיָּהּ בֵּיתָהּ,
 אֵף עַל גַּב דְּבָנֵי שְׁפָחוֹת נִיגְרוּן,
 בֵּיתָהּ • (ג) רַבִּי חֲזַקִּיָּה אָמַר אִי
 הֵכִי, הָא אֲתַמַּר כֹּל מָה דְאוּלִיד
 עֲלֵמָא תַתָּא פִירוּדָא אִיהוּ דְהָא
 כְּתִיב וּמִשָּׁם יִפְרֹד • מָה תִּימָא
 בְּיוֹסֵף וּבְנִימִין, אִי תִימָא דְעֵלְמָא
 חֲדָא בְּהֵי, לֹא אִיהוּ דְהָא לֹא נִפְקוּ
 מְעֵלְמָא עֲלֵאָה, וְעֵלְמָא תַתָּא מָה
 דְאוּלִידִת אוּלִידִת לַתַּתָּא וְלֹא
 לַעֲיָא, וְאִי הֵכִי פִירוּדָא אִיהוּ, אֲתָא
 רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקִיָּה • אָמַר לִיה מַלְּה
 דָּא סְתִים אִיהוּ דְהָא עֲלֵמָא עֲלֵאָה
 אֲתַתְּקֵן בְּתַרְיִסְר דְאֵינוֹן מְדִילִיָּה •
 אֲבַל תַּתָּא חֲזִי רוּא דְמַלְּה, בְּכַד
 זְמָנָא צְדִיק מְעֵלְמָא תַתָּא נִפְיָק
 וְעֵייל • בִּיה עֵייל וּמְנִיָּה נִפְיָק, וּבְגִין
 כֶּךָ אֲתַבְּנֵי בְּאַתְר דָּא, וְעֵיקְרָא הוּא
 לַעֲיָא

אֲרַחֲזִי בְּקִשּׁוּט הוּוּ. וְהַרְהוּרָא דְקִשּׁוּט הַרְהוּ
 תְדִיר בְּכֵלָא כְּהוּוּא לִילִיא דְמִשְׁמַשׁ בְּאַתְרֵיהּ
 כֵּלָאָה הַרְהוּרָא (וּקְרָא לֵכ' כ') דִּילִיָּה בְּרַחֵל הוּוּת •
 מִשְׁמַשׁ כֵּלָאָה וְחָשִׁיב בְּרַחֵל. וּמְקוּרָא דִילִיָּה
 כְּהוּוּא הַרְהוּרָא דִילִיָּה אֲזֵלָא • וְלֹא דְלַעֲמָא
 דְהָא לֹא הוּוּ יַדַּע • בְּגִין כֶּךָ לֹא סְלִיק רֵאוּבֵן
 בְּשִׁמָּא • קְרִישָׁא בְּרִיךְ הוּוּ דְהוּוּ יַדַּע אַחֲמִי
 לִיה וְאָמַר רֵאוּבֵן דְאַתְיִילִיד בְּעֵלְמָא • וְעַל דָּא
 כְּתִיב (דְּמִיּוֹס כ') אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאִנִּי
 לֹא אֲרָאנּוּ • אֵל תִּקְרִי אֲרָאנּוּ, אֲלֵא אֲרָאנּוּ
 דִּיסְתַּבְּלוֹן בִּיה, וּבְגִין דְאַתְנַלִּי קָמִיָּה דְקְרִישָׁא
 בְּרִיךְ הוּוּ (כ) דְהָא לֹא דְלַעֲמָא הוּוּ, וּבְאֲרַח
 קִשּׁוּט הַרְהוּרָא בְּרַעֲוִתִּיהּ יַעֲקֹב. לֹא אֵיפְסַל מְנוּ
 שְׁבִטִין קְרִישִׁין, דְאִי לֹאנּוּ הֵכִי הוּוּ אֵיפְסַל •
 וּבְגִין דְהַרְהוּרָא עֵיקְרָא אִירֵוּ וְעֵבִיד עוֹבְדָא.
 קְרִישָׁא בְּרִיךְ הוּוּ דְהוּוּ יַדַּע הוּוּא הַרְהוּרָא
 כְּאַתְרָא דְאַתְרֵבֶּק כְּהֵיאַט טַפְּהָא קְדַמָּא, אֲסַתְמַר
 לִיה כְּכִירוּתָא דְכְּתִיב (ו' ס' כ') כִּי הוּא הַכְּבוֹד
 וְגוֹמַר נִתְנָה בְּכוֹרְתוֹ לְיוֹסֵף כְּהוּוּא אֲתַר
 דְהַרְהוּרָא אֲזֵלָא וְאַתְרֵבֶּק כְּהֵיאַט טַפְּהָא • תַּמָּן
 אֲתְרֵבֶּק וְאַתְמַסַּר הֵיאַט בְּכוֹרָה, וְאַתְנַטְלִילִת
 בְּכוֹרָה מְרֵאוּבֵן וְאַתְמַסַּר בְּאַתְרֵי דְהַרְהוּרָא
 אֲתְרֵבֶּק בַּה. בְּרַחֵל הַרְהוּרָא וְאַתְרֵבֶּק רַעֲוִתָא.
 בְּרַחֵל אֲתְרֵבֶּק כְּכִירוּתָא, וְכֵלָא אֲתַהֲדֵר בְּתַר
 הַרְהוּרָא וּמַחֲשַׁבָּה כְּגוּוֹנָא דָּא הַרְהוּרָא וּמַחֲשַׁבָּה
 עֵבִיד עוֹבְדָא וְאַתְמַשֶּׁף מְשִׁיכוּ כֹּל מָה דְאַתְרֵבֶּק
 בְּרַחֵל בְּסַתְרָאָה דְכְּתִיב (ו' כ' ס') לֹא תִהְיֶה
 אִשֶׁת הַפֶּתַח הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יִבְמָה יִבֵּא עֲלֶיהָ.
 וְהֵכִא אֲצַטְרִיךְ הַרְהוּרָא וְרַעֲוִתָא לְאַתְרֵבֶּקָא
 וּבְהוּוּא רַעֲוִתָא וּמַחֲשַׁבָּה מְשִׁף מְשִׁיכוּ וְעֵבִיד
 עוֹבְדָא דְאַצְטְרִיךְ, וְלֹא יִשְׁתַּעֲזִי שְׁמָא דְכִמִּיתָא
 מְעֵלְמָא וְסַתְרָא דָּא (ו' כ' ס') אִם יִשִּׁים אֱלֹוִי לְבוֹ
 רִחוּ וְנִשְׁמַתּוּ אֱלֹוִי, אֲסוּף דְהָא וְדָאִי רַעֲוִתָא
 וּמַחֲשַׁבָּה מְשִׁף מְשִׁיכוּ וְעֵבִיד עוֹבְדָא כֹּל מָה
 דְאַצְטְרִיךְ וְעַל דָּא כְּצִלוּתָא אֲצַטְרִיךְ רַעֲוִתָא
 וְהַרְהוּרָא

(ב) ט"א קטום : (כ) עלן לכו שכלשון זה רמז מס סחורמטי אככו עטר דל על רובין אד ח' אינו כן פטרס ספרי אככו עטאי ז' ט"א כלל
 סימן ר"ט סוף : (ג) פרה רשונים מסרמ"ק ספר ט' פרק ר' :

והרהורא לכוונא. וכן בכל אינון פולחנין רקדשא
 בריך הוא. הרהורא ומחשבה ענידי עובדא
 ומשיך משיכו בכל מה דאצטריך.
 לעילא ועיקרא הוא לתתא, (ס"ו צדיק ביה עייל ומניה נפיק)
 ובעלמא תתאה (תק"ס כ) איהו תדיר

לעלם • כתיב ויהי בצאת נפשה כי מתה • תא חזי כהאי עלמא תתאה,
 צדיק (שמות רכ"ט ט) ביה עייל ומניה נפיק • בד עייל איהו ברזא דיוסף
 הצדיק, בד נפיק ברזא דבנימין הדא הוא דכתיב ויהי בצאת נפשה
 כי מתה, (ט) מאן נפשה, דא צדיק דנפיק מינה, ודא בנימין נקרא בן
 אוני, דחשיבת דאולידת לתתא בעלמא דפרודא, ואשתארו חד סרי
 באינון לעילא, מה כתיב ואביו קרא לו בנימין • בן ימין, דהא אסתלק
 לעילא בעלמא עלאה, דכד אתאביד יוסף בנימין (קל"ב כ) אשלים אתריה,
 ועל דא צדיק בעלמא תתאה עייל ונפיק, בגין כך יוסף ובנימין וכלהו
 תריסר בגוונא דלעילא ביהודא חד • הפעם (קע"ט כ) אודה את " •
 רבי שמעון פתח ואמר (תהלים קי"ו ט) אודה " בכל לבב בסוד ישרים ועדה •
 בכל לבב • בכל לב מבעי ליה • אלא דוד ברזא עלאה דשמא קדישא
 קא בעי ליה לאודאה ליה לקדשא בריך הוא אודה " בכל לבב •
 ביצר טוב וביצר רע, ואלין תרין סטרין חד ימינא וחד שמאלא • בסוד
 ישרים ועדה, אלין אינון שאר סטרין דהאי עלמא, דהא לבב בגוונא
 דדרום וצפון • בסוד ישרים, אלין אינון שאר סטרי עלמא דאינון שית
 בגוונא דלעילא • ועדה • דא הוא אתר דיהודה וכתיב (תהלים קל"ב) ועדותי
 זו אלמדם וכתיב (תהלים קל"ב) ויהודה עוד רד עם אל וגומר. פתיב
 (תהלים קל"ט) אודה בכל לבי נגד אלהים אומרך • הכא באתר חד קאמר,
 דכתיב נגד אלהים אומרך • דהא לגבי האי דרגא קאמר שירתא
 לתברא ליה בימינא • תא חזי יהודה אחיד בכל סטרין, אחיד בדרום
 ואחיד במזרח • דהא איהו מסטר שמאלא קא אתי"א, (שמות רכ"ג ט) ושירותיה
 בצפון ואחיד בדרום, בגין דאיהו אזיל לימינא ואתאחיד בגופא בגין
 כך הפעם אודה את " ותעמוד מלדת, ותעמוד דקיימא בקיימא דקיימא
 כדקא יאות, דהא אתתקון כלא רתיבא קדישא רבי שמעון נפק לקרייתא
 אנדמן ליה רבי אבא ורבי חי"א ורבי יוסי כיון דחמא לון אמר חדתותי
 דאורייתא אצטריך הכא, יתבו תלתא אלין, (ס"ו יומין) בד בעא למיזל

פתח

(ט) דכתיב סל"ו וצ' כולל כי לא כולל מכוונת רוחא דשדי כוונת יעקב ונחמה כפשוטו ומקומו ביארנו כענינוטו טעם חכמי מלכות

פתח כל חר וחד קרא • רבי אבא פתח ואמר ויי אמר אל אנכום
 אחרי הפרד לוט מעמו וגומר שא נא עיניך וראה וגומר • וכי לפום
 חיזו דאכרהם ירית ארעא ולא יתיר • עד כמה חמי בר נש תלת פרסי
 או ארבע או חמש פרסי, ואיהו אמר כי את כל הארץ אשר אתה
 רואה וגומר • אלא כיון דארבע סטרין דעלמא חמי כל ארעא חמי •
 דהא ארבע סטרי דעלמא כללא דכל עלמא • תו זקף ליה קדשא
 בריך הוא על ארעא דישראל, (דקניו ע"ה) ואחמי ליה דאיהי קשישא
 בסטרי דעלמא והוה חמי כלא • כגונא דא מאן דחמי ליה לרבי
 שמעון כל עלמא חמי, חרוותא דעילא ותתא • פתח רבי חייא ואמר
 הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעה • וכי ההוא אתר
 בלחודוי אכטח ליה קדשא בריך הוא, דהא ארבע אמינן או חמשה
 הוו ולא יתיר • אלא בזמנא ההוא באינון ארבע אמינן, בפיל ליה
 קדשא בריך הוא כל ארעא דישראל • אשתבח ההוא אתר כללא
 דכל ארעא • ומה ההוא אתר איהו כללא דכל ארעא • רבי שמעון
 דאיהו בוצינא דכל ארעא, על אחת כמה וכמה דשקיל ככל עלמא •
 פתח רבי יוסי ואמר הפעם אודה את יי, וכי בכלהו דאולידת לא
 אתהזי לאודאה ליה לקדשא בריך הוא אלא בהאי • אלא יהודה
 איהו ברא רביעאה לכורסייא, ואיהו אשלים לכורסייא, וכגין כך יהודה
 בלחודוי תקונא דכורסייא וסמכא דכלהו סמכין (כ"ה דהוו תלתא)
 אכרהם יצחק ויעקב, וכדין אתא דור מיהודה ואשלים לכורסייא •
 ועל כן אקרי יהודה דאיהו שמא קדישא • והדלת מדגלוהי דכורסייא
 רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא, וכמה בוצינן נהרין בניניה
 על אחת כמה וכמה :

סתרי תורה

וילך ראובן בימי קציר חטים

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים
 בשדה וגומר • תנן (ה) פום של ברכה
 לא אתפרבא אלא (ב) בסמר ימינא, וכגין כך
 בעוד דאתער ימינא לגבי כוס של ברכה.
 (ג) שמאלא לא תסייע תמן דהא ימינא אשבח
 עליה בההוא כוס לאתערא לגבי עלמא עלאה.

וימצא דודאים בשדה • רבי
 יצחק פתח ואמר • (תסלים ק"ד) מה
 רבו מעשיך יי בלם בחכמה עשית
 מלאה הארץ קנייך, האי קרי
 אוקמוה בכמה אתר • אלא מאן

וסתרא

יכיר

(ה) תסלים : (ב) כי סיה בשמאל אלעזר כהתם יצחק יחיד וילך יכל סימן סכח ז"ה
 ב כפרא

יכיל לממני עוברוי דקדשא בריך
 הוא • דהא כמה חילין ומשריין
 משניין דא מן דא לית לון חושבנא
 וכלהו בזמנא חדא במרוזפא דאפיק
 זיקין לכל סטריין בזמנא חדא • כך
 קדשא בריך הוא אפיק כמה זינין
 ומשריין משניין דא מן דא, דלית
 לון חושבנא וכלהו בזמנא חדא •
 תא חזי בדבורא וברוחא כחדא
 ארבעביר עלמא דכתיב (סס ל"ו)
 בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו
 כל צבאם • בדבר יי דא דבורא
 וברוח פיו דא רוחא • דא בלא דא
 לא אזיל, ואתכליל דא ברא ונפק
 מנייהו כמה חילין לחילין ומשריין
 למשריין, וכלא בזמנא חדא • תא
 חזי כד בעא קדשא בריך הוא
 למברי עלמין, אפיק חד נהורא
 סתימאה, דמן ההוא נהורא נפקין
 ונהרין כל אינון נהורין דאתגליין •
 ומההוא נהורא נפקין ואתפשטו
 וארבעבירו שאר נהורין, ואירו
 עלמא עלאה • תו אתפשט האי
 נהורא עלאה ועבד אומנא, נהורא
 דלא נהיר, ועביר עלמא תתאה •
 ובגין דאירו נהורא דלא נהיר,
 בעי לאתקשרא (דקנ"ו ע"ב) לעילא
 בעי לאתקשרא לתתא, ובקשרא
 דלתתא

וסתרא דא-וילך ראובן, דא סטר דרום בגין
 כך רגליה כדרום • דאירו רישא לרריסר
 תחומין ותיאובתיה דסטר דרום לאשכחא
 עלה, ותקרובא למטרוניתא לברכא לה, מה
 כתיב וימצא דודאים בשרה אול לחפשא בכל
 אינון נניין דילה, ואשכח פהאי שרה אינון
 דודאים ועלייהו אתמר (ע"ו) הדודאים נתנו
 ריח, ואינון (קכ"ב ב) תרין כרוכים דאינון תקונין
 דילה לאתערא אתערו לעילא דהא בכל אינון
 תקונין דהאי שרה לית תקונא (ב) דיתער לגבי
 עילא בר כרוכים • סטר דרום אימתי אתער
 לגבה לאשכחא עילה לברכא לה • בימי קציר
 חטים, בזמנא דפליגת חולק שללה לאוכלוסהא
 וכלהו (ג) חצדי חקלא, מיד ויבא אותם אל
 לאה אמו, סליק ריחא ואתערו דיליהו לגבי
 עלמא עלאה עלמא דאתבסייא, בגין דאתער
 (כ"א דיריער) כרכאן לעלמא תתאה, וכד
 אחכוכא, אינון דודאים נקטין ויהבין לכל
 עלמין דכתיב הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו
 כל מגדים, כד אינון נתנו ריח ההוא ריחא
 נקיס ליה סטר דרום, לאתערא לגבי עלמא
 עלאה, מיד ועל פתחינו כל מגדים וכל טובא
 לא חסיר מעלמא • עלמא תתאה לא אתער
 לגבי עלמא עלאה, אלא כד אינון דודאים יהבין
 ריחא לימינא • כיון דאינון יהבין ריחא לימינא
 וימינא אתער לגבי עלמא עלאה • מיד עלמא
 תתאה אתער לשאלא מה דאצטריך • מה
 כתיב ותאמר :

ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי
 בנך הב לי כרכאן מההוא אתערו
 דאינון דודאים דאתער לגבי סטר ימינא,
 כדון עלמא עלאה בחרוה בשעשועא • אתיב
 לגבה ואמרת-המעט קחתך את אישי, כאימא
 לגבי ברתא • ואי הכי בעלה דעלמא עלאה
 יעקב אירו, לאו הכי אלא תיאובתא
 דאבא

(א) כשרא פרוצט נכ"ו כסוד כי כסאדוס פכעס ויבאן לו כער וחקמים ע"ב : (ב) קולר כסוד ודעו אל קנול פכעס מדס סטלין
 דרס חסיחוס :

(6) דאבא תריר לאו איהו אלא לגבי כרתא
 דנא (דאדרי) דהאי בת רחמי דיליה לגבה
 תריר בגין דאיהי בת (3) יחידארה בין שית
 בנין . ולכל אינון שית בנין פליג ליון חולקין
 ונכובין ומתנן . ולה לא פליג ולית לה ירותא
 כלום . ועל כל דא (5) איהו אשנח כה
 כתיאובתא ורחימו יתיר מפלא . כרחימו דיליה
 קרא לה בת . לא ספיק ליה דא וקרא לה
 אחות . לא ספיק ליה דא קרא לה אם בשום
 אמייה . לא ספיק ליה דא קרא לה (1) בשמיה
 דכתיב והחכמה מאין תמצא חכמה ודאי .
 ועל דא עלמא (6) עלאה אמרת (1) לגבה
 המעט קחתך את אישי דכל רחמי דיליה
 אתמשך לך לגבך ועל דא בשעשועא ורחימו
 דאימא לגבי כרתא . מה אתיכרת איהי לכן
 ישכב עמך הלילה . ככל אהר לכן (1) שנועה
 איהי . ישכב סרוו ישכב אלא שכיבה ככל
 אתר תקננה דנוקבא לגבי דנורא לאעלא
 בה צינרא דאתון כלהו . ודא איהו ישכב . יש
 כיב . יש דא איהו עלמא עלאה רזא דאורייתא
 נקודה סמירא דאתער לגבה עשרים ותרתי
 אתון ודא הוא ישכב (8) . יש . עלמא דאתי
 דכתיב (D' ven) להנחיל אוהבי יש . (10) כיב
 נקודה עלאה דאעיל כל עשרין ותרתי אתון
 רזא דכל אורייתא . ודא הוא ישכב . ישכב עמך
 יעקב לא כתיב אלא ישכב עמך . ההוא סמירא
 דאתחוי לאתערא לגבך . וכלא כאתערו דאינון
 (דכלהו) דוראים . וכלא כתיב כרחימו :

דלתתא ארתקשר לארתנהרא
 בקשורא דלעילא . והאי גהורא
 דלא גהיר בקשורא דלעילא אפיק
 כל חילין ומשיריין לוינין סגיאין
 הדא הוא דכתיב מה רבו מעשיך
 יי וגומר . וכל מה די בארעא הכי
 גמי לעילא ולית לך מלה זעירא
 בהאי עלמא דלא תליא במלה
 אחרא עלאה דארתפקרא עליה
 לעילא . ובגין דכד אתער האי
 לתתא אתער ההוא דאתפקרא
 עליה לעילא דכלא אתאחד דא
 בדא . תא חזי כתיב

תני נא לי מדודאי בגך . לאו
 דודאים אולידו לה לרחל
 אלא קדשא בריך הוא קא גלגל
 מלה על ידי דאינון דודאים בגין
 דיפוק יששכר דאחיד באורייתא
 יתיר מכלהו שבטין בגין דהיא
 רחל אחידא ביה ביעקב וליא
 שבקא ליה לגבי לאה הדא הוא
 דכתיב המעט קחתך את אישי .
 וכתיב לכן ישכב עמך הלילה תחת
 דודאי בגך , אינון גרמו דיפוק
 יששכר לעלמא בגין דסליק ריחא
 הדא הוא דכתיב הדודאים נרתנו ריח וגומר . וכתיב וישכב עמה

ויכא

בלילה

(א) היינו החכמה : (ב) שנת א' בין ר' כניס אכוס וסוכס וכמו כן סמ' טוף כח בין ר' כניס ססס ר'ק : (ג) סיונו סחכמס : (ד) סקלס סחכס כמיוטו על לר' סחכוכו ורחימו דאכא לגבי כרתא חכל סחכמס ודאית אינס אלא סחכמס עליונס סילאס ונמלאס ססכחד דסיונו סאין ו'ס וסחכמס מחין סמלא ח'כ סחכמס ודאיו על סמ' כסס אכוס סכן בקרא סחכמס סחאס סחכמס סלמס : (5) כניס : (6) דמלכות : (7) וסמ' בקרא סכועה וסיו כלילו כרתא כסכעה כחיים סיסככ סחכמס עס סכיוס ויחן לס ויפר ממס סחכמס לס : (8) כניס : (9) סחכמס וקרא כן ע'ס דאעיל כל כ'כ סחכמס וכו' וסיעור סכמוכ לכו . כסכועס נכס וכו' אנו סע' אלו סודאוס סחמן לי אסס כנס סנקדל' יס וכלא לסככ עמך כ'כ סמול סחכמס ומלס וסככ וסמטע סמרו אכמו' ו'ס :

ויצא רקניו עיב ודקניו עיא

בלילה הוא • הוא ודאי, והא אוקמוה דעלמא עלאה, הוא. דסתים
ולא גלייא • בגין דהא אורייתא מעלמא (מ"ו כ) עלאה נפקת, ובכלל
אתר עלמא עלאה הוא, דלא אתגלייא והא אתמר. ועבד הלוי הוא,
בגין לאמשכא מניה כרבאן לכלא, ויששכר ביה אתאחיד, ועל דה
קרינן עין החיים, אילנא דאינון חיינן עלאין דאקרי הוא, ולא אתה • ואי
תימא דאלין דודאים פתחו מעהא דרחל • לאו, דהא כתיב וישמע
אליה אלהים ויפתח את רחמה, קדשא בריך הוא ולא מלה אחרא,
בגין דאינון דודאים אף על גב דחילא דילהון לעילא, כההוא חילא
דילהון לא אתמני פקידה דבגין, דהא בגין במזלא תליין ולא במלה
אחרא • ואי תימא דהא אינון למגנא אתבריא • לאו • דהא אפילו
(דקכ"ו ע"ב) למלה דא, סיועא אינון לאינון דמתעכבו, ולא אינון עקרון, ולא
אתגור עלייהו אלא כמזלא :

ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא וגומר • האי מלה חציפותא
איהו, לאו איהו הכי, אלא מהבא אוליפנא ענותנותא דלאה
דלא אמרה קמי אחתה מירי, ואיהי אקדימת לארחה ואמרה ליה
בחשיאי, ואודעת ליה דהא ברשותא דרחל הורה דכתיב כי שבור
שברתיך, מרחל נטלית רשו, ובגין דלא יבאיש בעינהא דרחל אמרה
ליה לבר ולא בכיתא • ולא עוד אלא פתחא דמשכנא דלאה לבר,
ונפקת ועיילת ליה ליעקב בפתחא דלבר עד לא ייעול למשכנא דרחל.
מאי טעמא, בגין דלא תימא מלה קמי דרחל ולא תחציף קמי אחתה •
ולא עוד אלא אמרה לאה, אי ייעול יעקב במשכנא דרחל לאו דין הוא
לאפקיה מתמן, בגין כך אקדימת ליה לבר, וכל האי למה, אלא לאה
רוחא דקודשא אתערת בה, וידעת דכל הגי שכטין עלאין כלהו קדישין
יפקון מינה, ודחקת שעתא בחביבותא לקדשא בריך הוא, ובגין כך
היא קראת לון שמהן ברוא דחכמתא • רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי
בארחה • אמר רבי יוסי לרבי חייא בכל זמנא (דאינו) דאזלינן בארחה
(ולעין) באורייתא, קדשא בריך הוא מרחיש לן נסין, והשתא ארחה דא
אריך לן, נתעסק באורייתא וקדשא בריך הוא יזנוג בהרן • פתח רבי
חייא ואמר (שמיט י"ב) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו
מצות וכתיב (דברים י"ג) שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני • לחם

עני כתיב • האי מלה אתעדו בה תכרייא • אבל תה חזי כד דהוו
 ישראל במצרים, הוו ברשותא אחרא, כד בעת קדשא בריך הוה
 לקרבא לון לגביה, יהב לון אתר דלחם עני, לחם עני, מאן עני, דא דוד
 מלכא דכתיב ביה (תסליס כ"ו) כי עני ואביון אני, והאי לחם עני אקרי
 מצה, נוקבא בלא דכורא מספנותא הוי, אתקריבו לגבי מצה בקדמיתא,
 בין דקריב לון יתיה, ועייל לון קדשא בריך הוא בדרגין אחרנין, ואתחבר
 דכורא בנוקבא • וכדין מצה כד אתחברת (ה) בדכורא, אקרי מצוה
 בתוספת וא"ו הדא הוא דכתיב (דכריס ל) כי המצוה הזאת • בגיני כך
 מצה בקדמיתא ולבתר מצוה • עד דהוו אזלי שמעו חד קלא דאמר
 (ג) טופסרא דקטנון עקימן בארחא, סטו לעילא, לא (ג) תחתון בקוסטרא
 דקטרא דלתתא • אמר רבי יוסי שמע מינה דקדשא בריך הוא בעי
 לנטרא אורחון, סליקו לעילא ועאלו בחד טורא בין (ה) טנרין תקיפין •
 אמרו הואיל וקדשא בריך הוא בעא בארחא דא, מלה נחמי אוניסא
 יתרחיש לן • אזלו • יתבו גבי (ה) בקיעי דטנרא, סליק לון חד בר נש •
 תוהו • אמר רבי יוסי מאן את • אמר מאנשי (ו) ארקא אנא • אמר
 ליה ותמן אית בני נשא, אמר אין, וזרעין (ו) וחצדין, מניירו כחיו
 (ח) אחרא משניין מנאי, וסליקנא גבייכו למנדע מנייכו מרה שמה
 דארעא דאתון בה • (ט) אמר ליה ארץ, בגין דהכא ארץ החיים שרייא
 דכתיב (איוב כ"ח) ארץ ממנה יצא לחם, מהאי יצא לחם, בשאר ארעא
 לא יצא לחם, ואי נפיק לאו משבעת המינין • אדהכי עאל לאתריה
 תוהו • אמרו ודאי קדשא בריך הוא בעא לאתערא לן במלה • אמר
 רבי חייא ודאי על האי קרא דאמרת, דכירנא דאוליפנא מסכאי חד
 מלה עלאה בפסח, דיהב לון קדשא בריך הוא לישראל לחם, דא
 מארעא דחי, ולבתר לחם מן השמים, לחם דא, והא אוקימנא מלה •
 תו הוה אמר, דבר (דקנ"ז ע"ב) גישבד נפיק להאי עלמא לא ירע מידי, עד
 דאטעים נהמא, פיון דאבל נהמא אתער למנדע ולאשתמודע • כך

כד

(א) פי' שתי' וזכר ככתוב כפרשת מקווי ר"ל כ' : (ב) פי' כעלי ארזא יושבו אסליס סולכיס כדון עקוס סקויר לויך למטבא אל ראש
 ססר ומלח טופסרא פירוש שר ומשל ומלח קטנון פי' חרד וחסל כי חרנוס ויבא מקורם ועאל לקיטניא : (ג) ולא חסיו יודעים כלל
 סודך סקסיר ויודר למטט : (ד) פלעטיס חוקיס : (ה) כקיעת ססלע : (ו) טור אחר מו' ארבוט טוין ויקרל ע' ע"ב : (ז) וקולריס : (ח) פירוש
 ככני ראשס כנוכר כפרשת כרששת כ"ו ולינו כרפוס : (כרסס) כווסר חדש דף י"ג ס"ד' ויגליא ולינו כחרין רישון יש ע"ס סס) וכי
 יס' מכויל רווח סלרין חכל טע"ב כל סטאמר : מלוי' : (ט) טורוס ארץ חכל כי זאת סטלוכס נקדלק חכל שביעות לפכעס ארלט
 כמ"ס לקמן דף ג' ולגלל ד' ט"ל כ' ע"ס • סרש"כ :

ההוא שרה. עד לא יתוקד בתוקפא דיעקב.
 כיון דנקטא ליעקב תחות גרפהא. כדון וישכב
 עמה כלילה הוא. הוא דסתים מכלא. הוא
 דכל ברבאן וכל קדושין נפקי מתמן. יעקב
 לא כתיב אלא הוא מאן דאתחוי לאתקרא
 לגבה ועד דהוא זמין לגבה תחות גרפהא. מאן
 דנקיט אינון קדושאן וברבאן. לא אתמלי אלא
 מנקודה טמירא דההוא עלמא עלאה ועל דא
 דודאים מתערי כלא וכלא כנוונא דרוא עלאה.
 ראובן מאי ראובן קדשא בריך הוא שוי שמהן
 בארעא דכתיב (תהלים מ"ו) לכו חזו מפעלות
 אלהים אשר שם שמות בארץ: ע

על דא, דאלין מסייעין לאולדא •
 ויעקב הוה ידע דמלה לא קיימא
 בדודאים אלא לעילא • פתח ואמר
 מושיבי עקרת הבית אם הבנים
 שמחה הללויה אמר רבי חיירוחא
 דקורשא קאמר • מושיבי (קכ"ד ב')
 עקרת הבית דא רחל • אם הבנים
 שמחה דא לאה • מושיבי עקרת
 הבית, דא עלמא תתאה • אם
 הבנים שמחה, (הללויה) דא עלמא

עלאה כגיני (סג) כך הללויה • אמר רבי יהודה כל אלין שבטין תקונין
 דלתתא אינון, וכלהו כנוונא דלעילא • תא חזי כי שכור שכרתיך
 לנסבא מניה גופא, ומאן איהו תורה • שכור שכרתיך, לך לגופך
 ממש, שכור (דקנ"ח ע"ב) שכרתיך לאולדא דיוקנך • מהבא מאן דלעי
 באורייתא אחסין עלמא דאתי, ואחסין אחסנתא דיעקב • אחסין עלמא
 דאתי דכתיב יששכר, יש שכר, (ירמיה ל"ב) כי יש שכר לפעולתך וכתיב
 (משלי ט) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא • כי ילדתי לו ששה
 בנים • אמר רבי חזקיה אלין עילא ותתא וארבע סטרין דעלמא •
 ומאן דאריך באחד, בעי ליה לאמלבא לקדשא בריך הוא לעילא
 ותתא ולארבע סטרי דעלמא, והיינו אחד • אמר רבי חזקיה כתיב
 (סיר כ') על הרי בתר וכתיב (סג ס) על הרי בשמים • מאן אינון הרי
 בשמים, אלין שית בנין דלאה דאכללן שירת אחרנין, ואינון תריסר
 ואינון שית, בגין (ת"פ ס"ב) דכל חד כליל בחבריה ולאה עליהו, לקיימא
 (תהלים קי"ג) אם הבנים שמחה הללויה • ועל דא כתיב (דברים כ"ג) לא
 תקח האם על הבנים, בגין דאיהי עלמא דאתכסייא ולא אתגלייא,
 ועל דא שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, בגין דאיהי
 עלמא דאתכסייא ולא אתגלייא כלל • ואת הבנים תקח לך, היינו
 דכתיב (סג ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגומר, ולמקצה השמים
 ועד קצה השמים, וכל הני אקרון הרי בשמים • מכאן ולתתא אקרון
 הרי בתר (כ"ט כ') דכתיב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים • טרי

כמיתתה דרחל • ותא חזי דהכי הוא ודאי, דבגין דעלמא עלאה כל
 מלוי באתכסייא, ועלמא תתאה כל מלוי באתגלייא, בגין כך אתכסייא
 לאה במערתא דכפלתא, ורחל בגלוייא דהורחא, דא בסרתא ודא
 באתגלייא, ובאתכסייא עלמא עלאה אתרשים דכתיב ותאמר לאה
 באשרי כי אשרוני בנות, ובגין כך קראה שמיא אשר: (בגין כך כל ברכאן
 דתרין עלמין באתגלייא ובאתכסייא • תעס כל דא) ובגין דא פלא חד, דהא כלא
 (דקל ס"ב) הוי מעלמא עלאה, הכינמי ובכל אתר תרין עלמין דא באתגלייא
 ודא באתכסייא • ואנן לא מברכינן לקדשא בריך הוה אלא בתרין
 עלמין דכתיב ברוך " אלהי ישראל (קל"ד ב) מן העולם ועד העולם •
 בגיני כך עלמא עלאה קרינן הוה, וקרינן לעלמא (שמת קל"ח ב) תתאה
 אתה, בגין דאיהו ברוך מעלמא עלאה עד ידא דצדיק הדא הוה
 דכתיב ברוך " מציון שוכן ירושלים וגומר ודאי מציון איהו ברוך •
 תא חזי כגוונא דא " " תרין עלמין (כסה קל"ח ב) ניהו דא באתגלייא
 ודא באתכסייא, ועל דא פסיק טעמא בגווייהו, ומעלמא דא עד עלמא
 דא כלא חד :

ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגומר • (כדפס דף קס"ח) אמר רבי יהודה תא
 חזי שלימותא דיעקב, דלא בעא למיזל אלא ברשותיה דלכין •
 ואי תימא זמנא אחרינא אמאי לא אזל ברשותיה, אלא בגין דרחל
 יעקב דלא ישבוק ליה, וישתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא, ועל
 דא כיון דחמא דמטא ישעתא דבנימן ברה כמרה דאת אמר ויברח
 הוא וכל אשר לו, דכיון דאתייליד בנימן אתקשרת שכינתא בכלהו
 שבטין ונטלא ביתא בכלהו • ויעקב הוה ידע כרזא דחכמתא, דכד
 ישתלימו תריסר שבטין, דשכינתא תתקשט ותתקשר בהו, ורחל תמות
 ואיהי נטלא ביתא • תא חזי הכי אוליפנא, עלמא תתאה אתחזי ליה
 ליעקב כמרה דאתחזי למשה, אלא דלא יכולת עד דהוו תריסר שבטין
 בביתא לאתקשרא בהו, וכדין אתדכיאת (כ"ה ארתדחיית) רחל, ונטלא
 איהי ביתא בכלהו שבטין, והוות עיקרא דביתא וכדין מושיבי עקרת
 הבית ודאי • אמר יעקב הא מטא זמנא דישתלימו תריסר שבטין,
 וודאי עלמא דלעילא יחות הוא לביתא לאתקשרא בהו, ומסכנתא
 דא תתרחי קמרה, אי תמות הכא לא אפוק מהכא לעלמין, ולא עוד

אלא בארעא דא לא אתחוי לאשלמא ביתא, כגין כך ויהי כאשר ילדה וגומר. עד לא אשתלימו שבטין שמע רבי שמעון אמר ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר, ודא סליק על כולא • ואי תימא אמאי לא אזל ליה לארציה מיד, אלא כל זמן דרחל לא מתעברא מבנימן אתעכב תמן, כיון דמטא זמנא דבנימן ערק ולא בעא רשותא, כגין דלא יתעכב תמן, וירתחבר יעקב בכלהו שבטין באתרא (דלא אצטריך) דאצטריך • רבי אבא פתח וילך משה וישב אל יתר חותנו וגומר • תא חזי משה רעה ענא דיתרו חמוי הוה ודיוריה הוה ביה, וכד בעא למיזל לא אזל אלא ברשותא דידיה, ויעקב דהוה שלים ודיוריה הוה תדיר עמיה דלכן, אמאי לא בעא רשותא מניה, אלא הא אתמר דלא יגלגל לבן עמיה גלגולין וישתאר תמן דהא כקדמיתא אמר ליה, ומיד גלגל עליה גלגולין ואשתאר תמן, והשתא דחיל מניה, אבל יתרו לא הוה הכי לגבי משה, כגין דלכן חרשא הוה, ובחרשא הוה כל עובדוי לגבי דיעקב, והשתא דלא בעא יעקב לאתעכבא תמן, דהא קדשא בריך הוא אמר ליה שוב אל ארץ אבותיך וגומר. ועל דא לא בעא לאתעכבא ולמשבק פקודא דמריה • תא חזי כרטיב ויזכור אלהים את רחל וגומר. פתח ואמר (ספלים מ"ו) למנצח לבני קרח על עלמות שיר, האי קרא אית לאסתכלא ביה, דרזא דחכמתא אירו, וכל הני שירין ורתושבחן דהוו אמרי בני קרח, כוליהו מחדתין אינון שירין ותושבחן דהוו מלקדמין, וכן כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד וכל אינון דהוו עמיה, כוליהו הוו כרזא עלאה כרזא דחכמתא • תא חזי עבד קדשא בריך הוא עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וכל אינון סדרין דסדרו דוד ושלמה בריה וכל אינון נביאי קשוט, כוליהו סדרו (דקניט ע"ב) כגוונא דלעילא • תא חזי כגוונא דאיבא משמרות בארעא הכי נמי ברקיעא, דמזמרי למריהו ואמרי שירתא תדיר, וכלהו קיימין אילין לקביל אילין וכלא בסדרא דשירין ורתושבחן, והא אוקמורה חבריא עלמות שיר, מאי עלמות שיר, אלא כמה דאת אמר (סיר ו') ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר, מאי ועלמות אין מספר כמה דאת אמר היש מספר לגדודיו, וכגין דלית לין חושבנא כתיב (ב) ועלמות אין מספר. וכלהו שורין שורין מסחרן סדרין

אלין לקבל אילין, לזמרא ולשבחא למדיהון ואילין אינון עלמות שירי
 ובגין דאית עלמות דלא מזמרין באילין, אילין אקרון עלמות שירי
 תלת (נרפס פקדוי רכ"ח) סדרין מתפרשן לכל סטר לארבע סטרי עלמא,
 ובכל סדרא וסדרא דאיהי לכל סטר, תלת סדרין אחרנין • סדרא
 קדמא דלסטר מזרח, תלת סדרין אינון ואינון תשעה סדרין, בגין דכל
 סדרא מאינון תלת אית ליה תלת סדרין, ואשתכחו דאינון (כ) תשעה,
 וכמה ארף ורבוון תחורתייהו • והני סדרין תשעה, כולרו מתנהגי
 באתוון רשימין, וכל סדרא אסתבי לאינון אתוון רשימן (הא אוקמוה,
 וכן לכל סדרא וסדרא, וכלהו נטלי באתוון רשימן, ואלין עילאי מאלין
 וקיימן אילין על אילין) ומתחברן כולהו ואמרי שירתא וכד אינון אתוון
 פרחי גו אוירא ררוחא ההוא דממנא על בלא, כרין אינון נטלי ושירתא
 אתבסס, וחד את בטש מתתא, ויהוא את סלקא ונתתא, ותרין אתוון
 פרחי עלייהו, והאי את מתתא, סלקא סדרא מתתא לעילא וארתחבר
 בהו, ואתעבירו תלת אתוון, כלהו לפום אתוון יהי, דאינון תלת גו
 אספקלרייא המאירה, מאלין אתפרשן תלת סדרין, ואינון תרין אתוון
 וההוא את דסלקא, מתחברא עמהון ואינון תלת • תא חזי אינון תרין
 אתוון עלאין דסלקין באוירא, אינון כלילין דא ברא, רחמי בדינא, ובגין
 כך אינון תרין, ואינון מעלמא עילאה ברזא דרכורא, והאי דסלקא
 ומתחברא עמהון איהי נוקבא, ואתכלילת (ג) בתרווייהו, כגוונא דנוקבא
 אתכלילת בתרי סטרי בימינא ובשמאלא, ואתחברת בהו • הכי נמי
 האי את נוקבא דאתחברת בתרי אתוון אחרנין, דאינון בתרין סטרין,
 אלין עלאין ודא לתתא, וכלא איהו חד, דכר ונוקבא • דכר אתברי
 עלמא אינון אתוון מעלמא עילאה נינהו, דאינון אולידו כל עוברין לתתא
 כגוונא דילהון ממש • ובגין כך מאן דידע לון ואודהר בהו, רחים
 לעילא ורחים לתתא • רבי שמעון אמר אלין אתוון כלהו דכר ונוקבא
 לאתכללא כחדא, ברזא דמיין עלאין ומיין תתאין וכלא חד, ודא איהו
 יחודא שלים, ובגין כך מאן דידע להו ואודהר בהו זכאה איהו, חולקיה
 בהאי עלמא ובעלמא דאתי, בגין דאיהו עיקרא דיחודא שלים כדקא
 יאות. תלת תלת מסטרא דא ומסטרא דא ביחודא חדא בשלימו דכלא

וכלהו

(א) פקדוי רכ"ז ע"כ: (ב) לפי כלל דוח ע"י סרי ל"י וז"ל חוקים מ"י ח"י סוף יורה • וכן סליכות שלום ל"י א"ס: (ג) לטול מ"ג ע"כ:
 ס כמס

וכלהו רזא דסדרא עלאה כדקא חזי כגוונא דלעילא, דההוא סדרא
 תלת תלת ברזא חדא * סדרא תניינא דלסטר דרום, תלת סדרין אינון
 לההוא סטרא, וכל סדרא וסדרא תלת תלת ואינון תשעה כמה דאתמר
 ואתוון אתפלגו הכי לכל סטרי לאתחברא כלא כחד, בנין דאית אתוון
 ברזא דנוקבא ואתוון ברזא דדכורא, ואתחברו כלהו כחדא והוון חד
 ברזא דשמא קדישא שלים, ולגבייהו סדרין ממנין תלת תלת כמה דאתמר,
 וכלא נפקא מסטרא דאכהן דלעילא, כסדרא דאתקנן אתוון דשמא
 קדישא יהי כמה דאתמר * הני סדרין כלהו מתנהגי באילין אתוון
 יריען ונטלי בהו, וכמה חילין ורבוון כלהו לתתא, דנטלי ומתנהגי בסדרא
 דא * סדרא תליתאה דלסטר צפון, בתלת סדרין אינון לההוא סטרא *
 ואינון תשעה, ובתלת סטרין תלת תלת לכל סטר אינון תשעה, ואינון
 סדרין מתלת סטרין כמה דאמרן שבע ועשרים, (דקלט ע"ב) ברזא דאתוון
 דאינון שבעה ועשרין, ואף על נכ דאינון תרין ועשרין, שלימו דאתוון
 אינון שבעה ועשרין. והכי סדורא דסדרין אלין, שבעה ועשרין לתלת
 תלת סדרין לכל סטר, ואשתכחו אלין תלת דהאי סטרא דאינון
 תשעה, ואלין תלת דהאי סטרא דאינון תשעה, ואלין תלת דהאי סטרא
 דאינון תשעה, אשתכחו כלהו שבעה ועשרין ורזא דאלין שבעה ועשרין,
 אינון תשעה אתוון (אינון) דאינון ברזא דנוקבי, לאתחברא בהו נוקבא
 עם אינון תמני סרי סטרי אחרנין ברזא דאתמר, וכלא איהו כדקא
 חזי * תתא חזי כגוונא דאינון אתוון עלאין דעלמא עלאה, הכי נמי
 אתוון אחרנין לתתא, אתוון עלאין דכרכין ואתוון תתאין זעירין, וכלא
 דא כגוונא דא, וכל הני רזין ברזא דדכר ונוקבא, כלא חד (ע"ב)
 בשלימו * (שייך כהן מה טכסומן כ"ב)

לא דדכר

ויזכור אלהים את רחל * דהא במזלא תלייא * ובגין כך כתיב בה
 זכירה * ויי פקר את שרה לאו ממזלא הוה * ואי תימא דהא
 בנין במזלא תליין ולא לתתא הכא בשרה לאו במזלא הוה * אלא
 ויי כתיב כלא כחדא * אי הכי אמאי כתיב פקידה, אלא ודאי זכירה
 (דא) הוות מקדמת דנא, ואתמסר מפתחה דא לתתא כמה דכתיב
 (בראשית י"ז) ואת בריתי אקים את יצחק אשר חלד לך שרה למועד הזה
 וגומר * ולכתר כגוונא דא * וכיון דאדכר ברזא דלעילא, לכתר

אתמר

אתמר ברזא דנוקבא פקידה, למהוי כללא דכלא כחדה • ויזכור
אלהים את רחל • רבי חייא פתח ואמר (סמית ו) וגם אני שמעתי את
נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבדים אותם ואזכור את בריתי •
ואזכור, הא זכירה, בגין דאיהו לעילא, דהאי מולא דאיהו לעילא
בדבורא, אתא על פקידה דאיהי בגלותא לתתא בנוקבא, כגוונא דא
ויזכור אלהים את רחל כמה דאת אמר ואזכור את בריתי • תא חזי
כתיב פקוד פקדתי אתכם, וכי פקוד פקדתי, והא פקידה בנוקבא קיימא
ובהווא זמנא בגלותא הוות, ואיהי אמרת פקוד פקדתי • אלא הבא
אית לאסתכלא ורזא דחכמתא הבא, איהי בגלותא היך אתחזי למשה
הבא, והיך אמרת פקוד פקדתי, אלא הכי אולפנא, שמשא כד נהיר
איהו בשמיא, ותוקפיה וחיליה שלטא על ארעא בכל אתר • כגוונא
דא מלא כל הארץ כבודו • בזמנא דמקדשא קאים, מלא כל הארץ
כבודו דא ארעא קדישא • והשתא דישאל בגלותא איהי לעילא,
ורנוקבא סחרה לרהו לישאל לאגנא עליהו, ואף על גב דאינון
בארעא אחרא • ותא חזי שכינתא לתתא ושכינתא לעילא • שכינתא
לעילא, בתריסר תחומי רתיבין קדישין, ותריסר חיוון עלאין • שכינתא
לתתא, בתריסר שבטין קדישין, וכדין אתכלילת שכינתא לעילא ותתא
וכלא בחד זמנא כחדה • ואף על גב דזמנא דישאל בגלותא,
לתתא לא אתתקנת, לעילא הכי נמי לא אתתקנת, בגין דלתתא לא
אתתקנת, ודא הוא בגלותא עמהון דישאל, דאיהי בגלותא עמהון •
כמה אתתקנת, למלכא דמית בריה מה עבד, (6) כפא ליה לערסיה
על אכלא דבריה, ולא אתקין ליה לערסיה, אלא נטל (3) כובין ודרדרין
ואטיל תחות ערסיה ושכיב עליה, כך קדשא בריך הוא כיון דאתגלו
ישאל ואתחרכ מקדשא, נטל כובין ודרדרין ושוי תחותיה דא הוא
דכתיב (סג ג) וירא מלאך יי אליו בלבת איש מתוך הסנה, בגין
דישאל הוו בגלותא • פקוד פקדתי אתכם, מאן דלא קיימא
ברשותיה מה פקיד ומה עביד • (ג) אלא פקוד מלעילא פקדתי מלתתא •

מאי

(א) כפי אגמון כדן לכל ופליגי פתחו: (ב) קולוס: (ג) וזוי חסומן אמרן יוסף כפקידה כפולת כי כפקידה לתת אל לוגאל ור
השכינה שכינה פסילא נק' פקידה חזק סקדס לח כילין סככינס סתפסעס לתתא כמלריב' ואף כנלס דכרס עס תסס מחין סססס קיליס
והזויס ע' דרס סתפסעס ככרס וסקל' סכיכוסס כגלוה ומ' חזק מלוס ככ' וקראוס כירס ומקו' ועכור:

ויצא דקניט עיב ודקיס עיא

(6) מאי טעמיה, בגין דהאי זכירה הוורת עלה מקדמת דנא דכתיב ואזכור את בריתי • כיון דכתיב ואזכור, הא זכירה אתמנא עלה, ובגין כך אמרת לבתר פקוד פקדתי, (ויק"ט ע"ה) דהא סימנא נקטת מקדמת דנא • כגוונא דא שרה דכתיב וי פקד את שרה • אבל הכא דחל דלא אדכרת מקדמת דנא, לא אתמר בה פקידה אלא זכירה, ובלא בזכירה איהו ברזא דמזליה • רבי יהודה ורבי חזקיה הוו אזלי מקפוטקייא לרוד והוה רבי יהודה רכיב ורבי חזקיה על רגלוי • אדהכי נחת רבי יהודה אמר מפאן ולהלאה נתעסק באורייתא כמה דכתיב (יכניס ל"ב) הבו גודל לאלהינו אמר ליה אילו הוונא תלתיא יאות הוא, דחד ימא ותרין יתיבו ליה • אמר ליה הני מלי כברכאן בגין דאדכר חד שמא דקדשא בריך הוא ותרין יתיבו ליה הדא הוא דכתיב כי שם י אקרא הבו גודל לאלהינו • כי שם י אקרא דא חד דמכרך • הבו גודל לאלהינו, אלן תרין אחרנין • אבל באורייתא אפילו תרי יתבי ויהבי רבו ותוקפא דשכחא דאורייתא לקדשא בריך הוא • אמר ליה רבי חזקיה לגבי ברכאן אמאי תלת • אמר ליה הא אוקמוה ואתמר דכתיב הבו גודל לאלהינו • אבל רזא דמלה הכא דהא כל רזין דברכאן הכי איהו, חד לברכא ותרין לאתבא, בגין דיסתלק שכחא דקדשא בריך הוא ברזא דתלתא, חד מכרך ותרין (דאמרי ימון) דאודו, ודא דהוא (כ) קיומא דברכאן וברזא עלאה כדקא יאות וברזא דתלת כמה דאוקמוה • עד דהוו אזלי אמר רבי יהודה תנינן אית זכירה לטב ואית זכירה לביש, אית פקידה לטב ואית פקידה לביש, אית זכירה לטב כמה דאוקמוה דכתיב (ויקרא כ"ו) וזכרתם להם ברית ראשונים וגומר • (בראשית ה') וזכור אלהים את נח (שמות כ') וזכור אלהים את בריתו • ואית זכירה לביש דכתיב (תהלים ע"ח) וזכור כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב • פקידה לטב דכתיב (שמות נ') פקוד פקדתי אתכם • פקידה לביש דכתיב (תהלים פ"ט) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם, וכלהו רזין עלאין • כל הני זכירה ופקידה לטב • אלן אינון דרגין ידיען רזא דמהימנותא דכר

(ז) מ"ש פירוש ס"ס סגולת אונס כידם קלל כוסוד ומי' כגין דסלי זכירם טווח עלם שככר סיל' כח סוסיר • ז"ס : (כ) כעניית אמן כנסת סיפור ולכך גדול טעונם אמן וחר מן סמכך :

דבר ונוקבא, רזא חדא זכירה ופקידה ואלין אינון לטב • זכירה ופקידה לביש, אלין אינון רזא דסטרא אחרה דקיימא ברזא דאלהים אחרים דבר ונוקבא כחדא • זכירה בהאי, ופקידה בהאי, ואלין אינון דקיימין תדיר לביש, ואלין לקביל אלין • מהבא נפקי כל דזי דמהימנותא וכל קדושין עלאין כמה דאוקמוה • ומהבא נפקי כל זנין בישין וכל מותא וכל כשרין וזנין בישין בעלמא ואוקמוה ורזא בהפוכא מן דא • אמר רבי חזקיה הכי הוא ודאי, וזכאה איהו מאן דחולקיה אתקיים בסטרא טבא, ורזא ירכין גרמיה לסטרא אחרא וישתזב מנהון • אמר ליה רבי יהודה הכי הוא ודאי, וזכאה מאן דיכיל לאשתזבא מניה מההוא סטרא, וזכאין אינון צדיקיא דיכלי לאשתזבא מנייהו ולאנחא קרבא בההוא סטרא • אמר רבי חזקיה כמה • פתח ואמר (משלי כ"ד) כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגומר • מאן מלחמה, דא מלחמה דההוא סטרא בישא, דאצטריך בר נש לאנחא ביה קרבא ולשלטאה עלוי ולאשתזבא מניה • תא חזי דיעקב הכי אשתדל לגבי עשו, בגין ההוא סטרא דיליה, לאתחכמא עלוי ולמיזל עמיה בעקימו בכל מה דאצטריך, בגין לשלטאה עלוי ברישא וסופא, וכלא כדקא יאות • ורישא וסופא כחדא, דא כגוונא דא כמה דכתיב בכורתי ולבתר ברכתי, שירותא וסופא כחדא דא כגוונא דא, בגין לשלטאה עלוי באורח (ה) מישר כדקא חזי ליה, ובגין כך זכאה איהו מאן דאשתזב מנייהו ויכיל לשלטאה עלייהו • תא חזי זכירה ופקידה לטב אינון כחדא ברזא דמהימנותא, וזכאה איהו מאן דאשתדל בתר מהימנותא כמה דאת אמר (סו"ט י"ב) אחרי יי ילכו באריה ישאג וגומר • אמר רבי חזקיה הכי הוא ודאי • ותא חזי בר נש כד צלי צלותיה לא יימא עליה זכרני ופקדני, בגין דאיבא זכירא ופקידה לטב, וזכירה ופקידה (ה"ס ע"ב) לביש, וזמינין לנטלא מלה מן פומא, ואתיין לאדברא חובוי דבר נש ולענשא ליה, בר אי איהו זכאה שלים, דכד בדקי חובוי ההיא זכירה ופקידה לביש לא ישכחון לון, בגון (ג) עזרא דאמר זכרה

ל

(א) פי' כי כפר שכלת ככרה ס"ה כדך מישר ר"ל' אכל כרכה כספיר ובהחכס ועקב ולקח סכורה קודם כחיה מישר ולקח סכורה וז' : (ב) כתיב סו"ט' כאלמח לז מלגו כתיב וז' לנורא כו' ח' נחמיס ותיין רלוי לפחתיק זס סלוצר ח ומתי : סיניול גלולה נטולה עכ"ל ותיין זס חודס כעינוכו כו' ממש ככס מללזר ג'כ כבא' (סיכח ל' ח) יכן כעורל סוז' לומר ללו סודר ומרילי פני עז' ית ויוול מזד' כנחמיס ח' ע"ו ולז' כמלל' כס' עורל' בס' רכינו ומלורינו סגורל דס' ור"ל' ככס כתיב' שכתב כולס כ"ז סע"כ וכתב וממכר' כזכא וי"ל' חסור' כספר עורל' סמקול' חס' רש"י כיון עליו לז' כאל' כזס' מקיים כספר עורל' חמסס כתיב' מפרש כנחמיס סו' י"ז סיק' ע"ו וי"ל' וע"ס' ע"ו

תורה

דא נוקבא ודא דכורא ותרואויהו בחדא • ועל דא אמר קדשא בריך
 הוא ליה לאיוב, בגין כל אינון מלין דאיהו אמר (אייכ ו) בלה ענן וילך
 כן יורד שאול לא יעלה וכל אינון שאר מלין. אמר קדשא בריך הוא
 הנגלו לך שערי למנדע דהא בלהו ברשותי, וכלהו זמינין לאתבערא
 מעלמא דכתיב (ישע'ס כ ה) בלע המות לנצח וגומר • תא חזי ויזכור
 אלהים את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה • תרין זמנין
 אלהים אלהים אמאי • אלא חד מעלמא (ה) דדכורא, וחד מעלמא
 דנוקבא, בגין (ו) דבמזלא תלייא מלתא וכד אתערת רחל בשמא דא
 דכתיב יסף " לי בן אחר, ידע יעקב דאיהו אתחזייא לאשלמא כלהו
 שבטין, ולא תתקיים בעלמא בגין כך בעא למיזל ולא יביל, וכד מטא
 זוננא דבנימין ערק ואזל ליה, בגין דבארעא אחרא לא ישתלים ביתא
 לאתקשרא עלמא קדישא ביה והיינו דכתיב (בראשית ל"ה) ויאמר " אל
 יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך • מאי ואהיה
 עמך, אלא אמר ליה עד הכא רחל הוות עמך עיקרא דביתא, מבאן
 ולהלאה אנא אהא עמך, ואטול ביתא בהדרך בתריסר שבטין. והיינו
 דכתיב ואני בבאי מפרן מתה עלי רחל, עלי הוה ובגני הוה מלה
 דאתדחייא איהו, ואתייא דיורא אחרא ונטלא ביתא בגני לדיירא
 עמי • ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה • מאי נקבה אמר רבי יצחק
 הרווא רשע הזמר, אנא חמי דיעקב לא אסתכל אלה בגוקבי
 (דקס"ו ע"ה) ובגין כך יפלה לי. אמר נקבה שכרך, היא נקבה דאיהו
 שכרך בדבקרמיתא • ואתנה • אימא מאן נקבה אסתכלת בה ואתנה
 ופלה לי בגינה • ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה • אמר יעקב חלילה
 דהא אנא כל מה דעבידנא לישום יקרא דמלכא קדישא עבידנא,
 (ס"ו) ולא לכסופא דגרמאי ועל דא לא תתן לי מאומה, דהא לאו
 דעתאי בהאי אלא אם תעשה לי את הדבר הזה וגומר :

ויסר ביום ההוא את התישים • רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים ט"ו) " מי
 יגור באהלך וגומר • דהא אוקימנא ואוקמוה חברייא, הולך
 תמים דא אברהם, דכד אתגזר תמים אקרי • ופועל צדק דא יצחק •
 והובר

(ב) וסוף סק' מול ופי סס סוף ויזכר אלזיס כיהת לח דתל לו וישמע אלזיס הלסיס מ' שסמכה הסמכותי : א"כ ויזכור אברהם
 מלכותו שמיחדם עם שוכנים ויסור כרי לסקיד לח דתל וישמע אל סמ' אלזיס ויזכר כו' סמ' משבתה חזירי למלכות עלנא : ז"ס

ודובר אמת דא יעקב • ודאי יעקב באמת אתדבק, אי הוא באמת
 אתדבק, מאי טעמא עבד עם לבן בגוונא דא • אלא יעקב בחין
 שעתא דמזליה הוה, דשרי ליה לאיניש למבחן שעתיה עד לא יתוב
 לארעיה, ואי מזליה קאים במה דעביד שפיר, ואי לאו לא יושיט רגלוי
 עד דיסלק (ס"ה דקאים במה דעביד) לגביה • תא חזי כתיב וענתה כי
 צדקתי ביום מחר וגומר • דהא איהו לא עבד בגין דיטול מדיליה
 למגנא, אלא בלא בקושטא ושליו דרעותא, ולא עוד אלא דאיהו
 גטיל רשו מלבן • ועל דא כתיב נחשתי ויברכני • בגלגלך • כמרה
 הרשין וינין עבד לבן ובחין מזליה בגיני דיעקב, והוה אשבח בגיניה
 דיעקב מאה עאנא כל ירחא ומאה אמרין ומאה עזין יתיר על עאניה •
 רבי אבא אמר אלף עאנין ואלף אמרין ואלף עזין, הוה מייתי ליה
 יעקב יתיר בכל ירחא וירחא הדא הוא דכתיב כי מעט אשר היה לך לפני
 ויפרוץ לרוב ויכרך • אותך לרגלי, וברכתא דלעילא לאו איהו פחות
 (ס"ו) מאלף מכל זינא וזינא • מעאנין אלף אשתכח • מאמרין אלף
 אשתכח • מעזין אלף אשתכח, על כל מה דשרייא ברכתא דלעילא
 לא פחות מאלף, עד דבגיניה דיעקב אסתלק לבן לכמרה עותרא •
 וכד בעא יעקב לנטלא אנריה לא אשבח אלא עשרה מכל זינא וזינא
 ויעקב חשיב ליה לעותרא סגי • חמי כמה גטיל מדיליה כמה דהוה
 יהיב איהו בזכותיה ללבן • וכל דא דסליק ביה יעקב, לא הוה אלא
 (כ) בזרוע דאינון מקלות דשוי לגבי עאנא • תא חזי כמה טרח ההוא
 שלימא דיעקב אבתריה דלבן, כתיב וישם דרך שלשת ימים וגומר
 והוה אייתי ליה כל האי עותרא, ועם כל דא לא בעא לבן דיהיב
 אנריה דיעקב הכי, אלא גטיל עשרה מן דא ועשרה מן דא ויהב ליה
 (בידא דבניה) ואמר ליה טול הני, ואי יולידו כמה דאמרת בהאי גוונא
 יהא אנך הדא הוא דכתיב ותחלף את משכרתי עשרת מונים,
 (ובהני) עשרה מן דא ועשרה מן דא, וכתיב ואביבן התל בי והחליף
 את משכרתי עשרת מונים, ובהני עשרה אשתדל בתר קודשא בריך
 בריך הוא וברכיה • ומכל מה דשוי לבן עמיה דיעקב, אהדר במלוליה

גטיל

(א) לפי שפסוקות כללות טעם מעט עד אלף וכל כתיב הפסוקות סמכותו לפסוק ליעקב כרכוח מכל מין ושין ככל יצא חידוש
 נלכנס סוף כמילואם שנספעת מסמכותו וכלם מס זעמים לו • ורמי: שנספעת מלמעלה כתיב כלל אחיות אלף אחסור סוף וברכתא
 דלעילא מתין • (ב) ג' רגל' כדעת רש"י • שנספעת רמי מסמכות סוף כמיל' א"כ

ישראל לסגלתו • תא חזי כי יעקב
 בחר לו יה • עד כאן לא ידענא
 מאן בריר למאן, אי קדשא בריך
 הוא בריר ליה ליעקב, אי יעקב
 בריר ליה לקדשא בריך הוא, אלא
 ממה דגלי קדא ידענא דקדשא
 בריך הוא נטיל ליה ליעקב
 לעדביה דכתיב (דברים ל"ב) כי חלק
 יי עמו יעקב חבל נחלתו • תא חזי
 דכי נמי יעקב בריר אחסנתיה
 ועדביה לחולקיה, וסליק לעילא
 מכל דרגין, ונטיל ליה לעדביה
 מקל לבנה לח, היינו דרגא הוורא
 דסטרי ימינא, ולו וערמון היינו
 דרגא סומקא דסטרי שמאלא •
 ויפצל בהן פצלות לבנות, דאעבר
 דינא מן דא ואתחבר ליה בימינא,
 והוא עאל בינייהו ונטיל לון כחדא,
 ואתעביד כלא חד בתרי גווני •
 ועם כל דא מחשוף הלבן, דיתגלי
 חוורא על סומקא • וכל דא למאן
 לאמשכא לדרגא דא דעדביה
 כרבאן ממבועא דכלא, (כ"א דגחלא)
 ולשוואה לדרגא דא דאיהו תלתא
 כחדא • ברהטים כשקתות המים
 כמה דאוקימנא, וכדין בעובדא
 דא דחכמתא נגדין ברבאן לתתא
 ומתשקיין (כ"א ומתברכאן) כלוהו
 עלמין

אנן פתיחו עינין הוינו. גלגלא אסתר מעלא
 לכמה סטרין קל נעמינתא אתער, ארבער
 ניימין דמיבין (א) דשינתא בחוריהון ולא ידעו
 ולא מסתכלן ולא חמאן אטימי אודנין, ככדין
 דלכא ניימין ולא ידעין אורייתא קיימא
 קמיהון, ולא משגיחין ולא ידעו כמה מסתכלן
 חמאן ולא חמאן אורייתא רמאת קלין אסתכלו
 מפשיין. פתחו עינין ותנדעון. לית מאן דיטנח
 ולית מאן דירכיץ אודניה. עד מה תהוון בנו
 חשוכא דרעותייכו אסתכלו למנדע ויחגלי
 לכון נהורא דנהיר. בזמנא דיעקב שלימא מנו
 שאקו דארעא ורשו אחרא בנו דרגין נוכראין,
 דחה לכלהו ובריר חולק עדביה ואחסנתיה
 נהורא מנו חשוכא. חכמתא מנו מפשותא,
 ואוקיר ליה למאריה בר הוה קאים בנו רשותא
 דאל זר על דא כתיב (שעש"ט כ"א) לא עתה יבוש
 יעקב ולא עתה פניו יחורו:

תוספתא • (ב) קוטרא דקוטרא דכייא הוה
 סליק לנו לנו, (ג) עד לא אשבח
 אתר בית מותבא. ההוא אתר לאו אתר לא
 אשתבח לעילא ותתא, מכלא אתאכיד אכדון
 הוי מכלא. אכדון, דכורא סמאל הנפק
 מהתוכא דתוקפא דיצחק (אכדון) ומות נוקכא
 דיליה נחש קרמאה אשת זנוגים דכתיב
 (מ"א ב) רגליה יורדות מות • ואלין תרין
 אכדון ומות שמעו (ו) תוקפא דהורמנו דמלכא
 דזא וסתרא סתיבא (כ"א טמירא) עלאה
 אתאכיד (כ"א טמיר) מכלא, אתאכיד (כ"א טמיר)
 מרעיונין (כ"א מעינין) והרהורים (כ"א מאן
 דאתמשך בתר אלין אתאכיד מכלא כלא
 בהפוכא דא מן דא, (ס) טבויה דגבר שלים
 כיעקב דסליק ולא אתחשכו עינין בהאי תננא
 זוכה לאתקרבא באמת חותמא דמלכא קדישא
 תא חזי טמירא עלאה מכלא (ט) סגיה נפק
 את י נקודה עלאה מהאי נקודה עלאה נפק
 כלא

(א) חזי: טמירא כחוריתא יאכס מנקשים לסגון סודוה סחלים: (ב) קר של קר טמיר סגון גילוי סככותה מסעגס אל גילוי סו
 קר סקדום טמירום סוף חרין ועיין נקמ סירש סכל - סר"כ: (ג) קידם סמלא: (ד) חסר דשות סמיר: (ס) סו אטימי לתיב
 סלם כיעקב וכי סר"כ:

עלמין ושריין עליה ברכאן כמה
 דאוקמוה דכתיב (בראשית מ"ט) בבקר
 יאכל עד וגומר ולכתר מכה
 ולערב יחלק שלל, לאתברא
 (רקס"ב ע"א) בלדו עלמין לתתא •
 ועקב גטל חולקיה מאינון ברכאן
 דשריין עליה לתתא, בגין דאיהו
 חולקיה ועדכיה דקדשא בריך
 הוא • רבי ייסא זוטא הוה ישיב
 קמיה דרבי שמעון אמר ליה האי
 דכתיב (משלי י') כרכות לראש צדיק
 לצדיק מכעי ליה, מאי לראש צדיק
 אמר ליה ראש צדיק דא הוה
 עטרא קדישא ואוקמוה • תו ראש
 צדיק דא יעקב דאיהו גטיל ברכאן
 ונגיד לון לצדיק ומתמן אודריקו לכל
 עיבר ומתברכן בולוהו עלמין • אבל
 הא אוקימנא ברכות לראש צדיק
 ראש צדיק אקרי ההוא אתר (ד"ב ל"ג)
 רישא) דברית, דמניה נפקין מבוועין
 לבר • (ה) נוקבא דקיסטא דחמרא
 נפיק מניה איהו רישא, בדראש צדיק
 ההוא אתר כדזריק מבוועין לנוקבא
 אקרי ראש צדיק, צדיק איהו ראש
 (כ"ט רישא לכל ברכאן) בגין דכל
 ברכאן ביה שריין • תו ההוא בר
 נש דזכי למנטר את קיימא קדישא,
 ועביר פקודי דאורייתא צדיק אקרי,
 ומדישיה

כלא אמשיך ואפיק ה אימא עלאה דאשקין
 לכלא, מהאי נפיק ו רוא דשית. דאחיד לכל
 סטריין דאיהו מקל לבנה לח ולוה וערמון. תרין
 דרועין אחידן ביה. אלון נפקי ואחידו בהא
 תהא, לחברא משכנא כחר ולמהו חר
 כדון תליסר מכילן הוו חר • וחורא אתגליף
 על גזונין וסליק על גזונין כלהו • דרא הוה
 דכתיב מחשוף הלכן וכדון אקרי (וכייס י"ג)
 אחר ושמו אחר, וכדון (מסילס כ"ג) יי רועי לא
 אחר • וכתיב בנאות דשא רביעני על מי
 מנחות ינהלני נפשי ישובב וגומר :

ויקח לו יעקב, בריר ליה לחולקיה לערביה
 מקל לבנה לח • סטרא דימינא גזון
 חוור • לח, סטרא דמים איהו • ולוה, דא סטרא
 דשמאלא סטקא כוורדא, וערמון, כליל דא
 ברא, וכלהו אחיד ימינא חוורא בנוניה וסלקא
 בהו דכתיב מחשוף הלכן דאף על גב דאחיד
 להרין סטריין, גטל (ס"א גטל) חולקיה לסטר
 ימינא, ואגליף בכלא כהאי סטרא וכהאי
 סטרא • כדון אקרי גבר שליט • שליט בכלא,
 מה כתיב בתריה והיה ככל יחס הצאן
 המקושרות ושם יעקב את המקלור וגומר
 סטרא דסטרין לחימי לבא, אתמסר, בנו
 משריין עלאין קדישין איה דרגין עלאין אלון על
 אלון, אלון פנימאין ואלון לבר, אינון פנימאין
 מתקשרין במלכא קדישא, ומתקשרין בישראל
 בגין קדישין לקדשא בריך הוא, ואלון אקרין
 הצאן המקושרות, משריין ראינון מקושרות
 עליא ותתא, בשעהא דתיאובתא דילהון לגבי
 זיהרא עלאה דלעילא עמודא דאמצעיתא •
 יעקב שלימא גטל אינון מקלות חפילין דרישא
 ברהטים, אתר ודוכתא דריזי חפילין, ומחכא
 גטלין גהורא וזינא כל חילין ומשריין עלאין,
 אינון דמתקשרן לעילא ומתקשרן להתא, כיון
 דאינון גטלין מגו רהטין שקתות דמים, כדון
 אינון

(ה) רמו שנקב סגורם שסיון וכלת פסח וכסך ממני לחוך סוף נקרא ראש סכלי וסמרום אף כלאן לפי שסכריו יחוס ככך פגוף וממנו נפטר
 מכל מחטף נכ' ראש כמ"ג ברכות לראש כרוק וזוטא מתיבא :

ומרישיה ועד רגלוי הכי (6) אקרי •
 וכד ברבאן נגדין לעלמא שריין
 על רישיה, ומניה קיימי ברבאן
 לעלמא כבנין קדישין זבאין דאוקים.
 רבי ייסא תו שאיל ואמר כתיב
 (חמ"ג ל"ו) נער הייתי גם זקנתי וגומר.
 האי קרא אוקמוה דשרו דעלמא
 אמרו, איהו אמרו בחכמתא יתיר
 ממה דחשבין בני נשא אמר ליה
 כרי יאות הוא דהא כיחודא קדישא
 אתמר נער הייתי גם זקנתי והכי
 הוא • ולא ראיתי צדיק נעזב, דא
 הוא שבחא דיחודא דלא אשתכח
 יום בלא לילה, דהא לילה ביה
 אשתכח תדירא, וצדיק אחיד
 לעילא ואחיד לתתא • וזרעו מבקש
 לחם מאי הוא • אלה בשעתא
 דזריק ואתנגיד זרעא, לא תבע
 לנוקבא דהא בהדיה שרייא, דלא
 אתפרש מניה לעלמין וזמינא היא
 לגביה, דהא זרעא לא נגיד
 אלא בשעתא דנוקבא זמינא,
 (דקס"ב ע"ב) ותיאובתא דתרווייהו
 כחדא כרבוקא חר דלא מתפרשן
 ועל דא לא אצטרך למתבע עליה •
 אמר ליה ובזמנא דגלותא לאו
 הכי • אמר ליה זרעו כתיב, ולא

איהו

אינון

אינון הוו מקורין ומבועין לנחתא לתתא
 ולמיהכ לכלא • ובנין כך אפריש יעקב בן
 דרגין עלאין קדישין, לדרגין אחרנין דשאר
 עממין כמה דאת אמר וישת לו ערדים לבדו
 ולא שתם על צאן לבן עררים אפריש ליה
 לגרמיה דלא יהא ליה חולק בשאר עממין.
 כמה דאפריש ליה דרגי דמהימנותא לעילא
 לחולקיה ועדיה, הכי אצטרך לאפרשא
 דרגין דמשריין קדישין לתתא, לקשרא לן
 בהדיה באינון היכלין דמטרוניתא, וכלהו
 רשימין ברשימו דמלכא עלאה • כמה דישאל
 רשימין לתתא בין כל שאר עממין, אוף דרגין
 דמשריין עלאין רשימין אינון לחולקיה דקדישא
 בריך הוא בין כל שאר חילין ומשריין עלאין ועל
 דא בריר יעקב אינון לחולקיה ועדיה רשימין
 לחולקא (ברזא) דמהימנותא, (ס"ו ובנין כך
 כתיב יעקב כחד לו יה ישראל לסגולתו יה
 עלאה איהו בריר חלקיה ועדיה דהא
 דמהימנותא) אוף הכי קרשא בריך הוא בריר
 ליה מכל שאר חילין ומשריין דעלמא (משריין
 עלאין מתפרשן אלין מאלין, בשעתא דהקרא
 דנודא דנהירו דשכינתא אתגלייא, כל אינון
 דרגין אחרנין מתכספן ומתעטפי מההויא
 זהרא, וליא יכלי לרובא לגביה, וכל אינון
 תקונין (ס"ו דרגין) קדישין דאינון תקוניא
 דיליה, בשעתא דאתגלייא ההוא זהרא מיד
 חדאן וסלקן לאתקרבא בהדיה ולא תקשרא
 לגביה, ואיהו כהו אתתקן, וסתרא דא והיה
 העשופים ללבן והקשירים ליעקב • ואצטרך
 לבררא ולאפרשא דרגין קדישין לחולקיה,
 מאינון דרגין דשאר עמין, ובכללא אצטרך
 יעקב קדישא (ס"ו) בוכרא דקדישא בריך הוא
 לאתקרבא) ועל דא קרשא בריך הוא כתיב
 כאורייתא מהימנותא דיליה כנו סתרי (ס"ו
 סטרי) מלין אלין • זבאה חולקיה

ויעקב

(א) סי' ז' ס"ס שלא טעם שזכר מלכות חזק נכר עכ"ל כולי נקרא נדוק מראשי עד דגלי וק' דס"א ק"ה כדריש ויעקב
 נקרא דאורייתא • וכל דל' מראש עד דגלו אוקרו ראש כעבור שמירת כריתו זכו ראש לרוב כלל כדוק או ל' לעפי' כשמיר
 סכרית לכר נק' לרוב מ' אש עזר ומר נס כל אר מלכות נק' כילו לרוב לא טל שס סכרית נחור ל' ס' :

אירו • אימתי נפיק, כד נוקבא בדבוקא חד עם דכורא • ואי
 תימא לא ראיתי צדיק נעזב, בזמנא דגלותא מאי היא • אלא הא אחיד
 לעילא ולא נעזב לעלמין, בזמנא אחרא לא נעזב מנוקבא אחיד לעילא
 ואחיד לתתא, אחיד לעילא בזמנא דגלותא • בזמנא אחרא אחיד לתרין
 סטרין לעילא ותתא, ולעולם אינו נעזב כתיב (בראשית א) ויתן אותם אלהים
 ברקיע השמים דא צדיק, ואף על גב דאתמר ברקיעה שמים, אלא ברקיע
 השמים ודא, דאיהו סיומא דגופא • תא חזי (ב) תרין רקיעין אינון, ואינון
 שירותא וסיומא דא כגוונא דא שירותא (ג) רקיעא תמינאה, ביה שקיעין כל
 (ד) כוכבייא (ה) זעירין ודברבין, ודא הוא רקיעא עלאה סתימאה דקאים
 כלא, ומניה נפיק כלא, ואיהו תמינאה מתתא לעילא, והוא שירותא
 לאפקא מניה כלא • בך איהו רקיעא תמינאה מעילא לתתא, דביה
 שקיעין כל כוכבייא וכל נהורין וכוצנין • והוא נטיל כלא, ודא סיומא
 דכלא • כמה דההוא רקיעא תמינאה דאיהו שירותא דכלא, תלין
 ביה כל נהורין ונטיל לון ומניה נפקי • הכי נמי האי איהו רקיעא
 תמינאה, תלין ביה כל נהורין ונטיל לון, ומניה נפקי לכלהו עלמין,
 שירותא וסיומא כגוונא חד קיימי, ועל דא איהו נהר דנגיד ונפיק ולא
 פסקי מימיו לעלמין, כלא למהו סיומא כשירותא, ובגין כך ויתן אותם
 אלהים ברקיע השמים, ולמה, להאיר על הארץ. ואף על גב דאתמר
 כלא כגוונא חדא קיימי, ודא הוא כרידא דמלה, מה בין האי להאי,
 אלא דא אוקים וון לעלמא עלאה דאיהו ביה, ולכל אינון סטרין עלאין,
 ודא אוקים וון לעלמא תתאה ולכל אינון סטרין תתאין. ואי תימא
 עלמא דלעילא מאן איהו, והא (איהו) ההוא רקיעא תמינאה עלאה
 סתימאה, עלמא דלעילא איהו והכי אקרי, דהא תרין עלמין נינהו כמה
 דאתמר • אלא איהו עלמא עלאה וכל אינון דנפקי מניה על שמיה אקרונ,
 ואינון דנפקי מעלמא תתאה על שמיה אקרונ, וכל האי והאי כלא חד
 בריך הוא לעלם ולעלמי עלמין • תא חזי (תהלים ק"ד) ישבעו עצי יי ארזי

לבנון

(א) אינון סנינס וסיומא • סנינס כלא שירותא סנינס נולחא אה חיק סנינס נולחא כחון תתמא ויהא שירותא לאפקא וכו' חסיד סיומא
 דיק • (ב) חוקיעים סם נקראים סטרות כגוונא כדמא חרות ונחמנה סרקיעים מלמעלה למטה מסתכמה או מברעת יבא חסיד סנינו
 ופולחא מונס מלמעט למעט מהמכוח וכל הנינה ליהא סנינו וום סלמר רקיעא תמינאה דהיינו סנינס ממעט למעלה • וום סלמר דא
 כגוונא דא כלימא וום ח וום ח' (ג) סיונו הסטרות כדלוחא ככרשא קקרו רל"כ סבס לחוויס ונחלים ממנה או נמו שקיעין דמו לשס
 קלותא סתוקס סס סרסיס לוק • (ד) סני' סבס כני סנינס דכרובין סלח סנינס לאלו סנקראים זעירין • אינ זעירין כעלו חרון ססס גפיס
 רכרובין סנקראים סבס כעלו חסמיה ונקראין דכרובין זמרת סנינס מנינה • ח

לבנון אשר נטע • מאן לבנון, הא אוקמוה ואתמר • דהאי קרא אשר
 שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה • אשר שם צפרים יקננו, כאן
 אתר, בלבנון • ואלין אינון תרין צפרים דקאמרן ככמה אתר,
 (דקס"ג ע"ב) ומאילין אתפרשן כמה צפרין אחרנין, אבל אלין עלאין
 ונפקין מלבנון דאיהו (ס"א סתימאה) לעילא, ורוא דמלה וללכן שתי
 בנות וגומר. חסידה ברושים ביתה, (ס"א דא לאה) באינון שית בנין
 עלאין, שית סטרין דעלמא כמה דאתמר אמאי אקרי חסידה, אלא
 האי עלמא עלאה אף על גב דנוקבא איהי, קרינן לה דבר, דבר
 אתפשט כל טיבו וכל נהירו מניה נפיק • ובגין כך דאיהי חסידה
 נפיק (מתמין) מינה חסיד, דאיהו נהורא קדמאה דכתיב (כדאשית ח') ויאמר
 אלהים יהי אור, ועל דא ברושים ביתה • ברושים, אל תקרי ברושים
 אלא נראשים, דהא עלמא אחרת בתתאין ביתה, ואיהי כי דינא
 דעלמא • ולומנין אקרי כגוונא דלעילא בכל אינון שמחין • ועל אתר
 דא כתיב (י סע) וינחם יי ויתעצב אל לבן חרון אף יי, דהא כאתר דא
 תלייא דהא כל מה דלעילא כלא איהו בנהירו חזין לכל סטרין •
 ועל דא תנינן אין עצבות לפני המקום, לפני דייקא, ועל דא כתיב
 (תהלים ק) עבדו את יי בשמחה, כאו לפניו ברננה • עבדו את יי
 בשמחה, לקביל עלמא (ה) עלאה, כאו לפניו ברננה, לקביל עלמא
 (כ) תתאה • זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי בגין כך
 כתיב (דברים ל"ג) אישריה ישראל מי כמוך עם נושע ביי מגן עזרך ואשר
 חרב גאותך ויבחשו וגומר :

ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגומר • פתח רבי אלעזר ואמר
 (משלי ט') אם חכמת חכמת לך ולצה לברך תשא • אם חכמת
 חכמת לך • תא חזי ווי לאינון חייבי עלמא דלא ידעין ולא משגיחין
 במלי דאורייתא • וכד אינון משגיחין בה בגין דלית לון סכלתנו •
 מלין דאורייתא דמיין בעינייהו כאילו בלהו מלי ריקנייא, ולית ברו
 תועלתא, וכלא בגין דאינון ריקנין מדעתא וסכלתנו, דהא כל מלי
 דאורייתא בלהו מלין עלאין ויקירין, ובל מלה ומלה כתיב בה (סס ח')
 יקרה

(א) שפיר עד כוסוד סכל החמס ושחמס : (ב) שפיר לפניו של שם חמס סלרין דכתיב וידין למחמס ע"ה שחמס ממחמס סריבין כסוד
 יבש"ס ב' י"ב ס' ויח"ס' א"ז יוסף מחפך סודים מחמס ק"ו וכו' כשחמס דא עלמא תחמס כדערה דא עלמא עיילתס :

יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה (כאורייתא) • וכל אינון טפשיין
אטימין דלכא, כד חמאן מלי דאורייתא, לא די לון דלא ידעי, אלא
דאינון אמרי דאינהו מלין פגימין, מלי דלית בהו תועלתא • ווי לון
כד יתבע לון קדשא בריך הוא עלבונא דאורייתא ויתענשו (ה) עונשא
דמרדי במאריהון, מה כתיב באורייתא כי לא דבר רק הוא מכס ואי
איהו רק, מכס אירו. דהא אורייתא כלא מלייא מכל אבנין טבין
ומרגלאן יקירין, מכל טבין דעלמא כמה דאת אמר וכל חפצים לא
ישוו בה • והיך ימרון דאיהי ריקנא ושלמה מלכא אמר אם חכמת
חכמת לך, דכד יתחכם בר נש באורייתא תועלתא (ו) דיליה אירו,
דהא באורייתא לא יכיל לאוספא אפילו את אחת • (ז) ולצת לבדך
תשא, דהא אורייתא לא יגרע משבחאה כלום, וליצנותא דיליה איהו,
ואשתאר ביה לאוכדא ליה מהאי עלמא ומעלמא דאתי תא חזי כד
אתוון עלאין מתחברן כלהו בהאי דרגא, סופא דכל דרגין קדישין
עלאין, ואתמלייא מניירו ואתברכא מעלמא עלאה, כדן האי דרגא
קיימא לאשקאה לכלהו עדרין כל חד וחד בדקא חזי ליה, וכל חד
וחד אתשקי מן דינא ורחמי • תא חזי מה כתיב ויצג את המקלות
אשר פצל ברהטים וגומר, דיעקב בעא לאתקנא תפלה של ערבית,
ולאנהרא לסיהרא ולאשקאה ולברכא לה מכל סטרין דכתיב ויצג
את המקלות, אלין דינין וגבורן דנפקי מגבורה דלעילא • ויעקב פד
בעא לאתקנא להאי דרגא, סליק לכל אינון דינין וגבורן מינה, ואוקים
לון ברהטים, באינון רהטים ארבע דקיימי תחות האי באר חפרונה
שרים, דאתמלייא מאינון נחלין ומבועין עלאין, בגין דכד נפקין מין
מהאי באר קדישה, אלין ארבע נטלי כלא, ועל דא אקרון רהטים
ומתמן (דקס"ג ע"ב) אתיין כלא למשתי, ואינון דינין וגבורן, כלהו קיימי
תמן לנטלי • כל חד וחד בדקא חזי ליה • אשר תבאנה הצאן
לשתות לנבח הצאן, אלין לקביל אלין • ויחמנה, מאי ויחמנה • דכד
מתעטרן בדינא מתחממין בההוא דינא, ואולין ושאטין בעלמא, ומעייני

באורחיהו

(א) שלמי שלא למרו לא עשו מלוח ומ"ע ועכ"ו עכירות ומררו במחורסון חכי' סוגג נחשכ כמורד אחר שכמוד לא עסקו בחייהו לכן מס
יטעברו נחשכ כמוד : (ב) כלי' אף אמרה סחור' מלווח מכל אכנין טבין וכו' וסרי בשמעמיק - מוסקף חוס' ועכ"ו יקיס, שסחמס מוסקפ
ל"א - אלו סיס' וסחורוסים סכל ס"א כח' אלא סהוא מתחכס כח לסכין דכד מחוד דכד רוס תועלתא דולוס כי אין כח' חוס' ככל וסכ
כס : (א) ס"א אלו המחוללים ומלמנים על דכרי חכמים וס אונו גרוע כס ח' דפא וכו' :

כדין כל אינון סטרין קדישין בלהו בתקונא אתקין בסטרוי, ואפריש חולקיה מחולקא דשאר עמין, אלין סטרין עלאין קדישין בקדושא עלאה, ואלין סטרין מסאבין במסאבו דמסאבותא, והא אוקימנא דכתיב וישת לו עדרים לכדו, וישת לו, דאתקין תקונין למהימנותא. לכדו, כמה דאת אמר וכך כחר יי להיות לו לעם סגולה מכל העמים. ולא שתם על צאן לבן, דלא שוי חולקיה ועדביה עמהון, ועל דא יעקב שלימודאבהן אתקין רזא דמהימנותא, ואפריש חולקיה ועדביה מחולקא ועדכיה דשאר עמין. ועל דא כתיב (ס"ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום רבי אבא אמר זכאה חולקיהון דישראל ראינון עלאין על עמין עובדי עבודה זרה, כגין דדרגא דילרוון לעילא, ודרגין דעמין עובדי עבודה זרה לתתא. אלין בסטרא דקדושה ואלין בסטרא דמסאבא, אלין לימינא ואלין לשמאלא, בין דאתחרב בי מקדשא מה כתיב (תוכה כ) השיב אהור ימינו מפני אויב, וכגין כך כתיב הושיעה ימינך וענני. ושמאלא אתגבר, ומסאבא אתתקף, עד דיבני קדשא בריך הוא בי מקדשא ויתקין עלמא על תקוניו, ויהדרון מלי כרקא יאורי, ויתעבר סטרא מסאבא מן עלמא. והא אתמר דכתיב (זכריה י"ג) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגומר. (דקס"ד ע"ב) וכתיב (ישעיה כ"ה) בלע המות לנצח וגומר, וישתאר קדשא בריך הוא בלחורוי כמה דכתיב (ס"ב) והאלילים כליל יחלוף וכתיב (ס"ג) ונשגב יי לכדו ביום ההוא. הוא בלחורוי כמה דכתיב (זכריה ל"ב) ואין עמו אל נכר, כגין דישתצי חילא מסאבא מעלמא, ולא ישתאר לעילא ותתא אלא קדשא בריך הוא בלחורוי. וישראל לפולחניה עם קדיש ויתקרי קדוש דכתיב (ישעיה ד') והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב להיים בירושלם. וכדין יהא מלכא יחידאי לעילא ותתא, ועמא יחידאי לפולחנא כמה דכתיב (ד"ס"ו) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. רבי יצחק ורבי יוסף הו אזלי בארחה. אמר רבי יוסף הא שכינתא לגבן נתעסק במלי דאורייתא, דכל מאן דעסיק במלי דאורייתא וישתדל בה, וכי לאמשבא ליה בהדיה. פתח רבי יצחק ואמר (מלכים י"ח) חי וברוך צורי וירוס אלהי ישעי. האי קרא איהו רזא, חי יי, וכי לא ידענא דקדשא בריך הוא

אקרי חי, אלא אפילו צדיק גמור איהו אקרי חי, דהא חי, צדיק איהו לעילא וצדיק איהו לתתא * לעילא קדשא בריך הוא אקרי חי, לתתא צדיק אקרי חי דכתיב (ספ"ג כ' כ"ג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, אמאי אקרי חי בגין דאיהו צדיק, דהא צדיק חי אקרי חי העולמים וברוך צורי כלא חד, (פ) חי וברוך דלא מתפרשי מהדרי, דכד מתחברין כחדא אקרי באר מים חיים * דא נביע לגו ודא אתמלייא מניה * וירום אלהי ישעי, דא עלמא עלאה דאיהו רם ונשא רם על כלא, דהא מניה נפיק כלא, ומקרא דלא פסיק * וכל נביעו דנביע לאתמלייא בירא כדקא יאות, ומתמן אתברכא לאנהרא לכל אינון דלתתא * וכד אתמלייא כלא כדקא יאות כדון ^{היהו} וירום אלהי ישעי * פתח רבי ייסא ואמר (אויב ל"ו) לא יגרע מצדיק עיניו ואת מלכים לכסא ויושיבם לנצח ויגבהו * תא חזי כד חיבייא לא שליטין בעלמא ואתאכידו מניה, (מעלמא) כדון צדיק איהו שליט בעלמא דהא הוא דכתיב (סג) לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן, מה כתיב בתריה לא יגרע מצדיק עיניו, מהו עניו כמה דאת אמר (תהלים ל"ד) עיני יי אל צדיקים * ואת מלכים לכסא, אלין אינון מלכין שליטין דאתאחדן לכסא * ויושיבם לנצח, דאתקיימו כבורסייא בקיומא שלים * ויגבהו אמאי ויגבהו, לשלטאה בעלמא ויתקיים כורסייא על סמכוהי * דכד אחר ויגבהו, דנטלי כורסייא וקפין לה לעילא לאתאחדא באתריה כדקא יאות וכדון כלא יחודא חדא * עד דהוו אזלי חמו חד בר נש דהוה אתי, וחד ינוקא עמיה רכיב על בתפיה אמר רבי יצחק ודאי האי בר נש יודאי איהו, ובגין לזבאה לבני נשא קא אתא * אמר רבי ייסא נזכה אנן בקדמיתא ביה, כד מטא לגבייהו אמר רבי ייסא (כ) אנן קיסתא דטרימא (ס"ב קיסטא דעמירא) בקירטוי דאורחא * אמר (ג) בגין דזיכון (ד"ב ל"ב ב"י) בני נשא * דהא תרין בנין אית לי, ואתא (ה) טורנא למתא ואשתבו, והאידנא אזילנא בגין דזיכון בהו בני נשא * זכו בהדיה ויהבו ליה למיכל * אדהכי פתח ההוא יודאי ואמר (כמרכב כ"ח) את קרבני לחמי לאשי וגומר * קרבנא דקדשא בריך הוא בכל יומא, ^{בגין}

(ח) חי יסיד וברוך מ חי וברוך בגומט' כדון יחד כוכבו בקר כמנין כל ככפי ד' חיות * ח"ס : (כ) פי' לאן מנת כואחך כוח סודך וסאיכ גמרוין שביס חיס סייך וככו על כחפוס * הדש"כ * סוכן כלו של טורמא סמבלום בו כעטון טורמא דקורטמא שפו מכבלום סכרכוס אף כון שאל ר' יוסף כלו זס סמבלום כי מה עובס על חס סודך אחר ככו חס עוברוס וסכיס סס : (ג) יוסכ סממרוקי כלו זס כראש חירך סכני חיס עוברוס וסכיס ככו ססס וכוו בו לזה לו ככלי זח מח לאכול כי כדחק לי השעה יולא חיס לו מח לאכול סוף ושני ככוו מכח סמטס שירע לי כמכילר כסמין : (ד) ער ח' טס חיולוהי וכן חריגס סכני פלסחו טירני כלסחלי :

בגין למיזן עלמא, ולמיהכ ספוקא לעילא ותתא, דהיי באתערותא דלתתא אתער לעילא, וכדא מסתפקין כל חד וחד בדקא יאות • את קרבני לחמי הדא הוא דכתיב (ס"ד כ"ג) אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי • לאשי • הדא הוא דכתיב (ס"ד) אכלו רעים וגומר, ומה קדשא בריך הוא פקיד לאתערא מזונא לעילא, (למחא) בגין לאתערא מזונא (ולעילא) לתתא מההוא מזונא • מאן דיהיב מזונא לקיימא נפשא על אחת כמה וכמה, דקדשא בריך הוא בריך ליה ויתער ליה מזונא דלעילא, ויתברך עלמא בגיניה • אמר רבי יצחק ודאי רוא דא בדקא חזי ושפיר קאמר • אמר רבי ייסא ודאי על דא אמרו, דלא יולד בר נש לשום בר נש אחרא בעלמא, ובתרי גווני זכינא בהאי בר נש • פתח ואמר, האי קרא אמר (דקס"ד ע"ב) רבי אלעזר את קרבני לחמי לאשי, את קרבני, רוא דכנסת ישראל דכתיב את • את דייקא קרבני דהיי איהו קרבנא וקשורא לאתקשרא • לחמי, דא מזונא דאתי מלעילא • באתערותא דלתתא • לאשי, לאתכללא שאר חלין אחרנין דאצטריכו לאתזנא כל חד וחד בדקא חזי ליה, ריח ניהוחי, דא רעותא וקשורא דאתאחדא כלא ברוא דעלמא עלאה • תשמרו להקריב לי במועדו • מאן מועדו, בזמן דאתער אברהם למעבד רעותיה דכתיב (בראשית כ"ב) וישכם אברהם בבקר • ובזמנא דאתעקד יצחק על גבי מדבחה, דההיא שעתא בין הערבים הוה • אמר רבי (חייא) ייסא אי הכי מאי דכתיב במועדו, במועדים מבעי ליה • אמר ליה ההיא שעתא אתכליל אשא במיא ומיא באשא, ובגין כך כתיב במועדו • תא חזי בכר קרבנין לא כתיב כמה דכתיב הכא תשמרו להקריב לי • תשמרו, רוא דשמור דאיהו צריבא לקרבא לגבי עילא דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו, בימינא ושמאלא, כמה דאתמר באברהם ויצחק וכלא ברוא עלאה • אמר רבי ייסא אלמלא לא אתינא הכא אלא למשמע מלין אלן די • זבאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי • על דא כתיב (ישעיה ה') ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר :

ולכן הלך לגזוז את צאנו וגומר • אמר רבי יוסי (ה) מאן תרפים,

אלא

(ה) המנוסח בדפוסים מלא מכל נחשו מירושלם וכו' וכו' כלם מתחמייה מקבלת מלוקקות סכספר חוסר מספ ופסק ספרי מה סרמיו חוסר על

אלא עבודה זרה הוה, ואמאי אקרי תרפים, לגנאי הוה, כמרה
 דתנינן במקום התורף • ומנלן דעבודה זרה הוה דכתיב למה גנבת
 את אלהי • וכתיב עם אשר תמצא את אלהיך וגומר ולכן חרשא
 דכל חרשין דעלמא הוה, ובהאי הוה ידע בכל מאי דבעי למנדע •
 אמר רבי חייא בקסם אתעביד • רבי יוסי אמר בנחש • אמר רבי
 יהודה לא אתעבירו אלא בשעתו ידען, ואמאי אקרו תרפים, בגין
 דבטשי האי שעתא, והאי שעתא ארפי ידא כמה דאת אמר רב עתה
 הרף ידיך • אומנא כד עביד ליה, ההוא ידע רגע ושעתו קאים
 עליה ואמר השתא ארפי והשתא עביד, ולא תשבח עבירתא דאצטריך
 דירפון מינה אלא האי, ואיהו מליל תדיר, ויהיב עיטין בישינ לאבאשא
 לנפשיה דבר נש • ורחל דחילת בגין דיהב עיטא לאבאשא ליה
 ליעקב, ובגין בזיונא דעבודה זרה שוי לון תחותה, עד דלא יביר
 למללא דהא כד איהו מתתקן למללא, מכבדין ומרביצין קמיה, והשתא
 מה כתיב ותשב עליהם, דכר ונוקבא הוו, ופולחנין סגיאין קא עבדי
 לון עד לא ממללן, ובגיני כך אתעקב לבן תלת יומין דלא ידע דערק
 יעקב דכתיב ויגד ללבן ביום השלישיכי ברח יעקב ואמר רבי יהודה
 זמין גרמיה בתרין מלין, אזדרו בכל חרשין דהוה ליה, ואזדרו
 בזינין בגין לאוכדא ליה מן עלמא דכתיב (דברים כ"ו) ארמי אוכד
 אבי • כיון דחמא קדשא בריך הוה דבעא לאוכדא, ליעקב מה
 כתיב השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע • והיינו דכתיב
 יש לאל ידי לעשות עמכם רע, נמרה אתרחיץ, בחרשין דהוו
 בידיה • תא חזי לבן אזל ביזמא חד ארח שבעה ימים דאזל יעקב,
 בגין לאעקרא ליה מן עלמא • חד על דאזל, וחד על אינון תרפים,
 ואף על גב דרחל איהי עבדת לאעקרא ליה לאבוה מבתר עבודה
 זרה, אתענשת דלא רביאת ליה לבנימן, ולא קיימא בהדיה שעתא
 חרא בגין צערא דאבוה, אף על גב דאתכוונת לטב • רבי יצחק אמר
 כל ההיא תוכחתא דהוה ליה ליעקב בלבן, אהדר ליה ללבן לאודא
 ליה לקדשא בריך הוא דכתיב ראה אלהים עד ביני ובניך • תא חזי
 כתיב

על ספוק זה מפורש סס כאר היטב ומ"ג מפורש כושר פ' ויחורל"ח דמ"א רמזו כושר אקרא להסרי לבני עינא ומ"ג כושר פ' כשלת מ"ח
 טע"א אקרא דוחזה סרס אח מתך חי על האקרא ויש משא אח וכו על סוס (כ"י)

כתוב אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו, אהדר יהוא לשע
לתקליה בין דאמר אלהי אברהם, אהדר ואמר אלהי נחור :

(רקס"ה ע"ב) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק מאי טעמא בפחד יצחק ולא
באלהי אברהם : אלא דלא בעא לאטרחא לימינא

בגיניה דלבן . ולא עור אלא דלא ליבעי ליה לאיניש, אף על גב
דאומי בקושטא, לאומאה בארעא עלאה דכלא . אמר רבי יוסי ודאי

לקיומא (ס"ו לאומאה) בדקא יאות אומי יעקב כך והכי אתחזי ויעקב אשגח
במלה, אמר הא איהו אמר אלהי אברהם, ושבק לאבא, אנא אשלים

בלא, מיד וישבע יעקב בפחד אביו יצחק . דבר אחר לאתגללא כדינא
למיקס עליה דלבן :

סתרי תורה

ויעקב הלך לדרבו ויפגעו בו מלאכי
אלהים :

מתניתין (ב) חוקפי דהורמני זקיפין
מלעילא, שננא דחרבא דמלהטא

ממנא על כל (ס"א כפיה) חילין ומשיריין, ההוא
חרבא מלהטא הוא חרבא סומקא דכתיב

(שע"ט ל"ו) חרב לוי מלאה דם, ההוא חרבא
דחילא ביה הפוכא . אינון דמתהפכי לכמה

גוונין, הוא נשין, הוא גוברין, בסטרין סניאין
מתפרשין גוונין אחרנין לכמה דרגין, מסטרא

דאילנא רחיי, נפקי אינון דמתייתרי ביחורא
בקשורא, קדישין אלין אשתאבן תדיר מסר

השמים, שמייה דאלהים אתקין בהו, (ס"א ועל
דא אמר משמני הארץ ואתתקן) בארבע סטרין

דעלמא אתעבירו סמכין דכורסייה, (כ) כלרו
מרגליטין שייפין וסמכין לא מתפרשין לעלמא

מנו שמא דא . אינון קשורין דיעקב דכריר
לחולקיה ומתקשרין בשמא דא, כלרו נפקו

(כערכ) בעיקב כד נפק למיזל לארתייה, לארבע
סטרין אקופו ליה לארבע זיין דעלמא נטרו

ליה, בשעתא קלה אתרגי מאילנא (ס"א מאתר)
לעילא

ויעקב הלך לדרבו ויפגעו בו
מלאכי אלהים . רבי

אבא פתח ואמר (כרס"ט ח) זכר
ונקבה בראם וגומר, במה אית

לן לאסתכלא במלי דאורייתא,
ווי לון לאינון אטימי לבא וסתימי

עינין . הא אורייתא קארי קמייהו
(מס"י ט) לכו לחמו בלחמי ושרנו

בין מסכתי . מי פתי יסור הנדה
חסר לב אמרה לו, ולית מאן

דישגח . תא חזי האי קרא אית
ביה רזין עלאין, אירו לגו ואירו

לכר, זכר ונקבה בראם, אשתמע
להאי גוונא ואשתמע להאי גוונא

ואשתמע דשמשא וסיהרא בחבורא
חד אינון, דכתיב בראם כמה

דאת אמר (מכ"ז ק"ג) שמש ירח
עמד זבולה . ואשתמע דאדם

וחוה

(א) חוקף וכח כל כעלי פוינוס סטראו מלמעלם ח"ל שינין חרב בלוטט וסוף למט חכרב סתתסמכח : (כ) כנס סס מרגליות וליניס
עלתינוס ושמידיהם לכסא סטליון וסס כחודר חתו כלי סירוד לעולם :

וחוה כחד אתבריאז בוווגא חד •
 וכיון דאשתכחו בוווגא חד, מיד
 ויכרך אותם, דלית ברכתא שרייא
 אלא באתר דאשכחו דבר
 ונוקבא • תא חזי כד נפק יעקב
 למיהך לחון, בלחודוי הוה דלא
 אינסיב, מה כתיב ויפגע במקום
 וגומר, ולא אתיבו ליה אלא
 בחלמא • השתא דאינסיב והוה
 אתי בכלהו שבטין • כביכול
 משיריין עלאין פגעין ביה ואתחננו
 ליה דכתיב ויפגעו בו, אינון אהדרו
 למפגע ביה • בקדמיתא איהו
 ויפגע במקום, השתא אינון ויפגעו
 בו • בגין דבגיגיה דיעקב ואינון
 שבטין אתשקיין אינון ממיא דימא
 רבא • ולא עוד אלא בקדמיתא
 בלילה בחלמא, השתא בחיוו
 דעינא וביממא דרא הוא דכתיב
 ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה
 אלהים זה וגומר • (דקסח ע"ב) כמה
 אשתמודע לון • אלא חמא דאינון
 הוו אינון דחמא בחלמא, בגיני כך
 קרא לון מחנים, משריין דאתחזו
 לעילא ומשריין דאתחזו לתתא •
 אמאי אתגליאו למפגע ליה, אלא
 שכינתא אזלא לגביה לנטלא
 לביתיה, ומחפא ליה לבנימן לנטלא
 ביתא עמיה דיעקב בדקא יאות, וכדין כתיב ושב יעקב ושקט ושאנן
 ואין מחריד • ברוך יי לעולם אמן ואמן :

לעילא לטיטר איננא דלתתא, וכדין ויאמר
 יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה • כדין ויקרא
 שם המקום ההוא מחנים • (נרמס דק ק"ח כ"ט ע"א מס"א)
 אמר רבי יהודה תא חזי שלימותיה דיעקב
 דלא בעא למיזל אלא ברשותיה דלכך, ואי
 תימא זמנא אחרא אמאי לא אלא כנין דרחיל
 יעקב דלא ישבוק ליה, וישתלימו תריסר
 שבטין בארעא אחרא, ועל דא בין דחמא
 דמטא שעתא דכנימן פרח כמה דאת אמר
 ויכרח הוא וכל אשר לו • דכיון דאתיליד
 בנימין, אתקשר שכינתא בכלהו שבטין ונטלא
 ביתא בהו • ויעקב הוה ידע כרוחא דחכמתא,
 דכד ישתלימו תריסר שבטין דשכינתא אתקשרא
 בהו ורחל תמות, ואיהי נטלא ביתא • ותא
 חזי קביאוליפנא, עלמא מתאה אתחזי ליה ליעקב
 כמה דאתחזי ליה למשה • אלא דלא יכולת
 עד דהוו שנים עשר שבטין בכיתא לאתקשרא
 בהו • וכרין אחרדחית רחל ונטלת איהי ביתא
 בכלהו שבטין, והוורר עקרא דביתא, וכדין
 (חמ"ט ק"ג) כושיבי עקרת הבית • אמר יעקב
 הא מטא זמנא דישתלימו שנים עשר שבטין
 וודאי עלמא דלעילא ייחור ליה לביתא
 ואתקשרת בהו, וכסכנתא דא אתדחייא קמיה
 אי תימית הכא לא אפוק מכאן לעלמין • ולא
 עוד אלא בארעא דא לא אתחזי לאשלמא
 ביתא • כנין כך (כ"ח ע"ב) ויהי כאשר ילדה
 רחל את יוסף עד לא ישלימו שבטין • שמע
 רבי שמעון אמר ודאי כל מלוי דרבי יהודה
 שפיר ודא סליק על כלא • ואי תימא אמאי
 לא אזל ליה לארחה מיר • אלא כל זמנא
 דרחל לא מתעברא מבנימן אחעבכ תמן, בין
 דמטא זמנא דכנימן, ערק ולא בעא רשותא
 בגין דלא יתעבכ תמן, ואתחבר יעקב בכלהו
 שבטין באתר דאצטריך :

מלאך יי אליו בלכת אש מתוך הסנה • ובגין כך חוננה מלאך יי
 סביב ליראיו, לאקפא ליה בכל סטרין בגין לשבא ליה • וכד
 שבינתא שרייא בגויה דבר גש, כמה משריין קדישין בלהו אזדמנו
 לתמן • תא חזי כד דוד מלכא אשתויב מאביש מלך גת, כדן
 אמר האי בגין דשבינתא סתרא ליה ואשתויב מנייהו מאביש ומעמיה,
 וכל אינון דאתקיפו (כ"ה דאקיפו) ביה • מה בתיב (שמואל ב' כ"ה) ויתהולל
 בידם, אמאי ויתהולל וישתגע מכעי ליה כמה דאת אמר (ס"ו) כי הכאתם
 את זה להשתגע עלי • אלא אהדר על ההיא מלה דאמר דוד בקדמיתא
 דבתיב (קהלים ע"ג) כי קנאתי בהוללים וגומר • אמר ליה קדשא בריך
 הוא, חייך עדיין אנת תצטריך להאי, כיון דעאל לבי אביש ואתקיפו
 ביה מה בתיב ויתהולל בידם, באינון הוללים דקני בקדמיתא, וכדן אתיא
 שבינתא ושרייא סתרניה דדוד • ואי תימא שבינתא לא שרייא אלא
 כאחסנתה דאיהו ארעא קדישא • ודאי לא שרייא בגין (דינקו) לינקא
 מינה, אבל לאגנא שרייא • והבא כד אתא יעקב מבי לבן, בלהו
 משריין קדישין סחרן ליה ולא אשתאר בלחודוי • אמר רבי חזקיה אי
 הכי (ס"ו) דכלהו משריין קדישין אתו בהדיה, ושבינתא בהדיה) אמאי
 בתיב ויותר יעקב לבדו וגומר. אמר רבי יהודה בגין דאעיל גרמיה
 לסכנה, והוה חמי לההיא סכנה בעיניו, אינון אתפרשו מניה • וכדן
 אמר קטנתי מכל החסדים ומכל האמת • אלן אינון משריין קדישין
 דאתפרשו מניה • רבי יצחק אמר בגין לשבא ליה עם ההוא ממנא
 דעשו, דברשותא עלאה הוה אתי • ואלן אזלי למימר שירתא דמטא
 זמנייהו לשבחא ליה לקדשא בריך הוא כההיא שעתא, ולכתר אהדרו
 דהא הוא דבתיב קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את
 עבדך וגומר • ועתה הייתי לשני מחנות, מחנה שבינתא, וכל ביתיה
 (ס"ו) מחנה חר הוה דבתיב מחנה אלהים זה) לשני מחנות, דהוה שלים
 מכל סטרין, מתרין חולקין, חוור וסומק • רבי אלעזר אמר הא אתמר
 ההוא ליליא שולטנותא דסטרא דעשו הוה כההיא שעתא, דהא בתיב
 (בראשית ב') יהי מארת חסר, ובגין כך ויותר יעקב לבדו, דאשתאר יעקב
 דאיהו שמשא בלחודוי, דאתבסייא סיהרא מן שמשא, ואף על גב
 דנטירו (ס"ו) ועם כל דא נטירו) דקדשא בריך הוא לא אתערי מניה

ליה רוב דגן ותירוש • תא חזי על דא בגין דידע יעקב דאצטריך ליה, השתא אתהפך ליה נקלה • ויותר חכמה ועקימו עבד בדא מפל מה דעבר לגביה דעשו, דאילו הוה ידע עשו חכמה דא, יקטיל ליה לגרמיה ולא ייתי לרא • אבל כלא עבד בחכמתא ועליה אמרה חנה (שמואל ב' כ') • יי יחתו מריביו וגומר ויתן עז למלכו וגומר :

ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לכן גרתי ואחר עד עתה • מיד פתח יעקב לאתהפכא ליה לעבדא, בגין דלא יסתכל עשו באינון כרכאן דכרכיה אבוי, דהיי יעקב סליק לון לבתר כדקא אמרן • אמר רבי יהודה מאי חמא יעקב דשרר ליה לעשו ואמר עם לכן גרתי, וכי מה עבד בשליחותיה דעשו (דאמר) מלה דא, אלא לכן הארמי קליה אזיל בעלמא, דלא הוה בר נש דישתויב מניה דהוא הוה חרש בחרשין ורב בקוסמין, ואבוי דבעוד הוה, ובעוד אבוי דבלעם דכתיב (יחזקאל יג) בלעם בן בעור הקוסם • ולכן חכם בחרשין וקוסמין יתיר מכלהו, ועם כל דא לא יכיל ביעקב • ובעא לאוכדא ליעקב בכמה זינין דרא הוא דכתיב ארמי אוכד אבי • אמר רבי אבא כולי עלמא הוו ידעי דלכן הוה רב חכימין וחרשין וקוסמין, ומאן דבעי לאוכדא בחרשוי לא אשתויב מניה, וכל מה דידע בלעם מניה הוה • ובתיב ביה כבלעם (כמרכי כ"ב) כי ידעתי את אשר תכרך מכורך ואשר תאר יואד • וכולי עלמא הוו מסתפי מלכן ומחרשין ומלה קדמא דשרר יעקב לעשו אמר עם לכן גרתי, ואי תימא דזעיד הוה ירחאו שתא • לאו הכי, אלא ואחר עד עתה עשרין שנין אתאחרית עמיה • ואי תימא דלא סליק בידי כלום, ויהי לי שור וחמור, אינון תרי גזרי דינין דכר מתחברן תרווייהו כחדא, לא מתחברן אלא לאכאשא עלמא ובגין כך כתיב (דברים כ"ג) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו • צאן ועבד ושפחה, אלין אינון בתרי תתאי דקטל קדשא כריך הוא במצרים (שמות י"ב) בכור בהמה (cc) בכור השבי (cc) בכור השפחה, דרא הוא דכתיב צאן ועבד ושפחה • מיד מסתפי הוה עשו ונפק לקדמותיה, ודחילו הוה ליה מיעקב כמה דהוה ליה ליעקב מעשו • לבר נש דהוה אזיל בארחא, עד דהוה אזיל שמע על חד לסטים דהוה כמן בארחא • פנע ביה בר נש אחרא • אמר ליה ממאן אנת, אמר ליה מפלוני לגיין

אָנא • אָמר ליה סְטִי לָךְ מַגְבָּאי, דְּכַל מָאן דְּקָרִיב בְּהֵדְאֵי חֵד חֵיוּיָא
 אָנא מִיִּיתִי וְקָטִיל לִיה • אָזל הֵהוּא בְּרִנְשׁ לֵההוּא לְגִיזִין • אָמר לִיה חֵד
 בְּרִנְשׁ אָתִי, וְכַל מָאן דִּי קָרִיב בְּהֵדְאֵי נִשְׁכִּיבָה חֵד חֵיוּיָא דְהוּא מִיִּיתִי
 (דקס"ז ע"ב) • וּמִיִּית • שְׁמַע הֵהוּא (ה) לְגִיזִין וּדְחִיל, אָמר יֵאוּת דְּאָזִיל לְקַבְּלִיה
 וְאַתְפִּיִס בְּהֵדְאֵי • עַד דְּחָמָא לִיה הֵהוּא בְּרִנְשׁ, אָמר וּוִי דְהִשְׁתָּא
 יְקַטְלִינִיה הֵהוּא לְגִיזִין • שְׂאֵרֵי סְגִיד וְכַרְע לְקַבְּלִיה, אָמר הֵהוּא לְגִיזִין
 אִלְמָלָא הוּהּ לִיה בִּידִיה חֵיוּיָא לְקַטְלָא, לֹא סְגִיד כּוּלִי הָאֵי לְקַבְּלִי •
 שְׂאֵרֵי לְגִיזִנְאָה לְאַתְגָּאָה, אָמר הוּאִיל וְכַל כַּךְ כְּרַע לְקַבְּלִי לֹא אִקְטְלִינִיה.
 כַּךְ אָמר יַעֲקֹב עִם לֶבֶן גְּרָתִי וְאַחַר עַד עֵתָה, עִשְׂרִין שָׁנִין אֶתְאַחֲרִית
 עִמָּיה, וְאַנָּה מִיִּיתִי חֵיוּיָא לְקַטְלָא בְּנֵי נִשָּׂא, שְׁמַע עִשׂוֹ אָמר וּוִי מָאן יְקוּם
 קְמִיהֵדְהִשְׁתָּא יְקַטְלִינִיה יַעֲקֹב בְּפּוּמִיה, שְׂאֵרֵי נְפִיק לְקַדְמוּתִיה לְאַתְפִּיִסָּא
 עִמָּיה, בִּיזִין דְּחָמָא לִיה מַה כְּתִיב

וַיֵּדָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ, בִּיזִין דְּקָרִיב בְּהֵדְאֵי שְׂאֵרֵי כְרַע וְסְגִיד לְקַבְּלִיה
 הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּשְׁתַּחוּ אֶרְצָה שִׁבְעַת פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד
 אַחֲיוֹ • אָמר עִשׂוֹ אִלְמָלָא כֹּל כַּךְ הוּהּ עִמָּיה, לֹא סְגִיד לְקַבְּלִי, שְׂאֵרֵי
 לְאַתְגָּאָה • תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב בְּכַלְעָם וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל כַּלְעָם לִילָה •
 בְּלֶכְן כְּתִיב (כִּלְעָסִית ל"ה) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל לֶבֶן הָאֲרָמִי בַחלוּם הַלִּילָה
 וַיֹּאמֶר לוֹ הִשְׁמַר לָךְ פֶּן תִּדְבַר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב • פֶּן תִּדְבַר, פֶּן תַּעֲשֶׂה
 לַיעֲקֹב רָעָה מִכַּעֲבִי לִיה • אֵלָא לֶבֶן לֹא רָרַף אֶבְתַּרִּיה דַּיעֲקֹב כַּחֲלִילָא
 דְּגוּבְרִין לְאַגָּחָא בִּיה קָרְבָּא, דְּהָא חִילָא דַּיעֲקֹב וּבְנָוִי רַב מְנִיה, אֵלָא
 לְמַקְטִלִּיה בְּפּוּמִיה וּלְשִׁצָּאָה כֻּלָּא הָדָא הוּא דְכְּתִיב אֲרָמִי אוֹבֵד אֲבִי,
 וּבְגִזִין כַּךְ פֶּן תִּדְבַר, וְלֹא כְּתִיב פֶּן תַּעֲשֶׂה. וְכְּתִיב יֵשׁ לֹאֵל יָדֵי לַעֲשׂוֹת,
 מְנִין הוּהּ יָדַע דִּיכּוּלְתָּא הוּהּ בִּידִיה • אֵלָא כְּמַה דַּאֲתַמַּר אֱלֹהֵי אֲבִיכֶם
 אֲמַשׁ אָמר אֵלֵי וְגוֹמַר • וְרָא הוּא סְהַדוּתָא דְּפָקִיד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְאַסְהַדָּא דְכְּתִיב (דְּכָרִיס כ"ו) וְעֵנִית וְאַמַּרְתָּ לִפְנֵי יי אֱלֹהֵיךְ אֲרָמִי אוֹבֵד
 אֲבִי וְגוֹמַר. וְעֵנִית, כְּמַה דַּאֲתַמַּר (שְׁמַתִּית כ) לֹא תַעֲנֶה בְרַעְךָ, (דְּכָרִיס י"ט)
 שְׁקַר עֲנֶה כְּאַחֲיוֹ • כְּתִיב בִּיה כְּכַלְעָם (כְּמַדְבַּר כ"ה) וְלֹא הִלֵּךְ כְּפַעַם
 בְּפַעַם לְקִרְאָת נַחֲשִׁים, דְּהָכִי הוּהּ אֲרַחֲיָה דַּאִיהוּ הוּהּ מְנַחֵשׁ • בְּלֶכְן
 כְּתִיב (כִּלְעָסִית ל) נַחֲשֵׁתִי, דַּאֲשַׁגַּח בַּחֲרָשׁוֹי וּבְקַסְמוֹי בַּעֲסַקָּא דַּיעֲקֹב, וְכַד

בעא

בעא לאוכרא ליעקב, בנחשא ובחרא דיליה בעא לאוכריה, ולא
 שבקיה קדשא בריך הוא • והיינו דאמר בלעם בר בריה (כמכר כ"ג)
 כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, מאן יכיל להון, דהא סבאי
 בעא לאוכרא לאבוהון בנחשים ובקסמים דיליה, ולא סליקו בידוי,
 ולא שבקיה ללטייה הדא הוא דכתיב כי לא נחש ביעקב ולא קסם
 בישראל • ובכלהו עשרה זיני חרשין וקוסמין (6) דקוטיפי דכרתין
 תתאין, עבד לכן לקבליה דיעקב ולא יכיל הדא הוא דכתיב (כרמית ל"א)
 והחליף את משברתי עשרת מונים • דכלהו עבד לכן לקבליה ולא
 סליקו בידוהי לאבאשא ליה דכתיב (cc) והחליף את משברתי עשרת
 מונים ולא נתנו אלהים להרע עמדי, מאי מונים, בחרגומו זינין. וכתיב
 (ויקרא י"ו) לשעירים אשר הם זונים אחריהם • מונים, מינים כמשמעו.
 ועשרה זינין אינון דחרשין וקוסמין בכרתין תתאין, וכלהו עבד
 לקבליה • עשרה זינין אינון דכתיב (דברים י"ח) קוסם, קסמים, מעונן, ומנחש,
 ומכשף, וחוכר חכר, ושואל אויב, וידעוני, ודורש אל המתים, הא עשרה
 אינון • אמר רבי יוסי נחש וקסם תרי זיני אינון, ובדרגא חד סלקין.
 וכד אתא בלעם בקסם עבד לקבליהון דישראל, והיינו דכתיב
 (כמכר כ"ג) וקסמים בידם • ולקבליה דיעקב אתא לכן בנחש, והאי והאי
 לא סליקו בידיהו הדא הוא דכתיב (סס כ"ג) כי לא נחש ביעקב ולא
 קסם בישראל • כי לא נחש ביעקב בקדמיתא כיומי (כ) דלכן • ולא
 קסם בישראל לבתר כיומי דבלעם • אמר בלעם לכלק תא חזי מאן
 יכיל להון, דכל קסמין וחרשין דבכרתין דילן, (ג) מקופא דמלכותא
 דלעילא (ותתא) מתערין • (דבא) והוא אתקשר בהו דכתיב " אלהיו
 עמו ותרועת מלך בו • אמר רבי יהודה חס ושלום דהוה ירע בלעם
 בקדושה דלעילא (דזא ע"ג) כלל, דהא קדשא בריך הוא לא אתרעי
 בעם ולישן אחרא דיישתמש ביקריה, אלא כנוי קדישין ואמר והתקדשתם
 והייתם קדושים • מאן דאינון קדישין ישתמשון בקדושה, ישראל אינון
 קדישין דכתיב כי עם קדוש אתה • אתה קדוש ולא עם אחרא • מאן
 דאינון מסאבין, מסאבו אודמן לון לאסתאבא עליה כתיב טמא הוא
 בדר

א 770

(6) זסיה סבורנות תחובות זיס בקלוטיות חובובות וסיא מלשון קסמיתא דששא סיא יוסת כ"כ סמס : (כ) אכסר לרמז ר"ח לא כח
 ביעקב לכו מאין : (ג) מוצדק כ"כ סמכות של מעלס מחשבות ישראל ולכן אין עם כוסף ורבר חובוני וכול לשנוע כסם
 א ס

בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֵוֹ, וּמִסָּאבָא לְמִסָּאבָא קְרִי דְכַתִּיב וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא, מֵאֵן דְּאִיהוּ טָמֵא, לְטָמֵא יִקְרָא, כְּלֵא אִזִּיל בְּתַר זִינְיָה יֵאמֵר רַבִּי יִצְחָק (6) יְאוּת הוּא לִיעֻקֵּב דְּהוּה קְדִישָׁא לּוֹמֵר דְּאִסְתָּאב בְּלִבָּן וּבְחַרְשׁוֹ, אִו שְׂבָהָא הוּא דִּילִיהּ יֵאמֵר לִיהּ רַבִּי יוֹסִי אָף עַל גַּב דְּקֵאמֵר רַבִּי יְהוּדָה, אֲנָא מְסִיעֵ לָךְ, דְּהָא כְּתִיב אֲנֹכִי עָשׂוּ בְּכוֹרֶךָ יֵבִי יְאוּת הוּא לְצַדִּיקָא בִיעֻקֵּב לְמַחֲלָף שְׁמִיָּה בְּשִׁמְא דְּמִסָּאבָא יֵאמֵר אֲנֹכִי פְּסָקָא טַעֲמָא, וְאֵמֵר אֲנֹכִי מֵאֵן דְּאֵנָא, אֲבֵל עָשׂוּ בְּכוֹרֶךָ, וְהָא אִוְקָמוּהּ

אוף הכא

וְיְהִי לִי שׁוֹר וְחִמּוֹר, לּוֹמֵר לֹא תִשׁוּה לְבָךְ וּרְעוּתָךְ לְהֵיחָא כְּרַבְתָּא דְּכָרִיךְ לִי אָבָא דְּאַתְקִיִּים כִּי, הוּא כְּרִיךְ לִי הוּה גְבִיר לְאַחִיךְ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָךְ בְּנֵי אִמְךָ, כַּגִּין כַּךְ עֲבַרְךָ יַעֲקֹב, לְאֲדָנִי לַעֲשׂוֹ יֵאמֵר כְּרִיךְ לִי כְּרוֹב דְּגֵן וְתִירוֹשׁ, הָא לֹא אֲתְקִיִּים כִּי, דְּלֵא אִוְצְרָנָא לֹן יֵאמֵר אֵלָא וְיְהִי לִי שׁוֹר וְחִמּוֹר צֹאן וְעֵבֶד יֵרְעֵי עֵנָא בְּחַקְלָא יֵאמֵר כְּרִיךְ לִי מִטְּלַן הַשְּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יֵאמֵר לֹא אֲתְקִיִּים כִּי, כַּגִּין דְּהָא עִם לְבָן גִּרְתִּי, כַּגִּין דְּלֵא הָוָה לִיהּ בֵּיתָא חֲדָא, כֵּל שְׂכָן מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ, וְכֵל דְּלֵא כַּגִּין דְּלֵא יִסְתַּכֵּל בֵּיהּ בִּיעֻקֵּב עַל אֵינֹן כְּרַבָּאן וְיַקְטִירָג עֲמִיָּה יֵאמֵר אָבָא אֲמֵר כְּתִיב בֵּיהּ בִּיעֻקֵּב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהֵלִים, גְּבֵר שְׁלִים, כַּגִּין דְּאִיהוּ יְתִיב (7) בְּתַרִּין מִשְׁכְּנֵין עֲלָאִין, וְאֲשֵׁרִים (8) לְהֵאִי גִיסָא וְלְהֵאִי גִיסָא, וְאִיהוּ לֵא אֲמֵר דְּאִסְתָּאב כְּחַרְשׁוֹ, אֲבֵל עַל מַה דְּקֵאמֵר רַבִּי יְהוּדָה כַּגִּין דְּלְבוֹי שְׁלִים עַל טִיבוֹ וְקִשׁוּט דְּעֵבִיד לִיהּ קְדִישָׁא כְּרִיךְ הוּא, דְּכֵל עֲלֵמָא יְדַעֵי עוֹבְדוֹי דְּלְבָן מֵאֵן אֵינֹן, וּמֵאֵן יְכִיל לְאַשְׁתַּזְבָּא (9) מִנִּיהּ כֵּל עֲשָׂרִין שָׁנִין דְּהוּיָת עֲמִיָּה) מְקַטְרוּגָא דִּילִיהּ, דְּכַעֵי לְאוֹבְדָא לִי (10) וְאֵנָא יְתִיבְנָא וְעֵבֶדְנָא עֲמִיָּה עֲשָׂרִין שָׁנִין) וְקִדְשָׁא כְּרִיךְ הוּא שׁוֹבְנֵי מִנִּיהּ, וְכֵלָא הָוָה כַּגִּין דְּלֵא יִסְתַּכֵּל בֵּיהּ עָשׂוּ דְּאַתְקִיִּמוּ בֵּיהּ אֵינֹן בְּרַבָּאן (11) וְלֹא יִנְטֵר לִיהּ דְּכִבוֹ יֵאמֵר וְעַל דָּא כְּתִיב כִּי יִשְׁרִים דְּרַבִּי יֵאמֵר וְכַתִּיב תָּמִים תְּהִיָּה עִם יְיָ אֱלֹהֶיךָ :

וַיִּשׁוּבוּ הַמְּלָאכִים אֶל יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל אַחֶיךָ אֶל עָשׂוּ וְגַם הוֹלֵךְ לְקִרְאָתְךָ וְאַרְבַּע בָּאוֹת אִישׁ עִמּוֹ כִּיֹּן דְּאֵמֵר בָּאנוּ אֶל אַחֶיךָ, לֵא

יְדַענָא

(6) כִּי כְּחַמִּים יְבִי טָמֵא קִיָּם לִי לִימֵר כִּי טַעֲמָא כִּוְרֵא שְׁנָה הִיא לִיעֻקֵּב לִימֵר כִּי כְּחַמִּים : (7) טוֹיבֵי כִינֵס יִסְלִכִית : (8) מִטְּלַן חֲסִיד וְגִבְרִיָּה אִשׁ : (9) וְלֵא יִסְתַּכֵּל עַל נִיכֵר שְׂבָהָא מִמַּחֲמַת הַכְּבוֹדִים וְחֲדָכֵס

ידענא דאידו עשו • וכי אחין אחרנין הוו ליעקב • אלא באנו אל אחיך •
 ואי תימא דהדר בתשובה ואזיל בארע מתקנא לאו הכי, אלא עשו הרשע
 כדמעיקרא • וגם הולך לקראתך • ואי תימא דאיהו בלחודו אזיל,
 לאו, אלא ארבע מאות איש עמו • וכל כך למה, (אלא אינון) אמרו ליה
 בגין דקדשא בריך הוא אתרעי תדיר בצלותהון דצדיקיא ומתעטר
 בצלותהון • כדאמרין דההוא מלאכא דממנא על צלותהון דישראל
 סנדלפון שמיה נטיל כל אינון צלותין, ועביד מנייהו עטרה לחי
 העולמים ואוקמוה וכל שכן צלותהון דצדיקיא דקודשא בריך הוא
 אתרעי בהו, ואתעביד עטרה לאתעטרא באינון צלותין לקדשא בריך
 הוא ואי תימא משריין קדישין הוו אתיין עמיה אמאי דחיל, אלא
 צדיקיא לא סמכין על זכותיהו אלא על צלותהון ובעויתהון לגבי
 מאריהון ותא חזי דאמר רבי שמעון צלותא דסגיאין סליק קמי קודשא
 בריך הוא ומתעטר בהיא צלותא, בגין דסלקא בגונון סגיאין ואתכלילת
 מבמה סטרין, ובגין דאתכלילת מבמה גונון אתעבידת עטרה ומנחא על
 רישא דצדיק חי העולמים וצלותא דיחיד לאו איהי כלילא ולא איהי אלא
 בגוון חד, ועל דא צלותא דיחיד לאו איהי מתתקנא לאתקבלא (אלא)
 בצלותא דסגיאין ותא חזי יעקב (א) כליל הוה ועל דא צלותיה תאיב לה
 קודשא בריך הוא, מה כתיב ויירא יעקב מאד ויצר לו • רבי יהודה
 פתח ואמר אשרי ארם מפחד תמיד ומקשרה לבו יפול ברעה •
 (דקס"ח ע"ב) זכאין אינון ישראל דקדשא בריך הוא אתרעי בהו ויהב
 לון אורייתא דקשוט בגין למזכי בה לחיי עלמא, דכל מאן דאשתדל
 באורייתא קדשא בריך הוא משיך עליה חיין עלאין, ואעיל ליה לחיי
 עלמא דאתי דכתיב (דכ"ט) כי הויה (ב) חייך וארך ימך • ובתיב
 (ס"ג) ובדבר הזה תאריכו ימים, חיין כהאי עלמא וחיין בעלמא
 דאתי • רבי אלעזר אמר כל מאן דאשתדל באורייתא לישמה, לאו
 מיתתיה על דא דיצר הרע, בגין (ג) (ד) (ה) (ו) (ז) (ח) (ט) (י) (יא) (יב)
 דמותא, אלא מיתתהון בנשיקה דכתיב (ט"ז) ישקני מנשיקות פיהו,
 כלומר על פי יי והיא הנשיקה, דהיא דביקותא דנפשא בעיקרה

וההוא

[6] פי' אגס טול סחטנל עם בניו ינס כללס בשכחוק' דכ"ח • ס' (ב) כל דמייזו מני קרלי דספ' כפוליס חייך וסורן שייך וכן כי סול
 חייכס וגו' חאריכו יקסס דמר שרשו טול חיי ע"י יחד על חיי ט"ס א"ס

והוא

והוא דאשתדל באורייתא דאתתקיף באילנא דחיי ולא ארפי מניה. ובגין כך צדיקיא דמשתדלי באורייתא לא מסתאבי גופא דילהון (גליון) (אלא הוא דבי, כגון אליהו בבי קברי, דאשכחוהו רבנן ושאלו ליה ולא כהן הוא מר. אמר לון צדיקיא לא מסאבי במיתתהון כמה (י) דתנינן כיום שמת רבי בטלה כהונה, כלומר דאתעסקו ביה) דלא ישרא עלייהו רוח מסאבא. יעקב אילנא דחיי הוה אמאי דחיל דהא לא יכיל לשלטאה עלוי. ועוד דהא כתיב והנה אנכי עמך וגומר. אמאי הוה דחיל. ותו דהא כתיב ויפגעו בו מלאכי אלהים. אי מושריין קדישין הוו עמיה אמאי הוה דחיל. אלא כלא יאות הוה, ויעקב לא הוה בעי למסמך על ניסא דקדשא בריך הוא, בגין דחשיב דלאו הוא כדאי דקדשא בריך הוא יעביד ליה ניסא, מאי טעמא, בגין דלא פלח לאבוי ולאמיה כדקא יאות, ולא אשתדל באורייתא, ונטיל תרי אחיות, (כ) ואף על גב דכלא אתמר. ועם כל דא בעי ליה לכר נש למדחל תדיר ולצלאה קמי קדשא בריך הוא בצלותא דכתיב אשרי אדם מפחד תמיד ולימדחל תדיר קמי קדשא בריך הוא) והא אוקמוה. תא חזי צלותא דאבהן קיימו עלמא, וכל בני עלמא עלייהו קיימי וסמכין, לעלם ולעלמי עלמין לא (ג) אתנשי זכותא דאבהן, בגין דזכותא דאבהן איהו קיומא דעילא ותתא, וקיומא דיעקב איהו קיומא שלים יתיר מבולהו, ובגין כך בשעתא דעאקו לבנוי דיעקב, קדשא בריך הוא אחמי קמיה דיוקנא דיעקב וחיים על עלמא כמה דאת אמר (ויקרא כ"ו) וזכרתי את בריתי יעקוב, יעקוב בואו, אמאי בואו, בגין דאיהו דיוקנא דיעקב ממש. תא חזי כל מאן דחמי ליה ליעקב במאן דאסתכל באספקלרייא דגהרא, והא אתמר דשופריה דיעקב פשופריה דאדם קדמאה. אמר רבי ייסא אנא שמענא דכל מאן דאסתכל בחלמיה וחמא ליה ליעקב (ה) מקסטר בקוספוי, חיינ אתוספן ליה. רבי שמעון אמר הא אתמר דרוד מלכא עד לא הוה, לא הוה ליה חיים כלל, בר דאדם קדמאה ירב ליה שבעין שנין מדיליה, וכך

הוה

(א) אט"ג דרבי חלמור כפטר קירב רבי אלס סס רכרו סמחנר ססטר שחכרו כל סמומרות יחד שחכר רבו אכל ססיו סופר של רשבי וסס חנקיס לפרשייה כל כ' יב' כפרטט של יוסא אמרו מדעתם כמס דהנינו וכו' וכיוכלה נוס וש רכוס כווסר וכלפיו מתרנס כסכו י' ח' י' וכ' כווד חרמ"ח כם משנה חכמים עש"ב מחו"ן: (כ) ר"ל שחירלו ר"ל כל ג' עונות כנגד סחו' סוס עוסק בגידול כבו' וכנגד כווד ח"ח חים סוסק כסל חרמים לקיים סאמרוס' וכנגד כ' לחיות נידות סו' ר"ח עש"ב: (ג) סונוי דלל כחלמוד' רונן דלסרי' חסס זכיה אכס סכס ר"ס וע' ס' עקב וחללא כחח ח' א' (ד) סקיסט כמלכיסאי יקיסטל סו' סלכוס

הוה קיומה דדוד מלכא שבעין שנין הוה • וקוימא דאדם קדמארה
אלף שנין חסר שבעין • אשתכחו בהני אלף שנין קדמאי אדם
הראשון ודוד מלכא • פתח ואמר (תקלים כ"ב) חיים שאל ממך נתתה
לו ארך ימים עולם ועד • חיים שאל ממך, דא דוד מלכא, דהא כד
ברא קדשא בריך הוא גנתא דערן אטיל ביה נשמתא דדוד מלכא,
ואסתכל ביה וחמי דלית ליה חיים מדיליה כלום, וקיימא קמיה כל
יומא • בין דברא אדם הראשון, אמר הא ודאי קיומיה, ומאדם קדמארה
הוא שבעין שנין דאתקיים דוד מלכא בעלמא • תו אבהן שבקו ליה
מחייהון כל חד וחד • אכרדהם שבק ליה וכן יעקב ויוסף • יצחק לא
שבק ליה כלום, בגין דדוד מלכא מסטריה קא אתא • ודאי אכרדהם
שבק ליה חמש שנין, דהוה ליה לאתקיימא מאה ותמנין שנין ואתקיים
מאה ושבעין וחמש שנין, חסרין חמש • יעקב הוה ליה לאתקיימא
בעלמא כיומי דאכרדהם, ולא אתקיים (דקס"ח ע"ב) אלא מאה וארבעין
ושבע שנין, חסרים תמנייא ועשרין • אשתכחו דאכרדהם ויעקב שבקו
ליה מחייהון תלתין ותלת שנין • יוסף דאתקיים מאה ועשר שנין, הוה
ליה לאתקיימא מאה וארבעין ושבע שנין כיומי דיעקב, וחסר כגהון
תלתין ושבע שנין • הא שבעין שנין דשבקו ליה לדוד מלכא לאתקיימא
בהון, ובהו אתקיים דוד בכל אינון שנין דשבקו ליה אבהן • ואי
תימא יצחק אמאי לא שבק ליה כלום כהני, בגין דאיהו חשך, ודוד
מסטר דחשך קא אתא, ומאן דאיהו בחשך לית ליה נהורא כלל
ולית ליה חיים, וכגין כך לא הוה לדוד חיים כלל • אבל אלן דהוה
להון נהורא, נהירו ליה לדוד מלכא, ומנייהו אצטריך לאנהרא ולמהו
ליה חיים, דהא מסטרא דחשך לית ליה חיים כלל • ועל דא לאאתא
יצחק בחושבנא • ואי תימא (ב) יוסף אמאי יתיר מכלהו, אלא ודאי
יוסף בלחודו ככלהו בגין דאקרי צדיק, ודא הוא דאנהר לסיהרא
יתיר מכלהו, וכגין כך האי שבק ליה לדוד מלכא יתיר מכלהו חיי
דכתיב (כרפ"ה ב) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ

חא

(ב) כו' אמאי נתן לו ככלהו אי כחו כשלמה אחרים ויעקב נוחא אד"ר כחבלבל כסס לקיים מחננו ויחזק לז נתן שנה מסטרא דחשך
אבל יוסף מי סכניסו • אי סוף לו מס איכוס יז ליוסף למסלו סקומו על יתק • ותי' כגין דאקרי לדיק כי יסוד נקר' ק' ח' אוספוס
יתק לך יתק כתי' עניכוס סערא וחסך ולכן נתן לו יתק כעלמי ככתיבתו למשם סערא יסוד ק' ח' וז' כגין דאקרי לדיק כי לדיק
עם סתיותו כתי' יתק • ותי' ג' ח' לפי ששטח כן דוד וחס את משת כן יוסף לכך יוסף נתן לדוד כ"כ שנים ז' • ויחזק לז ס' מ'
נהר סערא' וז' יתק כעשר כיוסף ולכן יוסף נתן כמקום יתק חס עניכור לטומו לדיק כמ' ט' ודוק כי קדמוי' סוף :

תא חזי יעקב צלותיה אגין ליה מעשו, כגין דבעא לסלקה זכותיה
לבנוי אכתריה ולא לאפקא ליה השתא לגבי דעשו • ועל דה צלי
צלותיה לקדשא כריך הוא ולא אכתמיד על זכותיה לשיזכא ליה בגיניה:
ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר
לפליטה • תא חזי מה כתיב ויחץ את העם אשר אתו ואת
הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות • אמאי לשני מחנות, כגין
דאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר
לפליטה • תא חזי שכינתא לא עדאת מאהל לאה ומאהל רחל, אמר
יעקב ירענא דהא נטירו לון לאלין מן קדשא כריך הוא • מה עבד
וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה • אמר אם יקטיל עשו לאלין
יקטיל, אבל אלין לא מסתפינא מנייהו כגין דשכינתא עמהון, ועל דא
והיה המחנה הנשאר לפליטה. כיון דעביד האי, אתקין צלותיה עלייהו
מה כתיב ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק • האומר
אלי שוב לארצך ולמולדתך ואטיבה עמך • רבי יוסי פתח ואמר
(חכמים ק"ב) תפלה לעני כי יעטוף ולפני יי ישפוך שיחו • האי קרא
אוקמוה בכמה אתר • אלא דוד מלכא אמר דא כד אסתכל וחמא
במלי דמסכנא, ואסתכל ביה כד הוה אזיל וערק מקמי חמוי, אמר דא
תפלה לעני, דא היא צלותא דבעי (א) מסכנא קמי קדשא כריך הוא
ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהון דעלמא • כתיב הבא תפלה לעני,
וכתיב התם (ב) תפלה למשה איש האלהים, מה בין האי להאי, אלא
דא תפלה של יד ודא תפלה של ראש, ולית לאפרשא בין האי תפלה
לעני ובין תפלה למשה איש האלהים, ותרווייהו שקילין כחד, ועל דא
צלותא דעני אקדימת קמי קדשא כריך הוא מכל צלותין דעלמא •
כגין דכתיב (ג) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגומר • תא חזי
תפלה לעני דא תפלה של יד, דעני אתדבק במסכנותיה כמאן דלית
ליה מגרמיה פלוס דכר אחר תפלה, דא משה • לעני דא דוד • כי
יעטוף, כד אתבסויי סיהרא ואתבסי שמשא מנה • ולפני יי ישפוך
שיחו, כגין לאתחברא בהדי שמשא תא חזי צלותא דכל בני נשא
צלותא, וצלותא דמסכנא איהי צלותא דקיימא קמיה דקודשא כריך

הוא

(א) פי' שרוד סס"ג כ"ב שו"י ותקני כ"י סס"ג וחסלל כו' לקב"ט ע"ד יודר ועקב כדר לאשר ליהרות ז"ח :

תִּימָא קְרִיבִין אוּחְרַנִּין סַתָּם אַחִין אַקְרוּן מִיד עֵשׂוּ • סְאִי טַעמָא בְּגִין לַפְרָשָׁא מְלָה כְּדַקָּא יָאוּת • וְאִי תִימָא אֲנָא אֲמָאִי אַצְטְרִיךְ, בִּי יָרָא אֲנִכִי אוּתוּ פִן יָבֵא וְהַבְנִי, בְּגִין לֹאֲשַׁתְּמוּדַעָא מְלָה לַעֲיִלָא וּלְפַרְשָׁא לָהּ כְּדַקָּא יָאוּת וְלֹא יִסְתִּים מְלָה :

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הִיטִיב אִיטִיב עֵמֶךְ וְגוֹמַר • וְאַתָּה אָמַרְתָּ הִיטִב אִיטִיב • מְאִי (ב) וְאַתָּה, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (מַסְתִּים ט') וְאַתָּה מַחִיה אֵת כֻּלָּם

אוּף הֵבֵא וְאַתָּה אָמַרְתָּ • תָּא חֲזִי דוֹר מְלַבָּא אָמַר (מַסְתִּים ט') יִהְיוּ לְרַצוֹן אֲמַרִי פִי, אֲלִין מְלִין דֹּאֲתַפְרִשֵׁן • וְהַגִּיזִין לְבִי, אֲלִין מְלִין דְּסַתִּימִן דְּלֹא יְכִיל בְּר נִשְׁ לַפְרָשָׁא לֹוֹן בְּפּוּמִיהָ, דָּא הוּא הַגִּיזִין דֹּאִירָוּ כְּלַבָּא דְּלֹא יְכִיר לֹאֲתַפְרִשָׁא • וְעַל דָּא אַצְטְרִיךְ מְלָה לֹאֲתַפְרִשָׁא בְּפּוּמָא, וּמְלָה דְּתַלְיִיא כְּלַבָּא וְכֹלָא רֹזָא אִיהוּ • חֵד לְקַבֵּל דְּרַגָּא תַתָּאָה וְחֵד לְקַבֵּל דְּרַגָּא עֲלָאָה • מְלָה דֹּאֲתַפְרִשָׁא, לְקַבֵּל דְּרַגָּא תַתָּאָה דֹּאֲצְטְרִיךְ לֹאֲתַפְרִשָׁא • הֵהוּא דְּתַלְיִיא כְּלַבָּא אִיהוּ לְקַבֵּל דְּרַגָּא פְּנִימָאָה יְתִיר, וְכֹלָא כְּחֵדָּא אִיהוּ • וְעַל דָּא אָמַר יִהְיוּ לְרַצוֹן אֲמַרִי פִי וְהַגִּיזִין לְבִי לְפִנֵּיךְ וְגוֹמַר • כְּגוֹנָנָא דָּא אָמַר יַעֲקֹב, בְּקַדְמִיתָא פְּרִישׁ מְלָה כְּדַקָּא יָאוּת, וּלְבַרְחַר סַתִּים מְלָה רֹאִיהִי תַלְיִיא כְּהַגִּיזִינָא דְּלַבָּא דְּלֹא אַצְטְרִיךְ לַפְרָשָׁא דְּכַתִּיב (כְּרַחֲמִית ל"ב) וְשַׁמְתִּי אֵת זֶרַעַךְ כַּחֲלוֹל הִים אֲשֶׁר לֹא יִסְפֵּר מְרֹוב, הֵבֵא אִיהוּ מְלָה דְּתַלְיִיא כְּלַבָּא דְּלֹא אַצְטְרִיךְ לַפְרָשָׁא • וְכֵן אַצְטְרִיךְ כְּדַקָּאֲמַרִן בְּגִין לִיחְדָּא יְחוּדָא שְׁלִים כְּדַקָּא יָאוּת • זְבֹאֲן אִינוּן צְדִיקִיא דִּידְעִי לְסַדְרָא שְׂכַחָא דְּמֵאֲדִיהוֹן כְּדַקָּא יָאוּת וְלִמְכַעֵי כַּעוּתְהוֹן, וּבְגִין כֵּךְ כַּתִּיב (יִשְׁעִיחַ מ"ט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֲתַפְאֵר • (ס"ה) כַּתִּיב גַּם אֵת הַשְּׁנַי גַּם אֵת הַשְּׁלִישִׁי וְגוֹמַר • שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים גַּם, רַמְזוּ לְשֹׁלֶשָׁה גֵּאוּלוֹת עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה צְדִיקִים (כ) מִשְׁרָה מְרַדְכִי מְשִׁיחַ, שְׁעַרְתִּיד לְגֵאלֵנוּ בְּקִרְוֹב :

וְיִוְתָר יַעֲקֹב לְכַדוֹ וְגוֹמַר רַבִּי חֵיִיא פִּתַּח וְאָמַר • (זִהְלוּס כ"ה) לֹא תֵאֵנָה אֲלִיךְ רַעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב כְּאַהֲלִיךְ • תָּא חֲזִי כֵךְ בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא, עַבְד כְּכַל יוֹמָא וְיוֹמָא (דְּקַס"ט ע"ב) עֲבִידְתִּיה דֹּאֲתַחְזִי לִיה וְרֵהָא אוּקְמוּהָ וְאַתְמַר, (ד"ה ל"ג) וְאִי תִימָא בְּיוֹמָא רַבִּיעָאָה עַבְד

נהורין
(ב) לְשׁוֹבֵר, ט' פִּי' סַסֵּם סִסִּיחַ סִסִּיחַ כֻּלְלָה מֵאֲלָף וְעַד חֲמִישִׁי אֲקִרְוִי אֲתָם ח'ס כֵּלָן וְאֲתָם אֲתָם שִׁטְנִי לִיעִיב לִדְמִיוּלָל כְּמַרְסִם אֲלֵמָה כְּשִׁלְלָה כֵּל סְלוּחוֹת מְלֻחוֹת סוּר סוּר סִתָּן וְסוּיָבוּ עַל יְחִיד סִתָּן וְסַמֵּי וְאֵלֵם סִסִּיחַ ח'ס וְסַמֵּי ח'סֵם כֵּם • זִכְרִית אֲחִימֵלִים יִכְסֵם לְכַל סוּיָבוּ סְעוּכִית • וְלֵם • (כ) פִּי' גִּיס ר'סֵם כִּיֵּלֵם סַסֵּם כִּיֵּלֵם מְרַדְכִי • כִּיֵּלֵם סִסִּיחַ

נהורין, וכדין אתברי סיהרא חסר נהורא דאזעירת גרמה • ובגין דאיהי מארת חסר וא"ו, אתייהיב דובתא לשלטאה כל רוחין ושדין (א) ועלעולין ומזיקין וכל רוחי מסאבי, בלהו סרקין ושאטין בעלמא לאשטאה, ואתמנן בדובתי דאתחריבו ובחקלן תקיפין ובמדברין חריבין, ובלהו מסטרי רוח מסאבא והא אתמר • דהא רוח מסאבא דאתייה מנחש עקימאה איהו רוח מסאבא ממש ואיהו אתמנא בעלמא לאשטאה בר נש לגביה ועל דא יצר הרע שליט בעלמא, ואיהו אתמני לגבייהו דבני נשא ואשתבח עמהון, ובעקימו (ב) ובתסקופין אתי לגבייהו לאשטאה לון מארחוי דקדשא בריך הוא • וכמה דאסטי לאדם קדמאה וגרים מותא לכל עלמא, הבי גמי אסטי להו לבני נשא וגרים לון לאסתאבא, ומאן דאתי לאסתאבא איהו משיך עליה ההוא רוח מסאבא ואתדבק בהדיה, וכמה אינון דזמינן לסאבא ליה ומסאבין ליה ואיהו מסאב, וסאבין ליה כהאי עלמא ובההוא עלמא והא אתמר ובשעתא דאתי בר נש לאתדבאה, ההוא רוח מסאבא אתכפייה קמיה ולא יכיל לשלטאה עלוי וכדין כתיב לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך • אמר (ג) כדאמר) רבי יוסי לא תאנה אליך רעה, דא לילית • ונגע לא יקרב באהלך, אלן שאר מזיקין והא אוקמורה ואתמר • רבי אלעזר אמר הא אמרן דלא יפוק בר נש יחדארה בליליא, וכל שכן בזמנא דסיהרא אתבריאת והיא חסרה ואוקמורה, דהא בדין רוחא מסאבא שלטא ודא הוא רוח רעה, מאן רעה, דא חיויא בישא • ונגע, דא הוא (ד) מאן דרכיב על חיויא • רעה ונגע כחדא אינון, (ה) ואף על גב דתנינן דנגע, אלן נגע בני אדם דנפקו מאדם, דהא כל אינון שנין דלא קריב אדם עם אתתיה, רוחי מסאבי הוו קא אתיין ומתחממן מניה ואולידן מניה, והגי אקרון נגע בני אדם • והא אתמר דכד בר נש בחלמיה ולא שליט בגופיה, וגופא אשתכך רוח מסאבא אתייה ושרייה עליה, ואית זמנין דרוחי נוקבין מסאבין אתיין וקרבן בהדיה, ומשכין ליה בהדיהו ומתחממן מניה, ואולידו לבתר רוחין ומזיקין. (נגעי בני אדם כ"ה בגוונא בני נשא) ולזמנין אתחזיין כחיו בני נשא, בר דלית לון שערי ברישא • ובכלא אית ליה

דבר

(א) רוח סאבא: (ב) ובעליות רכוס: (ג) סוף סמ"ל לטול ל"ס כ': (ד) ל"ד ל' וד' ט"כ:

לבר נש לאסתמרא מקמייהו, כגין דיהך בארחי דאורייתא ולא
 יסתאב בהדייהו. דהא לית לך מאן דנאים כליליא בערסיה דלא טעים
 טעמא דמותא, ונפקת נשמתיה מניה, וכיון דאשתאר גופא בלא
 נשמתא קדישא, רוח מסאבא זמין ושריית עליה ואסתאב. והא אוקימנא
 מלה דלית ליה לבר נש לאעברא ידוי על עינוי בצפרא, כגין דהא
 רוח מסאבא שריית עלייהו וכולי והא אתמר. תא חזי דהא יעקב
 אף על גב דאתרחים קמי קרשא כריך הוא, כגין דאשתאר בלחודוי
 רוחא אחרא הוה זמין לאזרווגא בהדיה. רבי שמעון אמר תא חזי מה
 כתיב ביה בההוא רשע דבלעם, וילך שפי. מהו שפי, יחידאי. כמה
 דאת אמר שפיפון עלי ארח, כהאי חזיית דאזיל יחידאי (6) וכמין עלי
 ארחין ושבילין. הכי נמי בלעם הוה אזיל יחידאי, מאי טעמא, כגין
 לאמשבא עליה רוחא מסאבא. דכל מאן דאזיל יחידאי בזמנין ידיען
 אפילו כמתא באתרין ידיען משיך עליה רוחא מסאבא. כגין כך בכל זמנא
 לא יהך בר נש יחידאי בארחא ובמתא, אלא באתר דבני נשא אזלין
 ותבין ומשתכחין תמן, ועל דא לא יהך בר נש יחידאי כליליית
 הואיל ובני נשא לא משתכחי, והיינו טעמא דלא תלין נבלתו.
 (דק"ע ע"6) דלא לקיימא גופא מיתא בלא רוחא על ארעא כליליא. כגין כך
 ההוא רשע דבלעם הוה אזיל יחידאי כהאי נחש כמה דאוקמוה:
 ויאבק איש עמו. מאי ויאבק (ג' לוי) (ראמר ב) רבי יהושע בן לוי מלמד
 דסליקו אבק דרגליהון עד כורסי יקרא, כתיב הכא בהאבקו
 עמו, ובתיב אבק רגליו, וההוא מלאך שרו של עשו הוה ואיהו סמ"אל,
 כגין כך דינו הוא שיעלה אבק דרגליו עד בסא הכבוד, שהוא מקום
 המשפט. רבי שמעון אמר מן אבק. (ג) אבק שפל לעפר מה בין
 עפר לאבק, דא אבק דאשתאר מן נורא ולא עביד איבין (בעלמא) לעלמין,
 עפר דכל איבין נפקי מניה ואיהו כללא דלעילא ותתא. אמר רבי
 יהודה אי הכי מאי (סמ"אל א' כ) מקים מעפר דל. אמר ליה כמשמעו,
 אבל כהאי גוונא מקים מעפר דל, כגין דלית ליה מגרמיה בלוס. ומההוא
 עפרא נפק דל דלית ליה בלוס. ומההוא עפר כל איבין וכל טיבור עלמא

נפקי

(6) וסוף אורח על דרכים ומחוכות לנשך כעקבי סוס: (כ) כס"א חזי עד דס"א מין אבק וכל כו' ריב"ל לית שיבתא לחזירי ריב"ל א"ס
 לבי"מ"ס דוח כעול דק קס"א א' חין לרין למיחקי מל"ן: (ג) כל' דר"ל לזכות בקרא אבק טבל לאפר סמ"א בקרא אפר וסמ"א היעשה
 דלא עברי סו"י כחש"ק יחש"ב בקרא עכו.

דיתתקפון וינהיר לון קדשא בריך הוא לעלמין וכלא שאלי לון
 ואמרי מי זאת הנשקפה כמו שחר, איהו (6) קדרותא דצפרא, ודא
 איהו נהורא דקיק • ולבתר יפה כלבנה, בגין דסיהרא נהורא דילה
 נהיר יתיר משחר, ולבתר ברה בחמה, בגין דנהוריה תקיף ונהיר יתיר
 מסיהרא • ולבתר איומה כנדרגלות, תקיפא בנהורא תקיף בדקיא
 יאות • תא חזי בעוד דאתחשך יממא, ואתכסיא נהורא ואתי צפרא,
 יתנהר בקדמיתא ועיר ועיר עד דיתרבי נהורא בדקא יאות • דהא
 בין דקדשא בריך הוא יתער לאנהרא לה לכנסת ישראל, יתנהר
 בקדמיתא כמו שחר דאיהו אוכמא • ולבתר יפה כלבנה • ולבתר
 ברה בחמה • ולבתר איומה כנדרגלות כמה דאתמר • (דק"ע ע"ב) ותא חזי
 בין דאסתליק צפרא, דהא לא כתיב כי בא השחר אלא כי עלה
 דהא בזמנא כי בא השחר, כדן אתתקף ההוא ממנא ואביש ליה
 ליעקב, בגין דההוא ממנא אביש ליעקב למיהב תקיפו לאתתקפא
 לעשו, וכד סליק ההוא אוכמא דשחר ואתחזי, אתא נהורא ואתתקף
 יעקב, דהא כדן מטא זמניה לאתנהרא, מה כתיב ויזרח לו השמש
 כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו • ויזרח לו השמש דהא
 כדן זמנא לאתנהרא • והוא צולע על ירכו • כדן איהו רמו, דהא
 בעוד דישראל בגלותא וסבלין באבין וצערין וכמה בישין, כד אתנהיר
 לון יממא וייתי לון נייחא, כדן יסתכלון ויכאכון בגרמייהו מכפמרה
 בישין וצערין דסבלו ויתמהו עלייהו, בגין כך ויזרח לו השמש דההוא
 זמנא דנייחא, וכדן והוא צולע על ירכו, אתכאב וצער גרמיה על מה
 דעבר. ואיהו כד אסתלק קדרותא דשחרא, כדן אתתקף ואתאחיד
 ביה דהא אתחלש חיליה דלית ליה שולטנותא אלא בליליא, ויעקב
 שלטנותיה ביממא • ועל דא אמר ויאמר שלחני כי עלה השחר דהא
 אנא ברשותך קאימנא והא אתמר ואוקמוה :

(כ) (על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגומר כי נגע בכף
 ירך יעקב בגיד הנשה, דאפלו בהנאה אסיר, ואפילו ליהביה
 לכלבא • ואמאי אקרי גיד הנשה, כלומר גיד דאיהו מנשה לבני נשא
 מפולחנא דמריהון, ותמן הוא יצר הרע רביע. וכיון דאתדבק עם יעקב

לא אשכח אתר דיכיל לאתנברא עליה דיעקב, בגין דכל שיפי גופא
 סייעי ליעקב, וכלהו הוו תקיפין ולא הוה בהון חולשא. מה עבד ויגע
 בכף ירכו בגיד הנשה, בזיניה, ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה, ומתמן
 אתי יצר הרע על בני נשא, ובגין כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני
 ישראל את גיד הנשה, כמה דאמרו חברייא כשייפין דבר נש דרמיו
 לעילא אי טב טב ואי ביש ביש, ובגין כך כל שיפא מתקיף שיפא
 ודאי, וגיד הנשה מתקיף ליצר הרע דהוא זיניה, ובני ישראל לא יאכלו
 ליה דלאו אינון מסטריה ומזיניה, אבל עמין עובדי עבודה זרה יאכלו
 ליה, דאיהו מסטרא ומזינא דמלאכא דילהון דאיהו סמ"אל, בגין
 לתקפא לבהון. בגין דאית בכר נש מאתים ושמונה וארבעים שייפין
 לקבל מאתים ושמונה וארבעים פקודין דאורייתא, דאינון למעפד
 אתייהבו, ולקבל מאתים ושמונה וארבעים מלאכין דאתלבשת בהון
 שכינתא ושמא דילהון כשמא דמדיהון. ואית בכר נש שלש מאות
 וחמשה וששים גידין, ולקבלהון שלש מאות וחמשה וששים פקודין
 דלאו אינון אתייהבו למעבד, ולקבל שלש מאות וחמשה וששים יומי
 שתא, והא תשעה באב חר מנהון דאיהו לקבל סמ"אל, דאיהו חר
 מאינון שלש מאות וחמשה וששים מלאכין, (כ"ג יומין) ובגין כך אמרה
 אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה, א"ת לאסגאה תשעה
 באב דלא אכלין ביה ולא שתין, ובגין כך הוא קדשא בריך הוא כלא
 ונרמו בהון רמו ליעקב ויאבק איש עמו, ככל יומי שתא, וככל שייפין
 דיעקב, ולא אשכח בר ההוא גיד הנשה, מיד תשש חיליה דיעקב.
 וכיומי שתא אשכח יום תשעה באב דביה אתתקף, ואתגור דינא
 עלנא ואתחרב בי מקדשא, וכל מאן דאכיל (ה) בתשעה באב פאילו
 אכיל גיד הנשה) רבי חייא אמר אלמלא לא אתחלש חילא (כ"ג אתר)
 דא דיעקב, איתקיים יעקב לגביה, ואתבר חילא דעשו לעילא ותתא.
 רבי שמעון פתח ואמר (ימקאל ה) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום
 הגשם פן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יי ואראה ואפול
 על פני וגומר. האי קרא אתמר. אבל תא חזי דהא כתיב (דברים ל"ה)

ולא

(ה) כי רמז ד' לומר גיד ג' ב' כחציו יורד יורד כעכב ד' טס כל סחיכס עילס יי כחמיו ח' טו ח' חסעס בו נלס יאכלו כלי חלס יאסו
 ויזס ט"כ בו גליעס לס"פ כחי כניד סנפס. לכן חסוכל כט"כ כליכס נ"ס. קר"כ.

ולא קם נביא עוד בישראל כמשה • מרה בין משה לשאר נביאי
 עלמא, משה אסתכל באספקלרייא דנהרא, שאר נביאי לא הוו כסתכלי
 אלא באספקלרייא (רקע"ט ע"ב) דלא נהרא • משה הוה שמע וקאים
 על רגלוי וחיליה אתתקף, והוה ידע מלה על בורייה כמה דכתיב
 ומראה ולא בחידות • שאר נביאי הוו נפלי על אנפיהו ואתחלש
 חילא דילהון, ולא הוו יכלי לקיימא על בורייה דמלה, מאן גרם לון
 דא, כגין דכתיב כי נגע בכף ירך יעקב והוא צולע על ירכו • וכד
 אינון נביאין לא יכילו לקיימא על מה דזמין קדשא בריך הוא למעבד
 ליה לעשו, בר עובדיה נביאה דהוה גיורא דאתי מסטרא דעשו, דא
 קאים בקימיה עליה דעשו ולא אתחלש חיליה • ועל דא כל שאר
 נביאי אתחלש תוקפיהו, ולא הוו יכלין לאתקיימא לקבלא מלה ער
 בורייה כדקא יאות • מאי טעמא, כגין כי נגע בכף ירך יעקב כגיד
 הנשה, דנסיב ושאיב כל חילא דירכא, ועל דא אתבר חילא דירכא
 ואשתאר צולע על ירכו, דהא כל נביאין דעלמא לא יכילו לאדבקא
 ולקיימא ביה • תא חזי נביאין בלהו, בר משה לא קיימו בתוקפיהו
 כדקא חזי • ומאן דלעי באורייתא ולית מאן דסמך ליה, ולא אשתבח
 מאן דאטיל מלאי לכיסיה לאתתקפא • על דא אורייתא קא משתפחא
 בכל דרא ודרא, ואתחלש תוקפא דאורייתא כל יומא ויומא, כגין
 דלית לון לאינון דלעאן בה על מה דסמכין • ומלכו חייבא אתתקף
 בכל יומא ויומא • תא חזי כמה גרים חובא דא, דכגין דלית (יו) מאן
 דאסמך לאורייתא כדקא יאות, אינון סמכין חלישין וגרמין לאתתקפא
 להווא דלית ליה שוקין ורגלין לקיימא עליהו פתח ואמר (כראשית ג)
 ויאמר יי אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל הבהמה
 וגומר, על גחונך תלך • מאי על גחונך תלך • דאתברו סמכין דיליה
 וקציצו רגלוי, ולית ליה על מה דקאים • וכד ישראל לא בעאן לסמכא
 לה לאורייתא, אינון יהבין ליה סמכין ושוקין לקיימא ולא אתתקפא בהו • תא
 חזי כמה עקימו וחכימו אתחבם בהווא ליליא ההוא דרכיב נחש לקבליה
 דיעקב, דהא איהו הוה ידע דכתיב הקול קול יעקב והיודים ידי עשו,
 ואי פסיק קלא דיעקב בדין והיודים ידי עשו • כגין כך אסתכל לכל
 סטרין לאבאשא ליה ליעקב ולאפסקא קליה, וחמא ליה תקיף בכלא,

דרועין (6) מסטרא דא ומסטרא דא דאינון (5) תקפין, רגופא אתתקף
 בינייהו, וחמא תוקפא דאורייתא דאתתקף בכלא, כרין וירא כי לא
 יכול לו, מה עבד, מיד ויגע בכף ירכו, דאתחכם לקכליה, אמר בין
 דאתברו סמכין דאורייתא, מיד אורייתא לא אתתקף, וכרין יתקיים
 מה דאמר אבוהון (סס כ"ז) הקול קול יעקב והידים ידי עשו, והיה
 כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך, וכדא אתחכם לקכליה דיעקב,
 דהא כגין (ג) דיתבר חילא דאורייתא אול ואתתקף עשו, וכד חמא
 דלא יכיל לה לאורייתא, כרין חליש תוקפא דאינון דסמיכין לה, רבד
 לא ישתכח מאן דסמך לאורייתא, כרין לא יהא קול קול יעקב ויהון
 ידים ידי עשו, וכד חמא יעקב הכי, כד סליק צפרא אתקף (יעקב) ביה
 ואתגבר עליה, עד דאיהו כריך ליה ואודי ליה על אינון כרכאן ואמר ליה לא
 יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, לאו יעקב בעקימו, אלא בגאותא
 ותוקפא דלית מאן דיכיל לך, ותא חזי מהאי נחש כמה חילין
 מתפרשן לכל סטר ואשתכחו בעלמא לגבי בני נשא, וכעין לקיימא
 לההוא גיד הנשה, דאף על גב דקריב ביה ההוא דרכיב על חיויא,
 קיים איהו ואתקיים כגוון ולא אתבר, וחילא בעין לאתתקפא בעלמא
 ולאחזאה כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל, וכד חמי דהא לא
 אתבר ולא אחאכיל ההוא אתר, כרין אתבר חיליה ורתוקפיה
 (רקע"א ע"כ) ולא יכיל לאבא'שא לכנוי דיעקב, ועל דא לא בעין למיהב
 דוכתא לכרייתא דעלמא למיכל ליה, ולא לאתאכלא כלל, רבי ייסא
 סכא דרש, כי נגע בכף ירך יעקב, כתיב הכא כי נגע בכף וכתיב
 התם (נחמד י"ט) כל הנוגע במת בנפש האדם (יטמא) וגומר, מה להלן
 מסאבא אוף הכא נמי מסאבא, דסאיב ההוא אתר, ומאתר מסאבא לית לן
 (לאמתקנא) לאתהנאה מגיה כלל, כל שכן באתר דקריב ההוא סטר
 מסאבא, ואורייתא לא קאמר אלא כי נגע, וכתיב ויגע בכף ירכו
 כמה דאת אמר (סג) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא, כריך רחמנא
 דיהיב אורייתא לישראל למזכי בה בעלמא דין ובעלמא דאתי כמה
 דכתיב

(א) ע"י כתיבת נחמיה אחי נחמיה יחיא מרכבם חלום ואינו יכול לו לפי שיש לו דרועין דווקא לו סיוע מח"ס חס שאמר לו למעטו אינו יכול
 יגע בכף ירכו, סוסבי סמרים: (ג) כירוב כי סוריעים מחוקקים מנ"ץ כנגפים כגושאליט אומר שניך כמסירות, ו"ז ומיוון חקיקו דנושא
 יאטו קן למעגם כי מחוקקים ס"ח כי זה כיעל מחכמם וס כיעל מכינס ומשכועים כו וכברט כסיד כ' עטרין כגובר כסודרס. (ג) סקלום
 שלש פגנע כקף ירכו שנים נשכר מינע דאורייתא עשו סולן וחוק וירא גאלום וס:

דכתיב (משנ"ג) ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד :

והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו .

רבי אלעזר פתח ואמר (שמות ל"ד) כי לא תשתחוה לאל אחר כי

י קנא שמו . וכי יעקב דאיהו (ה) שלימא דאבהו דאתבריר (כ) חולקא

(ג) שלימתא לקדשא בריך הוא, ואיהו אתקריב לגביה יתיר (ס"ה) ואשתלים

לעילא ולתתא) היך סגיד ליה הוא רשע דעשו דאיהו בסטרא דאל אחר

ומאן דסגיד ליה סגיד לאל אחר . אי תימא בגין דאמרו תעלי

בעידינה סגיד ליה, לאו הכי, דהא עשו כאל אחר הוה, ויעקב לא

יסגוד ליה הוא סטרא ולה הוא חולקא (ו) כלל . (פתח רבי אבא ואמר) אלא

כתיב (שמות ט' כ"ה) ואמרתם כה לחי ואתה שלום וכיחך שלום וכל אשר

לך שלום . והא אתמר דאסיר (ד' ט"ז ל"ג ליה) לאקרומי ליהו שלום

לרשיעיא, וכיון דאסיר, היכי אשבחנא דדוד אמר האי קרא לנבל, אלא

הא (שמות כ"ג כ"ב) אוקמוה דלקדשא בריך הוא קאמר, בגין לקשרא ליה

לחי, וחשיב נבל דעליה קאמר . בגוונא דא (בראשית ט"ו) וישתחו ישראל

על ראש המטה, וכי לגביה דבריה סגיד, אלא לאתריה דשכינתא קא

ברע וסגיד . אוף הכא והוא עבר לפניהם, מאי והוא, דא שכינתא

עלאה דהוה אזלא קמיה (י"ב) ודא הוא נטירו עלאה, כיון דחמא יעקב

אמר, הא עידן לסגרא לגביה דקדשא בריך הוא דהוה אזיל קמיה

וכדע וסגיד שבע זמנין עד גשתו עד אחיו, ולא כתיב וישתחו לעשו .

אלא כיון דחמא דהא קדשא בריך הוא אזיל קמיה כדן סגיד לקבליה, בגין

דלא למיהב יקר למסגד לאחרא בר מניה, וכלא איהו בדקא יאות

זכאין אינון צדיקיא דכל עובדיהון דקא עבדי בגין יקרא דמאריהון

איהו, ובגין דלא יסטון לימינא ולשמאלא :

וירץ עישו לקראתו ויחבקהו ויפול על צוארו, צוארו כתיב חסר, וישקהו

ויבכו . רבי יצחק אמר (ישעיה כ"ו) והרשעים כים נגריש כי השקט

לא יוכל ויגרשו מימיו רפש ומיט . האי קרא אתמר, ומלי דאורייתא

במה רזין עלאין אית בהו משניין דא מן דא וכלא חר . והרשעים

כים

(א) שעתו שלום . א"כ הוא ח"ח סמתיך שלום בין ח'יג וכחרי סכ"ס לכך וחיסו קריב לגביה יתיר מדר מנעו למעט ולמעט א"כ סך סגור וכי . (ב) מקרא טו"ב כי יסקכ כח"ל י"ג ונ"ג ומכח ס"ס ק"א מקס"ס : (ג) פירוש כי חזרו כח"ל סכ"ל ט"ב וסוף לספק ט"ס ק"ס בחרי לטעק וכדל"ז שט"ו טוב וכל סכ"ל ט"ו לכח"ו ו"ס לקכ"ס : (ד) פירוש חס"ל כשעתא דחלנין לוס ו"ס : (ה) משלשון חס"ל ס"ס י"ג למירוש כר"י ס"ס סכ"ל וכל חלנין סקוססת וכבר חס"ל סכ"ס כח"ל חס"ל לר"י סכ"ל : (ו) מל"ג

בים נגרש כי השקט לא יוכל, דא עשו דכל עובדוי ברשיעו ובחובא,
 דהא כד אתא לגביה דיעקב עובדוי לא הוה בשלם. ויפול על צוארו חד,
 צוארו דא ירושלם איהו צוארו דכל עלמא. ויפול על צוארו ולא על צוארין,
 בגין דתרין זמנין אתחרב בי מקדשא, חד מבכל וחד מזרעיה דעשו
 דאפיל גרמיה עליה זמנא חדא וחרוב ליה, ועל דא ויפול על צוארו.
 חד. וישקהו, נקוד לעיל, דלא נשקיה ברעותיה. ותנן מ"א דכתיב
 (מ"א כ"ו) ונעתרות נשיקות שונא, דא בלעס כד בריך לון לישראל, דהא
 לא בריך לון ברעותא דלפא, אוף הכא נעתרות נשיקות שונא, דא
 עשו. אמר רבי יוסי כתיב (תהלים ג') קומה יי הושיעני אלהי בי הבית
 את כל אויבי לחי שני רשעים שברת. ותנן אל תקרי שברת, אלא
 שרבכת, דהא (ה) אסגיאו שינוי וחשיב לנשכא ליה וכולי. ועל דא
 ויכבו, דא בכי. ודא בכי. ואוקמוה חברי"א. תא חזי כמה הורה
 (רקע"ב ע"ב) לביה ורעותיה דעשו לגביה דיעקב. דהא אפילו כההיא
 שעתא חשיב (ו) לארך זמנין (ס"ה לאורכא דיומין) למעבד ליה בישן
 ולקטרגא ליה, ועל דא ויכבו, דא הוה בכי דלא הוה חשיב לאשתזבא
 מן ירוי, ודא הוה בכי בגין דאכוי הוה קיים ולא יכיל ליה. אמר רבי
 אבא ודאי אתחלש רוגזיה דעשו בשעתא דחמא ליה ליעקב. מאי
 טעמא, בגין דהא אסתכס בהדיה ההוא ממנא דעשו, ועל דא לא יכיל
 עשו לשלטאה ברוגזיה, דהכי כל מלין דהאי עלמא תליין לעילא, וכד
 אסתכמו לעילא בקדמיתא אסתכמו לתתא, ושלטנותא לאו איהו לתתא
 עד דאתייהיב שלטנותא לעילא, וכלא דא כדא תלי"א:

יעבדנא אדני לפני עבדו ואני אתנהלרה לאטי וגומר. אמר רבי
 אלעזר היינו דקאמרין בקדמיתא, דיעקב לא בעא השתא
 אינון ברכאן קדמאי דברכיה אבוי, (ס"ה בגין דכתיב טוב לגבר פי ישא
 עול בנעוריו וכתיב ותשחק ליום אחרון) ועדיין לא אתקיימו ביה אפילו חד
 מנייהו, בגין דסליק לון לסוף יומיא בשעתא דאצטריכו לבנוי לגבי כל
 עמין דעלמא. ובגין כך בשעתא דאמר עשו נסעה ונלכה, ונפלוג האי
 עלמא כחדא ונשלוט כחדא, מרה אמר יעבד נא אדני לפני עבדו
 יקדים עשו שלטניה השתא בהאי עלמא, יעבור נא כמה דאת אמר
 ויעבר

(ה) שנתחייב שני כו' ולא יוכל לנסך נשיכת: (ו) לנחמין

(מיכה כ) ויעבור מלבם לפניהם וי' בראשם, אקדים אנת שולטנו-הך בקדמיתא כהאי עלמא • ואני אתנהלה לאטי, אנה אסלק גרמי לההוא עלמא דאתי, ולסוף יומיא לאינון יומיא דאזלי (א) לאט, לרגל המלאכה • מאן מלאכה • דא אספקלרייא דלא נהרא רבה אתעביד עבידתא דעלמא, אשר לפני, דא היא מן קדם " בכל אתר • ולרגל הילדים, דא הוא רזא דכרוכים, לאחואה רזא דמהימנותא דאיהו אתרבק בהו • עד אשר אבא אל אדני שעירה • אנה אסכול גלותא דילך, עד דייתי וימטי זמנא דילי לשלטאה על הר עשו כמה דאת אמר (עובדים 6) ועלו מושעיים בהר ציון לשפוט את הר עשו • וכדין והיתה ל" המלוכה: ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סבות על בן קרא שם המקום סבות • רבי חי'א פתח ואמר (תהלים קכ"ז) שיר המעלות לשלמה אם " לא יבנה בית וגומר • אם " לא ישמור עיר וגומר • תא חזי בשעתא דסליק ברעותא דקדשא פריך הוא למברי עלמא, אפיק (ט"ו 6) מבוצינא דקרדינותא חד (ג) קטורא, ואתלהיט מגו חשוכה, ואשתאר בסליקו, ונחתא לתתא, ההיא חשכה להיט (ואתלהיט) במאה שבילין, אורחין דקיקין דכרכין ואתעביד ביתא דעלמא • האי ביתא איהו גו אמצעיתא דבלא, כמה פתחין ואדרין ליה, סחור סחור דוכתין עלאין קדישין, חמן מקנני צפרי שמיא כל חד וחד לזיגיה • בגויה נפיק חד אילנא דברבא ותקיף עפייה ואנביה סגי מזונא לכלא ביה, ההוא אילנא סליק לענני שמיא ואתטמר בין תלת טורין, מתחות אלון תלת טורין, נפיק סליק לעילא נחית לתתא • האי ביתא אתשקי'א מניה, וגני' בגויה כמה גנזין עלאין דלא אתיידעו, כדא אתבני האי ביתא ואשתכלל • ההוא אילנא אתגלי'א ביממא ואתכסי'א בליליא, והאי ביתא שלטא בליליא ואתכסי'א ביממא, בשעתא דעאל חשוכא ואתקטיר ביה שלטא, וכל פתחין סתימין מכל סטורין, בדין כמה רוחין פרחין באוירא, תאיבין למנדע ולמיעל ביה, ועאלין בין אינון צפורין ונטלין סהדותא, ושטיין וחמאן מה דחמאן, עד דאתער ההוא חשוכא דאתקטיר ביה, ואפיק חד שלהובא ובטש בכל פטישין תקיפין, ופתח

פ' ניצוץ הקשה

פתחין

(א) פי כמה כסעך סגרוק וסרלל יהום מעט מעט וז' דחילי לט' ולפיקו עכו סקל סלעסו כז סו כפעס חסח כדוזה גרוזק ורלנז ס"ח א"ס: (כ) קטר ח' וסי' רש על אילנות הסערות כחשח'לענתם למטה מחבלם ע"י סכורה שהיא החסך כסוד הרוק שני וכענין סל' פ' ירו יסודם לרן: פי' קטורא גבול' דפתח' מסכה ולא אור' ס' סכורות: וע' מק'מ סירוח הכל' פ'רש"י.

פתחין ובקע (6) טנרין, סלקא ונחתא ההוא שלהובא, ובטש בעלמא
 ואתער קלין לעילא ותתא, כדון חד (דקע"כ ע"כ) כרוזא סליק ואתקטיר
 כאוירא וקרי • ההוא אוירא נפקא מגו עמודא דעננא דמדבחא פנימאה,
 וכד נפקא אתפשט בארבע סטרי עלמא. אלף אלפין קיימין מסטרא
 דאיהו שמאלא, ורבוא רבוון קיימין מסטרא דאיהו ימינא • וכרוזא
 קאים בקיימיה קרי בחיל ואכרין, כדון כמה אינון דמתקני שירתא
 ופולחין פולחנא, ותרין פתחין פתיחו חד לסטר דרומא וחד לסטר צפון •
 סלקא האי ביתא ואתייהבת ואתקטרת בין תרין סטרין ושירין מזמין
 ותושבחן סלקין • כדון עאל מאן דעאל בלחישו, וביתא מתלהטא בשית
 נהורין, נהרין זיוא לכל סטר, ונהרין רבוסמין נפקין ואתשקין כל חיות
 כרא כמה דאת אמר (תהלים ק"ה) ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם
 וגומר • וזמרון עד דסלקא צפרא • וכד סלקא צפרא, כדון כוכביא
 ומזלי שמייא וחיליהון בלהון משבחן ואמרי שירתא כמה דאת אמר
 (איוב ל"ח) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים • תא חזי אם " לא
 יכנה בית שוא עמלו כוניו בו אם " לא ישמור עיר שוה שקד
 שומר • אם " וגומר, דא מלכא עילאה דאיהו כונה להאי ביתא תדיר
 ואתקין ליה, אימתי, כד סלקין רעותין ופולחנין מתתא בדקא יאות •
 אם " לא ישמור עיר, אימתי, כשעתא דאתחשכא ליליא וסטרין מזינין
 שראן ושטאן בעלמא, ופתחין סתימין, ואתנטיר מכל סטרין דלא יקרב
 ביה ערלה ומסאבא כמה דאת אמר (ישעיה כ"ב) לא יוסיף יבא בך עוד
 ערל וטמא • דזמין קדשא בריך הוא לאעברא לון מעלמא • מאן
 ערל, ומאן טמא, אלא כלא חד, ערל וטמא דא הוא דאתפתא ביה
 ואזיל אבתריה ארם ואנתתיה, וגרימו מותא לכל עלמא, ואיהו דמסאיב
 האי ביתא, עד ההוא זמנא דיעבר ליה קדשא בריך הוא מעלמא
 בגין כך אם " לא ישמור עיר שוא ודאי • תא חזי ויעקב נסע סכתה
 אתנטל לקבלא הולקא דמהימנותא • מה כתיב לעילא (ב) וישב ביום
 ההוא עשו לדרך שיערה • וכתיב ויעקב נסע סכתה • אלא כל חד
 אתפרש

(א) סטרי (ב) ק"ל סליק וילך יעקב סכתה ע"ר וישב סהר למקומו • אי ואמר ועשו כסא • בערת יתו מאי כדרכו • ל"א אלא כל סר
 אחרים והערים בו עשו אחיו בקל' ויש וישב כיום סהר עכו לדרך חוה לסיוו בקל' הניק' שיערם אכל ויעקב שמוס סלק ונסע ממדרגת
 למדרגה לא ח' ויש לו וילך לדרך כי עדין לא הסיו מכוסהי אלא כתיב כוס ויעקב כסע סכתה נסע ממדרגת ח' ויתן כסכות חזנס
 ופסקתו כסכות הנקראת סכתה ואל"כ נסע מככות סוכה ויתן לו כות שעלם למעלה כות ח' ויש כל חד לפעולת וילוס יח

אתפרש לסטרא דיליה • עשו לסטרא דשעיר • מאן שעיר, דא היא
 אשה זרה אל גבר • ויעקב נסע סכתה, דא מהימנותא עלאה • ויבן
 לו בית כמה דאת אמר (ס"ב) בית יעקב • אמר רבי אלעזר דאתקין
 תפלת ערבית בדקא יאות • ולמקנהו עשה סכת, שאר סכת לנטרא
 לון ורא הוא חולקיה, וכדין וכא יעקב שלם • שלם מכלא ואוקמוה •
 ובתיב (תהלים ע"ו) ויהי בשלם סבו וגומר, ואוקמוה וכלא רזא חדא • כדין
 אתחבר עמיה מהימנותא כד הוה שלים כד אתעטר בדוכתיה דאתחזי
 ליה • וכדין האי סבה אתעטרת בהדיה, דהוה שלים מאבהן, דהוה
 שלים מבנוי, ורא הוא שרם • שלם לעילא שלם לתתא • שלם בשמיא
 שלם בארעא • שלם לעילא, דאיהו כללא דאבהן תפארת ישראל •
 שלם לתתא, בבנוי קדישין • שלם בשמיא שלם בארעא וכדין ויהי
 בשלם סבה ואוקמוה מיד מה כתיב

ותצא דינה בת לאה • ואוקמוה חברייה • תא חזי כמה דרגין וסטריין
 מתפרשן לעילא וכלהו משנין דא מן דא, חזיין משניין אלין
 מאלין, אלין מקטרגין לשלטה על אלין ולמטרף טרפין, כל חד וחד לזיניה.
 מסטרא דרוחא מסאבא כמה דרגין מתפרשן, וכלהו (א) כמן לקטרגא
 אלין לקביל אלין, דהא כתיב (דברים כ"ב) לא תחרוש (ב) בשור ובחמור
 יחדו, דכד קא מתחברן מקטרגי עלמא • ותא חזי תיאובתא דדרגין
 מסאבין לאו איהו אלא לקטרגא כסטריין קדישין • יעקב דאיהו קדישא,
 כלהו כמן ליה וקטרגו בהדיה • בקדמיתא נשביה חזייה כמה דאת
 אמר ויגע בכף ירכו, השתא נשביה חמור, תמן איהו קאים לגביה
 חזייה • השתא שמעון ולוי דאתו (ג) מסטרא (רקע"ו ע"ב) דדינא קשייא
 קיימו לגביה דחמור, ושליטו עלוי בכל סטריין, ואתפייא קמיהו כמה
 דאת אמר ואת חמור ואת שכס בנו הרגו לפי חרב • ושמעון דהוה
 (שור) מזליה (איהו) שור, אתא על חמור וקטרג ביה, בגין דלא יתחברון
 כחדא, ואשתבח איהו מקטרגא דיליה • וכלהו ארתו לקטרגא ליה
 ליעקב ואשתזיב, ולבתר איהו שליט עלייהו. לבתר אתא שור ואשתלים
 בחמוריס, דכלהו מסטרא דחמור, יוסף דאירו שור ומצרים דאינון

חמוריס

(א) לורכוס לקטרג אלו ככר אלו: (ב) כלומר לא תחרוש לשחוט בניוסם שלים לפי שבוסין שמתחכיס אור חמור. מקטרגוס ומחויבוס
 שטונס: (ג) שסס ככורא ככור פתי שמעון סס עון ללמ"ה סס מסקדוש מלכות לנו ככמיהם קלוש שסס ככורא י"ח:

חמורים דכתיב בהו (יחזקאל כ"ג) אשר בשור חמורים בשרם • ועל דא
 לבתר בני יעקב נפלו בין אינון חמורים, בגין דאזדווג שור בהדייהו
 ונשכו לזן גרמייא ובשרא • עד דאתער לוי במלקדמין ובדר לאינון
 חמורים (ס"ה דאזדווגו) לכפייא לזן, ותבר תוקפהון מעלמא ואפיק לשור
 מתמן הדא הוא דכתיב (סמות י"ג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו •
 ת"ה חזי כד אתא שמעון בקדמיתא על ההוא חמור אתער עליהון
 דם, דאתגזרו, ולבתר ויהרגו כל זכר • כגוונא דא עבד קדשא בריך
 הוא על ידא דלוי דא משה, באינון חמורים במצרים, בקדמיתא דם,
 ולבתר (ס"ט) ויהרוג יי כל בכור בארץ מצרים וגומר • הכא כהאי
 חמור פתיב ואת כל חילם ואת כל טפס ואת כל בהמתם וגומר •
 התם באינון חמורים כתיב (ס"ט י"ב) כלי כסף וכלי זהב ושמלות • וכתיב
 (ס"ט) וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגומר • ושמעון ולוי, דא קאים
 לגביה האי חמור, ודא קאים לגבי כל אינון חמורים • ובלרוו בעו
 לאשתתפא בהדיה דיעקב קדישא ואתתקנו לנשכא ליה, ואיהו בכנוי
 קאים לגבייהו (ב) וכיף לזן תחותיה • השתא דעשו נשיך ליה ולכנוי
 מאן יקום לגביה • יעקב ויוסף, דא מסטרא דא ודא מסטרא דא
 דכתיב ((עובדים ב')) ויהיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו
 לקש וגומר •

ויסעו ויהי חתת אלהים על הערים אשר סביבותיהם ולא רדפו אחרי
 בני יעקב • אמר רבי יוסי בלרוו הוון מתכנשי, ובד הוון חגרי
 זייני קרבה הוון מרתתי ושבקין לזן, ובגין כך ולא רדפו אחרי בני
 יעקב •

הסירו את אלהי הנכר וגומר • הסירו את אלהי הנכר, אלזן אינון
 דנטלו משכם מאני כספא ודהבא, דהוה חקיק עלייהו טעוא
 דילהון • רבי יהודה אמר טעוון הוון מכספא ודהבא, ויעקב אטמין
 לזן תמן בגין דלא יתהנון מסטרא דעבודה זרה, דאסיר ליה לבר נש
 לאתהני מניה לעלמין • רבי יהודה ורבי חזקיה הוון אזלי בארחה
 אמר רבי חזקיה לרבי יהודה מאי דכתיב (שמואל ב' י"ב) ויקח את עטרת
 מלכם מעל ראשו ומשקלה ככר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש

דוד • ותנינן שקוץ בני עמון מלכום שמייה, ודא הוא עטרת מלכום
מאי טעמיה ותהי על ראש דוד • ומאי טעמא כתיב שקוץ, דהא
בשאר טעוון עממיא עובדי עבודה זרה כתיב אלהי העמים • אלהים
אחרים • אל נכר אל אחר • ובהאי אמר שקוץ חד • אמר ליה ובכל
טעוון עממיא עובדי עבודה זרה הכי קרא לון קדשא בריך הוא דכתיב
(דברים כ"ט) ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם • ומה דאמר ויקח את
עטרת מלכום דאיהו מלכום, הכי הוא ודאי, אלא אתי הגת' עד דלא
אתגיייר, כדן אירוו תכר לה לההוא • עטרת דאיהו מלכום, ההוא
דיוקנא דחקיק עלה ופגים לה, כדן איהו עבד לה היתר לאתהנארה
מינה והוות על רישיה • ותא חזי שקוץ בני עמון, חד חיויא (6) בסורטא
הנה חקיק על ההוא כתר, ובגין כך אקרי שקוץ, זוהמא • רבי יצחק
אמר הסירו את אלהי הנכר • אלן שאר נשין דהוו מייתי בגווייהו
וכל (7) נבזבזין דילרוון, ועל דא כתיב ויתנו אל יעקב את כל אלהי
הנכר אלן נשין, וכל נבזבזין וכל טעוון דדהבא וכספא • ויטמון אותם
(דקע"ג ע"ב) יעקב בגין דלא יתהנון מסטרא דעבודה זרה כלל • תא
חזי דיעקב גבר שלים בכלא הוה, והוה מתדבק ביה בקדשא בריך
הוא, מה כתיב ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל העונה
אותי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, מיד ויתנו אל יעקב
מכאן דבעי בר נש לשבחא לקדשא בריך הוא ולאודאה ליה על
נפין ועל טבאן דעבד עמיה דדא הוא דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר
הלכתי • תא חזי בקדמיתא כתיב ונקומה ונעלה בית אל וגומר,
אכליל בגוי בהדיה, ולברור כתיב ואעשה שם מזבח, ולא כתיב
ונעשה, דאפיק לון מכללא דא • מאי טעמא בגין דעליה הוה מלה •
יעקב אתקין תפלת ערבית ודאי, ואירוו עבד מדבחה ועליה הוה
מלה • ובגין דאיהו עבר כל אינון עקתין מן יומא דערק קמיה דאחיה
דכתיב ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי, (8) ואינון ארתו לבתר לעלמא,
ועל דא לא אעיל לון בהדיה • רבי אלעזר אמר מכאן מאן דיתעביד
ליה נסא איהו בעי לאודאה, מאן דאכיל נהמא בפתורא אירוו בעי

לברכא

(6) ס' כתיב חקיק • כרס"ב : (7) אולרות שלם : (8) לכאורס משמע קנה דלא כמו שפסק כ"ט סימן ד"ס דין ד' ויש לחלק • ושמן
כמ"ל ואליס רבא ואכס"ל • מתי' :

לברכא, ולא אחרא דלא אכיל מידי :

ויבן שם מזבח וגומר תא חזי כתיב ויבן שם מזבח, ולא כתיב (בהני
 מדבח) דאסיק עליה נסכין ועלוון, אלא בגין דאתקין ההוא דרנא
 דאתחזי לאתקנא, מזבח ל"י, לאתקנא דרנא תתארה לתברא ליה
 בדרנא עלאה ועל דא ויבן שם מזבח דא דרנא תתאה, ל"י דא דרנא
 עלאה, ויקרא למקום אל בית אל, שמא דא בשמא עלאה, בגין דכר
 אתנהרא, כדון כאימא בתה וכלא חד . כי שם נגלו אליו האלהים
 בגין דאינון לא אשתכחו אלא בשכינתא דהוה שבעין הוו דאינון
 משתכחי תדיר בהדי שכינתא, ושבעין (6) קתדראי סחרניה דשכינתא,
 ועל דא כי שם נגלו אליו האלהים, באתרא דא דאתגלייא דהא כתיב
 והנה י נצב עליו :

לעילא

ויעל מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו . רבי שמעון אמר מבאן
 דאתעביד רתיבא קדישא בהדי אבהן . ותא חזי יעקב איהו
 רתיבא קדישא עלאה, דקיימא לאנהרא לסיהרא, ואיהו רתיבא
 בלחודוי הרא הוה דכתיב ויעל מעליו אלהים . פתח ואמר (רכס ד)
 כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כ"י אלהיו בכל קראנו
 אליו תא חזי כמה אינון חביבין ישראל קמי קדשא בריך הוא, דלית
 לה עם ולישן בכל עמין עובדי עבודה זרה דעלמא דאית ליה אלהא
 דישמע לון, כמה דקדשא בריך הוא זמין לקבלא צלותיהון ובעותיהון
 דישראל בכל שעתא דאצטריך לון, למשמע צלותא דאינון בעין
 בגין ההוא דרנא דילרוון תא חזי יעקב קרא ליה קדשא בריך הוא
 ישראל דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך
 ויקרא את שמו . מאן ויקרא, דא שכינתא כמה דאת אמר ויקרא
 אל משה . ויאמר לו אלהים. לעיל אוקימנא ישראל דהא (3) אשתלים
 בכלא כדקא יאות, וכדון אסתלק בדרגיה ואשתלים בשמא דא, ועל
 דא ויקרא את שמו ישראל והוה אתמר . רבי אלעזר ורבי יוסי הוו
 אזלי בארחה אמר רבי יוסי לרבי אלעזר ודאי הוה דאמרת דיעקב
 שלימא דאבהן איהו, ואיהו אחיד לכל סטרין וקרא שמה ישראל,
 וכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך . וכתיב
 ויקרא

(6) כסלות ססכוב פסכוס וישת פסלס שלם : (כ) ר"ל ושלל סיינו סוד אל סיר סוד בכורס ור"ל סוד ססר ווס סאמר סאחלוס ככלל ס' ס' :

רצב

ויקרא את שמו ישראל • אמאי אהדר קדשא בריך הוה וקרא ליה
 יעקב בכמה זמנין, וכלא קרון ליה יעקב כמלקדמין, אי הכי מהו ולא
 יקרא שמך עוד יעקב • אמר ליה שפיר קרא אמרת • פתח ואמר
 (סעיף מ"ב) • בגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה, האי קרא אוקמוה
 אבל תא חזי בגבור יצא, גבור מבעי ליה • כהניש מלחמות, איש
 מלחמות מבעי ליה • אלא הא אתמר • ככל אתר רחמי איהו ודאי
 (רקע"ד ע"ה) קדשא בריך הוה • שמייה אירו דכתיב (סעיף מ"ב) אני •
 הוא שמי, וחמינן דלומנין אתקרי שמייה אלהים והוא דינא בכל אתר •
 אלא בזמנא דאסגיאו זכאין בעלמא • שמייה, ואתקרי בשמא דרחמי •
 ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא אלהים שמייה, ואתקרי בשמא
 דאלהים • כך בזמנא דיעקב לא הוה בין שנאין ולא הוה בארעא •
 אחרא, קרי ליה ישראל, וכד הוה בין שנאין • או בארעא אחרא, קרי
 ליה יעקב • אמר ליה עדין לא אתיישבא מלה דכתיב לא יקרא, והא
 אנן קרינן ליה • ומאי דאמרת דכד הוה בין שנאין או בארעא אחרא
 קרי ליה יעקב • תה חזי כתיב (בראשית ל"ו) וישב יעקב בארץ מגורי
 אביו בארץ כנען, והא לא הוה בארעא אחרא • אמר ליה הוה
 בקדמיתא אתמר, כמה דקדשא בריך הוה לומנין אתקרי • ולומנין
 אתקרי אלהים, הכי נמי לומנין אקרי ישראל ולומנין אקרי יעקב וכלא
 בדרגין ידיען • ומה דאתמר לא יקרא שמך עוד יעקב, לאתיישבא
 בשמא דא • אמר ליה אי הכי הא כתיב (ס"ו) ולא יקרא עוד את
 שמך אברם והיה שמך אברהם • אמר ליה התם כתיב והיה, ועל דא
 קיימא כההוא שמא אבל הכא לא כתיב והיה אלא כי אם ישראל
 ליה כל שכן דלומנין כך ולומנין כך. וכד אתעטרו כנוי ככהני וליואי
 ואסתלקו בדרגין עלאין, כדן אתעטר בשמיה דא רגיר • עד דהוו
 אזלי אמר ליה רבי יוסי לרבי אלעזר הא אתמר דכד מיתת רחל,
 נטלא ביתא מאן דאצטרך לאתתקנא בתריסר שבטין כדקא יאור
 אמאי מיתת רחל מיד • אמר ליה (ה) למהו שכינתא מתעטרא כדקא

יאות

(ה) סגו מפרש בעיל סוף פ' וילא ואסתר לרמח כספוק מסס טלו רחל כדרך ל"ח מערב רשכנס כמערב וכן פ"ח נוסע ארנ"י ת"ט ששח
 רחל וזו לרמח כמ"ט שכינס כמערב ש מערב רחל לוסוד כבודו ומי כמערב ל"ג דר"י שט"ל כיסוד ורש"י לוקנס' ור"ס סג"ך

יאות ולמהו אם הבנים שמחה, וביה שרייא (לעילא) לנטלא ביתא
 ולאשתקנא, ועל דא בנימן הוא תדיר במערב ולא בסטרא אחרת,
 וביה שרייא לאשתקנא בתריסר שבטין, וביה שרייא מלכותא דדקי'עא
 לאשתמודעא בארעא. ורזא דא, בכל שירותא דאטייא לאשתמודעא
 בקשו איהי, ועל דא אית בה דינא דמותא, ומתמן אתיישבת. הבא
 בד בעא' לאשתקנא ולנטלא ביתא, אתעביד דינא כרחל, ובתר בן
 אתתקנת לאטיי שבא וכד בעא לאשתמודעא מלכותא בארעא, שרייא
 בדינא, ולא אתיישבת מלכותא בדוכתה כדקא יאות עד דאתער
 דינא בשאול לפום עובדוי, ולבתר אתיישבת מלכותא ואתתקנת.
 תא חזי כל שירותא, תקיף ולבתר נייחא, בראש השנה שירותא תקיף,
 דכל עלמא אתדן כל חד וחד לפום עובדוי, ולבתר נייחא סליחה
 וכפורי, בגין דשירותא איהו משמאלא. ועל דא דינוי תקיפין, ולבתר
 אתער ימינא ועל דא חזי נייחא. ולזמנא דאתי זמין קדשא בריך הוא
 לאתערבא בנייחא על שאר עמין עובדי עבודה זרה, ולבתר יתתקף
 עליהו בדינא קשייא דא הוא דכתיב (ישעיה ס"ב) "בגבור יצא כאיש
 מלחמות יעיר קנאה יריע אף יצריח על אויביו יתגבר." "בקדמיתא
 דאיהו רחמי, ולבתר בגבור ולא גבור, ולבתר כאיש מלחמות, ולא
 איש מלחמות, לבתר אתגלי תוקפא עליהו ויתתקף לשיצאה לון
 דכתיב יריע אף יצריח על אויביו יתגבר. וכתיב (זכריה י"ד) ויצא יי ונלחם
 בגוים ההם ביום הלחמו ביום קרב. וכתיב (ישעיה ס"ג) מי זה בא מאדום
 חמוץ בגדים מבצרה וגומר.

ויהי כצאת נפשה בי מתרה ותקרא שמו בן אוני ואביו קרא לו
 בנימין. רבי יהודה פתח ואמר (מסו ס') טוב יי למעוז ביום צרה
 ויודע חוסי בו. זכאה חולקיה דבר גש דאתתקף ביה בקודשא בריך
 הוא, בגין דתוקפא דקדשא בריך הוא איהו תוקפא, ואוקמורה טוב
 יי, כמה דאת אמר (תהלים קמ"ה) טוב יי לכל. למעוז, דא הוא תוקפא
 דאית ביה ישועות דכתיב (ס"ג כ"ח) ומעוז (דקע"ד ע"ב) ישועות משיחו
 הוא. ביום צרה, ביומא דעקו דעקין שאר עמין לישראל. תא חזי מה
 כתיב (משלי כ"ד) התרפית ביום צרה צר כחכה. מאי התרפית, מאן
 דאתרפי ידוי מקדשא בריך הוא דלא לאשתקפא ביה, והיך יתתקף

בר נש ביה בקדשא בריך הוא, יתתקף באורייתא, דכל מאן דאתתקף
 באורייתא אתתקף באילנא דחיי, ככיכול יהב תוקפא לכנסת ישראל
 לאתתקפא, ואי הוא יתרפי מאורייתא מרה כתיב התרפית, אי אירו
 אתרפי מן אורייתא, ביום צרה צר כחכה, ביומא דייתי ליה עקו,
 ככיכל (6) דחיק לה לשבינתא דאיהי חילא דעלמא • דבר אחר צר
 כחכה • תא חזי בשעתא דבר נש אתרפי מאורייתא ואויל בארחה
 דלא כשרא כמה בעלי דבבו זמינין ליה למהוי ליה קטיגורין ביומא
 דעקו • (7) ואפילו נשמתייה דבר נש דאיהי חילא ותוקפא דיליה איהי
 מארי דבבו לקכליה דכתיב צר כחכה, בגין דאיהי צר לגביה • אמר
 רבי אבה בשעתא דבר נש אויל בארחי דאורייתא, וכל ארחוי
 מתתקנן בדקא יאות, כמה סניגורין קיימין עליה לאדכרא ליה לטב •
 פתח ואמר (הייב ל"ג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד
 לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת מצאתי כפר • והני
 קראי אית לאסתכלא כהו • וכי לא אתגלי כלא קמי קדשא בריך
 הוא דאירו צריך למלאכא דימא קמיה טב או ביש, אללא ודאי
 אצטריך, דבר אית ליה לבר נש סניגורין לאדכרא זכו דידיה קמיה,
 ולא אית ליה (לבר נש) קטיגורין, כדן ויחננו ויאמר פדעוהו מרדת שחת
 מצאתי כפר • תא חזי כהאי קרא תשבת כרידא דמלה, כתיב אם
 יש עליו מלאך, אי לא כתיב יתיר יאות הוה • אבל מלאך מליץ אחד
 מני אלף כתיב, ומאן איהו • דא הוא מלאך דממנא עמיה דבר נש
 בסטר שמאלא דכתיב (תהלים ס"ה) יפור מצדך אלף, ודא הוא סטרא
 דשמאלא דכתיב בתריה ורבבה מימינך • אבל אחד מני אלף, דא
 הוא יצר הרע דאירו אחד מאינון (דאירו) אלף דהוו לסטר שמאלא,
 בגין דאיהו סליק לעילא ונטיל רשו • ועל דא אי בר נש אויל בארחה
 קשוט, ההוא יצר הרע איהו עבד לו כמרה (דאתמר) דכתיב (משלי י"ב)
 טוב נקלה ועבד לו, כדן אירו סליק ואתעביד סניגורא ואמר קמי
 קדשא בריך הוא זכו עליה דבר נש • כדן קדשא בריך הוא אמר
 פדעוהו מרדת שחת • ועם כל דא לא אהדר בריקניא, בגין דאתייהיב

ליה

[ה] ר ל ודיוס בר כחכ"ה חרי מילי כוספכינס בקרא כס כבורע כפ' בלק' א"ס ולפ' דבכוסס כו' כ"ו סטניס-מלעערה כמא"ל כומן סחרס
 אנטער טכינה מח סלשון אומרס וכו' (כ) וכו' מאר כמ"ס מסרח' ו'ל' דסנשמס אוכס ככנסס בחלס חלל עומרת סליו ורוחס מעשו
 ומכרח למעלס ו"ס אוכו מארו דבכו לקכלוס מחין

כתיב ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחווין ותגשגם לאה וילדיה
 וישתחוו נשין מקמי גוכרין • אבל ברחל מה כתיב ואחר נגש יוסף
 ורחל, יוסף מקמי אמה ואיהו חפא עלה ועל דא כתיב (כראשית מ"ט) בן פורת
 יוסף בן פורת עלי עין, דאסגי גופיה וחפא על אמה • עלי עין • עלי
 עינא דההוא רשע • והכא אתענשרת על ידא דיצר הרע דקטרג
 בשעתא דסכנה • ואתענש יעקב על נדרא דלא שלים ודא קשייא
 ליה ליעקב מכל עקו דעברו עליה, ומנלן דבגנייה ריעקב הוה דכתיב
 (ס"ה מ"ה) מתה עלי רחל • עלי ודאי, על דאחרית נדרי רבי יוסי אמר
 כתיב (משלי כ"ו) קללת חנם לא תבא • ואוקמוה לו בניו, דאי קללת
 צדיקא היא אפילו דלא אתכוון בה, בין דנפקת מפומיה נטיל לה
 ההוא יצר הרע וקטרג בה בשעתא דסכנה • יעקב אמר (כראשית ל"א) עם
 אשר תמצא את אלהיך לא יחיה • ואף על גב דאיהו לא הוה ידע
 נטיל לה לההיא מלה ההוא שטן דאשתבח גביהו תדיר בבני נשא •
 ועל דא תנינן לעולם לא יפתח בר נש פומיה לשטנא, בגין דנטיל
 ההיא מלה וקטרג בה לעילא ותתא, כל שכן מלה דחכם או מלה
 דצדיקא ועל תרין אלין אתענשת רחל •

ויהי (קכ"ה ב') בצאת נפשה בי מתה • אמר רבי אבא וכי כיון דאמר
 ויהי בצאת נפשה, לא ידענא בי מתה אלא אצטריך בגין דלא
 אהדרת לגופא יתיר, ומיתת רחל מיתת גופא • בגין דאית בני נשא דנפקין
 נשמתיהו ואהדרן לאתרייהו וכמה דאת אמר (שמואל ב' ז') ותשב רוחו
 אליו • (כראשית מ"ב) ויצא לבס • (סיר"ה) נפשי יצאה בדברו (מלכים ב' י"ז) עד
 אשר לא נותרה בו נשמה • אבל האי נפקת נשמתה ולא אתהדרת
 לאתרה ומיתת רחל • ותקרא שמו בן אוני, דקשיו דדינא דאתגור
 עלה, ויעקב אהדר ליה וקשיר ליה לימינא, בגין דמערב אצטריך לקשרא
 ליה לימינא • ואף על גב דאיהו בן אוני מסטרא דדינא קשייא, בן
 ימין איהו, דהא בימינא אתקשרת, ואתקברת בארחא כמה דאתמר •
 האי אתגליי מיתתה וקבורתה, אבל לאה לא אתגליי מיתתה
 וקבורתה • ואף על גב דהני ארבע אמדן, רזא אית לון והא אוקמוה:
 ויצב יעקב מצבה על קבורתה • אמר רבי יוסי מאי טעמא, בגין דלא
 אתבסייא אתרה עד יומא דזמין קדשא בריה הוא לאתניי

מיתייא כמה דאתמר עד היום • עד ההוא יומא ממש • רבי יהודה
 אמר עד יומא דתהדר שכינתא בגלותהון דישראל בההוא אתר כמה
 דאת אמר (רמיה ל"ה) ויש תקוה לאחריהך נאם יי ושכו בנים לגבולם •
 ודא אומאה דאומי לה קדשא בריך הוא, וזמינין ישראל בד יתוכון
 מן גלותא לקיימא על ההיא קבורה דרחל ולמכפי תמן, כמה דאיהי
 ככאת על גלותהון דישראל ועל דא כתיב (סע) בבכי יבאו זבתחוננים
 אוכילם וגומר וכתיב (סע) כי יש שכר לפעולתך, ובההיא (רקע סע"ב) שעתא
 זמינת רחל דאיהי בארתא למחרי בהו בישראל ועם שכינתא
 ואוקמוה חברייא :

ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא וילך ראובן וישכב את בלהה פלגש
 אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר • רבי אלעזר
 אמר ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא, דהא לאה ורחל מיתו ונטלא
 ביתא מאן דנטיל • וכי סלקא דעתך דראובן אזיל ושכיב ברהדה
 דבלהה • אלא כל זמנא דלאה ורחל שכינתא שרייא עלייהו •
 והשתא דמיתו שכינתא לא אתפרשת מן ביתא, ושרייא כביתא
 כמשכנא דבלהה • ואף על גב דשכינתא בעיית לנטלא ביתא כדקא
 יאות • אלמלא יעקב לא אשתכח בזווגא דבר ונוקבא לא שרייא
 שכינתא באתגלייא כביתא • ועל דא קיימא שכינתא כמשכנא
 דבלהה • ואתא ראובן בגין דחמא דבלהה ירתא אתרא דאמיה, אזיל
 ובלבל ערסא ועל דקיימא שכינתא עלה כתיב ביה וישכב את בלהה •
 רבי ייסא אמר דנאים על ההוא ערסא ולא חייש ליקרא דשכינתא •
 ובגין כך לא אתפגים מחושבנא דשכטין, ואתא קרא ועביד חושבנא
 ובגין כך כתיב בכר יעקב ראובן ואיהו עבד דישא דכל שכטין • רבי יהודה
 פתח ואמר (סו"ט י"ד) כי ישרים דרכי יי וגומר, כל ארחוי דקדשא בריך
 הוא כלהו ישרים וארחוי קשוט, ובני עלמא לא ידעין ולא משגיחין
 על מה אינון קיימין • ועל דא וצדיקים ילכו בס, בגין דאינון ידעין
 ארחוי דקדשא בריך הוא ומשתדלי באורייתא, דכל מאן דאשתדל
 באורייתא איהו ידע ואזיל בהו דלא סטי לימינא ולשמאלא • ופושעים
 יבשלו בס • אלן אינון חייבין דלא משתדלי באורייתא ולא מסתבלי
 בארחוי דקדשא בריך הוא, ולא ידעין לאן אורחי אזלין • ובגין דלא
 ידע

ר"ח

ידעי לאסתכלא ולא משתדלי באורייתא, אינון בשלי כהו באינון
 ארחוי, בהאי עלמא ובעלמא דאתי • תא חוי כל בר נש דאשתדל
 באורייתא כד נפיק מהאי עלמא, נשמתי סלקא באינון ארחין
 ושבילין (דאינון באורייתא) דאורייתא • ואינון ארחין ושבילין דאורייתא
 ידען אינון • ואינון דידעי ארחוי דאורייתא בהאי עלמא, יהכון בהו
 בהוא עלמא כד יפקון מהאי עלמא ואי לא ישתדלו באורייתא
 בהאי עלמא ולא ידעין ארחין ושבילין, כד יפקון מהאי עלמא לא
 ינדעון למיהך באינון ארחין ושבילין וכשלין בהון, כדן יהך בארחין
 אחרגין דלאו אינון ארחין דאורייתא, ויתערון ליה בכמה דינין ואתענש
 בהו • ומאן דאשתדל באורייתא מה כתיב (משלי ו') בשכבך תשמור
 עליך והקיצות היא תשיחך • בשכבך כקכרא, אורייתא תשמור עליך
 מדינא דההוא עלמא • והקיצות, כד קדשא בריך הוא יתער רוחין
 ונשמתין לאחייא מתייא, כדן היא תשיחך, היא תהא סניגורייא על
 גופא, בגין דיקומון אינון גופין דאשתדלו באורייתא כדקא יאות ואלין
 אינון דיקומון בקדמיתא לחי עלמא כמה דאת אמר (דניאל י"ב) ורבים
 מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחי עולם וגומר, ואלין אינון לחי עולם בגין
 דאתעסקו בחי עולם דאיהי אורייתא • ותא חוי כל אינון דאשתדלו
 באורייתא ההוא גופא יתקיים, ואורייתא תגין עליה, מאי טעמא, בגין
 דבההיא שעתא יתער קדשא בריך הוא חד רוחא דכליל מארבע
 רוחין, וההוא רוחא דכליל מארבע רוחין אודמן לכל אינון דאשתדלו
 באורייתא לאחייא לון בהאי רוחא, בגין דיתקיים לעלמין • ואי
 תימא הא כתיב (6) (יזקאל ל"ו) מארבע רוחות באי הרוח אמאי לא
 איתקיימו, דהא כלהו מיתו כמלקדמין • תא חוי ההוא זמנא דאוקים קדשא
 בריך הוא על ידא דיתחזקאל אינון מתייא, ההוא (זמנא דאתי) רוחא אף
 על גב דהוא מארבע רוחייא לא נחית לקיימא לון בקיומא, אלא לאחזאה
 דזמין קדשא בריך הוא לאחייא מיתייא בההוא גוונא, ולקיימא לון ברוחא
 (דקעו ע"ב) דאתכליל בהאי גוונא • ואף על גב (7) דארהדרו גרמין

בחהיא

(ח) יקמן רלס ע"א : (כ) ומ"ש כ"ס דרוב"כ עמר על רגלו וזמר חני מכני כניסו וחסילון זס סכות לי חני אכא מסס אפסר חוסיוחודי
 סגולס חסידים ססיו כסס כסארו כחיים • וכל חסאר חסדרו גרמין וח"כ רוב כ עושט עיקר מסתסידים כסארו כחיים ססס ססיו מיעועט
 דמיעועט ובר פלוגהים עושט עיקר מרוכס, ככולס חסדרו גרמין סר"כ

בהיהיא שעתא כמה דהו, קדשא בריך הוא בעא לאחזאה לכל עלמא
 דאירו זמין לאחייא מיתייא (מה כתיב (ישעיה כ"ו) יחיו מתיה נבלתי
 יקומון על דא ההוא רוחא דזמין לנחתא בהו בצדיקייא) (כ"ה ועל דא
 ההוא רוחא דזמין לנחתא בהו בצדיקייא מה כתיב מארבע רוחות
 בואי הרוח, רוחא דאתכלילת בארבע) בגין דקדשא בריך הוא זמין
 לקיימא ליהו קיימא שלים בעלמא בדקא יאורי ואינון דאשתדלו
 באורייתא בהאי עלמא, היא קיימא עליה דבר נש ואתעבדת סניגורא
 קמיה דקודשא בריך הוא • רבי שמעון אמר כל אינון מלין דאורייתא
 וכל ההיא אורייתא דאשתדל בה בר נש בהאי עלמא, אינון מלין
 וההיא אורייתא קיימא קמי קודשא בריך הוא ואמרת קמיה, והיא
 ארימת קלין ולא אשתכבת • ולההוא זמנא איהי תשיח ותימא כפום
 דאתדבק בר נש ואשתדל בהאי עלמא • ועל דא אינון יקומון בקיימא ^ב
 שלים לחיי עלמא בדקאמרן, ובגין כך (סוטה י"ד) בי ישרים דרכי יי
 וצדיקים ילכו בם ופושעים יבשלו בם • רבי חייא פתח ואמר (שמואל ב' כ')
 ועלי זקן מאד ושמע את אשר יעשון בניו לכל ישראל ואת אשר
 ישכבון את הנשים הצובאות פתח אהל מועד • וכי סלקא דעתך
 דכהני יי דיעבדון עבדתא דא, והא מקדמת דנא אתמר ופרישת
 אורייתא ההוא חובא דילהון דכתיב בי נאצו האנשים את מנחת יי
 וכתיב ומשפט הכהנים את העם מאת כל איש זוכח וזכח וגומר, וכתיב
 גם כטרם יקטירון את החלב וכא נער הכהן ואמר לאיש הזוכח תנה
 בשר לצלות לכהן וגומר • וכתיב ואמר לא, בי עתה תתן ואם לא
 לקחתי בחזקה • ועל דא ותהי חטאת הנערים גדולה מאד וגומר •
 וכל דא לא הו נטלין, אלא מאינון חולקין דהו להו לכהני למיכל
 מגיה, ועל דהו קליל קרבנא בעינייהו אתענשו, והבא אמר את אשר
 ישכבון את הנשים הצובאות • אלא חס ושלוס דהו עבדי עבירה
 דא, כל שבן באתרא קדישא ההוא דלא יקומון כל ישראל ויקטלון
 להון • אלא בגין דהו מעבבי לון לאעלא למקדשא, ומחאן בידיהון
 דלא לאעלא למצלי צלותא עד דקורבנין אתעבדו, בגין דאינון לא
 מייתין קרבנין למיטל (כ) חולקא מנייהו, ובגין כך מעבבין לון • ובגין

ד

כך אינון נשין הוו בעאן מנייהו לאעלא תמן, ועל דא כתיב את אשר
 ישכבון את הנשים, דמעכבי לון כדקאמרן • כגוונא דא וישכב את
 בלהה, חס ושלום דאיהו שכב עמה, אלא בגין דעכב לה לשמשא
 באבוי שמושא דמצוה, ודא הוא בלבולא דערסא, ועבד לקביל
 שכינתא עבדתא דא • דבכל אתר דשמושא דמצוה אשתכח, שכינתא
 שרייא על ההוא אתר ואשתכח תמן • ומאן דגרים לעכבא שמושא
 דמצוה גרים דיסתלק שכינתא מעלמא ועל דא כתיב (כראסית מ' ט) כי
 עלית משכבי אביך אז חללת יצועי עליה • ובגין דא כתיב וישכב
 את בלהה פלגש אביו וישמע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר, כלהו
 הוו במניינא ולא גרע מזכותא דילהון כלום • רבי אלעזר אמר מאי
 טעמא בקדמיתא ישראל ולבתר יעקב, דכתיב וישמע ישראל ויהיו
 בני יעקב שנים עשר • אלא כד אתא ראובן ובלבל ההוה ערסא
 אמר, ומה תריסר שבטין הוו ליה לאבא לקיימא בעלמא ולא יתיר,
 והשתא בעי לאולדא בגין, דילמא אנן פנימין דאיהו בעי לאולדא
 אחרגין כמלקדמין, מיד בלבל ההוא ערסא ואתעכב ההוה שמושא,
 וכאילו עבד קלנא לגבי שכינתא דשרייא על ההוא ערסא • ועל דא
 כתיב וישמע ישראל, דהא בשמא דא אסתלק גו תריסר דאתכסיין
 דאינון תריסר נהרי אפרסמונא דבייא • ויהיו בני יעקב שנים עשר,
 אלן תריסר שבטין דשכינתא אתתקנת בהו, ומאן אינון אלן דאורייתא
 אהדרת ועביד לון חושבנא (דקעו ע"ב) כמלקדמין, כלהו קדישין כלהו
 אתחזיין לגבי שכינתא, לאסתכלא בקדושה דמאריהון. דאילו עבד
 ההוא עובדא לא ייתי ראובן במניינא • ועם כל דא אתענש, דאתנטיל
 בכורתיה מניה ואתייהיב ליוסף כמה דאת אמר (ד"ס ח' ס') ובני ראובן
 בכור ישראל כי הוא הבכור ובחללו יצועי אביו גירתנה בכורתו
 ליוסף • תא חזי ליהוי שמא דקדשא בריך הוא מברך מעלמא ועד
 עלמא די כל מעבדוי קשוט וארחתיה דין, וכל מה דאיהו עביד כלא
 איהו בחכמתא עלאה • תא חזי כמה גרים עובדא דבר נש, דהא כל
 מאי (פאו) דאיהו עביד כלא אתרשים וקיימא קמי דקרשא בריך הוא •
 דהא יעקב בשעתא דעאל לגבה דלאה, כל ההוה ליליא
 רעותיה ולביה הוה כרחל, דחשיב דרחל איהו, ומההוא שמושא

(ה) וטפה קדמאה ומההוא רעותא, אתעברת לאה ואוקמוה דהא אלמלא דיעקב לא ידע, לא יסתליק ראובן בחושבנא . ועל דא לא אסתלק בשמא ידיעא אלא שמיה סתם ראובן . ועם כל דא אהדר עובדא לאתריה, וכמה דההוא רעותא קדמאה אתעכידת ברחל, ההוא רעותא אתהדרת בה, דהא בכורתיה אהדרת ליוסף בוכרא ברחל, אהר דרעותא הוות ברחל, וכלא סליק באתריה, בגין דכל עובדוי דקדשא בריך הוא כלרו קשוט וזכו . רבי חזקיה אשכחיה יומא חד לרבי יוסי (ב) דהוה משתמיט ספסינא גו קטרי דנורא, והוה סליק קטורא דתננא לעילא . אמר ליה אילו קטורא דתננא דקרבנא דהוה סליקי על גבי מדבחא, הוה סליק תדיר כי האי גוונא, לא שרייא רוגזא בעלמא, וישראל לא אתגלו מעל ארעא . פתח רבי יוסי ואמר (ג) מי זאת עולה מן המדבר בתימרות עשן מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רזבל . מי זאת עולה, תא חזי בזמנא דהוה אזלי במדברא שכינתא אזלא קמייהו, ואינהו הוו אזלי אכתרה דכתיב (שמות י"ב) וי הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם וגומר . ובגין כך כתיב (ירמיה כ') כה אמר יי זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותייך לכתך אחרי במדבר וגומר . ושכינתא הוה אזלא וכלהו ענני יקר בהדה . וכד הוה שכינתא נטלא, הוה נטלין כמה דכתיב (כמרכי ט') ולפי העלות הענן מעל האהל ואחרי כן יסעו בני ישראל וגומר . וכד איהי סלקא, ההויה עננא סלקא עד לעילא, וכל בני עלמא חמאן ושאלו ואמרו מי זאת עולה מן המדבר בתימרות עשן, דההוא עננא דשכינתא אתחזייה עשן מאי טעמא איהי עשן, בגין דנורא דאדליק אברהם ויצחק בריה הוה אחיד בה ולא אעדי מינה, וכד אתאחד ההוא נורא כגויה הוה סליק עננא (כ"א תננא), ועם כל דא מקטרת מר ולבונה . מאי מקטרת, מתקטרה בתרין סטרין אחרנין . עננא דאברהם לימינא עננא דיצחק לשמאלא . מכל

אבקת

(א) כחכ סירמ' דכ' דבעל זכא שהרי אין אש מקטרת מטעם א' וכדלוי אשמיטותום כל מ'ס סאר' ו'ל כענין מיעכות דכית ר' וסוף יימא שדכר טרע ככמס מקימות כסיד עשיות כלי וסוד הויקבא וכו' דלכרי סירמ' ל לא סוה מטעם א' . ועי' דמעש כסוה רובמח מ'ס כדניח שנספסם לנקבה למ' ד רחמ' מ סוה . סירמ' ככ' (וואחי כעניו או' דלא די דבעל סדכר ילא מפי סתנך סאר' סחי אלל לא יכר גס דכרי סחי כויכמות דף ע'ו ע"ס . וקרוככו לו' שדכרי סחי כעלמו כם סהרמ' דאחא. עלם ממעטס כסוה וואין לסארין . מאל' (ג) סחוס כשמע ויולא מקטרתס סחוס מכבל כו אלל סחז וילא סחימן כנחלו דחמיס וע'ו וס עלה העשן למעלה ור'ל שזכר כקיעור סעשן סחוס ענין קיעור סעשן של סקרכה סקטרת אשר על ידו מקטרתס עליוניס ותחתוניס כאחד (פירוט מכור כזאנים על האז ועולה סעשן כיושר עד למעלס למעלס . סרס"כ)

אבקת רוכל, דא יעקב • דבר אחר דא יוסף הצדיק, בגין דארוניא
 דיוסף הוה אזיל לגביה. אמאי רוכל, בגין דהוה רכיל לאחוי לגביה
 דאבוי • דבר אחר אמאי רוכל, אלא מרה חנוני (6) קטירי דקוסטרי
 ואבקי דעולמי כלהו בידיה הכי נמי יוסף איהו קיומא דאורייתא, בגין
 דאיהו קיים לה, בגין דכל פקירי אורייתא מתקשרן בנטירו דברית
 קדישא, ועל דא שכנתא מתקטרא באברהם יצחק ויעקב ויוסף דבחדא
 אינון ודיוקנא חדא להו דרא הוא דכתיב אלה תולדות יעקב יוסף •
 ובגין כך מפל אבקת רוכל, בגין דמאתר דנהרא דנגיד ונפיק אשתקייא
 כלא ונהירו כל אנפין • ותא חזי בר הוה ישראל בארעא והוה מקריבין
 קרבנין, כלהו הוה מתקרבין לגבי קדשא בריך הוא בדקא יאורי, וכד
 קרבנא אתעביד ותננת סליק בארע מישר, כדן הוה ידעי דתננת
 דמדבחא אדליק (דקעו ע"א) בוצינא דאתחזיין לאדלקא, וכל אנפין
 נהירין (7) ובוצינן דלקין • ומיומא דאתחריב בי מקדשא לית לך
 יומא ויומא דלית ביה זעימו ורוגזא כמה דאת אמר (תהלים ז) ואל
 זועם בכל יום, ואתפרש חרוה מעילא ומתתא, וישראל אזלין בגלותא,
 ואינון ברשו דטעוון אחרנין וכדן אתקיים קרא דכתיב (דברים כ"ח)
 ועבדת שם אלהים אחרים, וכל דא למה, בגין דכתיב (ס) תחת אשר
 לא עבדת את " אלהיך בשמחה (ג) ובטוב לבב מרוב כל • מאי
 מרוב כל, הכא מרוב כל, והתם בחסר כל, עד דיתער קדשא בריך
 הוא ויפרוק לון מביני עממיין כמה דאת אמר (ס) ושב " אלהיך
 את שבותך ורחמך ושב וקבצה מכל העמים אשר הפיצה " אלהיך
 שמה • וכתיב אם יהיה נדחק בקצה השמים משם יקבצה וגומר •
 ואלה תולדות עשו הוא ארום • תא חזי בחיי יצחק לא אתמנון בניו
 דעשו כמה דאתמנון בניו דיעקב, דהא עד לא מית יצחק אתמנון,
 אבל בעשו מה כתיב ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים
 ויקברו אותו עשו ויעקב בניו, בתריה מה כתוב ואלה תולדות עשו
 הוא ארום • מאי טעמא, בגין דהא בחולקיה ובאחסנתיה ועדביה, לאו
 איהו אלא יעקב ובניו • ובגין כך יעקב ובניו אינון חולקיה דקדשא

ברוך

(6) קדוש אל עשויס ואבך אכל מוני דפוזות שבעולס סכל כדור : (כ) וברוח דולקיס וסוף רמו אל סלרת סטעט כעולס
 (ג) אפטר כנ ע"י עבודת ס וקיוס סמלות נורס יתור קס"ו כשפט דכ וסור וכטוב לככ רמו סתחכרות וסור סנך עוב עכ מי סתקלל לכ
 אכמקיס ר"ל כעלס לכ"כ וספוס סטעט רכס סמס סטעטע סלמעלס כיוסוד סתקלל כ"ל וסור מרוכ כל ו"ס סכא מרכ כל וכו' ס"א
 עה 75 בראשית

ברוך הוא ועאלין בחושבנא • אבל עשו דלאו איהו בחולקא דבסטרא
דמהימנותא, עביד חושבניה לבתר דמית יצחק ואתפרש חולקיה לאתר
אחרא • תא חזי לבתר דמית יצחק, ועשו אתפרש לסטריה מה כתיב
ויקח עשו את נשיו וגומר, מפני יעקב אחיו, דשבק ליה ליעקב קרן
וריוח, שעבודא דמצרים וארעא וזבין ליה חולקיה מן מערתא דכפלתא,
ואזל ליה מן ארעא ומן מהימנותא ומחולקיה, דאזל ליה מכלא • תא
חזי כמה הוה חולקיה דיעקב טבא בכלא, בגין דלא אשתאר עשו
בהדיה ואתפרש מניה ואזל ליה לחולקיה ולעדביה, ואשתאר יעקב
אחיד באחסנת אבוי ובאחסנת אבהתוי • ועל דא וילך אל ארץ מפני
יעקב אחיו • מאי מפני יעקב אחיו, דלא בעא חולקיה ואחסנתיה
ועדבא דמהימנותא דילה, ופאה חולקיה דיעקב עליה כתיב (סג ל"ג)

בי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו :

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבני ישראל
רבי ייסא פתח ואמר (עכוריה ח) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה
מאד • תא חזי כד עבד קדשא בריך הוא עלמא, ופלג ארעא לשבעה
תחומי פליגין לקביל שבועין דברבין ממנן, וקדשא בריך הוא פליג לון
לשבועין עמין כל חד וחד פדקא חזי ליה כמה דאת אמר (דכורס ל"ג) בהנחל
עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים, ומכלהו דברבין ממנן
דאתמסרו לשאר עמין, לא אית בהו בזוי קמיה כממנא דעשו • מאי
טעמא, בגין דסטרא דעשו סטרא מסאבא איהו, וסטרא דמסאבא איהו
קלנא קמיה קדשא בריך הוא, (ח) מאינון דרגין זעירין דברתר ריחיא
סריקתא דקוסטרי סומקי קא אתיא • ועל דא הנה קטן נתתיך בגוים
בזוי אתה מאד • דכתיב (כראשית ג) על גחונך תלך ועפר האכל כל
ימי חיך • מאד, כמה דאת אמר ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית
השדה תא חזי בדרגין תתאין אית דרגין על דרגין בלהו משניין דא מן דא •
וכלהו (כ) דרגין קפטירין אליון וקשירין אליון באליון ומלכו אתפרש דא מן דא,
ומלכו אתקשר במלכו • דא עייל ודא סליק, אחידן בקשרא חדא, ההוא
קשרא משחתא חדא ליה, ותלת תלת קשרין לההיא משחתא, בכל קשרא

וקשרא

(ח) ומלכות מדרגות חספלוס שאחר סריחוס שסס ממונים מתחוס שוערי טרין סדרמו כחוקף סלרומות מסס אחיותס ומלס סריקתס טיל
סירנומי סל אנשים יקיס נוכרין סריקין ומלס קוסטרי פירוש סל שוער וסוף מענין קיטטניס כמ"ס לעול ככמס מקומות : (כ) מדרבוס
דכוקיס ימד וסוף טענין קיטוף ודילוכס :

וקשרא חד עטרא, ובכל עטרא ועטרא חד (א) קפסורה, ואתמנא
בעטורא דלעילא, ואתמנא ונחית לתתא, עד דאתקשרו ביה
בוכביא ומולי וכל חד וחד אתפרש ביה חד (דקעז ע"ב) בוכביא
וחד מולא, וכל בוכבייא זמינין אינון באינון דרגין דלעילא . ועל
דא כל דרגא ודרגא ארבעטר בארתין ידיען בדיקא חזי . וכד
מתפרשן דרגין אשתכח (ב) קטורא דפוסתקא עד דאתקשרו
בסטרא דאתחזי לון . וסטרי דרגי מסאבי דאינון בסטר שמאלא, כלהו
מתפרשן לכמה ארחין ושכילין, מסטרי גבורין סומקין ובגין כך תליין
גבורין לתתא לארף אלפין ורבוא רבבן, ועל דא הנה קטן נרתתך
בגוים בוזי אתה מאד בדקאמרן . תא חזי ואלה המלכים אשר מלכו
בארץ אדום . בארץ, בסטרא דדרגא דיליה דאיהו דרגא דעשו
דכתיב עשו הוא אדום, וכלהו קאתו מסטרא דרוח מסאבא . לפני
מלך מלך לבני ישראל . בגין דאינון דרגין דקיימין בי תרעי לתתא
קדמאי, ובגין כך אמר יעקב יעבר נא אדני לפני עבדו, בגין דדרגין
דיליה קדמאין אינון לאעלא . ובגין כך לפני מלך מלך לבני ישראל,
דעד בען לא מטא זמנא דמלכו שמייא לשלטאה ולא תאחדא בבני
ישראל . ובגין כך אמר יעבר נא אדני לפני עבדו . וכד שלימו אלין
דרגין בקדמיתא, לבתר אתער מלכו שמייא לשלטאה על תתאי . וכד
שרא, שרא בזעירא דכל שבטין דאיהו בנימן כמה דאת אמר (תהלים ס"ח)
שם בנימן צעיר רודם וגומר, וביה (ג) שארי לאתערא מלכותא, ולבתר
אתא מלכותא באתריה ואתקיים בהריה דלא תעדי לעלמין . רבי
חייא פתח ואמר (ישעיה מ"ד) ועתה שמע יעקב עבדי וישראל בחרתי
בו . כה אמר יי עושה ויוצרך מבטן יעורך אל תירא עבדי יעקב
וישורון בחרתי בו תא חזי כמה אבטח לון קדשא בריך הוא לישראל
בכמה אתר, (ד"ט ל"ג בגין) למזכי לרוו לעלמא דאתי, דהא לא אתרעי
לחולקיה לכל עם ולישן בר לישראל בלחודווי . ובגין כך יהב לון
אורייתא דקשוט למזכי בה ולמנדע ארחוי דקדשא בריך הוא בגין

דירתון

(א) שלטון א' וכו' מטבון קטורו דעלמא שפי' שטורי עולם . ורומו על כום ופי' מחסם חרף חס' א' ורומו על מ' . פרש"י : (ב) קישור
סברטיון של פרו העלון כי פוסתקא הוא פי' של ברעיון שפירו כענין סכוכו כניעוין כפי מי אלתו או עוסתקא דכסוד' ע"ש ורומו כלן
סחלשלת נטועיק סחלילונ ככודע . (ר"ל קישור ספרי טוילא ממדרגות סקדוס' הר"ב) : (ג) נקט לאתער כי פוס כמו סקיד לכר
ולכפי סאל כחח ועלמה לי כמו שניאר פרק סמאורי ע"ג דטרויוס כלורך לא כן דקע"ס שטום מיסודם ווי"ש אלא מלכותא כאחרים ומימי
כסא דשחול כח' וכו' שיעס אחרת לרכיבו סאר' וכל' כס' כגלגליוס ע"ש מאין .

דירתון ארעא קדישא, דכל מאן דזכי בהאי ארעא קדישא אית ליה
 חולקא לעלמא דאתי כמה דאת אמר (ס"ה ס) ועמך בלם צדיקים
 לעולם יירשו ארץ והא אתמר תלת דרגין הבא, בקדמיתא יעקב,
 ולבית ישראל, ולבית ישורון. תא חזי יעקב הא אוקמוה, ישראל אוף
 הכי נמי. ואף על גב דדרגין אינון חד. ישורון, אמאי אקרון ישראל
 בשמא דא. אלא ישראל וישורון בלא חד. ישורון כמה דאת אמר
 (פ"ג ל"ג) ישור על אנשים. בגין דנטיל שורה להאי סטרא ולהאי סטרא,
 ובגין אינון תרין שורין אקרי ישורון, ודא הוא ישראל. ישראל, על
 דנטיל רבו ותוקפא מכלא ישראל. (ס"ה י"ג) על אינון חולקי תרין
 סטרין תרין שורין פדקא אמרן וכלא חד, ואינון שמהן כלהו סלקי
 לחד. יעקב עבדי, זמנין דאיהו עבד בעבדא דאית ליה פקודא
 דמאריה למעבד רעותיה. וכן ישראל בחרתי בו, לאשראה עליה,
 וכלא ברזא עלאה איהו. כתיב (שע"ט מ"ג) בוראך יעקב ויוצרך ישראל.
 וכתיב כה אמר " עושך, כל אלן דרגין סלקין לחד והא ארתמר
 בורא. יוצר. עושה. וכלהו דרגין אלן על אלן וכלהו חד. זבאה
 חולקיהון דישראל דקדשא בריך הוא אתרעי בהו מכל עמין עובדי
 עבודה זרה, בגין דבכלהו כתיב (ירמ"י') הבל המה מעשה תעותועים
 בעת פקדתם יאברו. בשעתא דקדשא בריך הוא זמין לבערא לון
 מן עלמא, וישתאר הוא בלהודו כמה דאת אמר (ישע"ה כ') ונשגב " אלין
 לבדו ביום ההוא. רבי יהודה פתח ואמר (ס"ה מ"ה) אל תיראי תולעת
 יעקב מתי ישראל אני עזרתך נאם " וגואלך קדוש ישראל. תא חזי
 כל עמין עובדי עבודה זרה דעלמא, קדשא בריך הוא יהב לון לממנן
 שלטנין ידיעין כמה דאתמר, וכלהו אזלי בתר אלהון כמה דכתיב
 (מ"ב ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו. וכלהו אושרין דמין אלין
 ומגיהין קרבא, גזלין וקפחין ומנאפין, ואתערבי (דקע"ח ע"ה) בכמה עובדין
 לביש, ואתתקפו בחיליהון לאבאשא וישראל לית לון תוקפא וחילא
 לנצחא לון בר בפומהון, כתולעתא דא דלית לה תוקפא וחילא אלא
 בפומא, ובפומא מתבר כלא, ועל דא אקרון ישראל תולעת. תו אל
 תיראי תולעת יעקב מרה תולעת לית לכריה בעלמא (ה) כהאי

תולעת

תולעת דמשי (ה) דסיסטרא, דמינה נפקי כל לבושי יקר טיסטרי
 דמלכין • לבתר זרע זרעין ומירת, ולבתר מההוא זרעא דאשתאר
 מניה אתקיים במלקדמין והא איהו בקיומיה • כך ישראל אינון
 כהאי תולעת, דאף על גב דמתין יתהדרון ויתקיימון בעלמא כמלקדמין,
 והא אתמר (ד"ס ל"ג דכתיב) (ירמיה י"ח) כי כחמר ביד היוצר בן אתם בידי
 בית ישראל • מאי כחמר, אלא דא הוא חמר דההוא זכוכית, דאף על
 גב דאתבר אתתקן, ואית ליה תקנה כמלקדמין • מתי ישראל, דא
 אילנא דחיי, דבגין דישאל אינון אתדבקו באילנא דחיי בגין כך יהא
 חיין להון, ויקומון מעפרא ויתקיימון בעלמא • ויהון לעם חד למפלה
 ליה לקדשא בריך הוא כמה דאת אמר לקרא כלם בשם יי ולעבדו
 שכם אחד • רבי אלעזר ורבי יצחק הון אזלי בארחה ומטא זמנא
 דקריאת שמע, וקם רבי אלעזר וקרא קריאת שמע וצלי צלותיה, לבתר
 אמר ליה רבי יצחק והא תנינן, דעד לא יפוק בר נש לאורחא אבעי
 ליה לנטלא רשו ממאריה ולצלי צלותיה • אמר ליה בגין דכד נפיקנא
 לא הוה זמן צלותא ולא מטא זמנא דקריאת שמע, השתא (ג) דשמשא
 נהיר צלינא, אכל (ג) עד לא נפקנא לארחה בעינא בעורתא מניה
 ואמלכנא ביה • אכל צלותא דא לא צלינא, דהא אנא אשתדלנא
 באורייתא מפלגות ליליא, וכד אתא צפרא עד כען לא הוה עידנא
 לצלי צלותא, בגין דההיא שעתא דקדרותא דצפרא אשתכח, אתתא
 משתעינא כבעלה ואינון ברוא כחדא, דבעינא איהי למיהך למשכנא
 בעולמתהא דיתבי בהדה, ובגין כך לא בעי ליה לבר נש למפסק
 מלייהו דמתחברין כחדא, ולאעלא מלא אחרא בנייהו • והשתא דנהיר
 שמשא הוא עידן צלותא לצלאה כמה דאוקמוה דכתיב (תהלים ע"ב) ייראוך
 עם שמש, מהו עם שמש, לנטרא נהורא דשמשא בהדן לאנהרא לה, דהא
 יראה בהדי שמשא אצטריך ולא לאפרשא לון • וכד לא נהיר יממא, לאו
 הוא יראה בהדי שמשא, וצריכא לחברא לון כחדא, ורא הוא עם שמש.
 אזלו כד מטו חד בי חקל יתבו • זקפו עינייהו וחמו ליה לטורא דהון
 סלקי ברומיה ברין משניין • דחיל רבי יצחק אמר ליה רבי אלעזר

אמאי

(ה) גיטין ממנו (כלי מולת למכיס דר"ב) מלכוסים ככדוס : (כ) פי' שקרא ק"ס כחוקין ובמקס עם הנין סחמס ו"ס שסחא דשחא
 כההו לנגה דוקא ומדוקא כל הלי ומ"ס דסא ורשא כהדי כמשה אלעזרין הדבר פשיע ורשא מ' אשחא ת"ס יתור קתבו מל"ן
 (ג) קידם טולאקי לרר :

אמאי דחילת • אמר ליה חמינא דהאי טורא איהו תקיף וחמינא אלין
ברין דאינון משניין ודחילנא דלא יקטרגו לן • אמר ליה מאן (ב) דדחיל
מחטאוי דביריה אית ליה למדחל • תא חזי לאו אלין מאינון ברין
תקיפין דהוו משתכחין בטוריאי • פתח ואמר :

ואלה בני צבעון ואיה וענה וגומר הוא ענה אשר מצא את הימים
וגומר, האי קרא אוקמוה. אבל תא חזי לאו אלין אינון דכתיב

בהו (וכריס כ) האימים לפנים ישבו בה וגומר, ובגין עשו ירשום וגומר •

אבל אלין דקאמר קרא אשר מצא את הימים במדבר ימם כתיב •

אלין הוו ברין משניין, דכר הוה אתתרך קין מעל אפי ארעא כרתיב

(כילאסית ד) הן גרשת אותי היום מעל פני הארמה ומפניך אסתר וכתיב

וישב בארץ נוד ואוקמוה מבני בניו בסטרא (ויקרא ע"ו ע"כ) דרוחין ועלעולין

ומזיקין ואלין קיימו, דהא כד בעא לאתקדשא יומא דשבתא, אתברון

מההוא סטרא רוחין קיימין (ב) טסירין (כ"ח טהירין) בלא גופא • ואלין

לאו אינון מיומא דשבתא ולא מיומא שתיתאה, ואשתארו אלין תרין

יומין בהו בספקא ובגין כך לא אתקיימו לא (דקע"ח ע"כ) מהאי ורא

מהאי • ואזלו ואתפשטו בההוא סטרא דקין, ואגלימו בההוא סטרא

ולא אתגלימו לאתקיימא, ואקרון ימ"ס חסר, דלא אתקיימו לא ביומא

דא ולא ביומא דא, ואתחזון לבני נשא ואיהו אשכח לון ואולפי ליה

לאייתאה ממורין לעלמא, ואינון אזלי ביני טוריאי, וקיימין בגופא זמנא

חדא ביומא, ולבתר מתפשטי מניה • תא חזי ענה דא איהו ממזרא

הוה, דאתא צבעון על אמיה ואוליד ממזרא, ורא אתא מסטרא דרוח

מסאבא דאתדבק ביה • ובגין כך אשכח לון והוו אולפי ליה כל זיגין

דסטרא מסאבא בגין דא • ותא חזי אלין אינון וכמה אחרנין מתפרשן

אלין מאלין, כלהו אתין מההוא סטרא, ואזלי במדברא ואתחזון תמן

בגין דמדברא אתר חרוב ואיהו בי מותבא דילהון • ועם כל דא כל בר

נש דאזיר בארחוי דקדשא בריך הוא, ודחיל ליה לקדשא בריך הוא

לא מסתפי מנייהו : אזלו ועאלו בטורא • אמר רבי יצחק בגוונא דא

כל

(f) תמס סטרא' דסכתיב וינס משט מפניו ולק"מ דלוחו כחש פיה כדרך כס ומוס כנסל משט וכס ויבד רבס סס פוס ערבור עליו
כמסר'ל טוכיו שטשו ישראל של יאמיכו כי : רמ"ז ככ"ו : ודכיכו סלרי' וכל' גלס סירו כס' סכוויכו ורוס ו' של סמח וסוכריס עתיקין
וקולס קסס וסטרס כסריוס ככ"ר ע"ג למח כס מפני סמח כרכרו סאזיו לל סמח לל חוס כס ע"ג וסקילוס יסרלון : סל'ן : (כ) רימח
כלל גוף ערוסות סלורי : סר"כ :

כל אינון טורין חרובין אתר בי מותבא דילהון • אמר ליה הכי הוא
 וכל אינון דמשתדלי באורייתא עלייהו כתיב (קהלים ק"ה) " ישמרך מכל
 דע ישמור את נפשך " ישמור צאתך ובאך מעתה ועד עולם • פתח
 רבי אלעזר ואמר (ס"ה ק"ה) הללויה אודה " בכל לבב בסוד ישרים
 ועדה, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי דוד מלכא כל יומוי הוה משתדל
 בפולחנא דקדשא בריך הוא, והוה קם בפלגות ליליא ומשבח ומודה
 בשירין ותושבחן, בגין לאתקנא דוכתיה במלכו דלעילא דכד אתער
 רוח צפון בפלגות ליליא, הוה ידע דקדשא בריך הוא בהאי שעתא יתער
 בגנתא דערן לאשתעשעא עם צדיקייא ואיהו הוה קם בההיא שעתא
 ואתגבר בשירין ותושבחן עד דסליק צפרא • בגין דכד קדשא בריך
 הוא אשתבח בגנתא דערן, הא אוקימנא דאיהו וכל צדיקייא דבגנתא
 כלהו צייתין לקליה כדכתיב (שיר ס) חברים מקשיבים לקולך השמיעני.
 ולא עוד אלא דחוטא דחסד משיך עליה ביממא כמה דארמז
 דכתיב (קהלים מ"ב) יומם יצוה " חסדו וכלילה שירה עמי • ולא עוד אלא
 דאינון מלין דאורייתא דאיהו אמר כלהו סלקין ומתעטרין קמי קדשא
 בריך הוא, ובגין כך דוד מלכא הוה משתדל בליליא בפולחנא דמריה
 תא חזי, הללויה • בכל אינון שירין ותושבחן דקאמר דוד הא תנינן
 דלעילא מבלהון הוא הללויה ואוקמוה • מאי טעמא, בגין דכליל שמא
 ושבחא כחדא • מאי שמא ושבחא, שמא דא (ב) י"ה • שבחא מאן איהו •
 אלא דא בנסת ישראל, דאיהו (הלל בגימטריא ה"ס שהוא ארני) מתקנא שבחא
 תדיר לקדשא בריך הוא ולא אשתככת כמה דאת אמר (ב) (ס"ה) אלהים
 אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל • בגין דסדורא דשבחא איהו
 מסדרת ומשבחת תדיר לגביה • ובגין כך שמא ושבחא כחדא • אודה
 " בכל לבב • כמה דאוקמוה ביצר הטוב וביצר הרע, בגין דאינון
 משתכחי תדיר לגביה דבר נש כמה דאת אמר (דברים ד) בכל לבבך
 ואוקמוה • בסוד ישרים ועדה, אלן אינון ישראל דכל דרגין ברו
 מתעטרין • (ג) כהני וליאי • צדיקי וחסדי • ישרים ועדה כמה דאת אמר

נצב

(א) פי' סללוס סל' יס' סלל סוף סמ ע"ש שמסללת ומשכחת לת' סטות יס' ו' יח' ככין ל' סלל ג' חר'י' שמסכת לת' ו' ונמשכין
 י"ס מוחין דא"ת ה"ס מלי' שמו' דל' י"ס • וכל כסדר סללוס ויש לישב דברו מנ"ס ותכמ"ל מל'י' • (ב) אחס אלסוס עג אל תחני דמוי לך
 אלא לעולם חסוס משוררת ומסכתא וכן אחס סנקיאל אל כלי' מס אקוב לל קסס אל • (ג) ד'ל' כסני חסר לייז' דין לדיקי יסוד חסדי' כ'ות
 סקדלוס חסדי' דוד אל' מלך סיסוד כנוכי ככרסח כחסס דף ר'ג י"י"ס מלך סת' סת' וערס סגד מ' כליזח' ככרסח וולל' •

(תהלים פ"ב) נצב בעדת אל • ואינן רזא דקדשא בריך הוא אתער בהו •
 ובגין כך בעי בר נש לשבחא ליה לקדשא בריך הוא תדיר בגין דאיהו
 אתרעי בשירין ותושבחן, ומאן דידע לשבחא ליה לקדשא בריך הוא
 כדקא יאות, קדשא בריך הוא קביל צלותיה ושויב ליה הדא הוא דכתיב
 (ס"ז ע"א) אשגבהו כי ידע שמי וגומר • ארך ימים וגומר • פתח רבי יוסי
 ואמר (ס"ז ע"ב) אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסוכבני סלה, אתה
 סתר לי, דא (ס"ז ע"ב) קדשא בריך הוא דאיהו סתרא ומגן לכר נש דאזיל
 בארחי דאורייתא, ואיהו אסתתר בצלא דגדפוי דלא יכלין לאכאשא
 ליה, מצר תצרני • מעילא ומתתא, לעילא אית ליה לכר נש מארי
 דבכו • לתתא אוף הכי נמי, ומאן איהו, דא יצר הרע (דקע"ט ע"א) דאיהו
 צר לעילא וצר לתתא • ואלמלא יצר הרע, לא אשתכח מארי דבכו
 לכר נש בעלמא, בגין כך מצר תצרני • רני פלט תסוכבני סלה •
 (כ) יסוכבוני סלה מבעי ליה, מאי תסוכבני • אלן אינן שירין דאית
 בהו דרגין להצלה, תסוכבני בהו לשוכא לי בארחה • והאי קרא איהו
 (ג) כסדרא ואיהו למפרע, מהאי גיסא ומהאי גיסא • תא חזי באלין
 שירין ותושבחן דקאמר דוד אית בהון רזין ומלין עלאין ברזי דחכמתא,
 בגין דכלהו ברוח קודשא אתאמרו, דהוה שרא רוח קודשא עליה
 דדוד והוה אמר שירתא, ובגין כך בלהו ברזי דחכמתא אתאמרו •
 פתח רבי אלעזר ואמר (תהלים קי"ח) דחה דחיתני לנפול ויי עזרני • דחה
 דחיתני, דחה דחוני מבעי ליה, מאי דחה דחיתני • אלא דא סתרא
 אחרא דרחי"א ליה לכר נש תדיר, וכעי לרחי"א ליה ולאסטאה ליה
 מעם קדשא בריך הוא, ודא הוא יצר הרע דאשתכח לגביה דבר נש
 תדיר, ולקבליה אהדר דוד ואמר דחה דחיתני לנפול, בגין דאיהו הוה
 אשתדל לגביה בכל אינן עקתין לאסטאה ליה מעם קדשא בריך הוא,
 ועליה אמר דוד דחה דחיתני לנפול בגיהנס ויי עזרני דלא אתמסרנא
 בידך, ועל דא אית ליה לכר נש לאזדהרא מניה בגין דלא ישלוט עליה.
 וקדשא בריך הוא כדין גטיר ליה בכל ארחוי דכתיב (משלי ג') אז תלך
 לבטח

(א) מפרש חכם דאיתו ק"ס דאיתו ס"ט ו"ס כסמך ואיתו אסמך כלל דגופו וכו' דמלת גופו כמ' ו"ח: (ב) פירוש רבות סגולת
 סגנו חתן וסוכבני מכל זר שלא אהים זונן • וסירין שירין דאית כמו דרגין וכו' פירוש תסוכבני חזיר לאתם סתין תסוכבני ר"ל סגולת
 לפלי תסוכבני אתם כחם לשיגוף לי • (ג) פירוש נדרש מסופר ללאשו ומלאשו לסופר וסממנות א' ומסויגל סלא וסלוע ני מנפח חל: מירי
 ג' כיסר ו"ח למכרס ו"ס דאית כמו דרגין לטללס וכו' :

לכטח דרכך ורגלך לא תגף * (ע"ד) בלכתך לא יצר צערך ואם תרוץ
 לא תבשר * ובתיב (ע"ד) וארח צדיקים באור נגה הולך ואור עד נכון
 היום * אמר רבי יהודה זכאין אינון ישראל דקדשא בריך הוא נטיר לון
 בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב (ישעיהו ס') ועמד כלם צדיקים לעולם
 ידרשו ארץ * ברוך " לעולם אמן ואמן :

פרשת וישב

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען * רבי חייא פתח ואמר *
 (קטלים ל"ד) רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו " * תא חזי כמה
 מקטרגין אירת ליה לבר נש, מיומא דקדשא בריך הוא יתב ביה
 נשמתא (ד"ט ל"ג לבר נש) (ה) (לאתקמא) בהאי עלמא, דבין דנפיק בר
 נש לאוירא דעלמא מיד אודמן לאשתתפא בהדיה יצר הרע כמה
 דאתמר דכתיב (בראשית ו') לפתח חטאת רובין וגומר, וכדין אשתתף
 בהדיה יצר הרע * ותא חזי דהכי הוא, דהא בעירי מיומא דאתילידו
 בלהו נטרי גרמיהו וערקין מן גו נורא ומן כל אתרין בישין * ובר נש
 מיד אתי לארמא גרמיה גו נורא, בגין דיצר הרע שארי בגויה, ומיד
 אסטי ליה לארח בישא, ואוקימנא דכתיב (קהלת ד') טוב ילד מספן וחכם
 ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד * טוב ילד דא הוא יצר
 טוב, דהוא ילד מיומין זעירין עמיה דבר נש, דהא מתלסר שנין ואילך
 (עמיה) כמה דאתמר * ממלך זקן וכסיל * (ו) ממלך דא הוא יצר הרע
 דאיהו אקרי מלך, ושליש בעלמא על בני גישה זקן וכסיל, דאיהו זקן
 ודאי כמה דאוקמוה דבר אתיליד בר נש ונפיק לאוירא דעלמא,
 איהו (דקעט ע"ב) אודמן עמיה דבר נש, ועל דא איהו מלך זקן וכסיל
 אשר לא ידע להזהר עוד, להזהיר לא כתיב אלא להזהר * בגין
 דאיהו כסיל ועליה אמר שלמה עליו השלום והכסיל בחשך הולך *
 דהא (ג) מסוסייתא דחשך קא אתייה ולית ליה נהורא לעלמין * רבי
 שמעון אמר תא חזי כתיב טוב ילד מספן וחכם, מאן ילד מספן, הא
 אוקמוה ואתמר דאיהו יצר הטוב * אבל טוב ילד, דהא הוא דכתיב

נער

(ה) כדכתיב כי הרעע בחייו קרוי נט ודקלמה שילח השמה כגוף כדו שיעיב את דכתיב וקדש חיו ילח : (כ) אכסר ליתנו ממלך עם הכסיל על
 סמ ויקן ב"י כקנה רמו כל : מח"ל : (ג) מח"כית החשך (ומח"קיהו) והוא מלשון סתת כפרת הכינה שכל חלימה וכפרת הכינה לך יש כל' מספן
 ואינו חילק כד'חריין בעלונת החלב שמאר לשתת * ועוד הנה' שלכניי מסוסייתא דחשך * וכו' גרים נוסוסיתא ופי' אמרו : מח"ל :

(תהלים ל"ז) נְעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי וְדָא הוּא נְעַר דְּאִיהוּ יֶלֶד, מִסְכֵּן, דְּלִית לִיהּ מְגֻרְמִיה בְּלוּם * וְאִמְאִי אֶקְרִי נְעַר, בְּגִין דְּאִית לִיהּ חֲדָתוּ דְּסִיְהֲרָא דְּמַתְחַדְשָׁא תְּדִיר, וְתְדִיר אִיהוּ יֶלֶד מִסְכֵּן כְּמָה דְּאִמְרֵן * וְחֲכַם, בְּגִין דְּחֲכָמָה שְׂרִיָּא בֵּיהּ * מִמְלַךְ זָקֵן, דָּא הוּא יֶצֶר הָרַע כְּמָה דְּאִתְמַר דְּהָא מִן יוֹמָא דְּהוּה לֹא נִפְק מִמְּסֻאֲבוֹתֵיהּ לְעַלְמִין, וְאִיהוּ כְּסִיד, דְּכָל אֲרַחוּי אִינוּן לְאַרְחָ בִּישָׂא, וְאוּזִל וְסֻטִי לְבִנֵי נְשָׂא, וְלֹא יָדַע לְאוֹדְהֲרָא, וְאִיהוּ אֲתִי עִם בְּנֵי נְשָׂא (כ) בְּתַסְקוֹפִין, בְּגִין לְאַסְטָאָה לֹון מְאַרְח טָבָא לְאַרְח בִּישָׂא * תָּא חֲזִי עַל דָּא אֶקְרִים עִם בְּרִי נְשָׂא מְיוֹמָא דְּאִתְיִלִּיד בְּגִין דְּיִאֲמִין לִיהּ, דְּהָא כְּדִ אֲתִי יֶצֶר הַטּוֹב לֹא יְכִיל בְּרִי נְשָׂא לְמַהִימְנָא לִיהּ, וְדַמִּי עֲלִיהּ כְּמִטּוֹלָא * כְּגוֹנָא דָּא תְּנִינָן, מֵאֵן הוּא רְשָׁע עָרוּם, דָּא הוּא מֵאֵן דְּאֶקְרִים לְאַטְעָנָא מְלוֹי לְקַמִּי דִּינָא עַד לֹא יִיתִי חֲבֵרִיהּ מְאַרְיָה דְּדִינָא כְּמָה דְּאִתְ אִמְר (מַטְלֵי י"ט) צְדִיק הֲרֵאשׁוֹן בְּרִיבוּ וְגוֹמֵר, כְּגוֹנָא דָּא הוּא (כ"א ה"א) רְשָׁע עָרוּם כְּמָה דְּאִתְ אִמְר (כְּרֵאשִׁית ג') וְהִנְחֵשׁ הִירָה עָרוּם, וְהוּא אֶקְרִים וְשָׂרִי עֲמִיה דְּכֵר נְשָׂא עַד לֹא יִיתִי חֲבֵרִיהּ לְאַשְׂרָאָה עֲלִיהּ * וּבְגִין דְּאִיהוּ אֶקְרִים וְהָא אֲטַעֵן טַעֲנָתֵיהּ עֲמִיה, כְּדִ אֲתִי חֲבֵרִיהּ דְּאִיהוּ יֶצֶר הַטּוֹב, אֲבֵאִישׁ לִיהּ לְכֵר נְשָׂא בְּהַדְּיָה, וְלֹא יְכִיל לְזַקְפָּא רִישֵׁיהּ כְּאִילוּ אֲטַעֵן עַל כְּתַפְיָה בְּלִי מְטוֹלִין דְּעַלְמָא, בְּגִין הוּא רְשָׁע עָרוּם דְּאֶקְרִים עֲמִיה, וְעַל דָּא אִמְר 'שְׁלֹמָה (תהלים ט') וְחֲכָמָתָהּ הַמִּסְכֵּן בּוֹזִיָּה וְדִבְרֵיו אֵינָם נִשְׁמָעִים, בְּגִין דְּהָא אֶקְרִים אַחְרָא * וְעַל דָּא כָּל דִּינָא דְּקָבִיל מִבְּרִי נְשָׂא מְלָה עַד לֹא יִיתִי חֲבֵרִיהּ, כְּאִילוּ מְקַבֵּל עֲלֵיהּ טַעוּנָא אַחְרָא לְמַהִימְנוּתָא, אֲלֵא וּבָא רַעְהוּ וְחֲקֵרוּ, וְדָא הוּא אֲרַח דְּכֵר נְשָׂא זְכָאָה. דְּהָא בְּרִי נְשָׂא זְכָאָה דָּא הוּא דְּלֹא הִימִין לְהַהוּא רְשָׁע עָרוּם דִּי יֶצֶר הָרַע, עַד הָיִיתִי חֲבֵרִיהּ דְּאִיהוּ יֶצֶר טוֹב * וּבְגִין דְּהָא בְּנֵי נְשָׂא אִינוּן כְּשִׁלִּין לְעַלְמָא דְּאִתִּי * אֲבָל הַהוּא זְכָאָה דְּאִיהוּ דְּחִיל לְמְאַרְיָה, כְּמָה כִּישִׁין סְבִיל כְּהָאִי עַלְמָא, בְּגִין דְּלֹא הִימִין וְלֹא אִשְׁתַּתַּף בְּהַהוּא יֶצֶר הָרַע וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שׁוֹיב לִיהּ מִכְּלָדְהוּ דְּדָא הוּא דְּכַתִּיב (תהלים ל"ד) רַבּוֹת רַעוֹת צְדִיק וּמְכַלֵּם יִצְלָנוּ * רַבּוֹת רַעוֹת לְצְדִיק לֹא כְּתִיב, אֲלֵא (כ) צְדִיק, בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בֵּיהּ

ובגין

(ה) כְּשִׁלִּית וְחֲכָמָתָהּ וְפִירוּשׁוּ כְּמִטּוֹלָא כְּמָה דְּכָרִי הַרְשִׁי: (כ) ס' דְּלִי אִמְר לְצְדִיק מִשְׁתַּחֲוֵי אֲנִי לְצְדִיק וְאִיךְ מֵה זֶה דְּמַסִּים מְכֻלָּם יִצְלָנוּ שְׁלֹמֹה וְכוּ' : לֹא רַבּוֹת רַעוֹת לְצְדִיק דְּהָא עֲבָדוּ שֶׁ לִי רַעוֹת וְלִפְנֵי לְחַיִּים וְלְכָבוֹד : הַרְשִׁי הָרַע וְהַקְדוּשׁ : בְּרִיךְ הוּא מְעִלֵי מִמְּנוּ : אִי"ס :

ובגין כך קדשא בריך הוא אתרעי בההוא בר נש, ושו"ב ליה מכלא
 בהאי עלמא ובעלמא דאתי זכאה תולקיה • ת"א חזי כמה בישין
 עברו עליה דיעקב, בגין דלא יתדבק בההוה יצר הרע ויתרחק
 מחולקיה, ובגין כך סביל כמה עונשין כמה בישין ולא שקיט • פתח
 ואמר (ויכב) לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז • תא חזי
 כמה בישין סבלין צדיקייא בהאי עלמא, בישין על בישין כאבין על
 כאבין בגין למזכי לון לעלמא דאתי • יעקב כמה סביל בישין על
 בישין תדיר כמה דאת אמר לא שלותי בכיתא דלכין, ולא יכולנא
 לאשתזכא מניה, ולא שקטתי מעשו מההוא צערא דציער לי ההוה •
 ממנא דיליה, ולבתר דחילו דעשו • ולא נחתי מן דינה ומן שכס •
 ויבא רגז, דא רוגזא וערבובייא דיוסף דאיהו קשייא מבולהו • ומגז
 רחימותא דיעקב לגביה דיוסף דאיהו רזא דברית, עאל במצרים בגין
 דלבתר כתיב ואזכור את בריתי, לאשתכחא שכינתא (כ"ט שמש)
 תמן בהדיה :

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען • (דקף ע"ב) רבי יוסי פתח
 הצדיק אברואין איש שם על לבו אנשי חסד נאספים באין מבין כי
 מפני הרעה נאסף הצדיק • הצדיק אבר, בזמנא דקדשא בריך הוא
 אשגח בעלמא ולא הוי עלמא כדקא יאות, ואודמן דינא לשרייא על
 עלמא • כדן קדשא בריך הוא נטיל זכאה דאשתכח בינייהו, בגין
 דישרי דינא על כלהו אחרנין ולא ישתכח מאן דיגין עלייהו • דהא
 כל זמנא דזכאה שארי בעלמא, דינא לא יכיל לשלטאה על עלמא •
 מנלן ממישה דכתיב (תהלים ק"ו) ויאמר להשמידם לגלי משה בחירו עמד
 בפרץ לפניו וגומר • ובגין כך קדשא בריך הוא נטיל לזכאה מבינייהו
 וסליק ליה מעלמא, וכדן אתפרע וגביה דילה סופיה דקרא כי מפני
 הרעה נאסף הצדיק, עד לא ייתי רעה לשלטאה על עלמא נאסף
 הצדיק. (דבר אחר כי מפני הרעה נאסף עד לא ישלוט הרעה בעלמא)
 דבר אחר כי מפני הרעה דא יצר הרע תא חזי יעקב שלימו דאבהן
 הוה, ואיהו קאים לקיימא בגלותא, אבל מגז דאיהו צדיק אתעקב דינא
 דלא שלטא בעלמא, דהא כל יומי דיעקב לא שרא דינא על עלמא
 וכפנא אתבטלת, ואוף דהכי ביומו דיוסף, דאיהו דיוקנא דאבוי

כִּינ דאִיהוּ מִית מִיד) לֹא שְׂרָא גְלוּתָא, (דִּינָא עַל עֲלָמָא) כִּנְיִן דִּאִיהוּ אֲנִין עֲלִייהוּ
 כָּל יוֹמוֹי. כִּינ דִּאִיהוּ מִית מִיד שְׂרָא עֲלִייהוּ גְלוּתָא כְּמָה דָּאֵת אֲמַר
 (שְׁמַת ח') וַיָּמַת יוֹסֵף וַיֹּגֹמֵר • וּסְמִיךְ לִיה הִבֵּה נְתַחְכְּמָה לוֹ • וּכְתִיב וַיִּמְדְּרוּ
 אֶת חַיִּיהֶם בְּעַבְדוּתָה קָשָׁה בַחֲמֹר וּבִלְבָנִים וַיֹּגֹמֵר • כְּגוֹנָא דָּא בְּכָל
 אַתְר דְּשְׂרַיָּא זְכָאָה (על) בְּעֲלָמָא, בְּנִינְיָה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִגִּין עַל
 עֲלָמָא, וּבְכָל זְמָנָא דִּאִיהוּ קִיִּים דִּינָא לֹא שְׂרַיָּא עַל עֲלָמָא וְהָא אֲתַמַּר •
 תָּא חֲזִי וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגּוּרֵי אָבִיו, מָאִי מִגּוּרֵי אָבִיו כְּמָה דָּאֵת אֲמַר
 (וַיִּמְסֹךְ כ') מִגּוּר מִסְכִּיב, דְּכָל יוֹמוֹי הָוָה דְּחִיל וְהָוָה בְּדַחֲלִיו :

וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִגּוּרֵי אָבִיו • רַבִּי אֲלֵעָזָר אֲמַר דִּאֲתַקְשֵׁר וַיִּתֵּיב
 בַּהֲוֵי אַתְר דִּאֲתַאֲחִיד בַּחֲשֵׁךְ • אֶרֶץ (ח) מִגּוּרֵי אָבִיו דִּיִּקְנָא •
 בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, אֲתַקְשֵׁר אַתְרָא בְּאַתְרֵיהּ • מִגּוּרֵי אָבִיו, דָּא דִּינָא קְשִׁיָּא •
 בְּאֶרֶץ מִגּוּרֵי אָבִיו כְּמָה דִּאֲתַמַּר הֵוָה דִּינָא רַפִּיא דִּאִיהִי אֶרֶץ דִּאֲתַאֲחִיד
 מִן דִּינָא קְשִׁיָּא וּבִיה אֲתִישֵׁב יַעֲקֹב וְאֲתַאֲחִיד בִּיה. (וְהֵיכָא אֶרֶץ אִיהִי
 אֲסַפְקֵלְרִיָּא דְּלֹא נִהְרָא) :

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף וַיֹּגֹמֵר • בְּתַר דִּאֲתִישֵׁב יוֹסֵף בִּיעֲקֹב וְאֲזַדְרוּג
 שְׁמִשָּׂא בְּסִיְהָרָא, בְּדִין שְׂרָא לְמַעַבְד תּוֹלְדוֹת, וּמָאֵן אִיהוּ דְּעִבִיד
 תּוֹלְדוֹת, אֲהַדְרַד וְאֲמַר יוֹסֵף דְּהָא הֵוָה נִהַר דְּנִגִיד וְנַפִּיק אִיהוּ עִבִיד
 תּוֹלְדוֹת כְּנִין דְּלֹא פִּסְקִין מִיּוֹמֵי לְעַלְמִין, וְאִיהוּ עִבִיד תּוֹלְדוֹת בַּהֲוֵי
 אֶרֶץ, וּמְנִיָּה נַפְקִין תּוֹלְדוֹת לְעַלְמָא דְּהָא שְׁמִשָּׂא אַף עַל גַּב דִּאֲתַקְרַב
 בְּסִיְהָרָא לֹא עִבִיד אִיבִין, כִּר הֵוָה דְּרָגָא דִּאֲקִרֵי צְדִיק, וַיֹּסֵף אִיהוּ
 דְּרָגָא (ט) דִּיעֲקֹב, לְמַעַבְד אִיבִין וְלֹאֲפָקָא תּוֹלְדִין לְעַלְמָא, וּבְנִין כִּר
 כְּתִיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף • אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף, כִּר מָאֵן
 דְּהוּוּ מִסְתַּכַּל בְּדִיוֹקְנָא דִּיוֹסֵף, הוּוּוּ אֲמַר דְּדָא הוּוּוּ דִּיוֹקְנָא דִּיעֲקֹב • תָּא
 חֲזִי דְּבַכְּלָהוּ בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כְּתִיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב רֹאזְכֹּן, כִּר יוֹסֵף
 דִּדִּיוֹקְנֵיה דְּמִי לְדִיוֹקְנָא דִּאֲבִיו • בִּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה • אֲמַר רַבִּי אָבָא
 דְּמִזִּי לִיה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהֵוָה כִּר אֲתַאֲבִיד מְנִיָּה יוֹסֵף בִּן שְׁבַע
 עֶשְׂרֵה שָׁנִין הוּוּ, וּכָל אִינּוּן יוֹמִין דִּאֲשְׁתַּאֲרוּ דְּלֹא חֲמָא לִיה לְיוֹסֵף, הוּוּ
 כְּכִי אִינּוּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנִין, וּכְמָה דְּהוּוּ כְּכִי עֲלִיה, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא

יִהָב

(f) פִּירֵשׁ מַדַּת הַמַּקְוֵי שֶׁל כְּרִי וְפִתּוֹ אָבִיו כִּי שְׁתִּיחָה חֲתִים עִם הַמַּדְיָאִים יַעֲקֹב כְּתִיב הַמְקוֹשֶׁת • כְּמִגּוּרֵי אָבִיו כְּבִירָה כִּאֲרֵן כְּנַעַן
 שִׂירָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּנַגַּד אֶרֶץ הַעֲלִינָה וְיֵשׁ אֲתַקְשֵׁר אַתְר כְּאֲדִימִים: (כ) דְּנִגִיד וְכִרִית חֲסִכִּין חֲרִי יוֹסֵף שְׁאֲרֵי אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב • יוֹסֵף שִׁיעֲקֹב
 הוּוּוּ יוֹסֵף • יוֹסֵף:

יהב ליה שבע עשרה שנין אחרנין דאתקיים כבארעא דמצרים בחידו וביקרא
 ובשלימו דכלא • דבריה יוסף הוה מלכא וכל בנוי קמיה הוון ואינון שבע
 עשרה שנין הוון חיינ לגביה • ובגין כך בן שבע עשרה שנין הוה
 איהו כד אתאביד מניה • רבי חייא פרתח ויאמר (אויב ל"ד) לבן
 אנשי לבב שמעו לי חלילה לאר מרשע ושדי מעול • בי פעל
 (דק"ף ע"ב) אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו • תא חזי כד ברא קדשא
 בריך הוה עלמא עבד ליה על (ב) דינא ועל דינא אתקיים וכל
 עבדין דעלמא אינון קיימין בדינא • בר דקדשא בריך הוה בגין
 לקיימא עלמא ולא יתאביד פריש עליה רחמי ואינון רחמי מעכבי לדינא
 דלא ישצי עלמא ועל רחמי אתנהיג עלמא ואתקיים בגיניה • ואי
 תימא דקדשא בריך הוא עביד דינא בבר נש בלא דינא הא אתמר
 דבר דינא שרייא עליה דבר נש כד איהו זכארה בגין רחימותא
 דקדשא בריך הוא ביה איהו כמה דאתמר • דהא קדשא בריך הוא
 רחים עליה ברחימו לקרבא ליה לגביה ומתבר גופא בגין לשלטא
 נשמתא וכדין אתקריב בר נש לגביה ברחימו כדקא יאות ונשמתא
 שלטא וגופא אתחלש • ובעיא גופא חלשא וגפשא תקיפא דאתתקף
 בתקיפו וכדין איהו רחימא דקדשא בריך הוא כמה דאמרו חברייא
 יהב קדשא בריך הוא לצדיק צערא בעלמא דין בגין למזכי ליה לעלמא
 דאתי • וכד נשמתא חלשא וגופא תקיפא איהו שנאיה דקדשא בריך
 הוא דלא אתרעי ביה ולא יהיב ליה צערא כהאי עלמא אלא אורחוי
 מתתקנן והוא בשלימו יתיר בגין דאי עבד (ג) צדקה או טיבו קדשא בריך
 הוא משלם ליה אנריה כהאי עלמא ולא יהוי ליה חולק בההוא עלמא
 ודא הוא דתרגם אונקלוס (דכ"ו ז) ומשלם לשונאיו וגומר ומשלם
 לשנאוהי טבון דאינון עבדין (איהו) ובגין כך ההוא זכארה דאתבר מדיר
 איהו רחימא דקדשא בריך הוא והני מלי בר ברוך ולא אשכח חובא
 בידיה דיתענש עליה • הכא אית לאסתכלא בכמה סטרין חד דהא
 חמינן דשכינתא ליה שרייא באתר עציבו אלא באתר דאית ביה
 חדוה • אי חדוה לית ביה לא שרייא שכינתא בההוא אתר כמה דאת

אמר

(א) כי כן כל המעשה הראשית נעשה כלב אלהים ו'ח' : (ב) שמכיון להברית גופי וקח חס על כפיו לכן השבע שמתוך מלמעלה הוא מן
 סת ליביות ומתעבה למלכות גופו ואין בו רוחניות לחלק כפשוטו רמ"ז כ"י (טו) יתח דהקב"ה משלם שבר מלות השבע כעוה וק"ל ליחס
 עיכוס כע"כ דכיון דהשבע ח"ן בו רוחניות מוכרח לשלם כעוהו ועמ"ש מ"ה בחס"ל ח"ת"ן

אמר (מלכיס כ"ג) ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד יי
 דהא שבינתא ודאי לא שרייא באתר עציבו * ומנגלן מייעקב, דבגין
 דהוה עציב עליה דיוסף אסתלקת שבינתא מניה * כיון דאתא ליה
 חדוה דבשורה דיוסף, מיד ותחי רוח יעקב אביהם הכא בהאי זכאה
 דאתבר, כיון דאיהו חלשא ואתבר במכאובין, אן הוא חדוה, דהא
 איהו בעציבו ולית עמיה חדוה כלל * וחד דהא חמינן כמה רחימין
 הוה צדיקייא קמיה קדשא בריך הוא, ולא אתברו במרעין ולא במכאובין
 ולא אתחלש גופא דילהון לעלמין, אמאי לאו אלין כאלין דאלין אתברו
 ואלין קיימי בגופייהו כדקא יאות * ואם תאמר דהא אלין דקיימו
 בקיימא דקא יאות, בגין דאינון צדיקי בני צדיקי איגרוהו כמה
 דאוקמוה, ואלין אתרנין צדיקי ולא בני צדיקי * הא קא חמינן צדיקי
 בני צדיקי, דהא אבוי דדין זכאה בר זכאה, ואיהו זכאה, אמאי אתבר
 גופיה במכאובין וכל יומי בצערא * אלא הכא רזא איהו, דהא כל
 עובדוי דקדשא בריך הוא בקשוט וזכו (אויב ל"ד) כי פועל אדם ישלם
 לו וכארח איש ימציאנו * אשפחנא בספרי קדמאי רזה חרא ולגביה
 רזא אחרא, חד דאיהו תרין דהא אית זמנין (י) דסיחרא איהי בפגימו
 ושרייא בדינא, ושמשא לא אשתכח גבה, ובכל זמנא ובכל שעתא
 אית לה (כ) לאפקא נשמתין בבני נשא, כמה דלקטא (ג) בקדמיתא
 ואפיקת לון השתאי בזמנא דאיהי קיימא בדינא האי מאן דנקיט לה
 בההוא זמנא, ליהוי תדיר בגרועותא ומסכנותא אזלא לגביה, ואתבר
 תדיר בדינא כל יומי דבר נש, בין חיבא בין זכאה, (י) בר דצלוחא בטיל
 כל גזרי דינין, ויכיל לסלקא בצלותא * וההוא זמנא דקיימא ההוא דרנא
 בשלימו, וההוא נהר דנגיד ונפיק אשתמש בה, כדן ההיא
 נשמתא דנפקת ואתדבקת ביה בההוא בר נש, ההוא בר נש
 אשתלים בכלא, בעותרא, כבגין, בשלימו דגופיה, וכלא בגין
 (רקס"א ע"ה) ההוא מזלא דנגיד ונפיק ואתחבר בההוא דרנא לאשתלמא
 ביה ולא תברכא מניה, ועל דא כלא במזלא תליא מלתא * ועל דא

תנינן

(א) סייבו מנת חלבוהו אגמיה מלך מעשה הרע שכתחתיים שמתקלקלים הלבוהות המשפיעות מתמשש אל הירח ומתמלאת מדין סבבורם
 ו"א ושריית כדניא . (ב) סככל יום אדו"ל אלף כולדים ואלף מתים : (ג) רלנה סכשמות מתעככות כפנימיות סמלכות יכ"ח כטבר כווסר ח"ס
 כקדשיתא : (ד) כללי ויתח הרי הלל יר"ע וכיוצא סהוי כנייים ואלח"כ העשירו ואם ילאו כעת פנימו ופגמו לעולם ואם כעת שלמו יושלו
 לעולם ל"א דקאים סיו שרפגמו לעולם אכל על ידי חלמס כטלו כל גורי דינין ויכלין לסלקא : ז"ח :

תנינן בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא כמזלא תליא
 מלתא • דהא בזכותא לאו איהו, אלא עד דאתמלייא ואתנהיר מן
 מזלא, ובגין כך כל אינון דאתברו בהאי עלמא ואינון זכאי קשוט, בלהו
 אתברו בהאי עלמא ואתרנו בדינא • מאי טעמא, בגין דההיא נפשא
 גרמא להו, ועל דא חיים עלייהו קדשא בריך הוא לעלמא דאתי •
 רבי אלעזר אמר כל מה דעביד קדשא בריך הוא בדינא איהו, בגין
 לדכאה לההיא נפשא לאייתאה לה לעלמא דאתי, (ובגין כך קדשא
 בריך הוא כל עובדיו) (כ"ט בגין דכל עובדי דקדשא בריך הוא) אינון
 בדינא וקשוט, ובגין לאעברא מניה ההוא זוהמא דקבילת בהאי עלמא
 ועל דא אתבר ההוא גופא ואתרביאת נפשא, ובגין כך קדשא בריך
 הוא עביד לההוא זכאה דיסכול יסורין ומכאובין בהאי עלמא ויתנקי
 מכלא ויזכה לחיי עלמא • ועל דא כתיב (תהלים י"ט) " צדיק יבחן ודאי
 והא אתמר • רבי שמעון פתח (ויקרא כ"ט) אך אל הפרכת לא יבא ואל
 המזבח לא יגש כי מוס בו ולא יחלל את מקדשי כי אני יי מקדשם
 אך אל הפרכת לא יבא • תא חזי בההיא שעתא דההוא נהר דנגיד
 ונפיק אפיק כל אינון נשמתין ואתעברת נוקבא (כ) בלהו קיימין לגו כקורטא
 דלגו בסיטו קורטא • וכד סיהרא אתפגים בההוא סטרא דחיויא כישא
 כדין כל אינון נשמתין דנפקין, אף על גב דבלהו דכין ובלהו קדישין
 הואיל ונפקי בפגמו, בכל אינון אתרי דמטו אינון נשמתין בלהו אתברו
 ואתפגמו בכמה צערין בכמה כאבין • ואלין אינון (נשמתין ואתריו) (כ"ט
 נשמתין דאתרין דפגמו) דאתרעי ברו קדשא בריך הוא לבתר
 דאתברו, ואף על גב דנשמתין בעציבו ולא בחרוון • רזא דמלה
 שרין כגוונא דלעילא, גופא אתפגים ונשמתא לגו כגוונא דלעילא,
 ודא כגוונא דדא • ובגין כך, אלין אינון דבעיין לחדתותי בחדתותא
 דסיהרא, ועל אלין כתיב (ישעיה ס"ו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת
 בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר יי • כל בשר ודאי, דאלין
 יתחדתון בכלא • ובעיין לחדתותי בחדתותא דסיהרא • ואלין אינון
 (כ) בשותפותא חדא בסיהרא, פגימין בההוא פגימו דילה • ובגין כך
 איהו

(f) כילה נומריס לפניס במלכוש וכמו שלפניס בתואר הכית הפנימי ר"ל חוק יסוד ועגרה לפניס • הרש"י • וזס הכסמות יושבת כסיכ
 המלך ומלך קורטא פי בית כי בן פירומו של הממלכיס כתיסם כסף די מליין קורטאיהו סימל : (ג) סיקריס ק"ד :

איהי שרייא בגווייהו תדיר דלא שבקא לון כמה דאת אמר (סס"ו) ואת
 דכא ושפל רוח, ובתיב (ספלים ל"ד) קרוב יי לנשכרי לב לאינון דסבלי
 עם סיהרא ההוא פגימו, אינון קריבין לה תדיר ועל דא להחיות לב
 נדכאים, באינון חיים דאתין לה לאתחדתא יהא לון חולקהון • אינון
 דסבלי עמה יתחדתון עמה • ואלין אקרון יסורין של אהבה, של
 אהבה אינון ולא מניה דההוא בר נש • של אהבה אינון, דאתפגס
 נהורא של אהבה זוטא, דאתדחייא מאהבה רבא • בגין כך אלן
 אינון חברים משותפים בהדה • זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמא
 דאתי, דאינון זכו להאי למהוי חברים בהדה עלייהו כתיב (6) (סס קכ"ג)
 למען אחי ורעי וגומר • פתח ואמר (ישעים ל"ב) הנה ישכיל עבדי ירום
 ונשא וגבה מאד • זכאה חולקהון דצדיקייא דקדשא בריך הוא גלי
 לון ארחי דאורייתא למיהך בהו • תא חזי האי קרא רזא עלאה איהו,
 הנה ישכיל עבדי ואוקמוה • אבל תא חזי כד ברא קדשא בריך הוא
 עלמא, עבד לה לסיהרא ואוער לה נהורהא, דהא לית לה מנרמה
 כלום, ובגין דאזעירת גרמה אתנהרא בגין שמשא ובתוקפא דנהורין
 עלאין • ובזמנא דהורה בי מקדשא קיים, ישראל הו משתדלין
 בקרבנין ועלון ופולחנין דהו עבדין כהני וליואי וישראל, בגין לקשרא
 קשרין ולאנהרא נהורין • ולבתר דאתחרב בי מקדשא אתחשך נהורא
 וסיהרא לא אתנהירת מן שמשא, ושמשא (דקפ"ב ע"ג) אסתלק מינה
 ולא אתנהרא, ולית לך יומא דלא שלטה ביה לווטין וצערין וכאבין
 כמה דאתמר • ובההוא זמנא דמטי זמנא דסיהרא לאתנהרא מה כתיב
 הנה ישכיל עבדי עליה דסיהרא אתמר • הנה ישכיל עבדי, דא הוא רזא
 דמהימנותא • הנה ישכיל, דאתער אתערותא לעילא כמאן דארח
 ריחא, ואתי לאתערא ולאסתכלא ירום מסטרא דנהורא עלאה דכל
 נהורין, ירום כמה דאת אמר (ישעים ל') ולכן ירום לרחמכם • ונשא
 מסטרא דאברהם • וגבה מסטרא דיצחק • מאד מסטרא דיעקב
 ואף על גב דאוקמוה וכלא חד ברזא דחכמתא • ובההוא זמנא
 יתער קדשא בריך הוא אתערותא עלאה לאנהרא לה לסיהרא כדקא
 יאות כמה דאת אמר (סס) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה

יהיה

(6) וסיים אדברהם כל שלום כך דע"י סדריקיס יש וזוג אדברהם לשון לחום מוכרת שלום יסוד כך כ"כ אחוין ונש רוחש ט"א מתי' :
 ט

יהיה שבעתים כאור שבעת הימים • ובגין כך יתוסף בה רוח עלאה •
 ובגין כך יתערוך כדן כל אינון מיתייא דאינון גו עפרא • ודא הו"ל
 עבדי, רזא דמפתחן דמאריה בידיה כמה דאת אמר ואל עבדו זקן ביתו
 וכמה דאת אמר (כראשית כ"ד) ויאמר אברהם אל עבדו • דא סיהרא כמה
 דאתמר • מטטרו"ן דאיהו עבד שליחא דמאריה • זקן ביתו, כמה
 דאת אמר (תפלים ל"ז) גער הייתי גם זקנתי • המושל בכל אשר לו •
 בגין דכל גונון אתחזון ביה ירו"ק וחור"ר וסומ"ק • שים נא ידך תחת
 ירכי, דא הוא צדיק רזא דמלה קיומא דעלמא • דהא כדן האי עבד
 ממנא ברזא עלאה לאתייא לון לדירי עפרא ויתעביד שליחא ברוחא
 דלעילא, ולא תבא רוחין ונשמתין לאתריירו לאינון גופי דאתבלו
 ואתרקבו תחות עפרא • ואשביעך ב"י אלהי השמים • ואשביעך, מאי
 ואשביעך, לאתלבשא ברזא דשבע נהורין עלאין, דאינון רזא דשלימו
 עלאה • אשר לא תקח אשה, דא הוא גופא דתחות עפרא דאית
 ליה (ה) קיומא לאקמא מעפרא, דכל אינון דאתקברו בה וזכו
 לאתקברא בארעא דישראל, אינון יתערוך בקדמיתא כמה דאוקימנא
 דבתיב (ישעים כ"ו) יחיו מתוך בקדמיתא, אלן מתין דארעא דישראל,
 נבלתי יקומו, אינון מתין דשאר ארעאן • ופל דא לאינון גופיהון
 דישראל דאתקברו תמן, ולא לגופי דשאר עמין עובדי עבודה זרה
 דאסתאבת ארעא מינייהו • ועל דא אשר לא תקח אשה לבני • מאי
 לבני, דכל נשמתין דעלמא דנפקי מההוא נהר דנגיד ונפיק אינון
 בגין לקדשא בריך הוא, ועל דא אשר לא תקח אשה, דא גופא •
 (ו) לבני, דא נשמתא • מבנות הבנעני, אלן גופין דעמין עובדי עבודה
 זרה, דזמין קדשא בריך הוא לנערא לון מארעא קדישא כמה דאת
 אמר וינערו רשעים ממנה, כמאן דמנער טליתא מזהמא דיליה •
 כי אל ארצי ואל מולדתי תלך • ארצי, דא היא ארעא קדישא דאיהי
 קדמאה לכל שאר ארעין כמה דאתמר • (ועל דא כי אל ארצי, דא
 ארעא קדישא, דאיהי דיליה בין כל שאר ארען דפליג לון לממנן
 אחרנין) ועל דא כי אל ארצי ואל מולדתי, כיון דאמר אל ארצי, מהו

ואל

(ה) כי אל ארצי דאיהו מלא קדוה רקב קדוה אש דאית ליה קיומ' ע"י טעמ' סג' לון כבוד' • ואם' ומפרש אש' ל' ימות ופי' טוש סג'ט
 שזות השלם לזכור יום: (כ) פי דאזר מחלב סג'טות טוח סמין לאזרות כסוד כניס אשם כמו שביד' באורח טרכ סקווס סג'טו' ול' ימין •
 ע 77 בראשית

וְאֵל מוֹלַדְתִּי, אֵלֵא אֶל אֲרֻצֵי כְּמָה דְאַתְמָר, (פ"ה) וְאֵל מוֹלַדְתִּי, אֵלֵין אֵינֹן
 יִשְׂרָאֵל תָּא חֲזִי מַה כְּתִיב וַיִּקַּח הָעֶבֶד כְּמָה דְאַתְמָר • עֶשְׂרֵה גְמִלִים, אֵלֵין
 אֵינֹן (פ"ה) עֶשְׂרֵה דְרִגִין דְּהָאֵי עֶבֶד שְׁלֹטָא עֲלֵיהוּ כְּגוֹנָא דְלַעֲלָא •
 מְגַמְלֵי אֲדוֹנֵי, דְּאֵינֹן כְּהוּא גוֹנָא מְמַשׁ כְּמָה דְאַתְמָר, וְהָאֵי עֶבֶד
 שְׁלֹטָא וְאַתְתַּקֵּן בְּהוּ • וְכַל טוֹב אֲדִגְוֵי בִידוּ, כֹּל הוּא טִיבוּ רוחין
 עֲלֵאֵין דְנַפְקֵי מִגּוֹ אֵינֹן נְהוּרִין וְבוּצִינֵין עֲלֵאֵין • וְכַל טוֹב אֲדוֹנֵי,
 הוּא שְׁמוּשָׂא דְשִׁמְשָׂא דְאַתְמַשְׁבָּא כְּהוּ בְּסִיחָרָא • וַיִּקַּס וַיִּלֶךְ אֶל
 אָרֶם נְהָרִים, דָּא אֶתְר דְאַרְעָא קְדִישָׁא (פ"ה) דְבִבְרַת תַּמְן רַחֵל בַּר
 חֲרִיב בִּי מְקַדְשָׁא • וַיְכַרְךְ הַגְּמִלִים מַחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם,
 לְאַתְתַּקְפָּא חִילָהָא בְּתוֹקְפָהָא בְּדָקָא יְאוּרָת עַד לָא תִיעוֹר לְאַקְמָא
 לֹון לְאֵינֹן גּוֹפִין • לְעַר עֶרֶב • מְאִי לַעַת עֶרֶב • דָּא עֶרֶב שְׁבַת
 (רקפ"ב ע"ה) דְּאֵיהוּ זְמַנָּא דְאַלְפָּה שְׁתִּיתָאָה. לַעַת עֶרֶב, כְּמָה דְאַתְ אָמַר
 (תַּמְלִים ק"ד) וְלַעֲבוּדְתוּ עֲרֵי עֶרֶב וְכְתִיב (יִרְמִיָּהוּ ו') כִּי יָגִטוּ צִלְלֵי עֶרֶב־י לַעַת
 צֵאת הַשּׁוֹאֲבוֹת, דְּהוּא זְמַנָּא זְמִינֵין לְמִיקַם וְלֵאחֲרֵיהּ בְּקַדְמִיתָא מְכַל
 שְׂאֵר בְּנֵי עֲלְמָא, אֵינֹן דְשִׁאֲבֵי מִימּוֹי דְאַוּרִייתָא, (וְשִׁאֲבֵי) כְּגִין דְּאֵי תִצְטַקְדוּ
 לְשִׁאֲבָא מִימּוֹי דְאַוּרִייתָא וְאַתְתַּקְפוּ בְּאֵילָנָא דְחַיִּי, וְאֵינֹן יִפְקוּן בְּקַדְמִיתָא,
 דְּאֵילָנָא דְחַיִּי גְרָמָא לֹון דִּיקוּמוֹן בְּקַדְמִיתָא כְּמָה דְאַתְמָר • וּבְנוֹת אֲנָשֵׁי
 הָעִיר יוֹצְאוֹת, מְאִי יוֹצְאוֹת, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (יִשְׁעִים כ"ו) וְאַרְץ רְפָאִים תְּפִיל,
 דְּזְמִינָא אֲרַעָא לְמַפְלַט מִינָהּ כֹּל גּוֹפִין דְּאֵינֹן בְּגוּהָ, וְעַל דָּהּ כְּתִיב
 יוֹצְאוֹת • לְשִׁאוּב מַיִם, לְנִטְלָא גְשֻׁמָּתָא וְלִקְבֵּלָא לָהּ בְּדָקָא יְאוּרָת מְתַקְנָא
 מְאַתְרָה כְּדָקָא חֲזִי • וְהִיָּה הַנְּעִרָה אֲשֶׁר אֹמֵר אֵלֶיהָ הִטִּי נָא כַּדָּהּ
 (ו) וְאַשְׁתַּחֲוֶה • כְּגִין דְּהָא אֶתְמָר, דְּכֹל אֵינֹן נִשְׁמַתִּין דְּעֲלְמָא דְאַתְקִימוּ
 בְּהָאֵי עֲלְמָא וְאַשְׁתַּדְרוּ לְמַנְדַּע לְמֵאֲרִיהוֹן בְּרֹזָא דְחֻכְמָתָא עֲלֵאֲדָת,
 אִיהִי סִלְקָא וְאַתְקִימַת בְּדִרְגָּא עֲלֵאָה עַל כֹּל אֵינֹן דְלֵאָת אֶתְדַבְּקוּ
 וְלֵא יְדַעוּ, וְאֵינֹן אֶתְקִימוּן בְּקַדְמִיתָא יוֹדָא הוּא שְׁאֵלְתָא דְקֵאִים הוּא
 עֶבֶד לְמַנְדַּע וְלְמִשְׁאֵל, כְּמָה אֶתְעַסְקָא הִיא נִשְׁמַתָּא בְּהָאֵי עֲלְמָת.
 וְאַמְרָה אֵלֵי גַם אֶתָּה שְׁתָּה, (ו) אַנְתְּ כְּעֵי לְמִשְׁתֵּי וְלֵאחֲרֵיהּ בְּקַדְמִיתָא,
 וּבְתַרְךָ וְגַם לְגַמְלִיךָ אִשְׁקָה • כְּגִין דְּכֹל אֵינֹן שְׂאֵר רְתִיבִין אָף עַל גַּב
 דְּאַתְשְׁקִיין

(א) פ"ו חִיכְלוֹת דִּירִירָה כִּי חִיבֵל ק' הַקְּכֹלֵל מִבְּ אֲדִי עֵשֶׂר : (ב) פ"ו מְדַקָּה כְּהָרִי ע"ג הַכְּכִי • אִכְּ מִסִּיפִיה דְקֵרָא אֵל עֵד כְּחוּר מִלְ חוּרִין שְׁחוֹר
 חוּרִין כ' סָמָּח : (א) רַחֵל עִם הַאֲחֻזִּית גִּי' אֵלִים • גַּם כְּתִיב קִיֵּל כְּרַמָּה כְּשִׁמְעֵי • אִס' : (ב) עֵד וַיֵּל תִּזְי אֶתְקִימָה : (ג) מְשִׁיבֵי רֵעַסְק כְּסִינִי
 שְׁחוֹר' וְאִין לֹו שְׁמַעֵי • זֶה הוּא שְׁחָא מִתְּשַׁמְעָא עֲלֵינוּ כְּמִשְׁמַעַת לְעוֹלָמֹת וְכַדָּשׁ מַעֲט' וְאַחֲרֵיוּ כֹּל מַתְּנֹת סְמֵלֵיכִי וּמְשִׁיבֵי
 ס' מְשִׁיבֵי

דאת שקיין מהאי דרגא, כלהו את שקיין מפולחנא דצדיקיא דידעי פולחנא
 דמאריהון כדקא יאות * דצדיקיא ידעי לספקא לכל דרגא ודרגא
 כדקא יאות * ועל דא וגם לגמליך אשקה, ודאי היא האשה אשר
 הוכיח יי לבן אדני * ודאי ההוא (ס"ה) באתערותא דצלותא דילי) איהו
 גופא דאזדמן לההיא נשמתא עלאה * תא חזי דהא אתמר דתיאובתא
 דדכורא לגבי נוקבא עכיד נשמתא, ותיאובתא דנוקבא לגבי דכורא
 סלקא ואתערב בהדה דלעילא, ואתכליל דא בדא ועכיד נשמתא *
 ובגין כך היא האשה, דא הוא גופא ודאי, דאיהו זמינא לההוא דעותא
 דנשמתא דנפקא מן דכורא, ואינון גופין זמינין לאתערא בקדמיתא
 כדקאמרן. ולבתר דאלין יקומון, יקומון כל אחרנין דבשאר ארעאן
 ויתקיימו בקיומא שלים, ויתחדתון בחדותא דסיהרא, ויתחדש עלמא
 כמלקדמין (ס"ו) וכדין כתיב בההוא זמנא (תהלים ק"ד) ישמח יי במעשיו *
 ובגין כך הנה (ס"ז) ישביל עבדי, לאהדרא נשמתין כל חד וחד לאתריה *
 ירום ונשא וגבה מאד, מסטרא דכל אינון דרגין עלאין כדקאמרן *
 כאשר שממו עליך רבים כן משחת מאיש מראהו ותארו מכני אדם *
 תא חזי דהא אתמר דכד אתחרב בי מקדשא ושכינתא אתגלי בגו
 ארעאן נוכראין בנייהו, מה כתיב הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר
 יבביון, בלהו בכו על דא וקשירו כביה ואבלא, וכל דא עלה דשכינתא
 דאתגלייא מאתרא, ובמה דאיהי משתנית מכמה דהוות, אוף הכי בעלה
 לאנהיר נהורין ואשתני מכמה דהוה דכתיב (ישעיה י"ג) חשך השמש בצאתו
 ועל דא כתיב (ס"ח) כן משחת מאיש מראהו * דבר אחר בן משחת מאיש
 מראהו, מהאי עבד דאשתני דיוקניה וגווניה מכמה דהוה דבר אחר
 בן משחת מאיש מראהו, כמה דאת אמר (ס"ט) אלביש שמים קדרות
 ושק אשים כסותם * דהא מיומא דאתחרב בי מקדשא לא קיימו שמים
 בנהורא דילהון * ורזא דמלה ברכאן לא שריין אלא באתר דאשתכחו
 דבר ונוקבא, ואוקמוה כמה דאת אמר (כרחשית ס"י) זכר ונקבה בראם
 ויברך אותם * ובגין כך משחת מאיש מראהו * דא הוא כמה דכתיב
 (ישעיה כ"י) הצדיק אבד * אבוד או נאבד לא נאמר אלא אבד, דלא

שריין

(ה) שהמעשים עד עתה לא היה בהם שחחה לפי שכבודו אלהי והכל נלוי לפניו אבל לעת' שחיו לעולם אז ישח וכו' : (כ) כלומר יוכל
 דיטובין להארז כשמתיין כל חד וחד לקהיריין מי שנופק כחורה יסוב כשמתיין אל גופו שנופק עמו כחורה ומי שלא עסק כחורה ישיב
 כשמתיין כנופס תמש שלא עסק : ז' ח'

שריין ברבאן אלא באתר דאשתכחו דבר ונקבא כחדא כמה דאתמר.
 בגין דהא כההוא זמנא לא אשתכח (דקפ"ב ע"ב) דכורא בהדה, וכדין
 כל אינון נשמתין דנפקי, כלהו הוי להו שנוי'א מבמה דהו בזמנא
 דשמשא אתחבר בסיהרא כמה דאתמר. ועל דא :

אלה תולדות יעקב יוסף וגומר ואתמר. והוא גער, בגין דלא מתפרשין
 לעלמין צדי"ק וצד"ק כחדא אינון, במה דאיהי אתקרי'א בשמא
 דדכורא הכי נמי אתקרי איהו בשמא דילה דכתיב והוא גער את
 בני בלה ואת בני זלפה. ככלהו קיימא לחדתא לון פדקא יאורת
 ולאשתעשעא לון בחדוה דיליה, דכלהו ענפין וכלהו עלין בלהו
 מתברכין בחדוה דיליה. אלה תולדות יעקב יוסף כמה דאתמר דכל
 דיוקנא דיעקב הוה ביה כיוסף, וכל מה דאירע להאי אירע להאי
 ותרווייהו כחדא אזלי, ודא הוא רזא דאת (ב) וי, דאזלי תרווייהו כחדא
 בגין דאינון רזא חדא ודיוקנא חדא :

ויבא יוסף את דבתם רעה הא אוקמוה דהוה אמר לאבוי עליהו
 דהו אכלי שייפא מבעלי חיים, כד אינון חיין. ויבא יוסף את
 דבתם רעה, וכי הא במנינא הוה אינון כני שפחות, והיך הוה מזולין
 בהון בני לאה, והיך הוה אכלין אבר מן החי והו עברין על פקודא
 דמאריהון, דהיא פקיד על בני נח פקודא דא במה דאת אמר אך
 בשר בנפשו דמו לא תאכלו, ואינון הוה אכלי ליה ועברין על פקודא
 דמאריהון, אלא (ג) יוסף הוה קאמר, ועל דא אתענש. רבי יהודה
 אמר את דבתם רעה, במה דאוקמוה דיהבי עינייהו בכנת ארעא, ודא
 הוא דבתם רעה, לינקא לכל אינון דרגין דלא קדישין (ד"ב ל"ג אף על
 גב) דאתיין מסטרא מסאבא :

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו ועשה לו
 כתנת פסים. רבי אלעזר פתח ואמר לך עמי בא בחדריך
 וסגור דלתך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם. לך עמי בא
 בחדרך. תא חזי כמה קדשא בריך הוא רחיס לון לישראל, ובגין
 רחיומתא

(א) דכשמונה ר' אשיק ר' אחת רמו ליסוד שתי' ר' ועירא קסורה עם ר' רכבא ת"ת וז' דאזלי תרווייהו שתי' להוכיח ר' בלתי שזכר ר' אחת
 עמו. והטעם דאינון רזא חדא שתי' מכריע בין ח' וכן סיסוד מכריע בין ל'א וכו'. כדיוקן דומים זה לזה כמשול' וכו'. דף ק"ט כן
 תקיע כשעליותיהם שס דומים זה לזק כטכר. ו'א : (ב) פי' לא שזיקר אלא שזכר וכבר השלי' ופמשישים ביארו וז' ויבא יוסף את דבתם
 ולא יוכלת את דבתם כמשול' מאין :

רחילותא דילהון דרחים לון על כל עמין עובדי עבודה זרה, אוהר לון
 ובעי לנטרא לון בכל מה דאינון עבדין • תא חזי תלת זמנין אית
 ביומא דינא שריי^א בעלמא, וכד אתי ההוא זמנא מבעי ליה לבר
 נש לאודהרא ולאסתמרא דלא יפגע ביה ההוא דינא, ואינון זמנין
 ידיען והא אוקמוה בגין דהא כד סליק צפרא, אברהם אתער בעלמא
 ואחיד ליה לדינא לקשרא ליה בהדיה • וכשירותא דתלת שעתא
 קמיייתא, נטיל דינא מאתריה לאתערא ביה כיעקב, עד דאתער צלותא
 דמנחה, דאהדר דינא לאתריה, ואתער דינא דלתתא לאתקשרי^א
 בדינא דלעילא, דהא כדן אתקשר דינא בדינא ובעי לאודהרא •
 (לעיל ס"ח כ) תו כד דינא אתער בעלמא ומותא אשתכח כמתא, לא
 ליבעי ליה לבר נש למיהך יחידאי בשוקא והא אוקימנא מלי, אלא
 בעי לאסגרי^א גרמיה דלא יפוק לבר כמר. דאוקמוה בנח, דאסגר
 גרמיה בתיבותא דלא ישתכח קמי מחבלא • ועל דא לך עמי בא
 בחדריך, אסגר גרמך. וסגור דלתך בערך, דלא יתחוי קמיה דמחבלא •
 חכי כמעט רגע עד יעבור זעם, דכתר דאעבר דינא לירת ליה רשו
 למחבלא לחבלא • תא חזי דקדשא בריך הוא בגין רחילותא דאיהו
 רחים לון לישראל וקריב לון לגביה, כל שאר עמין עובדי עבודה זרה
 שנאיין לון לישראל, בגין דאינון מתרחקין וישראל קריבין • ותא חזי
 בגין רחילותא דרחים יעקב ליוסף יתיר מאחוי, אף על גב דכלהו הוו
 ליה אחין מה כתיב ויתנבלו אותו להמיתו, כל שבין עמין עובדי עבודה
 זרה לישראל • תא חזי כמה גרים ליה הדיא רחילותא דרחים ליה
 יתיר, דגרם ליה דאתגלי מאבוי, ואתגלי אבוי בהדיה, וגרם להוגלותא
 (דקפ"ג ע"ב) ולשכינתא דאתגלייא בנייהו • ואף על גב דאתגזירת גזרה,
 ואוקמוה דבגין כתנת פסים דעבר ליה יתיר • מה כתיב ויראו אחיו :
 ויחלום יוסף חלום וגומר • רבי חייא פתח ואמר (במרכ"ב) ויאמר שמעו נא
 דברי אם יהיה נביאכם • כמראה אליו אתודע בחלום אדבר
 בו • תא חזי כמה דרגין לדרגין עבד קדשא בריך הוא, וכלהו
 קיימי דא על דא דרגא על דרגא דא לעילא מן דא • וכלהו ינקין
 אלין מן אלין בדקא חזי לון, אלין מימינא ואלין משמאלא, וכלהו
 אתמנן אלין על אלין כלא כדקא יאות • תא חזי כל נביאי דעלמא כלהו

ינקי מסטרא חדא, מגו חרין דרגין ידיעין, ואינן דרגין הוו אתחזין בגו
 אספקלרייא דלא נהרא דכתיב במראה אליו אתודע * מאן הוה
 מראה, כמה דאתמר (ר"פ ל"ג) (דמראה) חזו דכל גווגין אתחזין בגווה
 ודא היא אספקלרייא דלא נהרא * בחלום אדבר בו, דא הוא חד
 משיתין בגבוואה כמה דאוקמוה, ואיהו דרגא שתימאה מההוא דרגא
 דנבואה, ואיהו (ב) (ק"ז ס"ו) דרגא דגבריאל דממנא על חלמא והה
 אתמר * תא חזי כל חלמא דאיהו בדקא יאות, מהאי דרגא קא אתייא
 ועל דא לית לך חלמא דלא יתערבון עמיה מלין כדיבין כמה דאוקמנא *
 ובגין כך מנייהו קשוט ומנייהו כדיבן, ולית לך חלמא דלא אית ביה
 מהאי גיסא ומהאי גיסא, ובגין דאית ביה בחלמא כלא כדאמרן, כל
 חלמין דעלמא אזלין בתר פשרא דפומא ואוקמוה דכתיב (בראשית מ"ט) ויהי
 כאשר פתר לנו בן היה * מאי טעמא, בגין דאית ביה בחלמא כדיבו
 וקשוט, ומלה שלמא על כלא, ובגין כך בעי חלמא פשרא טבא * רבי
 יהודה אמר בגין דכל חלמא מדרגא דלתתא איהו, ודבור שלטא
 עליה, בגין כך כל חלמא אזלא בתר פשרא * פתח ואמר (א"יכ ל"ג) בחלום
 חזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים בתנומות עלי משכב או יגלה
 און אנשים ובמוסרם יחתום * תא חזי בד סליק בר נש לערסיה מכעי
 ליה לאמלכא עליה מלכותא דשמייה בקדמיתא, ולכתר יימא חד
 פסוקא דרחמי ואוקמוה חברייה * בגין דהא בר נש גאי על
 ערסיה, דא נשמתייה נפקת מניה ואזלא ושטייה לעילא, כל חד וחד
 כפום ארחיה, והכי סליקת כמה דאתמר. מה כתיב בחלום חזיון לילה
 כד בני נשא שכבי בערסיהו ניימין, וגשמתא נפקת מנייהו דהה
 הוא דכתיב בתנומות עלי משכב או יגלה און אנשים * וכדין קדשא
 בריך הוא אודע לה לנשמתא בההוא דרגא דקיימא על חלמא, אינן
 מלין דומינן למיתיעל עלמא, או אינן מלין כפום אינן הרהורין דלביה,
 בגין דבר נש נטיל (ב) ארחא דתוכחי דעלמא * בגין דהא לא מודעין
 ליה לבר נש בעוד דאיהו קאים בתוקפא דגופא (כ"ג דרוחא) בדקאמרן *
 אלא מלאכא אודע לנשמתא, וגשמתא לבר נש, וההוא חלמא איהו
 מלעילא, כד נשמתיין נפקין מגופייה וטלקין כל חד וחד כפום ארחיה *
 וכמה

(f) קמט כ' ע"ט : ט"ז : (כ) ר"ל לכי מודיעים ליה סהדווי מנחמדי כדי סוקח תוכחח לפיית חושב ודאדרי כדכריס טיבוכי : (ג) :
 וכמה

וכמה דרגין על דרגין ברזא דחלמא, כלהו ברזא דחכמתא * ותא חזי
 חלום דרגא חדא * מראה דרגא חדא * נבואה דרגא חדא * ובלהו
 דרגין לדרגין אלין על אלין * ויחלוס יוסף חלוס ויגר לאחיו ויוסיפו
 עוד שנא אותו על חלומותיו * מהבא דלא מבעי ליה לבר נש למימר
 חלמיה בר לההוא בר נש דרחים ליה * ואי לאו איהו גרים ליה דאי
 ההוא חלמא מתהפך לגוונא אחרא, איהו גרים לסלקא * תא חזי
 דיוסף איהו אמר חלמא לאחיו, ועל דא גרמו ליה לסלקא חלמיה
 תרין ועשרין שנין דאתעבב * רבי יוסי אמר מנלן, דכתיב (ה) ויוסיפו
 עוד שנא אותו, מאי שנא אותו, דגרמו ליה קטרוגין בדא * מה כתיב
 ויאמר אליהם שמעו נא החלוס הזה (דקפני ע"כ) אשר חלמתי, דבעא
 מנייהו דישמעון ליה * ואיהו אודע להו ההוא חלמא, דאלמלא אינון
 אהפכו ליה לגוונא אחרא הכי אתקיים ואינון אתיבו ואמרו המלך
 תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו, מיד אמרו ליה פשרא דחלמא
 (כ) וגזרו גזרה ובגין כך ויוסיפו עוד שנא אותו * (ג) רבי חייא ורבי יוסי הוו
 שביחי קמיה דרבי שמעון אמר רבי חייא הא תנינן, חלמא דלא אתפשר
 כאגרתא דלא מתקרייא, אי בגין דאתקיים ואיהו לא ידע, או דלא אתקיים
 כלל * אמר ליה אתקיים ולא אתידע, דהא ההוא חלמא חילא תלייא
 עליה, ואיהו לא אתידע ולא ידע אי אתקיים אי לא אתקיים, ולית
 לך מלה בעלמא דעד לא ייתי לעלמא, דלאו איהי תלייא בחלמא
 או עד ידא דכרוזא * דהא אתמר דכל מלה ומלה עד לא ייתי
 לעלמא, מכרוי עליה ברקיעא, ומתמן אתפשט בעלמא ואתייב על
 ידא דכרוזא * וכלא בגין דכתיב (עמוס ג') כי לא יעשה יי אלהים דבר
 כי אם גלה סודו אך עבדיו הנביאים, בזמנא דנביאים אשתכחו

בעלמא

(ה) אפי' דכמתא ויוסיפו רמו כי כשנאחם נקוספו לו כ"כ שנים א"ס * ומ"ש שנין איתו דגרמו לו קטרוגין שהיו א"י עליו דכרי שנין אפי' משנין וחזון וכו' ואלא ועי' קטרונו עליו למעלה ושה' שאלה תעורר מדנים למעלה קטרוני' ומול אחר לוחם עם הקטרוני' והוה מרנים למעלה מא"י : (כ) שפתרו גזרו שילך וכו' ויוסיפו עוד שנין איתו ולפי שאמרו כל תמיהא התלך תמלוך וגו' נחמכ: כ"כ שנים * וחסר דהוה ומסיים על תלמוותיו ועל רברוי פי' על רברוי שאמר כל החנניים שמעו נא החלו ולקח לכם שפתרו לטוב ונחתרעו : (ג) כ' הטיבין זה מאמרו של רב ספרא אמורא בתלמודין בכלהו וכן מ"ש חכמ' דנבואה לה שריא חכמי' ערשי' מנכתי' והנה חמת הדבר שדך הוה * אבל אין לחפוס הוהר כעבור שכתב דברים החלה כשם חנניס דהלא כדכרי ר"ל כנמ' ככלי' וירוש' מלאנו כוח אף כדניס והלכות בהרבה מקימות הפלפיל שכן החנניס ר"ע ורש"י ברין חסס שד כדניס מכתון והכניסו מכתוב הכתוב כירוש' תרומות פ"ט וכתוב כלשונו כנמרא רבלי' (כ"מ ע"כ) כשם אמוראים ר' יוחנן ורבי סימא * וכן כירוש' פאה רפ"ח חגי רש"י חומר לפני ולגד שעובד אוחס ובגמ' ככלי' כשם אמורא רב שש אמרו להאמורא לוי משמו * וכן מה שדרש סתמא דהלמודא כ"מ פ"ח סע"כ אשכחן אדם כמתוכר וכו' * כתוב כברייתא מפורשת כשם חננא רש"י כירוש' מעשרות פ"ב ומא שדרש האמורא רבא כנמ' ככלי' (ר"ה כ"ע כ') שזקיעת שופר כר"ה שאל כשכח דוקא כמקדש ואיסורו כמדינה הוא משום שא"י יעבדונו ד' חמות כר"ה חננא ירוש' ר"ה רפ"ד ויקד' סע"כ ע"כ כשם חננא רש"י מעטס דרש מקרא משום ונעשים אשם וכו' ועיין שכות יעקב ח"כ סי' קפ"כ * כ"י :

בעלמא • ואי לאו, אף על גב דנבוארה לא שרייא חבימי עדיפי
מנביאים • ואי לא, אתייהיב בחלמא, ואי לא, בצפרי שמיא משתכחי
מילי והא אוקמוה :

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם • רבי שמעון אמר לרעות
צאן אביהם מכעי ליה, מאי א"ת, נקוד מלעילא, לאסגאה עמהון
שכינתא דאיהו עמהון שרייא בגין דאינון הוו עשרה. דהא יוסף לא
הוה עמהון, ובנימין הוה זעיר בביתא, ובגין כך אינון הוו עשרה וכד
אזלו הוות שכינתא בנייהו • ועל דא נקוד מלעילא • ובגין כך בזמנא
דזבינו ליה ליוסף אשתתפו כולהו בהדיה שכינתא (ה) ואשתתפו
לה בהדייהו, כד עכידו אומארה • ועד דאתגלייא מלה דיוסף לא
שרייא שכינתא עליה דיעקב • ואי תימא דשכינתא לא אשתכחת
עמהון תא חזי דכתיב (תהלים קכ"ב) ששם עלו שבטים שבטי יה עדורת
לישראל להודות לשם יי, כלהו צדיקי והסידר, (כ) קיומא דכל עלמא
קיומא אינון לעילא ותתא • פתח ואמר (ס) שמחתי באומרים לי בית
יי נלך • האי קרא אוקמוה דדוד הוה עם לביה למבני ביתא כמרה
דאת אמר (מלכים א' ח') ויהי עם לכב דוד אבי לכנות בית לשם יי •
ולכתר מה כתיב, רק אתה לא תבנה הבית כי אם בנך היוצא
מחלציה הוא יבנה הבית לשמי, וכל ישראל הוו ידעי דא, והוו אמרי
אימתי ימות דוד ויקום שלמה בריה ויבנה ביתא, וכדין עומדות היו
רגלינו בשעריך ירושלם, כדין ניסק ונקריב תמן קרבנין • ועם כל דא
אף על גב דהוו אמרי אימתי ימות סבא דא, כדין שמחתי וחדוה הוה
לי (ג) בגין ברי, דהוו אמרי דברי יקום תחותי למגמר פקודא למבני
ביתא, כדין שרי ושבח לה ואמר ירושלם הבנויה בעיר שחברה לה
יחדו • תנן עבד קדשא בריך הוא ירושלם לתתא כגוונא דלעילא,
ודא מתתקנא (דא) לקבל דא דכתיב (שמות ט"ז) מכון לשבתך פעלת יי •
הבנויה, דזמין קדשא בריך הוא לנחתא לה לירושלם דלעילא כדקא
יאות, ובגין כך הבנויה. שחברה לה יחדו, והא אוקמוה שחברה שחברו

מבעי

(ח) מכלן משמע שהתקפו לשכינה א"פ"ר שהיו עשרה וזלת השכינה ולפי' כשתתפה השכינה הואיל והם היו עשרה וזה שלא כדו"ל כמנהג
להשתקפות הזכי לי • א"ס • לדבר הוא יסלח הארזין דכחתי' היו עשרה ואח"כ הלך רחובן כמש"ל וז"ל וכב"כ כומנא דזבינו וכו' ר"ל ולא הוה
רחובן ואי אשתו לשכינה מא"ן : (כ) כלומר שלא תקשה הלאך כגריפה השכינה לעושי עולה כמבדת יוסף לז"ל אחים גזירת סק"ה לקיים
השעמוק כדי שיגורו כגלות מנרים וכו' ואלמלא זה סיו ח"ו באכדים מע"הכ • א"ס : (ג) ויש לייחס בית ס' נלך ר"ת כ"י והעיקר שמוח שלום
שילום כ"ס ומורה שלח חז"ל כמש"ל • מא"ן :

מכעי ליה, אלא דאתחברא אימא כברתא והוה כחדא ואוקמוה
ואתמר • ששם עלו שבטים אלן אינון קיומא דעלמא ותקונא דעלמא
תתאה, ולא תימא דעלמא תתאה בלחודו, אלא אפילו דעלמא עלאה
דכתיב שבטי יה עדות לישראל, לישראל דייקא • בגין דאינון קיומא
לתתא, סהדותא אינון לעילא, וכלא להודוית לשם יי, להודא שמה
דקדשא בריך הוא לכל סטרין דכתיב להודות לשם יי :

וימצאהו איש והנה תועה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקשי •
(רקפ"ד ע"ב) מה בתיב לעילא ויאמר ישראל אל יוסף הלא
אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך אליהם • וכי יעקב שלימא דהוה
רחים ליה ליוסף מכל בנו, והוה ידע דכל אחוי הוו שנאיין ליה, אמאי
שדר ליה לגביהו, אלא איהו לא חשיד עלייהו דהוה ידע דכלהו הוו
זכאיין ולא חשיד לון, אלא גרים קדשא בריך הוא כל דא בגין לקיימא
גזרה דגזר בין הבתרים • אשכחנא בספרי קדמאי, דבעיין אלן בני
יעקב לשלמא עליה עד לא יחות למצרים, דאלו הוא יחות למצרים
ואינון לא שלטו ביה בקדמיתא, יכלי מצראי לשלטארה לעלמין
עלייהו דישראל, ואתקיימא ביה ביוסף דאזדכן לעבדא ואינון שלטו
עלוי • (ב) ואף על גב דיוסף הוה מלכא לבתר ומצראי הוו עבדין ליה
אשתכחו ישראל דשלטו על פלהו • תא חזי דיוסף דאיהו ברית עלאה, כל
זמנא דאתקיים ברית, שכינתא אתקיים בהדייהו דישראל בשלם כדקא
יאות, כיון דאסתלק יוסף ברית עלאה מעלמא, כדן (ב) ברית ושכינתא
וישראל כלהו בגלותא נפקו, והא אוקימנא דכתיב (שמות ב') ויקם מלך חדש
על מצרים אשר לא ידע את יוסף, וכלא הוה מעס קדשא בריך הוא
כדקא יאות • תא חזי וימצאהו איש דא גבריאל, ואוקמוה כתיב הכא
וימצאהו איש, וכתיב החם (דניאל ט') והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון
בתחלה • והנה תועה, בכלא תועה, דאכטח על אחוי, דהוה מתבע
אחיה דילהון ולא אשכח ותבע להו ולא אשכח, ועל דא תועה בכלא
ועל דא וישאלהו האיש לאמר מה תבקשי :

ויאמר

(א) חזי ע"ש יוסף לאכזי שמי אלהים לארון לכל מתיים וא"כ ר"ל שני הגלות ר"ל חזי סלס עכרים ליי • וא"כ אל תעמוד בגלות • והע"ד
אחיו שלטו עליו לא יוכל לומר לאכזי וכבר ע"י אחיו • מאין : (ב) פירושו שסתלק היסוד וכאלה המלכות למעט כסוד הגלות ודריס
מלך חדש על המצרים כיון הגלות לטי של דיי • יוסף יסוד ל"ת אחיה המלכות כסוד והקדם ידע ע"ש שבע חרשת :

וַיֹּאמֶר אֶת אַחֵי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ וּגְזֵמֵר • וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נִסְעוּ מִזֶּה וּגְזֵמֵר •
 רַבִּי יְהוּדָה פָּרַח (ס"ח ט) מִי יִתְנֶה כְּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אֹמִי
 אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ אִשְׁקֶךָ גַּם לֹא יִבְזוּ לִי • הָאִי קָרָא אוֹקְמוּנָה חֲבֵרִייתָ •
 אֲבָל הָאִי קָרָא בְּנִסְתָּי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ לְמַלְכָּא דְשַׁלְמַת דִּילִיה • מִי
 יִתְנֶה כְּאֵחַ לִי כְּיוֹסֵף עַל אַחָיו דְאָמַר וְעַתָּה אֵל תִּירָאוּ אֲנֹכִי אֲכַלְכַּל
 אַתְכֶם וְאֵת טַפְכֶם יִהְיֶה לִּי מִזֹּנָא וְזֶן לְהוּ בְּכַפְנָא כְּגִין כֶּךָ מִי יִתְנֶה
 כְּאֵחַ לִי • דְבַר אַחֵר מִי יִתְנֶה כְּאֵחַ לִי דְאִי יוֹסֵף לְגַבְהָ דְשִׁבְנִיתָא
 דַּאֲתַאחַד עָמָה וְאֲתַדְבֵּק בְּהַדָּה • יוֹנֵק שְׂדֵי אֹמִי דְהָא כַּדִּין אַחֵרָה
 וְשִׁלְמִי בְּהַדִּירָהוּ • אֲמִצְאָךְ בַּחוּץ גּוּ גְלוּתָא דַּאִיהִי כַּאֲרַעָא אַחֵרָה
 אִשְׁקֶךָ כְּגִין לַאֲתַדְבֵּקָא רִיחָא בְּרוּחָא • גַּם לֹא יִבְזוּ לִי אִפְּ עַל גַּב
 דַּאֲנָא בַּאֲרַעָא אַחֵרָא • תָּא חֲזִי דְיוֹסֵף אִפְּ עַל גַּב דַּאֲחָיו לֹא הוּוּ לִיה
 כְּאֲחִין בְּדַ גְּפַל בִּידִירָהוּ אִיהוּ הוּוּ לִזֵּן כְּאֲחָא כַּד נְפַלו בִּידִיה וְהָא
 אוֹקְמוּנָה דְכְּתִיב (כְּרִאשִׁית כ) וַיִּנְחַם אוֹתָם וַיְדַבֵּר עַל לִבָּם בְּכֹלֵא דְבַר עַל
 לְבִיָּהוּ וְתָא חֲזִי מַה כְּתִיב :

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אַחָיו דַּא שְׁמַעוּן וְלוֹי דַּאֲיִנּוּן הוּוּ אַחִין וְדַאִי בְּכֹלֵא
 כְּגִין דְקָא אָתוּ מִסְטְרָא דְדִינָא קְשִׁיָּא וּבְגִין כֶּךָ רוּגְזָא דִּילְהוֹן
 אִיהוּ רוּגְזָא דְקַטְלָא בְּעַלְמָא כְּמַה דַּאֲתָ אָמַר (ס"ט מ"ט) אַרְוֹר אֲפִס בִּי
 עֵז וְעַבְרַתִּים כִּי קִשְׁתָּה • תָּא חֲזִי רוּז דְמַלְהָ אִית רוּגְזָא וְאִית רוּגְזָא •
 אִית רוּגְזָא דַּאִיהוּ מִבְּרַכָּא מַעִילָא וּמַתְתָּא וְאֲקִרִי בְּרוּךְ כְּמַה דַּאֲתַמַּר
 דְכְּתִיב (י"ז ס"ז) בְּרוּךְ אֲבָרְסָא לֹאֵל עֲלִיּוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וְאֲרִץ וְהָא אוֹקְמוּנָה •
 וְאִית רוּגְזָא דַּאִיהִי אַתְלַטִּיָּא לַעִילָא וְתַתָּא כְּמַה דַּאֲתַמַּר דַּאֲקִרִי אַרְוֹר
 דְכְּתִיב (נ"ג ס"ג) אַרְוֹר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה וּמְכַל חַיַּת הַשָּׂדֶד • אַרְוֹר
 אֲפִס בִּי עֵז • וְעַל רוּז דַּא אִית תְּרִין טוּרִין דְכְּתִיב (כְּכֹס י"ז) וְנָתַתְּ אֶת
 הַבְּרֵכָה עַל הַר גְּרִזִּים וְאֵת הַקְּלָלָה עַל הַר עֵיבֵל לְקַבֵּל אֶלֶין תְּרִי
 דְרִגִין • וְעַל דַּא דַּא אֲקִרִי אַרְוֹר וְדַא אֲקִרִי בְּרוּךְ • וְשְׁמַעוּן וְלוֹי אֲיִנּוּן
 מִסְטְרָא דְדִינָא קְשִׁיָּא וּמִן סְטְרָא דְדִינָא קְשִׁיָּא תְּקִיפָא נְפַקַת רוּגְזָא
 דַּאֲתַלְטִיָּא • וְתָא חֲזִי מִסְטְרָא דְדִינָא קְשִׁיָּא נְפַקִי רוּגְזָא לְתְרִין סְטְרִין
 חַד דַּאֲתַבְרַךְ וְחַד דַּאֲתַלְטִיָּא (דְקַפ"ד ע"ב) חַד בְּרוּךְ וְחַד אַרְוֹר • כְּגוֹנוּנָא
 דַּא מִסְטְרָא דִּיצַחַק נְפַקוּ תְרִין בְּנִין חַד מְבוֹרֵךְ וְחַד דַּאֲתַלְטִיָּא לַעִילָא
 וְתַתָּא דַּא אַתְפְּרֵשׁ לְסְטְרִיה וְדַא אַתְפְּרֵשׁ לְסְטְרִיה דַּא דִּיורִיה בַּאֲרַעָא

קדישא ודא דיגריה בטורא דשעיר דכתיב (כראסית כ"ה) איש יודע ציד
 איש שדה • דא אתריה באתר דמדברא וחרבא ושממה • ודא יושב
 אהלים, וכלה כנוונא דאצטריך • ובגין כך תרין דרגין אינון, ברוך
 וארור, דא לסטריה ודא לסטריה, מהאי נפקן כל ברבן דעלמין לעילא
 ותתא וכל טיבו וכל נהירו וכל פורקן וכל שזכותא, ומהאי נפקין כל
 לווטין וכל חרבה וכל דמא וכל שממה וכל בישין וכל מסאבו
 דעלמא • רבי שמעון פתח ואמר (ההלים כ"ו) ארחץ בגיקוין פפי ואסוכבה
 את מזבחך • האי קרא אוקמוה • אבל תא חזי רזא דמלה הבת
 דהא לית לך בר נש בעלמא דלא טעים טעמא דמותא כליליא,
 ורוח מסאבא שרייא על ההוא גופא, מאי טעמא, בגין דנשמתא קדישא
 (6) אסתלקת מניה דבר נש ונפקת מניה, ועל דנשמתא קדישא נפקת
 ואסתלקת מניה, שרייא רוחא מסאבא על ההוא גופא ואסתאב וכד
 נשמתא אתהדרת לגופא אתעבר ההוא זוהמא • והא אתמר דידוי
 דבר נש זוהמא דמסאבו אשתאר בהו, ועל דא לא (7) יעבר ידוי על
 עינוי, בגין דההוא רוח מסאבא שרייא עלוי עד דנטיל לון, וכד נטיל
 ידוי כדקא חזי, כדן אתקדש ואקרי קדוש • והיך בעי לאתקדשא •
 בעי חד כלי לתתא וחד כלי מעילא, בגין דיתקדש מההוא דלעילא
 וההוא דלתתא דירתיב בזוהמא דמסאבו ביה. ודא כלי לקבלה
 מסאבו, ודא לאתקדשא מניה, דא ברוך ודא ארור, ולא בעיין אינון
 מיין דזוהמא לאושדא לון בביתא, דלא יקרב בהו בר נש, דהא בהו
 מתכנשי סטרא דילהון, ויכיל לקבלא נזקא מאינון מיין מסאבין • ועד
 דיתעבר זוהמא מן ידוי לא יברך ואוקימנא • ובגין כך בר נש עד
 לא יקדש ידוי בצפרא אקרי טמא, כיון דאתקדש אקרי טהור, ובגין
 כך לא יטול אלא מן ידא דאדכי בקדמיתא דכתיב והזה הטהור על
 הטהא, דא אקרי טהור ודא אקרי טמא. בגין כך חד כלי לעילא וחד
 כלי לתתא, דא קדישא ודא מסאבא, ומאינון מיין אסיר למעבד בהו
 מידי, אלא בעי לאושדא לון באתר דבני נשא לא עברין עלייהו, ולא

יבית

(6) פ"י סעודין סעודים ביום על ארש כי אור המקדש כחנול למעלה וסגנוי ילף ממנו וכאשר ירשמו מקדש אכל כלים יתאזת תפישתו
 תסתלקת למעלה • סמ"ז כ"י : (7) מכאן מתירה גמ"ש ארז מר וקלעטס דמכותין יכול ליגע ועיין לעיל קמ"ז ב' (8) כראסית כ"ה :
 וז"ל ה' לחוטם ולזן כנובר כנמ' אלף דום רגיל כשוקה עיניו שמתשם כעיניו ולכן יוקר שיעש ככבוד גמ"ש מל"ז :

(ב) יְבִירַת לֵוִן בְּבֵיתָא, דְּהָא בֵּינן דִּאתוּשְׁדֵן בְּאַרְעָא רוּחָא מִסְאַכְתָּא
 אֲשֶׁתְּכַח תְּמָן וַיְכִיל לְנִזְקָא, (ג) וְאִי חֲפַר לֵוִן מִדְּרוֹן תַּחֲתֵי אַרְעָא דְלֵילָה
 יִתְחַזֵּן שְׁפִיר • וְלֹא יִהְיֶה לֵוִן לְנִשְׂי חֲרֻשִׁיָּא, דִּיכְלוּן לְאַבְאָשָׁא בְּהוּ לְבַנֵּי
 נְשָׂא, בְּגִין דְּאֵינֵן מִיִּין דִּאתְלֻטִּין. וְקִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא בְּעֵי לְדַכְּאָה לֵוִן
 לְיִשְׂרָאֵל וּלְמַהוּי קְדִישִׁין דְּכֹתִיב (יִסְחָאֵל ל"ו) וּזְרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים
 וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם :

וְקַחְהוּ וַיִּשְׁלִיכוּ אוֹתוֹ הַבּוֹרָה וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוּ מִים • רַבִּי יְהוּדָה
 פִּתְחָה וְאָמַר (תְּפִלָּה י"ט) תּוֹרַת יי תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ (מִן)
 דְּכִטִּיל מִלֵּי דְאוֹרִייתָהּ בְּאֵילוֹ חֲרִיב עֲלֵמָא שְׁלִים) • כִּמְהָ אֵית לֵוִן
 לְבַנֵּי נְשָׂא לְאֲשֶׁתְּדֵלָא בְּאוֹרִייתָהּ, דְּכָל מָאן דִּאֲשֶׁתְּדֵל בְּאוֹרִייתָהּ לְהוּ
 לִיה חַיִּים (ג) בְּעֲלֵמָה דִּין וּבְעֲלֵמָה דְאֵתִי, וּזְכִי כְתָרִין עֲלֵמִין. וְאִפְלוּ
 מָאן דִּאֲשֶׁתְּדֵל בְּאוֹרִייתָהּ וְלֹא יִשְׁתְּדֵל בְּהָ לְשִׁמָּה כְּדָקָא יְאוֹרֵת, וְזְכִי
 לְאַנְדָּר טַב בְּעֲלֵמָא דִּין וְלֹא דִינִין לִיה בְּהוּא עֲלֵמָא • וְתָא חֲזִי כְּתִיב
 (מִשְׁלֵי ג') אֶרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשִׁמְאֵלָה עֶשֶׂר וּכְבוֹד • אֶרֶךְ יָמִים בְּהוּא
 דִּאֲשֶׁתְּדֵל בְּאוֹרִייתָהּ לְשִׁמָּה דְאֵית לִיה אֶרֶךְ יָמִים בְּהוּא עֲלֵמָה
 דְּבִיה אֲזֹרְכָא דְיוֹמִין, וְהֵינֵן יוֹמִין, אֵינֵן (ד) יוֹמִין וְדֵאֵי • תְּמָן אִידֵּו
 (ה) רוּחְצֵנוּ דְקְדוּשָׁה דְלְעִילָא, דִּאתְרַחֲצִין בְּרֵשׁ בְּהָאֵי עֲלֵמָא לְאֲשֶׁתְּדֵלָא
 בְּאוֹרִייתָהּ לְאֲתִתְקַפָּא בְּהוּא עֲלֵמָא, (וְקִפֵּה ע"ה) בְּשִׁמְאֵלָה עוֹשֵׁר וּכְבוֹד,
 אֲנֵד טַב וְשְׁלוּהָ אֵית לִיה בְּהָאֵי עֲלֵמָא. וְכָל מָאן דִּאֲשֶׁתְּדֵל בְּאוֹרִייתָהּ
 (ו) לְשִׁמָּה בְּרֵשׁ נְפִיק מְהָאֵי עֲלֵמָא אֲזֹרְכָא אֲזֹלָא קְמִיה וְאַכְרֻזֵי קְמִיה
 וְאַגִּינַת עֲלִיה, דְּלֵא יִקְרַבּוּן בְּהִדִּיה מְאִרְהוּן דְּדִינָאֵי בְּרֵשׁ שְׁכִיב גּוֹפָה
 בְּקַבְרָא, הִיא נְטֵרַת לִיה, כְּדֵי נְשִׁמְתָא אֲזֹלָא לְאַסְתְּלָקָא לְמִיתָב לְאַתְרָהּ,
 אִיהִי אֲזֹלָא קְמִיה דְּהִיא נְשִׁמְתָא, וּבְמָה תְּרַעֵן אֲתֵבֵד מְקַמָּה דְּאוֹרִייתָהּ
 עַד דְּעָאֵלֵת לְדוּכְתָהּ. וְקִיִּימָא עֲלִיה דְּבֵר נֶשׁ עַד דִּיתְעַר בְּזִמְנָא דִּיקוּמוּן
 מְתִיָּא דְעֲלֵמָה, וְאִיהִי (ו) מְלָפָא סְנִיגוֹרָא עֲלִיה הִדָּא הוּא דְכֹתִיב
 (מִשְׁלֵי ו') בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹת הִיא
 תִּשְׁיַחְךָ • בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אוֹתְךָ כִּמְהָ דִּאתְמַר • בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר

עֲרִיד

(ח) לֹא יִכֶּסֶם כְּבִית וּבִשְׁמֵס כְּאֲשֶׁרֶת וְהִינוּ יִכּוּל לְשַׁמְסֵס כְּרִיד לְכַסּוֹס וְאַחַר כֵּךְ יִכְרַךְ וְיִלְמַד וְכֵן קְבָלֵי • מֵאִלֵּין : (כ) וְאִם חֲפַר חֲפִירָה שְׁחָל
 מִדְּרוֹן ר'ל שִׁטְעָה שְׁאִין דְּכֵר יִכּוּל לְעַמּוֹד עַם כְּמִקְדָּם אַחַד אֵלֶּךָ יִרְדַּ וְיִפְתַּל כְּמִנְעוּ לְמַעֲטָה : (ג) חִיבֵי פִירוּשׁ סֵפֶר דְּתוֹרַת סֵי וְכֵר מְשִׁיבַת כֶּסֶם
 פִּי יִתְהוֹרַת שְׁמַעֲקָ כֵּה כְּעֵלֵהּ גּוֹרֵמַת לוֹ חִוּין וְשִׁתְּכּוּב כְּפִי אֵלֵינוּ לְעַיִן הִי : (ד) ר'ל אֵעִבֵּי שְׁעוּסָק כְּתוּבָה סְרִכָה לֹא יִתְכּוּב שְׁמַתוּיִיב לְחִיטּוּ
 סְרִכָה כִי אֲזִירֵד יָמִים לְעַיִן סֵפֶר ח'ס : (ה) חֲכֻמָּה : (ו) ר'ל לְשֵׁם ה' לְחֹכֵם ה' כִּי מְלֻכּוֹת כְּתִיב אֲדִכִּי לְקוּיָם וְהוּ לְשֵׁם ז'ח' (וּרְכִינוּ סֵפֶר ז'ל
 גַּלְלָה לְדַקְתּוֹ סוּד תּוֹרַת לְשִׁמָּה לְתַתֵּן כִּי לֹאֵה כָּל כְּפִירוֹתֶיהָ וְסַכַּל כְּכּוּתָהּ סֵי כְּבוֹדֵעֵי מֵאִלֵּין : (י) פִּי מְלַמְּדָה עֲלֵינוּ וְכּוּתָהּ חֵסֵד כִּי :

עליך בשעתא דשכיב גופא בקברא, דהא כדון בההוא זמנא אתרן גופא
 בקברא, וכדון אורייתא אגינת עליה • והקיצות היא תשיחך, כמה
 דאתמר בזמנא דיתערון מתי עלמא מן עפרא, הייה תשיחך למהוי
 סניגורייתא עלך • רבי אלעזר אמר היא תשיחך, מאי היא תשיחך •
 בגין דאף על גב דהשתא יקומון מעפרא, אורייתא לא יתנשי מנהון
 דהא כדון ינדעון כל ההיא אורייתא דשבקו כד אסתלקו מהאי
 עלמא, וההיא אורייתא נטירא מההוא זמנא, ותיעול במעיייהו במלקדמין
 ואיהי תמלל במעיייהו, וכל מלין מתתקנן יתיר מכמה דהוו בקדמיתא
 דהא כל אינון מלין דאיהו לא יכיל לאדבקא לון פדקא יאורת,
 ואיהו אשתדל בהו ולא אתדבק בהו, כלהו עאלין במעוי מתתקנן
 ואורייתא תמלל ביה הדא הוא דכתיב (ה) והקיצות היא תשיחך • רבי
 יהודה אמר כגוונא דא, כל מאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא זכי
 לאשתדלא בה לעלמא דאתי והא אתמר • תא חזי ההוא בר נש דלא
 זכי לאשתדלא בהאי עלמא באורייתא, ואיהו אזיל בחשוכא, כד נפק
 מהאי עלמא נטלין ליה ועאלין ליה לגיהנם, אתר תתאה דלא יהי
 מרחם עליה דאקרי (ו) בור שאון טיט היון כמה דאת אמר (תהלים ט)
 ויעלני מבור שאון מטיט היון ויקם על סלע רגלי כונן אשורי • ובגין
 כך ההוא דלא אשתדל באורייתא בהאי עלמא, ואתטנף בטנופי
 עלמא, מה כתיב ויקחהו וישליכו אותו הכרה דא הוא גיהנם אתר דדיינין
 להו לאינון דלא אשתדלו באורייתא • והבור רק, כמה דאיהו הורה
 רק, מאי טעמא, בגין דלא הוה ביה מים • ותא חזי כמה הוא עונשא
 דאורייתא, דהי לא אתגלו ישראל מארעא קדישא אלא בגין
 דאסתלקו מאורייתא ואשתבקו מינה הדא הוא דכתיב (ירמיה ט)
 מי האי"ש החכם ויבן את זאת וגומר על מה אבדה הארץ וגומר ויאמר
 " על עונכם את תורת ויגומר • רבי יוסי אמר מהכא (ישעיה ט)
 לכן גלה עמי מבלי דעת, בגין כך בלא קיימא על קיומא דאורייתא,
 ועלמא לא אתקיים בקיומיה אלא באורייתא, דאיהי קיומא דעלמין
 עילא ותתא דכתיב (ירמיה ל"ג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים
 וארץ לא שמתי :

ויקחהו

(ה) ר"ל תשיח חזק שזיכל לשיח כההוא מה שלא יכולת מקדש • ח"ס : (ב) עיין גם פקודי יו"ט כהיכלות התמורות שמכיל גם וספרים נשע
 ס"ב : תמורות :

ויקחהו וישליכו אותו הברה, רמז על דארמיאו ליה לגו מצראי, אתר
 דלא אשתבח רזא דמהימנותא כלל. רבי יצחק אמר אי
 נחשין ועקרבין הוו ביה, אמאי כתיב בראובן למען הציל אותו מידם
 להשיבו אל אביו, וכי לא חייש ראובן להאי, דהא אינון נחשין ועקרבין
 ינוקון ליה, ואיך אמר להשיבו אל אביו וכתיב למען הציל אותו.
 אלא חמא ראובן דנזקא אשתכח בידייהו דאחוי, בגין דידע במרה
 שנאין ליה ורעותא דילהון לקטלא ליה. אמר ראובן טוב למנפל ליה
 לגו גובא דנחשין ועקרבין, ולא יתמסר בידא דשנאוי דלא מרחמי
 עליה מבאן אמרו יפיל בר נש גרמיה לאשא או (6) לגובא דנחשין
 ועקרבין, ולא יתמסר בידא דשנאוי (דזעירין אינון דיכלין לאשתזכא
 ובגין כך (דקפ"ס ע"כ) אמר למען הציל אותו מידם) בגין דהבא אתר
 דנחשים ועקרבים, אי איהו צדיקא קדשא בריך הוא ירחיש ליה ניסא,
 ולזמנין דזכו דאבהן מסייעין ליה לכר נש וישתויב מנייהו. אבל בין
 דיתמסר בידא דשנאוי, זעירין אינון דיכלין לאשתזכא, ובגין כך אמר
 למען הציל אותו מידם. מידם דיקא, ולא כתיב למען הציל אותו
 ותו לא, אלא אמר ראובן ישתויב מן ידיהו, ואי ימורת בגובא ימות,
 ובגין כך כתיב וישמע ראובן ויצילהו מידם. תא חזי כמה חסידותיה
 דראובן, דבגין דידע דשמעון ולוי שותפותא וחכימותא וחברותא דילהון
 קשייא אינון, דכד אתחברו בשכם קטלו כל דכורא, (ס"ו) והא דקטלו
 כל דכורא) ולא די לון, אלא דנטלין נשין וטף וכספא ודהבא וכד
 בעירי וכל מאני דיקר וכל מאי דאשתכח בקרתא. ולא די כל דא
 אלא דאפילו כל מה דבחקלא נטלו דכתיב (כ"ט) ואת אשר בעיר
 ואת אשר בשדה לקחו. אמר ומה קרתא רבתא כי האי לא אשתויב
 מנהון, אלמלא רבייא דא יפול בידיהו לא ישארון מניה (כ) אומצא
 בעלמא ועל דא אמר טוב לשיזביה מנייהו דלא ישארון מניה אשתארותא
 בעלמא, ולא יחמי אבא מניה בלום לעלמין. והבא אי ימות, לא יכלין
 ליה וישתאר כל גופיה שלים ואתיב ליה לאבא שלים, ועל דא למען
 הציל אותו מידם להשיבו אל אביו, אף על גב דימות התם. ובגין כך אמר
 הילד איננו, ולא אמר איננו חי, אלא אמר איננו אפילו מת. תא חזי מה

רעבר

(6) לכו: (ב) תחית כס: (מי כלי כישל סר"כ)

דעבר, דאיהו כחכמתא הוה שתיף גרמיה בהדייהו דכתיב לא נכנו נפש
ולא כתיב לא תבוהו, ואיהו לא הוה תמן בר אורבן יוסף, דהא בלהו
משמשי לאבוהון (6) כל חר וחד יומא חר, וההוא יומא דראובן הוה,
ועל דא בעא דבההוא יומא דהוה שמושא דיליה לא יתאביד יוסף,
ובגין כך כתיב וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע
את בגדיו • והנה אין יוסף דיקא • אפילו (י"א) מית. מיד וישב
אל אחיו ויאמר הילד איננו. ואפילו ראובן לא ידע מההוא זבינא
דיוסף • והא אוקמוה דאשתתיף בהו שכינתא, ועל דא לא ידע ראובן
מההוא זבינא דיוסף, ולא אתגלייא ליה עד ההוא זמנא דאתגלי יוסף
לאחיהו • תא חזי כמה גרים ליה לראובן בגין דאיהו אשתדל לאחייא
ליה ליוסף, מה כתיב (דברים ל"ג) יחי ראובן ואל ימות וגומר • דהא בגין
דא, דאף על גב דידע דאשתקיל בכירותיה מניה ואתייהיב ליוסף
אשתדל לאחייא ליה • צלי משה ואמר יחי ראובן ואל ימות, ואתקיים
בעלמא דין ואתקיים בעלמא דאתי מאי טעמא, בגין דא ובגין דעבר
תשובה מההוא עובדא • דכל מאן דעביד תשובה קדשא בריך הוא
קיים ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי • תא חזי מה כתיב ויקחו את
בתנת יוסף וגומר • הא אוקמורה דבגין דדמא דשעיר דמא לדמא
דבר נש. אבל תא חזי אף על גב דמלך אתיין כדקא חזי, קדשא
ברוך הוא מדקדק בהו בצדיקייא אפילו פחוט השערה • יעקב עבד
עובדא כדקא יאורת, במאי, בגין דאקריב לגבי אבוי שעיר דאיהו
סטרא דדינא קשיא • ועם כל דא בגין דאיהו אקריב שעיר ואכחיש
ליה לאבוי דאיהו סטרא דיליה, אתענש בהאי שעיר אחרא דאקריבו
ליה בנוי דמא דיליה • באיהו כתיב (כראשית כ"ז) ואת עורות גדיי העזים
הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו • בגין כך ויטבלו את הכתנת
בדם, אקריבו ליה כתונתא לאכחשא ליה, וכלא דא לקבל דא • איהו
גרים דכתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, בגין כך גרמו
ליה דחרד חרדה בההוא זמנא דכתיב הכר נא הכתנת בנך היא
אם לא (דקפ"ו ע"ה) רבי חייא אמר ביה כתיב (כראשית כ"ז) האתה זה בני
עשו אם לא • ליה כתיב הכתנת בנך היא אם לא • ובגין כך קדשא

ברוך

(6) כל נפשו דכאמרו בשבט נעלו רשות דקפת ימיו כלס כיתר ושלח יוסף יתיר יפת דף קס"ז: דה' כח' נרחקו ואכחיל' מל'ן :

ברוך הוא מדרקק בהו בצדיקייא ככל מה דאינון עכדין • רבי אבא אמר (כ"א: אמר רבי אבא) בין דחמו כלרוו שבטין הרווא צערא דאבורהון אתנחמו ודאי, ויהיכו גרמייהו עליה דיוסף דיפרון ליה אלמלא ישבחון ליה, בין דחמו דלא יכילו, אהדרו לגבי דיהודה ואעברו ליה מעלייהו, בגין דאיהו הוה מלכא עלייהו וכדין (ס"א) וכין (ד') אעברוהו מעלייהו מה כתיב :

ויהי בעת ההיא וירד יהודה וגומר • רבי יהודה פתח ואמר (תהלים י"ח) וירעם בשמים • ועליון יתן קולו ברד וגחלי אש תא חזי כד ברא קדשא בריך הוא עלמא, אתקין ליה שבועה (ה) סמכין על מה דקיימא, וכלהו סמכין קיימי בחד סמכא יחידאי, והא אוקמוה דכתיב (מסלי ט') חכמות נשים בנתה ביתה חצבה עמודיה שבועה, ואלין כלהו אינון קיימי בחד דרגא מנייהו דאקרי (ס"א) צדיק יסוד עולם • ועלמא כד אתברי מההוא אתר אתברי, דאיהו (כ) שכלולא דעלמא ותקונו, דאיהו חד נקודא דעלמא ואמצעיתא דכלא • ומאן איהו, ציון, דכתיב (תהלים כ') מזמור לאסף אל אלהים • דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מכואו • ומאן אתר, מציון, דכתיב מציון מכלל יופי אלהים הופיע מההוא אתר דאיהו סטרא דשכלולא דמהימנותא שלימתא כדקא יאות (והשתא) (עין קמ"ח ח' כ"א ס"א מקו"ט) ישראל אתתקפו ביה ברזי דפקודי אורייתא, בגין דכל יומא ויומא אתתקפו בר נש בציצית דאתעטפו ביה) וציון תקיפו ונקודה דכל עלמא, ומההוא אתר אשתכלל כל עלמא ואתעביד, ומנויה כל עלמא אתון • ותא חזי וירעם בשמים • ועליון יתן קולו וגומר • בין דאמר וירעם בשמים • אמאי כתיב ועליון יתן קולו, הא (ס"א אלא) הכא רוא דמהימנותא על מה (ס"א עלמא) דאמינא, דציון איהו שכלולא ושפירו דעלמא, ועלמא מניה אתון, בגין דתרין דרגין אינון ואינון חד • אינון ציון וירושלם, דא דינא ודינא רחמי ותרוייהו חד, מהכא דינא ומהכא רחמי. מעילא לעילא נפקא קול דאשתמע, לבתר דההוא קול נפקא ואשתמע, נפקי דינן, וארחי דינא ורחמי נפקין, ומתפרשן מתמן • וירעם בשמים • דא בי דינא כרחמי. ועליון אף על גב דלא אשתבח ולא אתיידע, בין

ס
כדין

דרהוא

(ה) עבודת : (כ) ישר פעל :

דהווא קול גפיק, כדן אשתכח כלא דינא ורחמי הדא הווא דכתיב
ועליו יתן קולו, כיון דיתן קולו, כדן כרד וגחלי איש, מיה ואשא • תא
חזי בשעתא דאתייליד יהודה מה כתיב (בראשית כ"ט) ותעמוד מלדת
בגין דדא הוא יסודא רביעאה מאינון ארבע דאינון רתיבא עלאה
סמכא חד מאינון ארבע סמכין. מה כתיב ביה ויהי בערת ההיא וירד
יהודה מאת אחיו, דהוה מרפא עלייהו • מאי טעמא, בגין דיוסף נחתו
ליה למצרים כדקאמרן :

וירא שם יהודה בת איש כנעני • וכי כנעני הוה, אלא הא אוקמוה
חבריאי ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער, תלת בגין הוה ליה
ליהודה ולא אשתאר מנייהו בר חד, (ב) ודא הוא שלה • רבי אלעזר
ורבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארחה • אמר רבי יוסי לרבי אלעזר
אמאי כתיב בבנוי דיהודה, כקדמאה ויקרא את שמו ער, וכתרין
אחרנין כתיב ותקרא את שמו אוזן, ותקרא את שמו שלה • אמר
ליה תא חזי האי פרשתא רוא עלאה איהו, וכלא איהו כדקא חזי
וירד יהודה מאת אחיו, דהא אתכסייא סיהרא, ונחתת מדרגא דמתקנא
לגו דרגא אחרא דאתחבר ביה (ג) חייא, כמה דאת אמר ויט עד
איש עדלמי ושמו חיה • ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער, ואיהו
רע, וכלא חד דאתייא מסטרא דיצר הרע • ובגין כך כתיב ויקרא
את שמו ולא כתיב ויקרא שמו • (דקפז ע"ב) (ג) ביעקב כתיב ויקרא
שמו, דקדשא בריך הוא קרא ליה יעקב, והכא את, לאסגאה דרגא
אחרא דוהמא דמסאבא אתייליד, ודא הוא ער, רע, וכלא חד • לבתר
לא אתבסס אתרא, עד דאתא שלה דהוה עיקרא דכלהו. מה כתיב
ויהי ער בכר יהודה רע בעיני יי, כתיב הכא רע • וכתיב התם
(בראשית ח') כי יצר לב האדם רע מנעוריו • רע דאושיד דמין, אושיד
זרעא על ארעא, ובגין כך וימיתו • מה כתיב בתריה ויאמר יהודה
לאוזן בא אל אשת אחיך וגומר :

ויאמר יהודה לאוזן בא אל אשת אחיך וגומר • רבי שמעון פתח
ואמר (ישעיה מ"ה) העירותי מצפון ויאת ממזרח שמש יקרא
בשמי

(א) אמר ודא הוה עלי סמי ספקת כדאיתא בגירסא דר"ל שגם בוס חורר יהודה ספקת חשבו מלכת ז"ל : (ב) אפסי רמו ערובמי אופיות
על ד' ס' לרמוח על איש דייס ס' מ' ואמו חידס מרסט ל' חידס אף : (ג) על סוף בראשית ויבש נח מים :
עט 79 בראשית

בשמי ויבא סגנים כמו חמר וכמו יוצר ירמס טיט * תא חזי כמרה
 אינון בני נשא מפשין, דלא ידעין ולא מסתכלין למנדע ארתוי דקדשא
 בריך הוא, דהא כלהו ניימין דלא מתערי ושינתא בחוריהון * תא חזי
 קדשא בריך הוא עבד ליה לבר נש כגוונא דלעילא, כלא אידהו
 בחכמתא, דלית לך שייפא ושייפא כבר נש דלא קיימא בחכמתא
 עלאה, דהא כיון דאתתקן כל גופא בשייפוי כדקא יאות, קדשא בריך
 הוא אשתתף (כ"ה אתתקף) בהדיה, ואעיל ביה נשמתא קדישא בגין
 לאולפא ליה לבר נש למיהך בארתוי דאורייתא ולמיטר פקודוי, בגין
 דיתתקן בר נש כדקא יאות * (ובגין דא ס"ה זבעוד) דאית ביה נשמתא
 קדישא, מבעי ליה לבר נש לאסגאה דיוקנא דמלכא עלאה בעלמא *
 ורזא דא דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק לא פסקן מימוי לעלמין * ועל
 דא מבעי ליה לבר נש דלא יפסיק נהרא ומקורא דיליה בהאי עלמא.
 (גילין) (נהר, רמז לקיימא קדישא דחתים בבשריה, דאידהו דוגמא
 דההוי נהר הוא דצדיק, דאתחבר בצדק כחדא לעילא, בגין כך
 בעי בר נש לתתא לאתחברא באתתיה בקדושה, בגין דיתתקף ביה
 בההוי עלמא) וכל זמנא דבר נש לא יצלח בהאי עלמא, (ס"ה ועל
 דא מבעי ליה לבר נש דלא יפסיק נהרא ומקורא דיליה בהאי עלמא,
 ואי לא) קדשא בריך הוא עקר ליה ונטע ליה בכמה זמנין כמלקדמין *
 תא חזי מרה כתיב העירותי מצפון ויאת * העירותי, דא אתערותא
 דזוונא דבר נש בהאי עלמא, דאיהו אתערותא מסטרא דצפון * ויאת,
 דא היא נשמתא קדישא דאתייה מעילא, וקדשא בריך הוא משרד
 לה מעילא. אתייה בהאי עלמא ועאלת בגו בני נשא כדקאמרן *
 ממזרח שמש, דא אתר דההוי נהר דנגיד ונפיק, (ה) דמתמן נפקת
 נשמתא ואתנהירת * ויבא סגנים, (כסו חמר) אלין אינון חילין דעלמא
 דאתיין בגין (ס"ה בגו) הרווא אתערותא דנשמתין. כמו חומר, כגוונא
 דאתער בר נש כגופא * דהא כגין דא קדשא בריך הוא עכיד זווגין
 ואטיל נשמתין בעלמא, וחברותא אשתבח לעילא ותתא, ומקורא
 דכלא הוא (ס"ה יהא) ברוך * ובגין כך קדשא בריך הוא עבד ליה
 לבר נש בגין לאשתדלא בארתוי, ולא יפסיק מקוריה ומבועא דיליה

רעלמין

(א) לעלמין וכל מאן רפסיק מקוריה [מכאן עד סוף י' ניליון] מתתא ומייבש
 ליה, בכיכול כאילו גרים ליה לאתפסקא לעילא, כרין (אייב י"ד) אזל
 מים מגי ים ונהר יתרכ ויבש והואיל ובר נש אתקם לתתא כדוגמא
 דלעילא, מאן דמקוריה ימיש מלמעבד פירין כגון דין דלא בעא למיסכ
 אתתא, או נסיב לה דאשתדל ולא יכיל, אלו דתרין הפכין אינון די
 מדא (או ס"ה) ההוי. דימיש מלמעבד פירין, לית ליה תקנא לעולם
 (קס"ח ה') מעוורת לא יוכל לתקון, כגין דלא בעא למיסכ אתתא
 ולאשתדלא בפריה ורביה, וההוא דאשתדל ונסב אתתא ולא יכיל,
 דא מתתקן (כ) בפריקיה דקריב ליה, דהוא אחוי דההוא דמית בלא
 כגין כד נפיק מהאי עלמא ההוא בר נש לא עאל בפרגודא ולא נטיל
 חולק בההוא עלמא (ונשמתייה לא אתכלילת באתר דכל נשמתיין
 אתכלירו, ואתגור דיוקניה מתמן הדא הוא דכתיב ונכרתה הנפש
 ההיא מלפני. הואיל וכרין הוא, כרא ליה קדשא כריך הוא פריק
 (דקפ"ז ע"ה) דיפרוק ליה מירא דמחפלין, ודא אחוי דקריב ליה שנאמר
 (יכ"ח כ"ה) כי ישבו אחים יחדיו וגומר. וכתיב בא אל אשרת אחיך
 ויבם אותה וגומר. כגין דנשמתייה לא עאלת קמיה קדשא כריך הוא
 אלא היא קיימא לבר, כגין דלא זכה לאנהרא בהאי עלמא בההוי
 גופא. מאן דלא זכי בהאי אתר, יהך לאתר אחרא ויזכי ביה, כגוונא
 דא אעא דדליק ונהורא לא סליק, (ג) יכטשוין ליה ויסלק נהורא ביה
 וינהיר. אעא הוא אדם, דכתיב (ש"ס כ) כי האדם עץ השדה, רוצה
 לומר בר נש כד איהו בהאי עלמא, ואזיל ותאיב ואכיל ושתי ואזדווג
 באתתא ולא זכי לכנין דא הוא אעא דדליק ונהורא לא סליק, כלומר
 נשמתייה לא זפאת בההוא גופא לאתנהרא, אלא איהי בחשוכא.
 תא חזי כתיב (ישעיה מ"ה) לא תהו בראה לשבת יצרה, דקדשא כריך
 הוא כגין דא עבד ליה לבר נש כדקא יאות כדאמרן, וקדשא כריך
 הוא עביד טיבו עם עלמא. תא חזי מרה כתיב (כראס"ח כ"ה) ויוסף
 אברהם ויקח אשה וישמה קטורה, דא דנשמתייה אתת לאתתקנא
 כמלקרמין

(א) פירוש אף בזמן שאינו מוליד כי במשוכות למהר"ם גאלגטוי הוקו כ"י מביא מפור כ"י דכל ויווג לשם שמים ככראים ככיים וסס כגן עדן
 ולעט"ל נקבבו אליו חס"ה מי יגר לי זה אלה עב"ד ומכחן כראס דחוסרת למגוע כחול הוא ככל זמן כמפיקה ווקנח שמול"ד ככת כמובן
 ודוק מ"א"ן : (כ) כגואל עלי שסוף אחיו ועיין פ' כי חלף דף דס"ב ע"ב : (ג) יהיו מכיים בו כען ההוא ועל ידי זה יתחיל העד להעלות
 בה"ב שלח לך יהו"ב

במלקדמין • תא חזי ההוא גופא מרה כתיב (סעיף ל"ג) וי' חפץ דכא
החלי אם תשים אשם נפשו יראה זרע יאריך ימים וחפץ יי בידו יצלה •
וי' חפץ דכאן, האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי חפץ, בגין דיתדכי,
אם תשים אשם, אם ישים אשם מבעי ליה, מאי אם תשים, אלא
לנשמתא אהדר מלה, אי הדיא נשמתא בעיית לאתתקנא כדקא
יאורת • יראה זרע, בגין דהדיא נשמתא אזלת ושאתת, ואיהי זמינא
לאעלא בההוא זרע דאתעסק בה בר נש בפריה ורביה, וכדין יאריך
ימים. וחפץ יי, דא אורייתא כידיה אצלה • (ה) תא חזי אף על גב דבר
נש אשתדל באורייתא ימא וליליא, ומקוריה ומבועיה קיימא ביה
למגנא, לית ליה אתר (ו) לאעלא לפרגודא ויהא אתמר דבירא דמיא
אי ההוא מקורא ומבועא לא עאל ביה, לאו איהו כאר, דבירא ומקורא
בחדא אינון, ורזא חדא איהו ואוקימנא • כתיב (תהלים קכ"ז) שוא
לכם משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים בן יתן לידידו
שנא • תא חזי כמה חביבין אינון מלי דאורייתא, דכל מלה ומלה
דאורייתא אית בה רזין עלאין קדישין ויהא אתמר דבר יהב קדשא
ברוך הוא אורייתא לישראל, כל גניזין עלאין קדישין ביהו יהב להו
וכלהו באורייתא, וכלהו אתייהבו להו לישראל בשעתא דקבילו
אורייתא בסני • תא חזי שוא לכם משכימי קום, אלן אינון יחידים
דאשתבחו דלאו אינון דבר ונוקבא כדקא יאורת, ואקדמן בצפרא
לעבדתיהו כמה דאת אמר, (קבלת ד') יש אחד ואין שני וגומר • ואין
קץ לכל עמלו • מאחרי שבת, מאחרין נייחא כמה דאת אמר פי בו
שבת, בגין דאתא לגבי בר נש איהו נייחא לגביה ודאי • אוכלי
לחם העצבים, מאי לחם העצבים, דכד בר נש אית ליה בגין, ההוא
נהמא דאכיל אכיל ליה בחדוה וברעותא דלכא • וההוא דלית ליה
בגין, ההוא נהמא דאכיל איהו נהמא דעציבו • ואלן אינון אוכלי
לחם העצבים ודאי • בן יתן לידידו שנא, מאי יתן לידידו, דא הוא
דמקוריה מבך, דקדשא בריך הוא יהב ליה שנא בההוא עלמא
במה דאת אמר (משלי ב') ושכבת וערבה שנתך • בגין דאית ליה חולקא

בערמא

(ה) וכן מבואר בפ"ק דברכות תחזיקים אף שטיס ל"ג ולמד ולימד כמ"ג כסוף פ"ק דקמא א"ל כי מת הוא כעלמא ולא יחיס לעי"ה כ טל שלג
טמא כפ"ד אף ש"ל טעם • וטעמם פשוט דתמכמע נודם פירור ח"י ומם כלע כפורס ומלות וקוי כטועט כגן וכידו גרון לעקור כטוע ח"ה
תחזיקים טע"ס טעמך נגולם לתפלה שחיון לטור קכ"ט וזמם שלג כשא סבר דשגור טעמם כניו ורליק מא"ץ : (כ) ליכנס למחילה על ש"ש :

א"ל

בעלמא דאתי בגין דההוא בר נש שכיב ויתהני בההוא עלמא דאתי
 בדקא יאורת • יש אחד ואין שני וגומר • יש אחד דא הוא בר נש
 דאיהו יחידאי בעלמא, לאו יחידאי בדקא יאורת, אלא דאיהו בלא
 זונגא. ואין שני, דלית עמיה סמך, גם בן דיוקים שמייה בישראל לא
 שבק, ואח לא ייתאה ליה לתקונא • ואין קץ לכל עמלו דאיהו עמל
 תדיר דאקדים יממא וליליא • גם עינו לא תשבע עושר, ולית ליה לבא
 לאשגחא ולמימר למי אני עמל ומחסר את נפשי (דקס"ז ע"ב) מטובה •
 ואי תימא דבגין דייכול וישתה יתיר, ויעבד משתייא בכל יומא תדיר
 לאו הכי, דהא נפשא לא אתהני מניה, אלא ודאי איהו מחסר לנפשיה
 מטיבו דנהורא דעלמא דאתי, בגין דדא היא נפשא חסרא דלית
 אשתלמת בדקא יאורת • תא חזי כמה חס קדשא בריך הוא על
 עובדוי, בגין דקא בעי דיתתקן ולא יתאכיד מההוא עלמא דאתי
 בדקאמרן • רבי חייא בעא האי דאיהו זכאה שלימא ואשתדל באורייתא
 יומי ולילי, וכל עובדוי לשמא דקדשא בריך הוא, ולא זכה לבגין בהאי
 עלמא, כגון ראשתדל בהו ולא זכה • או דהוו ליה ומיתו, מה אינון
 לעלמא דאתי • אמר ליה רבי יוסי עובדוי ורהיא אורייתא קא מגינן
 עליה לההוא עלמא • אמר רבי יצחק עלייהו ועל אינון זכאי קשוט
 (ט) כגון רבי יוחנן דהוו ליה בגין ומיתו, וכגון רבי חזקיה דאיהו עקר
 עלייהו כתיב (יזעיש כ"ו) כי כה אמר יי לסריסים אשר ישמרו את שבתותי
 ובחרו באשר חפצתי ומחזיקים בבריתי, מה כתיב בתריה, ונתתי להם
 בכיתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר
 לא יפרת, בגין דאלין אית לון חולקא לעלמא דאתי • אמר ליה רבי
 יוסי יאות הוא ושפיר • תא חזי זכאה שלים דהוו כל אלן ביה ואשתלים
 בדקא יאות ומית בלא בגין, והא קא ירית דוכתיה בההוא עלמא,
 אחתיה בעיית ליבומי או לא, אי תימא דליבעי ליבומי, הא בריקנייא
 איהו, דהא אתריה קא ירית בההוא עלמא. אלא ודאי בעיית ליבומי,
 בגין דלא ידענן אי הוה שלים בעובדוי אי לאו. והיא אי אתייבמת
 לא הוה בריקנייא, (י) כגין דאתר אית ליה לקדשא בריך הוא, דהא

בר

(ט) לכן מודעת: (כ) מדרש רות ט"ז כ' (מוסר סוף) ל' מועלת סוכה של אשת סלדיק סוף לקיט חזר שמח בלא כנים ולא כנייה... אש
 ו' חייסם נשמיס מתוקנת כירום וז' ועדס שמח סלדיק סטוף מקטיר סק'ס סכסמה סוף סמקום מיו חז' אלס' אלעי' נח ארומס' :

לכר נש יהוה בעלמא ומית בלא בגין ופרוקא לא הוי ליה בעלמא
 כיון דמית האי זכאה שלים ואתתיה אתייבמת ואיהו (6) אתריה ירית,
 אתא ההוא בר נש ואשתלים הכא, ובין כך ובין כך קדשא בריך הוא
 אתר זמין ליה לעלמא עד דיימות האי זכאה שלים, ואשתלים אירו
 בעלמא הדא הדא דכתוב (כמדבר ל"ה) כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן
 הגדול וגומר. ודא הוא דתנינן בגין זמינן אינון לצדיקייא במיתתהון,
 כחיייהון לא זכו וכמיתתהון זכו, ובגין כך כל עובדוי דקדשא בריך הוא
 כלהו קשוט וזכו, וחיים על כלא פתח ואמר טובים השנים מן האחד אשר
 יש להם שכר טוב בעמלם, אלן אינון דמתעסקין בהאי עלמא לאולדא
 בגין, דאינון בגין דשבקו, בגיניהון אית להון אגר טב בההוא עלמא
 ובגיניהו ירתין אבהן דילהון חולקא בההוא עלמא ואוקמוה. תא חזי
 קדשא בריך הוא נטע אלגין בהאי עלמא, אי אצלחו יאות, לא אצלחו
 אעקר לון ושתיל לון אפילו כמה זמנין, ובגין כך כל ארחוי דקדשא
 בריך הוא כלהו לטב ולא תקנא עלמא :

לא ידעאי

בא אל אשת אחיך ויבס אותה דהא יהודה וכלהו שבטין הוו ידעי
 דא, ועיקרה דמלתא והקם זרע, בגין דההוא זרע אצטריך
 לאתקנא מלה ולמגלם גולמא לתקונא, דלא יתפרש גזעא משרשיה
 בדקא יאות הדא הוא דכתיב (איוב ל"ד) ואדם על עפר ישוב. וכד
 מתתקנן לבתר בדקא יאות, אלן משתבחין בההוא עלמא, בגין דקדשא
 בריך הוא אתרעי כהו ובגין כך כתיב (קבלת ד') ושבח אני את המתים שכבר
 מתו דייקא, טן החיים אשר המה חיים עדנה, מאי עדנה, כמה דאת אמר
 (כדאשית י"ח) אחרי בלותי היתה לי עדנה וכתיב (איוב ל"ו) ישוב לימי עלומיו.
 וטוב משניהם את אשר עדן לא היה, (דלא שב לימי עלומיו) אשר לא ראה
 את המעשה הרע אשר נעשה תחת השמש. וטוב משניהם את אשר
 עדן לא היה, דלא שב לימי עלומיו ולא אצטריך לאתקנא, ולה
 סביל חובין קדמאי, בגין דקדשא בריך הוא (רקס"ח ע"ב) יהב ליה אתר
 מתקנא בההוא עלמא בדקא יאות. תא חזי מה כתיב (קבלת ס') ובכן
 דאיתי רשעים קבורים וגומר כמה דאתמר, בגין דקדשא בריך הוא
 עבד טיבו ולא בעי לשיצאה עלמא אלא כמה דאתמר. וכל ארחוי
 כלהו

ר"ל קדוין כבר ידע מקומו ורחמי לו ואל' ליכס חת אצתי רק כד' שיעלם סמית ספ' ע"ט

לגבי כל מאריהון דדינא • ובגין כך בבקר זרע זרעה ולערב אל תנח •
 ידך, אפילו ביומי דזקנה דאיהו זמנא דסיב בר נש, לא ימא כבר,
 אשתדלית ודי לי, או כבר אשתדלית ולא יכילנא, והשתא דאנא סיב
 לית אנא בעי, עם כל דא מה כתיב אל תנח ידך, לא ישבוק מלאולדא
 כהאי עלמא • מאי טעמא, בגין דלא תדע איהו יכשר הזה או זה,
 בגין דיקומון בגיניה בהוא עלמא • ועל דא כתיב (ספלים קכ"ו) הנה
 נחלת יי בנים, דא צדורא דנשמתא סטרא דעלמא דאתי, ולהאי נחלה
 מאן זכי ליה לבר נש לאעלא בהוא נחלת יי • בנים • אינון בגין
 זכאן ליה לנחלת יי, ועל דא זכאה ההוא בר נש דזכי לון ויוליק לון
 ארחוי דאורייתא כמה דאתמר :

ותפר בגרי אלמנותה מעליה וגומר • תא חזי תמר (ה) בת כהן הוות,
 וכי סלקא דעתך דאיהי אזלא בגין לאזנאה עם חמוה, דהא
 איהי צניעותא אשתכחת בה תדיר, אלא איהי צדקת הוות ובחכמה
 עבדת האי, דהא איהי לא אפקרת גרמה לגביה, אלא בגין דיצעה
 ידעת וחכמתא אסתכלת, ועל דא איהי אתת לגביה למעבד (עמיס
 כ) טיבו וקשוט, ועל דא אתת (להדיא) ואשתדלת בעסקא דא • תא חזי
 בגין דאיהי ידעת ידעיה ואשתדלת בעסקא דא, קדשא בריך הוא
 עבד סיועא תמן בהוא עובדא, ואתעברת מיד וכלא הוה (דקפ"ח ע"ב) מניה,
 ואי תימא אמאי לא אייתי קדשא בריך הוא אינון בגין מאתתא
 אוחרא אמאי מן דא, אלא ודאי איהי אצטריכא לעובדא דא ולא
 אתתא אחרא • תרין גשין הוו דמנייהו אתבני זרעא דיהודה, ואתו
 מנייהו דוד מלכא ושלמה מלכא ומלכא משיחא, ואלין תרין גשין דא
 בגוונא דרא • תמר ורות, דמיתו בעלייהו בקדמיתא ואינון אשתדלו
 לעובדא דא תמר אשתדלת לגבי חמוה דאיהו קריב יתיר לבנוי
 דמיתו, מאי טעמא איהי אשתדלת לגביה, דכתיב כי ראתה פי גדל
 שלה והיא לא נתנה לו לאשה • ובגין דא אשתדלת בעובדא דא
 לגבי חמוה • רות, מית בעלה ולבתר אשתדלת בעובדא דא לגבי
 דבעז דכתיב (רות ג) ותגל מרגלותיו ותשכב, ואשתדלת בהדיה ולבתר

אולדת

(ה) כשן אל סס וזת וסרי זומרת יכס חיסה ולינה כמיקה ויל רכינ מווסתים על סבירות וכמתייכס מיקה ככ"ג ותאז חמות כביימ
 קדיה בת כתיב רח : (כ) יזכס ליימד כרי יזכס ממט מלך המשיח נס כרי לתקון שתי כמסמח אל ער ואזקן וגם סו יעטת סלח רישאך יסודס
 כלל כן • א"ס :

אולידת ליה לעובד • ואי תימא אמאי לא נפיק עובד מאתתא אחרא
 אלא ודאי היא אצטריבת ולא אתתא אחרא • ומתרין אלן אתבני
 ואשתכלל זרעא דיהודה ותרווייהו בכשרות עבדו, ולמעבר טיבו עם
 אינון מיתייא, לאתפקנא עלמא לבתר, ודא הוא כמה דאתמר (קפ"ח ד'
 ושבח אני את המתים שכבר מתו, דהא כד הוּו חיינ בקדמיתא לא
 הוה כהו שבחא, (י"ח ולכתר הוה כהו שבחא) ותרווייהו אשתדלו
 למעבר טיבו וקשוט עם אינון מיתייא, וקדשא בריך הוא סייע בההוא
 עובדא וכלא הוה כדקא יאות • זכאה איהו מאן דאשתדל באוריייתא
 יממא וליליא כמה דאת אמר (יחזקאל ח') והגירת בו יומם ולילה למען
 תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך וגומר •

ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר וגומר • (ו) (מה כתיב לעיל
 ויבר יהודה ויאמר, איהו אמר לגבי אבוי הפר נא וגומר • ועל
 דא ויבר יהודה, וכתיב והנה תאומים בבטנה, תאומין הוו (ז) מקדמת
 דנא אחין הוו • רבי חזקיה אמר לא אשתמע הכי, אלא בנין אחרנין
 אתיילידו אמר רבי אבה בגין כך אשתדלת לאשכחא אובדא
 דאתאביד • תא חזי מה כתיב ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר
 מה פרצת עליך פרץ • רמו הכא פריצותא קדמאה דפריץ ההוא
 דמית עליה, משמע דכתיב פרצת עליך פריצותא, בגין דאצטריבת
 לאטרחא למרד. ובגין כך פריצותא תעביר בשאר עמין עובדי עבודה
 זרה, ועל דא ויקרא שמו פרץ • ולכתר דכל עובדא דיהודה • אתמר
 דיהודה זבין ליה ליוסף, ואיהו גרים ליה לכל האי • דאי יהודה הוה
 אמר נהדר ליה לאבונא, הוו עבדין ליה אחוי הכי, ועל דא (ח) נחתו
 ליה אחוי משלטנותא דעלייהו • לבתר דאתגלי מאחוי, ואתא עליה
 כל דא, אהדר ואמר ויוסף הורד מצרימה (י) מאי הורד, דאסתפס
 קדשא בריך הוא בההוא עובדא, לקיימא גזרה דליה דגזר בין
 הבתרים

(א) כל ז' מ' מסתמך והרחו גרים ליה • תרס"ב : (ב) שמילוי עד סוף כמנין פון עין ר"ש ורח כמ"ק סוף ג'ס אינון ועוד אונן כנו"ן רכתי
 סוף עם מספר ארבע אותיות תס"ח וכן מילוי ורח וי"ן ר"ש ח"ת • תרמ"ז ככ"י • כ"אור דכרו כי פרץ ודח סיו נגלגול עד ואונן וכמו שניחא
 מ"ל סוף וכו' כהשו' מסתמך"ן וס' הכי"א מליפת תרמכ"ן • וכוה ית"שכ מה ששאל סר"ת בפסקים וכתב"ס לתום סחכיו עד ואונן כפ פתח
 ע"ש • וכה"ל ביחא רחם סס פרץ ורח וס"א וימת עד ואונן ויסיו בני יסודם שאר מיתתם ויסיו כני יסידה ודוק טיעוב • וס"א תרמ"ן רכתי
 כירוש כ"כ דר"ק וע"ן שהכוו ת"ס ודר"ק מא"ן : (ג) דלית כתוב כי מ"א כ"הורס ויהי ככובי בלדעס אודע מה של"א נא' כר"ש ובי"ס לסודיש
 שער עכשיו ס"ס עומד ככדויו שדודו אחיו ולפיכך לא היו לו כנים כהונן ונדס טעון ומתו • אכל כשנולד שלם סלך לטיב לפייס את אחיו
 שתיכדו מנדויו והתדויו ולפיכך פ"ס ללכה ק"וס • (כ"ר פ' מ"ב אמרו וירד יסודם שלדויו אחיו ע"ש וא"ל לרשת"ת וס' כעש סוף וירד
 יסודם מלת אחי ר"ת ג' כדו ודר"ק מא"ן :

הבתרים דכתיב (בראשית ט"ו) ידוע תדע בי גר יהיה זרעך וגומר • ויקנהו פוטיפר, (6) לסטר הטאה קנה ליה • פתח ואמר (מייב ט) האומר להרם ולא יזרח ובעד כוכבים יחתום • תא חזי שבעה כוכבייא עבד קדשא בריך הוא ברקיעא, וכל רקיעא ורקיעא אירת ביה כמה שמשין ממנן לשמשא ליה לקדשא בריך הוא • בגין דלית לך שמשא או ממנא דלית ליה פולחנא ושמושא למריה וקיימי כל חד וחד על ההוא שמושא דאתפקדא ביה וכל חד ידע עבדותיה לשמשא • מנרהון משמשי בשליחותא דמריהון, ואתפקדן בעלמא על כל עובדיהון דבני נשא • ומנהון דקא משבחין ליה, ואינון (ה"א) אתפקדן על שירתא • ואף על גב דאינון אתפקדן בהאי, לית לך כל חילא בשמייא וכוכבייא ומזלי דכלהו לא משבחין ליה לקדשא בריך הוא. דהא בשעתא דעאל ליליא כדין אתפרשן תלת סטריין משיריין לתלת סטרי עלמא, ובכל סטרא וסטרא אלף אלפין ורבו רבבן, וכולדו ממנן על (דקפ"ט ע"ב) שירתא • תלת משיריין אינון, וחד חיותא קדישא ממנא עליהו וקיימא עלייהו. וכלהו קא משבחין ליה לקדשא בריך הוא עד דאתי צפרא • כד אתי צפרא כל אינון דבסטור דרום וכל כוכבייא דנהרי, כלדו משבחין ואמרי שירתא לקדשא בריך הוא כמה דאת אמר (מייב ל"ח) בריך יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים • בריך יחד ככבי בקר, אלן כוכבייא דבסטור דרום כמה דאת אמר (בראשית י"ט) וישבם אברהם בבקר • ויריעו כל בני אלהים, אלן אינון דבסטור שמאלא (7) דאתכלילו בימינא. וברין צפרא נהיר וישראל גמלי שירתא ומשבחין ליה לקדשא בריך הוא ביממא, תלת זמנין ביממא לקבל תלת זמנין דליליא, וקיימין אלן לקביל אלן עד דיסתלק יקרא דקדשא בריך הוא ביממא ובליליא כדקא יאות, וקדשא בריך הוא אסתלק בהו בשירת אלן • והיא חיותא קדישא דקיימא עליהו לעילא, קיימא על ישראל לתתא בגין לאתקנא כלא כדקא יאות. מה כתיב בה (משלי ל"ח) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה • ותתן טרף לביתה, אלן אינון משיריין דלעילא • וחק לנערותיה, אלן משיריין דישראל לתתא, ובגין

ק

(א) קנא לעבדו למשכב וכד • ולכך כנשא סרים ונקדא פוטיפרע כי אמר פוטיפר • חרש"ב : (ב) אף דמס' ויריעו מל ריעים אחוכים וה"ס כן יחד כוכבי חקד אז מתחברים למס ריעים בני האלמיה דבסטור שמאלא :

כך יקרא רקדשא בריך הוא אסתלק מכל סטרין מעילא ומתתא • ועל דא כלא הוה (ס"א הוא) ברשותיה קיימא וכלא איהו ברעותיה • האומר לחרס ולא יזרח • רבי שמעון אמר דא יוסף • ובעד פוכבים יחתום, אלין אינון אחוי דכתיב בהו ואחד עשר פוכבים משתחווים לי • דבר אחר האומר לחרס, דא יעקב בשעתא דאמרו ליה הכר נא • ולא יזרח בשעתא דאסתלקת שכינתא מניה • ובעד פוכבים יחתום דבגין בנוי אתחתם ואסתים נהורא דיליה, שמשא אתחשך וכוכבייא לא נהירו, בגין דיוסף אתפרש מאבוי • (ס) ותא חזי מההוא יומא דההוא עובדא דיוסף, אתפרש יעקב משמושא דערסא ואשתאר אבלא עד ההוא יומא דאתבשר בשורה דיוסף :

יהי " את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו וגומר • רבי יוסי פתח (ספלים ל"ו) כי " אוהב משפט ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו • האי קרא אוקמוה באברהם, את חסידיו, חסידו כתיב והא אתמר • תא חזי בכל אתר דצדיקייא אזלי קדשא בריך הוא נטיר לון ולא שביק לון, דוד אמר (סס כ"ג) גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא דע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך וגומר, בכל אתר דצדיקייא אזלי שכינתא אזלא עמהון ולא שביק לון • יוסף אזל בגיא צלמות ונחתו ליה למצרים, (כ) שכינתא הוות עמיה דדא הוא דכתיב ויהי " את יוסף, ובגין דהוות עמיה שכינתא בכל מה דהוה עבד הוה מצליח בידיה • דאפילו מאי דהוה בידיה, והוה תבע ליה מאריה בגוונא אחרא, הוה מתהפך בידיה לההוא גוונא דרעותא דמאריה הוה דעי ביה כמה דאת אמר וירא אדניו כי " אתו וכל אשר הוא עושה " מצליח בידו • מצליח בידו ודאי, כי " אתו • תא חזי וידע אדניו כי " אתו לא כתיב, אלא וירא אדניו, דהא בעינוי הוה חמי עובדא דנסין בכל יומא דקדשא בריך הוא עבד בידיה, ועל דא ויברך " את בית המצרי בגלל יוסף • קדשא בריך הוא נטיר לון לצדיקייא, ובגניהון נטר לון לרשיעייא, דהא רשיעייא מתברכין בגיניהון לצדיקייא • בגוונא דא כתיב (שמואל כ"ו) ויברך " את בית עובד אדום הנתי בעבור ארון

האלהים

(א) הוא שי' אתר יתקום מקדו של סרות וכעד כוכבים בשביל מה ששנו פוכבים שם פוכבים יתקום מבטו ואתו כ"ק שלל יתא פחד ונכתיב : ו"ח : (ב) ובמשל ע"ס ויוסף הורד מצרים וישו סדב חסוקבל עיר וקדים כמא"ל ר' ר' חביליו ו"ל כי מצרים'ם נישעריין שכינתא פלך ואלער שם'ח הכה"ס מלרימה את יעקב • מל'ן :

האלהים • צדיקיא, אחרנין מתברכין בנינייהו ואינן (ס) לא יכלי
 לאתנא (ס"א לאשתנא) בזכותיהו. והא אוקמוה יוסף אתברך מריה
 בגיניה, ואיהו לא יכל לאשתנא בזכותיה מניה ולנפקא לחירו, ולבתר
 אעיל ליה בבית הסהר כמה דאת אמר (תהלים ק"ט) ענו בכבל רגלו
 ברזל באה נפשו, עד דלבתר קדשא בריך הוא אפיק ליה לחירו
 ושלטיה על כל ארעא דמצרים, ובגין כך פתיב ולא יעזוב את חסידיו
 (דקפ"ט ע"ב) לעולם נשמרו חסידו כתיב ואתמר • וקדשא בריך הוא עליהו
 דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב (תהלים ס') וישמחו בר
 חוסי כך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו כך אוהבי שמך :
 ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף •
 רבי חייא פרתח ואמר (ס"א ק"ג) ברכו " מלאכיו גבורי כח עושי
 דברו לשמוע בקול דברו • רתא חזי כמה אצטריך ליה לבר נש
 לאסתמרא מחוביו ולמיהך בארח מתתקנא, בגין דלא יסטי ליה ההוא
 יצר הרע דאיהו מקטרגא ליה כל יומא ויומא כמה דאתמר • ובגין
 דאיהו מקטרגא ליה תדיר, בעי בר נש לאתתקפא עליה, ולאסתלקא
 עליה בארתה תקיפו, דבעי למדחי גיבר עליה, ולאשתתפא בארתה
 דגבורה • בגין דכד בר נש אתתקף עליה, כדן אירו בסטר גבורה
 ואתדבק ביה לאתתקפא • ובגין דההוא יצר הרע תקיף, בעי בר נש
 דיהא תקיף מניה, ואלין בני נשא דאתתקפו עליה אקרון גבורי כח,
 לאשתכחא זינא עם זיניה ואלין אינן מלאכיו דקדשא בריך הוא
 דאתיין מסטרא דגבורה קשייא לאתתקפא עליה גבורי כח עושי
 דברו • ברכו " מלאכיו, ביוסף דאקרי צדיק וגבור ונטר ברית קדישא
 דאתרשים בגויה • רבי אלעזר אמר ויהי אחר הדברים האלה, מאי
 היא, הא אוקמוה אחר דיצר הרע מקטרג, דאירו דרגא דאחר
 הדברים, בגין דיוסף יהב ליה דוכתא לקטרגא, דהוה יוסף מסלסל
 בשעריה ואתקין גרמיה וקשיט ליה, כדן אתייהיב דוכתא ליצר הרע
 לקטרגא, דאמר ומה אבוי דאיהו מתאבל עליה, ויוסף מקשיט גרמיה
 ומסלסל בשעריה, כדן אתגרי ביה דוכא וקטריג ליה :

ויהי

(ה) סמ"ט כר חנינא כן דוסף כל פטולס כיוון בשכיל חנינא כתי וכו' ז"ל :

ויהי אחר הדברים האלה • תא חזי בזמנא דקדשא בריך הוה
אשנה ביה בעלמא למידן יתיה, ואשכח חייבין בעלמא מה כתיב
(דברים י"ח) ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יכולה
וכרין ואכרתם מהרה • דהא בגין חובין דבני נשא שמיא וארעא
אתעצרו ולא נהגי נמוסיהון בדקא יאות • ותא חזי אינון דלא נטרי
את להאי קיימא דקודשא, גרמי פרישו בין ישראל לאבוהון דבשמיא, בגין
דכתיב וסרתם ועברתם אלהים אחרים והשתחיתם להם וכתיב ועצר
את השמים ולא יהיה מטר • דהאי איהו, כמאן דסגיד לאלהא אחרא
דמשקר בהאי את קיימא קדישא, וכד קיימא קדישא אתנטיד בעלמא
כדקא יאות, כדין קדשא בריך הוא יהיב ברכאן לעילא לארקא בעלמא
כמה דאת אמר (תהלים ס"ח) גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה
אתה כוננתה • גשם נדבות, דא (ב) גשם דרעותא, כד אתרעי קדשא
ברוך הוא בכנסת ישראל ובעי לארקא לה ברכאן כדין נחלתך ונלאה
אתה כוננתה • נחלתך, אינון ישראל דאינון אחסנתיה דקדשא בריך הוא
כמה דאת אמר (דברים ל"ב) יעקב חבל נחלתו • ונלאה, דא כנסת ישראל
דאיהי נלאה בארעא אחרא, דאיהי צחיא למשתי וכרין איהי נלאה •
וכד רהו גשם דרעותא אתייהיב כדין אתה כוננתה • ועל דא שמיא
וארעא וכל חיליהון בלהו קיימי על קיומא דא דכתיב (ירמיה ל"ג) אם לא
בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי • ובגין כך בעי
לאזדהרא בדא והא אוקמוה • ובגין כך כתיב ויהי יוסף יפרה תאר
ויפה מראה, ובתריה כתיב ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף •
ויהי כדברה אל יוסף יום יום • רבי אלעזר פתח ואמר (משלי ו') לשמרך
מאשת רע • וגומר זכאין אינון צדיקייא דירעי ארחוי דקדשא
ברוך הוא למיזל בהו, בגין דאינון משתדלי באורייתא יממא וליליא,
דכל מאן דאשתדל באורייתא יומי ולילי, אחסין תרין עלמין עלמא
עלאה ועלמא (דק"ן ע"ב) תתאה • אחסין האי עלמא, אף על גב דלא
אתעסק בה בר נש לשמה, ואחסין ההוא עלמא עלאה בד אתעסק
בה בר נש לשמה • תא חזי מה כתיב (משלי ג') ארך ימים בימינה

בשמאלה

(ח) ר"ל היחוד כרגלן וכחשק כספיו לדיקים וכמטאוסס העובים מתקנת בהם כל יום מן היחוד כל"פ ו"ח דל גס העסקא ז"ח (ו"ק)
לדיקייא אנפי שכינתא אינון • ככס היינון כל"פ • מל"י :

בשמאלה עישר וכבוד • ארך ימים בימינה, מאן דאזיל לימינה דאורייתא,
 ארפא דחיין איהו לעלמא דאתי, דזכי תמן ליקרא דאורייתא, דאיהו
 יקרא ובתרא לאתעטרא על בלא, דכתרא דאורייתא בההוא עלמא
 איהו • בשמאלה עישר וכבוד, בהאי עלמא, דאף על גב דלא אתעסק
 בה לשמה זכי בהאי עלמא בעותרא ויקרא • דהא רבי חייא (f) כד
 אתא מהתם לארעא דישראל, קרא באורייתא עד דהו אנפוי נהירין
 כשמשא, וכד הו קיימין קמיה כל אינון דלעאן באורייתא, הוה אמר
 דא אשתדל באורייתא לשמה, ודא לא אשתדל לשמה ויהוה עלי על
 ההוא דאתעסק לשמה, דליהו הכי תדיר וזכי לעלמא דאתי. וצלי על
 ההוא דלא אתעסק בה לשמה דייתי לאתעסקא בה לשמה ויזכי
 לחיי עלמא • יומא חד חמא חד תלמיד דהורא לעי באורייתא
 ואנפוי מריקן, אמר ודאי מהרהר בחטארה איהו דנא, אחיד ליה
 לקמיה ואמשיך (g) עליה במלין דאורייתא עד דארתישב רוחיה
 בגייה • מן ההוא יומא ולהלאה שוי על רוחיה דלא ירדוף
 בתר אינון הרהורין בישין, וישתדל באורייתא לשמה • אמר רבי יוסי
 כד חמי בר נש דהרהורין בישין אתיין לגביה, יתעסק באורייתא וכדן
 יתעברון מניה • אמר רבי אלעזר כד ההוא סטרא בישא אתי למפתי
 ליה לבר נש, יהא משיך ליה לגבי אורייתא ויתפרש מניה : תא חזי
 דהא תנינן דכד האי סטרא בישא קיימא קמיה דקדשא בריך הוה
 לאסטאה על עלמא בגין עובדין בישין, קדשא בריך הוה חס על
 עלמא, ויהיב עיטא לבני נשא לאשתזבא מניה, ולא יכול לשלטאה
 עליהון ולא על עובדיהון • ומאי איהו עיטא, לאשתדלא באורייתא
 ולאשתזבא מניה מגלן דכתיב (סז ו) כי נר מצוה ותורה אור ודרך
 חיים תוכחות מוסר, מה כתיב בתרה (ח) לשמרך מאשה זרה מחלקת
 לשון נכריה • ודא הוא סטרא מסאבא סטרא אחרא, דאיהי קיימא
 תדיר קמי קדשא בריך הוא לאסטאה על חוביהון דבני נשא • וקיימא
 תדיר לאסטאה לתתא לבני נשא, קיימא תדיר לעילא בגין לאדכרא

חוביהון

(f) כסאף מנכל : (g) לביה גרמי • פי' גלגל חסודים ירעיש על גלגל שס מסכן הכנס והיסק מחלכלא וריכר על לבו עד שנגקרו מתני סטריסיה ואתיישב רוחיה כגוויה זח • ומה כעיס כועס זיה דקחזיר ואתיישב רוחיה כגוויה כי ע"י התורה מתקן סרוח • דהמילא ע"י חזונה סדיע עלמו מהרהורים סטרי כסבלו שס מסכן הכנס ורוק • מקור : (h) פסוק זה מורכב מב' פסוקים מתרמי ראשו כתוב כגשלי ו' וסופו כגשלי ו' ודחן להפלא מהו סתרי כללם כגשלי כדכרי הנח ככלי העסקות מקרלות מחוכרות המפסיקים כפרדים וכוה סעירו רכתינו בעיתת יתרמין וקדש'ן על זה פעמי רכית כס'ם וכבר ביארנו לו במקום אחר כ"י

ד' ע' ע' א' 0

חוביהוון דבני גשא ולאסטאה לון על עובדיהוון, בגין דיתיהיבו
 כרשותיה כמה דעבר ליה לאיוב, ובגין קיימא עליהו ולאסטאה ולאדכרא
 חוביהוון בכל מה דעבדו באינון זמנין דקדשא בריך הוא קיימא
 עליהו בדניא, דכדין קאים לאסטאה לון ולאדכרא חוביהוון. וקדשא
 בריך הוא חס עליהו דישראל ויהב לון עיטא לאשתזבא מניה, ובמה
 בשופר ביומא דראש השנה, וביומא דכפורי בשעיר המשתלח דיהבין
 ליה בגין לאתפרשא מנייהו, ולאשתדלא בההוא חולקיה והא אוקמוה.
 תא חזי מה בתיב (סס ט) רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו.
 וברוא דמהימנותא מה בתיב (סס ג) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה
 שלום. ואלן אינון ארחין ושבילין דאורייתא. וכלא חד, האי שלום
 והאי מות, וכלא הפיבן דא מן דא. זכאה חולקהוון דישראל דאינון
 מתדבקין ביה בקדשא בריך הוא כדקא חזי ויהיב לון עיטא לאשתזבא
 מכל סטרין אחרנין דעלמא, בגין דאינון עמא קדישא לאחסנתיה
 וחולקיה, ועל דא יהיב לון עיטא בכלא זכאין אינון בעלמא דין
 ובעלמא דאתי. תא חזי כד האי סטרא בישא נחת ושאת בעלמא,
 וחטי עובדין דבני גשא דאינון כלהו סטאן ארחיהו בעלמא, סליק
 לעילא ואסטין לון, ואלמלא דקדשא בריך הוא חיים על עובדי ידוי
 לא ישתארון בעלמא. מה בתיב ויהי כדברה אל יוסף יום יום, כדברה
 (יקז ע"ב) דסלקא וסאטי בכל יומא ויומא, ואמר קמי קדשא בריך הוא
 כמה בישין כמה דלטורין בגין לשיצאה בני עלמא, מה בתיב ולא
 שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה. ולא שמע אליה, בגין דאידהו
 חיים על עלמא. לשכב אצלה, מהו לשכב אצלה, בגין (ב) לנסבא
 שלטנו לשלטאה על עלמא, ושלטנו לא שלטא עד דאתיהיב ליה
 רשו. דבר אחר לשכב אצלה, כמה דאת אמר (ויקרא ט"ו) ולאיש אשר
 ישכב עם טמאה. להיות עמה, למיהב ליה רבו וכרפאן וסייעתא.
 דאלמלא סיועא הוה לה מלעילא לא אשתאר בעלמא אפילו חד אבל
 בגין דקדשא בריך הוא חיים על עלמא אשתאר עלמא בקיומיה. רבי
 אבא אמר כלא איהו ארחא חדא, אבל יצר הרע הוא דקא אויל

ומפתי

(א) אמר שמעיה מלך חללי מלשון ופאליה קיחוק ז"ל שישב עמו כממשלה כדי להמריב העולם ולא נתן לה הממשלה תחת יד
 שניעולם רשות

ומפתי לון לבני נשא, כגין לאסטאה ארחייהו ולא תדפקא בהו • בכל יומא ויומא ובכל עידן ועידן סטי ליה לבר נש מארחא דקשוט, כגין לרחייה ליה מארחא דחי לאמשבא ליה לגיהנם • זכאה איהו מאן דעביד ונטיר (כ"ט זכאה מאי עביד, נטיר) ארחוי ושכילוי, כגין דליה יתדבק ביה היינו דכתיב ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה, כמה (כ"ט כמה) דאיהי אמרת ליה בכל יומא דהא רוח מסאבא יצר הרע איהו מפתי ליה לבר נש בכל יומא • לישכב אצלה, גו גיהנם ולא תדנא תמן להיות עמה תא חזי כד בר נש אתדבק בההוא סטרא, (6) אתמשך אכתרה ואסתאב עמה כהאי עלמא, ואסתאב עמה בעלמא אחרא • תא חזי האי סטרא מסאבא מנוולא איהו לכלוכא איהו כדכתיב (שע"ט ב') צה תאמר לו, צואה ממש • וביה אתדן מין דאסטי ארחוי מן אורייתא, וביה אתדנו אינון חייבין דעלמא דלית לון מהימנותא בקדשא בריך הוה • כמה כתיב ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית • ויהי כהיום הזה • יומא דיצר הרע שלטא בעלמא ונחתא לאסטאה לבני נשא • אימתי, יומא דאתי בר נש לאתבא • כתיוכתא על חובוי או לאשתדלא באורייתא ולמעבד פקודי דאורייתא, וכדין ביהוה זמנא נחתא כגין לאסטאה לבני עלמא :

ויבא הביתה לעשות מלאכתו, כגין לאשתדלא באורייתא ולמעבד פקודי דאורייתא, דאיהו מלאכתו דבר נש כהאי עלמא • וכיון דעבידתא דבר נש בהאי עלמא הוא עבידתא דקדשא בריך הוה, בעי ליה לבר נש למהוי תקיפא כאריא בכל סטרוי, כגין דלא ישלוט עלוי סטרא אחרא ולא יכול למפתי ליה • מה כתיב ואין איש, לית גבר דיקום לקבליה דיצר הרע ויגח ביה קרבא כדקא • אורת • מאי אורחיה דיצר הרע • כיון דחמי הלית בר נש קאים לקבליה ולאגחא ביה קרבא מיד

ותתפשוהו ככגרו לאמר שכבה עמי • ותתפשוהו ככגרו • כגין דבר שליט יצר הרע עליה דבר נש, אתקין ליה וקשיט ליה

לבושו

(6) אמתו שכלל הקדושה בשמות הנריקים מודוויגים עם הכניעה כן כהתחלה מתחזקות נכחות רשעים ופול ממש לשכב אצלה לפיט עמו כמשמעו דמ' בכ"י ויש הו"ל קשריה עמו ככלב וכמו שר"ח רבינו האי"ל ז"ל כמיסח לאתוי שכל על סתה וז"ל לשכב אצלה ע"י (לית עמה שיהים לו היום עמה חרדי ולקחאבא כדבומא ל"ל מלון :

לבושיו ומסלסל בשעריה ה'דא הוא דכתיב ותתפשהו בכגדו לאמר שכבה עמי • אתרדבק עמי • מאן דאיהו זכאה, אתתקף לקבליה ואגח ביה קרבא מה כתיב ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה, ישבוק ליה ויתתקף לקבליה (ס"ו) ואגח ביה קרבא ויערוק מניה, בנין לאשתזכא מניה ולא ישלוט עלוי • אמר רבי יצחק זמינין אינון צדיקייא למחמי ליצר הרע כחד טורא רברבא, ויתמהון וימרון איך יכילנא לאכפייא ליה לטורא רברבא הדין עלאה • וזמינין רשיעייא למחמי ליה ליצר הרע דקיק בחוטא דשערא ויתמהון וימרון היך לא יכילנא לאכפייא להוטא דשערא כדא דקיק • אלין יככון ואלין יככון וקדשא בריך הוא יבער ליה מעלמא (ס"ז) ויבוס ליה לעינייהו ולא ישלוט עוד בעלמא ויחמון צדיקייא ויחרון כמה דאת אמר (תהלים ק"ט) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניה :

(דקל"ו ע"ח) ויהי אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך מצרים וגומר • רבי יהודה פתח • (עמוס ג') הישאג אריה ביער וטרף אין לו היתן בפיר קולו ממעונתו בלתי אם לכד • הישאג אריה ביער, תא חזי כמה אית לון לבני נשא לאשגחא כפולחנא דקדשא בריך הוא, דכל מאן דאשתדל באורייתא (כ) ובפולחנא דקדשא בריך הוא דחלתיה ואימתיה הוא על פלא • דהא כד פרא קדשא בריך הוא עלמא, עבד כל בריין דעלמא כל חד וחד בדיוקניה בדקא חזי ליה • ולבתר כרא ליה לבר נש בדיוקנא עלאה, ושלטיה על כלהו בדיוקנא דא. דכל זמנא דבר נש קאים בעלמא, כל אינון בריין דעלמא זקפין רישא ומסתבלן בדיוקנא עלאה דבר נש, כדן כלרוו דחלין וועין מקמיה כמה דאת אמר (כראשית ט') (ג) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגומר • והני מיילי כד מסתבלן וחמאן ביה האי (ה) דיוקנא ונשמתא ביה • (ס) אמר רבי אלעזר אף על גב דנשמתא לאו ביה, צדיקייא לא משתניין מכמה דהוה דיוקניהוון בקדמיהא

(א) ר"ל יכלא ממני דו ה'תריעות וצדיקייא שבו ויתנתק וזו שאר הכתוב ואת רוח העוממת אצביר מן הארץ כד העוממת שבו כמו דהוה תורהם שפירשו כד משה וז' והתירך הרב גופיה בקול כיבים כסוד וז' כחשר הוא ס"ס חילך אך אל תקחן על ג' דף ל"ה • מאין : (ב) חדתי כשינון קורא ומעשה כי היכי דיתא דחלתיה על כלא • ו' (ג) על ידי מעשה מתקן הכנס כח' חששה ועל ידי הקירא הרוח כחונת ילירא ושא לא יתקן הנפש וכחי עשה • איך יתקן רוח וכחי ילירא ולכך כע"י ילירא תהו קירמת לחכמתו ולא סמדרש עיקר לא המעשה וכיוצא ויאלמ' • מאין : (ד) הנס שכתוב בסוף יס' ד שווא דבר השום לכל נפש אינו אלא כד מסתבלן וכיו : (ה) שמי שזכח לכשמה חכם לשמורם משולם ואל אינו נשמר : (ו) סליג אח"י יאמר דאזנין על ז' וז' לכשמה אלא לנפש דרוח עכ"ל דיוקייסון לא אשתמי דסוף סוף דריק הוא וז' :

בְּקִדְמִיתָא • וְכֵן בְּרַ נֶשׁ לֹא אָזִיל בְּאוֹרְחוֹי דְּאוֹרִייתָא, הָאִי דְּיוֹקְנָא
 קְדִישָׁא אֲתַחֲלַף לִיה, וְכֵדִין חִיוּת בְּרָא וְעוֹפָא דְשִׁמְיָא יְכַלִּין לְשַׁלְטָאָה
 עֲלֵיה, כְּגִין דְּאֲתַחֲלַף לִיה הָאִי דְּיוֹקְנָא קְדִישָׁא, וְאֲתַחֲלַף לִיה הָאִי
 דְּיוֹקְנָא דְּכֵר נֶשׁ • וְתָא חֲזִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲחַלְף עוֹבְדִין דְּלַעֲלֵא
 וְתַתָּא, כְּגִין לְאֶהֱדְרָא מְלִין לְאֲתֵרִייהוּ, וְלֹא שְׁתַּכְחָא רַעוּתִיה בְּכָל עוֹבְדֵי
 דְּעֵלְמָא • דְּנִיָּאל לֹא אֲשַׁתְּנִי דְּיוֹקְנִיה כִּד אֲפִילוּ לִיה בְּגוֹבָא דְּאֲרִיּוּתָא
 וְכְגִין בְּךְ אֲשַׁתְּוִיב • אָמַר רַבִּי חֲזַקִּיָּה אִי הָבִי הָא כְּתִיב (דִּמְסֵל ר') אֱלֹהֵי
 שְׁלַח מְלֹאכֵיה וְסַגְר פּוּם אֲרִיּוּתָא וְלֹא חֲבֵלוּנִי, מִשְׁמַע דְּכְגִין מְלֹאכֵא
 דְּסַגְר לְפּוּמִיִּיהוּ לֹא אֲתַחֲבֵל • אָמַר לִיה כְּגִין דָּא לֹא אֲתַחֲבֵל דְּהָא
 הֵהוּא דְּיוֹקְנִיה דְּכֵר נֶשׁ זְבָאָה אִיהוּ מְלֹאכֵא מִמֶּשׁ, דְּסַגְרִי פּוּמָא וְקִשְׁרִי
 לֹזֶן לְנִטְרָא לִיה דְּלֹא יַחֲבֵלוּן לִיה, וְכְגִין כְּךָ אֱלֹהֵי שְׁלַח מְלֹאכֵיה, הֵהוּא
 דְּכָל דְּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא מִתְחַקְקִין בֵּיה, וְאִיהוּ אֲתַקִּיף דְּיוֹקְנֵי בִי, וְלֹא יְכִילוּ
 לְשַׁלְטָאָה בִי וְסַגְר פּוּמִיִּיהוּ, וְעַל דָּא שְׁלַח מְלֹאכֵיה וְדָאִי, וְהָאִי מְלֹאכֵא
 הֵהוּא דְּכָל דְּיוֹקְנִין מִתְחַקְקִין בֵּיה דְּכְתִיב (מְסֵלִים ק') יָדִין בְּגוֹיִם מְלֹא
 גּוֹיּוֹת, אִיהוּ דְּלֹא אֲשַׁתְּנּוּ קָמִיה כָּל דְּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא • וְעַל דָּא מְבַעֵי
 לִיה לְכֵר נֶשׁ לְאֶסְתַּמְרָא אֲרַחוּי וּשְׁבִילוּי, כְּגִין דְּלֹא יַחֲטֵא קָמִיה דְּמֵאֲרִיה
 וְיַתְקִיִּים בְּדְּיוֹקְנָא דְּאָדָם • תָּא חֲזִי יַחְזַקְאֵל נִטְר פּוּמִיָּה מִמֵּאכְלֵי דְּאִיסוּרֵי
 דְּכְתִיב (יִסְחָפֵל ד') וְלֹא בָא בְּפִי בֶשֶׁר פְּגוּל, זָכָה וְאֶקְרִי בֶן אָדָם • דְּנִיָּאל
 מַה כְּתִיב בֵּיה (דִּמְסֵל ב') וַיִּשֶׁם דְּנִיָּאל עַל לְבוֹ אֲשֶׁר לֹא יִתְגַּאֵל בְּפֶתַח בְּנֵי
 הַמַּלְךְ וּבִיּוֹן מִשְׁתִּי, זָכָה הוּא וְאֲתַקִּיִּים בְּדְּיוֹקְנִיה דְּאָדָם • כְּגִין דְּכָל
 מְלִין דְּעֵלְמָא כְּלָהוּ דְּחֲלִין מְקַמֵּי דְּיוֹקְנָא דְּאָדָם, דְּאִיהוּ שְׁלִיטָא עַל
 כְּלָהוּ וְאִיהוּ מְלַכָּא עַל כְּלָא • אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּגִין דָּא אֲצַטְרִיךְ לִיה
 לְכֵר נֶשׁ לְאֶסְתַּמְרָא מְחֻבּוּי וְלֹא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמָאלָא • וְעַם כָּל דָּא
 בְּעִי לִיה לְכֵר נֶשׁ לְמַכְרֵק כְּחֻבּוּי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, דְּהָא כִּד בְּרַ נֶשׁ
 קָאִים מְעַרְסִיה, תְּרִין סְהַרִין קִיּוּמִין קָמִיה וְאִזְלִי בְּהַדְּיָה כָּל יוֹמָא • בְּעִי
 בְּרַ נֶשׁ לְמִיקָם, אִינוּן סְהַרֵי אֲמַרִין לִיה בִּשְׁעַתָּא דְּאִפְתַּח עֵינָיו (מְסֵל ד') עֵינֵיה
 לְנִכְח יְבִיטוּ וְעַפְעַפִּיהּ יִישִׁירוּ נְגַדְךָ • קָם וְאֲתַקִּין רְגְלוּי לְמִיְהָ, אִינוּן
 סְהַרִין אֲמַרִין לִיה (ס) פִּלְס מְעַגְל רְגְלֵךְ וְגוֹמַר • וְעַל דָּא כִּד אָזִיל כִּד
 נֶשׁ בְּכָל יוֹמָא, בְּעִי לִיה לְאֶסְתַּמְרָא מְחֻבּוּי בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא • וְכֵן
 אֲתִי לִיְדִיָּא בְּעִי לְאֶסְתַּבְלָא וְלְמַכְרֵק בְּכָל מַה דְּעַבְד כָּל הֵהוּא יוֹמָא.

בגין דייתוב מנייהו • ויסתכל בהו תדיר בגין דייתוב קמיה מאריה כמה דאת אמר (תהלים כ"ה) וחטאתי נגדי תמיד, בגין דייתוב מנייהו • ותא חזי בזמנא דהוו ישראל בארעא קרישא לא אשתבח בירייהו חובה כמה דאוקמוה • בגין דאינון קרבנין דהוו מקריבין בכל יומא (דקל"ח ע"כ) הוו מכפרי עלייהו. השתא דאתגלו ישראל מארעא, ולית מאן דמכפר עלייהו, אורייתא היא מכפרא עלייהו ועובדין דבשרן, בגין דשכנתא עמהון בגלותא • ומאן דאיהו לא מסתכל בארחוי דקדשא בריך הוא, גרים לשכינתא לאתכפייא בנו עפרא כמה דאת אמר (ישעיה כ"ה) ישפילנה ישפילה עד ארץ וגומר. אמר רבי יצחק וכן מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דבשרן, גרים לה לכנסת ישראל לארמא רישא בנו גלותא • זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא ימא ולילי • ת"א חזי גלגל קדשא בריך הוא גלגולין בעלמא, בגין לארמא רישא דצדיקייא • דהא בגין דירים יוסף רישיה בעלמא על דאשתבח זכאה קמיה, ארגיז רבונא על עבדויי כמה דאת אמר חטאו משקה מלך מצרים והאופה לאדניהם למלך מצרים, וכלא בגין לארמא רישא דיוסף זכאה • ותא חזי על ידא דחלמא אתכפייא מעם אחוי, ועל ידא דחלמא (ב) אתרבי על אחוי, ואתרבי על כל עלמא :

ויחלמו חלום שניהם איש חלומו בלילה אחד איש כפתרון וגומר • תא חזי דהא אתמר דכל חלמין (ג) אזלין בתר פומא • יוסף כד פשר להו חלמא, אמאי פשר להאי פשרא טבא, ולהאי פשרא בישא. אלא אינון חלמין עליה דיוסף הוו, ובגין דידיע מלה על עיקרא ושרשא דילה, בגין כד פשר חלמא להו כמה דאצטריך. לכל חד וחד פשר להון פישרא לאהדרא מלה על אתריהימה כתיב ויאמר אליהם יוסף הלא לאלהים פתרונים ספרו נא לי • (ד) מאי טעמא, בגין דהכי מבעי ליה למפשר חלמא לפקדא פישרא לקדשא בריך הוא, בגין דתמן איהו קיומא דכלא וביה קיימא פישרא ת"א חזי דהא אתמר דדרגא דחלמא לתתא איהו, ואיהו דרגא שתיתאה, בגין דהא מאתר דנבואה שרייא עד האי דרגא דחלמא, שיתא דרגין אינון • וסלקא

פ' שרא

(א) תהלה : (ב) קצר פתרון טפה : (ג) מהאן דקודם שיפתור חלום יחמור הלך לללטים פתרינים שהטביעה תקיים הפתרון הטוב ויהי סוד כל החלומות הולכין אחרי הטפה והיינו סגל ה"ש על אחריה פירוש לפתור החלום על מקומו דקיימי המלכות סוף מקום הפתרון והוא פי' הכי • דח :

יוסף בכל מה דאיהו עבדי, הוה חמי ברוחה דחכמתא להווא דיוקנא
 דאבוי והוה מסתבל, ובגין כך הוה מסת"עא ליה מלתא, ואתוספא
 ליה רוחא אחרא בנהירו עלאה יתיר • בשעתא דאמר ליה ההוא
 רשע והנה גפן לפני, אודעוע יוסף דלא הוה ידע על מה תיתי מלך,
 כיון דאמר ובגפן שלשה שריגים, מיד אתער רוחיה ואתוסף בנהירו
 ואסתבל בדיוקנא דאבוי, וכדין אתנהיר רוחיה וידע מלה • מה כתיב
 ובגפן שלשה שריגים, (6) אמר יוסף הא ודאי בשורה דחרוה בשלימו
 איהו, מאי טעמא, בגין דהאי גפן על כנסת ישראל אתחזי ליה,
 ואתבשר יוסף בהאי • ובגפן שלשה שריגים, אלן אינון תלתא דרגין
 עלאין דנפקי מהאי גפן, כהני ליואי וישראל. והיא כפורחת עלתה
 גצה, (7) דהא בגיניהון סלקא כנסת ישראל ואתברכת מעם מלכא
 עלאה • הכשילו אשכולותיה ענבים • אלן אינון צדיקיא דעלמא •
 דאינון בענבים מבושלים כדקא חזי • דבר אחר הכשילו אשכולותיה
 ענבים, דא הוא יין דאתנטיר בענביהו מששת ימי בראשית • עד
 הכא אתבשר יוסף בחלמיה, מכאן ולהלאה חלמא איהו דיליה, בגין
 דאית חלמין ליה ולאחרנין ואקח את הענבים דאיהו ליה לגרמיה •
 (8) תנינן (שמות קמ"ד ט"ו) האי מאן דחמי ענבין חוורין בחלמא, סימן יפה
 לו • אוכמי לא • מאי טעמא, בגין דאיהו רוח דתרין דרגין ידען
 אינון אוכמי וחוורי • האי איהו טוב, והאי איהו דלא טוב, וכלהו ענבין
 ברזא דמהימנותא תליין, ועל דא מתפרשן בחכמתא הן לטב הן לביש
 אלן צריבין רחמי ואלן אשגחותא דרחמי • תא חזי אדם הראשון
 אנתתיה סחטא ליה ענבין, וגרימי ליה מותא ולכל ישראל ולכל
 עלמא • נח אתא להני ענבין ולא אתנטר כדקא יאורת, מה כתיב
 (כרחשית י') וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך (7) אהלה, בה"א • בני אהרן
 ישתו חמרא מנייהו, וקריבו קרבנא בהווא חמרא ומיתו והא אתמר •
 ובגין כך כתיב (יכרים ל"ב) ענבימו ענבי ראש אשכולות מרורות למו •
 בגין דאינון ענבין גרמו האי • חמא ענבין דאינון טבין בהווא כרם,
 דקא

(6) כמדבר רבה פ' ח' ע"ג זכרו כיון לכנין רש"י אמר שכל חלכות שמחין בו • כ"י : (7) פירוש מלך כשהוקיעם טעל ירם מתייתרו
 כבעלה ומה גם כיוון כ' המ כסוד הקרבנות שהיו בו ב' מדריגות הללו כמניס לויים וישראלים שכל א' מעורר מדתי למטעם וגורמים סיחור
 סטלין ולכן בקרה קרבן התקרבות המדרגות י"ח : (8) וכפי הדושה ל"ו כ' לא חילקו בין חוורי לאוכמי רק אסרו מרחיק ענבים ויכא
 כענבים כמדבר רב' מאין : (ד) לרימי כי סגסם סחטא נגע אל סמ' סמחם כס' ו"ח

דקא סלקין גיחא וריחא בדרגין שלימין כדקא יאות • ועל דא יוסף
 ידע מלה ואסתפל בעיקרא, ופשר חלמא על בורייה • בגין דאתבשר
 בההוא חלמא כדקא יאות • ובגין כך פשר פשרא לטב ואתקיים
 הכי • מה כתיב

וירא ישר האופים פי טוב פתר ויאמר אל יוסף אף אני בחלומי והנה
 שלשה סלי הרי על ראשי • תא חזי ארורים אינון רשיעינא דכל
 עובדיהון כלהון לביש, וכל אינון מלין דאינון אמרין בלהו לביש
 ולאבאשא, כיון דפתח פומיה באף, מיד דחיל יוסף וידע דכל מלוי
 אינון לאבאשא, ובשורה דביש בפומיה • והנה שלשה סלי הרי על
 ראשי, כדון ידע יוסף דאתבשר על חריבו דבי מקדשא, וישראל
 בגלותא דיתגלון מארעא קדישא • חמי מה כתיב ובסל העליון מפל מאכל
 פרעה מעשה אופה והעוף אוכל אותם מן הסל מעל ראשי אלן אינון
 שאר עמין דמתכנשי עלייהו דישראל, וקטלי לון וחרבי בתייהו ומפזרי
 לון לארבע סטרי דעלמא, וכלא אסתפל יוסף וידע דההוא חלמא על
 ישראל בד יהון בחיובא קמי מלכא, מיד פשר ליה פשרא לביש
 ואתקיים ביה • ותא חזי תרין דרגין אלן דקא חמא האי, וחמא האי, דא
 חמא (דקא) (דקא כ"ג) בד סליק וקא שליט דרגא עלאה ואתנהיר סיהרא,
 ודא חמא דאתחשך ושליט עלה חיויא בישא, ובגין כך אסתפל יוסף
 בההוא חלמא ופשר ליה פשרא לביש • ועל דא כלא בפישרא
 קיימא, ודא ודא חמו כאלן תרין דרגין דשליט דא ושליט דא • דבי
 יהודה פתח (תהלים כ"ה) לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי •
 האי קרא אוקמוה (ה) אבל לב טהור, במה דאת אמר (מלכים א' ג') ונתת
 לעבדך לב שומע וגומר, וכתיב (כ) (משלי ט"ו) וטוב לב משתה תמיד, ובגין
 כך לב טהור ודאי • ורוח נכון חדש בקרבי, דא הוא רוח נכון ודאי
 במה דאת אמר (כראשית א') ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ואתערו
 זה רוחו של משיח, ואתערו (יחזקאל ל"ו) ורוח חדשה אתן בקרבכם,
 וצלי דוד ההוא רוח נכון חדש בקרבי, בגין דאית מסטרא אחרא לב

טביא

(ה) לא כותב ליה כחמי דאוקמוה לפי שחזו ורוח נכון משחי אשחז טהור לו ח טבל לבי טהור כדא ונתת לעבדך לב שומע פי לב נון ח טבי
 קליעות לעטש ולמחוס לכו שלח יבין לוח סיס מתפלל דוד לב טסוד כלו נסודי מחותם סחובעים לקיות ככל דרכיו מסכיל, וכן שלמת חזרו לב
 שומע כלו לב מכון :: (כ) שנסעו רחוקים שמבין חכל יש לו משחה תמיד דסוד שמת שזין דקנה חלף למי שיגט וחזיו משחי שבעלים היא ענב
 כמ"ט כפ חלק כל וכו' עני רביעית שדשתי קלה יעוד לב אשחה תמיד זה שדעמו רחוקים :: ח :

סָמָא וְרוּחַ עוֹעִים דְּאֶסְטִי לְבַנְי עֲלֵמָא, וְדָא רְוּא רּוּחַ טוּמָאָה דְּאֶקְרִי
רוּחַ עוֹעִים כְּמָה דָּאֵת אֶמֶר (יִשְׁעִים י'ט) " מִסָּךְ בְּקֶרְבָּה רוּחַ עוֹעִים, וְעַל
דָּא וְרוּחַ נְכוּן חֲדָשׁ בְּקֶרְבִּי • מָאִי חֲדָשׁ, דָּא (f) חֲדוּשָׁה דְּסִיְהֵרָה
בְּשַׁעְתָּא דְּאֵתְחַדָּשׁ סִיְהֵרָא דּוּר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֵי וְקִיִּים, וּבִגִּין כֶּךָ חֲדָשׁ •
רְבִי אֶלְעָזָר וְרְבִי יוֹסִי הָווּ אֲזֵלִי בְּאַרְחָא אֶמֶר רְבִי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר
הָאִי דְכָתִיב (מִלְכִים ב' כ"ב) וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמוּד לִפְנֵי " וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶפְתְּנִי
וַיֹּאמֶר אֲלֵיו " כְּמָה, וַיֹּאמֶר אֵצְא וְהֵייתִי רוּחַ שְׁקֵר בְּפִי כָל נִבְיָאֵי וַיֹּאמֶר
תְּפִתָּה וְגַם תּוּכַל צָא וַעֲשֵׂה כֵן • תְּנִינָן דְּהוֹרֵי רוּחַ נְכוּרֵי הַיְזֻרְעָאֵלִי •
וְכִי נִשְׁמַתִּין בֵּין דְּסַלְקִין וְקִיִּימִין לְעֵלְיָה, אֵינִין יְכַלִּין לְאַתְבַּלָּהּ בְּהָאִי
עֲלֵמָא, וּמִלָּה תְּמִיָּהּ דָּאֶמֶר אֵצְא וְהֵייתִי רוּחַ שְׁקֵר בְּפִי וְגוֹמֵר • (g) וְתוּ
מָאִי טַעֲמָא אֶתְעַנֵּשׁ עֲלֵיהּ אַחָאב, דְּהָא דִּינָא דְּאוּרִייתָא דְשׁוּי שְׁמוּאֵל
קְמִיִּיהוּ דִּישְׂרָאֵל הָכִי הוּא דְכָתִיב (שְׁמ׳ל ב' ט') וְאֵת שְׂדוֹתֵיכֶם וְאֵת
בְּרִמְיֶכֶם וְזִיתֵיכֶם הַטּוֹבִים יִקַּח • וְאִי אַחָאב נְטַל הָהוּא בְּרַם מִנְכוּרֵי
דִּינָא הוּהוּ • וְתוּ דְהוּהּ יְהִיב לֵיהּ בְּרַמָּא אַחְרָא אוּ דְהָבָא וְלֹא בְעָא •
אֶמֶר לֵיהּ יָאוּת שְׂאֵלְתָּ תָא חֲזִי הָאִי רוּחַ דְּקָאֶמְרוּ דְּאִיהוּ רוּחַ דְּנְכוּרֵי,
הָכָא אֵית לֹאֶסְתַּכְלָא, וְכִי רוּחָא דְנְכוּרֵי יְכִיל לְסַלְקָא וּלְקִיִּימָא קְמִיָּה
דְּקֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַתְבַּע שְׁקֵרָא, דְכָתִיב וַיֵּצֵא הָרוּחַ, וְאִי צְדִיקָא הוּא
אִיךְ יִבְעִי שְׁקֵרָה בְּהַהוּא עֲלֵמָה דְּאִיהוּ עֲלֵמָה דְקֶשׁוּט, וּמָה
בְּהָאִי עֲלֵמָא לֹא בְעִי זְבָאָה שְׁקֵרָא, בְּהַהוּא עֲלֵמָא לֹא כָל שְׁכָן
וְאִי לֹא זְבָאָה אִיהוּ, הִיךְ יְכִיל לְקִיִּימָא קְמִי קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא • אֵלְיָה
וְדָאִי נְכוּרֵי לֹא זְבָאָה הוּהּ כָּל כֶּךָ לְקִיִּימָא קְמִיָּה קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
אַלָּא (h) רוּחָא אַחְרָא הוּהּ דְשִׁלְטָא בְּעֲלֵמָא, דָּא הוּא רוּחָא דְקִיִּימָא
תְּדִיר וּסְלֵקָא קְמִי קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא הוּא דְאֶסְטִי לְבַנְי עֲלֵמָא
בְּשְׁקֵרָא, וּמָאֵן דְּאִיהוּ רְגִיל בְּשְׁקֵרָא אֶשְׁתַּדַּל תְּדִיר בְּשְׁקֵרָא • וְעַל דָּא
אֶמֶר אֵצְא וְהֵייתִי רוּחַ שְׁקֵר וְגוֹמֵר, וְעַל דָּא קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶמֶר
לֵיהּ צָא וַעֲשֵׂה כֵן, פּוֹק מִדְּהָא כְּמָה דְּאוּקְמוּהּ דְכָתִיב (תְּהִלִּים ק"ח) דּוֹכֵר
שְׁקֵרִים לֹא יִבּוֹן לְנַגַּד עֵינֵי, וּבִגִּין דָּא אִיהוּ רוּחַ שְׁקֵר וְדָאִי • וְתוּ עַל מָה

דקטר

(f) ע"י ה' סוף בחינת דהג' וזו לרשוו ככון נשמע: הריבוע הדג' שהיא בת: (כ) כן הק' החוספת כסנהרין פ' כ' ותדלי כמה חירוליס
והכה מכורז דתענש משים דקעליה ולא לתענש על לקיחת הכרס: וב' חירוליס שהו' בחינת ג'כ' אחת' ככית לא רלה לקחתה לו טון שהיא מסמט
סבלוכה דר'ק' : טע'ן : (ג) והא' דהז'ל' וס' ווחז' על ככות כסנהרין ק'ב' ב' ר'ל' היות קנר' על אחז' מכת' שות' יעוד' ק'ל' סוף חיר' הרע'
על ככות כסמים כחיים ה' : ל' עיקר' : א'ס :

דקטל ליה לנכות ונטל ברמא דיליה, קטולא אמאי קטיל ליה, (6) אלא
 על דקטיל ליה בלא דינא אתענש • קטיל ליה בלא דינא ונסיב
 ברמא דיליה, ובגין כך כתיב הרצחת וגם ירשת, ועל דא אתענש •
 ותא חזי כמרה אינון בני נשא בעלמא דאסטי לון האי רוח שקר
 בשקר, ושליט איהו בעלמא בכמרה סטרין ובכמה עוברין, והיא
 אוקימנא מלי. ועל דא דוד מלכא בעא לאסתמרא מניה, ובעא לאפקא
 מגו מסאבו דכתיב (ס' כ"ה) לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש
 בקרבי, דא הוא רוח נכון, ואחרא איהו רוח שקר, ועל דא תרין דרגין
 אינון חד קדישא וחד מסאבא פתח ואמר (יוח"כ כ') ווי נתן קולו לפני
 חילו פי רב מאד מחנהו כי עצום עושה דברו וגומר • האי קרה
 אוקמוה • אבל ווי, בכל אתר הוא ובי דיניה • נתן קולו, דא הוא קלא
 דכתיב (דברים ד') קול דברים וכתיב התם (שמות ד') לא איש דברים •
 מאן איש דברים, כמה דאת אמר (דברים ל"ג) איש האלהים • לפני חילו,
 אלן אינון ישראל, פי רב מאד מחנהו כמה דאת אמר (איוב כ"ה) היש
 מספר לגודו, (דק"ג ע"ב) דכמה ממנן ושליחן אית ליה לקדישא בריך
 הוא, ובלהו קיימי לאסטאה עליהו דישראל, (ו"ח ל"ג בגין לאסתאבא
 להו) • ועל דא קדישא בריך הוא אודמן קמייהו דישראל, בגין לנטרא
 להו ולא יכילו לקטרגא להו • כי עצום עושה דברו • (6) מאן עצום,
 דא הוא זכאה ההוא דאשתדל באורייתא קדישא ימא ולילי • דבר
 אחר פי עצום, דא הוא מקטרגא דאשתכח קמי קדישא בריך הנגזר
 ואיהו תקיפא כפרזלא תקיפא כטינרא • עושה דברו, דנטיל רשות
 מלעילא ונטיל גשמתא מתתא • פי גדול יום • ונורא מאד ומי יכילנן,
 דאיהו שליט על כלא, ועלאה ותקיפא על בלהו, ובלהו תחות שלטניה
 זכאין אינון צדיקייא דקדישא בריך הוא אתרעי כהו תדיר לזכאה לון
 לעלמא דאתי, ולמחרי להו בחידו דצדיקייא דזמיגין למחרי ביה בקדישא
 בריך הוא דכתיב (תהלים ס') וישמחו כל חוסי בך לעולם ירגנו ותסך
 עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך • ברוך • לעולם אמן ואמן :

ויהי

(6) דע דמדרש וח לה קבלי רבותיכו כע"ה אף עס קבלי רבי מדרש • ס הוהרמ"מ מדרש • מהמדרש של רשב"י לאקבלי לכן שלזי קוש"א וזי
 סנהדרין ר' רע"ב כ"ה מלך על מאצד ר' אמר שמואל כל האמור כפ' מלך מלך מותר בו ודחקו רבותינו בתום לחצן שיה תירוצים זה אחר זה
 כדילתעים דעתס ע"ס ולפי דברי חז"ל כוונת חז"ל שפיר יכ"י : (ב) פי דכשכיל לדיק א' שעוסק בחירה תקיח מליל כולם כשכילו ו"ס מן קולו
 לפני חילו לשמור כלם לפי שחיד עצום עושה דברו וז"ל ואם דמלריק ע"י עסק סחורת שחי' אור' כ"י עלו ס ע"ה וגי' דכ"י שביינג ימים א"י
 ו"ס עישה פלומי מתקן ומיחד קבלי יוסר דברי דבר מ"י קב"ה יכוס מגו לכל • (מל"ח) :

פרשת מקץ

ויהי מקץ, רבי הייא פתח ואמר (אויב כ"ח) קץ שם לחשך ולכל תכלית
 הוא חוקר אבן אפל וצלמות, האי קרא אתמר, קץ שם לחשך
 דא איהו קץ דשמאלא, דאיהו שאט בעלמא ושאט לעילא, וקיימא
 קמי קדשא בריך הוא ואסטי וקטריג על עלמא והא אתמר • ולכל
 תכלית הוא חוקר, דהא כל עובדוי לאו אינון לטב אלא לשיצאה
 תדיר ולמעבר פליה בעלמא • אבן אפל וצלמות, דא אבן נגף דבה
 בשלין תייבין, וקיימא בהאי דאקרי (ס' ע"ג) ארץ עיפחה כמו אפל • תא
 חזי אית ארץ חיים לעילא והאי איהי ארץ ישראל • (ר"ה ז'אית) ארץ
 לתתא ונקראת אפל וצלמות, אפל דנפקא מארץ עיפחה • מאי אפל
 וצלמות, דהא הוא קץ דאיהו מסטרא דחשך זוהמא דרהבא והאי
 אתמר • תא חזי כמה אית לון לבני נשא לאסתפלא בפולחנא דקדשא
 בריך הוא, ולאשתדלא באורייתא יממא ולילי, כגין דינדעון ויסתכלון
 בפולחניה • דהא אורייתא איהי מכרזא בכל יומא קמיה דבר נש
 ואמרה, (מס' ט') מי פתי יסור הנה חסר לב ואמרה לו והא אוקימנא
 מלי ובר בר נש אשתדל באורייתא ואתדבק בה זכי לאתתקפא
 באילנא דחיי דכתיב (ס' ג') עץ חיים וגומר • ותא חזי כד בר נש
 אתתקף באילנא דחיי בהאי עלמא, אתתקף ביה לעלמא דאחי' כד
 נשמתין נפקן מהאי עלמא, הכי אתתקנן להו דרגין לעלמא דאחי' •
 (6) תא חזי אילנא דחיי איהו בכמה דרגין מתפרשן דא מן דא וכלהו
 חד • דהא באילנא דחיי אית דרגין אלין על אלין • ענפין ועלין וקליפין
 וגופא דאילנא ושרשין וכלא הוא אילנא • כגוונא דא כל מאן דאשתדל
 באורייתא איהו אתתקן ואתתקף באילנא דחיי • וכל בני דמהימנותא
 ישראל, בלהון מתתקפין באילנא דחיי וכלהו אחידין באילנא ממש •
 מנהון בההוא גופא דביה • מנהון אחידן בענפין • מנהון בערין
 מנהון בשרשין • אשתכחו דכלהו אחידן באילנא דחיי • ואינון
 דמשתדלי באורייתא (רק' ע"ב) כלהו אחידן בגופא דאילנא • ובגין
 כך מאן דאשתדל באורייתא איהו אחיד בכלא, והא אוקמוה ואתמר :

דא

ויהי

(6) עיין כפרים כשע' סנינויים פ' ע"ג :

ויהי מקץ מאי מקץ, רבי שמעון אמר אתר דלית ביה זכירה • ודא
 הוא קץ דשמאלא, מאי טעמא, בגין דכתיב (כראשית מ) כי אם
 זכרתני אתך באשר ייטב לך • וכי הכי אתחזי ליה ליוסף צדיקא
 דאיהו אמר כי אם זכרתני אתך, אלא כיון דאסתכל יוסף בחלמיה,
 אמר וראי חלמא דזכירה איהו, ואיהו טעה בהאי דהא ביה בקדשא
 בריך הוא הוי כלא. ועל דא אתר דהיה ביה נשיו קם קמיה מדי
 כתיב ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו • כיון דאמר ולא זכר
 שר המשקים, מהו וישכחהו, אלא וישכחהו אתר דאית ביה שכחה ודא
 הוא קץ רסטרא דחשך • שנתים ימים, מאי שנתים ימים, דתב דרגא לדרגא
 דאית ביה זכירה • ופרעה חולם והנה עומד על היאור, דא חלמא
 דיוסף הוה, בגין דכל נהר דיוסף הצריק איהו, ורזא דא הוי האי מאן
 דחמי נהר בחלום חמי שלום דכתיב (ישעיה ס"ו) הנני נוטרה אליה
 (א) בנהר שלום :

ויהי מקץ שנתים • רבי חייא פתח ואמר (משלי כ"ט) מלך במשפט יעמיד
 ארץ ואיש תרומות יהרסנה תא חזי כד ברא קדשא בריך הוא
 עלמא עלאה, אתקין כלא כדקא יאות, ואפיק נהורין עלאין מנהרין לכל
 סטרין וכלא איהו חד. וכרא שמים דלעילא וארץ דלעילא לאתתקנא
 כלהו כחדא לתועלתא דתתאי • תא חזי מלך במשפט יעמיד ארץ
 מאן מלך, דא קדשא בריך הוא. במשפט, דא יעקב דאיהו קיומא
 דארעא, ועל דא ו' אתון מן ה' עלאה, ה' תתאה אתונת מן ו', דקיומא
 דארעא איהו במשפט, דהא משפט יעמיד ארץ בכל תקוני וזן לה.
 דבר אחר מלך, דא קדשא בריך הוא • במשפט, דא יוסף יעמיד ארץ
 דכתיב (כראשית מ"ה) וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל יוסף • ובגין
 דקדשא בריך הוא אתרעי ביה ביעקב עבד ליה ליוסף שליטא על
 ארעא • רבי יוסי אמר מלך, דא יוסף • במשפט יעמיד ארץ, דא יעקב.
 דהא עד לא אתא יעקב למצרים לא הוה קיומא דארעא מגו כפנא
 כיון דאתא יעקב למצרים בזכותיה אסתלק כפנא ואתקיים ארעא •
 דבר

(א) מילוי כסר ט"ן סי' ר"ט עולם שלום ומילוי פירעס כ"א ר"ט עין ח"ס נ"י כך וסיינו שלום פירעס רמ"ז ככ"י אפשר דהכונסו כי פירעס סע"א
 זכר מילוי גימטריא עש"י שזוף כבד שלום כקדושס וזו כיוון יוסף הצדיק כאומרו שלום פירעס כי הוא עשו סע"א ותיבת פירעס הוא גימטריא
 כלא כסתליף ס כח כמ"ט סכ"ד ע"ט ח"ט כירמיה מ"ד פירעס חפרע גימטריא כח"ט ומילוי פירעס עש"י ודו"ק • סע"א :

דבר אחר מלך במשפט יעמיד ארץ דא דוד מלכא דכתיב (שמואל ב' ח')
 ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו, ואיהו קיים ארעא, ובזכותיה
 קיימא לבתר דנא • ואיש תרומות יהרסנה, דא רחבעם • תה חזי
 קדשא בריך הוא בגיניהון דצדיקייא, אף על גב דפורענותא אתגזר
 על עלמא, מתעכבן בגיניהון ולא שלטא על עלמא • כל יומי דדוד
 מלכא אתקיימא ארעא בגיניה, ולבתר דמית אתקיימא בזכותיה
 דכתיב (שמואל ב' ח') וננתי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד
 עבדי. כגונא דא כל יומי דיעקב וכל יומי דיוסף לא שלטא פורענותא
 בעלמא • תא חזי מלך במשפט יעמיד ארץ, דא יוסף ואיש תרומות
 יהרסנה, דא פרעה דהא בגין דאקשי לביה לגביה דקרשא בריך הוא
 חריב ארעא דמצרים, וכקדמיתא על ידא דיוסף אתקיים ארעא כההוא
 חלמא דחלם דכתיב ויהי מקץ שנתים ימים וגומר :

ויהי מקץ וגומר • רבי אלעזר פתח ואמר (תפלים י"ח) חי ׀ וברוך צורי
 וירום אלוהי ישעי • אלוהי כתיב ברו' האי קרא אית לאסתכלא ביה,
 חי ׀, דא חי צדיקא יסודא דעלמא דאקרי חי עלמין • וברוך צורי,
 דא הוא דכתיב (עקמ"ד) ברוך ׀ צורי, ודא עלמא דאתקיים עליה
 צדיקא דא • וירום אלהי ישעי • וירום, דא עלמא עלאה • אלוהי
 בו"ו, דא שמים כמה דאת אמר (עקמ"ו) השמים שמים ליי • (ב) תא
 חזי כמה דאת אמר (עקמ"ח) ברוך אדני' יום יום יעמס לנו, ברוך
 אדני' באלף דל"ת נו"ן יו"ד, והאי קרא רוא דחכמתא איהו • (ג) יום
 יום, אלו שנתים ימים כמה דאת אמר (רקצ"ד ע"ב) ויהי מקץ שנתים
 ימים ופרעה חולם והנה עומד על היאור, רוא איהו כמה דאתמר דא
 יוסף, דנהר (ס"א) דכל נהר) דא יוסף הצדיק הוא :

והנה מן היאור עולות שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר
 ותרענה באחו • והנה מן היאור • דהא מנהר דא אתברכאן
 כל אינון דרגין דלתתא, בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק איהו אשקי וזן
 לכלא, ויוסף איהו נהר לאתברכא כל ארעא דמצרים בגיניה • ותא
 חזי ההוא נהר שבע דרגין אשתקיין ואתברכין מגיה, ואלין אינון יפות

מראה

(א) כח לסביבות מס שאמר דברך זה כמלכות דכתיב ברוך ארטי כאלף דל"ת טו"ן יו"ד שפירושו ברוך הוא ארטי' וכשהברוך חס הוא מיותר
 כיום יום עס יסוד ות' ת' או יעמס לנו משאות ומעמסות השבעת חלל יאענתכו דסיין הכינה א"כ חלל יאענתכו סיינו אלטי ישעי ת' וסלם
 ככינה: (ב) פירושו א' ויסוד שכל אהו מיהס כקרא ע"ס וכקרא יום דגם כמלכות שזול לילס כקרא יום סמ"ט כפירוש בשלם: ו"ת
 פ' אשכ

מראה ובריאות בשר ותרענה באחוב בחבורא באחוותא, דלא אשתכח
 בהו פירודא, וכלהו לשבחה קיימין. דהא כל הני דרגין שבע דקאמרן,
 רזא איהו כמה דאת אמר (אסתר ג) ואת שבע הנערות הראויות לתת
 לה מבית המלך וגומר, ועל דא שבע פרות יפות מראה ולקבל דא
 כתיב שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך וגומר. רבי יצחק
 אמר שבע פרות הטובות, דרגין אינון עלאין על אחרנין. ושבע הפרות
 הרעות, דרגין אחרנין דלתתא. אלן מסטרא דקרושה ואלן מסטרא
 דמסאכא. שבע השבלים, רבי יהודה אמר אלן קדמאי אינון טבין, בגין
 דאינון מסטרא דימנא דכתיב ביה כי טוב ואלן בישינ אינון לתתא מנייהו.
 שבע השבלים, אלן מסטרא דרכו ואלן מסטרא דמסאכו, וכלהו דרגין
 קיימין אלן על אלן ואלן לקבל אלן, וכלהו קא חמא פרעה בחלמיה.
 אמר רבי ייסא וכי ליהוה חייבא דפרעה אחזיין ליה כל הני אמר
 ליה רבי יהודה כגוונא דילהון חמא, (פ) דכמה דרגין על דרגין אלן
 לקבל אלן ואלן על אלן, ואיהו חמא באינון דרגין דלתתא. והא
 תנינן דהא כמה דאיהו פר נש, הכי אחזיין ליה בחלמיה והכי חמי
 וגשמתא הכי סלקת לאשתמודעא כל חד וחד בפוס דרגיה בדקת
 חזי ליה, ובגין כך פרעה חמא בדקא חזי ליה ולא יתיר:

ויהי מקץ וגומר. רבי חזקיה פתח ואמר (קס"ג) לכל זמן ועת לכל
 חפץ תחת השמים. תא חזי כל מה דעבד קדשא בריך הוא
 לתתא, לכלא שוי זמנא וזמן קצוב, זמנא שוי לנהורא ולחשובא, זמנא
 שוי לנהורא דשאר עמין דאינון שלטין השתא על עלמא, וזמנא שוי
 לחשובא דאיהו גלותא דישראל תחות שלטנותא דילהון. זמנא שוי
 קדשא בריך הוא לכלא, כגין כך לכל זמן ועת לכל חפץ, מאי ועת
 לכל חפץ, זמנא ועידן הוא לכלא, לכל ההוא רעותא דאשתכח לתתא.
 דבר אחר ועת לכל חפץ, מאי עת, בדכתיב (סל"ט) עת לעשות
 ליי הפרו תורתך. וכתיב (ויקרא ט"ז) ואל יבא בכל עת אל הקדש, ואיהו
 דדגא ממנא והא אוקמוה. ובגין כך עת איהו ממנא לכל חפץ תחת
 השמים. ויהי מקץ שנתיים ימים, מסטרא דההוא קץ דחשך חמא.
 פרעה

(6) אסתר ג' על דרך דסיכוי סק על סיכוי הקליפות אלן לקבל אלן רמז למדורי הקליפות שסם סביבות היכלי הקדושה והו לקבל על
 אלן מדורי קליפות שחמס פכ"י סיכוי הקליפות כמו שפירש ז"ל וסוכא כחמסם דלקמן דף ק"ו ימרוקק הלשון מל"ן:

פרעה בחלמיה, ומתמן ידע ואתגלי ליה ההוא חלמא :

ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים ואת כל חכמיה וגומר * ותפעם רוחו, מאי ותפעם, רבי יוסי אמר הא אוקמוה בפרעה כתיב ותפעם, וכנבוכדנצר כתיב ותתפעם, ואוקמוה דהא בפרעה כתיב ותפעם, בגין דהוה ידע חלמא ופשרא לא הוה ידע. אבל נבוכדנצר חמא חלמא, וחמא פשרא, ואתנשי בלא מניה. אבל תא חזי ותפעם רוחו, כמה דאת אמר לפעמו, דהוה אתי רוחא ואזיל, ואתי ואזיל, ולא הוה מתיישבא עמיה עדיין כדקא יאות * ועל דא כתיב (סופטים י"ג) ותחל רוח יי לפעמו, דכדין הוה שירותא. אוף הכא רוחיה אתער ביה, ואזיל ואתער ולא הוה מתיישבא עמיה למנדע * נבוכדנצר ותתפעם רוחו, באתערותא הוה אתער על חד תרין, תיבין ואזלין ותיבין * ודא הוא כמה דאת אמר (במדבר כ"ה) כפעם בפעם, פעם בהאי (דקצ"ד ע"ב) ופעם בהאי ולא מתיישבא דעתיה ורוחיה וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים, אלן חרשין * ואת כל חכמיה, אלן חכמיין בטירא, וכלהו הו מסתכלן למנדע (כ) ולא יכולו לאתדבקא אמר רבי יצחק אף על גב דאתמר דלא אחזיין ליה לבר נש אלא בההוא דרגא דיליה, שאני למלכים דארחזיין לון מלין עלאין ומשניין מבני נשא אחרנין, כמה דמלבא דרגיה עלאה על כל שאר אחרנין, הכי נמי אחזיא ליה בדרגא עלאה על כל שאר אחרנין כמה דאת אמר את אשר האלהים עושה הראה את פרעה * (ל"ט ט"ו) אבל לשאר בני נשא, לא גלי לון קדשא בריך הוא מה דאיהו עביר, בר לגביאי או לחסידי או לחכמי דרא והא אוקמוה * תא חזי כתיב (כראשית מ"א) אותי השיב על בני ואותו תלה, מבאן דחלמא אזיל בתר פשרא, השיב על בני מאן, אלא דא יוסף * ואותו תלה כההוא פשרא דקא פשר ליה, וכתיב ויהי באשר פתר לנו בן היה :

וישלח פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הכור וגומר * רבי אבהו פתח ואמר (תהלים קמ"ו) רוצה יי את יראיו את המיחלים לחסדו * כמה קדשא בריך הוא אתרעי בהו בצדיקייא, בגין דצדיקייא אינון

עבדין

(ח) חכמים חזי כוכביי טבן ככסיקתה דפיה מה היתה חכמתן של בני קדם שהיו יורגים כאלו וערוגים כעיר מהו טייר חסר-ולגוני היו וסיינו חזים ככוכבים (ישעיהו) חזיו בקיפון כלמלוק העופות לידע מה מוריס הכוכב כי העופות סימעים כשנפרייסי-קור מה טביר למעלה יישימך לוח כי כעריי קיין לעופות טירא * דרש"ב : (כ) ולא חזי יכולים להשיב :

ועבדין (שלמא ועבדי) שלמא לעילא ועבדי שלמא לתתא, ואעלין כלרה
 בכעלה • ובגין כך קדשא בריך הוא אתרעי בהו כאינון דדחלין ליה
 ועבדין רעותיה • למיחלים לחסדו • מאן אינון מיחלים לחסדו, הוי
 אימא אינון דמשתדלי באורייתא כליליא ואשתתפו בהדי שכינתא •
 וכד אתי צפרא, אינון מחבאן לחסדו והא אוקמוה • בזמנא דבר נש
 אשתדל באורייתא כליליא, חומא דחסד אתמישך עליה ביממא
 כדכתיב (ס' מ' ס') יומם יצוה " חסדו וכלילה שירה עמי • מאי טעמא
 יומם יצוה " חסדו, משום דכלילה שירה עמי, ובגין כך רוצה " את
 יראיו כתיב ולא ביראיו, כמאן דרעי ברעותיה לאחרא, ואתרעי ליה
 לאתפייסא כהדיה, ובגין כך רוצה " את יראיו, ולא ביראיו, כגוונא
 דא יוסף הוה עציב בעציבו דרוחא, בעציבו דלבא, דהוה אסיר תמן,
 כיון דשדר פרעה בגיניה מה כתיב ויריצורו, אתפייסו ליה ואחרו
 ליה מלין דחרוון, מלין למחרי לבא, בגין דהוה עציב מן בירא • תא
 חזי בקדמיתא נפיל בבירא, בבירא אסתלק לבתר • רבי שמעון אמר
 עד לא אידע ליוסף ההוא עובדא לא אקרי צדיק, בין דנטר ההוא
 ברית קיימא אקרי צדיק, וההוא דרגא דברית קדישא אתעטר בהדיה
 ומאן דהוה (עבד) בכור בקדמיתא, אסתלק בהדיה דכתיב ויריצורו
 מן הכור, אסתלק מן דא ואתעטר בכאר מים חיים • וישלח פרעה
 ויקרא את יוסף, לקרא ליוסף מבעי ליה, אלא ויקרא את יוסף דא
 קדשא בריך הוא דכתיב (ס' ק' ס') עד עת בא דברו אמרת " צרפתהו •
 עד עת בא דברו, דהא הוא דכתיב ויקרא את יוסף, כתיב הכא ויקרא
 את יוסף, וכתיב התם ויקרא אל משה :

ויגלה ויחלף שמלותיו, בגין יקרא דמלכא והא אוקמוה • רבי אלעזר
 פתח • (ס' ס') ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם • תא חזי
 דקדשא בריך הוא מגלגל גלגילין בעלמא, ומקיים אסרין וקיומין, בגין
 לקיימא קיומא ונזרה דאיהו גזיר • דהא תנן אלמלא חביבו ורחימו
 דרחים קדשא בריך הוא לאכהן, הוה אתחזי לנחתא ועקב למצרים
 בשלשלי דפרולא, וברחימו דילהון שלטיה ליוסף בריה, ועבד ליה
 מלכא דשליטא על כל ארעא, ונחתו כלהו שבטין ביקרא ויעקב
 כמלכא • תא חזי מה כתיב ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם
 כיון

כיון דכתיב ויבא ישראל מצרים, לא ידענא דיעקב גר בארץ חס, אמאי
 אצטריך דא • אלא ויבא ישראל מצרים, דא קדשא בריך הוא, ויעקב גר
 בארץ חס, דא יעקב, דהא כגיגיה דיעקב ובנוי אתת שכינתא למצרים
 וקדשא בריך הוא גלגל גלגולין (דקל"ס ע"ב) ואחית ליה ליוסף בקדמיתא
 דכזבותיה אתקיים ברית כהדיה, ושלטיה על כל ארעא מרה כתיב
 שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו • רבי שמעון אמר (ב) כתיב
 (תהלים קמ"ו) " מתיר אסורים וגומר, (והא) והכא כתיב שלח מלך ויתירהו
 אמאי מושל עמים ויפתחהו • אלא שלח מלך, דא קדשא בריך הוא,
 מושל עמים, דא קדשא בריך הוא, שלח מלך, מלך עלאה שלח ויתירהו •
 ומאן איהו דשלח ליה, דא מלאך הגואל דאיהו מושל עמים, דאיהו
 מושל על תתאי, וכלא מעם קדשא בריך הוא איהו, ויריצהו, חסר וא"ו
 ומאן איהו, דא קדשא בריך הוא, בגין דהא לית מאן דאסיר ופתח בר
 קדשא בריך הוא דכתיב יסגור על איש ולא יפתח ובתיב (איוב ל"ד) והוא
 ישקיש ומי ירשיע ויסתר פנים ומי ישורנו ועל גוי ועל אדם יחד, דהא
 כלא ביה, וכתיב (דניאל ד') וכמצבייה עבר בחיל שמיא ודיירי ארעא
 ולא איתי די ימחא בידה ויימר ליה מה עבדתי ובגין כך כתיב ויריצהו
 מן הבור וגומר • מאי ויריצהו, כמה דאת אמר (איוב ל"ג) יעתר אל
 אלוה וירצהו, כגוונא דא ויריצהו מן הבור, ולכתר ויבא אל פרעה •
 דבר אחר וירצהו דאמשך עליה חוטא דחסד למיהב ליה חנא קמיה
 דפרעה • (מה כתיב) אלהים יענה את שלום פרעה, בגין לאקדמא ליה
 שלום ולמפתח בשלום • רבי אבא אמר תא חזי כההוא רשע דפרעה,
 דאיהו אמר לא ידעתי את " ופרעה חכים הוה מכל חרשוי, אלא ודאי
 שמא דאלהים הוה ידע דהא כתיב הנמצא בזה איש אשר רוח אלהים בו,
 ובגין דמשה לא אתא לגביה אלא בשמא ד"י ולא בשמא דאלהים, ודא
 הוה קשייא קמיה מכלא, דאיהו הוה ידע דהא שמא דאלהים שליט בארעא
 ובשמא ד"י לא הוה ידע, ועל דא קשייא קמיה שמא דא, ודא הוה
 דכתיב (שמות ט') ויחזק " את לב פרעה, דמלה דא הוה אתקיף לביה
 ואקשי ליה, ועל דא משה לא אודע ליה מלה דשמא אחרא אל

שמא

(f) ע"י דמשמע שהת' מתיר אסורים והכא כתיב שלח מלך דהיינו מלכות • ותירן שלח מלך כינס שלחה מושל עמים שיפתחהו ו' • ולפי
 דכתיב כל דה' מתיר אסורים רומז לכינס או כבחהו ואפשר רמז ר'ת מתיר אסורים ח'ס שיהא כ'י אימנא עינאם ע"י חס אימנא תתאה מ' וכן
 אצטרו כמדדש וקדוכתו ואת אימרת לאיסרו וסוף חשיב ח' מתיר אסורים • מאין :

שְׁמַא דִּי בַלְחֹדוּי וְאוֹקְמוּהּ • פֶּתַח וְאָמַר (תְּסֵלִים ק"ג) מִי כִּי אֱלֹהֵינוּ
הַמְּגַבִּיהֵי לְשַׁבַּת • מִי כִּי אֱלֹהֵינוּ הַמְּגַבִּיהֵי לְשַׁבַּת, דְּאִסְתַּלַּק מֵעַל
בּוֹרְסֵי יְקָרִיָּה (ס"ו) עַל כּוֹרְסֵי יְקָרִיָּה לְעֵילָא) וְלֹא אֲתַגְלִי לְתַתָּא.
דְּבִשְׁעָתָא דְלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ זְכַאִין בְּעַלְמָא, הָא אִיהוּ אִסְתַּלַּק מִנִּיָּהוּ וְלֹא
אֲתַגְלִי לְהוּ • הַמְּשַׁפִּילֵי לְרֵאוּת, בִּשְׁעָתָא דְאִינוּן זְכַאִין אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעַלְמָא,
קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא נְחִית בְּדַרְגוּי לְקַבְלִיהוּן דְּתַתָּא, לֹא שְׁנַחַא עַל עַלְמָא
לְאוּטְבָא לְהוּ, דְּהָא כֵּד זְכַאִין לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּעַלְמָא אִיהוּ אִסְתַּלַּק
וְאִסְתִּיר אַנְפִּין מִנִּיָּהוּ וְלֹא אֲשַׁנַּח עֲלֵיהוּ, כְּגִין דְּצַדִּיקֵיִּיא אִינוּן יְסוּדָא
וְקִיּוּמָא דְעַלְמָא דְכַתִּיב (מַשְׁלִי י') וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם • וְעַל דָּא קְדִישָׁא
בְּרִיךְ הוּא לֹא גְלִי שְׁמִיָּה קְדִישָׁא בְּרִי לְיִשְׂרָאֵל בַּלְחֹדוּי, דְּאִינוּן חוֹלַק
עַדְבִּיָּה וְאֲחַסְנַתִּיה וְעַלְמָא פְּלִיג לִיה קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא (ו') לְמַמְנֵן תְּרִיסִין
וְהָא אֲתַמַּר דְכַתִּיב (דְּכִרִים ל"ב) בְּהִנְחַל עֲלִינוּן גּוֹיִם וְגוֹמַר. וְכַתִּיב כִּי חִלַּק
" עַמּוֹ יַעֲקֹב כָּל נַחֲלָתוֹ • רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי רְהוּוּ אֲזִילֵי בְּאַרְחָא •
אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֵיִיא תּוּוּהֲנָא עַל הָא דְקָאמַר שְׁלֵמָה דְכָל מְלוּי
(מְלוּי) סְתִימִין וְלֹא אֲתִידְעוּ, דְּהָא קַהֲלַת סְתִים (מְלוּי) סְתִימִין • פֶּתַח וְאָמַר
(קְהֵלִים ב') כָּל הַדְּבָרִים יְגַעִים לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא תִשְׁבַּע עֵין לְרֵאוּת וְלֹא
תִמְלֵא אֲזִין מִשְׁמוֹעֵי כָּל הַדְּבָרִים יְגַעִים וְכִי כָּל הַדְּבָרִים יְגַעִים אִינוּן לְמַלְלָא
דְקָאמַר לֹא יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר. לֹא תִשְׁבַּע עֵין לְרֵאוּת וְלֹא תִמְלֵא אֲזִין
מִשְׁמוֹעֵי, מֵאִי מַעֲמָא אֲלִין • אֲלֵא כְּגִין דְּתַרִין מְנַהוּן, וְאִינוּן עֵינִין וְאוּדְנִין
לֹא קִיּוּמִין בְּרִשׁוּתִיה דְּבַר נֶשׁ, וְפּוּמָא אִיהוּ בְּרִשׁוּתִיה, וְכָל (מ"ה) אֲלִין
תִּלַּת לֹא יְכַלִּין לֹא שְׁלֵמָא כְּלָא (ו') וְלֹא דְבַקָּא כְּלָא • אָמַר רַבִּי חֵיִיא
הַכִּי הוּא דְדַבּוּרָא דְּבַר נֶשׁ לֹא יְכִיל לְמַלְלָא, וְעֵינִין לְמַחְמִי, וְאוּדְנִין
לְמִשְׁמַע, וְהֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ • וְתָא חֲזִי אֲפִילוּ (ו') בְּרִיִין
(ז') וְקַסְטוּרִין דְּעַבְד קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, לֹא יְכַלִּין
לְמַלְלָא כָּל מַלְיָן דְּעַלְמָא, וְעֵינָא לֹא יְכִיל (ד"ף ק"ס ע"ב) לְמִשְׁלַט
וְלְמַחְמִי, וְאוּדְנָא לְמִשְׁמַע • וְכְּגִין כֵּן שְׁלֵמָה דְּהוּא יָדַע כָּל מְלָא
הָוָה אָמַר דָּא • וְתָא חֲזִי כָּל עוֹכְדִין דְּעַלְמָא בְּכַמְדָּה (ס') קַסְטְרִין
תְּלִיין וְכָל בְּנֵי עַלְמָא לֹא יָדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין עַל מַה קִּיּוּמֵי בְּעַלְמָא •

וְאֲפִילוּ

(א) מִמְּנִיָּהוּ כְּעֵילֵי תְּרִיסִין : (ב) וְלֵהֲשִׁיב חֵבֶל : (ג) כְּרִיזַת שֶׁמֶס כְּגוֹף וְרוּחַ : (ד) סֵם רוּחוֹת כֻּלָּא נּוֹטוֹת שְׂכַרָּא הַקִּבֵּץ לֵבָא יִכְוִלִים לְדַכַּר כָּל
אַרְבָּעִים שְׁעוּלָא • (פְּרָזַשׁ חַמְיָס שׁוֹדְעִים מִדַּת סַרְזִין וּמִדַּת טִימִים וְנִסְיוֹת • הַרְשָׁב) : (ס) בְּפִקִּים וּמַכְשֻׁלֹת הַרְשָׁב (רוֹקוּת/עוֹלָרִים שֶׁמֶס
שְׁלָחוּ מִעַלֵּם לְחַשְׁבִּית כְּדַבְרֵי טַעוּלָּם :

וּאִפִּילוּ שְׁלֹמֹה מֶלֶכָא דְהוּוּ חֲכִים מִכָּל בְּנֵי עֵלְמָא, לֹא יָכִיל לְקַיְימַי.
 בְּהוּ פִתַּח וְאָמַר (קִסְלַת נ') אֵת הַכֹּל עָשָׂה יָפֵה בְּעֵתוֹ גַּם אֵת הָעוֹלָם
 נָתַן בְּלִבָּם מִבְּלֵי אִשָּׁר לֹא יִמְצֵא הָאָדָם אֵת הַמַּעֲשֵׂה אִשָּׁר עֲשָׂה
 הָאֱלֹהִים וְגוֹמַר • תָּא חֲזִי זְכָאִין אֵינּוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאוּרִייתָא, וְיַדְעִי
 לְאַסְתַּכְּלָא בְּרוּחָא (ס"א כְּרוּזָא) דְּחֻבְמָתָא • אֵת הַכֹּל עָשָׂה יָפֵה בְּעֵתוֹ •
 כָּל עוֹבְדֵין דְּעֵבֵד קִדְשָׁא כִרְיָךְ הוּא בְּעֵלְמָא, בְּכָל עוֹבְדָא וְעוֹבְדָא
 אֵית דְּרָגָא מִמְנָא עַל הוּוּ עוֹבְדָא בְּעֵלְמָא, הֵן לִטְבַּה הֵן לְבִישׁ מִנְהוֹן
 דְּרָגִין לִימִינָא וּמִנְהוֹן דְּרָגִין לְשְׂמָאלָא, אִזִּיל בְּרִנְשׁ לִימִינָא, הוּוּ עוֹבְדָא
 דְּעֵבֵד, הוּוּ דְּרָגָא מִמְנָא (ס"א דִּימִינָא) לְהַהוּוּ סְטְרָא, עֵבֵד לִיה
 סִינְעָא, וּבִמְהָ אֵינּוֹן דְּמִסִּיעִי לִיה. אִזִּיל בְּרִנְשׁ לְשְׂמָאלָא וְעֵבֵד עוֹבְדוּי
 הוּוּ עוֹבְדָא דְּעֵבֵד, מִמְנָא (ס"א דְּרָגָא דְּשְׂמָאלָא) אִיהוּ לְהַהוּוּ סְטְרָא
 קָא מְקַטְרַג לִיה, וְאוֹבִיל לִיה לְהַהוּוּ סְטְרָא וְאֶסְטִי לִיה • וּבְגִין כִּךְ
 הוּוּ עוֹבְדָא דְּעֵבֵד בְּרִנְשׁ כְּדָקָא חֲזִי, הוּוּ מִמְנָא דְּסְטֵר יִמִּינָא
 קָא מִסִּיעֵ לִיה, וְדָא הוּא בְּעֵתוֹ • יָפֵה בְּעֵתוֹ, דְּהַהוּוּ עוֹבְדָא מִתְקַשְׂרָא
 בְּעֵתוֹ, כְּדָקָא חֲזִי לִיה • גַּם אֵת הָעוֹלָם נָתַן בְּלִבָּם, כָּל עֵלְמָא וְכָל
 עוֹבְדוּי דְּעֵלְמָא, לֹאֹ אֵינּוֹן אֱלָא כְּרַעוּתָא דְּלָבָא בְּד סְלִיק כְּרַעוּתָא.
 (דְּלָבָא וְכֵד סְלִיק בְּרַעוּתָא) דְּכֵר נִשׁ • זְכָאִין אֵינּוֹן צְדִיקִיָּא דְּאִמְשִׁיבוּ עוֹבְדֵין
 טְבִין לְאוֹטְבָא לֹון וְלְכָל עֵלְמָא, וְאֵינּוֹן יַדְעִין לְאַתְדַּבְּקָא כְּעַת שְׁלוּם
 וּבַחִילָא (פ') דְּצַדִּיקָה דְּעֵבֵדֵין לְתַתָּא, אֵינּוֹן מִשְׁכִּין לְהַהוּוּ דְּרָגָא דְּאֶקְרִיבֵל
 לְאַנְהָרָא בְּעֵתוֹ. וְוִי לֹון לְהִיבִיָּא דְּלָא יַדְעִין עַת דְּהַהוּוּ עוֹבְדָא, וְלֹא
 מִשְׁגִּיחִין לְמַעְבַּד עוֹבְדֵיהוֹן בְּעֵלְמָא עַל חֻקְנָא דְּאַצְטְרִיךְ לִיה לְעֵלְמָא
 וְלְאַתְקִנָּא עוֹבְדָא בְּהַהוּוּ דְּרָגָא דְּאַתְחֲזִי לִיה, מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּלָא יַדְעִין
 וְעַל דָּא (כ) אֲתִיִּיבֵיב כְּלָא כְּרַעוּתָהוֹן דְּכֵנִי נִשָּׂא, דְּכַתִּיב מִבְּלֵי אִשָּׁר לֹא
 יִמְצֵא הָאָדָם אֵת הַמַּעֲשֵׂה אִשָּׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים מִרָאשׁ וְעַד סוֹף וּבְגִין כִּךְ
 דְּאֵינּוֹן עוֹבְדֵין לֹא אֲתַעְבִּידוּ לְאַתְקִנָּא כְּדְרָגִיִּהוּוּ כְּדָקָחוּ, דִּיתְכַלִּיל
 עוֹבְדָא דָּא כְּדְרָגָא דָּא כְּלָא כְּתַקִּנָּא, אֱלָא כְּפּוֹם רַעוּתָא דְּכֵר נִשׁ
 מֵה כְּתִיב בְּתֵרִיה יַדְעֵתִי בִי אֵין טוֹב בְּס בִּי אִם לְשִׁמוּח וְלַעֲשׂוֹת טוֹב
 בְּחִיו, יַדְעֵתִי בִי אֵין טוֹב בְּס, כְּאֵינּוֹן עוֹבְדֵין דְּלָא אֲתַעְבִּידוּ כְּדָקָא יֵאוּת,

וְאִדְלָא
 וְאִדְלָא

(א) כִּי כִי טִי הַדְּרָקָס בְּרַמְנִים יַחֲדָא קִבְּסוּ כִּמְנוּ שְׂכִינָא רְכִיבֵי הַקְּרִי וְזִל ח' שׁ מִשְׁכִּין לְסַסְוֹ דְּרָגָא דְּהַקְּרִי כָּל פִּי יִסוּד לְאַנְהָרָא כְּעֵתוֹ ט
 מִלְכוּת מֵאִלִּין: (כ) כִּלְן רַעַשׁ חִקִּירָת סַרְמַכ' ס כְּעִנִּין הַכְּחִירָת וּמִסִּיק שְׁאִין יַדְעֵתוּ כִּירַעוּתוֹ וּשׁ מְכִילִי אִסַּר יִמְלָא סְלָרִם וְכִי פִי אֵין כֵּחַ
 כִּזְרִם לְחִזִּין דְּעֵמְלִיס וְרוּק יִזִּח:

והמא ליה דקא טעה, ואמר ליה לאו הכי אלא הכי הוא, בגין דדרגין בסדרין
 אתיין • אכל דניאל לא אסתכל מגו מלולא דנבוברנצר כלום
 (דלא) וכולא קאמר ליה חלמא ופשריה, מה כתיב בדניאל (דניאל כ') אדין
 לדניאל בחזוא די ליליא רזא גלי, בחזוא די ליליא, מאן חזוא די ליליא
 (6) דא גבריאל דאיהו חזוא חזו מן חזו • תא חזי מה כתיב (יחזקאל מ"ג)
 והנה כבוד אלהי ישראל בא מדרך הקדים וקולו כקול מים רבים
 והארץ האירה מכבודו, מה כתיב בתריה כמראה אשר
 ראיתי בבאי לשחת את העיר, ומראות כמראה אשר ראיתי
 אל נהר כבר ואפול אל פני • כל אלן מראות אינון שית, דאינון מראות
 וחזו דחזוא, חזו אית ליה לאתחזאה ביה גוונין דלעילא, ואתחזו
 בהוא חזו, ואית חזו לחזו וחזו לחזו דיה על דא, וכלהו קיימין
 בדרגין ידען ושלטי, ואקרון חזו דליליא, ובהו מתפרשין כל חלמין
 דעלמא, ואלין אינון כגוונא דלעילא עלייהו. ובגין כך דניאל בחזוא
 דליליא רזא גלי, אתגלי לא כתיב, אלא רזא גלי, חד מאלין דרגין גלי ליה
 דהוא חלמא ופשריה • אבל יוסף מגו מלוי דפרעה אסתכל בדרגין
 עילאין וקאמר, ובגין כך פקדיה על כל ארעא דמצרים, בגין דקדשא בריך
 הוא מדיליה דיוסף קאיהיב ליה פומא דלא גשק לעבירה, כתיב ועל פיך
 ישק כל עמי • ידא דלא קריב לעבירה, כתיב ויתן אותה על יד יוסף •
 צואר דלא קריב לעבירה, כתיב וישם רביד הזהב על צוארו • גופא
 דלא קריב לעבירה, כתיב וילבש אותו בגדי שש • רגל דלא רכיב
 לעבירה, כתיב וירכב אותו כמרפכת המשנה אשר לו • המחשבה
 דלא חשב, נקרא נכון וחכם, לב שלא הרר, ויקראו לפניו (7) אברך •
 וכלא מדיליה נטר מה כתיב

ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבור בכל ארץ מצרים אמר רבי חזקיה מאי
 טעמא ויעבור בכל ארץ מצרים, בגין לשלטה דמכרוזי קמיה הכי.
 ובגין (8) למכנש עבדא בכל אתר ואתר • רבי אלעזר אמר פנש יוסף
 עיבור בכל אתר בגין דלא יתרכב • אמר רבי שמעון כל מה דעבד
 קדשא בריך הוה כלא איהו לגלגלא לגולין, בגין דבעי לקיימי
 קיומא

(6) לעיל קמ"ט ע"כ • וקס"ב ח' • ד"ש"כ : (ב) ר"ל כגו כעבדה דך כשנים דרבו למוות מלא הרוחיים וזע"כ ס"ס א"כ כנכרם
 מלא למרד כן ח"ל וזכר דך כשנים וז"ל כחכמם ח"ס : (ג) לזקוף סענאס :

קיומא • תא חזי בד ברא קדשא בריך הוא עלמא אייתי כל מרה
 דאצטריך עלמא בקדמיתא ולבתר אייתי ליה לבר נש לעלמא ואשבח
 מזונא. (י"ח ל"ג תא חזי) כגוונא דא קדשא בריך הוא אמר לאברהם
 (כראשית ט"ו) ידוע מדע בי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגומר • ואחרי
 כן יצאו ברכוש גדול, כד אתא יוסף לארעא דמצרים לא אשתכח בה
 רכוש גדול, גלגל גלגולין ואייתי בפנא על עלמא, וכל עלמא הוו
 מייתין בספא ודהבא למצרים, ואתמלי כל ארעא דמצרים כספא
 ודהבא • לבתר דאתתקן כלא ברכוש גדול, אייתי יעקב למצרים.
 דהכי ארחיה דקדשא בריך הוא, בקדמיתא ברי (ס"א אקדים) אסותא
 ולבתר מחי • כך בקדמיתא אתקין רכוש גדול, ולבתר (דקציו ע"ב) אייתי
 לזן לגלותא, ועל דא גלגל גלגולין ואייתי בפנא על כל עלמא, כגין
 דליהוון מייתין בספא ודהבא כל עלמא למצרים • תא חזי
 כגין כך יוסף דאיהו צדיק, איהו גרים עותרא כספא ודהבא לנטלא
 ישראל בדכתיב (תהלים ק"ה) ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל, ומן
 ידא דצדיק אתא דא לישראל, וכלא למוכי לזן לעלמא דאתי • פתח
 ואמר (קהלת ט') ראה חיים עם אשה אשר אהבת וגומר תא חזי האי
 קרא ברזא עלאה איהו ואוקמוה • ראה חיים, אלין (א) חזין דעלמא
 דאתי, דזבאה הוא בר נש דזכי בהו כדקא יאות • עם אשה אשר
 אהבת דא כנסת ישראל • כגין דבה כתיב אהבה דכתיב (ירמיה ל"א)
 ואהבת עולם אהבתיך, אימתי. בשעתא דסטרא דימינא אחיד בה
 דכתיב על כן משכתיך חסד • כל ימי חיי הכלך, כגין דאיהי אתקשרת
 בחיים, ואיהי עולם דחזין שריין בה, דהא עלמא דא לא שריין ביה חיים
 כגין דאינון תחת השמש, ולא מטאן הכא אינון נהורין דההוא שמשא,
 ואסתלקו מעלמא מיומא דאתחריב בי מקדשא דכתיב (ישעיה י"ג) חשך
 השמש בצאתו וגומר. מאי חשך השמש, דסליק נהוריה ולא נהיר כמה
 דאת אמר (ס"א כ"י) הצדיק אבד וגומר • כי הוא חלקה בחיים, דא הוא
 שמשא בסיהרא, ובעינן למיעל סיהרא בשמשא ושמשא בסיהרא דלא
 לאפרשא לזן • ודא הוא חולקא דבר נש למיעל בהו לעלמא דאתי.

מה

(א) הכונה ח'ת הנ"ל חיים המקישר בכיחה ומחזקה כחיכס לריך סאדס למשפיע אל סמ' ועל' ספ' ראה וסאקול להשיך סמ' סנקיה
 חיים ליחודו עם אשם אשר אהבת שהיא סמ' ו'ח' :

מה כתיב בתריה (זסלח ט') כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה
 כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה •
 האי קרא אית לאסתכלא ביה, כל אשר תמצא ידך לעשות, וכי הותרה
 רצונה למעבד בר נש כל מה דיכיל, אלא לעשות בכחך כתיב, מאי
 בכחך, דא נשמתייה דבר נש דאיהו חילא דבר נש למוכי בה לעלמא
 דין ולעלמא דאתי • דבר אחר בכחך דא היא אשה דקאמרן דאיהו חילא
 לאתתקפא בה בעלמא דין ובעלמא דאתי, ובעי בר נש למוכי בה
 בהאי עלמא בהאי חילא, בגין דיתתקף בה כההוא עלמא מאי טעמא בגין
 דלכתר דיפוק בר נש מהאי עלמא, לית ביה חילא למעבד מידי ולומר
 השתא מכאן ולהלאה אעביד עובדין טבין, דודאי אין מעשה וחשבון
 ודעת וחכמה בשאול אשר וגומר • אי לא זכי בר נש בהאי עלמא, לא
 יזכי ביה לכתר בההוא עלמא ואוקמוה (ה) מאן דלא אתקין זוודין למיהך
 מהאי עלמא, לא ייכול בההוא עלמא • ואית עובדין טבין דעביד בר נש
 בהאי עלמא דייכול מנייהו הבא, וכלא אשתאר לעלמא דאתי לאתונא
 מנייהו • תא חזי יוסף זכה בהאי עלמא וזכה בעלמא דאתי, בגין
 דבעא לאתאחדא כאשה יראת יי כמה דאת אמר (כרלשית ט' ז') וחטאתי
 לאלהים • וכגין כך זכה למשלט בהאי עלמא, וזכה לון לישראל, מה
 כתיב (סס מ"ו) וילקט יוסף את כל הכסף. והכי אתחזי דהא ההוא נהר
 דנגיד ונפיק איהו לקיט כלא, וכל עותרא ביה קיימא • ודא הוא רזא
 דכתיב (סס ה) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים • וכלא איהו כדקא
 יאות, דודאי יוסף בעי למשלט על מלכותא • ותא חזי כתיב וירכב
 אותו במרכבת המשנה, מאן מרכבת המשנה, קדשא בריך הוא עביד
 ליה לצדיק שליטא, בגין דהא מניה אתון עלמא ואצטריך לאתונא
 וקדשא בריך הוא אית ליה רתיכא עלאה ואית ליה רתיכא תתאה •
 רתיכא תתאה איהו מרכבת המשנה, ויוסף צדיק אקרי, וליה אתחזי
 למהוי דכיב על מרכבת המשנה אשר לו לקדשא בריך הוא, וכלא
 איהו ברזא עלאה למהוי בגוונא דלעילא • תא חזי

ויקראו לפניו אברך • מאי אברך, (כ) קשירו דאתקשר שמשא בסיהרא,

וכלא

(ה) מי שזינו מכין ליה כעלמא דין לו מה ללחול כעלמא ויתן מעט מעט ומתום ומתום : (כ) פי' אברך מל' האברך חת הנפן שהיא מלפני
 קשירה מין במינו וכן סיפור קושר ומכריך חת' עש' חמ' : ז'

וכלא ברעין לקבר אתר דא • ונתון אותו על בר עלמא וכלהו
 אודן לגביה, (דקל"ו ע"ב) ובגין דא כלא ברזא עלאה איהו • תא חזי
 קדשא בריך הוא עבד מלכותא דארעא, בעין מלכותא דרקיעא
 וכלא דא כגוונא דא • וכל מה דאתעביד בארעא, קיימא קמי קדשא
 בריך הוא בקרמיתא • תא חזי מלכותא קדישא, לא קביל מלכותא
 שלימתא עד דאתחבר באכהן, בגין דקדשא בריך הוא עבד לה
 למלכו עלאה לאתנהרא (ה) מרזא דאכהן • וכד יוסף הצדיק נחת
 למצרים בקרמיתא, איהו משיך לה לשכינתא לבתר עמיה, דהיא
 (ו) שכינתא לא אזלא אלא בתרא דצדיק • ובגין כך אתמשך יוסף
 למצרים בקרמיתא, ונטיל כל עותרא דעלמא כדקא יאורי, ולבתר
 נחתת שכינתא למצרים וכלהו שכטין בהדה • ובגין דיוסף נטר ליה
 לברית, זכה לאתעטרא באתריה, וזכה למלכותא דלעילא ומלכותא
 דלתתא ועל דא כל מאן דנטר (ז) ברית קדישא כאילו קיים אורייתא
 קדישא כולה, דהא (ח) ברית שקיל ככל אורייתא :

וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו וגומר רבי חייא
 פתח (וכיון י"ב) משא דבר יי על ישראל נאם יי נוטה שמים ויוסד
 ארץ ויוצר רוח אדם בקרבו • האי קרא אית לאסתכלא ביה משא
 דבר יי, בכל הגי אתר דקאמר משא אמי, אלא ככל אתר
 דאיהו על דינא דשאר עמין ואמר משא לטב • ככל אתר דאיהו על
 ישראל ואמר משא לביש • ככל אתר דאיהו על דינא דשאר עמין לטב,
 בגין דמשא מטולה איהו, כב יכול מטולה איהו עליה דקדשא בריך
 הוא שלום דעמין עוכדי עבודה זרה. וכד אתגזר דינא עלייהו

מעבר מניה ההוא מטולה דאיהו סביל עלייהו • ככל אתר
 דדינא אתגזר עלייהו דישראל ואמר משא, כב יכול מטולה איהו עליה
 דקדשא בריך הוא, ובגין כך משא מהאי גיסא ומהאי גיסא מטולה
 איהו • כיון דאמר נוטה שמים ויוסד ארץ, אמאי אצטריך ויוצר רוח
 אדם בקרבו, וכי לא הוינא ידעי דאיהו יוצר רוח אדם, אלא לאחזאה

דרגא

(א) פירוש חסד גביהם תפלות : (ב) פירוש כל חסד חכמים אל חיסור וכו' כיון דנחת יוסף דחזי כתיבת יסוד נחתת שכינתא : ו"ח ע"כ :
 (ג) פירוש תורה כמנין ברית עם הכולל : (ד) אסתר לרמח כי שומר ברית מכניע ס"מ לילית שגם הכי"ו ברית ווח עעש כי מתיים
 נחמתייהו חסדך מבעלת י"ח : מתיין :

דרגא ידיעא, דכל רוחין ונשמתין דעלמא בהווא דרגא קיימין • רבי
 שמעון אמר האי קרא קשיא, אי אמר ויוצר רוח אדם ולא יתיר אות
 אבל בקרבו מהו, אלא רוא איהו כתרין סטרין, דהא מההוא נהר
 דנגיד ונפיק, מתמן נפקי ופרחי נשמתין בלדו ואתבנישו באתר חד
 וההוא דרגא איהו יוצר רוח אדם בקרבו, והאי כאתתא דאתעברא
 מן דכורא, וההוא ולדא צרת לה במערה עד דאתצייר פלא כצוירא
 שלימו במערה. כך ויוצר רוח אדם בקרבו, בקרבו קיימא עד דאתכרי
 בר נש בעלמא ויהיב ליה • דבר אחר ויוצר רוח אדם בקרבו • בקרבו
 דאדם ממש • (ו"ח ל"ג מאי טעמא) בגין דבר אתכרי בר נש וקדשי
 בריך הוה יתב ליה נשמתיה ונפיק לאוירא דעלמא, ההוא רוחא
 דבגויה לא אשבה גופא לאתפשטא בגויה, וקיימא בסטרא חד בגויה,
 וכד בר נש אתפשט גופיה, ההוא רוחא אתפשט ויהיב ביה חילא, וכן
 כגוונא דגופא אתרבי, הכי רוחא יהיב חיליה ביה לאתחקפא בר נש
 בהדיה, ובגין כך יוצר רוח אדם בקרבו ממש ואי תימא יוצר רוח אדם
 מהו, בגין דההוא רוחא אצטריך חילא דלעילא יתיר לאסתיעא בהדיה,
 ועל דא קרשא בריך הוא איהו יוצר רוח אדם בקרבו, ויהיב ליה סיועא
 בכר נש • תא חזי כד ההוא רוחא אצטריך סיועא, כגוונא דאיהו
 ההוא בר נש, וכגוונא דההוא גופא אתתקן, הכי גמי ההוא רוחא
 מתקנין ליה ואוספין ליה רוחא לאתתקנא, ודא הוא יוצר רוח אדם
 בקרבו • ותא חזי כיון דאתאביד יוסף מאבוי, יעקב אביד ההוא
 תוספת רוחא דהוה לה, ואסתלקא מניה שכינתא לבתר מדה כתיב
 (בראשית מ"ט) ותחי רוח יעקב אביהם, וכי עד השתא (דקל"ז ע"ב) מית הוה,
 אלא ההוא תוספת רוחא ושכינתא אסתלק מניה ולא הוה בגויה, בגין
 דעצבוניא דהוה ביה גרמא ליה, (ל"ג אי גרמא ליה הא) דלא הוה
 רוחיה בקיומיה, ובגין כך ותחי רוח יעקב אביהם ויהכא כתיב וירא
 יעקב, ועד בען לא אתבשר, מנא הוה ידע, אלא וירא יעקב דחמיה
 לכל דיירי ארעא דאזלי למצרים ומייתין עכוורא הדא הוה דכתיב
 וירא יעקב • רבי יצחק אמר תא חזי דוד מלכא זכר לאתחבריה
 באכהן וירית דוכתיה בגווייהו הדא הוא דכתיב אכן מאסו הבונים
 היתה לראש פגרה • רבי (כופס ואלא ל"א ב"ה) ייסא ורבי חזקיה הוו אזלי

מקפוטקיא ללוד והוה עמהון חד יודאי (ה) במטול דקפטירא דחמרא •
עד דהו אזלי אמר רבי ייסא לרבי חזקיה אפתח פומך ואימא חד
מלה מאינון מלי מעלייתא דאורייתא, דאת אמר בכל יומא
קמי בוצינא קדישא • פתח ואמר (משלי ג) דרכיה דרכי נעם וכל
נתיבותיה שלום • דרכיה דרכי נעם אלן ארחין דאורייתא, דמאן
דאזיל בארחי דאורייתא קדשא בריך הוא אשרי עליה נעימותא
דשכינתא די לא תעדי מניה לעלמין • וכל נתיבותיה שלום, דכלהו
נתיבין דאורייתא בלהו שלם • שלם ליה לעילא שלם ליה לתתא
שלם ליה בעלמא דין שלם ליה בעלמא דאתי • אמר הרהוא יודאי
(ז) אסתרא בקיסטרא בהאי קרא אשתכח • אמרו ליה מגין לך אמר
לון מאבא שמענא ואוליפנא הכא בהאי קרא מלה פתח ואמר האי ^{טבא}
קרא ברתין גוונין אירו ובתרין סטרין, קרי ביה דרכים וקרי ביה
נתיבות, קרי ביה נעם וקרי ביה שלום • מאן דרכים ומאן נתיבות,
מאן נעם ומאן שלום, אלא דרכיה דרכי נעם, היינו דכתיב הנותן
ביום דרך, דהא בכל אתר דאקרי באורייתא דרך, הוא ארח פתיחא
לכלא, כהאי ארחא דאיהו פתיח לכל בר נש, כן דרכיה דרכי נעם,
אלן אינון דרכים דאינון פתיחן מאבהן, דכראן בימא רבא ועאלין
בגויה, ומאינון אורחין מתפתחין לכל עיבר ולכל סטרי עלמא • והאי
נעם הרהוא נעימו דנפק מעלמא דאתי, ומעלמא דאתי נהרין כל
בוצינן ומתפרשין לכל עיבר, וההוא טיבו וההוא נהורא דעלמא דאתי
דינקין (כ) דירתין אבהן, אקרי נעם • דבר אחר עלמא דאתי אקרי
נעם, וכד אתער עלמא דאתי, כל חידו וכל טיבו וכל נהורין וכל חירו
דעלמא אתער, ובגניי כן אקרי נעם ועל דא תנינן חייבין דירוון
בנהינס בשעתא דעאל שבתא גיחין כלהו, ואית להו חירות ונייחא •
בשעתא דנפיק שבתא, אית לן לאתערא חידו עלאה עלנא, דנשתויב
מהרהוא עונשא דחיבייא דאתדנו (ס"א דאהררי) מהרהוא שעתא
ולהלאה • ואית לן לאתערא ולימא (תהלים ז) ויהי נעם יי אלהינו עלינו
דא

(ה) כמאזוי מלבושים על סמור למוכרם כלור כי שנת כמטול פי' כמאזוי וקפטירא פי' מלבושים מלשון מקטור כקטפוי סגו כ רש"ל •
והרמ"ל פי' ככל של יין : (כ) אסתרא כלניחא ר"ל כמו מטכטות מוטעים ומנונחים יחורים כבים משמימים קול לזמיריט שמטכטות מונחים
כבים אף כן כאן יש איזו עניינים כשמעיס כפ' זה מה שיש לעיין בו רבים שמונה בו שמטכט נק' כ' קיסטרא שפי' אכל כי כבים חזק אכל
יחידל שלן יר"ל חרוס סתום ואסיר כציר כפ' זה ירש' כ :

דא הוא נעם עלאה חידו דכלא, ועל דא דרכיה דרכי נעם וכל
 גתיבותיה שלום • מאן גתיבותיה, אלן אינון שבילין דנפקין מלעילא
 וכלהו נקיט לון ברית יחידאי דאיהו אקרי שלום, שלמא דביתא, ואעיל
 לון לימא רבא בר אירו כתיקפיה, וכדין יהיב שלמא הדא הוא
 דכתיב (מש"י ג') וכל גתיבותיה שלום (ע"ב) • תא חזי יוסף ברית שלום
 הוה, והוה במצרים מלכא ושליט על ארעא, ויעקב בגין דאסתלק מניה
 שכינתא לא הוה ידע, ועם כל דא יעקב הוה ליה תכרא בגין למזבין
 עבורא במצרים, וחמא דאיהו תבירא על תבירא דיחתון בנוי למצרים •
 ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, בגין דלא תחמוז גופיכו אליה כרעבין
 בגוברין דלית לון שבעה • אמר רבי חזקיה ודאי רוא הבא, דהא בכל
 זמנא דצערא איהו בעלמא, לא בעי בר נש לאחזאה גרמיה בשוקא, בגין
 דלא יתפס בחובו, ועל דא אמר למה תתראו והא אתמר • דבר אחר וירא
 (דקל"ח ע"ב) יעקב כי יש שבר במצרים, עביר ממש, דהא קדשא בריך הוא על
 דא שדר כפנא בעלמא בגין לנחתא ליעקב ובנוי לתמן, ועל דא חמא
 בני ארעא דהו מייחין מתמן עביר • וירא יעקב כי יש שבר במצרים,
 בשעתא דמית יצחק אתו יעקב ועשו למפרג, עשו נפק מחולקיה
 דארעא ומכלא, ויעקב דיסבול גלותא יטול כלא • ועל דא חמא ההוא
 תבירא דהוה ליה במצרים הוא ובנוי למסבל גלותא, ועל דא ויאמר
 יעקב לבניו למה תתראו מקמי דינא דלעילא, דלא ישתבח עלייכו
 מקטרגא • ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, הנה
 אוקמוה (ה) רדו חושבן דא הוה ישראל במצרים :

ויוסף הוא השליט על הארץ וגומר • רבי ייסא פתח ואמר (תהלים כ"ו)
 ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי ואזבחה באהליו זבחי
 תרועה אשירה ואזמרה ליי • תא חזי בר קדשא בריך הוא אתרעי
 ביה כבר נש, זקיף ליה על כל בני עלמא ועביר ליה רישא דכלא,
 וכלהו שנאו אתכפין תחותיו • דוד מלכא שנאו ליה אחויה ודחו ליה
 מנייהו, קדשא בריך הוא ארים ליה על כל בני עלמא • אתא חמוי
 ערק מקמי קדשא בריך הוא ארים ליה על כל מלכותיה, וכלהו הוה

ברעין

(א) אכן אמרו במדרש ולפי דבריהם יש לכוון הכה שמעתי כי יש שבר במצרים שגרת ח' שנה קטנה ולא יכיוו חלף רדו' שנים אחרות מסת
 דעל ידי שנים יבאנו וזכורנו נ"כ כמש"ל וגם שבר במצרים שבר נ"י דל"ך ער"ש כח"כ עם הכולל אש"ר שם במצרים מסתדף דיוכלל אש"ר
 כמש"ש דע"כ הנו' מא"י :

כרעין וסגדין קמיה • ויוסף דחו ליה אחוי לכתר כלהו כרעו וסגירו קמיה
 הדא הוא דכתיב ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה • דבר אחר
 ועתה ירום ראשי מאי ועתה כמו ואתה רבי יהודה אמר הא אתמר
 עת דאיהו דרגא עלאה ומאן איהו ההוא עת דא הא ואקרי עתה ועתה
 דא איהו וכי דיניה • ירום ראשי לארמא לה ביקרא ומלכותא • על
 אויבי סביבותי אלן שאך מלכי ארעא • ואזכחה באהלן דא ירושלם
 באהלן דא אהל מועד • זכחי תרועה למשמע כל עלמא • אשירה ואזמרה
 מההוא סטרא דתרועה היא, דהא מתמן מההוא סטרא דתרועה
 אתיא שירה ותושבחתא • דבר אחר ועתה ירום ראשי, דא כנסת
 ישראל • על אויבי סביבותי דא עשו וכל אפרכין דיליה • ואזכחה
 באהלן, אלן ישראל • זכחי תרועה דכתיב (ס"ג כ"ו) זכחי אלהים רוח
 נשברה, כגין לאעברא דינא מעלמא, אשירה ואזמרה, לאודאה ולשבחא
 לקדשא כריך הוא בלא פסיקו לעולם • דבר אחר ועתה ירום ראשי
 בכלא יצר טוב על יצר רע דכתיב על אויבי סביבותי, דא יצר הרע
 דאיהו סחרניה דבר נש ואיהו שנאיה בכלא, ואזכחה באהלן זכחי
 תרועה, דא אורייתא דאתייהיבת מסטרא דאשא כדכתיב (דברים ל"ג)
 מימינו אש דת למו, דהא כגין אורייתא ידים רישיה, ואתברו כל
 שנאוי קדמוי כדכתיב תכריע קמי תחתי • דבר אחר ועתה ירום
 ראשי, לאתכללא באכהן, דהא דוד מלכא אית ליה לאתדבקא
 באכהן, וכדין יתרום ויסתלק לעילא, ואיהו בחד קשורא כהו • על
 אויבי סביבותי, אלן אינון דכסטר שמאלא כלהו מארי דינין דמתפונין
 לחבלא, וכדין שמשא אתחבר בסיהרא והוי כלא חד • תא חזי כתיב
 ויוסף הוא השליט על הארץ, דא שמשא דשליט בסיהרא ונהיר לה
 וזן לה • הוא המשביר לכל עם הארץ, דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק
 מניה אתונו כלהו, ומתמן פרחין גשמתין לכלא, וכגין דא כלהו סגדין
 לגביה דההוא אתר, דהא לית לך מלה בעלמא דלא תלי במולא
 ואוקמוה :

ויבר יוסף את אחיו והם לא הביירוהו • רבי אלעזר פתח (קהלים מ"ט)
 למה אירא בימי רע עון עקבי יסובני • תא חזי תלרת אינון
 דדחלין ולא ירעין ממה דחלין ואוקמוה • אבל אית מאן דדחיל ולא
 ידע

ידע ממה איהו דחיל, בגין אינון חטאי דלא ידע דאינון חטאין ולא
 אשגח בהו, ואיהו דחיל מימי רע • מאן אינון ימי רע, אלן אינון יומין
 דאינון אזרמנן בההוא (דקל"ח ע"כ) רע, ומאן אינון, (ר"ה איהו) דא הוא
 יצר הרע דאיהו אקרי רע, ואית ליה יומין ידען דאיתיהיב ליה רשו
 בעלמא לאסטאה לכל אינון דמסאבי ארחייהו, דמאן דאתי לאסתאבא
 מסאבי ליה, ואלן אינון אקרון ימי רע, ואלן ממנן על אינון חובין
 דדשין בהו בני נשא בעקבייהו • תא חזי כל אינון דמסאבי ארחייהו,
 כמה חבילי טהירין אזרמנן לגבייהו ומסאבי להו, דבארחא דבעי בר
 נש למיהך בההוא ארחא מדברין ליה ממש, אתי בר נש לאתדכאה
 כמה אינון דמסייעין ליה • הא תניגן דכד בר נש קם בצפרא בעי
 לאסתאה ידוי מגו (לעיל כ"ג א) נטלא דמ"א, דאיהו מאנא ליטול מניה
 מ"א, מגו מאן דאסחי ידוי בקדמיתא כמה דאוקמוה • ותא חזי בגין
 נטלא דא, אוקימנא מלה ותו (ב) דבעי ליה לבר נש לנטלא ידא ימינא
 בשמאלא, בגין לשלטאה ימינא על שמאלא, ויתסחי ימינא מן שמאלא,
 ובגין כך איהו נטילא • ועל דא מאן דנטיל ידוי, יטול ימינא בשמאלא,
 לשלטאה ימינא על שמאלא, בגין דלא יהיב דוכתא ליצר הרע
 לשלטאה כלל והא אוקימנא • תא חזי בשעתא דדינא בישא שלטא
 לא אתיב ידיה מלאבאשא • (ג) ובשעתא דימינא שלטא על עמין עובדי
 עבודה זרה לתברא לון, חיים קדשא בריך הוא עלייהו ולא שצי לון •
 ובגין כך כל מאן דאיהו חטי באינון חטאין דדש בהו ברנלוי, לא ידע
 בהו ודחיל תדירא • דוד מלכא הוה אסתמר תדיר מחובין אלן, וכד הוה
 נפיק לקרבא הוה מפשפש לון, ועל דא לא דחיל לאגחא עמרהון
 קרבא • ותא חזי (ד) ארבע מלכין הון, מאן דשאל דא לא שאל דא •
 דוד אמר (תהלים י"ח) ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד פלותם, מאי

טעמא

(א) כתב מר' נ' כש'ע סימן ד' סוף ר' נוטל כלי של מיס כיד שמאלו כדי שיריק מיס על ימינו תחילה ע"מ מ' כוסר לכנינו (כ"י) : (כ) רמ"א
 כ"ח סימן קל"ד סס"י כש מסר"ל כתב ויש להחזיק סתורס כימין • וכתבא שאלת כוכב לתפיר"ל מרכיז חוסר כאן וכס' נשא קמ'ו סע"א •
 אשגח כס' כן כתוב סוף כמסקת סופרים פ"ג סלכס י' וז'ל וסנותן ס"ת לחכירו לא יתכחו אלא כימין וסמקבלו לא יקבלנו אלא כימין שכן
 כתובתם סתים כסביי ע"כ מימינו אש רת לנו עכ"ל • ואש אמת חכר שאלון זש נכתב מירי חרמ"א ז'ל מ'ש ברברי משה אין סומכין על סוד
 חוסר נד' מ'ש כמס' סופרים ע"ש אפשר דשמיד עכיר רכיבו סכא דלא מייתי רחיס מהוסר מפרש כנו וכתר לסעיד ממסר"ל • אכל מ'מ קש
 דממסכת סופרים חיס לו לבחור לפכיא רחיס ובר' לכויז דין זש ב"כ ברברי ממכילתא פ' כ"א וסועתקא ברש"י יומא ל"ג סמ"א ומגילס ר' סמ"ב
 ושמרתם את סמכות מלוס שכאס לירך אל תתמיטנס כראש כן מרקדוק מלת לירך וכן מ'ש רמ"א סימן חקק"ס ס"ב ועוב לתקוע שיפר כלר
 ימין מולאו מרכיז חוסר אשד לפנינו ועיין מס שכתב סכ"י כסימן זש כש חוסר ת"ח כיומא דראש ששנה עולמא אתון (כ"י) : (ג) סבי
 אשגח כי מררש כאיכס רכתי שלסי פתיחתא ויש לרמוז ד' חלוקות מד' מלכיס כפסוק שמע ה' קול יתורס וכו' ככתוב כספרי סקנן חאש
 דוד יקס"ב כ' ע"ש מ"א :

פי' קבוצות רוחות

טעמא כגין דהורא אסתמר מאלין חובין, ולא יהיב דוכתא לשנאוי
 לשלטארה, ועל דא בעי למרדף אבתרייהו תדיר, ולא ירפון אינון
 אבתריה למתבע חובוי ויפול בירייהו. אסא הוה דחיל יתיר, אף על
 גב דהורא מפשפש בחטאוי, ולא כדוד מלכא, איהו בעי למרדף
 אבתרייהו ולא יגיח לון, ויקטול לון קודשא בריך הוא. וכך הוה
 דכתיב (ד"ב כ"ד) וירדפם אסא והעם אשר עמו וגומר וכתיב ויגוף יי
 את הכושים לפני אסא ולפני יהודה וינוסו הכושים. דוד מה כתיב
 ביה (שמואל ב' 6') ויבם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם. אבל אסא
 איהו דדף וקדשא בריך הוא מחי. יהושפט מלך יהודה, אוף הכי נמי
 הוה שאיל ואמר, ליה יכילנא למרדף ולא לקטלא, אלא אנא אזמר
 ויאת קטיל לון, כגין דלא הוה מפשפש כל כך כאסא, וקדשא בריך
 הוא עבד ליה הכי דכתיב (ד"ס כ"ב) ובעת החלו כרנה ותהלה נרחן
 יי מארבים על בני עמון מואב והר שעיר הבאים ליהודה וינגפו.
 חזקיה מלך יהודה אוף הכי נמי אמר, אנא לא יכילנא לא לזמרא
 ולא למרדף ולא לאגחא קרבא, כגין דדחיל מאלין חובין דקאמרן, מה
 כתיב (מלכים ב' ט') ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך יי ויך במחננה אשור
 מאה שמונים וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים.
 וחזקיה הוה יתיב בכתיה ושכיב בערסיה, וקדשא בריך הוא קטיל
 לון, ומה צדיקים אלין הון דחלון מאלין חובין, שאר בני עלמא על
 אחת כמה וכמה. כגין כך אית ליה לכר נש לאסתמרא מאלין חובין
 ולפשפשא בהון כדקאמרן, כגין דלא ישלטון עלוי אינון ימי רע דלא
 מרחמי עליה תא חזי ויבר יוסף את אחיו, בשעתא דנפלו בידיה
 איהו רחים עלייהו כגין דאיהו שלים, והם לא הכירוהו דאינון שמעון
 ולוי אתו מסטרא דדינא קשיא, ועל דא לא רחימו עליה. דהא כל
 אינון מאריהון דדינא קשיא, לא מרחמי עלייהו דבני נש בשעתא
 דנפלי בירייהו, ובגין כך אמר דוד (תהלים מ"ט) למה אירא, יראתי ליה
 כתיב אלא אירא, (אלא) דאית (כ"א דלית) לי למדחל (דק"ט ע"ב) מאינון
 ימי רע כדקאמרן. עון עקבי יסובני. מאן עקבי, אלין אינון כרזא
 דמהימנותא דכתיב (כרמית כ"א) וידו אוחות בעקב עשו, דא הוא עקב

ואינון (6) עקיבין, דמסתכלין בהו תדיר בהווא חובא דרש ביה בר
 נש תדיר בעקבוי * תא חזי מה כתיב (ישעיה ס) הוי מושכי העון בחבלי
 השוא וכעבות הענלה חטאה * בחבלי השוא דרש ביה בעקבא ולא
 חייש עליה, ולבתר אתתקף ואתעביד (בחבלי השוא) כעבות הענלה
 ואתתקף ההוא חטאה ואסמי ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי * זכאין
 אינון צדיקייא דידעין לאסתמרא מחוביהון, ואינון מפשפשין תדיר
 בעובדייהו, כגין דלא ישתבח עלייהו מקטרגא בהאי עלמא ולא יסטון
 עלייהו לעלמא דאתי, דהא אורייתא מתקנא להו ארחין ושכילין למיהך
 בהו דכתיב (משלי נ) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום :

ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם להם וגומר * רבי חייא פתח
 ואמר (שם כ"ד) בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך *
 תא חזי קדשא בריך הוא עבד ליה לבר נש דיוכי ליקרא דיליה,
 ולשמשא קמיה תדירא, ולאשתדלא באורייתא ימא וילי, כגין דקדשא
 בריך הוא אתרעי בה באורייתא תדיר * וכיון דכרא קדשא בריך
 הוא לאדם, יהב קמיה אורייתא ואוליף ליה בה למנדע ארחהא *
 מנלן דכתיב (איוב כ"ט) אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה, ולבתר ויאמר
 לאדם הן יראת יי היא חכמה וסוד מדע בינה * (י) כיון דאסתפל
 בה ולא נטיר לה עבר על פקודא דמריה ואתפס בחוביה וכל אינון
 דעברו על מלה חדא דאורייתא אתפסו בה. שלמה מלכא דאתחפס
 על כל בני עלמא עבר על מלה חדא דאורייתא, וגרים ליה
 (י) לאתעברא מלכותיה מניה, ולאשתפלגא מלכותא מן בנוי, מאן דאעבר
 על אורייתא על אחת כמה וכמה * ויוסף דהוה ידע אורייתא, ואחוי
 נפלו ביריה אמאי גלגל עלייהו כל גלגולא דא והא איהו ידע אורייתא
 דאוליף ליה אבוי * אלא חס ושלום דיוסף גלגל עלייהו גלגולין לנקמא
 מנייהו, אלא כל דא לא עבד אלא לאייתא לאחור כנימין לגביה,
 דתיאובתיה הוה לגביה ואיהו לא שבק לאחוי למנפל דהא כתיב
 ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר וגומר, וכל דא כגין דלא ינפלו * רבי

יהודה

(6) פירוש הקלוטות נקראים עקב שם בעקב משכיה כ"י ע"ד והגלים יורדות מות וסם רודפים אחר עון עקבנים : (כ) משמע שקר החטא
 כמסירה לאדם סתורם כולם : (ג) כראש שלפיך כחלק מלכות בית דוד וכשכתב לו כ משמע שכתבה דוד שאמר אתה וליכם וכו' וכל דא
 לאו תתא שלמה הוה כמנש דרכי עור כמה מלכים * ח"כ חייבו שבעש הוה עלמנו הדייט כמלכותו ואתעבר מלכותיה מניה * א"ס (ומ"מ
 ט"ד לפירוש א' רס"א ק"ל ולאשתפלגא * ומעין דנמא לחיובי תי' סמ"ק פ"ק רשכ"א כ"א כשכיל משל כ"ס מילת : החילגל הדיר ויררו למלכיה
 ודוק מאין :

יהודה אמר בך ברא קדשא בריך הוא לסי'הרא, הוה מסתבל בה
 תדיר כדכתיב (דברים י"ב) תמיד עיני יי אלהיך בה, אשגחותא דיליה בה
 תדיר, וכתיב אז ראה, דהא שמשא באשגחותא דיליה בה אתנהיר *
 ויספרה * מאי ויספרה, כמה דאת אמר (איו"ב כ"ח) מקום ספיר אבניה *
 הכינה, דאיהי יתבא בתיקונא (ב) בתריסר תחומין, מתפלגא (שמות כ"ח כ')
 בשבעין (ג) קסירין, אתקין לה (ג) בשבעה סמכין עלאין לאתנהירא
 וליתבא על שלימו, וגם חקרה, לאשגחא, עלה תדיר זמנא בתר זמנא
 דלא פסיק לעלמין, ולבתר אזהר ליה לבר נש ואמר, ויאמר לאדם הן
 ידאת יי היא חכמה וסוד מרע בינה, דהאי מתעטרא על תתאי
 לדחלא ולמנדע ליה לקדשא בריך הוא בגינה * וסוד מרע בינה *
 ברירו מפסלותא דלא למקרב בהדיה, וכדין אשגחותא (כ"ח אשגחותא)
 דבינה למנדע ולאסתכלא ביקרא דמלכא עלאה * רבי יוסי קם כליליא
 חד לאשתדלא באורייתא והוה תמן עמיה חד יודאי דאערע ביה
 בההוא ביתא * פתח רבי יוסי ואמר (משלי י') לא יועילו אוצרות רשע
 וצדקה תציל ממות, לא יועילו אוצרות רשע, אלן אינון דלא משתדלי
 באורייתא, ואזלי בתר מלי דעלמא ולמכנש אוצרין דחיובא, מה
 כתיב ואבד העושר ההוא בענין רע, בגין דאינון אוצרות רשע, וצדקה
 תציל ממות, אלן דמשתדלי באורייתא וידעין אורחהא לאסתכלא, דהא
 אורייתא עץ החיים אקרי, ואתקריאת צדקה דכתיב וצדקה תהיה לנו
 דבר אחר וצדקה תציל ממות, דא צדקה ממש, ובתרין גוונין איהו
 ובתרין סטרין, קרי ביה אורייתא, (רק"ט ע"ב) וקרי ביה צדקה וכלא חד *
 אמר ההוא יודאי וקרי ביה שלום * אמר רבי יוסי הכי הוא ודאי
 דאקרי שלום * קם ההוא יודאי ואשתתף בהדיה פתח ההוא יודאי
 ואמר (משלי כ"ח) עובד אדמתו ישבע לחם ומרדף רקים ישבע ריש * האי
 קרא קשיא, וכי שלמה מלכא דאיהו חכים מכל בני עלמא, היך אמר
 דישתדל בר נש למפליח ארעה ולאשתדלא אבתרה וישבוק חיי
 עלמא, אלא רזא איהו פתח ואמר (כרמית כ') ויקח יי אלהים את האדם
 ויניחהו

(א) כ"ח נבולי אלכסון ל"ב שבטי ישראל : (ב) אותן י"ב נבולי אלכסון מתפשטים לג' אומות ומלת קסירין סוף מל קיסר ופלגו קיסר כפ
 חלק ודמו לג' אומות אשר להם כחלק כל הארץ ולחם למעלה שמים דסיינו ע' שמים לג' אומות וסיינו אומרו חתקין לה כשבעין
 סמכין עלאין ט' טע' עקודים עליונים שס' שרי מעלת כחמור (לאן נקב ס' ו' סמכין ולא ע' ועי' ד"א חנ"ח נס"ס סמח"ק"ס
 אולם ה"א חתקין לה כן ס' סוקינס ומשם בשבעת י" ס' עלאין עלים וכו' סמ"כ : (ג) כלל וחשוב י"ב תחומין וע'
 קסירין ה' סמכין עם סבולל ג' סוכים : א"ס :

וַיִּנְיָתָהּוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעֵבֶדָה וּלְשִׁמְרָה וְאוֹקְמוּהָ בְּרֹזָא דְקַרְבְּנֵין אִיהוּ • תָּא
 חֲזִי לְעֵבֶדָה דָּא מְלָכָא עֲלָאָה • וּלְשִׁמְרָה דָּא מְלָכָא תַתָּאָה עֲלֵמָא
 עֲלָאָה וְעֲלֵמָא תַתָּאָה • לְעֵבֶדָה (דִּדְכִירָא) בְּרֹזָא דִּזְכוּר, וּלְשִׁמְרָה בְּרֹזָא
 דְּשִׁמּוּר • וּבְגֵין כֶּךָ עוֹבֵד אֲדַמְתוּ, דָּא גֵן עֵדֶן דְּאַצְטְרִיךְ לְמַעְבֵּד וּלְמַפְלַח
 וּלְאַמְשַׁבָּא לֵה בְּרַפָּאן מְלַעֲיָלָא, וְכֵד אֲתַכְרַכָּא וְאַתְמַשְׁבָּא לֵה בְּרַפָּאן
 מְלַעֲיָלָא, אִיהוּ נְמִי אֲתַבְרַךְ בְּהֵדָה • תָּא חֲזִי דְכַהֲנָא דְמַכְרַךְ מִתְבְּרַךְ
 בְּמָה דָּאֵת אָמַר (כְּמִדְכֵר ו') וְאַנִּי אֲכַרְבֵּם • וּבְגֵין כֶּךָ עוֹבֵד אֲדַמְתוּ יִשְׁבַּע
 לְחֵם, דָּא הוּא מְזוּנָא דְלַעֲיָלָא, וּמְרַדֵּף רְקִים, מָאן דִּיתְדַבֵּק בְּסִטְרָא
 אַחְרָא דְאִיהוּ מְרַדֵּף (ה) רְקִים, יִשְׁבַּע רִישׁ וְדָאִי אָמַר רַבִּי יוֹסִי זְבַאָרָה
 אֲנִתְ דְּזִבִּית לְהָאִי מְלָה • תּוּ פִתַּח וְאָמַר קְרָא אֲבִתְרִיהָ (מַשְׁלִי כ"ח) אִישׁ
 אֲמוּנֹת רַב בְּרִכּוֹת, דָּא הוּא בֵּר נֶשׁ דְּמַהֲיִמְנוּתָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 בֵּיה, כְּגוֹן רַבִּי יוֹסֵא סָבָא דָּאֵף עַל גַּב דְּהוּה לִיה מִיכְלָא דְהָהוּא יוֹמָא
 לְמִיבַל, לָא הוּה מִתְקִין לִיה עַד דְּשָׁאִיל מְזוּנִיָּה קָמִיה מְלָכָא קְדִישָׁא
 לְבַתֵּר דְּצִלֵי צְלוּתִיהָ וְשָׁאִיל מְזוּנִיָּה קָמִי מְלָכָא כְּדִין הוּה מִתְקִין, וְהוּה
 אָמַר תְּדִיר לָא נִתְקִין עַד דִּינִתְנֹן מִבֵּי מְלָכָא • וְאַן לְהַעֲשִׂיר לָא
 יִנְקָה, כְּגֵין דְּלָא בְּעָא לְאַשְׁתַּדְלָא בְּאוּרִייתָא דְאִיהִי חֲזִין דְּעֲלֵמָא דִּין
 וְחִין דְּעֲלֵמָא דְאִתִּי, הֲשַׁתָּא דְאִיהִי שְׁעִתָּא לְאַשְׁתַּדְלָא בְּאוּרִייתָא
 נִשְׁתַּדַּל • פִּתַּח הָהוּא גְבַרָא בְּרֹזָא דְחֵלְמָא וְאָמַר, וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת
 הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַגּוֹמַר • וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת הַחֲלוֹמוֹת,
 וְכִי יוֹסֵף אָמַאי (כ"ח אָמַר או') אֲדַכְּר לֹן אֵינֹן חֲלוֹמוֹת דְּחֵלֶם לָהּ, וּמָה
 סָגִיא לִיה אִילוּ לָא אֲדַכְּר לָהּ, דְּהָא יוֹסֵף חֲבִים הוּה וְכַתִּיב כָּר
 עָרוֹם יַעֲשֶׂה בְדַעַת וְכִסִּיל יַפְרוֹשׁ אוֹלֵת • אֲכַל בֵּינֹן דְּחֵמָא דְאֵינֹן אָתוּ
 וְסַגְדִּי לִיה אֲפִין עַל אַרְעָא, כְּדִין אֲדַכְּר מִמָּה דְחֵלֶם לָהּ כֵּד הוּה
 עֲמַהוֹן דְּכַתִּיב וְהִנֵּה קָמָה אֲלֵמְתִי וְגַם נִצְבָה וְהִנֵּה תִסְבְּנָה אֲלֵמוֹתֶיכֶם
 וְתִשְׁתַּחֲוִינָה לְאַלְמְתִי • אָמַר יוֹסֵף בְּשַׁעֲתָא דְחֵמָא דְכַרְעִין אָחִוִי קָמִיה
 דְּכַתִּיב וַיִּבְאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ אֲפִים אַרְצָה, כְּדִין וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת
 הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם, דְּהָא חֵמָא דְהוּוּ מִתְקִיִּימִי • תּוּ וַיִּזְכּוֹר יוֹסֵף אֶת
 הַחֲלוֹמוֹת אֲשֶׁר חָלַם • אֲדַכְּר לֹן, כְּגֵין דְּלִית נֶשִׁיו קָמִיה קְדִישָׁא בְּרִיךְ

וְיָא אֲכַרְבֵּם

הוּא

(f) פ' כי הם עלמא דברודא ומשום סבי קאמר רקים משא"כ בקדושה כתיב עובד אדמתו כי סבל יתוד גמדי • ויש לרמוז עובד
 אדמתו ישבע לחם רמז לתורה שבע"ס שפי' נגד נשכחה מא"י :

הוא, דהא חלמא דאיהו טבא בעי בר נש לאדכרא ליה דלא יתנשי,
 ובדין יתקיים דהא כמה דאתנשי קמיה דבר נש הכי אתנשי עליה.
 תא חזי חלמא דלא אתפשר, כאגרתא דלא מתקרייא ותא חזי כגין
 דלא אדכר, כמאן דלא ידע ליה, ועל דא מאן דאתנשי מניה חלמא
 ולא ידע ליה, לא קיימא עליה לאתקיימא. ובגין דא יוסף הוה דכיר
 חלמיה כגין לאתקיימא, כגין דלא יתנשי חלמא מניה לעלם, והוה
 מחכה ליה תדיר. ויאמר אליהם מרגלים אתם, איהו דכר חלמא,
 אבל מלה לא אמר לון, אלא מרגלים אתם. פתח רבי יוסי ואמר
 (קמל"ט ב') כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים, פי בא החלום
 ברוב ענין הא אוקמוה דכמה אינון סמיבין בחלמא, וממנן דרגין על
 דרגין, עד דחלמין מנהון קשוט בלהו, ומנהון דאית בהון קשוט וכדיבו.
 אבל לאינון זכאי קשוט, לא אתגלי לון מלין כדיבן כלום, אלא בלהו
 קשוט. תא חזי דניאל מה כתיב ביה (דניאל ב') אדין לדניאל בחזו דיליליא
 (ד"ר ע"ח) הוא גלי, וכתיב (דניאל ו') דניאל חלם חזא וחזוי רישיה על
 משכביה באדין חלמא כתב. ואי אית ביה מלין כדיבן אמאי איכתיב
 בין כתובים. אלא אינון זכאי קשוט, בשעתא דנשמתהון סלקין לא
 מתחברן בהו אלא מלין קדישין, דאודעין לון מלי דקשוט, מלין קיימן
 דלא משקרן לעלמין. ואי תימא הא תנן דדוד מלכא לא חמא חלמא
 טבא, והא אשתמע דהוה חמי דוד מלין דלא קשוט, אלא ודאי כל
 יומיו הוה משתדל לאושדא דמין ואגח קרבין, וכל חלמוי לא הוה
 אלא חלמין בישין, חורבא ושממותא ודמא ואושידו דדמין, ולא חלמא
 דשלם. ואי תימא לבר נש טב, אחזיאו ליה חלמא בישא, הכי הוא
 ודאי, כל אינון בישין דזמינין לאתדבקה על אינון דעברי על פתגמי
 דאורייתא, ואינון עונשין דזמינין לאתענשא בהווא עלמא, בלהו חמי
 כגין דכל שעתא יהא דחילו דמריה עליה, והא אתערין דכתיב (קמל"ט ב')
 והאלהים עשה שייראו מלפניו, זה חלום רע ועל דא להרווא זכארה
 אחזיו ליה חלמא בישא כמה דאתמר. תא חזי דהא תנינן דהווא
 בר נש דחמי חלמא, בעי ליה למפתח פומיה ביה קמיה בני נשי
 דרחמי ליה, כגין דיסתל דעותא דילהון לגביה לטב, ויפתחון פומייהו
 לטב, וישתכח דעותא ומלדה כלא לטב. דעותא דאיהי מחשבה

שירותא דכלא, ומלה דאיהי סיומא דכלא • ועל דא אשתכח דהא שלימו איהו ברזא עלאה, ובגין כך אתקיים כלא, ובעינן רחמין דבר נש (כ"ג רחמין עליה דבר נש) בגין לאתקיימא בהרוא פשרא טבא, וכלא איהו כדקא יאות • ובגין כך קדשא כריך הוא אודע ליה לבר נש, כל חד וחד כההוא דרגא דיליה כמה דאיהו, וכההוא גוונא דכל חד וחד כמה דאיהו • אמר ההוא יודאי, ודאי דחלמא לאו איהו אלא לבר נש זכאה, דאיהו חמא חלמא כדקא חזי • ותא חזי דבר בר נש נאים על ערסיה נשמתי נפקא ושטייא בעלמא לעילא, ועאלת באתרא דעאלת וכמה חבלי טהרין קיימין ואולין בעלמא ופגעין בה כההיא נשמתא, אי זכאה היא, סלקא לעילא וחמאת מה דחמאת • ואי לאו, אתאחדת בהרוא סטרא ומודיעין לה (כ"ג) מלין בדיבן • אזו מלין דזמינן למיתי לזמן קריב, וכד אתער, ההיא נשמתא דביה איהי מודעא ליה מה דחמאת • ועל דא לבר נש דלאו איהו זכאה, מודיעין ליה חלמא טבא דלאו איהו קשוט, כלא בגין לאסטאה ליה מהרוא ארח קשוט • בין דאיהו אסטי • אורחיה מארח קשוט מסאבין ליה, דכל מאן דאתי לאתדבארה מרכאין ליה, ומאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה, והא ודאי אתמר הכי יתבו עד דסליק צפרא אמר רבי יוסי ודאי לא נזכר שמיה דיוסף באינון דגלים דכתיב (במדרש כ"ג) דגל מחנה אפרים ולא כתיב דגל מחנה יוסף, בגין דאתגאי על אחוי והא אתמר • אמר ההוא יודאי, ודאי שמענא דיוסף איהו בעלמא דדבורא, וכלהו שבטין בעלמא דנוקבא אינון, ועל דא לא אתכליל יוסף עמהון בגין דאיהו בעלמא דדבורא • עמהון (כ"ג) עמהון) מה כתיב כלנו בני איש אחד נתנו • נתנו אנחנו מבעי ליה, אמאי חסד א, אלא בגין דרזא דברית לא אשתכח עמהון, אסתלק מתמן א. דהא א דבורא איהו, ועל דא כ' איהי נוקבא, א' דבורא • ובגין דא אסתלק א מתמן ואשתארו אינון נוקבי לגבי שכינתא • ולבתר אמרו כנים אנחנו אתוסף א, אמרו ולא ידעי מרה קאמרו, בגין דיוסף אשתכח תמן ואשלימו מלה ואמרו אנחנו, מגלן דכתיב ויאמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו, ויוסף איהו בחושבנא, כד עאל בחושבנא אמרו אנחנו

וכד

(א) רבי טוב : פ"ג קבוצות רוחות

וכד לא עאל בחושבנא אמרו נחנו • אמר רבי יוסף כל הני מלין
 דקאמרו הכא קדשא בריך הוא אתרעי בהו, דהא שכינתא לא אעדי
 (ר"ל ע"כ) מהכא כדכתיב (מלאכי ג') אז נדברו יראי " איש אל דערו
 ויקשב " וישמע וכתב ספר זכרון לפניו ליראי " ולחושבי שמו :
 ויאסוף אותם אל משמר שלשת ימים • אמר רבי אלעזר הני תלת
 יומין אמאי, אלא הני תלת יומין לקבל תלת יומין דשכס
 דכתיב (מלאכי ג') ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים • תא חזי מה
 כתיב ביה ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי זאת עשו וחיו, לאחזאה
 דלא עבד איהו כמה דאינון עבדו בשכס, דגרמו לאנשי שכס לקבלא
 עלייהו האי זאת רזא דכרית • ולכתר דעבדו קיומא דא, קטילו לון
 ולא אשתאר מנהון חר, ואיהו מה כתיב זאת עשו וחיו, מאי טעמא
 בגין דאת האלהים אני ירא, נטיר קיימא • וכל גלגולא דא לא הוה
 אלא בגיניה דבנימן :

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנהנו על אחינו וגומר • ויאמרו
 איש אל אחיו, דא שמעון ולוי כמה דהוה בקדמיתא דכתיב
 (ד"ל) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלומות הלזה בא • מה להלן
 שמעון ולוי אוף הכא שמעון ולוי • תא חזי מאן איש, ומאן אחיו, אלא
 איש דא שמעון, כתיב הכא איש, וכתיב התם (כמרכי כ"ס) והנה איש
 מבני ישראל בא, מה להלן משמעון אוף הכא נמי שמעון • ובגין דאהדר
 בתשובה וככה ואתנחם על דא, ואמר ללוי אבל אשמים אנהנו, על
 דא אתבני מזליה שור כגוונא דמזליה דיוסף שור דכתיב (דברים ל"ג) בכור
 שורו הדר לו, ומזליה דשמעון שור איהו, ועל דא ויקח מאתם את
 שמעון, בגין דלא יקטרג בהדיה דלוי, בגין דשמעון ולוי כד מתחברין
 תרווייהו יכלי לקטרגא :

ויאסור אותו לעיניהם, הא אוקמוה לעיניהם אסרו, ולכתר דנפקו הוה
 מאכיל ליה ומשקי ליה • ואי תימא דרעותא דיוסף איהו
 בגין דכתיב (מלאכי ג') אם רעב שונאך האכילהו לחם ואם צמא השקהו
 מים, אי הכי יוסף דאיהו זכאה היכי עכיד הכי, דהא כתיב בי גחלים
 אתה חותה על ראשו ווי ישלם לך, אלא חס ושלום דיוסף להכי הוא
 דחייש, אלא כבר נש לאחוי הכי נמי הוה עכיד, ואתנהיג עמיה באחיה
 ולא

וְלֹא בְּגוֹזְנָא אַחְרָא, וְלֹא עֲמִיה בְּלַחְדוּי אֵלֶּא עִם כָּל אַחֵי כְּמַה דְּכַתְּבֵיבּוּי צוּ
 יוֹסֵף וַיְמַלְאוּ אֶת כְּלֵיהֶם בָּר וְלֵה שִׁיב כְּסָפֵיהֶם אִישׁ אֶל שְׁקוֹ וְלִתְת לְהֶם צֶדֶה
 לְדָרֶךְ וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן, בְּגִין לֹא נִהְיָא עִמְהוֹן בְּאַחֵיהּ • רַבִּי יוֹסִי פִתַּח וְאָמַר
 (מְסוֹס 6) אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים וְכֵן נְגוּזוּ וְעֵבֶר וְעֵינִיתִךְ לֹא אֲעַנְךָ עוֹד,
 הָאִי קָרָא אוֹקְמוּה דְכָר עֲמָא כְּלָהוּ אִית בְּהוּ שְׁלַם וְלֹא אִית בְּרָהוּ
 מְאִירֵי דְכָבוּ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיִּים עֲלֵיהוּ וְדִינָא לֹא שְׁלַטָּה בְּרָהוּ
 וְאִף עַל גַּב דְּכָלְהוּ פְּלַחֵי לְעִבּוּדָה זָרָה וְאִינוּן בְּשַׁלְּם, דִּינָא לֹא שְׁלִיט
 עֲלֵיהוּ, וְאוֹקְמוּה דְכַתִּיב (סוֹסֵט ד) חֲכוּר עֲצָבִים אֲפָרִים הִנֵּחַ לוֹ, וְכֵן נְגוּזוּ
 וְעֵבֶר, מְאִי וְכֵן נְגוּזוּ, וְנְגוּזוּ מִכְּעֵי לִיה, אֲלֵא דֹא הוּא רִישָׁא דְקִרְא דְאִיהוּ
 שְׁלַם, אוֹף הֵבֵא שְׁלַם, וּמְאִי אִיהוּ דֹא צִדְקָה, בְּגִין דְּצִדְקָה דֹא הוּא
 שְׁלוֹם, וּמֵאן דֹּאסְגִי בְּצִדְקָה אֲסְגִי (6) שְׁלַם לְעִילָא וְתַתָּא שְׁלַם לְתַתָּא,
 וּבְגִין כֵּךְ וְכֵן נְגוּזוּ וְעֵבֶר, דְּגוּזֵי מְמוֹנְהוֹן בְּצִדְקָה • וְעֵבֶר וְעֵבֶרוּ מִכְּעֵי
 לִיה, מְאִי וְעֵבֶר, אֲלֵא דֹא הוּא דִינָא דְרוּגְזָא כְּמַה דֹּאֲת אָמַר (סְעֵיס כ"ו)
 עַד יַעֲבוּר זַעַם, עֵבֶר דִּינָא מְעֲלֵיהוּ • דְכָר אַחַר כַּה אָמַר יי אִם שְׁלָמִים,
 אֲלֵין יִשְׂרָאֵל דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵהֵב לִין בְּרִית קִיָּמָא לְנִטְרָא לִיה
 תְּדִיר, וְלִמְהוּי בִּיה בַּר נֶשׁ שְׁלִים בְּכָל סְטְרִין לְעִילָא וְתַתָּא • וְאִי לֹא
 נְטִיר לִיה בַּר נֶשׁ תְּדִיר, הֵיא אִיהוּ פְּגִים, פְּגוּם בְּכָל מַגְלָן דְּכַתְּיב
 (כְּרִאֲשִׁית י"ו) הִתְהַלַּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָּמִים • מְאִי תָּמִים, שְׁלִים. דְּעַד לֵא
 אֲתַקִּיִּים בִּיה בְּרִית אִיהוּ פְּגִים • וּבְגִין כֵּךְ אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים, אִם
 שְׁלָמִים דְּנִטְרֵי פְּקוּדָא דֹא, לְמַהוּי שְׁלִימִין דְּלֹא אִיהוּן פְּגִימִין, וְכֵן רַבִּים יִפְשׁוּן
 (דִּר"א ע"ב) וַיִּסְגּוּן בִּיה, בְּגִין דְּנִשְׁמַתִּין לֹא נִפְקִי לְעִלְמָא אֲלֵא בְּהָאִי בְּרִית,
 וְכֵן נְגוּזוּ, הָאִי אִם שְׁלָמִים דְּנִטְרֵי לִיה תְּדִיר, נְגוּזוּ מֵאן דֹּאֲתַגְזֹר וּקְבִיל
 עֲלֵיה קִיָּמָא דֹא, וְעֵבֶר, מְאִי וְעֵבֶר הֵהוּא זֹהֲמָא דְעַרְלָה דְהוּרָה בִּיה
 בְּקִרְמִיתָא • דְכָר אַחַר כַּה אָמַר יי אִם שְׁלָמִים וְכֵן רַבִּים, אֲלֵין בְּנֵי יַעֲקֹב
 דְּהָא כָּל זְמַנָּא דְהוּוּ לְגַבִּיה דְיוֹסֵף, אִינוּן שְׁלָמִים דְקִיָּמִי בְּהַרְיָה דְכְּרִית •
 וְכֵן נְגוּזוּ, דֹּאזְלוּ וְשִׁבְקוּ לִיה לְיוֹסֵף וְלִישְׁמַעוֹן, וְעֵבֶר בְּרִין דִּינָא שְׁרִיָּיָא
 בְּגִינֵיהוּ (כ"ט) שְׂכִינְתָא שְׁרִיָּיָא (בִּינֵיהוּ) כְּמַה דֹּאֲת אָמַר (שְׁמוֹת י"ב) וְעֵבֶר
 יי לְנִגּוּף אֶת מִצְרַיִם • תָּא חֲזִי אִית דִּינָא קְשִׁיָּא וְאִירָת דִּינָא רְפִיָּיָא •
 דִּינָא

(6) עִירָשׁ כִּי עָלִי סְלֻקְס מִיַּתוּר סְרוּדִים וְנִרְכַּם שְׁלוֹם דְסוּחַ סִיסוּר ח'ס אֲסִנִּי שְׁלַם לְעִילָא וְנִם כְּס'ס כְּנִיטִין דָּךְ ו' אֲסִנִּי דְסֻקְס
 וַס מְדַכֵּר בְּלֻקְס וְנִגְזַ' אֲסִימְחֵחַ מֵאִיָּין :

דינא קשייא תקיף דינא רפיא חלש. וכד ינקא האי דינא רפיא
 מדינא קשייא, כדון אתתקף ואיהו תקיף • בשעתא דאתעביד דינא
 על ישראל, אתעביד כהאי דינא רפיא ולא אתתקף בהרוא דינא
 קשייא • וכד דינא אתעביד עליהו דעמין עובדי עבודה זרה, אתתקף
 האי דינא רפיא כדינא קשייא דלעילא, בגין לאתתקפא דרא הוה
 דכתיב ועבר יי לנגוף את מצרים, ועבר, דאתמלי עברה וועמא ואתתקף
 כדינא קשייא אוף הבא ועבר • ותא חזי בשעתא דמתכנשי עשרה
 בכי בנישתא וחד מנייהו (f) אישתמיט, בדין קדשא בריך הוא ארגין
 עליה • דבר אחר וכן נגזו, כד מתעברי מנייהו אינון עובדין בישין
 בדין ועבר, מאי ועבר, רבי שמעון אמר בזמנא דנשמתא נפקת מהאי
 עלמא, ככמה דינין אתדנת עד לא תיעול לאתרה, לבתר כל אינון
 נשמתין אירת לון למעבר בהך נהר דגור דנגיד ונפיק, ולאסתחאה
 תמן. ומאן איהו דיקום תמן ויעבר בלא דחילו במה דאת אמר (ספלים כ"ד)
 מי יעלה בהר יהוה וגומר • ונשמתא דזבאה אעבר בלא דחילו ויקום
 במקום קדשו • ומאן דאשתדל בצדקה כהאי עלמא ויתן מממוניה
 לצדקה, בדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל • וכרוזא קרי לה לההיא
 נשמתא (כחוס f) ועניתך לא אענך עוד, מאן דזכה למעבר כהאי
 לית ליה דינא יתיר כלל • תא חזי כל דא דיוסף עם אחיו, וכל הני
 מלי אמאי אצטריך, אלא אורייתא דקשוט איהי אורייתא, וכל ארחה
 ארחין קדישין, ולית לך מלה באורייתא דלא אית בה רזין עלאין וקדישין,
 ואורחין לכני נשא לאתתקפא בהו • פתח ואמר (משלי כ) אל תאמר
 אשלמה רע וגומר • תא חזי קדשא בריך הוא עביד ליה לבר נש
 לאתתקפא בה באורייתא, ולמיהך בארח קשוט ולסטר ימינא, ולא
 יהך לסטר שמאלא • ובגין דבעי להג' למיהך לסטר ימינא, אית לון
 לאסגאה רחימו דא עם דא, ולא יהא דבכו דא עם דא, בגין דלך
 לאכחשא ימינא דאיהו אתר דישראל מתדבקן ביה • ותא חזי בגין
 כך איהו יצר טוב ויצר רע, וישראל בעיין לאתתקפא ליצר טוב על
 יצר רע, באינון עובדין דכשרן • ואי סטי בר נש לשמאלא, כדין אתתקף
 יצר

ליצראל

(f) פידוש דריש קלא חכי שלמים יהיו שלמים אם וכן רבים שיש עשרים אכל וכן נגזו דאשתמיט חד מיכיתו ולא נשאר עשרים זה ועבר ארזון
 קכ"ט לפי שנתקעלו מקדיש וקדוש מק"מ :

יצר רע על יצר טוב, ומאן דהוה פגים אשלים ליה כחטאוי • דהא
 לא אשתלים מנוולא דא אלא כחטאין דבני נשא • ובגין כך בעי בר נש
 לאזדהרא דלא ישתלים ההוא יצר רע כחטאוי ויסתמר תדיר, דהא
 יצר טוב בעי לאשלמא ליה בשלימותא תדיר, ולא יצר הרע • ובגין
 כך אל תאמר אשלמה רע, קוה לוי וישע לך דבר אחר אל תאמר
 אשלמה רע בדכתיב (תהלים ל"ח) ומשלמי רעה תחת טובה, למאן דשלים
 ליה טובה דלא ישלים ליה רע, בגין (דחילו דקדשא בריך הוא כמה דאת אמר
 זאת עשו וחיו וגומר • ואוף איהו דוה תדיר עביר) דכתיב (משלי י"ו) משיב רעה תחת
 טובה לא תמוש רעה מביתו • ואפילו למאן (ה) דאשלימו ליה בישין,
 לא אית ליה לאשלמא בישא חלף ההוא בישא דשלימו ליה, אלא קוה
 לוי וישע לך, והאי קרא אוקמוה ביוסף זבאה, דלא בעא לאשלמא בישא
 לאחוי בשעתא דנפלו בידוי • קוה לוי וישע לך, בגין דהוא הוה
 (ד"ו ע"ב) דחיל לקדשא בריך הוא דכתיב זאת עשו וחיו וגומר, (ואוף)
 ואיהו תדיר הוה מחבה לקדשא בריך הוא כמה דאת אמר קוה
 לוי וישע לך • רבי אבא פתח ואמר (משלי כ) מים עמוקים עצה בלב
 איש ואיש תבונה ידלנה • מים עמוקים עצה בלב איש, דא קדשא
 בריך הוא, בגין דאיהו עביר עצות, דאייתי טעמין לגלגלא לגלגלין על
 עלמא על דא דיוסף, לקיימא ההיא גזרה דגזר בפנא על ארעא,
 (כ"ו עלמא) • ואיש תבונה ידלנה, דא יוסף דגלי אינון עמיקין דגזר
 קדשא בריך הוא על עלמא • תא חוי יוסף לא די ליה דאיהו לא
 שלים בישא לאחוי, אלא דעכד עמהון טיבו וקשוט, וכך ארחיהון
 דזבאי תדיר בגין דא קדשא בריך הוא חיים עליהו תדיר בעלמא
 דין ובעלמא דאתי • מים עמוקים עצה בלב איש, דא יהודה, והא
 אוקמוה בשעתא דאתקרב לגביה דיוסף על עסקא דבנימין • ואיש
 תבונה ידלנה, דא יוסף רבי אבא הוה יתיב אתרעא דאכבא דלוד,
 חמא חד בר נש דהוה אתי (כ) ויתיב בחד קולטא דתלא דארעא,
 והוה לאי מארחא ויתיב ונאים תמן. אדהכי חמא חד חיויא דהוה אתי
 דגביה

(א) כי' טרם יבא המדלל כתיב עושה רעה תחת טובה פירושו משיב דלשילוי חכירו עשה לו רעם ווסו משיב • תחת טובה שס"ל
 נעשות לו וכמ"ס סוחר דלשילוי דלשילוי ליה כישין ודוק • (ב) שחיה יושב עלמא כסדק א' שסס כסר קעון אחר שסס ט' בקיעות
 חמא וכאזחם בקיעות ישב עלמא וחס' טרוד מסדק ומכא טרדחו חמחיל לישן שס ומלח קולטא פירוש סדק וכתיב עז מלשין פרישת קלותות
 שס' סדוקיה •

לגביה, (6) נפק קוסטפא דגורדנא וקטיל ליה לחי'א * בר אתער
 ההוא בר נש חמא ההוא חיו'א לקבליה דהוה מית. אודקף ההוה
 בר נש (7) ונפל ההוא קולטא לעומקא דתחותי ואשתויב * אתא רבי
 אבא לגביה אמר ליה אימא לי מאן עובדך, דהא קדשא בריך הוה
 רחיש לך אלן תרין נסין (8) לאו אינון למגנא אמר ליה ההוא בר נש
 כל יומאי לא אשלים לי בר נש בישא בעלמא, דלא אתפייסנא בהדיה
 ומחילנא ליה * ותו אי לא יכילנא לאתפייסא בהדיה, לא סליקנא
 לערסי עד דמחילנא ליה ולכל אינון דמצערו לי, ולא חיישנא כל
 יומא לההוא בישא דאשלים לי, ולאן די לי דא, אלא דמההוא יומא
 ולהלאה אשתדלנא למעבד עמהון טבא * בכה רבי אבא ואמר יתיר
 עובדוי דדין מיוסף, דיוסף הוה אחוי ודאי והוה ליה לרחמא עלייהו,
 אבל מה דעביד דא יתיר הוא מיוסף, יאות הוא דקדשא בריך הוה
 ירחיש ליה ניסא על ניסא * פתח ואמר (9) הולך בתום ילך בטח
 ומעקש דרכיו יודע * הולך בתום ילך בטח, דא ההוא בר נש דאזיל
 בארחין דאורייתא ילך בטח, דלא יכלי נוקי דעלמא לאבאשא ליה *
 ומעקש דרכיו יודע, מאן יודע, דא הוא מאן דאסטי מארחא דקשוט
 ובעי גבי דחבריה * יודע, מהו יודע, ישתמודע איהו בעיניהון דכל
 מארי דדינא, דלא יתאביד מנייהו דיוקנא דההוא בר נש בגין לאייתאה
 ליה לאתרא דינקמון מניה. ובגין כך יודע * ותא חזי ההוא דאזיל
 בארח קשוט, קדשא בריך הוא חפי עליה בגין דלא יתיידע ולא
 ישתמודע לגבי מאריהון דדינא אבל מעקש דרכיו יודע, וישתמודע
 לגבייהו * זכאין אינון בני נשא דאזלי בארחקשוט ואזלי לרוחצן על עלמא,
 דלא דחלי אינון בעלמא דין ולא בעלמא דאתי :

וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף * רבי יוסי אמר ווי לון לבני
 נשא דלא ידעי ולא מסתבלין בארחי דאורייתא * ווי לון בשעתא
 דקדשא בריך הוא ייתי למתבע לון דינא על עובדיהון, ויקום גופא
 ונפשא למיהב חושבנא מפל עובדיהון, עד לא יתפרשוין נפשא מן גופא
 וההוא יומא יומא דדינא איהו * יומא דספרין פתיחן ומאריהון דדינא
 קיימין

(6) חתיבת טען משרש סא'ין ונפל על סכתא וסרינו: (7) ככל הכתיבה סח'א למטען חתרו וני'יל: (8) כ"ס פ"י קולטא חלמנא טעוים מן פל
 טער וישן טעוים וכל סכתא למיניהו ונפק קוסטפא טען מין אטענא וסריג סכתא ונפלא חלמנא לנעומקא ונאטענא ונפלא טעוים וני'יל סא'ס
 מנתיס ונ'ש קלעות סדין: ונחמד כי סממ'ד סרסומי קלעות וסח'יד סרוקות: ושימן קלוע כמע'י פרה כש'ם: (9) אינו כמס':

קיימין בגין דההוא זמנא קיימא נחש בקיומיה לנשבא ליה, וכל שיפי
 מתרגשין לגביה • ונשמתא אתפרשא מן גופא, ואולא ושטייא ולא
 ידע לאן ארחא תהך, ולאן אתר סלקין לה, ווי לההוא יומא, יומא
 דרוגזא ונאיצו ההוא יומא • בגין כך אבעי ליה לבר נש לארגזא
 יצריה כל יומא, ולאדכרא קמיה ההוא יומא דייקום בדינא
 דמלכא, דקא עאלין ליה תחות ארעא לאתרקבא, ונשמתא אתפרשא
 (ר"כ ע"ב) מניה • ותנן לעולם ירגז אדם יצר טוב על יצר הרע, וישתדל
 אבתריה, אי אזיל מניה יאות, ואי לאו ישתדל באורייתא, דהא לית
 לך מלך לתברא יצר הרע אלא אורייתא • אי אזיל מוטב, ואי לאו
 ידבר ליה יומא דמותא בגין לתברא ליה • הכא אית לאסתכלא,
 דהא דא הוא (ק"ס ע"ב) יצר הרע ודא הוא מלאך המות • וכי מלאך
 המות מתתבר מקמיה יומא דמותא, והא איהו קטולא דבני נשא
 הוי, ואשתמע דחדווא הוא דיליה, ובגין כך אסטי לון לבני נשא תדיר,
 בגין לאמשכנא לון לדא אלא ודאי מה דאתמר דידכור ליה לבר
 נש ההוא יומא דמותא, ודאי הכי הוא, בגין דמתבר לבא דבר נש,
 דהא יצר הרע לא שרייא אלא באתר דאשתכח חדווא דחמרזא
 ונפוטא דרוחא, וכד אשכח רוחא תבירא, כדן אתפרש מניה ול
 שרייא בהדיה, ובגין כך בעי לאדכרא ליה יומא דמותא, ויתבר גופיה
 ואיהו אזיל ליה • תא חזי יצר טוב בעי חדווא דאורייתא, ויצר רע
 חדווא דחמרזא וניאופין ונפוטא דרוחא, ובגין כך בעי בר נש לארגזא
 (ליה) תדיר מההוא יומא רבא, יומא דדינא, יומא דחושבנא, דלית
 ליה לבר נש לאגנא עליה אלא עובדוי דבשרן דאיהו עביד בהאי
 עלמא, בגין דיגינו עליה בההיא שעתא • תא חזי וייראו האנשים כי
 הובאו בית יוסף, ומה כלהו הוו גיברין כלהו תקיפין, (ב) וחד עולימא
 דאייתי לון לביתא דיוסף דחלו • בד ייתי קדשא בריך הוא למתבע
 ליה לדינא לבר נש על אחת כמה וכמה • ובגין כך בעי ליה לבר
 נש לאודרהא בהאי עלמא, לאתתקפא ביה בקדשא בריך הוא,
 וישנו ביה רוחצניה, דאף על גב דאיהו חטי, אי יהדר מניה בתיובתא
 שלמיתא הא תקיף איהו, ויתתקף ביה בקדשא בריך הוא כאילו

לא חטא • דהא שכטין בגין דחטו על גניבת יוסף הוון דחלין דאלמלא
 לא חטו לא הוון דחלין כלל. בגין דחובי דבר נש מתברין לביה ולית
 ליה חילא כלל, מאי טעמא, דהא ההוא יצר הטוב אתבר עמיה, ולית
 ליה חילא לאתתקפא על ההוא יצר הרע • (ב) ועל דא כתיב
 (יכריס כ) מי האיש הירא ורך הלכב, הירא (דיראה דא) מחובין דבידו
 דאינון תבירא דלבא דבר נש • ותא חזי לכמה דרין אתפרע קדשא
 בריך הוא מאינון חובין דשכטין, דהא לא אתאביר מקמיה דקדשא
 בריך הוא כלום, ואתפרע מדרא לדרא, ודינא קיימא קמיה תריר עד
 דאתפרע, ושרי דינא באתר דאצטריך, מנלן מחוקיהו • חוקיהו חב
 חהוא חובא, (כ) דגלי סתרין דקדשא בריך הוא לשאר עמין עובדי
 עבודה זרה, דלא הוה אצטריך לגלאה • וקדשא בריך הוא שדר ליה
 לישעיהו ואמר ליה (ישעיה ט"ו) הנה ימים באים וגשא כל אשר בכיתך
 ואשר אצרו אבותיך עד היום הזה וגומר • תא חזי כמה גרים ההוא
 חובא, בגין דגלי מה דהוה סתים, דכיון דאתגלי (ג) אתייהיב דוכתא
 לאתר אחרא דלא אצטריך לשלטאה עליה. בגין כך לאו ברכה שרייא
 אלא באתר סתים, ואוקמוה מה דאיהו (הוה) סתים ברכה (דהוה) שרייא
 עלוי, כיון דאתגלי אתייהיב דוכתא לאתר אחרא לשלטאה עלוי •
 כתיב (איכה ח) כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה ואוקמוה • אבל כל
 מכבדיה הזילוה, דא הוא מלכות בכל, דהא מתמן אשתדר דורון
 לירושלם דכתיב בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך
 בכל ספרים ומנחה אל חוקיהו, ומה כתיב בהו, שלם לחוקיהו מלך
 יהודה ושלם לאלהא רבא ושלם לירושלים, (ה) כיון דנפק פתקיה מניה,
 אהדר ללביה ואמר, לא יאות עבדית לאקדמא שלמא דעבדא לשלמא
 דמאריה, (ה) קם מכורסיה ופסע תלתא פסיען, ואהדר פתקיה וכתב
 אחרנין תחותיהו, וכתב הכי. שלם לאלהא רבא שלם לירושלים ושלם
 לחוקיה ודא הוא מכבדיה, (יר"כ ע"ב) ולכתר הזילוה. מאי טעמא הזילוה
 בגין

(ב) א"ס רבי יוסי אויל לשיטתיה דאמר כל משוח מלקתה הירא ורך הלכב זה המתירא מעבירות שכירו: (ג) א"ס כמו שדרשו ח"ל
 ויראם את כל בית נכחה שסראם להם ס"ת: (ד) פי שעי' הגלוי סיה ח'ו יניקה לקלי מימוד כוק' ולכך מלכות ככל חריכה כ"ס סקלי'
 של ככל ינקה: מק"מ ועי' הגלוי סיה גלות וחו' כל מכבדיה חזילוה ר"ת מכה דינקה הקליפה מכל' שהוא יסוד פירוש יסוד כוקבא כי ראו
 ערותה ודוק: מא"ן: (ו) מיד שלח הכתב מירו: (ח) א"ס מנמרא וסנהדרין נראה דהנך פסיעות נכובדנלר ספרא דכלאדון פסע לחו וע"ש
 מהרש"א דהכי איתא כמדרשות אלא שכמקום ד' פסיעות כדאיתא כש' דירן גרים חס"ג פסיעות ועוד יש כוכרי חוקר שינוי כי מעיקרא
 כתב שלם לחוקיה שלם לאלהא רבא שלם לקדשא דירושלם ואילו כש' נראה דלאלתא רבא כתיב כלחו אחרנין הוה דכתב ליה: ולשיעת חס"ג
 מדוקדק הפ' שאמר כל מכבדים חזילוה דסינו נכובדנלר עלמנו שכבר איתא את כל הכבוד איהו גופיה חזילת וכו':

בגין כי לאו ערוותה, דאחוי לון הזקיה, דאלמלא כך לא הוילוה לבתר, ומגו דהוה זבאה חזקיהו יתיר, אתעכב מלה מלאייתאה, ולא אתא ביומוי דכתיב (יטעיה ל"ט) כי יהיה שלום ואמת בימי ולכתר פקיד ההוא חובא לבנוי אבתריה • פגוונא דא ההוא חובא דשבטין קאים עד לבתר, בגין דדינא דלעילא לא יכיל לשלטאה עליהו, עד דאשתכח שעתא לאתפרעא ואתפרע מנייהו, ובגין כך כל מאן דאית חובין בירווי לחיל תדיר כמה דאת אמר (רכיים כ"ח) ופחרת לילה ויומם וגומר, ועל דא וייראו האנשים כי הובאו וגומר :

וישא עיניו וידא ארת בנימין אחיו בן אמו וגומר • רבי חייה פתח ואמר (מסלי י"ג) תוחלת ממושכה מחלה לב ועץ חיים תאווה באה • דא הוא דתנן, דלית ליה לבר נש לאסתכלא בכעותיה לגבי קדשא בריך הוא אי אתי אי לא אתי • מאי טעמא, בגין דאי אירו אסתכל בה, כמה מאריהון דדינא אתו לאסתכלא ביה בעובדוי • ורוא אירו, דהא ההוא אסתכלותא דאיהו מסתכל בההיא בעותא, גרים ליה מחלת לב, מאי מחלת לב, דא איהו מאן דקאים תדיר עליה דבר נש לאסטאה לעילא ותתא • ועץ חיים תאווה באה • תננן מאן דבעי דקדשא בריך הוא יקבל צלותיה, ישתדל באורייתא דאיהי עץ חיים וברין תאווה באה • מאן תאווה דא הוא דרגא דכל צלותין דערמא בידיה ואעיל לון קמי מלפא עלאה • כתיב הקא באה, וכתיב התם (אסתר כ') בערב היא באה, ודא הוא תאווה באה. (ב) באה קמי מלפא עלאה לאשלמא רעותא דההוא בר נש • דבר אחר תוחלת ממושכה מחלה לב, דא הוא אתר דאתייהיב ההיא מלה באתר אחרא דלא אצטריך, ואתמשכא עד דאתייהיב מידא לידא, ולומגין דלא ייתי מאי טעמא, בגין דאתפשטא ואתמשכא בכל אינון ממנן לנחתא ליה לעלמא ועץ חיים תאווה באה, דא הוא תוחלת דלא אתמשכא בין אינון ממנן רתיבין, אלא דקדשא בריך הוא יהיב (לוי) ליה לאלתר. בגין דכר אתמשכא בין אינון ממנן רתיבין, כמה אינון מאריהון דדינא דאתייהיב לון רשותא לעינא ולאסתכלא בדיניה, עד לא יתנון ליה, ומה דנפיק

מבי

(ב) דע"י עץ חיים לימוד ספורס גורם וזוהו תאווה נשמעתי בית כנסת ל"א פ כס ונס כקא נ"ח ט"א מדס שמינית מבנים כידוע ומשס נענה בשאלתו וד"ק מאין :

מבי מלכא ואתייהיב ליה לבר נש, בין דוכי בין דלא זכי אתייהיב
 מיד, ודא הוא עץ חיים תאוה באה • דבר אחר תוחלת ממושכה, דא
 יעקב דאתמשכא ליה תוחלתא דיוסף עד זמן אריך • ועץ חיים תאוה
 באה, דא הוא בנימן, דהא מזמנא דתבע ליה יוסף עד ההוא זמנא דאתא
 לגביה, לא הוה אלא זמנא זעיר, דלא אתמשכא ההוא זמנא דהא הוא
 דכתיב וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו • מאי בן אמו, דריוקניה
 דאימה הוה ביה, והוה דמי דיוקניה לדיוקנא דרחל, בגין כך כתיב
 וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו • רבי יוסי אמר והא כתיב
 בקדמיתא וירא יוסף אתם את בנימן, והשתא כתיב וישא עיניו וירא
 את בנימן אחיו, מאי ראייה הכא • אלא חמא ברוחא דקודשא לבנימן,
 דחולקיה הורה עמהון בארעא, ובחולקיה דבנימן ויהודה תשרי
 שבינתא, דהא חמא ליה ליהודה ובנימן דבחולקיהון הוה מקדשא, ודא
 הוא וירא יוסף אתם את בנימן, ליה חמא עמהון, ויוסף דהוה אחוה
 לא חמא עמהון כההוא חולקא • אוף הכא וישא עיניו וירא את
 בנימן אחיו בן אמו • מה כתיב בתריה

וימהר יוסף כי נבמרו רחמיו אל אחיו ויבקש לכבות ויבא החדרה
 ויכך ישמה רבי חזקיה פתח ואמר (יזעיש כ"ב) משא גיא חזיון מה
 לך איפה כי עלית כלך לגגות תא חזי הא אוקמוה בזמנא דאתחריב
 בי מקדשא והוה מוקדין ליה כנורא, סליקו כל אינון כהני (דרג ע"ב) על
 כותלהון (כ"ג גגיהון) דמקדשא, וכל מפתחין בידיהו ואמרו, עד הכא
 הוינא גזברין דילך, מכאן ואילך טול דילך • אבל תא חזי גיא חזיון,
 דא שבינתא דהוה במקדשא, וכל בני עלמא מינה הוו ינקין יניקו
 דנבואה, דאף על גב דכל נביאין קא הוו מתנבאין מאתר אתרא,
 מגווה הוו ינקין נבואתהון, ועל דא אתקרי איהי גיא חזיון • חזיון, הא
 אוקמוה דאיהו חזיו דכל גוונין עלאין • מה לך איפה כי עלית כלך
 לגגות • דהא כד אתחרב מקדשא, שבינתא אתאת וסליקת בכל
 אינון אתרין דהוה מדורה בהו בקדמיתא, והוות בכת על בית מדורה
 ועל ישראל דאולו בגלותא, ועל כל אינון צדיקי וחסידי דהוו תמן
 ואתאבידו, מנלן דכתיב (ירמיהו 6"ג) בה אמר " קול ברמה נשמע נהי בכי
 תמרורים רחל מככה על בניה והא אתמר, וכדין קדשא בריך הוא שאיל

לה לשכינתא ואמר לה, מה לך איפה פי עליה כלך לגנות. מהו כלך
 דהא פי עליה סגיא, מהו כלך, לאכללא בהרה כל חילין וכל רתיבין
 אחרנין, דכלהו בכו עמה על חרבן פי מקדשא, ובגין כך מה לך
 איפה. אמרה קמיה וכי בני בגלותא ומקדשא אתוקדא ואנא מה לי
 הכא, שריאת ואמרת (ישעיה כ"ב) תשואות מלאה עיר הומיה קריה
 עליזה חלליך לא חללי חרב ולא מתי מלחמה. על כן אמרתי שעו
 מני אמרר בבכי וגומר. והא אוקימנא דקדשא בריך הוא אמר לה
 כה אמר יי מנעי קולך מבכי וגומר. ותא חזי מיומא דאתחריב פי
 מקדשא, לא הוה יומא דלא אשתכח ביה לווטין, בגין דכד פי מקדשא
 הוה קיים, הוה ישראל פלחין פולחנין וקרבין עלוון וקרבנין, ושכינתא
 שרייא בבי מקדשא עליהו כאימא דרביעא על בנייא. והוה כל
 אנפין נהירין, עד דאשתכחו ברפאן לעילא ותתא, ולא הוה יומא
 דלא אשתכח ביה ברבן וחרוון. והוה ישראל שריין לרחצן בארעא,
 וכל עלמא הוה אתון בגינייהו השתא דאתחריב פי מקדשא ושכינתא
 עמהון בגלותא, לית לך יומא דלא אשתכח ביה לווטין ועלמא אתלטייא,
 וחרוון לא אשתכחו לעילא ותתא. וזמין קדשא בריך הוא לאקמא לה
 לכנסת ישראל מעפרא כמה דאתמר. ולמחדי עלמא בכלא כמה
 דאת אמר (ישעיה כ"ו) והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי
 וגומר. וכתיב (ירמיה ל"ב) בבכי יבאו ובתחנונים אובילים. כמה
 דבקרמיתא דכתיב (חובב א') בכה תבכה כלילה ודמעתה על לחיה.
 הכי נמי לבתר בבכי יתהדרון דכתיב בבכי יבאו וגומר:

הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמוריהם רבי אלעזר אמר הכא
 אית לאסתכלא, אי אינון הוון אזלי ואשתדרו, מה לן למכתב
 באורייתא המה וחמוריהם, אלא (ב) בגין דכתיב ולקחת אותנו לעבדים
 ואת חמורינו, בגין כך והאנשים שלחו המה וחמוריהם, בגין דליא
 ישתארוון אינון וחמוריהם בקאמרו. (ג) פתח ואמר (בראשית ל"ב) וישכם
 אברהם בבקר ויחבוש את חמורו וגומר. ההוא בקר דאברהם הוה

נהיר

(א) פי כי סתמנים כטענת נכבס כססיהם למלך כי ממנוס מבכיבה שאין לו חוכמים וזו וזת חמוריו ואז ממזיכו ונשתא טולחו האם
 וחמוריהם פי כססיהם ו"ח. ולכאן ק"ק כמ"ט דכטענת נכבס למלך רמסאע דשאר חרובי מלכות אין נכסיהם למלך ומלא ק"ל
 ברכן כסאחרין דמ"ט דחרובי מ כססיהם למלך. ואכשר דשכר כמו שנסתפק טרש"א כמסוכס סי' אלף קל"ט דכאן לא נאמר זה ויר"ק
 מאין: (ב) סתא דולח לדרו"ס וחמוריהם ימו דכוביז חלעיה דחשכיס ויחביז חמורו ילובו. ו"ח טש"כ.

נהיר לקיימא עלייהו בזכותיה, כדין זכותא דאברהם קיימא עלייהו
ואזלו בשלם ואשתזיבו מן דינא • בגין דההיא שעתא קיימא עלייהו
דינא לאתפרעא מנייהו, בר דזכותא דההוא בקר דאברהם אגין
עלייהו, ואשתלחו מן דינא דלא שליט עלייהו בההוא זמנא • רבי
יהודה פתח (שמואל ב' כ"ג) ובאור בקר יזרח שמש, דא הוא נהורא דההוא
בקר דאברהם, יזרח שמש, דא הוא שמשא דיעקב דכתיב (בראשית ל"ב)
ויזרח לו השמש • בקר לא עבות, דההוא בקר לאו איהו עבות כל כך, אלא
מנגה ממטר, נגה ממטר איהו מטרא דאתי מסטרא דיצחק, דההוא מטרא
אפיק דשא מארץ • דבר אחר ובאור בקר, בההוא נהירו דבקר דאברהם,
(דר"ג ע"ב) יזרח שמש, דא הוא יעקב דנהירו דיליה כנהירו דההוא
בקר, בקר לא עבות, בגין דההוא בקר לאו איהו חשוך אלא נהיר,
דהא בשעתא דאתי בקר לא שליט דינא כלל, אלא בלא נהיר
בסטרא דאברהם, מנגה ממטר, דא הוא סטרא דיוסף הצדיק, דאיהו
אמטיר על ארעא לאפקא דשארה ובל טיכו דעלמא • אמר רבי
שמעון תא חזי בשעתא דליליא עאל ופריש גרפוי על עלמא, כמה
(6) גרדיני טהירין זמינין לנפקא ולשלטאה בעלמא, וכמה מאריהון
דדינין מתערין בכמה סטרוין לזנייהו ושלטי על עלמא. בין דאתי
צפרא ונהיר, בלהו מסתלקי ולא שלטי, וכל חד וחד עאל לדוכתיה
ותב לאתריה כמה דאת אמר הבקר אור, דא בקר דאברהם • והאנשים
שלחו, אלין מאריהון דדינא דהוון שלטין כליליא • המה וחמוריהם,
המה, אינון מאריהון דדינא דקאמרן. וחמוריהם, אינון גרדיני נימוסין
דאתין מסטרא דמסאבא דלאו אינון קדישין, ולא שלטין ולא אתחזון
מבי אתי צפרא, ואינון (7) מסטרא דאינון חמרי גרדיני נימוסין דקאמרן.
דהא לית לך דרגין עלאין דלא אית בהו ימינא ושמאלא, רחמי ודינא,
דרגין על דרגין, קדישין מסטרא דקדושא ומסאבין מסטרא דמסאבא,
זכלהו דרגין על דרגין, אלין על אלין, וככל אתר דבקר דאברהם
אתער בעלמא, כלהו מתעברי ולה שליט, בגין דלית לון (8) קיימא
לקיימא בסטרא ימינא אלא בסטרא שמאלא • וקדשא בריך הוא

עבד

(6) היילות אורות כעלי דינים וכן גרדיני נימוסין הממונים על עובדי דת ונימוס בני העולם : (7) חמור הוא כח חוקף הדין שבתלבוים
אשר בסוד זה נאמר לא תהי' כשיר ובחמור יחזרו שלא לעייר חוקף הדין כעולם ואותן חמורים הם כחות הדין ההם ואלו גרדיני נימוסין
משקללים ומתאחזים מהם ובהם :

עבד ימא וליליא, לאנהגא כל חד וחד לסטריה כדקא חזי ליה זבאח
 חולקיהון דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי רבי חייא פתח ואמר
 (מלכ"ו ג') וזרחת לכו יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה תא חזי
 זמין קדשא בריך הוא לאנהרא לון לישראל, הרוא שמשא דגניז
 קדשא בריך הוא מיומא דאתברי עלמא, דגנו קדשא בריך הוא מקמי
 רשעי דעלמא במרה דכתיב (וי"ב ל"ה) וימנע מרשעים אורם, והרוא
 נהורא גניז ליה קדשא בריך הוא, דכד נפק בקדמיתא הוה נהיר
 מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא, כיון דאסתכל כדריה דאנוש וכדריה
 דמבול וכדריה דפלגה, ובכל אינון חייבייא, גניז ליה להרוא נהורא
 כיון דאתא יעקב ואתא בק בהרוא ממנא רברבא דעשו, ואכיש ליה
 כירכא דיליה ויהו גבי, כדן מה כתיב ויזרח לו השמש, מאן שמש
 הרוא שמשא דגניז, בגין דאית ביה אסורתא לאתסאה ליה
 מארכובתיה * ולכתר אתסי בהרוא שמשא דכתיב (כדל"ז ג') ויבא
 יעקב שלם * שלם בגופיה דאתסי, ועל דא זמין קדשא בריך הוא
 לגלאה ההוא שמשא ולאנהרא ליה לישראל דכתיב וזרחת לכו
 יראי שמי שמש צדקה, מאי שמש צדקה, דא שמשא דיעקב דאתסי
 ביה * ומרפא בכנפיה, דבההוא שמשא יתסון כלהו. בגין דהא בזמנא
 דיקומון ישראל מעפרא, במה חגרין וכמה סומין יהון בהון, וכדן קדשא
 בריך הוא נהיר לון הרוא שמשא לאתסאה בה דכתיב ומרפא
 בכנפיה * וכדן יתנהיר ההוא שמשא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא
 ולישראל יהא אסותא, ועמין עובדי עבודה זרה ביה יתוקרון * אבל
 לישראל מה כתיב (ישע"ה כ"ח) אז יבקע בשחר אורך וארוכתך מהררה
 תצמח והלך דפניך צדקה כבוד * יאספך * אהדרנא למילי קדמאי :
 וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב וגומר רבי יצחק פתח
 (מ"ב ס') והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רבים כטרל
 מאת * ברביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא יחל לבני אדם *
 תא חזי בכל יומא ויומא כד נהורא סלקא, אתער חד ציפרא באילנא
 דגנתא דערן וקרי תלת זמנין, ושרביטא אודקף וברווא קרי בחיל
 לכוון אמרין (ה) הורמני דבוריירי, מאן מנכוז דחמי ולא חמי, דקיימי

בעלמא

(ה) תשעים סמואלים ככתי ארס נקדף טו כי מלמ כ"כר' סוף מקום שפנידים כי חיות ועוסות או רבים וכל א' לפי עניינה וחכם משי' ס' חותף
 ב"מין

בעלמא ולא ידעי על מה קיימי, לא משגיחין ביקרא דמאריהון.
 (ה"ד ע"ב) אורייתא קיימא קמיהו ולא משתדלי בה, טב לון דלא אתברון,
 על מה יקומון בלא סכלתנונוי לון כד יתערון יומי דרע עלייהו ויטרדון
 להון מעלמא. מאן אינון יומין דרע, אי סלקא דעתך דאינון יומי
 דסיבון, לאו הכי, דהא יומי דסיבון אי זכה בכנין ובני כנין, יומי דטב
 אינון. מאן אינון יומין דרע, אלא אינון כמה דאתמר דכתיב (קס"ח י"ב)
 וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה, לאו
 אינון יומין דסיבון. אלא הוא דמלה, כד ברא קדשא בריך הוא עלמא
 ברא ליה באתון דאורייתא, וכל את ואת עאלת קמיה, עד דאתקיימו
 בלהו אתון באת בי"ת. וכל אינון אלפא ביתות דאתגלגלו אתון,
 בלהו קיימי (בלהו) למברי עלמא. בין דאתגלגלו ואתחברו תרין
 אתון אלין (ה) ט"ת ר"ש כחדא, סלקא ט"ת ולא אתי"שבת, עד
 דגער בה קדשא בריך הוא ואמר לה, ט"ת ט"ת על מה את סלקא ולא
 אתי"שבת ברוכתיך, אמרה קמיה וכי עבדת לי למחוי את ברישא
 דטוב, דהא אורייתא פתח בי כי טוב, היך אנא מתחברא לאתי"שבת
 באת רע. אמר לה טוב לאתריך, דהא את צריך לה, דהא בר נש
 דאנא בעי למברי בכון, תרוויכו אתכליל כחדא ויתברי, אבל את
 לימינא ואיהו לשמאלא. וכדין תבו ואתי"שבו דא ברא כחדא. כההיא
 שעתא פריש לון קדשא בריך הוא, וברא לון לכל חד וחד יומין וישגין
 ידיען, אלין לימינא ואלין לשמאלא. אלין דימינא אתקרון ימי הטוב,
 ואלין דשמאלא אקרון ימי הרעה. ועל דא אמר שלמה עד אשר לא
 יבאו ימי הרעה, דאלין מסחרין ליה לבר נש בחובוי דאיהו עבד, בין
 דאתברון יומין דטוב, ויומין דרע, בין תבו ואתי"שבו לאתכללא בהו
 בבר נש, ובגיני כך אמר דוד (תהלים מ"ט) למה אירא בימי רע עון עקבי
 יסובני, ימי רע ודאי. ורוא דא אלין אקרון ימי רעב שנין דרעב, ואלין
 אקרון ימי שבע שני שבע. ורוא דמלה, דלא לאפקא מפועא דברית
 קרישא ביומי רע, בשנת הרעב. וכגין כך יוסף דאיהו רוא דברית

סתים

כדמנין הכיבדי אהר בני ארס טלודים כסס בארז' ומלודס פרוסס על כל חאיים וסארים פמושלס כסס נקראים חרמני וכיבדי ולסס יולא
 הכדו מלון מנכין וכו' כמכיל' וכו' כ' חארים בעלי חרמנא וסילענא דכוריידי פי' חמבורדים לסיות כעלי ממסלס חרמנא :
 (f) כדמסרס ולייל וחתחכדות סוה כל כסור דל'א סעדים פנים וקחור כנו' כס' כל'כ מתחלף ח'פ כ'ע נ'ס ר'ן ח'ס ו'ל וך ח'י ל'ת ק'ס
 ט'ד ס'י ט'ר כ'חור ז'ס' ו'חא'ס פ'י כ'א'כ ד'ל'ל כ'ס מ'ס'ים ט'ר י'ש כ'ת לפי סא'כ וזת כעזא מפסיקת החלפוס כדכור :

סתים מבוועיה בשנת הרעב, ולא יהי ליה דוכתא לאסגא באעלמא •
 ובגין דא בעי ליה לבר נש דבר שלטא שנת הרעב, דיסתים מבוועא
 דברית קדישא דיליה, בגין דלא יהיב ליה דוכתא לאסגא באעלמא •
 רבי שמעון אמר רזא דא איהו רזא עלאה, בההיא שנת הרעב כיון
 דאיהי שלטא בעי לאסתמא מבוועיה • בגין דאי לא סתים ליה גרים
 לאמשבא רוחא לההוא ולרא מההוא סטרא • ויהיב דוכתא לההוא
 סטרא למפשי בעלמא, סטרא דמסאבא בסטרא דקודשא ותו רזא
 דכתיב (מסעי ל) תחת שלש רגזה ארץ וגומר • ובגין כך יוסף צדיקא
 רזא דברית, סליק וסתים מבוועיה בשנת הרעב, דלא לאתערבא
 בהרה כלל ולמיהב לה דוכתא • ומאן דאפתח מבוועיה בההוא זמנא
 עליה כתיב (סוטה ה) ב"י בגדו כי בגים זרים ילדו עתה יאכלם וגומר •
 דהא אלין אקרון בגים זרים ודאי, ב"י בגדו ודאי, ובגין כך זכארה
 חולקיהון דישראל קדישין, דלא אחלפו דוכתא קדישא בדוכתא
 מסאבא, ועל דא כתיב וליוסף יולד שני בגים כטרם תכא שנת הרעב
 דהא מההוא זמנא דשלטא שנת הרעב, אסתים מבוועיה וסליק מקוריה
 דלא למיהב בגין לסטרא מסאבא, ולא לאחלפא דוכתא דקודשא
 בדוכתא דמסאבא • ובעי בר נש לחבאה למריה דקודשא כד ייתי
 וישלוט, בדכתיב (ישעיה ט) וחכיתי ל"י המסתיר פניו מבית יעקב וקניתי
 לו • זכאין אינון צדיקא דירעין אורחוי דקדשא בריך הוה וגמרי
 פקודי דאורייתא למיהך בהו דכתיב (סוטה יד) כי ישרים דרכי יי
 וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם • וכתיב (דברים יד) ואתם הדבקים
 ב"י אלהיכם חיים כלכם היום ל"ג וכתוב (ויקרא כ) והתקדשתם והייתם
 קדושים כי קדוש אני • דהא קדשא בריך הוא בעא לקדשא להו לישרא
 (ד"ד ע"ב) בכלא, ולא יהא לון בסטרא דמסאבא כלום] [תא חזי כד
 סטרא דא שלטא בעלמא, לא אצטריך ליה לבר נש לאתחזאה בשוקא
 קמיה, בגין דיכיל לנזקא ואתייהיב ליה רשותא לחבלא • ותא חזי
 כיעקב מה כתיב ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, דלא בעי לאתחזאה
 קמיה] ובגין דא קדשא בריך הוא אזהר להו לישראל לאתקדשא
 במה דאתמר (ד"ה דכתיב) והייתם קדושים כי קדוש אני מאן אני, דא
 קדשא בריך הוא מלכות שמים קדישא • מלכותא אחרא דעובדי

עבודה זרה אקרי אחר דכתיב (שמות ל"ד) בי לא תשתחוה לאל אחר כי
 יי קנא שמו • ותא חזי אני, שלטנו דעלמא דין ועלמא דאתי וכלא ביה
 תלייא • אחר, סטרא מסאבא, אחר סטרא אחרא בסטרא מסאבא,
 שולטנו דיליה כהאי עלמא ולית ליה בעלמא דאתי כלום • ובגין דא
 מאן דאתדבק כהאי אני, אית ליה חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי,
 ומאן דאתדבק כהאי אחר, אתאביד מהאי עלמא ולית ליה חולקא
 בעלמא דאתי, ואית ליה חולקא כהאי עלמא במסאבו, בגין דההוא
 מלכות אחרא עובדי עבודה זרה, כמה אינון (6) תריסין גרדינין ממנין
 ביה לשלטה כהאי עלמא • ובגין כך אלישע אחר, דנחת ואתדבק
 כהאי דגא, אתטריד מההוא עלמא דאתי, ולא אתייהיב ליה רשו
 למהדר בתיוכתא, ואתטריד מההוא עלמא ועל דא אקרי אחר • ובגין
 כך בעי בר נש לאתפרשא מכל סטרין, דלית לאסתאבא כההוא •
 סטרא למזבי כהאי עלמא ובעלמא דאתי, ועל דא דא כרבה ודא •
 קללה, דא שבע ודא רעב, כלא כהפוכא דא מן דא והא אוקימנא •
 ובגין כך כההוא זמנא דשנת הרעב, לית ליה לכר נש לאתחוארה
 בשוקא, ולא לאפתחא מבוועיה לאולדא למיהב בגין לאל אחר והא
 אתמר • זבאה איהו בר נש דאסתמר למיהד באורח קשוט ולא תדבקא
 במריה תריר, דכתיב וכו תדבק (ובכתיב (רכיוס י) את יי אליהד תירא אוהו העבוד
 וכו תדבק) ובשמו תשבע • וכו תשבע לא כתיב, אלא ובשמו. מאי
 תשבע כמה דאוקימנא למהוי מתדבק כדא דמהימנותא • שבעה
 דרגין לעילא עלאין על כלא רוא דשלימו דמהימנותא ורוא דשבעה
 דרגין דלתתא מניירו, דאינון חבורא חד וקשורא חד אלין באלין
 למהוי כלהו חד. ובגין כך כתיב שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה
 עשר יום, וכלא חד וקשורא חד, ועל דא כתיב ובשמו תשבע מעילא
 ומתתא זבאה איהו זמאן. דוכי לאתדבקא ביה כקדשא בריך הוא
 בדקא יאות • זבאה הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי דקדשא בריך
 הוא פתח ליה אוצרין טבין קדישין בשעתא דאצטריך לקבלא
 צלותיה • בדא (6) דמאן דמייחד אלין באלין עליה כתיב) (סס כ"ח) יפתח
 יי לך את אוצרו הטוב את השמים, אלין אוצרין דלעילא ותתא •

שבעת

(6) כגלי תריסין עלוהי הרין הממונים על בני העולם :

שבעת ימים ושבעת ימים כלהו חד, דכתיב את אוצרו הטוב את השמים, אוצרו חד, ואיהו את השמים, (וכריס ד') שבעה ושבעה מוצקות ואינון חד • רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא, אדרהבי חמו חד בר נש דהוה אתי מתעטף בעטופא דמצוה, וכלי זיינין (ב) קטורין תחותוי • אמר רבי חייא בר נש דין חד מתרין אית ביה • או זכאה שלים איהו • או לרמאה (את) בני עלמא איהו • אמר ליה רבי יוסי הוה חסידי עליונים אמרו הו דן לכל בר נש לזכו • והא תנינן בר נש דנפיק לארחא יתכוון לתלת מלון, (ג) לדורון, לקרבא, לצלותא, מנלן מעקב, דהא לתלת אלון אתכוון, ווריו גרמיה לדורון, לקרבא, לצלותא • והאיבר נש אזיל בארחא איהו, הא ביה עטופא דמצוה לצלותא • והא ביה כלי זיינין לקרבא, כיון דתרין אלון אית ביה, תליתאה לא למדרף אבתרה • בר קריב לגבייהו יהבו ליה שלם ולא אתיב לון • אמר רבי חייא הא חד מאינון דר"ס ע"ה) תרין דאתחווין למהוי ביה לית ביה, דהא לא אתקין גרמיה לדורון, ובדורון שלמא כליל ביה • אמר רבי יוסי דילמא איהו משתדל בצלותיה, או מרחיש תלמודיה, בגין דלא יעקר ליה • אולו כחדא ולא מליל ההוא בר נש בהדיהו • לבתר אשתמיטור רבי חייא ורבי יוסי ואשתדלו באורייתא • כיון דחמא ההוא בר נש דהוו משתדלי באורייתא קריב לגבייהו ויהיב לון שלם • אמר לון רבותי, במה חשדתון לי כד יהביתו לי שלם ולא אתיבנא לכו • אמר ליה רבי יוסי דילמא צלותא הוית אמר, או מרחיש בתלמודך • אמר לון קדשא בריך הוא ידן לכו לכף זכו, אבל אימא לכו יומא חד הוינא אזיל בארחא, אשכחנא חד בר נש ואקדימנא ליה שלם, וההוא גברא הוה ליסטים וקם עלי וציער לי, ואלמלא דאתתקפנא ביה אצטערנא • מההוא יומא גדרנא דלא לאקדמא שלם בר לבר נש זכאה, אלא אי ידענא ביה בקדמיתא, בגין דיכיל לצערא רי ויתתקף בי בחילא, בגין דאסיר לאקדמא שלם לבר נש חייבא דכתיב (ישעיה מ"ח) אין שלום אמר יי לרשעים • וההיא שעתא דחמינא לכו ויהביתו לי שלם ולא אותיבנא לכו, חשידנא לכו, בגין דלא (ג) חמינא

ככו

(ה) וכגו ויין קטורין וחגורים תחזיו : (כ) וזו רמו סכאון בעל דרוסא לר' לפניו יס'ן זקק ר"ח ללוחז דדיון קרבא כי ג' אלה טרין לפסח ססולך כדרך 'מאין' : (ג) ספריו סרמ'ל להוכיח מכאן כגד סאר' ז'ל שצריך ללכוז טולית קטן ממעל למלכוזיס • וזאין זו רחיה דסכא איירי בטולית גדול דחייבו כגד בעל ד' כנעיס סכן סיס מכתבם לזיין מלכוזיסם שזיו חייבים בטולית דר"ח יר'י לל סיו לסס כגדים טליונים כראשית 87 פו

בכו מצוה דאתחוי לבר, והוינא כמו בן מהדר תלמודא • אבל
השתא דחמינא בכו דאתון זכאין, הא ארחא מתתקנא קדמי • פתח
ואמר (תהלים ע"ג) מזמור לאסף אך טוב לישראל אלהים לברי לבב •
תא חזי קדשא בריך הוא עבד ימינא ועבד שמאלא לאנהגא עלמא,
חד אקרי טוב וחד אקרי רע • ובתרין אלין אתכליל בר נש ואתקריב
בכלא • וההוא רע דאיהו שמאלא, אתכלילו ביה עמין עובדי עבודה
זרה ואתייהיב בסטרא דילהון, כגין דאינון ערלי לפא וערלי בשרא
ולאסתאבא ביה, אבל בישראל מה כתיב אך טוב לישראל • ואי
תימא לכלהו • לאו, אלא לאינון דלא אסתאבו בהדי ההוא רע דכתיב
לברי לבב, כגין דדא טוב ודא רע, טוב לישראל בלחודייהו, ורע לעמין
עובדי עבודה זרה, אך טוב לישראל, כגין לאתדבקא ביה, וכהאי
אתדבקן ישראל ברזא עלאה, ברזא דמהימנותא, למרוי כלא חד •
אמר רבי יוסי זכאין אנן דלא שבשנא כך, והא קדשא בריך הוא
שדרך לגבן • אמר רבי יוסי כגין דטוב הוא לישראל, ישראל אית
לון חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי למחמי עינא בעינא חיוז יקרה כמה
דכתיב (ישעיה כ"ב) כי עין בעין יראו בשוב י ציון ברוך י לעולם אמן ואמן :

פרשת ויגש

ויגש אליו יהודה וגומר. רבי אלעזר פתח (ישעיה ס"ג) כי אתה אבינו
כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה י אבינו גואלנו
מעולם שמך, האי קרא אוקמוה • אבל תא חזי כד ברא קדשא בריך
הוא עלמא, כל יומא ויומא עביד עבידתא, כדקא חזי בכל יומא ויומא
כמה דאצטריך, בין דאתא יומא שתיתאה ואצטריך למכרי אדם,
אתת אורייתא קמי קדשא בריך הוא ואמרה קמיה, האי אדם דאת
(יר"ם ע"ג) בעי למכרי זמין הוא לארנזא קמך, אלמלא לא תאריך רוגזך
טב ליה דלא יתכרי • אמר לה קדשא בריך הוא וכי (ב) למגנא
אתקרינא אך אפים, אלא כלא באורייתא אתברי, וכלא באורייתא
אשתכלל

תיבכים בלבוש : רמ"ג כ"י (וכן נראה דמסוף יודחי חזי מעטף עטופא דמלום וכן אמרו אח"ך חזי כיוס עטופא דמלום וזה מורס שסיס לו
פליח גדול ומ"ג דלא חמינא לכו מלוח דאתחזי לבר סייכו כמ"ג דרמ"ג : אי"כ אטיילו כפי סי' סרמר"ל דסוף פליח קעון בוסגיס סחכדיים סיטי
פליציות ארובים ומתחזי לכר אכרי שלוכשו פחת סכדיים ודכרי רכיבו סאי' זל"ל אינון טרייכים סוקק - מא"י : (ג) לחגס :

אשתכלל, כגין דעד לא ברא קדשא בריך הוא, עלמא, (6) אתון כל
 אתון קמיה, ועאלו כל חד וחד למפרע. עאלת תיו אמרה קמיה
 רעותך למברי בי עלמא, אמר ליה לאו, דבך זמינן במה צדיקיי
 לממת דכתיב (יחזקאל ט"ו) והתוית תיו על מצחורת האנשים וגומר.
 ותנינן דכתיב וממקדשי תחלו. אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי.
 וכגין כך עלמא לא יתברי כך. עאלו תלת אתון שין קוף ריש, כל
 חד וחד בלחודו. אמר ליהווקדשא בריך הוא, לאו אתון כדאי
 למברי ככו עלמא, דהא אתון אתון דאתקרי ככו שקר, ושקר לאו
 איהו כדאי למיקם קמאי והא אוקמוה. ועאלו פא צדי וכן כלהו,
 עד דמטו אתון לאת כ"ף. כיון דנחת כ"ף מעל כתרא, אודעונו
 עלאי ותתאי וכולי. עד דאתקיים כלא כאת ביית דאיהי סימן ברכה,
 ובה אשתכלל עלמא ואתברי. ואי תימא דאלף איהו רישא דכל
 אינון אתון, (לא) יאורת איהו. אלא כגין דאתקרי בה ארור. (וכגין
 דאתקרי בה ארור) כגין דא לא אתברי בה עלמא. ואף על גב דאלף
 איהי את (3) דרזא עלאה, כגין דלא למיהב דוכתא לסטרא אחריה
 דאקרי ארור, לא אתברי בה עלמא. ואשתכלל כביית עלמא. ובה
 אתברי. תא חזי בי אתה אבינו, כגין דהאי עלמא כהאי דרגא
 אשתכלל ואתברי, ובר גיש ביה אתברי ונפק לעלמא. כי אברהם
 לא ידענו, דהא אף על גב דביה קיומא דעלמא, לא אשתדר עלן
 במה דאשתדר על ישמעאל דאמר (בראשית י"ו) לו ישמעאל יהיה
 לפניך. וישראל לא יכידנו, כגין דכל ברבאן דאצטריך לכרכא לבנו,
 שבק להאי דרגא לכרכא כלהו. אתה יי אבינו, דהא אנת קיימא עלן
 תדיר לכרכא ולאשגחא עלן, כאבא דאשגח על בנין בכל מה
 דאצטריך לון. גואלנו מעולם שמך, דהא אנת הוא גואל, דהכי אתקרי
 המלאך הגואל, ודא גואלנו מעולם שמך, שמך ודאי. תנינן אין מפסיקין
 בין גאולה לתפלה, במה דלא מפסיקין בין תפלה של יד לתפלה של
 ראש, דבעי למחזי דכלא חד והא אוקמוה. רבי יצחק ורבי יהודה
 הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא. אמר רבי יצחק לרבי יהודה

הא

(1) ככנסו כל סאחיות לבני טע" כסוד תשי"ק כולגיל כמקדמס דף כ' ע"כ בלוחיות דרב סמכותא סכא (ועטס שגכסו)
 למפרע מפל סככו וחזרו הקמס כיושר כמדת חמסס ע' סיקונים ע"ד כ' ומ"ש עליו כס' כ"מ : (כ) ר"ל שלחמסס ו' וכ' וידיו רמס
 סס סיי"ס חסמס כלס' גם' עליגח רמס לכח' כ' והיו' רומס לחג' וחיו'ד מחמחונס כס' וקוד מחמחון אל יוד מחמחונס מ' י"ח :

הַא תַּנִּינן דְּכַד בְּרַא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵמָא עֵבֶד עֲלֵמָא תַתָּאָה כְּגוֹנָא
 דְּעֲלֵמָא עֲלֵאָה, וְכֵלָּא דָּא לְקַבֵּל דָּא (ר"ט מ"ז) כְּגִין לְמַהוּ דָּא לְקַבֵּל דָּא
 וְאִיהוּ יְקָרִיה לְעֵלָּא וְתַתָּא • אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הֵכִי הוּא וְדָא, וְכֵרָה
 אָדָם עַל כֵּלָּא דְרָא הוּנָה דְכַתִּיב (שְׁעִים מ"ה) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם
 עָלֶיהָ בְּרַאתִי, אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְדָא, מֵאִי טַעֲמָא עֲשִׂיתִי אֶרֶץ, כְּגִין
 דְּאָדָם עָלֶיהָ בְּרַאתִי, דְּאִיהוּ קִיּוּמָא דְּעֲלֵמָא לְמַהוּ כֵּלָּא בְּשִׁלְמוֹ חָד •
 פִּתְחָ וְאָמַר (ס"ט מ"ב) כֹּה אָמַר הָאֵל " בּוֹרָא הַשְּׁמַיִם וְנוֹטִיהֶם רוֹקַע
 הָאֶרֶץ וְצִאֲצִיאָהּ נוֹתֵן נִשְׁמָה לְעַם עָלֶיהָ וְרוּחַ לְהוֹלְכִים בָּהּ • הָאִי קְרָא
 אוֹקְמוּהָ • אֲבָל כֹּה אָמַר הָאֵל " בּוֹרָא הַשְּׁמַיִם וְנוֹטִיהֶם, דָּא קְדִישָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא לְעֵלָּא, דְּאִיהוּ בּוֹרָא הַשְּׁמַיִם וְאַתְקִין לִיה תְּדִיר בְּכֹל
 זְמָנָא • רוֹקַע הָאֶרֶץ וְצִאֲצִיאָהּ, דָּא אֶרְעָא קְדִישָׁא צְרוּרָא דְחַי • נוֹתֵן
 נִשְׁמָה לְעַם עָלֶיהָ • (הָאֶרֶץ) דָּא הִיא דִּיהָבָא נִשְׁמָה וְגוֹמַר, אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק כֵּלָּא אִיהוּ לְעֵלָּא, דְּהָא מִתְּמִן נִפְקָא נִשְׁמָתָא דְחַי לְהָאִי אֶרֶץ •
 וְהָאִי אֶרֶץ נִקְטָא נִשְׁמָתָא לְמִיָּהֵב לְכֵלָּא, כְּגִין דְּהָהוּא נְהַר דְּנָגִיד וְנִפְקָא
 אִיהוּ יְהִיב וְעִיִּל נִשְׁמָתִין לְהָאִי אֶרֶץ, וְאִיהוּ נִקְטָא לֹן וְיְהָבָא לְכֵלָּא •
 תָּא חֲזִי כַּד בְּרַא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לִיה לְאָדָם, אֲכַנִּישׁ עֲפָרִיה מֵאֶרְבַּע
 סְטַרִין דְּעֲלֵמָא, וְעֵבֶד גְּרַמְיָה בְּאַתְר דְּמִקְדִּישָׁא לְתַתָּא, וְאִמְשִׁךְ עָלֶיהָ
 נִשְׁמָתָא דְחַי מִבֵּי מִקְדִּישָׁא לְעֵלָּא, וְנִשְׁמָתָא אִיהוּ כְּלִילָא בְּתַלְתָּ
 דְּרַגִין, וְעַל דָּא (ר"ז ע"ב) תַּלְתָּ שְׁמַהֵן אֵינֻן לְנִשְׁמָתָא, כְּגוֹנָא דְּרֹזָא עֲלֵאָה
 נִפְשֵׁי רֹחַ נִשְׁמָה • נִפְשֵׁי דָּא אוֹקְמוּהָ דְּאִיהוּ תַתָּא מְכֵלָּא • רֹחַ
 אִיהוּ קִיּוּמָא דְּשִׁלְטָא עַל נִפְשֵׁי, וְאִיהוּ דְּרַגָּא עֲלֵאָה עָלֶיהָ, לְקִיּוּמָא עָלֶיהָ
 כֵּלָּא כְּדָקָא חֲזִי • נִשְׁמָה, אִיהוּ קִיּוּמָא עֲלֵאָה עַל כֵּלָּא וְשִׁלְטָא עַל
 כֵּלָּא, דְּרַגָּא קְדִישָׁא עֲלֵאָה עַל כֵּלָּהּ. וְאֵלִין תַּלְתָּ דְּרַגִין כְּלִילֵן בְּהוּ
 כְּבִנֵי נִשָּׂא, לֵאִינֻן דְּזִבְאֵן לְפּוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיהוּן • דְּהָא בְּקִדְמִיתָא אִית
 בֵּיה נִפְשֵׁי, וְאִיהוּ תְּקוּנָא קְדִישָׁא לְאַתְתְּקֵנָא בְּהַ בְּרַשׁ, כִּיּוּן דְּאִתִּי כַּד
 נִשׁ לְאַתְדַּכְּבָּא, כְּהָאִי דְּרַגָּא אֲתַתְּקֵן לְאַתְעֲטְרָא כְּרוּחַ, דְּאִיהוּ דְּרַגָּא
 קְדִישָׁא דְּשִׁרְיָא עַל נִפְשֵׁי, לְאַתְעֲטְרָא בֵּיה כַּד נִשׁ הֵהוּהוּ דְּזִבְ. כִּיּוּן
 דְּאַסְתְּלֵק בְּהוּ כְּנִפְשֵׁי וְרוּחַ, וְעָאֵל וְאַתְתְּקֵן בְּפּוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיהָ כְּדָקָא
 יָאוּת, כְּדִין שְׁרִיָּא עָלֶיהָ נִשְׁמָה, דְּרַגָּא עֲלֵאָה קְדִישָׁא דְּשִׁלְטָא עַל כֵּלָּא,
 כְּגִין לְאַתְעֲטְרָא בְּרַגָּא עֲלֵאָה קְדִישָׁא, וְכִדִּין אִיהוּ שְׁלִימָא דְּכֵלָּא,

שלים בכל סטרין למזבי לעלמא דאתו, ואיהו רחמא דקדשא בריך
הוא כמה דאת אמר (משלי ח') להנחיל אוהבי יש, מאן אינון אוהבי, אלין
אינון דנשמתא קדישא בהו. אמר רבי יהודה אי הכי הוה כתיב
(כרמסית ו') כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגומר. אמר ליה הכי הוא ודאי,
דהא ליה אשתאר בהו (עיין בסוף הספר סימן כ') מפל אינון דהוו ברוו
נשמתא קדישא, כגון חנוך ירד וכלהו צדיקייא, כגין לאגנא על ארעא
דלא ישתצי בגינייהו הדא הוא דכתיב כל אשר נשמת רוח חיים
באפיו מפל אשר בחרבה מתו. כבר מתו ואסתלקו מעלמא, ולא
אשתאר מנהון מאן דיגין על עלמא ביהווא זמנא. תא חזי כלא אינון
דרגין אלין על אלין, גפש רוח נשמה דרגא על דרגא, נפש בקדמיתא
ואיהו דרגא תתאה בדקאמרן. רוח, לבתר דשרייא על גפש וקיימא
ערה. נשמה, דרגא דסלקא על כלא ואוקמוה. נפש, דא גפש דוד,
ואיהו דקיימא לקבלא גפש מדהווא נהר דנגיד ונפיק. רוח, דא רוח
דקיימא עליה ונפש, ולית קיומא לגפש אלא ברוח, ודא איהו רוח
דשרייא בין אשא ומייא, ומהבא אתון האי גפש. רוח, קיימא בקיומא
דרגא אחרא עלאה דאקרי נשמה, דהא מתמן נפקי נפש ורוח, ומתמן
אתון רוח. וכד נטיל רוח, כדין נטלא גפש וכלא חד ואתקריב דא
בדא. גפש אתקריב ברוח. ורוח אתקריב בגשמה וכלא חד. תא
חזי ויגש אליו, תקרובתא דעלמא בעלמא, לאתאחדא דא בדא למהוי
כלא חד. כגין דיהודה איהו מלך ויוסף מלך, אתקריבו דא בדא
ואתאחדו דא בדא. רבי יהודה פתח ואמר (פסלים ע"ה) כי הנרה
המלכים נועדו דא יהודה ויוסף, כגין דתרוייהו מלכים ואתקריבו דא
בדא, לאתוכחא תרוייהו כחדא. כגין דיהודה אתערב ביה בכנימן
והוה ערב לגביה דאבוי ביה בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ועל דא
אתקריב קמיה דיוסף לאתוכחא עמיה על עסקא דכנימן, דלא למהוי
(ה) כנדרוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי כמה דאת אמר (כרמסית ע"ג) אנכי
אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי
לך כל הימים, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ועל דא כי הנה המלכים

נועדו

(פ) פי רסוף סוכר כך וכחללת כנימן פטור ועגור אכל לא כשגור עד שחפלה מרגע' עליו כמ"ל ולסבין סוד רבי ואך יעקב אבי"ה לא
חזירו וכו' נמ"ל ר"ר ח' חלף חדרת - פא"ל :

נועדו עברו יחדו, אתרגיוזו כחדא ואתרגיוזו דא כדא כגיניה דבנימין.
 מה כתיב המה ראו בן תמהו נכהלו נחפזו רעדה אחזתם שם, לכל
 אינון דהוּו תמן (לכלהו שאר שבטין דהוּו תמן) חיל פילודה, כגין
 דהוּו דחלין לקטלא ולא תקטלא, וכלא כגיניה דבנימין * (ר"א טון יס מה
 כתיב בן תמהו נכהלו נחפזו וכלא כגיניה) דהא יוסף אזרכן כגיניה
 דיהודה, ואתאכיר מאבוי * והשתא אתערב ביה כבנימין ודחיל דלא
 יתאכיר, וכגין כך ויגש אליו יהודה * דכר אחר כי הנה המלכים
 נועדו, דא יהודה ויוסף (ר"ו ע"ב) דאזדמנו לאתווכחא דא עם דא,
 לאתווכחא תרווייהו כחדא, כגין דיהודה הוה מלך ויוסף הוה מלך,
 ותרווייהו אתו כחדא לאתווכחא דא עם דא, דא על בנימין ודא על
 בנימין * כי הנה המלכים, אמר רבי יהודה רזא דמהימנותא הכא,
 דהא כד רעותא אשתבח וקשורא אתעטר כחדא, כדן תרין עלמין
 מתקשרין כחדא ואזדמנן כחדא, דא לאפתחא אוצרא, ודא ללקטא
 ולמכנש בגויה, וכדן כי הנה המלכים נועדו, תרין עלמין קדישין
 עלמא עלאה ועלמא תתאה * (ב) עברו יחדו, רזא דמלה דכד מתחברן
 כחדא כדן עברו יחדו, כגין דכל חובין דעלמא לא אתעברן לאתפייא עד
 דמתחברן כחדא כדכתיב (מכס"ו) ועובר על פשעו, על דא עברו יחדו עברו
 אינון חובין ואתכפרו, כגין דהא כדן כל אנפין נהירין וכל חובין
 אתעברו רבי חייא אמר רזא דא בתקונא דקרבנא איהו, דהא כד
 קרבנא אתקריב, וכלא מסתפקין כל חד וחד בדקא חזי ליה, כדן
 אתקשר בלא כחדא וכל אנפין נהירין, וקשורא חד אשתבח, וכדן
 המלכים נועדו ואזדמנו כחדא לכפרא על חובין ולאעברא עליהו *
 וכדן המלכים נועדו ואתקשרו כחדא. עברו יחדו, לאנהרא כל אנפין
 ולמהוי בלא רעותא חדא * המה ראו בן תמהו, סלקא דעתך דאינון
 מלכים, אלא אלין מאריהון דדינין דחרוה דילהון למעבד ההוא דינא
 דאתפקדו עליה * וכדן כד מלכים אזדמנו תרווייהו ברעותא חדא,
 כדן המה ראו ההוא רעותא דתרין עלמין, בן תמהו נכהלו נחפזו
 כגין דכלהו מארי דדינא, אתפייין ומתעברן מעלמא ולא יכלי לשלטאה,
 וכדן מתעברין קיומיהון ומעברין שולטנהון * רבי אלעזר אמר :

ויגש

ויגש אליו יהודה • מאי טעמא • יהודה, בגין דהכי אצטריך דאירו:
 ערב כמה דאת אמר כי עבדך ערב את הנער • ורוא דמלה,
 יהודה ויוסף הכי אצטריך לאתקרבא כחדא, בגין דיוסף איהו צדיק
 יהודה איהו מלך, ועל דא ויגש אליו יהודה, בגין דקורבא דילרוזן
 דאתקריבו כחדא גרם כמה טבין לעלמא, גרם שלמא לכלהו שבטין,
 גרם שלמא בינייהו, גרם ליעקב דאתקיים • רוחא דיליה כמה דאת
 אמר (כחצית מ"ס) ותחי רוח יעקב אביהם • ועל דא קריבו דדא עם
 דא אצטריך בכלהו סטרין לעילא ותתא • רבי אבא פרתח ואמר
 (תלמי מ"ח) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך
 רב • האי קרא רזא דמהימנותא איהו • יפה נוף, דא איהו יוסף הצדיק
 דכתיב ביה ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה, משוש כל הארץ, איהו
 חדרו וחירו לעילא ותתא • הר ציון ירכתי צפון, בגין דבחולקיה קאים
 משכנא דשילה • הר ציון, דא ירושלים • ירכתי צפון, הכי הוה ודאי
 לעילא ותתא • קרית מלך רב, אתר איהו מתקנא לקביל מלך רב דא
 מלכא עלאה דכלא קדש הקדשים, דהא מתמן אתי'א כל נהירו וכל
 ברבאן וכל חירו דכלא, דהא מתמן נהרין כל אנפיו וכי מקדשא
 אתברכא מתמן • וכד איהו מתברכא מתמן, נפקי ברבאן לכל עלמא,
 דהא כל עלמא מתמן אתברכא • רבי יהודה ורבי יוסי (י) אערעו
 בכפר חנן, עד דהוו יתבי בי אושפזייהו, אתא חד בר נש וחד מטולא
 דחמרא קמיה ועאל בביתא • אדהכי אמר רבי יהודה לרבי יוסי הא
 תנינן, דרוד מלכא הוה מתנמנס כסוס ושינתיה זעיר • היך הוה קם
 בפלגות ליליא, האי שיעורא זעיר איהו, ולא הוה אתער אפילו בתלתות
 ליליא • אמר ליה בשעתא דעאל ליליא הוה יתיב עם כל רבדבי
 ביתיה, ודאין דינא ועסיק במלי דאורייתא, (כ) ולבתר הוה נאים שינתיה
 עד פלגות ליליא, וקם בפלגות ליליא ואתער, ואשתדר בפולחנא
 דמאריה בשירין ותושבחן • אדהכי אמר (ד"ז ע"ב) ההוא בר נש וכי
 האי מלה דקאמריתו הכי הוא, רזא דמלה הבא, דהא דוד מלכא הי
 וקיים לעלם ולעלמי עלמין, ורוד מלכא הוה גטיר כל יומי דלא יטעם

טעם

(ה) פגעו יחד ככפר חנן ובתוך כך כל אחד מחד ומצוי לפניו והכנס בבית סאן-סאן: (כ) משמע שכתב לה הלילה ספק בחורו ובתחת
 ספק וספק בשירות ותשכחות וכו' ברבוא נ' כ' ל"מ כן ע"ב • א"ס

טעם מיתה, כגין דשינתא חד משייתין במיתה איהו, ודוד כגין דוכתיה
 דאיהו חי, לא הוה נאים אלא שיתין נשמי, (ב) דעד שיתין נשמי חסר
 חד איהו חי, (ג) מתמן ולהלאה טעים בר נש טעמא דמותא, ושלט
 (ד) ולא שליט) ביה סטרא דרוח מסאבא, ודא הוה נטיר דוד מלכא
 דלא יטעם טעמא דמותא, ולא ישלוט ביה סטרא דרוחא אחרא.
 כגין דשיתין נשמי חסר חד, איהו רוא דחיים דלעילא, עד שיתין נשמי
 דאינון שיתין (ה) חסר חד אינהו) נשמי עלאין, ואלין רוא דילהון
 דתליין כהון חי, ומכאן ולתתא רוא דמותא הוא. ועל דא דוד מלכא
 הוה משער שיעורא דליליא, כגין דיתקיים בחיים דלא ישלוט ביה
 טעמא דמותא. וכד אתפליג ליליא הוה מתקיים באתריה, כגין דכד
 אתער פלגו ליליא וכתרא קדישא אתער, בעא דלא לאשכחא ליה
 לרוד, מתקשר באתר אחרא באתר דמותא. (ו) כגין דכד אתפליג
 ליליא וקדושה עלאה אתער, ובר נש דנאים בערסיה לא אתער
 לאשגחא ביקרא דמריה, הא איהו אתקשר ברוא דמותא ומתדבק
 באתר אחרא. ועל דא דוד מלכא הוה קאים לאשגחא ביקרא
 דמריה תדיר, חי לגבי חי, ולא נאים בשינתא לטעמא טעמא דמותא.
 (ז) וכגין כך הוה מתנמנם כסוס שיתין נשמי ולא בשלימו. אתו רבי
 יהודה ורבי יוסי ונשקוהו, אמרו ליה מה שמך, אמר להון חזקיה, אמרו
 ליה יתיישר חילך ויתתקף אורייתך. יתיבו. אמר רבי יהודה הואיל
 (ח) ושרית אימא לן מהני רזין עלאין דקאמרת. פתח ואמר (מסלי ג) "
 בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. תא חזי כד ברא קדשא
 בריך הוא עלמא, חמא דלא יכיל לאתקיימא עד דברא אורייתא, כגין
 דמינה נפקין כל נמוסין עלאין ותתאין, ובה קיימי עלאי ותתאי הרא
 הוא דכתיב " בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה. דהא בחכמה
 קיימין כל קיומין דעלמא וכלהו נפקי מגוזה דכד אתר " בחכמה יסד
 ארץ, עלמא עלאה לא אתברי אלא מגו חכמה עלאה, ועלמא תתאה

לא

(א) פי כי מלכות סרוף שלב מ"ב כל א כלולה מי ושיבת מגבורה טמ וכחיה עשוית דמלכות יורדת מות ומגבורת טמלכות ע"ס
 : יורה אחמה ס' של נבחה ס' א"כ כ"ט בחינת חיים ונקודת אחרונה יורדת חייט א"ס : (ב) עירוב שאפילו יסתקע כשינס אינו יורד כי א"ס
 המדרגה האחת טעם מיתק ח"ט טעים ולא יותק : (ג) עירוב ריבין אחר חלות מתקשר במיתק אכל ס' כשמי אינו כי א"ס טעם מיתק ודלג
 כהמדרג' ומאי דק' לא חד אשכ' לשער ל"ט ל"ק דאשכ' על ידי כיונה או יחוד רמ'ו כ"י. וקני שמעתי מחכס א' שמנ' ס' כשמי ססוס וסס
 בחינת ס' זעם ודלג כהמדרג' ש"ט שסס שסס שסס מאין : (ד) ל"ט נקרא ס' ס' שהיו חיים ו"ס ס' ס' שנתן חיים כין ס' ל"ט כין סוף ס' כשמי
 נתחלס ס' אחרים ע"כ שהיו כאמלס א"ס : (ה) והתחלת לרבר סגד לני מסודות עליונים שאמרת :

לא אתברי אלא מגו חכמה תתאה וכלהו נפקן מגו חכמה עלאה
 ומגו חכמה תתאה • בוגן שמים בתכונה • בוגן מאי בוגן, אלא בוגן
 כל יומא ויומא ולא פסיק, ולא אתתקן בזמנא חדא אלא בכל יומא
 ויומא אתקין ליה, והיינו דא דכתיב (זכב כ"ו) ושמים לא זכו בעיני •
 וכי סלקא דעתך דגרועותא איהו משמים, אלא חשיבו משמים איהו
 בגין חביבו ורעו סניא, דקדשה בריך הוה רעי בהו וחכיבותיה
 לגביהון, דהא אף על גב דאיהו מתקין לון כל יומא ויומא, לא דמו
 בעיניו דאינון מתתקנן בדקא יאות, בגין דרחימותא דילהון לגביה,
 ורעותיה לאנהרא לון תדיר • בלא פסיקו, דהא עלמא דאחי אפיק
 נהורין זהירין כל יומא ויומא תדיר בלא פסיקו, בגין לאנהרא לון תדיר
 ועל דא לא זכו בעיניו • לא זכו בלחודו לא כתיב, אלא לא זכו
 בעיניו, ובגין כך בוגן שמים בתכונה מאן שמים, דא הוא רוא דאבהן,
 ורוא דאבהן דא הוה יעקב דאיהו כללא דילדון, בגין דיעקב
 תושבחתא דאבהן איהו, ואיהו קיימא לאנהרא לעלמא • ובגין דאיהו
 אסתלק גו עלמא דאחי, נפק מניה ענפא חדא שפירא בחיזו, וכל
 נהורין מיניה נפקין, וכל שבועא ומשח רבו לאנהרא לארעיה. ומאן
 איהו דא יוסף הצדיק, דאיהו יהיב שבועא לכל עלמא ועלמא מיניה
 אתון • ובגין כך קדשא בריך הוא כל מה דעבד בעלמא, כלא איהו
 ברוא עלאה וכלא ברקא חויי אדהכי אתא רבי אלעזר • בין דחמא
 לון אמר ודאי שכינתא הכא, אמר להון במאי עסקיתו • אמרו ליה
 (ד"ז ע"ב) כל עובדא • אמר ודאי שפיר קאמר, אבל אינון שיתין נשמי
 ודאי שיתין נשמי אינון דחייין, בין לעילא בין לתתא. ומכאן ולהלאה
 אבא שיתין נשמן אחרנין דאינון כלהו מסטרא דמותא, ודרגא דמותא
 עליהו ואקרין (ה) דורמיטא, וכלהו טעמא דמותא. ובגין כך דוד מלכא
 הוה איהו מתדבק באינון שיתין נשמן דחייין, ומתמן ולהלאה לא נאים
 כלל דא הוא דכתיב (תהלים קל"ב) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה.
 ועל דא שפיר קאמר בגין דיקום דוד חי בסטרא דחי, ולא בסטרא
 דמותא • יתבו כלהו ואשתדלו באורייתא ואתחברו כחדא • פתח רבי
 אלעזר ואמר (ס"ט פ"ח) "אלהי ישועתי יום צעקתי כלילה נגדך תא חוי

דוד מלכא הוה קם בפלגורת ליליא ואשתדל באורייתא בשירין
 ותושבחן, לחדוה דמלכא ומטרוניתא, ודא הוא חדוה דמהימנותא.
 בארעא, בגין דהאי איהו שבחא דמהימנותא דאתחוי בארעא. דהא
 לעילא פתחי בחדוה שירתא כמה מלאכין עלאין, ככמה זיגין דקרי
 משבחן בליליא בכל סטריין, וכדדאי גוונא לתתא בארעא, מאן
 דמשבח ליה לקדשא בריך הוא בארעא בליליא, רעי ביה (בש) קדשא
 בריך הוא, וכל אינון מלאכין מדישין דקא משבחן ליה לקדשא בריך
 הוא, כלהו צייתין לההוא דקא משבח ליה בליליא בארעא. דהאי
 תושבחתא איהו בשלימו, לסלקא יקריה דקדשא בריך הוא מתתא,
 ולזמרא בחדוה דיחודא. תא חזי דוד מלכא כתב יי אלהי ישועתי
 וגומר. יהודה אלהי ישועתי, אימתי איהו ישועתי, בההוא יומא.
 דאקדמית תושבחתא בליליא לגבך, בדין איהו ישועתי ביממא. ותא
 חזי דהא בליליא מאן דמשבח למאריה בתושבחתא דאורייתא, בדין
 אתתקף בתקיפו ביממא בסטרא דימינא, דהא חוטא חר נפקא
 מסטרא דימינא, וכדין אתמשך עליה ואתתקף ביה ועל דא אמר
 יי אלהי ישועתי יום צעקתי וגומר. וכגין כך אמר (סס קט"ו) לא המתים
 יהללו יה, לא המתים, בגין דאצטריך לשבחא חי לחי, ומת לחי לאו
 הכי דכתיב לא המתים יהללו יה. ואנחנו נברך יה, דהא אנן חיין
 ולית לן חולקא בסטרא דמותא כלל. חזקיהו אמר (שעש"ל ח"י חי
 הוא יודך פמוני, בגין דחי אתקרב לחי, דוד מלכא איהו חי, וקורבא
 דיליה לחי העולמים. ומאן דאתקריב לגביה איהו חי דכתיב דכ"ס ר'
 ואתם הרבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום וכתיב (שמואל ב' כ"ג) ובניהו
 בן יהוידע בן איש חי רב פעלים נקבצאל. פתח ההוא יודאי
 אכתריה ואמר (דכ"ס ח') ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך. וכי
 לא מברכינן ליה לקדשא בריך הוא עד לא ניכול, והא אית לן
 לאקדומי (י) בצפרא ולסדורי שבחא דיליה (דמאריה) כדקא יאות,
 ולברכא בשמיה עד לא יברך לאחרא בעלמא. וכתיב (ויקרא י"ט) לא
 תאכלו על הדם דאסיר ליה למיכל עד לא יברך למאריה. והשתא
 כתיב ואכלת ושבעת וברכת. אלא דא ברכתא דצלותא דיחודא.

דא

ודא ברכתא דמוזנא, לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא שבוע כדקא
 יאות וכדון בעי לכרכא ליה כדקא יאות, דההוא דרגא דמהימנותא
 יתרוי ויתברך ויתמלא חידו מחיין דלעילא כמה דאצטריך, בגין למיהב
 לן מוזני. דהא קשיין מוזני דבר נש קמי קדשא כרך הוא בקריעת
 ים סוף, מאי טעמא, בגין (א) דמוזנא דעלמא דלעילא הוא. דתנן בני
 חיי ומוזני וכולי. ובגין כך קשיין קמיה מוזני דעלמא דהא במזלג
 תליא מלתא, דמניה נפקי מוזני וחיי ובני, ובגין כך קשיין קמיה מוזני
 דעלמא, דהא לאו ברשותיה קיימן עד דיתברך איהו. כגוונא דא
 זוגין דעלמא קשיין קמיה, וכלא בגין דרקיע וילון לא משמש כלום.
 וכל שכן אלן מלן דקיימין לעילא כאחר אחרא, ועל דא אצטריך
 לאתברא. תא חזי כל זוגין דעלמא קשיין קמיה האי דרגא. בגין
 דכד האי זוגנא קרישא אשתכח, כל (ד"ס ע"ב) נשמתין נפקין מגו האי
 מזלג לעילא, דאיהו ההוא נהר דנגיד ונפיק, וכד תיאובתא אשתכח
 מלרע לעילא, כדון פרחין נשמתין, ואתייהבו כלתו כלילין דבר ונוקבא
 פחדא בהאי דרגא, ולבתר איהו פריש לון כל חד וחד לאתריה כדקא
 חזי ליה. ולבתר קשיין קמי האי דרגא לחברא לון כקדמיתא, בגין דלא
 מתחברן בר כאינון ארחי דבר נש, וכלא לעילא תליין. ועל דא קשיין
 קמיה בקריעת ים סוף, דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין
 לעילא איהו, וכמרה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה, הכי אתבקע
 ואתפתח, ובגין כך כלא תליא לעילא, ובצעין לכרכא ליה ולמיהב ליה
 תוקפא מתתא, בגין דיתברכא מלעילא ויתתקף כדקא חזי. ועל דא
 כתיב וברכת את יי, את דייקא. ולגבי האי אתר אצטריך לאחזאה
 קמיה שבעא ונהירו דאנפין, ולגבי כטרא אחרא בזמנא דאיהי שלטא
 בעלמא, בעי לאחזאה קמיה כפנא, דההוא דרגא רעב איהו, ואתחזי
 לאחזאה קמיה כפנא ולא שובעא, הואיל ושבע לא שלטא בעלמא,
 ועל דא ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך. אמר רבי אלעזר הכי
 הוא ודאי והכי אצטריך אמר רבי יהודה זכאין אינון צדיקייא דקורבא
 דילהון איהו שלמא בעלמא, בגין דידעי ליחדא יחודא ומקרכי קורבנא
 לאסגאה שלמא בעלמא, דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם

דא

(א) וויז דקרוק טוחח לח יוד רעז לנלמא עילאס כמו שחייזי מכני יוסף על ימין ור'כ סיטק - סוף'ן :

דא לא הוה שלמא, כיון דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא כדון אסגיא
 שלמא בעלמא, והידו אתוסף לעילא ותתא • כמה דקורבא דיהודה
 ויוסף וכלהו שבטין, אשתכחו כחדא ביה ביוסף, וההוא קורבא אסגי
 שלמא בעלמא כמה דאוקימנא דכתיב ויגש אליו יהודה :

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגומר רבי חייא פתח
 ואמר (תהלים ק"ב) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו
 תרום בכבוד • תא חזי קדשא בריך הוא ברא עלמא, ואשליט עליה
 לאדם דיהא מלכא על פלא, והאי בר נש מתפרשן מניה בעלמא כמה
 זנין, מנהון צדיקייא ומנהון רשיעייא, מנהון טפשין ומנהון חכימין, וכלהו
 אתקיימו בעלמא עתירין ומסכנין, וכלהו בגין למזבי אלן באלין, למזבי
 צדיקייא עם רשיעייא, למזבי חכימין עם טפשין, למזבי עתירין עם
 מסכנין • דהא בגין כך זכי בר נש לחיי עלמא ואתקשר באילנא דחיי,
 ולא עוד אלא דהא צדקה דאיהו עביד, קאים לעלמין דכתיב וצדקתו
 עומדת לעד • פזר נתן לאביונים • רבי אלעזר אמר בר ברא קדשא
 בריך הוא עלמא, קאים ליה (א) על סמכא חד וצדיק שמיא, והאי צדיק
 איהו קיומא דעלמא, ודא איהו דאשקי וזן לכלא דכתיב (בראשית ג') ונהר
 יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים •
 ומשם יפרד, מהו יפרד, אלא ההוא מזונא ומשקייא דההוא נהר, נטיל
 גנתא כלא, ולכתר אתבדר ההוא משקייא לארבע סטרין דעלמא •
 וכמה אינון דמצפאן לאתשקייא ולא תזנא מתמן כמה דאת אמר
 (תהלים קמ"ה) עיני כל אליך ישכרו ואתה נותן להם את אכלם בעתו •
 ובגין כך פזר נתן לאביונים, דא צדיק • (ב) צדקתו עומדת לעד, דה
 כנסת ישראל, דבגין כך איהי קיימא כרזא דשלם בקיומא שלים רשע
 יראה ובעס, דא מלכות עובדי עבודה זרה • תא חזי מלכות שמים
 איהי בי מקדשא, לקיימא כל מסכני בגו צלא דשרותא דשכינתא •
 וצדיק דא איהו אקרי גבאי צדקה, למיחן ולמיזן לכללא דכתיב פזר
 נתן לאביונים בגין כך גבאי צדקה נטלי אנרא לקביל כולהו דיהבי
 צדקה • תא חזי ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים, אלן אינון כל
 דקיימי

(א) על סמכא ח' יוחא יסוד עולם סכ"ו וצדיק יסוד עולם : (ב) ס"ו רמ' מקד' להקט ור'ת לרקחו ס'אחדו לגד ללג • עימות עמדת וכו'א
 לעד סוף תל' כמ"ט כמ"ז וכן שמעודי סוף ט' כיון עדיי ס' • דר"ק כ' קל"ז • סמ"ז :

דקיימי לאתונא ולא תשקייא מניה • ולא עמד (דר"ח ע"ב) איש אתו
 בהתודע יוסף אל אחיו • אתו, דא כנסת ישראל • אחיו, אלן שאר
 רתיבין חילין דכתיב בהו למען אחי ורעי • דבר אחר ולא עמד איש
 אתו, בזמנא דקדשא בריך הוא אתי לאזרווגא בכנסת ישראל •
 בהתודע יוסף אל אחיו, בזמנא דקדשא בריך הוא הוה מתחבר בהו
 בישראל • בגין דאינון נשלי בלחודייהו בלא חבורא דעמין עובדי
 עבודה זרה בהדייהו. בגין כך (כמדבר כ"ט) ביום השמיני עצרת תהיה
 לכם, דהא בזמנא דא איהו קדשא בריך הוא בלחודי, בחבורא דא
 עם ישראל דכתיב בהו אחי ורעי כמה דאוקמוה • רבי ייסא פתר
 קרא בזמנא דקדשא בריך הוא יוקים לה לכנסת ישראל מעפרא
 ויבעי לאנקמא נהמתא מעממייהו עובדי עבודה זרה, כדין כתיב
 (ישעיהו ס"ג) ומעמים אין איש אתי, וכתיב הכא ולא עמד איש אתו
 בהתודע יוסף אל אחיו • כמה דאת אמר (ס) וינטלם וינשאם
 כל ימי עולם • ולא יכול יוסף להתאפק רבי חזקיה פתח ואמר
 (סחלים קכ"ג) שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים
 האי קרא אוקמוה ואתמר • אבל תא חזי אליך נשאתי את עיני,
 וכתיב (ס) קכ"ח) אשא עיני אל ההרים, אלא דא לעילא ודא
 לתתא • אשא עיני אל ההרים דא לעילא, בגין לאמשכא ברפאן
 מעילא לתתא מאלין הרים עלאין, לאמשכא מנייהו ברפאן לכנסת
 ישראל דאתברכא מנייהו, אליך נשאתי את עיני, למצפי ולחבארה
 לאינון ברפאן דנחתי מתמן לתתא, היושבי בשמים, דכל תוקפא
 וחילהא וקיימהא איהו בשמים, בגין דכד יוכלא אפתח מבועי דכל
 אינון תרעין, בלהו קיימי בשמים, וכיון דשמים נטיל כל אינון נהורין
 דנפקי מיוכלא, כדין איהו זון ואשקי לה לכנסת ישראל על ידא דצדיק
 (ח) דר • וכיון דדא ארתער לגבה, כמה אינון דקיימין בכל סטרין
 לאתשקאה ולא תברכא מתמן כמה דאת אמר • (ס) ק"ד) הכפירים
 שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם • וכדין איהו סלקא ברזא דרוזן
 ברקא חזי, (ר"א ג' ליה) ומקבלא עדונין מבעלה ברקא יאורת, וכלהו

דקיימי

(f) לא דרין חזי ונקי חזי שחור כולל ע' מרות מלמעלה למטה וממטה למעלה • א"כ דמשקל לכ' • ולכן נק' חזי כסוד וסקינותי את ברית
 ומסמך' ע"י כן דחי כנסת סווג ונס' פי' דיסידר אור ישר' ע' יאזיר חזר' ע' ח' יס' דכרי וס' דודק' מ'ח' :

דקיימי בכל סטרין עמדי בלחודייהו כמה דאת אמר ולא עמד
 איש אתו, דכתיב ויקרא הוציאו כל איש מעלי. ולכתר דאיהי מקבלא
 עדונין מבעלה, בלהו את שקיין לכתר ואתונו כמה דאת אמר (cc) ישקו
 כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם • רבי יוסי פתח קרא באליהו,
 דכתיב (מלכ"ט ח' י"ג) ויקרא אל"י ויאמר "אלהי הגם על האלמנה אשר
 אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה תא חזי תרין הוו דקאמרו
 מלין לקבל קדשא בריך הוא, משה ואליהו. משה אמר (שמות כ') למה
 הרעותה לעם הזה, ואליהו אמר הרעות להמית את בנה, ותרונייהו מלה
 חדא קאמרו. מאי טעמא, אלא רזא איהו. משה אמר למה הרעותה,
 מאי טעמא, אלא בגין דאתייהיב רשו לסטרא אחרא לשלטאה עלייהו
 דישראל, הרעותה יהבת רשו לסטרא אחרא דרע למשלט עלייהו •
 אליהו אמר הרעות, יהבת רשו לסטרא דרע ליטול נשמתא דדא ודא
 הוא הרעות, וכלא רזא חדא • תא חזי אליהו אמר הגם על האלמנה
 אשר אני מתגורר עמה, בגין דקדשא בריך הוא אמר ליה לאליהו
 הנה צייתי שם אשה אלמנה לכלכלך, וכל מאן דזן ומפרנס למאן
 דאצטריך ליה וכל שכן ביומי דכפנא, הנה אתאחד באילנא דחי,
 וגרים ליה חיים ולבנוי ויהא אוקימנא • והשתא אליהו אמר, כל מאן
 דקיים נפשא בעלמא זכי ליה חיים, וזכי לאתאחדא באילנא דחי.
 והשתא שלטא אילנא דמותא סטרא דרע, על האלמנה דאנת פקדת
 למיזן לי, בגין כך הרעות (כ"א למה הרעות) • ואי חימא דרע לא אתעכיד
 לבר נש מעם קדשא בריך הוא • תא חזי בזמנא דבר נש אויל לימינא,
 נטירו דקדשא בריך הוא תדיר לגביה, ורא יכיל סטרא אחרא
 לשלטאה עליה, והאי רע אתכפייא קמיה ולא יכיל לשלטאה • וכיון
 דנטירו דקדשא בריך הוא אתעברא מניה, בגין (דר"ט ע"ב) דאירו
 אתדבק ברע, בדין ההוא רע כיון דחמי דלאו עמיה נטירו, בדין שליט
 עליה ואתי לשיצאה ליה, וכדין אתייהיב ליה רשו ונטול נשמתיה •
 משה אמר למה הרעות, דאתייהיב ליה רשו לסטרא דרע למשלט
 עלייהו דישראל, למהוי בשעבודא דיליה • דבר אחר למה הרעות,
 דחמא כמה מנרהו דהוו מרתין ואתמסרו בסטרא דרע תא חזי

(ב) בשעתא דטוב אתער דאיהו ימינא, כל חידו וכל טיבו וכל ברבאן משתכחן, וכלא בחשאי איהו, כמה דאוקמוה דאמרינן ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי. ורזא דא בגין דאיהו כדן יחודא כדקא חזי • אמר רבי חייה וכי אליהו כיון דאיהו גזיר וקדשא בריך הוה מקיים, ואיהו גזיר על שמיא דלא לאחתא מטרא וטלא, היך דחיל איהו מאיזבל דשדרת ליה דכתיב (מלכים ה' י"ט) כי בעת מחר אשים את נפשיך בנפש אחד מהם, ומיד דחיל וערק על נפשיה. אמר ליה רבי יוסי הא אוקמוה, דצדיקייא לא בעאן לאטרחא למריהון באתר דנזקא אשתכחת (ליה) לעינא • כגוונא דשמואל דכתיב (שמואל א' ט"ז) איך אלך ושמע שאול ונהגני • אמר ליה עגלת בקר תקח בידך, בגין דצדיקייא לא בעאן לאטרחא למריהון באתר דנזקא אשתכח, אהוף הכי אליהו, כיון דחמא דנזקא אשתכח לא בעא לאטרחא למאריה • אמר ליה אנא מלה שמענא, דהא כאליהו לא כתיב ביה ויירא וילך אל נפשו, אלא וירא, ראיה חמא, ומה חמא, אלא חמא דהא מכמה שנין אזל בתריה מלאך המות ולא אתמסר בידיה, והשתא וילך אל נפשו • מאי וילך אל נפשו, אזל לקיומא דנפשא, ומאן איהו, אילנא דחיי לאתרבקא תמן • הא חזי כולהו כתיב את נפשו, והבא כתיב אל נפשו, ורזא דא שמענא דאמר רבי שמעון בר נשמתין דעלמא כלהו נפקי מהרהוא נהר דנגיד ונפיק, וכולהו נקיט לון ההוא צרורא דחיי, וכד נוקבא אתעברא מן דכורא, כלהו בתיאובתא דתרין סטרין בתיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, וכד תיאובתא דדכורא נפקא ברעורא, כדן אינון נשמתין בקיומא יתיר, בגין דכלא בתיאובתא ורעו דאילנא דחיי • ואליהו בגין דהוה מההוא רעיתא יתיר מבר נש אחרא אתקיים, ובגין כך אל נפשו כתיב, ולא כתיב את נפשו, דהא את נפשו דא היא נוקבא • ואסתאמר אל האשה אמר, כללא דדכר ונוקבא, כד היא כגו דכורא כדן אל האשה אמר, את האשה נוקבא בלחודהא ולא כלילו דדכורא • כגוונא דא אל נפשו, דכר בלחודו, את נפשו, נוקבא בלחודהא, ולא כלילו דדכורא. ובגין דאיהו מסטרא

דדכורא

(א) כי יסוד המעטוריל מבר יסוד חסר כגונא כיהו דלמדי כסכמ'ו כחשאי או אשכח כל חידו מבר סדין עסס תשמחה וכל טיבו מבר חסד'ו ו'ה'

דדכורא יתיר מכל בני עלמא אתקיים בקיומיה יתיר, ולא מית כשאר
 בני עלמא. בני דכלא איהו מאילנא דחיי ולא מגו עפר, ובגין דא
 אסתלק לעילא ולא מית כארח כל בני עלמא דכתיב (מלכים ב' כ') ויעל
 אליהו בסערה השמים • תא חזי מה כתיב, והנה רכב אש וסוסי אש
 וגומר. (שמות ק"ז ה') דהא כדין אתפשט גופא מן רוחא, ואסתלק דלא
 כשאר ארח בני עלמא, ואשתאר מלאכא קדישא בשאר קדישי
 עליונין, ועביד שליחותא בעלמא, והא אוקמורה דנסין דעביד קדשא
 בריך הוא בעלמא על ידיה אתעבידן • ותא חזי מה כתיב (ס"ה י"ב)
 וישאל את נפשו, בקדמיתא וילך אל נפשו כמה דארמר בקיומא
 והכא את נפשו למות, אילנא דכיה שרייא מותא ותמן אתגלי עליה
 קדשא בריך הוא כמה דכתיב צא ועמדת בהר, מה כתיב בתריה
 ואחר הרעש אש לא באש יי ואחר האש קול דממה דקה, דא הוא
 (ה') אתר פנימאה דכלא דמניה נפקין כל גהורין • מה כתיב ויהי
 כשמוע אליהו וילט פניו באדרתו וגומר. והנה אליו קול ויאמר
 (שמות ק"ז ה') מה לך פה אליהו, ויאמר קנא קנאתי אמר ליה קדשא בריך
 הוא עד מתי אתה מקנא לי, (ב) טרקת גלא דלא (ד"ט ע"ג) יכיל
 לשלטאה כך מותא לעלמא, ועלמא לא יכיל למסכלך עם בני נשא.
 אמר ליה כי עזבו ברייתך בני ישראל וגומר • אמר ליה חייך, דככל
 אתר (ג) דבני (נשא) יקיימו קיים קדישא אנת תהא זמין תמן (ד"ה) והא
 אתמר, ובגין כך מתקנין כורסייא לאליהו דאיהו זמין תמן • תא חזי
 מה גרם ההיא מלה דאליהו, דכתיב והשארתי בישראל שכעת אלפים
 פל הברכים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו • אמר
 ליה קדשא בריך הוא, מכאן ולהלאה דלא יכיל עלמא למסכלך עם
 בני (נשא) ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתך,
 יהא נביאה אחרא לגבי בני (נשא) ואת תסתלק לאתריך • ותא חזי כל
 ההוא בר נש דמקני ליה לקדשא בריך הוא, לא יכיל מלאכא דמותא
 לשלטאה ביה כשאר בני נשא ויתקיים ביה שלם, והא אוקמורה כמה
 דאתמר בפנחס (כמדבר כ"ה) לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום :

ויפול

(א) תיקונים ג' : (ב) סוגת השכר שלף יובל תלמד סמות שלטוט כך יועיל כפ' לך דף ז"ב ע"ב : (ג) דכלמי סחמד עיכו ברייתך יתיר
 ויאמר קיימו ברייתך בית ישראל י"ח :

ויפול על צוארי בנימן אחיו ויבך ויבנימן בכה על צואריו • רבי יצחק
 אמר הא אוקמוה דבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני •
 פתח ואמר (סי' ד') כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי
 עליו כל שלטי הגבורים • כמגדל דוד, מאן מגדל דוד, דא (ה) מגדל
 דוד ודאי, דבנה ליה דוד וסליק ליה גו ירושלים. אלא כמגדל דוד, דא
 ירושלים דלעילא דכתיב ביה (משלי י"ט) מגדל עז שם יי בו ירוץ צדיק
 ונשגב, מאן נשגב, אלא ההוא מגדל נשגב בגין דביה ירוץ צדיק
 צוארך, דא בית מקדשא דלתתא, דאיהו קאים בתקונא דשפירו כקדלא
 לגופא • מה צואר איהו שפירו דכל גופא, הכי נמי בי מקדשא איהו
 שפירו דכל עלמא • בנוי לתלפיות, תלא דכל בני עלמא הוו מסתכלן
 ביה, והכי אוקמוה תלפיות, תל דכל פיות דעלמא משבחן ומצלאן
 לגביה • אלף המגן תלוי עליו, אלן אלף תקונין דמתקנן ביה כדקא
 יאות • כל שלטי הגבורים, דכלהו קא אתיין מסטרא דדינא קשיי •
 מה צואר כל תקונין דאתתא ביה תליין, כך במקדשא כל תקונין
 דעלמא ביה תליין ושרין, והא אוקמוה דכתיב (איכה ט') על צוארנו נדרפנו,
 על בי מקדשא דאיהו צואר ושפירו דכל עלמא, נדרפנו, יגענו למכני
 ליה תרין זמנין ולא הונח לנו, דהא ליה שבקוה לן ואתחריב ולי
 אתכני לבתר. מה צואר ביון דאשתצי כל גופא אשתצי עמיה, הכי
 נמי בי מקדשא ביון דאיהו אשתצי ואתחשך, כל עלמא הכי נמי
 אתחשך, ולא נהירו שמשא ולא שמיא וארעא וכוכבייא, בגין כך בכה
 יוסף על דא • ולבתר דבכה על דא, בכה על שבטין דאתגלו • כד
 אתחריב בי מקדשא כלהו שבטין אתגלו מיד, ואתבררו ביני עממיא
 הדא הוא דכתיב וינשק לכל אחיו ויבך עליהם, עליהם ודאי • ער
 כלם בכה, על בי מקדשא דאתחריב תרין זמנין, ועל אחוי עשרת
 השבטים דאתגלו בגלותא ואתבררו ביני עממיא • ואחרי כן דברו
 אחיו אתו, ולא כתיב ויבכו, דהא איהו בכה דנצנצא ביה רוח קודשא,
 ואינון לא ככו דלא שריא עלייהו רוח קודשא •

והקול נשמע בית פרעה • רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר (תהלים פ"ד)

נכספה

(א) כל דל' חזיר סזס כמלכות בית דוד ומיניו מגדל דוד בני יחזק סגמיר תסרונת' א"ס • ואמסר כי דוד רמז תסוד ד' למ סלחוס
 כתיב יי ליסוד סזס ע"ס ד' מיחזק סודל דוד רמז למנוחין דגלות וא' סז"ב מל' •

גבספּרה וגם בלטה נפשי לחצרות יי לבי ובשרי ירננו אל אל
 חי • תא חזי כל פר נש דצלי צלותיה (י"קס) קמי מאריה, אצטריך ליה
 לאקדמא ליה ברבאן בכל יומא ויומא, ולצלי צלותיה קמי מאריה
 בזמנא דאצטריך, בצפרא, לאחדא בימינא דקדשא בריך הוא •
 במנחה, לאחדא בשמאלא • וצלותא ובעותא אצטריך ליה לבר נש
 בכל יומא ויומא, כגין לאתאחדא ביה • ואוקימנא מאן דצלי צלותיה
 וקם קמי מאריה, אצטריך ליה דלא למשמע קליה בצלותיה, ומאן
 דאשמע קליה בצלותיה, צלותיה לא אשתמע מאי טעמא, כגין
 (בר"י ע"א) (שמע"כ כ') דצלותא לאו איהי ההיא קלא דאשתמע, דההוא
 קול דאשתמע לאו היא צלותא • ומאן איהי צלותא, דא קלא אחרא
 דתלייא כקלא דאשתמע, ומאן הוא קלא דאשתמע, דא ההוא קול
 דהוא בוא"ו, קלא דתלייא ביה דא ההוא קל בלא וא"ו, וכגין כך לא
 אצטריך ליה לבר נש למשמע (ו) קליה בצלותיה, אלא לצלאה כלחש
 בההוא קלא דלא אשתמע ודא היא צלותא דאתקבלת תדיר, וסימניך
 והקל נשמע, קל בלא וא"ו נשמע. דא היא צלותא דהיא כחשאי דכתיב
 בחנה וקולה לא ישמע • דא היא צלותא דקדשא בריך הוא קביל,
 פר אתעביד גו רעותא וכוונא ותקונא כדקא יאות, וליחדא יחודא דמריה
 כדקא יאות בכל יומא • (ו) (הקל נשמע בית פרעה, והקל נשמע חסר וא"ו,
 מאי טעמא, אמר רבי אלעזר דא היא שכינתא דבכאת על חרוב פי
 מקדשא ועל גלותהון דישראל • פתיב הכא והקל נשמע, וכתיב התם
 (ירמיה ל"ח) קול ברמה נשמע, מה להלן שכינתא אף כאן נמי שכינתא)
 רבי אלעזר אמר קלא כחשאי, דא הוא קלא עלאה דכל קלין נפקין
 מתמן • אבל קל בלא וא"ו, דא היא צלותא דלתתא, דאיהי אזלא
 לאסתלקא בוא"ו ולא תחברא ביה • תא חזי והקל נשמע, דא הוא קל
 בלא וא"ו, דא היא קלא דבכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני, נשמע
 כמה דאת אמר קול ברמה נשמע • ברמה, מאי ברמה, דא הוא עלמא
 עלאה עלמא דאתי וסימניך מן הרמה ועד בית אל (תהלים ק"ו) מן העולם
 ועד העולם הכא ברמה, דא עלמא עלאה, דהא כההיא שעתא די
 ברמה

(f) פי ירכ אלה וד' ו' דקלא לא תאמר אלא קליה בלא • שמע אשניו לאזניו וחכי מסוק דרכ פרוח וכן רחב כתיב: דבי אליהו ופיראזנוס
 ה"ב ברמא כ"ס מן וכת"ב כח"ו ח"א"ו: (כ) יש גורמים כל הרעום כרום שמעתי

(ה) בְּרָמָה נִשְׁמַע, בְּדִין מַה כְּתִיב (יטעום כ"ב) וַיִּקְרָא יי אֱלֹהִים צְבָאוֹת בְּיוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפָּר וְגוֹמֵר • וְהַקֵּל נִשְׁמַע לְעֵילָא לְעֵילָא, מֵאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּוָא"ו אֶתְרַחֵק וְאֶסְתַּלַּק מִנִּיהּ, וּבְדִין רַחַל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהּ מֵאִנָּה לְהַנְחִים עַל בְּנֵיהּ כִּי אֵינְנוּ, כִּי אֵינְנוּ, כִּי אֵינְנוּ מִבְּעֵי לִיהּ, אֲלֵא כִּי אֵינְנוּ, וְהָא אֲוֹקִימָנָא כִּי אֵינְנוּ דְּבַעֲלָה לֹא אֶשְׁתַּכַּח עִמָּה, דְּאֶלְמִלֵּיא בַּעֲלָה יֶשְׁתַּכַּח עִמָּה תַּתְּנַחֵם עֲלֵיהּוּ, דְּהָא בְּדִין בְּנָהָא לֹא יִרְוֹן בְּגִלּוּתָא, וּבְגִין דְּאֵינְנוּ, לֹא אִיהִי מִתְּנַחֲמַת עַל בְּנָהָא, בְּגִין דְּבְנָהָא אֶתְרַחֵקוּ מִנִּיהּ, עַל דְּאֵינְנוּ עִמָּה • תָּא חֲזִי בֵּית פְּרַעָה, דָּא הוּא סִימְנִיד לְעֵילָא • בֵּיתָא דְּאֶתְפָּרְעוּ וְאֶתְגַּלְיִין מִינִיהּ כָּל נְהוּרִין וְכָל בּוּצִינִין, כָּל מַה דְּהוּהּ סְתִים מִתְּמָן אֶתְגַּלִּי, וּבְגִין כִּךְ קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אֶפִּיק כָּל נְהוּרִין וְכָל בּוּצִינִין, בְּגִין לְאַנְהֵרָא לְהַהוּא קוֹל, דְּאֶקְרִי קַל בְּלֹא וָא"ו • תָּא חֲזִי כִּד יְקִים קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְהֵאִי קַל מְעַפְרָא וַיִּתְחַבֵּר בּוּא"ו, בְּדִין כָּל מַה דְּאֶתְאַבִּיר מִנִּיהּ בּוּמָנָא דְּגִלּוּתָא יִתְהַרֵר, וַיִּתְעַדְנֹן בְּנְהוּרִין עֲלֵאִין דְּאֶתּוּסְפִין מִנּוּ עֲלֵמָא עֲלָאָה כְּמַה דָּאֵת אָמַר (סס כ"ו) וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׂוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאוֹכְדִים בְּאַרְצָא אֲשׁוּר וְהִנְדְּחִים בְּאַרְצָא מִצְרַיִם וְהִשְׁתַּחֲוּ לִי בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם :

וְאֵתָּה צִוִּיתָהּ זֹאת עֲשׂוּ קָחוּ לָכֶם מֵאַרְצָא מִצְרַיִם וְגוֹמֵר • רַבִּי חֲזִיָּא פְּתַח (סס ס"ו) שְׁמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל אוֹהֲבֵיהּ שִׂישׁוּ אֵתָּה מְשׁוּשׁ וְגוֹמֵר • תָּא חֲזִי כִּד אֶתְחַרְבַּב כִּי מִקְדְּשָׁא, וְנִרְמֹו חוּבִין וְאֶתְגַּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא, (כְּמַדְבַּר ע"ס ה') אֶסְתַּלַּק קִדְשָׁא בְּרִידָה הוּא לְעֵילָא לְעֵילָא, וְלֹא אֲשַׁנַּח עַל חֲרוֹב כִּי מִקְדְּשָׁא וְעַל עַמִּיהּ דְּאֶתְגַּלִּי, וּבְדִין שְׂכִינְתָא אֶתְגַּלַּת עִמָּהוּן, כִּד נָחַת אֲשַׁנַּח עַל בֵּיתָהּ דְּאֶתְנֹקֵד, אֶסְתַּבַּל עַל עַמִּיהּ וְהָיָה אֶתְגַּלִּי, שְׂאֵל עַל מִסְרוּנֵיתָא וְאֶתְתַּרְכַּב, בְּדִין וַיִּקְרָא יי אֱלֹהִים צְבָאוֹת בְּיוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפָּר וּלְקִרְחָה וּלְחַנּוּר שֶׁק, וְהָיָה גַם הָיָה מַה כְּתִיב בָּהּ (יחל ה') אֲלֵי כְּבַתּוּלָה חֲנוּרַת שֶׁק עַל בַּעַל גְּעוּרִיהּ, כְּמַה דָּאֵת אָמַר כִּי אֵינְנוּ, בְּגִין דְּאֶסְתַּלַּק מִנִּיהּ וְאֶשְׁתַּכַּח פְּרוּדָא • וְאֶפִּילוּ שְׂמִיָּא וְאַרְעָא כְּלָהוּ אֶתְאַבְלוּ דְּכְתִיב (יטעום ל) אֶלְבִּישׁ שְׂמִיָּם קִרְדוֹת וּשְׂקָאֵשִׁים כְּסוּתָם • מִלְּאֵבֵי עֲלֵאִי כְּלָהוּ אֶתְאַבְלוּ עֲלֵיהּ דְּכְתִיב (סס ל"ג) הֵן אֲרֵאֲלִים צַעֲקוּ חוּצָה מִלְּאֵבֵי שְׁלוֹם מִרְ יִכְבִּיּוּן. שְׂמִישָׁא וְסִיְהֵרָא אֶתְאַבְלוּ וְחֲשַׁכוּ

נְהוּרִיהוּן

נהוריהון דכתיב (ס"ג י"ג) חשך השמש בצאתו וגומר וכלא עלאי ותתאי
 כבו עלה (דר"י ע"ב) ואתאבלו מאי טעמא, בגין דשלטא עלה סטרא אחרא,
 דשלטא על ארעא קדישא פתח ואמר (יחזקאל ו') ואתה בן אדם כה
 אמר יי אלהים לאדמת ישראל קץ, בא הקץ על ארבע כנפות הארץ,
 האי קרא רזא עלאה איהו • לאדמת ישראל קץ, מאי איהו, וכי אדמת
 ישראל קץ היא, אלא הכי הוא ודאי ואתמר • קץ איהו לימינא, קץ
 איהו לשמאלא-קץ לימינא דכתיב (יחזקאל י"ב) לקץ הימין, קץ לשמאלא
 דכתיב (אזכ"כ כ"ח) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר, ודא הוה
 (כראשית ו') קץ כל בשר כמה דאתמר • קץ דימינא, היינו דכתיב לאדמת
 ישראל קץ • בא הקץ, דא קץ דשמאלא • קץ דימינא, דא קץ דיצר
 הטוב • קץ דשמאלא, דא קץ דיצר הרע, ודא איהו דכר חובין גרמו
 ואתגברו, אתגזרו ואתייהיב שלטנא למלכות הרשעה, לשלטאה ולחרבא
 ביתיה ומקדשיה ודא הוא דכתיב (יחזקאל ו') כה אמר יי אלהים רעה
 אחר רעה הנה באה וכלא חר • ובגין כך אתאבלו עלאי ותתאי, על
 דאתייהיב שלטנו להאי קץ דשמאלא, ובגין כך פיון דמלכו קדישא
 מלכות שמים אתכפייא, ומלכות חייבא (אחרא) אתגבר (דר"י), אית ליה
 לכל בר נש לאתאבלא עמה ולא תכפייא עמה, בגין דכד איהו אנדקפא
 ועלמא יתחדי, יתחדי איהו בהדה דכתיב (ישעיה ס"ו) שישו אתה משיש
 כל המתאבלים עליה • תא חזי כתיב בהו במצרים (ירמיה מ"ו) עגלה יפה
 פיה מצרים, ורזא (ב) דעגלה דא, יהו ישראל תחות שלטניה כמה
 זמנין וכמה שנין, ובגין דזמינין ישראל לשלטאה לבתר עלה, אתרמיז
 לון השתא עגלות • רבי אלעזר אמר רמו רמו ליה יוסף ליעקב על
 עגלה ערופה, דהא בהווא פרקא אתפרש מניה, ואוקמוה עגלה ערופה
 דאיהי אתי"א על דאשתכח קטולא, ולא אתידע מאן קטיל ליה • ובגין
 דלא ישלטון על ארעא רוחין בישינ דלא אצטריכו, יהבין האי עגלה
 לתקונא, בגין דלא ישתמודעון לגביה ולא ישלטו עלייהו • (עיל ק"ד ח')

דהא

ו

(ב) עגלה בני ניהנס וז"ש סאל חק"ה לאכרסם לכרר ניהנס או מלכות • ח"ס (ואפשר ז"ס) וכעבות העגלם העלם סגס"ל שג"י סתתא
 מתרחק ביהנס וזו טעות עגל"ה ניהנס טתאס' מא"ן :

דהא לא שליט בכר נש עד דנטיל רשו, ובגין כך אית ליה דינא
 לשלטאה על ההוא אתר כמה דאת אמר לא נודע מי הכהו. הכא
 נמי אית ליה דינא דלא אתידע, בגין לקטרגא על ההוא אתר. ועל
 דא (רכ"ט כ"ב) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגומר. בגין לאעברא
 דיניה דההוא אתר, ולא תתקנא דלא ישלוט ביה מקטרגא ולא שתובא
 מניה תא חזי יוסף כד אתפרש מאבוי, בלא לוייה ובלא אכילה אשתדר
 והוה מה דהוה. וכד אמר יעקב (בראשית ל"ו) טרוף טורף יוסף, אמר כי
 ארד אל בני אבל שאולה, דאנא גרימנא ליה. ותו דהוינא ידע דאחוי
 סניין ליה ושרנא ליה, ורמו קא רמיו ליה. אמר ליה רבי יהודה
 אינון עגלות על פי פרעה שדר לון דכתיב ויתן להם יוסף עגלות על
 פי פרעה. אמר ליה דיוקא דמלה דכתיב ואתה צויתה זאת עשו.
 ואתה צויתה דיוקא, ובגין כך כתיב בה א' משמע דיוסף תבע לון, ובגין
 כך ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה. ויעקב לא אתקיים במלה עד
 דחמא לון דכתיב וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אורחו
 ותחי רוח יעקב אביהם. אמר רבי שמעון בקדמיתא ותחי רוח יעקב,
 ולכתר ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי, אלא בקדמיתא קרי ליה
 אורייתא יעקב, בגין שותפותא דאשתתפו שכינתא בההוא חרם כד
 אזדבן יוסף, והשתא דשכינתא סלקא, כדן איהו ותחי רוח יעקב אביהם
 ודא הוא רזא דשכינתא, וכתר דאיהו קיימא בקיומא פדון דרגא דלעילא
 אתעבר לגבה, דרגא דאיהו ישראל, (כ"ב כדן) דרגא דלעילא אתער
 לגבה, ואיהו דרגא דישראל) מכאן דרגא דלעילא לא אתער לעילא
 עד דאתער בקדמיתא לתתא, דהא הכא ותחי רוח (רכ"ט ע"ב) יעקב
 בקדמיתא, ולכתר ויאמר ישראל:

ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה, במראת כתיב. תא חזי
 ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק בקדמיתא, בגין לאתער
 שמאלא כרזא דרחימו, וכדן ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה,
 בהאי דרגא דקאמרן דאיהי מראות הלילה:

ויאמר אנכי האל אלהי אביך. מאי טעמא, בגין דסטרא דקדושה
 דלעילא הכי הוא, דהא בסטרא דמסאכא לא אדכר שמא
 דקדשא בריך הוה, וכל סטר דקדושה אדכר בשמיה. אנכי ארד

עמך מצרימה וגומר. מפאן דשכינתא נחתת עמיה בגלותא • ובכלל
 אתר דישראל אתגלו שכינתא אתגלת עמהון והא אוקמוה • תא חזי
 כמה עגלות הון, שית כמה דאת אמר (כמרכר ו') שש עגלות צב • דבר
 אחר שיתין הון וכלא רזא חדא, בקדמיתא כתיב בעגלות אשר שלח
 יוסף, ולבסוף אשר שלח פרעה, אלא כלהו דשרר יוסף הון בחושבנא
 כדקא חזי, ואינון דשרר פרעה יתיר מגייהו, לא הון ברזא דא ולאי
 הון בחושבנא. ואלין ואלין קאתו. בגין כך אשר שלח יוסף אשר שלח
 פרעה, וכד יפקון ישראל מן גלותא מה כתיב (ישעיה ס"ו) והביאו את
 כל אחיכם מפל הגוים מנחה ליי וגומר :

ויאסור יוסף מרבכתו רבי יצחק פתח ואמר (יסקאל ב') ודמורת על
 ראשי החירה רקיע פעין הקרה הנורא נטוי על ראשיהם
 מלמעלה האי קרא אוקמוה • אבל תא חזי (ב') אית חיה לעילא מן
 חיה, ואית חיה קדישא דקיימא על ריש חיותא, ואית חיה עלאה
 לעילא על כל שאר חיותא, והאי (ג') ואית חיה שלטא על כלהו,
 בגין דבר האי חיותא יהבא ונהרא לכלהו, כדין כלהו נטלין למטלנון,
 ויהיבת דא לדא ושלטא דא על דא • ואית חיותא לעילא על תתאי
 על שאר חיותא לתתא, וכלהו אתזנו מינה, וארבע סטרי דעלמא
 רשימין בה, אנפין נהירין ידיען (דיניו) לכל סטר, ואיהי שלטה על ארבע
 סטרי, והא אוקמוה דאינון תלתא לסטר דא, ותלתא לסטר דא, וכן
 לארבע סטרי דעלמא • (שמות ל"ב ב') ואית רקיע לעילא מן רקיע
 והאי רקיע דשלטא עליהו כלהו מסתכלן לגביה, מה כתיב (יסקאל ב')
 ותחת הרקיע בנפיהם ישרות אישה אל אחותה וגומר. בגין דכלהו
 שלטין על מה דאתפקדו, (ד) ושליחו דקוסטא (ה) דקופטרא בהו •
 (ו) ואינון לכל סטר תשעה, תשעה לארבע סטרי דעלמא, ואינון
 (ז) ששה ושלישים בחושבנא • וכד מתחברן כלהו, אתעבידו רשימא
 חדא ברזא דשמא חדא, ביחודא שלים בדקחזי • וכד מתתקני לגבי
 כורסייא מה כתיב, וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר
 דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה •

והא

(א) עיין סוף סעתיא ד"ק ובפרסם כשטר חכמה • (ב) ואלין סדין שממוכס על סעובס דכוכ ואלהו כהס כי קופטרא סוף מלשון דכוכ
 כנודע ס' עליחוק כסרין לעובס וכסר חר"ב • (ג) פירוס קוסטק מדה קופטרא שלטת ייבס סתלשלותס • (ד) וילת קל"ט א' ופקודי רכ"ח
 א' ופגחם כרעית מחימנה חמ"ט ב' • (ה) כל יל"ס שרפ"ס עומד"ס ממעל ל"ו כאיני ל"ו ח"ס •

והא אוקימנא (כ"ה דיוקנא) דהאי אבן טבא בכורסייא, דקיימא על
 ארבע קיימין, ועל ההוא כורסייא דיוקנא דאדם, לאתחברא ביה כחדא
 ולא תברכא כדקא יאורת. וכד איהי מתתקנא לגביה דאדם, למהו
 כלא רתיבא (כ"ה קדישא וכדין כלא רתיבא) חדא להאי אדם, כדרי
 כתיב:

ויאסור יוסף מרפכתו דא צדיק. ויעל לקראת ישראל אביו גשנה
 לקראת ישראל, דא רזא דאדם. גשנה, תקרובתא חדא
 לאתקרבא כחדא כקרבנא חדא ויחודא חדא. וירא אליו, דכד אתחזו
 שמשא בסיהרין כדין נהיר סיהרא ואנהיר לכלהו דלתתא. וכ
 כגוונא דא, כל זמנא דקרושה דלעילא שרא על מקדשא דלתתא
 אתנהיר בי מקדשא וקיימא בשלימותיה, וכד אסתלק מניה ואתחריב
 בי מקדשה, כדין ויכך על צואריו עוד, דבכוון כלא על מקדשא
 דאתחריב. עוד, מאי עוד, דא גלוית בתראה. וכדין בין דחמא יעקב
 ואסתבל, דהא תקונא דלתתא אשתכלל כגוונא דלעילא, כדין אמר
 אמותה הפעם וגומר. כי עודך חי, דאתקיימת ברזא דברית קדישא
 (דכ"ה ע"ב) דאקרי חי העולמים. וכגין כך בי עודך חי. ועל דא
 בקדמיתא אמר רב עוד יוסף בני חי, דאצטריך למיקם ברזא דחי
 ודא אתמר. תא חזי מה כתיב ויכרך יעקב את פרעה אמר רבי יוס
 פרעה, אף על גב דאוקמוה ברזא אחרא, סמך דקא סמכינן בעלמא
 אבל תא חזי (ט"ז ע"ב) לסוסתי ברכבי פרעה דמיתוך רעיתי. תא חזי
 (6) אית רתיבין לשמאלא ברזא דסטרא אחרא, ואית רתיבין לימינא
 ברזא דלעילא דקרושה, ואלין לקבל אלין, אלין דרחמי ואלין דדינא.
 וכד קדישא בריך הוא עכד דינא במצראי, כל דינא דעביד פההוי.
 גוונא דאינון רתיבין ממש, וכגוונא דיליה דההוא סטרא ממש, מה ההוא
 סטרא (ממש) קטיל ואפיק נשמתין, אוף קדישא בריך הוא עביד פההוא
 גוונא ממש דכתיב (שמות י"ג) ויהרוג יי כל בכור. וכן כלא במצרים
 בהרוזא גוונא ממש, ובגין כך דמיתוך רעיתי כגוונא דילה ממש
 לקטלא, דכתיב בי אני יי אני הוא ולא אחר. ולזמנא דאתי מה כתיב

מי

יטעיה ס"ג) מי זרה בא מאדום חמוץ בנדים מבצרה וגומר * תא הזי מה כתיב :

וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד ויאחזו בה, (ה) אחסנת עלמין ויאחזו בה, דהא להון אתחזי כמה דאוקמוה (ו"ח ל"ג אמר רבי יוסי) ויפרו וירבו מאד ודאי, דהא צעריא לא שראת בהו, וקיימי (כ) בתפנוקי עלמא, ובגין כך ויפרו וירבו מאד ברוך יי לעולם אמן ואמן :

פרשת ויחי יעקב

אמרו המנהיגים מתוך הלשון ניכר שאינו מספר הזכר והאור ניכר מתוך החושך ולדעתנו כי הוא ממדרש הנעלם ובלשון הקדש היה והמחשבות להתהלל שני שפת אמת והפסידו כוונת והכנת המאמר כי לא ידעו ולא הכינו לעשות הלשון על מקכותו והנה יהיה כענין כל מעיין בדרכי הספר החתום וכבר היינו משמיעין אותו כי כהעסקה שכל מלפת תוכ"כ לא מלאנו אותו - אלא מפני הרואים שלא יתפארו עלינו לאמר כי מלאכתנו חסרה הדפסנו אותו כאשר הוא ואין כח בידנו לתקן את אשר עותו (ג).

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגומר * אמר רבי יוסי לבא חמא בנבואה במצרים דיהון בנוי בכמה גלון, עד הכא ועד עידנא דקץ משיחא, ולא מטא לנבואה דויחי אלא במצרים, והיא נבואתא מעלייתא - מדאתנביאו

(ר"ח לא אתנביאו) דכוותה ולא מטא להו שום איניש מן בני נבואה אלא הוה ומשה * במשה כתיב (שמות ל"ג) כי לא יראני האדם וחי, ביעקב כתיב ויחי יעקב * ויחי, נבואתא דנחתא מאספקלרייא (סאירתא) דנהרא בעא למימר (חפץ ההוא הוה בעיניה) נבואן דגלותא דערען לבנוי בארעא דכנען, וככל ארעא דאתותב בה מארעא דמצרים, הוה תביר לביה דכתיב כי יש שכר במצרים, ועל דא מטא ויחי יעקב במצרים, ולא הוה חרי (הוה אמנא) כי בארעא (ר"כ ע"ה) הדיה ספיקן דעמין ספרין דכורסי יקרא ולא מטא להון שום איניש לא מן עלאה ולא מן תתאה אלא ח"י, ורוא דא כי לא יראני האדם וחי, כמה הוא רוא עלאה בדא קרא, ואנן חכרייא תמיהון עלייהו על ויחי דדכיר עמיה יעקב, הוה ליה למימר קמי ישראל. מנין דכתיב (ירמיה כ) קדש ישראל ליי ראשית וגומר (שמות ר') בני בכורי ישראל * רבי אלעזר בריה דרבי

(6) ירושת עולם : (ב) כתענוני מלכים : (ג) הלא תיראם סה"ל מלוקע בספי' מהמאמרים שהורפסו במקומם כסלימות וכלן הוכח קלחם לבר ח"ש"כ * וחסריק והא"ר קיימו דסין אלנו וחס סח"י תורה ייש טעמ"י חמ"א ככ"

דרבי שמעון אמר וכי לא אמר קרא (כראשית כ"ה) וימפור את בכורתו
 לעקב אמר רבי שמעון אבוה, בעידנא דהוו ישראל קשיטין וזכאין
 ועבדין זכו ולא הוו רתיתין, ישראל אלא יעקב לחוריה. בדיל טבאן
 דעבדין הוה למעבד להו טבאן סגיאין דא כדא, מדחכו ואתגליאו
 על חוביהון ועל עובדיהון בישין, לא הוו סכלין יתיה דלא יהויין בעלמא
 בקושטא על חוביהון, ועל דא אתי מכילתא דרחמי ודינא לחור וישראל
 יהבית יתהון בארע גלותהון, יאות בעי כרי, אבל אניש מסתכלן נדע
 יתיה יעקב דמתלף עם ויחי קדש, ועל דנא רזא אמרין יעקב בחד
 יתיה ספירא בכורסי יקרא • רבי שמעון פתח ואמר • (ישעיה כ"ו) ואת
 דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים • לב נדכאים
 דא יעקב כמה דאת אמר תחת מן דרגא, נחיתת עלוהי נביאין כרכאן
 במצרים • תנא אמר רבי אפא לבא חמא דיעקב דהוה כמצרים לית
 נבואתיה מעלייתא ארעא סגיא • תא חזי לא זכי לברך לחד מפנהי
 ולא הוה בידיה רוחא לברך אלא במצרים, כד בריך יתהון כל חד
 וחד ברזא, ורזא (כראשית מ"ב) וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב
 לבניו למה תתראו תא חזי דלא אתייהיבת נבואתא אלא לתברי לבא
 כמא דאת אמר (סע) רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות •
 אמר רבי יוסי תחות כורסי יקרא קדישא יעקב ספיר דאיהי מכילתא
 דדינא לסטריה, אתא אמר (סע ל"ב) לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם
 ישראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל • את משבח דיעקב
 חזא לסטריה מכילתא דדינא, ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל
 וגומר, ורזא דמלה (ירמיה ו') או לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב רבי
 שמעון אמר כד אחגליאו מן ירושלים (ב) ואעדיו תדירא, וסאיב מסנאה
 ית היכלא, בעידנא ההיא לא סוכלת מלכותא לישראל על חוביהון
 אלא ישראל, בגין דהיא מתרי גיסא רחמי ודינא • ומלה דלא יעקב
 יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כד אתפריש (ג) בסביריה, ישראל
 יעקב, עלאה דא מן דא, ובגניהון הוה חוטרא דמשה גליפא מתרין
 סטרוי משמיה קדישא, חד רחמי כדינא וחד דינא כדינא, ורזא (כמרכ כ"ג)
 לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. מדאנן בגלותא דחיקן

בין

(ה) פי' וסאיב קיבן סממיר : (ב) סדום סבול ועיין תש"כ ז

בדאשרח 88

בין סנאי, ואסתליקת מטרוניתא מן מלכא ואתרחיקת מניה, הוא ישרי
 שכינתא ביננא ויפרקיננא, ורזא (שע"ט מ"ד) כה אמר " מלך ישראל
 וגאלו " צבאות • ויחי חי, (ס"ט ס"ו) כה אמר " השמים כסאי והארץ
 הרום רגלי, בנין עלאה שת"י רגלי חי לי רבתא, לח' זעירתא, ח' לת"ו
 ו" לו' ו' לר', הדא הוא דנפיק מעלאה, תחות כורסיה (קרא) יקרא מאבן
 טבא בארץ מצרים היינו דכתיב (ס"ט ס"ט) ונגף " את מצרים וגומר י"ב
 פרישא (ס"ט ס"ו) כי טל אורות טליך א' כגין פרישא, וכגין דא מתחלף
 כחדא ב' פרישא גלותא, א' פרישא קדמייתא תא חזי מאי דכתיב בית
 יעקב לבו ונלכה באור " בגלותא אתוון דאתגור עליהון על חוביהון
 בקושטא כדינא הוו, באורייתא תקנתא, ותפקון מן חמרא טינא דהיא
 גלותא ותהכו לנהרא ד"י א' • רוצה לומר בארץ אתצפי אתא בתיגנא
 דספרא דאורייתא ואנא אתפלג בארץ, בארץ את משכח בתיגנא
 דספרא דאורייתא ר"ץ מתלפין כחדא גלותא, מאי גלותא דמצראי ארבע
 (י"ב ע"ב) מאה שנין הוה, אמר לאברהם דיהא גלותא לבנוי כמצראי,
 וכי הוית מנייתא יתהון מאתן ותשעין שנין הוו • תא חזי וימת יוסף
 בן מאה ועשר שנים • רבי שמעון פתח ואמר (שע"ט ו') הנה העלמה
 הרה ויולדת בן וקראת שמו עמנואל עדוי ולידה דאתמלי לגלוואן
 ועקתן סגיאי'ן ועידן בישין, ואף על גב דיהו כאלין, מטרוניתא אזרעזעת
 ואתרחקת מן בעלה, ותהא עמנא בגלותא, בן מאה ועשר הוה גלופא
 דאתוסף, יתרעי למימר והוה עבר מן גלותא מאה ועשר שנין, ומאתן
 ותשעין הוי ארבע מאה שנין • ולא אתמני גלותא דיעקב אלא
 מדמית יוסף • ויהי ימי יעקב שני חיו שבע שנים וארבעים ומאת
 שנה, הכא רזא בגלותא כמנינא, תקונתא ירוון בניי' דאתגליין
 במבילתא דדינא תלתא גלוון, קדמאה דמצראי דאתמל בשבעה
 שנין • רבי חייא פתח ואמר (ס"ד כ') השבעתי אתכם בנות ירושלם
 בצבאות או באילות וגומר • רבי שמעון אמר מהבא • (ירמ"ט ל"ב) מרחוק
 " נראה לי ואהבת עולם אהבתיך וגומר • הכא רזא בגלותא תקנתא
 יהון כנוהי דישראל משתרי גליין, ויתרעי למימר יהון בניי' קדישא
 דאתגלוון על חוביהון כדינא שנין סגיאי'ן, יהא (ויקרא כ"ו) שבע
 כחטאתיכם • (כ"א ס"ד) כי שבעתים יוקם קין, בגלותא קדמאה דמצראי
 דהיא

היא ועירא תנינא גלותא דשופטים דאתמתל לארבעים שנין לשבע
 דאינהו סניאי מניה תליתאה גלותא דאנן ביה אריבא דאתמתל
 למאה שנין לארבעין והיינו דגלי עלאה דאמר (רמב"ל י"ב) ומעת הוסר
 התמיד ולתת שקוץ שומם וגומר :

ויקרכו ימי ישראל למות רבי חזקיה אמר חמא דא עקתא דגלותא
 דהוו ערען לבנוהי קריבא אנפשיה ודחיקת למימת לא אשתאר
 חי, כד הוה נחית מדרגין כדיל חוביהון דישאל לא נחית עמהון
 זכאה חולקהון דאי לא נחית עמהון בגלותא אשתארן ביני עממיא
 ואת אמרת (שם ו') מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה ואין עונה
 דא ישראל, באתי ואין איש דא שכינה הקצור קצרה ידי מפרות
 ואם אין בי כח להציל הן בגערתי אחריב ים אשים נהרות מדבר,
 קדשא כריך הוא יהב חולקא לישראל דלא ישלוט רברבנא אחרא
 בהון נחתו לגלותא שכינתא עמהון והוא רחוק ממטרוניתא :

גלותא

ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך חקר ית בנוי
 בלהון ואמר להון עקתן סניאין וכישין רברבין חמית למיעל
 לדריכון, אשכחן רחמי עלאי, ואי אתון בעאן למיפק מכל עקתא קיימו
 לי והכו ביננא קיימא, ותעברון קשוט ודינא ותהוו כאכהתכון, ופקידי
 בכל דר ודר דייתי בתריכון, ואי אתון בעאן למעבר הכי תפקון מכל
 עקתא דייתי עליכון רבי שמעון אמר (שם ה') והציגו בשער משפט
 אולי יחנן י צבאות שארית יוסף, ואי תעברון הכי לא תקברון חר מזו
 בריאלא אתי תתובון לארעכון בשלמא דרא הוא דכתיב (בראשית כ"ד)
 שים נא ירך תחת ירכי, מהו ירך פתח ואמר (תהלים מ"ב) חגור חרבך על
 ירך גבור הורך והדרך, סייפא דקאי בה חסד ואמת, תרין ספירין דלא
 שבקין דא לרא ועל דא אמר (שם ט"ו) חסד ואמת יקרמו פניך (איכה ז')
 פני י חלקם, דאתקריאו בנוהי ישראל כלהון, ואי הוו טבאן כנוהי
 ועבדו מה דקיימו לא מית חד מבנייהו כמצרים, דכל טב וטב דגזיר
 שמא על אינשא, לא הוי אלא על דיהוון טבין ואי לא לא, כמה דאמר
 דוד (מלכים ב' כ') למען יקים י את דברו אשר דבר עלי לאמר אם ישמרו
 בניך את דרכם ללכת לפני באמת ואי לא לא תא חזי כמה הוא
 עדיף רוחא דאבא, מרוחא דברא, דרוחא דאבא הוא רוחא דברא

תמילום

גלותא

רוחא מרוחא סלקא, ואי סיעת אוירא אחרא ברוחא לא נפיק שלים
 (דר"ב ע"ב) דהא חסיר רוחא כהאי אוירא, ודר"גנו (ירמיה ב') פרא למוד
 מדבר באות נפשה שאפה רוח תנא (ויקרא ע"ב ב') רב המנונא סבא
 אול לקפוטקייא עאל לקמיהו רב ייסא סבא אמר ליה כמאי עסקיתו,
 ווי ליה ווי לנפשה אי אשתלף רוחה דמסאכא דאשתכח עמיה
 ואורית ליה לכריה, והאי איהו דקדשא בריך הוא לית ליה חולקא
 שביק ליה חולקא שביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי אמר ליה
 מנין לך הא, אמר ליה הכי אוליפנא דהאי ירוגתא בישתא אחסנון
 בלהו בנוי אי לא יתובון, דהא לית מלה קיימא קמי תשובה (ב) ואנא
 הכי אוליפנא דהא אסוותא דא ירהבו לי זמנא חדא דהוינא רשים
 באנפאי, ויומא חד הוינא אזיל בארחא ואערענא בחד זבאה ועל ידוי
 אתעבר מנאי ההוא רשימא אמר ליה מרה שמך אמר ליה אלעזר
 וקרינא ליה אלעזר אחרא, אמר ליה בריך רחמנא דחמינא לך זבאה
 חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי :

ויאמר השבעה לי וגומר רבי חזקיה פתח ואמר (ישעיה ס"ב) נשבע יי
 בימינו ובזרוע עזו, קיים קדשא בריך הוא דיפיק לישראל מן
 גלותא דילהון, ודא קיים להון קיים דלא ישבוק לון בארע שנאיהון
 (כראשית ל"ב) ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם
 ברכתני, מאן ברכתני, יהב להון גלותא וקיים להון דיפקון מניה תנא
 זמין קדשא בריך הוא לכריהון דישראל דיהון כל חד וחד תחות
 כורסיה, ויהון מעליין מכל עלאי, בגין דא תשבח ואו אריכא, קיים
 קדשא בריך הוא לשלימותא דו דרא, ובגין שתא וישתחו ישראל
 על ראש המטה, סגיד ישראל דליתי משיחא בסוף מנינא דא ותשרי
 שכינתא עמהון :

ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה וגומר
 מתניתין אמר רבי חזקיה לא אתא קרא לאשמועינן דעבר אלא
 אתא קרא לאתא מרה דיהו בסוף גלותא, כל אלן לסוף מנינא
 דאתמני, צבי למימר דייטי משיחא ויימא ליה אבוך דבשמיא בהיל
 ומבר אפך ספין לקצא דמשיחא, יהא רעוא מן אלהי דשמיא דיסב
 בריה

מ"ה
 נ"א
 ע"ג

(ב) מטעם זה הוא כחיד פ' חמרי דף ע"ו ומשם ניכר שט"ס וחסרון יס כאלו מל"ו :

בריה דאסגיאו בגלותא, ומדאתנשיאו בהו, דנשי יתהון קדשא בריך
 הוא בחובהון בקושטא • כד אתא רבי אבא אמר להו לדרשא קא
 אתינא, חשוב רזא דמלתא (ס"ג ל) יסף יי לי בן אחר בדפרישנא לעיל
 האי שמיא קדישא ביוסף יהו, יאמר דהא אבוך מארי עלמא דארתי
 למעבד טבא לבריה דיפקון מן גלותא דילרהון, ואי את לא רעי
 בקושטך, רבוועא יהודה אחר יעבד יתך, וירעי דתירוב מטרוניתא
 לאתרא, דאבהתנא אינון רתיבין דלעילא (ס"ד י) ויעל אלהים מעל
 אברהם, אבהן שוקי עלמא, (מ"ב ו) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם
 תנא דייתי משיחא • רבי יוסי פתח ואמר (וכריס י"ד) והיה יום אחד הוא
 יודע ליי לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור, רוצה למימר
 תרין מערעין בישין דאתן לבנוהי למהוי בגלותא בארע שנאיריהון
 ולא יסתכי בהון כמה שנין סגיאין על חוביהון בקושטא, הכא יונח
 יתהון בארע שנאיריהון, וייסב בנייא דארע לרהון בישין אלין וידבר
 להון לארע טב לפירושא דקרא, והיה תרי רברבן סגיאין מעליין, הוו
 מטרקן תחות בורסי יקרא דאפטרופא דישראל מכילתא חמישאה,
 בדיל דיהון בגלותא כל עידנא הדין, וארע דנשי יתהון בארע שנאיריהון,
 והוא תרין מכילתן בתרין ספין, נפק חדא ומליר לקבל רבון עלמא
 ויהב ליה רשו דימלר כל מאן דבעי, וחזי בישראל מן גיסא חדא
 למגור בהון בישראל דיפקון מן גלותא בדיל אבהתרהון, ומן גיסא
 אחרינא רעא למגור עליהון ברין חוביהון, דאמרו עליהו בישא סגיא
 הנך ארבעא מכילתן, ולא הוה בהון מכילתא חמישאה אפטרופא דישראל
 ומלילו כל דרעו. (כ"ג ע"ב) עד דמטא לוותהון מכילתא חמישאה והוה
 בכורסי יקרא מן שמא קדישא, ואמר על בנוהי דישראל טב, ולא הוו
 רשין תרין מכילתן קמיינתא למללא קמיה, בדיל מכילתא חמישאה
 דאתמתל לליליא, ונפק לנהורא דילרהון ועל דא פתח ביום ההוא
 יודע ליי לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור. תנינא (בראשית ח'
 ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה, והתם אמר וחשך על פני
 תהום, וקשיא דידיה אדידיה אתא רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי
 ואמר ליה אבא מארי מאי דא, אמר ליה מבראשית עד ששה דורות
 ברא יהוה אחר, צבי למימר ואן דשמיא, יהב ביה רוח חכמה עד

הבא לא הוה מנדע מהו חשך, קם רבי אלעזר ונשק ידוי דאבוה, קם רבי אבא ושאל מאי חשך, אסתתרו חבריאי ולא מטו מאי דשאלו, עבדו עובדא ומטא קלא מן קדם רבון עלמא בהאי קרא (סו"ב י) ארץ עיפטה וגומר צלמורת ולא סדרים ותופע כמו אופל, גיהנם מקמי דאתברי עלמא הוה גניז לרשיעי, ווי להון לתיביי דיוחן בר יעביד אלהא ית אלין, (סע"ס ס) כי הגדה החשך יבסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח יי וכבודו עליך יראה זבאה חולקיהון דישראל דקדשא בריך הוא לא ברא להון דא. (מסל"ס קמ"ד) אשרי העם שכבה לו אשרי העם שיי אלהיו :

ויגר ליעקב ויאמר הנה בנגד יוסף בא אליך רבי יוסי אמר מלאכא הוא דהוה עתיד למימר טב על בני ישראל, בר יתיבון לקדשא בריך הוא בכל עקתרוון, בר ייתי קצא דמשיחא. בכל עקתא דתייתי עלירוון ימרון למכילתא בריך אתי לותך, ויתפרקון טבאי זבאה חולקיהון דישראל דאתקריאו בנוי דקדשא בריך הוא דאינון כמלאכייא (סו"ב ז"ס) ויריעו כל בני אלהים יהויה מאי תא חזי מנין שקרא קדשא בריך הוא ליעקב אמר ליה את בעלאה ואנא אהא בתמאה, מאי קא מיירי (כרס"ט י"ז) ויעל אלהים מעל אברהם, אבהרן אינון רתיבון דקדשא בריך הוא תנא (סו"ב ז) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם הא תרין ספירן בתרין רתיבן דכרבן עלאין, תליתאה יצחק, מאי (כרס"ט ז"ב) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק, ובגין פחד יצחק דהוה ספירה, וקדשא בריך הוא דהוה כורסי יקרא רתיבא עלאה, וספירה דיצחק היא מעלאה מפרשא יתיר מכל סגנייא אבהתך, דא הוא דכתיב וישבע יעקב בפחד אביו יצחק רבי אבא פתח ואמר (סו"ב) אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב בפחד אביו יצחק מהאי קרא את יביל למנדע דא ויתחזק ישראל וישב על המטה ורזא דקרא (כרס"ט ז"ב) ובערת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך והיתה עת צרה רבי שמעון אמר דא גבורת ירא דמיכאל דכרבא במה ליה הוה מקדמת דנא סגיד, למאן הוה סגיד, סגיד לערסא, הוה ערסא פתיחא פניה, למהולתא הוה סגיד, דהא הוה חביבא מיניה. כי חלל יהודה קדש יי אשר אהב ובעל בת אל גבר

אל
נא
בתמאה
אנא
אהא
בעלאה

כד אסתלק זיויה מניה על חוביהון, לא הורה לה למיקם קמין
 ואתרכא מטרוניתא מן מלכא, בריל דלא יכלא לשבקא לה לברה
 בין עמין למקטלהון, והיה בארעה קדישא הוא בהא דירחון עמין
 נוכראין מן עמיה. סכי למימר עאל שכינתא ביניהון בגלותא, ועידנא
 דלא הורה בארעה, והיא בארע עממין, בזיוא דישראל אסתמר
 עממייא די כסחרניהון תאנא אמר רבי יוסי תרין רכרבין הוו תחור
 כורסי יקרא קדישא והא בשמיה חר מאני בערסא, דהוה שרי אגוזיה
 דהיכלא, והא אנן בגלותא לא אשתאר ביני אלא דה דבני דזיניה
 והוא חתוך מן שמיה דקדישא בריך הוא הדא הוא דכתיב (שמות כ"ג)
 הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך וגומר. לא למלא הכי אלא
 בעלמא דארתי בד פרישנא בסטרין והוא צורין בארעה, אנני
 שרינא שכינתי ביניהון למאריהון בגלותא, והיא גטרת יתכון עד
 (ר"ד ע"ב) דתיתי יתכון לארעכון כמה דהוירחון מקדמת דנא, אשר
 הכינותי, מותבן מקדמת דנא. דא שכינתא מן מטטרוין ואתרכבת
 מטרוניתא מן מלכא עד דתירוב לאתרעה, ורזא כי רק עונ מלך
 הבשן גשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש ברזל הלא היא ברבת
 בני עמון כדפרישנא באתריה. וארעה דאתמתל בגלותא גטר יתרון
 בגלותא על עקתא דתיתי עליכון, עד דייתי ויעול יתכון לארעה
 דקיים לאכהתכון דאתנטרה. רבי שמעון פתח ואמר (רות ג') ליני
 הלילה והיה כבקר אם יגאלך טוב יגאל אמר רבי יוסי שליט רחמי
 על דינא. (כרמית 6) וירא אלהים את האור כי טוב, טוב והור שון
 דהוא מכוועי דנחלין דנפק מגרוין ימא ונחלא דבעלמא תנא אמר
 רבי שמעון זמנא חדא סליקא ונחיתנא לאנהרגא. במכוועי דנחלין
 וסליק בתראי רבי אבא אמר לי במאי עסקיתו, אמר ליה בהאי קרא
 (קמל 6) דכל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, מזויה
 אתבריאו כל רכרבייא דמן עלמא, ומן זיויה אתנביעו כל נחלייא
 נחלייא הוו אינן להאי קרא דמאיכי בהאי גלותא, דהא חשוכא
 במפלא חיתתה דאימא עביד לרהו, ואי לאו נחלא עביד ברתיה
 רכרבא תנייתא הוא תחורת קדישא דגני אננים דהיכלא, דהא
 רכרבא דישראל דאתמני עליהון בכל עידן דהוה מטרוניתא עם

מלכא הוה גפיק ועאל קדמיהון מטטרוון, ויהוא קביל פולחנהון לקודשא בריך הוא כנורא, כד אתבטיל נורא ואתגליאו אסתלק זיוה ואסתלקת מטרוניתא מן מלכא, הא לא הוה שלים עד דייתי גיסא אחרא דלא הוה בגלותא מניתא ושמהן דאתקריאת יד היא מפועא לכלא, ותשבח יד ^(ישעים כ"ט) הן לא קצרה יד ^(ישעים כ"ט) דלא אדבר ידא אלא בשמא דחד • אתא רבי אלעזר ושאל לרבי שמעון אבוי ובכה ואמר ליה גלי רי האי רזא אפא מארי, אמר ליה בהאי קרא אתגלי לך ^(שמות י"ז) כי יד על כס יה מלחמה ליי, שליט רחמי על דינא צבי למימר יהא רעוא דיהא לעלמא באתר גבורת יד ^(ישעיהו כ"ד) רבתא קרבנא דהות במצרים, ואי לאו הוּו כדינא ייתי משיחא, ייתי כחדתו בידא רבתא, ויגח קרבא בעמלק ^(ס"ט י"ג) כי בחווק יד הוציאנו ^(ישעיהו כ"ד) ממצרים, וכד ייתי שמה דיד בתוקפא, ידא לחוריה הוא בעידנא דיגיה קרבא בעמלק וליתי משיחא • רבי אלעזר מסייע ^(זכריה י"ד) ויצא ^(ישעיהו כ"ד) ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו כיום קרב • ^(ב"ס בגין יהו"ה) תא חזי כפמה היא ידא רבתא דלא מטא להאי ידא עלארה לאכהן רכבא לא אנגיס, וכדא ידא נפקו ממצרים, בגין דמשוין שוין שוין, מני ד' ד' שוין דא דרע שמא דידא רבתא, דיפוק מן אינון שוין באתוותהון דמניינהון במניינהון דקבלא תרין יד, תרין ביצד לא אתמנע דא מן דא ולא שוין • ולא שוין ארתפרש תרין אלן בריך הווא דבאתוהון סייעאן יד בעלה ה' תרין לאב מניינהון מתפרש, מאלין אתברייהו שמיא וארעא ודעמיה ואינון ספירה קדמא דהיא כתרא עלארה בכל מקום עיני ^(ישעיהו כ"ד) צופות רעים וטובים הם מסייעתן לשמה חד, ו' דעבר כמה אתוון בארעא דמצרים •

קרב

עליון העגול

תלך ימין העגול

ו'ו ל'דל'ת דל'ת לל'מ'ד לל'מ'ד לת'ו
א' לל'מ'ד ל'ל'מ'ס מ' ל'ד' ר' לת' ה' ל'

ו'ד ו' לוא'ו ל'ד' י'ד ל'ו
דלת ד' ל'ד' ל'ל'ת

יוד

שד

י"ד

מרכבה דאכהן ישראל :

ויאמר

נ"א קד"ש

(ר"ל ע"כ) ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי כלזו בארץ כנען
 רבי אבא אמר לזו דא ירושלם עלאה דאשראד
 שבינתא בינהא, אמר יעקב עלאה לתתא' הב לי ברכתא דהא אנא
 בעי (ה) לאנפיש יתכון ולמיתן ית ארעא לבניכון • לזו זו ירושלם
 עלאה קד"שא בריך הוא הב רכבא דהויין ברכה דא על ידיה בארעא
 רבייא אבל בהא לארעא אחרא ליה יהא ברכתא רבי אלעזר פתח
 ואמר (מט"ו כ"ו) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קלה תחשנ
 לו, קד"שא בריך הוא קרא לישראל אחים ורעים, מאי ברכתא יהב לו
 דיהון האי עמא דכ"יא תחות ידיה ולמהוי עליהון נטיר, זכאה חולקהו
 דהאי עמא דכ"יא דהוא עליהון דאקרי בעלאה בניס חביבים, יתיו
 מעלאה. בתיב (דכ"ס י"ד) בניס אתם ל"י מאי, כלא בדיל דא, מאי הוא
 בדיל דאשתלים שמא בחותמא דילהון דאינון גזירין • תא חזי באנפוי
 דאינשא שמא דקד"שא בריך הוא, וחסרא יו"ד מניה ולא אשתלים
 אתא אכרהם וחבב לקד"שא בריך הוא, ואמר ליה כך אשתלים שמא
 ואתגור ואשתלים שמא ביו"ד דמילה. באנפוי דאנשא שיין ד"שד"י וד
 חסר יו"ד, אשתלים ביו"ד דמילה, וכד"ן אקרון בניס ל"י בנין קדישין
 וכד מסאבין ליה להאי את ק"ימא קד"שא, ואעיל ליה לרשו אחרא
 סליק מניה האי קדושה דחותמא, והוא כמה דחריב עלמא, וסאיב
 הותמא דאשתלים ביה שמא דקודשא בריך הוא, והא הוא חריב
 עלמא • רבי אבא הוה אזיל מקפוטק"יא והוה עמיה רבי יוסי עד דהוה
 אזלי חמו חד בר נש דהוה אתי ורשימא חד באנפוי (וכולי' כדליתא כפרסת
 אחרי מות דף ע"ה כ') אבל ווי לזן לחייבייא דימותון בלא תשובה, דלא
 יעדי מנייהו רשימא לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי
 ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך • רבי אבא פתח ואמר האי קד"ש
 (יסע"ס כ"ט) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פגיו יחורו • וכי
 איניש דאמר טב לבר נש בנותיה, אי לא ישרים מה דאמר אפורהי
 מתביישן, על אחת כמה וכמה מן עלאי לבר נש, (כ) דאי לא מייתי
 כל טב דאמר על בנוי אנפיהי מתביישן, אמר קד"שא בריך הוא ליה

אנא

(א) מכה לטריחא אהסם ולחם לם את חזרן : (ב) חס לא יכיא מם חלמך על כניו לחיות סכנתם נמורם אזי סיו כניו מתביישים אב
 סחכתי יעקב עליון ישראל סכ"א לחם לחם את חזרן ולחריכות אוחכ עתם כשיקיים דכריו לא עתם יבוש יעקב וכו'
 צא 91 בראשית

אנא ישראל עלאה דאנא מפשינך ואסגינך, האי ברכתא דיהיב לי
 ואתן ית ארעא דרא לכריכון, לא הוה בארעא לא הוה עמרהון, כד
 ייתי קיצא דמשיחא וישתלים אמר קדשא כריך הוא לא עתה יבוש
 יעקב, בען לא אנפוי דיעקב דלעילא לא מתביישן, מדאמר להון אתן
 ארי עד בען לא הוה בידיה והוה אנפוי מתביישן, בען דיליה מסתייעא
 מן קדם מארי שמיא וארעא, כמרה דאמרינן אגחננה דעמלק כד
 ישתלים קיצא לא יהא אלא בתקופ ידא כמה דהוית ביום קרב, ויצא
 " ונלחם בגוים ההם, דידיה ולא אחרא :

ועתה שני בניה הנולדים לך דא ישראל לתתא דאתריהון בגלותא,
 בנוי דקורשא כריך הוא דאתיילידו ביני עממיא • תנא אמר

רבי יוסי ישראל כד יהון בארעא קדישא, דישראל דר בארעא כד
 ייתי משיחא, יהון עם אחוהון דילון בתריהון, דלא יתקרי גלות אלא

למאן דאיהו דר בארעא נוכראה אינון אתקריין גלון. (ויקרא כ"ו) וזכרתי
 את בריתי יעקב, וא"ו יתירה, תיתי וא"ו דאסתלקא כד אתחריב ביתא
 ותהא סיועא ליעקב כד יהא דא, ויהא לכרא קדישא ארעא אחסנת
 עלם, ויהון בנוי בארעהון דדארו מקדמת דנא בארעהון זכאה

חולקיהון • בען בריא דהוה ערען להון תהון אזלין רכרבין דאתגליאו
 מן לבר לארעא ואתנשיאו ואנפישו ויימא יעקב עלאה לתתאה ברי
 דילך דאינון לבר לארעא דאתיילידו בגלותא בכל ארעא וארעא
 עד דאנא איעול למצראי ואעביד להון דינא (דרט"ו ע"ב) על חוביהון

לאו אנא מסקית ברך דאתפריאו בגלותא לבר לארעא בארעא ואף
 על גב דאינון סגיאין ואתנשיאו דיליה כד חזיתי דא גלותא דיליהון
 ואסיתי לכיביהון ושמעית קליהון • ראובן (כראשית כ"ט) כי ראה יי את

עניי, שמעון כי שמע יי כי שנואה אנכי, וחשיב בלבך כאילו יהוין
 קדמי אינון, ומדנתוב ממצראי מלמעבד דינא, נסיק יתרוון מארע
 גלותא • רבי אבא אמר מהבא (ישעיה ס"ו) והביאו את כל אחיכם מכל
 הגוים מנחה ליי • צבי למימר כד יהא קדשא כריך הוא כדיננה

במצראי, בעידנא ההיא ייתון כל עממיא מנחה כד שמעו שמוערה
 דקדשא כריך הוא, היינו (ס"ב) ונהרו אליו כל הגוים • תנא אמר רבי
 שמעון עתיד קדשא כריך הוא למעבד לכל זכאה וזכאה חופרה

בירושלם (ירמיהו ט"ו) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה, כד
 תיתוב מטרוניתא למלכא ועבד לה ארוסין דדא הוא דכתיב (ס"ג ג)
 צאינה וראינה וגומר, ביום חתונתו וביום שמחת לבו • ביום חתונתו
 זה מתן תורה, וביום שמחת לבו זה כגזן בית המקדש שיבנה במהרה
 כימינו :

ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו, דא ישראל לתת לאבהן
 דאינון רתיבין, תהא שמהתהון ברזא דאתיילידו לבתר דגן
 על שמא דאחוהון, יהון מקריבין באחסנא דיליהון • תאנא אמר רבי
 שמעון ומולדתך דא ירושלם דלתתא, (ויקרא י"ט) מולדת בית כפרשת
 עריות ירושלם לתתא, גוברין דאתיילידו דא ירושלם כתר דנא
 דיתובין עלמא מארי שמיא בירושלם, כד גיורין לא אתקרון אלא על
 שמהן דהוא בר ישראל, ולא יתקרון כד אבהתהון גיורא מקפוטקייא
 אלא בהא ישראל לך יהיו, (ב) צבי למימר על שמיהון דישאל יתקרון
 על שם אחיהון יקראו כנחלתם, וכד יתוכון לא יתחסנון אלין עם
 ישראל בארעא, ויסב כל שבטא ושבטא דידיה וגוברין מנהון כל חדא
 לפום מנייניה :

ואני בבאי מפרן מתרו עלי רחר בדרך וגומר • רבי אבא פתח
 (ירמיהו ל"ב) פה אמר יי קול ברמה נשמע וגומר, מה פתיב בתריה
 פה אמר יי מנעי קולך מכבי ועניך מן דמעה כי יש שכר לפעולתך
 וגומר, ושבו בנים לגבולם, לא אמר וישבו, אלא ושבו, כבר שבו • תא
 חזי אמר רבי אלעזר בשעתא דיהא דינא על טורא, תתעטר מטרוניתא
 על טורא, והיא סברת דבניהון אברין כדינא, ורזא (שערי צדק) דני עקרה
 לא ילדה פצחי דנה וצהלי וגומר, תנא סגין יהון בני כורסייא מן
 דידה דדא הוא דכתיב פי רבים בני שוממה מבני בעולה, ותיירוב
 מטרוניתא לבעלה (זכריה י"ד) ביום הרוא יהיה יי אחד ושמו אחד, מן
 קדמת דנא תימא מטרוניתא לקדשא בריך הוא בנייא דילי אן יימא
 לה כדינא, היא תסבר דאברין כדינא, ובכה על דינא לבנייא דידה,
 כי ארי סגי אית לך למיסב מני בדיליהון, דהורת עמהון והא תכו
 מארעא דסנאה • וכי לא הוה ידע יוסף דמתה אמיה, תמן הוה עמה

כד מתה, אלה יאמר ישראל עלאה כד ניתי מפורקניהון דישראל,
 תתער מטרוניתא ותתער פנסת ישראל, ותנח קרבא עם עממין,
 וימורתון מנהון, ויתקרבון בזעיר למיתי ארעא, וימר לה קדשא בריך
 הוא כד היא בכא לא תדחלי, אנרא להון לכנייא דמיתין על שמי.
 אחרנין הא תבו, אינון יתובון לחיי מיתייא • מתה עלי רחל, מתה על
 ייחוד שמא דקדשא בריך הוא, ועל דא אתמר בעוד בכורת ארץ
 לבא, דמיתו על יחוד שמא דקדשא בריך הוא לכר לארעא, בארעא
 דא לא יימות חר מנהון תנא אמר רבי אבא עתידין ישראל לאגחא
 קרבא בארחה דאפרת, וימורתון עמא סגייא מנהון, ובתר בן לחיי
 מיתייא יקומון, ויתיר שולטנא יהא לרהון דמתין בארחה הדין, מכל
 דיהא קדמיהון בירושלם • (6) ולמה אתקרי שמה דאתרא קדשא
 (ר"ט"ו ע"כ) דאתרא הדין (7) לחם, בדיל דהוא מן שמא דקדשא בריך
 הוא, ביה דימותון תמן על שמייה, יד דימותון תמן על שמייה יה, לחם
 גלותא בדיל דהוא מן שמיא דקדשא בריך הוא :

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה • רבי אבא פתח (ישעיה מ"ט)
 ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה, מאי קא מיירי, ישראל
 לתתא חזי דייתון בנוי ישראל קדמיה, כד ייתון (ס"ה י"ב) מעילם ומשנער
 ומחמת ומאיי הים ויתפנשו כלהו ויהון סגיאין • תימא שכינתא מאן
 אינון כלהון, ולא כהון פסול מבני נוכראה, ימרון ליה אנחנא כלנא
 מפרך ולית בנא נוכראה, בעירן דיתפרשון דא מן דא וכרת לרהון
 כחדא ויתגיירון, יתובון גיורין עם ישראל ויהון כחדא • תנא קשים
 גרים לישראל כספחת בעוד החי (לארעהון) כתיב (ס"ה י"ד) כי ירחם יי
 את יעקב ובחר עוד בישראל ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית
 יעקב, כד יתובון לארעהון כרייא ויהוין רחימו כהון יהיה (וכריה י"ד) יי
 אחד ושמו אחד, יתלוון גיורין עם ישראל ויהוין לרהון (3) בעומקת
 כבשריהון, וכל כד למה, תא שמע אמר רבי שמעון על תחומין דארעא,
 דכל חד יהא רעוא למידר בארעא דישראל ותסתער דיורין בתיב
 (ישעיה כ"ד) ויתידורתיך חזקי, צבי למימר סיבים דהוין עמך מעיקרא,
 אתקף

(6) מלך לחם מחפס כיה לחם ירודים רוסט על גלגליתא זננא ייחכס יתבון לביית סס לעזיר : (כ) כל לחם כני ג'ס חו"ס ק"ס
 (3) כנננ • (כ) חריגה אלה עומקת חר"כ :

אֶתְקִיף יִתְרוֹן וְסִייעַ יִתְרוֹן יִתִּיר מִשָּׂאד עֲמִמִּין כְּבִיכּוֹל דָּאת סְבִי
 לְאֶתְקֵפָא יִתְהוֹן מְבַל עֲמִמִּיא אַחְרָא יִדְהוֹן וְיִהוֹן סְגִיאיִן :
 וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָבִיו בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה רַבִּי שָׁמְעוּן
 תָּאנִי מִהֶבֶא, (דְּכָרוּס ד') וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׂה לִפְנֵי בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא כַּד יִשְׂרָאֵל עֲלִיהוֹן לְעֵילָא, בְּנֵי אֵינוֹן דִּיהֶב
 לִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹרִייתָא כְּמַה דְּתַהוֹן וְנִימוּסִיהוֹן קְשִׁיטִין בְּנִימוּסִין
 אֹרִייתָא דִּלְהוֹן אֶתְקֵרִיאת זֶה, הִדָּא הוּא דְכָתִיב זֶה (שְׁמֹת ט"ו) אֵלֵי וְאִנְוֵהוּ
 (פ) וּבְכָל עֵידָן דְּלָא הָוֵה דוֹד מְמַלֵּל תַּחֲתֵי גְדַפֵּי שְׂבִינְתָא דָא מְלִתָּא
 אֶלָּא אַתְנַבֵּי מַה דְּלִיהוּ, אֶתְקֵרִינָא זֹאת • רַב נַחְמֵן הֹאֵמֵר מִהֶבֶא
 (סְפֵלִיס כ"ו) אִם תַּחֲנֶה עָלֵי מַחְנֶה לֹא יִירָא לְבִי וְגוֹמֵר • בְּזֹאת אֲנִי כּוֹטַח
 זֹאתָ דָא אֹרִייתָא, וְתַהֵא לִייתִי מְשִׁיחָא, וּבְגִין דָּא (סִיר כ) וְקוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע
 בְּאַרְצֵנוּ עַל מַה אֶתְמַתְּלַת אֹרִייתָא לְגוֹזְלָא, מַה גּוֹזְלָא קְלִיהַ עֵרֵב אַף
 פְּתַגְמֵי אֹרִייתָא קְלִיהַ עֵרֵב, וְדָא קְלָא יְהֵא לִייתִי מְשִׁיחָא לִיזְמָא דְרִינָא •
 תְּנָא הַנְּצֻנִים נִרְאוּ בְּאַרְץ עַת הַזְּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ •
 הַנְּצֻנִים דָּא אֶבְהַתֵּן דְּמִרְכָּבָה דְּמֵן עֲלֵמָא יְקוּמוֹן וְיַתְחוּזְ עַת הַזְּמִיר הִגִּיעַ
 תּוֹשְׁבַחְתָּא דִּישְׁבַּחֹן לִינְאֵי כַּד יִתּוּבּוֹן לְפּוֹלְחַנְחוּן כְּדְבְקִדְמִיתָא • וְקוֹל
 הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּזֶה, פְּתַגְמֵי דְאֹרִייתָא דְאֵינוֹן עֵרֵבִין בְּקֵלָא
 דְּתוֹרָא דָא, זֶה וְזֶה וְזֶה תּוֹרָה שׁוּן, מְאִי קָא מִיִּירִי וְזֶה דְּמִלְתָּא בְּעֵידָנָא
 דְּלֹא תְהוּיִן תַּחֲתֵי גְדַפֵּי שְׂבִינְתָא, דְּלֹאֵת נְחִית, וְהוּא מִתַּחֲתֵי לְכֹלָא
 וְסִלִּיקַת ה' דִּזֶּה אֵלֵי וְאִנְוֵהוּ. מִדְּחַרְבֵי בֵּיתָא דְהָא לֹא יִכְלָא לְדוֹר בִּין
 מִסְּאַבָּא בִין עֲמִמִּין נוֹכְרֵאִין, דְּהֵא קְדִישָׁא חֲתוּבָא מִן שְׁמָא ה"א אֶלְף
 ה"א עֲדִיפַת בְּקִדְוֶשָׁה, א' עֲדִיפַת לְאַתּוּן כַּד יִתּוּבּוֹן יִשְׂרָאֵל לְאַרְעֵהוֹן ה"א
 קְדִישָׁא דְהֵיא חֲתוּבָא מִן שְׁמָא דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, תִּיתּוּב בְּזֶה וּפּוֹק מְנִינָא
 תְּקַנְתָּא רַבִּי אָבָא פִּתַח וְאָמַר (שְׁעִיס מ) מִי מֵדַד בִּישְׁעֵלוּ מִיסֻשְׁמִים בְּזֶרַת
 תְּכֵן, זֶה תּוֹרָה שׁוּן, כַּב יְכוּל הוּא ז' לר' ר' לֵת' ו' לֵת' ו' לֵת' וְזֶה דְקִדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא בְּשִׁית מְאָה וְשִׁבְעִין שָׁנִין, מִהֶבֶא מִן שְׁמִיא וְעַד אֶרְעָא, כִּיְצַד
 תּוֹרָה זֶרַת וְהֵא הִז' תּוֹרָה אֶתְקַדְמַת ה' לו', וְאֶתְקַדְמַת ו' לֵת' ת' לר' ר' לֵת' וְזֶה
 רַבּוּעַ יְהִיָּה כְּפּוֹל (שְׁמֹת כ"ח) זֶרַת אֶרְכוּ וְזֶרַת רַחְבּוּ כְּפּוֹל :

ויאמר

" וּבְכָל עַת וּמִן חִיס מְרַבְר כְּרִיחַ הַקִּדְשׁ תַּחַת כְּנֵפֵי סַסְכִּים דְּכַר וַס עַל וְאֵת כְּמִכּוֹלֵר :

וַיֹּאמֶר קָחֶם נָא אֵלַי וְאֶבְרַכְכֶם, יֹאמֶר (6) מִדְּהוּ בַּפְתָּנִי אֹרִייתָהּ.
 מִתְּעַסְקִין, וְהוּהוּ דָא מְכִילְתָא בֵּין חֲכִימֵיהוּ אֶבְרַכֵּנוּן, וְרָזָא
 (כרמטית ל"ב) וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַה שְּׂמֵךְ וַיֹּאמֶר (רר"ז ע"ב) לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשִׁמִּי.
 וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב מִנִּינָא דָא לְמִנִּינָא קִדְמִיתָא דְקָמִיה כְּדִפְרִישְׁנָא בְּאַתְרֵיהּ.
 וְרָזָא אַחְרָא וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וּגְזַמְר וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשִׁמִּי וַיְכַרֵּךְ אוֹתוֹ
 שֵׁם, הָא לֹא עֲתִיד אֵלָא בְּזִכּוֹתָא דְזֵה לְכַרִּיכּוֹן, וְרָזָא סְגִיָּאָה תְּנִינָא
 בְּאַתְרָהּ דְּהָא קָרָא, אֲכַל לֹא אֲתִינָא לְקָמִין דְּלֹא לֹא שְׂמוּעִינָן הָא קָרָא,
 דְּאֲמַרְנָא מְקָמִיה דְּאֲמִינָא לֵךְ דְּאַתְקִרִיאת אֹרִייתָא זֵה, כְּרַתִּיב
 (שפטים ה') זֶה סִינִי מִפְּנֵי יי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, כִּד אֲתִיִּיבִית אֹרִייתָא עַל יְדֵא
 דְּמֹשֶׁה, (שמות ל"ב) כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ (סס ט"ו) זֶה אֵלַי וְאֲנֹהוּ, אֹרִייתָא הוּהוּ
 נַחְתָּת מְקָמִי אֱלֹהָא דִּישְׂרָאֵל :

וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל כְּכִדוֹ מִזְקֵן דָּא, וּבְגִין דָּא לֹא אֲתַּ מְשַׁבַּח דְּכּוֹוֹתִיהּ, וְכִד
 יְהוֹן בְּגִלוֹתָא, כָּל זְמַנָּא חֲרוּבָא הָרִין סִיבּוֹ לֹא יְכַלִּין לְמַחְזֵי אִפִּי
 שְׂכִינְתָּא, עַד דְּתִיתִי רוּחָא אַחְרָא בְּהוֹן. מְקַדְמַת דְּנָא אֶסְתַּאיבּוֹ בְּאַרְעֵ
 עַמְמֵיִיא, (כ) וְלֹא הוּוּ בְּנִימוּסֵי אֹרִייתָא כְּמָה דִּיהוֹן כְּהִיל לְמִיְהָר וְתַבּוֹ עֵידְנָא
 סְגִי בִּינֵי נּוֹכְרַאִין דְּרָא בְּתַר דְּרָא, וְאוּלִּיפּוֹ מִן אֶרְחֵיהוֹן. כִּד יְתּוֹבּוֹן (אִפִּי
 שְׂכִינְתָּא) לְאַרְעֵהוֹן, בְּקִדְמִיתָא לֹא יְכַלִּין לְמַחְזֵי אִפִּי שְׂכִינְתָּא, עַד דִּיהִיב
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רוּחָא דִּילִיהּ לְהוֹן • רַבִּי חֵיָּא פְּתַח (יִסְחָק ל"ו) וְאַת
 רוּחִי אֲתוֹן בְּקִרְבְּכֶם, לְבַתֵּר וְעִשִׂיתִי אֲתַּ אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תְּלַכּוּ וּמִשְׁפָּטֵי
 תִּשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם, מִן בְּתַר דִּיהִיב רוּחִי בְּכוֹן וְקִדְוֶשָׁה, בְּנִימוּסֵי תְּהַכּוֹן
 וְתַתְּהַכּוֹן • לֹא יוֹכַל לְרֹאוֹת, רַבִּי אֲבָא פְּתַח וַאֲמַר (מסעי י"ו) בְּאוֹר פְּנֵי
 מֶלֶךְ חַיִּים וְרִצּוֹנוֹ כַּעֲב מְלֻקּוּשׁ, (ג) כִּד יִסְבְּרוּן אִפִּי שְׂכִינְתָּא דְּקִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא וַיִּתְּעַסְקוֹן דְּאִינוֹן רְתִיתִין מְנַהוֹן חִיוּן דְּעֻלְמָא • תָּא חֲזִי לֹא
 תִּשְׁבַּח בְּהֵנִי קִרְאֵי כְּלֵהוֹן לִישְׁנָא אֵלָא לְאִינִישׁ (תהלים ע"ב) גַּם לִשְׁוִנֵי כָּל
 הַיּוֹם תִּהְיֶה צְרֻקְתְּךָ, וְלֹא אֲתַּ מְשַׁבַּח בְּהֵנִי קִרְאֵי בְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 וּבְגִין כִּד יְתּוֹבּוֹן לְאַרְעֵהוֹן וַיְהִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲכִמְתָּא בְּהוֹן, לִישְׁנָא
 דִּילֵהוֹן תְּהוּוּיִין תְּדִיר בְּקִבְּהּ, ע"כ חִינּוֹ מִן הַסּוּר :

וַיְחִי יַעֲקֹב וּגְזַמְר רַבִּי חֵיָּא פְּתַח וַאֲמַר (ישעיהו ס') וְעַמְךָ כָּלֶם צְדִיקִים
 לְעוֹלָם

(6) מִתְּעַסְקִין עוֹסְקִים בְּדָת וַח אֲשֶׁר הוּא מְכִילְתָּא בֵּין חֲכִימֵיהוּ דְּל' זִמּוֹ מִדּוּם בֵּין חֲכָמִים לְחַשְׁבֵּל כַּעֲסַק חֲמוּדָא אֲקִרָא י"ס וְלִכּוֹן ט"ס
 אֶבְרַכְכֶם וְחִיִּי קִרְיָא דְּמַלְכָּא עַי יִסּוּר דְּכַרִּי יַחְזַעְטִין : (ב) וְלֹא חֲלַבּוֹ כְּחִימֵיִסִּי שְׂחִירִים : (ג) כְּשִׁחְבְּלוֹ סִנֵּי הַשְּׂכִינִים :

לעולם יירשו ארץ וגומר. זכאין אינון ישראל יתיר מכל עמין
 עובדי עבודה זרה דקדשא בריך הוא קרא לון צדיקים • לאחסין לון
 ירותת (ב) עלמין בעלמא דאתי, לאתענגא בהוא עלמא כמה דכתיב
 (ס"ג כ"ח) אז התענג על יי • מאי טעמא, בגין דמתדבקין בגופא דמלכא
 דכתיב (דברים ד') ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום • רבי
 יצחק פתח ואמר ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ, האי קרא רוא
 עלאה איהו (ג) בין מהצדי חקלא • דהא ברוא דאנדתא תני רבי
 שמעון, דאחסנת ירותא עלאה דהיא ארץ, לית מאן דירית לה בר
 ההוא דאקרי צדיק, (ס"ד) דהאי ארץ, לית מאן דירית לה בר ההוא
 דאקרי צדיק, דהא צדיק ירית למטרוניתא ודאי (ג) דהא מטרוניתא
 ביה אתדבבת לאתבסמא, וצדיק ירית למטרוניתא ודאי • אוף הכא
 בתכיבותא דקדשא בריך הוא לישראל, אמר ועמד כלם צדיקים, ובגין
 כך לעולם יירשו ארץ, אתחזון לירת למטרוניתא. מאי טעמא אקרון
 צדיקים, ומאי טעמא ירתין למטרוניתא, בגין דאתגורו. כמה דתנינן
 (ד) כל מאן דאתגור ועייל בהאי (ס"ה) ברית קדישא ועאל בהאי אחסנא
 ונטיר להאי ברית, עאל ואתדבק בגופא דמלכא, ועאל בהאי צדיק,
 ובגין כך אקרון צדיקים, ועל דא לעולם יירשו ארץ, מאי ארץ, דא
 ארץ החיים. אהדר ואמר גצר מטעי מעשה ידי להתפאר, גצר מטעי,
 ענפא מאינון ענפין דנטע קדשא בריך הוא כד ברא עלמא דכתיב
 (בראשית כ') ויטע יי אלהים גן בעדן מקדם, והאי (ס"ו) ארץ חד מנייהו, בגיני
 כך גצר מטעי מעשה ידי להתפאר • דבר אחר ועמד כלם צדיקים,
 דא יעקב ובנוי דנחתו למצרים בין עם (ז) קשי קדל, ואשתכחו כלהו
 זכאין ובגין כך כתיב לעולם (רד"ט ע"ב) יירשו ארץ, דמתמן סליקו לירת
 ארעא קדישא • ויחי יעקב בארץ מצרים, אמאי פרשתא דא סתימאה •
 רבי יעקב אמר בשעתא דמית יעקב (ח) אסתמו עיניהון דישראל •

רבי

(א) עלמין כ' משמע וס' סוד לטע' ל וס' הכ' נק' חסוף עלמא שעדיין לא נכלם ועדיין לא כ'א ויס' הוי' סוד על ס' ממש כ'י
 ע"י ס' הוי' כתיבו עלים שכ"י כ'א רמ"ז כ"י: (ב) בין קולרי חסוד וס' ת' ח' העוסקים בתורה וסודותיה וס'דו ו' סוף רמז לשם תפוחים
 שהי' שכינים מקדושה ומס' שגורע כח אורות עליונים ס' קולרים ממנס ונכנים ממש כויו השכי' ע"י עבקים כתיבתו ית' ומס' שכן שדס של
 תפוחים מכ' כ' אחרי מות וכסוף סלוינו מה תפוח אדום ולכן ר' ל' דין וירמשים ח'פ'כן סוד שדס זס הוי' מקבלת אדום ססוף דין ולכן ססוף
 חמשים כגודע: (ג) פרסתי לעיל ענין מעברותיה שפי' גבורה סוף רמז אל פ'שכינה ססוף סומרת סגן ססוף הכס'ל שנקדחת עולם סכריאס
 כמ' ע' בעל הפרס כרוש שער אבי' ע' ע' א: (ד) כל מי שנימול: (ה) פי' דקרא ויעט ס' אלמים כינס: ג'ן סוף ו'ק' וס'א' ארץ עליונה כ'ה'ן
 כמ' לזיווי סחמסם סגן' ערן מקדם ר' ל' ראש וקודם לכל דבר נאלל סאלי' וא"כ ארץ ססוף מ' סוף חד מאינון ענפין א'ס: (ו) קסם עירף:
 (ז) ומצד'ס על עשק ססוף' שססתמו מישראל מצינות סחמסם ססוף' מנגלס יעקב' א'ס:

רבי יהודה אמר דכדין נחתי לגלותא ואשתעבדו כהון • רבי שמעון
 אמר מה כתיב לעילא, וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו
 בה ויפרו וירבו מאד, וכתיב ויחי יעקב, דלא אתחזי לאפרשא בין דא
 לדא, מה אינון קיימי בתפנוקין דמלכין וקבילין ענוגא (ה) וכסופין
 לגרמיהו, אוף יעקב גמי קיים בתפנוקי מלכין בענוגא וכסופא לגרמיה,
 לא אתפרש דא מן דא-והבא אקרי ויחי, דהא כל יומי לא אקרי ויחי,
 בגין דכל יומי בצערא הוו, בצערא אשתכחו, עליה כתיב (אייב ג) לא
 שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז • אבל בתר דנחת למצרים אקרי
 ויחי, חמא לכריה מלכא, חמא לכל בנוי זפאין צריקא, וכלהו בתענוגי
 ותפנוקי עלמא, והוא יתיב ביניהון (ו) פחמר טב דיתיב על דורדייה,
 כדין אקרי ויחי יעקב, ולא פריש בין ויפרו וירבו מאד לויחי יעקב והכי
 אתחזי • שבע עשרה שנה • מאי טעמא שבע עשרה שנה • אלא אמר
 רבי שמעון כל יומי דיעקב בצערא הוו, בצערא אעבר לון בקדמיתא,
 כיון דחמא ליוסף והוה קאים קמיה, בד יעקב מסתכל ביוסף הורה
 אשתלים בנפשיה כאילו חמא לאמיה דיוסף, דשפירו דיוסף דמי
 לשפירו דרחל, והוה דמי כגרמיה כמה דלא אעבר עליה צערא כיומו
 וכד יוסף אתפרש מניה, כדין אתקיים לא שלותי ולא שקטתי ולא
 נחתי ויבא רגז דא קשיא ליה ליעקב מבל מה דעבר, ובזמנא דאתפרש
 יוסף מניה מה כתיב (כריסט ל"ו) יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה
 וגומר. וכל יומין דיעקב לא הוה ליה צערא כהאי, והוה כבי כל יומא
 לאינון שבע עשרה שנה דיוסף, מאי קאתיבו ליה (סס מ"ו) ויוסף ישית
 ידו על עיניו, הא לך שבע עשרה שנה אחרנין בענוגין ותפנוקין
 והנאות וכסופין דא הוא דכתיב ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה
 שנה וגומר • תאנא כל אינון שנין שכינתא יקרא דקדשא בריך הוא
 עמיה אשתכח, ובגין כך חיים אקרון • תא חזי כתיב ותחי רוח יעקב
 אביהם, אתחזי דהא בקדמיתא מית הוה ההוא רוחא דיליה, ולא הוה
 מתכוון לקבלא רוחא אחרא, דהא רוחא דלעילא לא שרייא בריקנייא •
 אמר רבי יוסי שכינתא לא שרייא אלא באתר שלים, ולא באתר חסר,
 ולא באתר פגים, ולא באתר עציב, אלא באתר דאתכוון, באתר חידו

ובנין

(ה) חזית: (כ) כיון טיב אשקט על אשתי:

א סיין

ובגין כך כל אינון שנין דיוסף אתפרש מאבוי ויעקב הוה עציב לא שרייא ביה שכינתא תנא אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא כתיב (תהלים ק) עבדו את יי בשמחה באו לפניו ברננה, לאפקא דלית פולחנא דקדשא בריה הוא אלא מגו חרוה * (א) דאמר רבי אלעזר לית שכינתא שרייא מגו (ב) עצבות דכתיב (מלכים ב' ג') ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן, מנגן מנגן תלת זמני אמאי, בגין לאתערא רוחא משלימותא דכלא, דהוא רוח שלימה * אמר רבי אבא תמן תנינן מארבעסטרין כלא אשתבת, וכל שרשין דעלאין ותתאין בהו אחידין ותנא דא עייל ודא נפיק, דא סתים ודא פריש, אתאחד חד בחברתה ואינון אכהן דכלא * רבי שמעון אמר (דבריו י') רק באבותיך חשק יי, כתיב באבותיך ממש תלתא, ומשמע דכתיב רק רק ממש ומאלין מתפרשין ומתאחדן כל שאר אחרנין וסלקין שמא לאתעטרא * תנא אמר רבי יוסי מן יומא דאסתלק רבי שמעון מן מערתא, מלין (אליו) לא אתבסיין מן חברייא, ורזין עלאין הוו מסתבלין ואתגליין בנייהו כאירו אתיהיבו ההיא שעתא בטורא דסיני. בתר דשכיב, ביה כתיב (כראשית ה') ויסברו מעיינות (דכו"ז ע"ה) תהום וארובות השמים. והוו חברייא מרחשן מלי ולא מתקיימי בהו, דיומא חד הוה יתיב רבי יהודה אפיתחא דטבריה, (י) וחמא תרי גמלי דסלקי קטפירא מעלוי דבתפין, נפל מטולא דקטפירא, ואתו צפרי, ועד לא מטו עלייהו אתבקעו, (י) לבתר אתו כמה צפרין, והוו אזלי עלייהו ושרו (כ"ה ושדיאו) לון בטרטישא ולא מתבקעין, והוו צווחין לון ולא הוו מתפרשין. שמעו חד קלא, (א) עטרא דעטרין בקדרין שרייא, ומריה לבר * (י) עד דהוה יתיב עבר חד גברא אשגח בהו, אמר לא קיים דא הא דכתיב (כראשית ט"ו) וירד העיט על הפגרים וישכ אותם אכרם * אמר רבי יהודה והא עבידנא ולא מתפרשין, (י) אהדר רישיה ההוא

גברא

(א) עיין כפרים רמזים מפרמ' ק שער א' פרק כ"ה : (ב) הטעם שחשיבנה נקראת שמחה כידוע : ח'ש ותעלנו כשמחה לארצנו פי עם פסוקי לא' שנס א' רומזת למ' ותיבת כשמחה היא מחשבת דכאכלא יסר כרתא ונס דאין זיווג אלא כביטויא מוחין דאכלא כמ' שכל' דתייביר דכתיב ונס אמנה אחיחי כח אזי ואזי יש שמחה למ' וחס רמזו כשמחה מחשבה ונס מחשבה נימטי'יא שנה סהיא מ' כידוע ור'ק' מאין : (ג) פי' נושאים שעות וע מק' מ' הי"ב : רחש שני גמלים שטעונים משוי סרינים ומלכוסים שנקראים קטפירא מעל כחפיהם ונפל סמאיו מהם על סלחך וכתוך כך כלו לפירוס וקודם שהגיעו למשוי החוץ כחבקעו כאומרם ועד לא מטו עלייהו אסתבקעו : (ד) לאח"כ כלו לפירוס אחרים וסיו נחיס כעטרישא סחור סלע ר"ל שהיו שירים ונחיס כפלעני' שהיו שם ולא נתבקעו יאע"פ שהיו טעקי' ליהם לא היו העיפו' משניהם כסם כחוך כך שמעו קול א' כמבואר : (ה) העטרה של כל סעטרות כקדרות וסחיות ואין אור העטרה מאור כלל ועליו שיהי סחור לחוך ורמזו כוס שאין יחוד למעלה ע' קדרות סחור : (ו) כחוך סהים יושב עבר איש אחר ורחש סטפירא סם סכיס חמאיו אמר לא קיים : י) וירד שיעט וגי' (י) חחורר יחיוי סהים אה' רחשו לחחורריו ואמר :

גברא ואמר, (ה) עד לא מריט דא רישיה דמריה, ועד לא גליש למטרוניתא • רהט אבתריה תלת מלין ולא אמר ליה, חלש דעתיה דרבי יהודה, יומא חד (ו) אדמוך תחות אילנא, וחמא בחלמיה ארבעה גרפין מתתקנן, וסליק רבי שמעון עלייהו וספר תורה עמיה, ולא שביק כל ספרי רזין עלאין ואגדתא דלא סליק לון בהדיה, וסליק להון (ס"ו) וסליקן ליה) לרקיעא, וחמא דמתכסין מעינא ולא אתגליין • כד אתער אמר, ודאי מדשכיב רבי שמעון חכמתא אסתלקת מארעא • ווי לדרא, דהאי אבנא טבא דהון מתחון (ס"ז) דמתאחדן מניה וסמכון עליה עלאין ותתאין, אתאביר מנייהו, ארתא לגביה דרבי אבא סח ליה • סליק רבי אבא ידוי על רישיה ובכה ואמר, רבי שמעון ריחייא דטחנין מניה מנא טבא כל יומא ולקטין ליה כמה דכתיב (כמזכר י"א) הממעיש אסף עשרה חמרים, והשתא ריחייא ומנא אסתלקן, ולא אשתאר בעלמא מניה בר כמה דכתיב (שמות ט"ו) קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והינח אורתו לפני יי למשמרת • ואילו באתגליין לא כתיב, אלא למשמרת, לאצנעותא • השתא מאן יכיר לגלאה רזין ומאן ינדע לון, לחיש ליה לרבי יהודה בלחישו • ודאי ההוא גברא דחמית אליהו הוה, ולא בעא לגלאה רזין, בגין דתנדע שבחא דרבי שמעון דהוה ביומוי, ויכפון דרא עליו • אמר ליה די למכפי בכיה עליה • רבי יהודה הוה בכי כל יומא עליו, דהא אערע עמיה באדרא קדישא דרבי שמעון ושאר חברייה. אמר ליה ווי דלא אסתלקנא ההוא יומא (י) עם אינון תלתא דאסתלקן, ולא לחמי דרא דא, דהא אתהפך. אמר ליה רבי אימא לי, כתיב (שם כ"ח) והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארנמן ואת תולעת השני ואת השש, ואילו כסף ונחשת בחושבנא הוה, והבא לא • אלא אי לא דגלי בוצינא קדישא באתריה לא אצטריבנא לגלאה • פתח ואמר (מני כ) לי הכסף ולי הזהב נאם יי היינו, דכתיב (תהלים קט"ו) השמים שמים ליי בכמה אתר אסתפלנא באלין מאני דקודשא דכתיב (ויקרא ט"ז) בגדי קדש

(א) ועדיין לא כמדיש זה דאש ארבעה וסוף רמו אל סתמוס ע"י סמוטס כ"י תזכרות רומים לדין כסא בארזא דביד יוגין טנין וס כפ' צוריש ע"ח ע"ב וכן ועד לא גליש וכו' עדיין לא כלים במסבירים לנכוחה לסעביר כחות סדין וסלי' גס מסננס : (ב) יסן : (ג) עם אינון שלשה חכמים אצטרו באדרא :

דַּאת אָמַר וְרַהֲבִים עֵמֶל וְאוֹן, בְּאֶתֶר דְּלֵא הָיוּ יְסוּדֵא בְּנִינֵא לֵא
 אֲתִקִּיִּים • אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זְכַאִין אֵינּוֹן צְדִיקֵיִיא כַּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 בְּעָא לְאַתְבָּא רוּחִיה לִיה, וְלִשְׂאֵבֵא הוּא רוּחָא בְּגוּיָה. דְּתַנָּיא בְּשַׁעְתָּא
 דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַתְבָּא רוּחִיה לִיה, אִי זְכָאָה הוּא הוּא
 רוּחָא מַה כְּתִיב (קֶהֱלֵת י"ב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה. וְאִי
 לֹא אֲשַׁתְּבַח זְכָאָה, וּוִי לַהּוּא רוּחָא דְבַעֵי לְאַסְתַּחֲחָא בְּנוּרָא דְדִלִיק
 וְלֹאֲתַתְקֵנָא, בְּגִין לְאַשְׁתַּאֲבָא בְּנוּפָא דְמַלְכָא, וְאִי לֹא אֲתַתְקֵנֵת וּוִי
 לַהּוּא רוּחָא דְמַתְגַּלְגְּלָא (ה) בְּאַבְנָא בְּקוֹסְפִיתָא דְכְּתִיב (שְׁמוֹנֶה ט' כ"ה)
 וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיִבֶיךָ יִקְלַעְנָה בְּרִזּוֹךְ כַּף הַקֶּלֶע • תַּנָּיא אִי הָרוּא רוּחָא
 זְכִי, כְּמַה טְבִין גְּנִיזוֹן לִיה בְּהָרוּא עֲלֵמָא דְכְּתִיב (יִסְעִים ס"ד) עֵין לֹא
 רֵאתָה אֱלֹהִים זּוֹלְתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לּוֹ • אָמַר רַבִּי יוֹסִי כַּד הָרוּא
 בַּר נֶשׁ אֲתַקְרִיבוּ יוֹמוֹי, תִּלְתִּין יוֹמִין מְכַרְזִי עֲלוֹי בְּעֲלֵמָא, וְאַפִּילוּ צַפְרֵי
 שְׁמַיָּא מְכַרְזִין עֲלוֹי, וְאִי זְכָאָה הוּא, תִּלְתִּין יוֹמִין מְכַרְזִין עֲלוֹי בִּין
 צְדִיקֵיִיא בְּגַנְתָּא דְעַדָּן • תַּנָּא כֹּל אֵינּוֹן תִּלְתִּין יוֹמִין נִשְׁמַתִּיה נִפְקַת
 מְנִיה בְּכַל לִילֵיא, וְסִלְקַת וְחִמָּאת דּוּכְתָהּ בְּהָרוּא עֲלֵמָא וְהָרוּא בַּר
 נֶשׁ לֹא יַדַּע וְלֹא אֲשַׁגַּח, וְלֹא שְׁלִיט בְּנִשְׁמַתִּיה כֹּל אֵינּוֹן תִּלְתִּין יוֹמִין
 כְּמַה דְהוּא בְּקַדְמִיתָא דְכְּתִיב (קֶהֱלֵת ט) אִין אָדָם שְׁלִיט בְּרוּחַ לְכֹלֵא
 אֵת הָרוּחַ וְגוֹמֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה (ו) מְכַד שְׂרָאן אֵינּוֹן תִּלְתִּין יוֹמִין
 צוֹלְמָא דְבַר נֶשׁ אֲתַחֲשֵׁךְ, וְדִיוֹקְנָא דְאַתְחֹזִי בְּאַרְעָא אֲתַמְנַעֵת • רַבִּי
 יַצְחָק הוּא יְתִיב יוֹמָא חַד אֲפַתְחָא דְרַבִּי יְהוּדָה וְהוּא עָצִיב נֶפֶק רַבִּי
 יְהוּדָה אֲשַׁבְּחִיה לְתַרְעִיה דְהוּא יְתִיב וְעָצִיב אָמַר לִיה מָאן יוֹמָא דִּין
 מִשְׁאֵר יוֹמִין • אָמַר לִיה אֲתִנָּא לְגַבְךָ לְמַכְעֵי מִינָךְ תִּלְתַּת מַלְיָן, חַד דְכַד
 תִּימָא מְלִי דְאוּרִייתָא וְתַדְפַּר מֵאֵינּוֹן מַלְיָן דְאַנָּא אֲמִינָא, (ז) דְתִימָא
 לֹון מִשְׁמֵי בְּגִין לְאַדְכָּרָא שְׁמֵי, וְחַד דְתוֹפִי לְיוֹסֵף בְּרִי בְּאוּרִייתָא, וְחַד
 דְתִזְיִיל לְקַבְרֵי כֹל שְׁבַעֵה יוֹמִין וְתַכְעֵי בְּעוֹתִיךְ עֲלֵי • אָמַר לִיה מְנִין לָךְ
 אָמַר לִיה הָא נִשְׁמַתִּי אֲסַתְלַקְתָּ מִינִי בְּכַל לִילֵיא, וְלֹא אָנְהִיר לִי בְּחֲלֵמָא
 כְּמַה דְהוּא בְּקַדְמִיתָא • וְעוּד דְכַד אָנָּא מְצַלִּינָא (ח) וּמְטִינָא לְשׁוֹמַע

תפלה

(א) כַּחֲכֵן שְׁמַתְגַּלְגְּלַת כְּתוּךְ כַּף הַקֶּלֶע אֶף כֵּן כְּשִׁמְתוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּלְגֵּל ע"י שְׁלֹחַי סוּרִין וְאִין לֹא מִנִּיחַ וְחִסְקוּ: (ב) מַעַת שְׁמַתְחִילִין: (ג) חִין
 הַכִּינּוּס לִי שִׁיאֵר סוּכָר כֶּסֶס אֲזוּמְרוּ דְפִשְׁעוּ שְׁסִים ר' יְסוּדֵס עוֹשֶׂס כֵּן וְלֹא סִים לְרִיךְ אֲזוּמֵר אֲלֵא ע"י אִס יֵבֵא לְרִיךְ אִיִּם פִּסּוּק אִין דְרוּס
 שְׁאִנִי עֵבִיתִי כֵּן חֲלָקִי תַחֲמַר טַלְבוּי תְּכִיבוּי סִים אִימֵר דְכַר זֶס כְּדִרוּס זֶס ז' (וּלִי טַלְבוּי אִינוּן מִתְיַסֵּב כִּירוּס זֶס ז' לִיל: וְחִימָא לֹון לְכַד אֲלֵא
 סִים דִּילֵס זְיוּכִיב שְׁמוּ לְכוּנֵס אֲחִירָא כְּמֵ' מִשְׁנ' ב' דָּף כ"ט מֵא' ז'): (ד) וְכֵן כַּחֲמַר כְּחֻקִּים יוֹסֵב פְּכִיז אֶל סְקִיר וְיַתְפַּלֵּל שְׁכִינִן כֶּסֶס לְרֵאשִׁית
 גְּלִי וְלֵא דְהָסוּ מִסְלִיךְ לְכַמְרֵי וְלִכֵּן כְּתוּבָא בְּכַתְלֵס: רַמְסוּ כ"י:

תפלה, אשגחנא בצולמא דילי כבותללי ולא חמינא ליה. ואמינא
 דהואיל (ה) דצולמא אתעבר ולא אתחזי, דהא כרוזא נפיק וכריז
 דכתיב (ספלים ט"ז) אך בצלם יתהלך איש, כל זמנא (ו) דצולמא דבר
 נש לא יתעבר מניה, יתהלך איש, ורוחיה אתקיימה בגויה, אתעבר
 צולמא דבר נש ולא אתחזי, אתעבר מרהאי עלמא אמר ליה
 ומקבא דכתיב (איוב ה) כי צל ימינו עלי ארץ. אמר ליה
 כל אלן מלין דאת בעי עבידנא, אבל בעינא מינך דבההוא
 (דר"ס ע"ה) עלמא תבריר דוכתאי גבך כמה דהוינא בהאי עלמא. בכה
 רבי יצחק ואמר, במטו מינך דלא תתפרש מנאי כל אלן יומין. אולו
 לגבי דרבי שמעון אשבחוהו דהוה לעי באורייתא, זקה עינוי רבי
 שמעון וחמא לרבי יצחק, וחמא למלאך המות דרהיט קמיה ורקיד קמיה.
 קם רבי שמעון אחיד בידיה דרבי יצחק ואמר, גוזרנא מאן דרגיל
 למיעאל יעול, ומאן דלא רגיל למיעאל לא יעול. עאלו רבי יצחק ורבי
 יהודה, (י) קטיר מלאך המות לבר. אשגח רבי שמעון וחמא דעד
 בען לא מטא עידנא, דהא עד תמנייא שעתא דיומא הוה זמנא. אותביה
 קמיה רבי שמעון והוה לעי ליה באורייתא אמר רבי שמעון לרבי
 אלעזר בריה, תיב אפתחא ומה דתחמי לא תשתעי בהדיה, ואי יבעי
 למיעאל הבא אומי אומא דלא ליעול. אמר רבי שמעון לרבי יצחק
 חמית דיוקנא דאבוך יומא דא או לא, דהא תנינן בשעתא דבר נש
 אסתלק מעלמא, אבוי וקריבוי משתבחין תמן עמיה וחמא לון
 ואשתמודע לון. וכל אינון דהוה מדוריה גבייהו בההוא עלמא כדרגא
 חד, בלהו מתכנשי ומשתכחי עמיה, ואזלין עם נשמתייה עד אתר דתשרי
 באתריה. אמר (י) עד בען לא חמינא. אדהכי קם רבי שמעון ואמר
 מארי דעלמא (פ) אשתמודע רבי יצחק לגבן, ומאינון שבעה עיינין
 דהבא הוא, הא אחידנא ביה והב לי. נפק קלא ואמר, כורסייא
 (ס"א טסיסא) דמאריה קריבא בגדפוי דרבי שמעון, הוה דידך הוא
 ועמך תייתיה בזמנא דתיעול למשרי בכורסיד. אמר רבי שמעון

ודאי

(ה) לקמן רכ"ז א' : (ב) לקמן ר"ן א' : (ג) קטרו כרי שלג יוכל לניח אחר ר' יצחק לבית רש"י : (ד) עדין לא ראינו שום דמות לא מאבוי
 גלא מחברי שמתו כבר : (ה) ידוע ויכיר ר' יצחק אלכינו וסוף א' מו' חכרים זכסוד ז' עינים שמאבותים כעולם כיו' חכרים סיו יתד
 כמ"ג כסוף אדרא דהוי דף קמ"ד ע"א ככן ביקש שיניח רבי יצחק כחיים וילא טרוח אח"כ כורסים דמריה וכו' . ט"ו רבי יצחק שטא ניוז
 של סארון ימים מקריכותו ככנפיו של סארון רש"י . וסוף ימים עמד כע"ס וכעולם סכא כאימרו ועמד תייתים פירוש ועמד כפראסו
 לעולם חנא :

וראי. אדהכי חמא רבי אלעזר דהוה אסתליק מלאך המות ואמר לית
 (א) קופטרא דטיפסא באתר דרבי שמעון בן יוחאי שכיח • אמר רבי
 שמעון לרבי אלעזר בריה עול הכא ואחיד ביה ברבי יצחק, דהא חמינא
 ביה דמסתפי • עאל רבי אלעזר ואחיד ביה, ורבי שמעון אהדר אנפיה
 ולעי באורייתא • (ב) נ"ס רבי יצחק וחמא לאבוי • אמר ליה ברי
 זבאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי, דהא בין (ג) טרפי אילנא
 דחי דגנתא דעדן אתייהיב אילנא רבא ותקיף בתרין עלמין, רבי
 שמעון בן יוחאי הוא, דהא הוא אחיד לך בענפוי, זבאה חולקך ברי
 אמר ליה אבא ומה אנא התם, אמר ליה תלת יומין הוו דחפו אדרא
 דמשכבך, ותקינן לך (ד) כוין פתיחן לאנהרא לך מארבע סטרין דעלמא,
 ואנא חמינא דוכתך וחדניא, ראמינא זבאה חולקך ברי • בר דעד בען
 בךך לא זכי באורייתא, והא השתא הוו זמינין למיתי גבך תריסר
 צדיקיא דחבריאי, (ה) ועד דהוינא נפקי, אתער קלא בכלהו עלמין,
 מאן חכרין (ו) ש"ס שבילין דקיימין הכא, אתעטרו בגיניה דרבי שמעון,
 שאלתא שאיל ואתייהיב ליה, ולא דא בלחודוי דהא שבועין דוכתי
 מתעטרין הכא דיליה, וכל דוכתא ודוכתא פתחין פתיחן לשבעין
 עלמין, וכל עלמא ועלמא אתפתח (ז) לשבעין רהיטין, וכל רהיטא
 ורהיטא אתפתח לשבעין בתרין עלאין • ומתמן אתפתחו ארחין
 לעתיקא סתימאה דכלא, למחמי בההיא נעימותא עלאה דנהרא ומהנייא
 לכלא כמה דאת אמר (תפלים כ"ו) לחזות בנעם • ולבקר בהיכלו, מהו ולבקר
 בהיכלו, היינו דכתיב (כמדבר י"ב) בכל ביתי נאמן הוא. אמר ליה אבא
 כמה זמנא יהיבו לי כהאי עלמא, אמר ליה לית לי רשותא ולא מודעי
 ליה לבר נש, אבל (ח) בהלולא רבא דרבי שמעון, תהא מתקן פתוריה
 כמה דאת אמר (ט"ז) צאינה וראינה בנות ציון במדך שלמה בעטרה
 שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו • אדהכי אתער רבי
 יצחק והוה חייך ואנפוי נהירין, חמא רבי שמעון ואסתבל באנפוי, אמר
 ליה מלה חדתא שמעתא • אמר ליה וראי • סח ליה ואשתתח קמיה
 דרבי

(א) אין ממונה על סעודה כמלא כמקום אשרכי שרוי כו' (והרש"כ פירש אין בורע עונש כמקום ר"ש כי הוא מכלול פתלתלו) : (ב) ס"ט
 מבטנס : (ג) עלי סאלין : (ד) חלונות פתוחים : (ה) וקורס שטייט יולא מנ"ע טעכירו כרוו כנ"ע מאן חכרין וכי סתיקא שאלט כסכיל
 דרי יצחק שיחיס ובענה וכתמלא שאלתי : (ו) סס מלאכים ממונים על עולמות מלאכים ולפי שם ר"ש וזכיס כשליחותו של עולם
 כבשמים שאלו טרזיס לפני סד קראס רהיעים : (ז) כשמחתו סגדולע שיחיה לרש"כ כע"כ כנ"ע שס ססיס מתקן שאלנו לסתמנג
 כיוו פשטיס :

דרבי שמעון • תאנא מההוא יומא הוה (ר"ח ע"ב) רבי יצחק אחיד
 לבריה בידיה, ולעי ליה באורייתא ולא הוה שבקיה-בד הוה עאל
 קמיה דרבי שמעון, אותביה לכריה לבר, ויחיב קמי דרבי שמעון והוה
 קרי קמיה (טעמיה ל"ח) " עשקה לי ערבני • תנא בההוא יומא תקיפא
 ודחילא דבר נש, בד מטי זמניה לאסתלקא מעלמא, ארבע סטרין
 דעלמא קיימין בדינא תקיפא, ומתערין דינין מארבע סטרי עלמא
 (ט) וארבע קשורין נצאן, וקטטותא אשתכח בנייהו, ובעיין לאתפרשא
 כל חד לסטרוי כרוזא נפיק ומכרוזא בההוא עלמא ואשתמע במאתן
 ושבעין עלמין, אי זבאה הוא, כלהו עלמין חדאן לקדמותיה, ואי לאו
 ווי לההוא בר נש ולחולקיה • תנא בההוא זמנא דכרוזא כרוז, כרוז
 נפיק חד שלהובא מסטר צפון, ואזלא ואתוקד בנהר דינור, ומתפרשא
 לארבע סטרי עלמא, ואוקיד נשמתהון דחייביא, ונפיק ההוא שלהובא
 וסלקא ונחתא בעלמא, וההוא שלהובא טטא בגדפוי דתרנגולא
 אובמא, (כ) ובטש בגדפוי וקרי בפתחא בין תרעי • זמנא קדמא קרי
 ואמר, (מלאכי ב') כי הנה היום בא בוער בתנור וגומר. זמנא תניינא קרי
 ואמר, (עמוס ר') כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחן
 וההיא שעתא יתיב בר נש בעובדוי דסהדין קמיה, והוא אודי עלייהו.
 זמנא תליתאה כד בעיין לאפקא נשמתיה מניה, קרי תרנגולא ואמר,
 (ירמיה י') מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגומר • אמר רבי יוסי
 תרנגולא אובמא למאי נפקא • אמר ליה רבי יהודה כל מה דעבד
 קדשא בריך הוא בארעא בלהו רמין בחכמה, בר דבני נשא לא ידעי
 הדא הוא דכתיב (ספלים ק"ד) מה רבו מעשיך • כלם בחכמה עשית
 מלאה הארץ קנייך • ומשום דאתעבירו בחכמה, בלהו רמיון בחכמה.
 ותרנגולא אובמא, תנינן לית דינא שרייא אלא באתר דהוה זיניה,
 ואובמא מסטרא דדינא קאתי, ובגין כך בפלגות ליליא ממש בד רוחא
 דסטרא דצפון אתער, חד שלהובא נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא
 וקרי • וכל שבן (ג) בתרנגולא אובמא דאתכוון יתיר מאחדא • אהף
 הבא בשעתא דדינא דבר נש יתער, שארי וקרי ליה, ולית דידע ליה

בר

(ז) ארבע יסירות סגי סמקוואריס בו יחד סס מתקוטטוים מלמיה יחד כי כל זמנא למתפרד ולכן קטאס כיוחס : (כ) זמנא ככנפיל
 ככרוז כרוז כמכור : (ג) גיון חזיר סיל יחד רומי אל תיקף סדין שמחזיך פני סכריות משא"כ גיון זמנא אפי"כ שפיל גיון כתי' סדין מ"כ
 יש קלט שמחא כגיון סארמינו שבו משא"כ כגיון סחיר :

בר ההוא בר נש רשביב. דתנינן בשעתא דבר נש שכיב, ודינא
 שרייא עלוי לנפקא מהאי עלמא, אתוסף רוחא עלאה ביה, מה דלא
 הוה ביומו, וכיון דשרייא עלוי ואתדבק ביה, חמי מה דלא זכה ביומו,
 משום דאתוסף ביה ההוא רוחא, וכד אתוסף ביה וחמא, כדן נפיק
 מהאי עלמא הדא הוא דכתיב (ס) תוסף רוחם וגועין ואל עפרם
 ישובון, כדן כתיב (שמות ל"ג) כי לא יראני האדם וחי בתייהון לא זכאן
 במיתתהון זכאן. תאנא בשעתא דבר נש מית, אתייהיב ליה רשותא
 למחמי, וחמי גביה קריבוי וחברוי מההוא עלמא ואשתמודע להו,
 וכלהו גליפין בדיוקניהון כמה דהו כהאי עלמא. אי זכאה ההוא בר
 נש, בלרהו חראן קמיה ומקדמי ליה שלם. ואי זכאה לא הוי, לא
 אשתמודען גביה, בר מאינון חייבייא דמדרין לון ככל יומא בגיהנם,
 וכלהו עציבין ופתחין בווי ומסיימין בווי, וסליק עינוי וחמא לון (י) כטיסא
 דמסתלקא מן נורא, אוף הכי הוא פתח ווי. תניא בשעתא דנפק
 נשמתיה דבר נש, אזלין כלרהו קריבוי וחברוי דההוא עלמא עם
 נשמתיה, ומחזיין ליה אתרא דעדונא ואתרא דעונשא, אי זכאה הוי,
 חמי דוכתיה וסליק ויטיב, ואתערן בעדונא עלאה דההוא עלמא. ואי
 לא הוי זכאה, אשתארת ההיא נשמתא כהאי עלמא, עד דאטמיר
 גופא בארעא, כיון דאטמר, כמה (כ) גרדינין דנימוסין אחרן ביה עד
 דמטא לדומה, ועאלין ליה כמדורוי דגיהנם. אמר רבי יהודה כל
 שבעת יומין נשמתא אזלא מביתיה לקבריה ומקבריה לביתיה,
 ואתאכלת עלוי (דרי"ט ע"ה) דגופא דכתיב (אי"כ י"ד) אך בשרו עליו יכאב
 ונפשו עליו תאכל. אזלא ויתכא בביתיה, חמי לכלהו עציבין ומתאכלא.
 תנא בתר שבעה יומין גופא הוי כמה דהוה, ונשמתיה עאלת לדוכתה,
 עאלת למערתא דכפלתא, חמאת מה דחמאת, ועאלת לאתר דעאלת,
 עד דמטת לגן עדן, וערעת לברוכים ושגן דחרבא די כגן עדן דלתתא,
 אי זכאה היא דתיעול, עאלת. תאנא ארבע סמכין זמינין, וחד דיוקנא
 דגופא בידירי, (שמות ל"ו) מתלבשא ביה בחדוותא ויטיבת כההוא
 מדורא דגן עדן דלתתא, עד זמנא דאתגור עלה. לבתר כדזא קרי
 ועמודא דתלת גזוני אודמן, וההוא עמודא אתקרי מכון הר ציון, דכתיב

וכרא

(א) כשנחמה המוסקף ומסתלק מן האש (יכעז) אחי-אור מילל מאש (ס"ב): (כ) כעלי דנין חמטניס כעולס

(ישעיהו ר') וברא יי על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן
 וגומר • סלקא בהווא עמודא לפתחא דצדק, דציון וירושלם ביה, אי
 זכי לסלקא יתיר טב חולקיה וערביה, לאתדכקא כגו גופא דמלכא •
 ואי לא זכי לסלקא יתיר כתיב (ס) והיה הנשאר בציון והגורר
 בירושלם קדוש יאמר לו. ואי זכי לסלקא יתיר, זכאה הוא דזכי ליקרא
 דמלכא, ולא תעדנא בעדונא עלאה דלעילא, מאתר דאקרי שמים
 דכתיב (ס כ"ח) אז תתענג על יי, על יי דיקא • זכאה חולקיה דמאן
 דזכי לחסד דא דכתיב (סבלים ק"ח) כי גדול מעל שמים חסדך, וכי על
 השמים הוא, והא כתיב (ס כ"ו) כי גדול עד שמים חסדך • אמר רבי
 יוסי אית חסד ואית חסד, חסד עלאה וחסד תתאה, חסד עלאה מעל
 שמים הוא • חסד תתאה הוא דכתיב (ישעיהו ג"ס) חסדי דוד (ב) הנאמנים
 ובהני בתיב עד שמים • תניא אמר רבי יצחק כתיב (סבלים ק"ג) אם
 הבנים שמחה הללויה, אימא ידעא • הבנים מאן אינון • אמר רבי
 שמעון הא תנינו, (כ) תרין בנין אית לקדשא בריך הוא, חר דכר וחר
 נוקבא • דכר יהביה ליעקב דכתיב (שמות ד') בני בכורי ישראל •
 וכתיב (ישעיהו מ"ט) ישראל אשר בך אתפאר • פת יהבה לאברהם
 דכתיב (בראשית כ"ד) ויי ברך את אברהם בכל, פת היתה לו לאברהם
 ובכל שמה • ואימא רביעא עלייהו דינקא להו, ועל האי כתיב (יכריס כ"ד)
 לא תקח האם על הבנים • ותנינו לא יסגי בר גש חובו לתתא, בגין
 דתסתלק אימא מעל בנין וכתיב (ייצרא ג"ח) אמך היא לא תגלה ערותה.
 ווי למאן דגלי עדייתה, וכד תיביז לני עלמא ואסגין בזכותא קמי
 קדשא בריך הוא, ואימא תבת וכסייא על בנין, כדן אתקרי תשובה.
 מאי תשובה, דא תשובה דאימא, דתבת בקיומהא וברין (שמות פ"ג ב')
 כתיב אם הבנים שמחה • אם הבנים ודאי • ועל דא לא לפטור
 איניש מפריה ורביה עד דאוליד בן ובת • תניא אמר רבי יצחק
 כתיב (סבלים כ"ו) לחזות פנעם יי ולבקר בהיכלו, תיאובתא דצדיקייא
 למחמי דא, (ו"ח ל"ג נעם יי) ואת אמרת על יי • אמר רבי שמעון פלא
 חד, משמע דכתיב נעם יי דאתייא מעתיקא קרישא לרהאי שמים,
 ותיאובתא

(ה) כ"י צרמון לג' סק' פמינא ונס הוא מלזון דבר כמ"ס מר"ם כסוף קיפין מ"ס ר' מ"ס פסיד ספס לנאמנים. ג"ס ופול כתיב ויחם ויחם
 כידוע מ"ד' : (כ) פירוש ח"י יי.

וּתְיֹאבֶדָה דְּצַדִּיקִיָּא כִּדְ הוּא וּדְאִי, וְעַל הַשָּׁמַיִם כְּתִיב אִזּו תַּתְּעַנֵּג עַל
 יִי, זָבָאָה חוֹלְקִיהָ מֵאֵן דְּזִבִּי, וּדְאִי זְעִירִין אֵינֻן • תְּנִינֵן אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
 כְּתִיב (שׁוֹר׳) בְּנֵי אָמִי נִחְרוּ בִּי שְׁמוֹנֵי נוֹטְרָה אֶת הַכְּרָמִים • בְּנֵי אָמִי,
 כְּמָה דְכְּתִיב (אִיכָס׳) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ, דְּכַד כְּעָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְחַרְבָּא בִּיתִיהָ דְלִתְתָא וּלְאַגְלָאָה יִשְׂרָאֵל בִּינֵי עַמְמִיָּא, אַעְבַּר קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא מְקַמֵּיהָ לְהָאִי אֶרֶץ וְאַתְרַחְקָא מִנִּיהָ כְּרַכְתִּיב (שְׁמוֹת׳) וְתַתְּצַב
 אֲחוֹתוֹ מֶרְחוֹק • וְכַד הָאִי אֶרֶץ אֲתְרַחְקָא מִשָּׁמַיִם דְלַעֲלִי, הָאִי אֶרֶץ
 דְלִתְתָא אֲתַחְרַבָּא, וְיִשְׂרָאֵל אֲתַפּוּרוּ בִּינֵי עַמְמִיָּא • אָמַרְהָ בְּנִסְתָּ
 יִשְׂרָאֵל, מֵאֵן גְּרִים לִי הָאִי וּמֵאֵן עֶבֶד לִי הָאִי • בְּנֵי אָמִי דִּנְחָרוּ בִּי
 וְאַתְרַחְקוּ מִנִּי, בְּנֵי אָמִי וּדְאִי • רַבִּי יוֹסִי הוּהוּ אֲזִיל בְּאַרְחָא וְהוּהוּ עָמִיהָ
 רַבִּי חֵיָא בַר רַב, עַד דְּהוּוּ אֲזִיל אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֵיָא חֲמִיתָא מַה
 דְּאַנָּה חֲמִית • אָמַר לִיהָ (ב׳) חֲמִינָא גְבַרָא חַד בְּנִהְרָא, וְצַפְרָא חַד עַל
 (ד׳י׳ ע׳) רִישִׁיהָ, (ג׳) וְעַלְעָא כְּפּוֹמִיָּה דְצַפְרָא, וְאַכְלָא וּרְפָסָא בְּרַגְלָיו
 וְהוּוּא גְבַר רְמִי קְלִין וְצוּנֹת, וְלֹא יִדְעָנָא מַאי קָאמַר • אָמַר נְקַרְבַּ גְּבִיָּה
 וְנִשְׁמַע, אָמַר (ד׳) מִסְתַּפִּינָא לְמַקְרַב • אָמַר לִיהָ וְכִי בַר גִּשׁ הוּא בְּאַתְרָ
 דָּא, אֲלֹא רְמִיזָא דְחֲכַמְתָּא דְרְמִיזוּ לָן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קְרִיבוּ גְּבִיָּה
 שְׁמַעוּ דְהוּוּ אָמַר, (ה׳) עֲטָרָא עֲטָרָא, תְּרִין בְּנִין שְׂרִיין לְבַר, (ו׳) שְׂרִיָּאוּ
 לְבָרָא לֹא נַח וְלֹא גִיחָא, עַד דְצַפְרָא בְּקִיסְרָא רְמִיזוּ • בְּכַה רַבִּי יוֹסִי
 וְאָמַר חֵינֵנוּ דְתַנִּינֵן, בְּנֵי אָמִי נִחְרוּ בִּי וְגוֹמַר • מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְכַרְמֵי
 שְׁלִי לֹא נִטְרַתִּי • אָמַר וּדְאִי גְלוּתָא אֲתַמְשֵׁךְ, וְעַל דָּא (ז׳) צַפְרֵי
 שְׁמִיָּא לֹא אַעֲדִיָּאוּ, עַד דִּי שְׁלַטְנִיתָא דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה יַעֲדִיָּאוּ
 מִן עַלְמָא • וְאִמְתִּי, עַד דִּימְטִי יוֹמָא דְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַעַר דִּינֵנוּ
 כְּעַלְמָא דְכְּתִיב (זכְרִיָּו י׳) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדַע לִי לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה •
 עַד דְּהוּוּ אֲזִילִין שְׁמַעוּ חַד קְלָא דְהוּוּ אָמַר, (ח׳) אֲוִקִידָא דְקוֹפְטִירָא מְטָא
 כְּדִינֵנוּ, נִפְקַ חַד שְׁלֵהוּבָא וְאֲוִקִיד לְהוּוּא צַפּוּרָא, אָמַר וּדְאִי כְּטוּרָה
 דְכְּתִיב (ט׳) וְהִיבַת לִיקִידַת אֲשָׁא • אָמַר רַבִּי יוֹסִי לֹא אֲגִלִּי קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֲלֹא בּוֹמְנָא דְלֹא אֲשַׁתְּכַח מְהִימְנוּתָא בִּינֵיָּהוּ וְכַד

אֲתַמְנַע

וּ בִּי חֲתִיכוֹת

(א) רִאשִׁית אִישׁ אֶעֱמֵד כְּבָרָה וְעַד עַל רִאשִׁית וְחָיִי אִזּו לְעַבְדֵי כִּי סַמְרוּ וְאִכְלוּ וְדָרְסוּ כְּרַגְלָיו עַל רִאשִׁית וְסָאִים לְעֵקֶב וְלֹא יִרְמָתוּ מִסָּמוֹ לְעֵקֶב;
 (ב) עַד לְעַבְדֵי שֶׁל כְּבָר וּפְדוּשׁ עֲנַרְיָא וְכוּ' עַל הַכֵּל כִּסּוּ מִקְמָהּ רִשׁוֹן: (ג) יִחַל אִשִּׁי לְמַחְקָב: (ד) עֲנַרְיָא שְׁנֵי כְּבִים שׂוֹרִים לְחַק לֹא לְיַחֲד
 הַצְּבִלִים וְרַגְלֵי מְבַרְדֵי אֲלֵף אֲלֵפוֹ שֶׁל עוֹלָם דְּאִין מְסַקֵּעַ וְנַחַת כְּעִלְיוֹכִים וְתַחְתּוֹכִים עַד שֶׁלְמַעַר יוֹסִים מְנַסְבֵּךְ כְּקַסְרֵי וְרַמְוֹ אֵל קַבְכָּ גְלוּתוֹ:
 (ה) אֲלֵכְכָה אִשׁ אִיכְלַת הַדְּבִק יַחַד וּמִגִּיעַ כְּדִינֵנוּ שֶׁל אִחֵינוּ לְפָנֵינוּ יוֹם:

לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה (ה) בר מהאי, ולית לך חייבייא
 דלא חמאן אפי שבינתא בר מהאי, דכתיב לא יגורך רע כלל • אמר
 רבי יצחק זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב
 (סעיף ס) ועמד כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ • מאי לעולם יירשו
 ארץ אמר רבי יהודה כמה דכתיב (תהלים ק"ו) אתהלקך לפני יי
 בארצות החיים :

ויחי יעקב (שייך ויקרא ק"ד כ' סורס י"ב) בגויהו, על דא ליבעי ליה לבר גש
 דלא לאתערבא צולמא דיליה (ד"כ ע"ה) בצולמא דגוי עובד
 עבודה זרה, בגין דהאי קדישא והאי מסאבא • תא חזי מה בין ישראל
 לעמין עובדי עבודה זרה, דישראל כד ישתבח בר גש מית, הוה
 מסאב לכל גופא וביתא מסאבא, וגופא דגוי עובדי עבודה זרה לא
 מסאיב לאחרא, וגופיה וביתא לא מסאבא כד איהו מית • מאי טעמא,
 ישראל בשעתא דאיהו מית, כל קדושי דמאריה מתעברן מניה, וכיון
 דאתעבר מניה האי צולמא קדישא, אתעבר מניה האי רוח קודשא
 ואשתאר גופא מסאבא • אבל גוי עובד עבודה זרה לית הכי, דכתיי
 מסאב בכל סטרין, צולמא דיליה מסאבא, ורוחא דיליה מסאבא, ובגין
 דסואכותי אלין שריין בגויה, אסיר למקרב לגביה, כיון דמית נפקו
 כל אלין מסאבותא, ואשתאר גופא בלא מסאבותא לסואבא • ואף
 על גב דגופא דילהון מסאב בין בחייהון בין במיתתהון, אבל בחייהון
 דכל אינון מסאבין משתכחי לגבייהו, אית להון חילא לסואבא לאחריני.
 במיתתהון דנפקי כל אינון מסאבין מנייהו, לא יכלין לסאבא לאחריני.
 ודישראל יכיל לסאבא לאחריני, בגין דכל קדישין נפקין מניה, ושדא
 עליה סטרא אחרא • תא חזי האי צלם קדישא ביה אזיל בר גש
 ואתרבי ואתעביד, מהאי פרצופא ודיוקנא דיליה אתעביד צולמא
 אחרא, ומתחברן כחדא, ודא נטיל לדא • בשעתא דאשתכחו תרין
 צולמין, נטיר הוא בר גש • וגופא דיליה בקיומא ורוחיה שרייא בגויה,
 בשעתא דקריבו יומי מתעברן מניה, ודא סליק לדא, ואשתאר בר גש
 בלא נטירו, כדן (אי כ') עד שיפוח היום ונסו הצללים תרי • תא חזי
 בר (כ) אתער דינא בעלמא, דקדשא בריך הוא יתיב על כורסי דדינא

למידן

(ה) כס' נח דף סב' א' סמך כד במובחא סני' ד' ח' : (כ) ויקרא י"ב כ'

א' כה"ט

למידן עלמא בעי בר נש לאתערא (כדינא) תשובה דייחוב מהיובא
 (כ"א מחובוי) דהא ההוא יומא פתקין כתיבו ומשתכחי כלהו (ב) באחמתא
 הא כתיבין אי זכי בר נש דייחוב קמי מאריה קרעין פתקין דעליה
 לבתר קדשא בריך הוא זמין קמי דבר נש יומא דכפורי דתשובה אי תב
 מחטאוי טב . ואי לא פקיד מלכא למחתם פתקין ווי דהא תשובה
 בעיית לאסתלקא מניה . אי זכי בתשובה שלימתא כדקא יאות תליין
 ליה עד ההוא יומא בתראה (ג) דעצרת דהויא תמינאה לחג . ואי
 עבר תשובה שלימתא לקמי מאריה אתקרעו . ואי לא זכי אינון
 (ד) פתקין נפקין מבי מלכא ואתמסרין בידוי דסנטירא ודינא מתעביד
 ופתקין לא מהדרן תו לבי מלכא וכדין צולמין אתעברו מניה ולא
 משתכחין עליה ביון דמתעברן מניה הא ודאי (ה) טופסקא דמלכא
 יעבר עליה ויטעום פסא דמותא ובההוא ליליא דחגא בתראה סנטירין
 זמינין ופתקין נטלין בתר דנטלי לון צולמין מתעברן ולא משתכחין
 (כהו יד) ואי משתכחין (כהו יד) (עד) דינא גריעאן , יעבר עלוי (דינא)
 מרעין בישין בגריעותא דילהון והא אוקימנא להא . ובספרי קדמאי
 אמרי יתיר כד רישא אנרע וישתכח גופא בריה או אנתתיה ישתכחו
 והוא יסתלק והני מלי כד לא אהדר כל ההוא זמנא בתיובתא אבל
 אי אהדר טעמא דמותא יטעם ויתסי ואי גופא לא אתחזי וישתכח
 רישא אינון סלקין והוא אתקיים והני מלי כד בריה זעירא ברשותיה
 ואי ידוי פנימו עבידתא דידוי פנימין ירגלוי מרעין רדפין עליה ערק
 צולמא ואהדר ערק ואהדר עליה כתיב (רכיים כ"ח) בבקר תאמר מי יתן
 ערב והאי כד נהרא סיהרא וליליא אתתקן בנהורא . אבל זכאי
 חסידי בכל יומא ויומא מסתכלי בליבייהו כאילו ההוא יומא מסתלקי
 מעלמא ועבדין תיובתא שלימתא קמי מאריהון ולא יצטרכון למלה
 אחרא זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי . תא חזי כל
 הנקרא בשמי כמה עלאין עובדי מלכא קדישא דהא באינון עובדי
 (כ"א בריין) דאיהו עביד לתתא קטיר לון במלין עלאין דלעילא ופד
 נטלין לון לתתא ועבדי בהו עובדא אתער ההוא עובדא דלעילא

ולא יולא

דעין

דקטיר

(א) כאילו ועיניו חכית סמליתעין כו הכל (פי' שק סמליתעין כו שרותי' סרש'כ) כמגלת הספר ח"ד כ' אחמתיך רחש מליין דמכ ע"כ ע"א 2
 (ב) כל שמו טעם נכון לשם עלות סוף ל' עבירה שפתקין נעלמים מלפניו לאחותין עד אותו טעם . רמז כ' (בר"מ מטעם כספיה שתיף
 סל מלכות כמו וז יעבר עיין ס פתקס דק רכ"י ב' מ"ו) : (ג) שמיס קמ"א : (ד) עובד או סווק

דקטיר בה, כגון אזובא, עץ ארו, והא אוקימנא (דר"ד ע"ב) מלי ואית
מנייהו דאחידן (6) בשמא קדישא, כגון (ויקרא ק"ד ט') לולב ואתרוג הדס
וערבה, דכלהו אחידן בשמא קדישא לעילא ועל דא תנינן לאחדא לון
ולמעבר כהו עובדא, כגון לאתערא חדוה ליהוא דאחיד ביה * ועל
דא תנינן, במלין ועובדא בעיין לאחזאה מלה, כגון לאתערא מלה
אחרא הדא הוא דכתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי (בראשית)
לאתערא יקרי, בראתיו, ליחדא לי, יצרתיו, למעבר ביה עובדא,
(כ"ט חילא) אף עשיתיו, לאתערא ביה חילא דלעילא דבר אחר כל
הנקרא בשמי, היינו דכתיב (ויקרא כ"ג) פרי עץ הדר * ולכבודי
בראתיו, היינו כפות תמרים * יצרתיו, היינו וענף עץ עבות, אף עשיתיו,
היינו וערבי נחל. ותקונא דהאי, דאמר קרא ולקחתם לכם ביום
הראשון דייקא. דהוא חמישאה על עשור, אבל ביום הראשון, ההוא
יום ראשון מאן הוא, אלא יום דגפיק ראשון לנטלא (ד"ט לכולא)
במבועי דמיין נביעין * ואנן בעיין לאמשכא ליה לעלמא * (ז) מתל
למלכא דקטר בני נשא בקטרוי, אחת אמיה מטרוניתא אפיקת לון
לחירות, ומלכא אשגח ליקרא דילה ויהב לון בידהא, אשפחת לון
בייפין וצחין, אמרת הא אפיקת לון לחירו, אייתי לון מיכלא ומשתייא.
כך הא יום הכפורים אפיק לכלא לחירו, ואנן בפני מזונא קאימנא,
וצחין למשתייא. היא אעטרת למלכא בעטרוי, כהאי יומא ידענא
דהא מיין נביעין עמה שריין, שאילנא למשתייא למאן דאפיק לן לחירו.
ועל דא קרינן ליה יום ראשון, דא כספרא דאגדתא ושפיר הוא. אבל
בהאי יומא אברהם שירותא דכלא, אי בענני יקר הוא שירותא, אי
כמייא הוא שירותא, דאברהם שארי למחפר בירי דמייא * פרי עץ הדר,
דא בירא דיצחק, דיצחק אהדר ליה לקדשא בריך הוא וקרא ליה עץ
הדר. פרי דהאי עץ הדר ידיעא כפות תמרים דכתיב (תהלים ז"ב) צדיק בתמר
יפרח, ולא אשתבח בנייהו פידודא * ועל דא לא כתיב וכפות, אלא
כפות. כגון דלא סליק דא בלא דא, וכהאי אתמלייא האי באר מבאר
מים עלאין נביעין. הוא אתמלי בקדמיתא, ומניה אתמלייא בירא, ער

דאיהו

(6) פ"י כ"ו ד' מינין דמוזיא לר' אימייה סס הוי"ס כ"ח כמו אביהר ככלל ופירע רבינו הא"י י"ג' : מ"ו' : (ז) שפס כני קדם ככית פלסמט
ובלח תגבירק יסוליאס' לקהות :

דאיהו נביעו לכלא וענף עץ עבות דא ענפא דאילנא דברכא דאתקין
 ואשתרשא בשרשו, אתעביד אילנא עלאה על כלא דאחיד בכל
 סטרין ענף דאיהו עץ עבות, עץ דאחיד לאבורת דהא מהאי נטיל
 יסודא דעלמא ואתמלייא לארקא בכירא, האי הוא עלמא ארקא
 דשקיותא * וערבי נחל, תרין אינון, תרין נחלין דמיא אתכניש בהו
 לארקא לצדיק * דבר אחר וערבי נחל, אלין אינון גבורן דאחידן ביה
 ביצחק, דאתיין מסטרא דההוא נחל עלאה, ולא מסטרא דאבא *
 בגין כך כולא יאי, ולא בסימא לפירין ולא עביד פירין * וערבי נחל
 תרין קיימין דגופא קיימא עליהו, אבל וערבי נחל ודאי כמה דאתמר
 ואלין אינון בלהו לארקא מיא לכירא * (שייך כלן שכסמין כ"ג) דבר אחר
 ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, דא אברהם * כפת תמרים
 דא יצחק * וענף עץ עבות, דא יעקב * וערבי נחל, אלין אינון תרין
 דרגין דאמרן * ומאן דמתני האי, בגין דעץ עבות דא יעקב דאחיד
 לכל סטרין, ודאי דא יעקב, אבל הא אוקימנא פרי עץ הדר, דא בירא
 דיצחק, דא גבורה תתאה. כפת תמרים, כפת חסר, קשורא דאתקשר
 בכירא כמה דאת אמר (רמב"ל ב') כפיתו בסרבליהון, בגין דאלין לא
 סלקין דא בלא דא * וענף עץ עבות, ענפא הוא עלאה דאתעביד עץ
 עבות, ואחיד לכל סטרא כמה דאתמר ערבי נחל דא יצחק, בכל
 סטרי דאחידן בסטרא דנחלא, ולא בסטרא דאבא דתנינן אף על גב
 דבהאי נחל דינא לא אשתכח ביה, דינין מתערין מניה * ורב המנונא
 סבא פריש, וערבי נחל, אינון תרין קיימין דקאמרן דמיא נפקי מנייהו
 ושפיר. אבל תא חזי הא חזינן, דתרין דרגין אלין דקיימי על דרגא דצדיק,
 איבא וכנישו דברכא (ס"ה דברכאן) נפקי מנייהו וערבי נחל לא נפקי
 מנייהו איבא ולא טעמא ולא ריחא, והא אוקימנא וכלא שפיר * ועל דא
 אתרוג (דרכ"ה ע"ה) בשמאלא לקביל לבא, לולב בימינא כפיות בכלא וקטיר
 בכלא, דהא צדיק כפיות הוא בכל סטרין וקטיר בכלא, ודא הוא קשורא
 דמהימנותא * ובספרא דאגדתא שפיר קאמר, דכל אלין אינון אושפיזין
 דזמינין עמא קדישא בהאי יומא, דבעיין לאשכחא להו, כיון דזמין לון
 בהו בעי בר נש למלכא בעותיה * זכאין אינון ישראל הירעין ארחוי
 דמלכא קדישא, וירעין ארחוי דאורייתא למיהך באורח קשוט למזכי

בגין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא אי הוא חטא כל עלמא
 מה חטאו, אי תימא דכל עלמא אכלי מאילנא דא ואתרמי לכלא,
 לאו הכי, אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי, חמו ליה ברין כלהו
 ודחילו מקמיה, והו' נטלין אבתריה בעברין בתר מלכא, והוה אמר
 לון אנא ואתון (תהלים כ"ט) באו נשתחוו ונכרעה וגומר. ואזלי כלהו
 אבתריה • בין דחוו דאדם סגיד להאי אתר ואתדבק ביה, כלהו
 אתמשכו אבתריה, וגרים מותא לכל עלמא, וכדין אשתני אדם לכמה
 גוונין, זמנין דינא זמנין רחמי, זמנין מותא זמנין חי, ולא קאים בקיומא
 תדיר בחד מנייהו, בגין דההוא אתר גרים ליה • ועד דא אקדי
 חרב המתהפכת, המתהפכת מסטרא דא לסטרא דא, מטב לביש
 מרחמי לדינא, משלם לקרבא, מתהפכת היא בכלא, טוב ורע דכתיב
 (בראשית כ') ועץ הדעת טוב ורע, ומלכא עלאה לרחמא על עובדוי אוכח
 ליה ואמר ליה, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגומר, והוה
 לא קביל כניה ואתמשך בתר אתתיה, ואתחרך לעלמין. דהא אתתא
 לאתר דא סלקא ולא יתיר, ואתתא גרים מותא לכלא • תה חוי
 לעלמא דאתי כתיב (ישעיה ס"ה) כי כימי העץ ימי עמי, כימי העץ ההוא עץ
 דאשתמורעא • ביה זמנא כתיב (שם כ"ה) בלע המורת לגנצח ומחרה יי
 אלהים דמערה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מער כל הארץ
 וגומר : (ע"כ כדפס כיוקרא)

ויקרבו ימי ישראל למות • תאנא אמר רבי חייא כתיב ויחי יעקב
 בארץ מצרים שבע עשרה שנה, התם (6) בקיומיה יעקב, והכא
 במיתתיה ישראל דכתיב ויקרבו ימי ישראל למות • אמר רבי יוסי הכי
 הוא ודאי, דהא לא כתיב ויקרב יום ישראל למות, אלא ימי • וכי בכמה
 יומי מית בר נש, והא בשעתא דא ברנעא דא מית ונפיק מעלמא,
 אלא הכי תאנא כד קדשא בריך הוא בעי לאתבא רוחיה ליה, כל
 אינון יומין דקאים בר נש בהאי עלמא אתפקדן קמיה, ועאלין בחושבנא,
 וכד אתקריבו קמיה למיעל בחושבנא מית בר נש, (7) ואתיב קודשא
 בריך הוא רוחיה ליה, ההוא הבל דאפיק ונפח ביה אותביה לגביה.

וכאח

(6) קודם מיתתו כעש ס"ה ח' וסי' בקיומו : (7) כי בשנות ישראל חודשים לשרשם מקים שממנו חילכו סוף שכינתא עלאם ופסלם כיש
 יח' במש"ל ריש דב"ח וריש דמ"א ע"ש : (8) כ"כ :

זכאה חולקיה דההוא בר נש דיומוי אתקריבו גבי מלכא בלא
 (6) כסופא, ולא דחי יומא מנייהו לבר, דישתכח בההוא יומא דאתעביד
 ביה חובא, כגין כך כתיב בצדיקייא קריבא, (ויהי יקרבו) משום דקריבו
 יומוי קמי מלכא בלא כסופא • ווי לרשיעייא דלא כתיב בהו קריבא,
 ויהי יקרבו יומוי קמי מלכא, דהא כל יומוי בחובי עלמא אשתכחו •
 וכגני כך לא יקרבו קמי מלכא ולא יתמנון קמיה, ולא ידכרו לעילא
 אלא אינון שציאן מגווייהו עלייהו כתיב (משל ד) דרך רשעים כאפלה
 לא ידעו כמה יפשלו (דרכי ע"א) והכא ויקרבו ימי ישראל ודאי בלא
 כסופא, בשלימותא בחדותא שלים, וכגני כך ימי ישראל, דהוה שלים
 יתיר ישראל מעקב • ואי תימא והא כתיב (כראשית כ"ה) ויעקב איש תם
 שלים • שלים הוה ולא שלים בדרגא עלאה כישראל • תניא אמר
 רבי יוסי בשעתא דיומוי דבר נש אתפקדן קמי מלכא, אית זכאה
 דאתפקדן יומוי ודחיקין מקמי מלכא, ואית זכאה דכד מתפקדן יומוי
 קריבין וסמיבין למלכא ולא מתרחקין • בלא כסופא עאלין וקריבין
 למלכא, זכאה חולקהון דרא הוא דכתיב ויקרבו ימי ישראל למות •
 ויקרא לבנו ליוסף, אמר רבי יצחקובי שאר שבטין לאו בנוי אינון, אלא
 אמר רבי אבא יוסף בנו הוה יתיר מכלהו, דתנינן בשעתא דאנתתיה
 דפוטיפר דחקרת ליה ליוסף מה כתיב, (ס"ט ט"ו) ויכא הביתה לעשות
 מלאכתו ואין איש מאנשי הבית • האי קרא הכי מכעי ליה, ואין איש
 בבית, מהו מאנשי הבית, אלא לאכללא (7) דיוקנא דיעקב דהוה תמן
 ואשתכח תמן וכגני כך מאנשי הבית, אבל איש אחרא הוה תמן.
 וכיון דסליק יוסף עינוי וחמא דיוקנא דאבוי, יתיב בקיומה ורתב
 לאחורא • תא חזי מה כתיב וימאן ויאמר אל אשת אדניו, אמר ליה
 קדשא בריך הוא את אמרת וימאן, ויאמר • חייך וימאן ויאמר אחרא
 ייתי לברכא לבגך, ויתברכו ביה דרא הוא דכתיב וימאן אבוי ויאמר
 ידעתי בני ידעתי, כיון דאמר ידעתי בני, אמאי אמר ידעתי אחרא,
 אלא אמר ידעתי בני בזמנא דקיימת בגופך דאת ברי, כד חמית
 דיוקנא דילי ותבת בקיומך, וכגני כך כתיב ידעתי בני, ידעתי על מה
 דאמרת דרא הוא בוברא, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל • והכא

בגין

(6) בלא כיוס וכיון (כ) ולא לרמזי כי תכית ולין איש ר'ס ורמית אבוי יעקב כדחם כל יוסף סס :

בגין כך כתיב ויקרא לבנו ליוסף, (ה) לבנו ליוסף ממש • דבר אחר
 ויקרא לבנו ליוסף, דבריוקנא חר הוו מתחזיין, דכל מאן דחמי ליוסף
 הוה אסהיד דכריה דיעקב הוה • רבי יוסי אמר כלא הכי הוא, ועוד
 דיוסף זן ליה ולבנוי (ו) בסיבותיה, ובגיני כך בנו ממש יתיר מכלהו •
 ויקרא לבנו ליוסף, אמאי ליוסף ולא לאחרא, משום דרשותא הוה
 בידיה לסלקיה מתמן • רבי יוסי אמר כיון דיעקב הוה ירע דבנוי
 ישתעבדון בגלותא תמן במצרים, אמאי לא אתקבר תמן בגין דיגין
 זכותיה על בנוי, אמאי בעא לאסתלקא מתמן והא כתיב (מלכים ק"ג) ברחם
 אב על בניס, אן הוא דחמנותא. אלא הכי תאנא בשעתא דהוה נחית
 יעקב למצרים הוה דחיל • הוה אמר דילמא חס ושלום ישתצון בני
 בני עממיא, ודילמא קדשא בריך הוא יסלק שכינתיה מיני בקרמיתא,
 מה כתיב (כרחשית מ"ו) ויאמר אלהים לישראל וגומר, אל תירא מרדה
 מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם • ומה דאמרת דילמא אסלק
 שכינתי מבינך, אנכי ארד עמך מצרימה • אמר עוד דחילנא דילמא
 אתקבר תמן ולא אזכה עם אבהתי • אמר ליה ואנכי אעלך גם עלה •
 אעלך ממצרים, גם עלה לאתקברא בקברא דאבהתך, בגיני כך בעא
 לסלקא גרמיה ממצרים • חד דלא יעבדון כניה דחלא, דהא חמא
 דקדשא בריך הוא זמין לאתפרעא מדחליהון, וחד דחמא דשכינתא
 ישוי מדוריה בין בנוי בגלותא • וחד בגין דיהא גופיה דייר בין גופייהו
 דאבהתוי, לאתכללא בינייהו ולא יתמני עם חייבייא דמצראי • ותנינן
 גופא דיעקב אתמשיך משופרוי דאדם הראשון, והוה דיוקניה
 דיעקב דיוקנא עלאה קדישא, דיוקנא דבורסייא קדישא, ולא בעא
 לאתקברא בני חייבייא, ורזא דמלה דבאצמו לית פרודא כלל, ועל דא
 כתיב ושכבתי עם אבותי • ויקרא לבנו ליוסף, בנו. בחד דיוקנא דאנפין
 בגין דברעותא דרוחא ולבא אוילד ליה יתיר מכלהו • תא חזי מה
 כתיב (ע"ב) המעט קחתך את אישי, דכל רעותא דיעקב כרחל הוה,
 ובגין כך (דרכ"ב ע"ב) ויקרא לבנו ליוסף תאנא רבי שמעון פתח ואמר
 (דרכים כ"ט) הנסתרות ליי אלהינו וגומר • הנסתרות ליי אלהינו • ת"ל

חזי

(ה) ב' גנוק ובעית חר דיעקב הוה רחמו לבתי אשת ליוסף כתיב ויוספה ויחיה כולם המקובלים דיעקב אשת חוה • אר יתיר וכל לתקן
 ג'ט דתרכ"ב ויוסף כ"ל נכס אלהי ית"ל לבני ליוסף ממש • תל"ן : (כ) כיוקניה

חזי כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי, ולאסתכלא דלא יעבר
 על רעותא דמריה • דתנינן כל מה דבר נש עביד בהאי עלמא
 בספרא כתיבי אינון עובדין, ועאלין בחושבנא קמי מלכא קדישא, וכלא
 אתגלייא קמיה דדא הוא דכתיב (ירמיה כ"ג) אם יסתר איש במסתרים
 ואני לא אראנו נאם יי • אי הכי היך לא יסתמר בר נש מלמיחב
 קמיה דמריה • ותנינן אפילו ההוא מרה דחשיב בר נש ואסתליק
 ברעותיה, כלא אשתבח קמיה קדשא בריך הוא ולא אתאביד מניה •
 תא חזי בההוא ליליא דעאלת לאה לגביה דיעקב, ויהבת ליה אינון
 סימנין דיהב יעקב לרחל, סליק ברעותיה דאיהי רחל ושמש שמושא
 בה, ויהיא טפה קדמיתא דיעקב הוה דכתיב (בראשית מ"ט) בחי וראשית
 אוני, וסבר דאיהי רחל • קדשא בריך הוא דאידרו גלי עמיקתא
 ומסתרתא וידע מה בחשוכה, סליק ההוא רעותא לאתריה, ובכירותא
 דראובן אסתלק ליוסף, מאי טעמא, משום דהא דרחל הות ההיא
 טפה קדמיתא דנפקת מיעקב • ובגין דהות דילה, ההוא בכירותא
 ממש דראובן ירית יוסף, ורחל ירתא לההוא דילה • ובגין כך רוא
 דמלה, לא אסתלק ראובן בשמא בשאר שבטין, אלא ראובן, כלומר
 חמו בר ראובן סתם, והאי בן לא אתיידע שמה • ועל דא לא קרייה
 לאה בני בהאי שמא, ולא אקרי ראו בני, דהא לאה ידעת עובדיה
 ותנינן גלי קמי קדשא בריך הוא דיעקב לאו רעותיה למיחב קמיה
 בהאי, ולא אסתכל ברעותיה באתתא אחרא כההיא שעתא, כשאר
 חיבי עלמא, ועל כך כתיב (ס"ג ל"ה) ויהיו בני יעקב שנים עשר, דהא
 בנייהו דשאר חיבי עלמא דעבדין ההוא עובדיה בשמא אחרא אקרין,
 והא ידיעא מלה דא לגבי חכרייא • וכניני כך ויקרא לבנו ליוסף, בנו
 ממש משירותא וסיומא (ד"א ל"ג בריה) בנו הוה • תאנא אמר רבי יוסי
 במה אומי ליה יעקב ליוסף דכתיב שים נא ירך תחת ירכי, אליה
 בההוא את קיימא דהוה רשים כבשריה, דדא חשיבותא דאבהן יתיר
 מכלא, והאי ברית רוא דיוסף אידרו • אמר רבי שמעון באברהם
 וביעקב כתיב שים נא ירך תחת ירכי • תחות ירכי, כלומר בההוא
 אתר (ה) דרמיזא בשמא קדישא, (כ) ואפיק זרעא קדישא מהימנא

לערבא

(ה) פי' ע' שרי • (כ) דיעקב ע' הקדוש סתם יוד' ועמיה הכרות וכו' דוקא אפי' שמינול שמתלבט א' פטעה וכו' וכו' קדישא בני

אברהם

לעלמא • ביצחק לא כתיב בגין (6) דנפק מניה עשו • תו מאי טעמא
הכא שים נא ידך תחת ירכי אל גא תקברני במצדים, אלא אמר ליה
יעקב ליוסף, בהאי רשימא קדישא אומי לי דאפיק זרעא קדישא
מהימנא לעלמא, ואתנטיר ולא אסתאב לעלמין, דלא יתקבר בין אינון
מסאבין, דלא נטרו ליה לעלמין דכתיב פרוו (יחזקאל כ"ג) אשר כשר
חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם • ואי תימא הא יוסף דנטיר ליה
על כלא, אמאי אתקבר בנייהו, אלא תנינן כתיב (סס ה') היה היה דבר
" אל יחוקאל בן בווי הכהן בארץ בשדים על גהר כבר, והא תנינן
דשכנתא לא שרייא אלא בארעא דישראל, אמאי הכא שכנתא,
אלא על גהר כבר כתיב, וכתיב ותהי עליו שם יד " • אוף הכא יוסף
במיא אתרמי ארונא דליה • אמר קדשא בריך הוא, אי יוסף יסתלק
מהכא, גלותא לא יתקיים, אלא תהא קבורתיה באתר דלא יסתאב,
ויסבלון בני ישראל גלותא • תאנא אמר רבי יוסי חמא יעקב דהא
ככלא אתתקן לכורסייא קדישא באכהן, (י"ח באכהן) אמר אי הכא
יתקבר היך גופא דא אחידא באכהתא, ואפילו מערתא דאתקבר
תמן אקרי כפילתא, בגין דכל מלה (כ) דכפילתא הוא תרין וחד • אוף
מערתא תרין וחד. (ג) ותא חזי אבהתא זכו לאתקברא תמן אינון
וזווגייהו • יעקב (דרכי ע"ה) הוא ולאה, מאי טעמא רחל לא, והא כתיב
ורחל עקרה דאיהי עיקרא דביתא, (ה) אלא לאה זכתה ביה, לאפקא
שית שכטין מגזעא קדישא בעלמא יתיר, ובגיני כך אחייהבת עמיה
לזווגא במערתא אמר רבי יהודה לאה כל יומאה הוות בפרישת
אורחין קיימא, ובכת בגיניה דיעקב כד שמעת דאיהו צדיקא, וצלוחא
אקדמת ליה והיינו דכתיב (כראשית כ"ט) ועיני לאה רכות כמה דאוקימנא
דמקדמת ויתבת בפרישת אורחין למשאל • רחל לא נפקת לאורחין
לעלמא

אכרס דפא יתק סוף דילד אחר שנימול לאשוקי ושמעאל • א"ס : (6) אין לנקי סמיו מאכרסס ילאו ישמעאל וכי קטורס דפאזי בילתק
סגליר מרכק טטור וטמא יחר אכל ק"ל מה שייך כלן ענין מילס ו"ה מ"ע סכא תיבת כאלרסס סמיס לנגינן נסאזין מתיחסס סכונת סמילס
כדי שלא ישמא יתק ככנות כענין • ופי' סמסני ססוף ע"ס לא נעמא לעולם לכן לא יבין לקיכרו בין עטופי • ומס סאפי' את'ל ססוי עריין
מלין כגוירס יוסף מ"ס לא סוי סמריס סכריס כמ"ס לקמן דלא נערו לום לעלמין ורנס אע"פ סנימולו • רמ"ל כ"י (ויחקי נחא מ"ס
ט"ס כ"ח כחוד דכריו ושמעאל עסס תשובס וכתיב כים גויעס ככריקיס ע"ס וככר ידע אע"פ כרו' סכ • ובעת ססוף סנסכע עדיין לא ילאז
כני קעריס • ועוד אכ' לו' כמ"ס ר' סאז' וז"ל בשעס ילא עכו וסכריס עתיקיס • ועי"ל דעשו סיס מקוד ססוף עכו גימטריא שלום ססיס
קטורס שלום • וסוד אכ' לו' כמ"ס ר' סאז' וז"ל בשעס ילא עכו וסכריס עתיקיס • ועי"ל דעשו סיס מקוד ססוף עכו גימטריא שלום ססיס
סוף מרין וחד וסייכו ל' מכסלס וכן סיס ענין סכית סלכות כמכסלס כ' נקבות וזכר א' כדאי כ"פ שלח וסיינו טס ארס חוס סיס אכרסס
יתק דכסס לאס ישק סרי לכל וזכ' כ' נקבות וסיינו לארס מסמאל כ' נקבות ולאכרסס מימין וליתק מסמאל וליעקב מימין • ו"ה
(ג) שלח לך קס"ד ע"א : (ד) כ"ל דסיינו דקאמרס לאס על כן סר סעסס יוכלנו איסי דסיס' סוף ל' כות וכול ל"ל דידת שלום ססוף קכו
קאמרס • א"ס וסאזר • א"ס כי ילדסי לו' ססוף כחיו' ו' חלס ועי' יסוד' ו' וסיסס ססס כניס ככנר אסוד' ו' דרל' • מיזין :

לעלמא, בגיני כך זכתה לאה לאתקברא עמיה, ורחל קיימת קבורתה
 בפרשת אורחין ואתקברת תמן הדא הוא דכתיב ואני בכאי מפרין
 מתה עלי רחל, מהו עלי, עלי ודאי, כלומר בגיני • בארץ כנען בדרך בגיני
 מיתת בדרך, ולא נפקת בגיני לערמין כאחתה, בגין כך לאה דנפקת
 ובכת בפרשת אורחין בגיניה דיעקב, זכתה לאתקברא עמיה, רחל דלא
 בעאת למיפק ולמשאל בגיניה, בגין כך קבורתה בפרשת אורחין • ודא
 דמלה הא אוקימנא ואתמר, דא באתגלייא ודא באתכסייא • ותא חזי
 דתניא דמעין סגיאין שריאת ההיא צדקת לאה, בגין למהוי חולקיה
 דיעקב, ולא בההוא רשע דעשו • והיינו דתנינן כל בר נש דאושיד
 דמעין קמיה דקרשא בריך הוא, אף על גב דאתגזר עליה עונשא יתקרע,
 ולא יכיל ההוא עונשא לשלטאה ביה, מנרן מלאה, דהא לאה אתגזר
 למהוי חולקא דעשו, והיא כבעותה אקדימת ליה ליעקב ולא אתייהיבת
 ליה לעשו • (אמר רבי חייא ושכבתי עם אבותי וגומר) • רבי יצחק
 פתח ואמר (קס"ט ב') מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש,
 בכמה אתר אתמר, דאסתכלנא במלוי דשלמה ואתחזי מלוי סתימין,
 אבל בלהו מלי דשלמה כלהו אקרין בחכמתא • דתניא כתיב ותרב
 חכמת שלמה • ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא באשלמותא והיינו
 דכתיב (מלכים ב' ס') ותרב חכמת שלמה מאכדמת כל בני קדם • תמן
 תנינן מאן אינון בני קדם הא אוקמוה • אבל חכמת בני קדם, הייא
 חכמתא דיידתו מאכרהם דתניא כתיב (כראשית כ"ט) ויתן אברהם את
 כל אשר לו ליצחק, מאי את כל אשר לו, דא חכמתא עלאה דהוה
 ידע בשמא קדישא דקרשא בריך הוא • ומשמע את כל אשר לו דהוה
 דיליה, בדתנינן בההיא בת דהוה ליה לאברהם ובכל שמה • ולבני
 הפלגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וגומר • דיהב להו מילין
 ידעאן בכתרין תתאין, ובאן אתר אשרי לון, אל ארץ קדם • ומתמן
 ירתו בני קדם חכמתא, והיינו דכתיב מחכמת כל בני קדם • תאנא
 יומא חד הוה אתי רבי שמעון מקפוטקיא ללוד והוה עמיה רבי אבא
 ורבי יהודה, רבי אבא הוה לאי והוה רהיט אכתריה דרבי שמעון
 דהוה רכיב • אמר רבי אבא ודאי (פוסע י"ב) אחרי יי ילכו כאריריה
 ישאג נחת רבי שמעון אמר ליה ודאי כתיב (דברים ט') ואשב בהר

ארבעים יום וארבעים לילה, וראי חכמתא לא מתיישבא אלא כד בר
 נש (6) יתיב ולא אזיל, אלא קאים בקיומיה, והא אוקימנא מלי על מה
 כתיב ואשב, השתא בנייחא תלייא מלתא יתבו. אמר רבי אבא
 כתיב (7) ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ומכל חכמת
 מצרים. מאי היא חכמת שלמה, ומאי היא חכמת מצרים, ומאי היא
 חכמת כל בני קדם: אמר ליה תא חזי בכמה אתר אוקמוה, בההוא
 שמא דסיהרא כד אתברכא מכלא כתיב ותרב, ביומוי דשלמה
 דאתרביאת ואתברכת וקיימא באשלמותא, ותנינן אלף טורין מתרברבין
 קמה וכלהו נשיבא חר הוו לקמה, אלף נהרין סגיאיין לה, (8) ובגמיעא
 חדא גמעא לון. (9) טופרהא מאחדא לאלף ושבעין עיבר, ירהא
 (וכל"ג ע"כ) אחירן לארבע ועשרין (וחמש) אלף עיבר, לית דנפיק מינה
 להאי סטר, ולית דנפיק מינה לסטר אחדא. כמה וכמה אלף תריסין
 מתאחדין בשערהא, חר (10) עולמא דאורכיה מרישא דעלמא לסייפי
 דעלמא נפיק בין רגלהא, (11) בשיתין פולסי דנורא מתלבש, בגוונא דא
 אתמנא על תתאי (מתחות) מארבע סטרהא. דא איהו נער דאחיד שית
 מאה ותלת עשר מפתחן עלאין מסטרא דאימא, וכלהו מפתחן עלאין
 בשננא דחרבא דחגיר בחרציה תליין, ההוא נער קרון ליה חנוך בן
 ירד באינון ברייתו דכתיב (משל"ג כ"ט) חנוך לנער על פי דרכו. ור'
 תימא מתניתין היא ולא ברייתא, במתניתא דילן אוקימנא מילי והא
 אתמר, וכלא מלתא חדא אסתכלו. (כ"ה אשתכללו) (12) תחותיה תשלל
 חיות ברא, דתניא (כ"ה דתא חזי) כמה דישראל קדישא עלאה אקרי
 בן לאמיה דכתיב (ס"ד) כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני אמי, וכתיב
 (שמות ל') בני בכורי ישראל. הכי נמי לתתא דא אקרי נער לאמיה
 דכתיב (סו"ע י"ב) כי נער ישראל ואוהבהו, ובכמה גוונין אקרי בן ירד
 והא אוקימנא. אבל תא חזי בן ירד ממש, דתנינן עשר ירדות ירדה
 שכינה

ס פ' בליעה

(א) ומחי דאמרי כמל רעד ימי ר' הו לימדים כעמיות תי' ס'מר'ל דהיינו כג'לסא וכאן איירי כחכמת ועי'ל דדוקא כעיון לר'ך ישיב
 וכדאמרי' שמעתי כעיון בליית אכל למלכל ועו' כישיכס כוח סעמידס. סרמו' כ'י (ואזני כעניי או' דהש'ס כענילה אחת דר'ג רמי קרא ואשב
 ולאכזי עמדותי ומסיק רבא רבות מעמד קשות מיושב ע'ש דכ'א ומוכח דרש'י סכר סכי דקשו' דסס מילי. דחכמתא שר'ך החכמינית עו'ג
 כתיב ואשב ע'ר שניול דרכא ולכי תירוק חו' סרכניס לא אתו כש'ס. מ'אין': (כ) לעיל ח'ן ע'א': (ג) כשתיס אחת (ובאכילה אחת אלף
 סדיס דרש'כ) פנחס ריו'ת' ור'מ' כ': (ד) ליסורכיס: ועיין מאשר וס כ'אריכות כ'ארי מות דף ס': (ה) נער א' וסוף-מעטרו'ן שעליו כ'אשר
 חתך לנער וגו' ססוף נער ומשמש לפני כשכיס: (ו) מקלות של אש. חרש'כ' כ'אלת ס'ו ע'כ': (ז) חתת מעטרו'ן י'ש עלילות מלאכיס
 שסס חיהו' שססס ותיינו חיות כרא לשון חר ור'ל שסס חר לאל' כעולם ס'לירס וסס מעטרו'ן שר על כלס למקסס לפסניסס כ'ר'נוי כלל ג'ד
 על ידי רשות סקדיס כ'ס מלמעלס

נא דחצלא

שבינה לארעא, וכלהו אוקמוה חברייא ואתמר • ותחות האי כמרה
 חיותא קיימין, דאקרון חיות ברא ממש, תחות אינון חיותא מתאחרן
 (6) שערהא דסיהרא, דאקרון (7) כוכבייא דשרביטא, דשרביט ממש
 (3) מארי דמארינ מארי דמתקלא, מארי דקשין מארי דחוצפא וכלהו אקרון
 מארי (כ"6 שערין) (7) דארגוונא. דהא ורגלאה אחידן כהאי באריה (קדישא)
 תקיפא דאחיד על טרפיה ועל דא כתיב (מכס 5) וטרף ואין מציל •
 (8) טופרהא, כל אינון דאדכרין חובי בני נשא, וכתבין ורשמין חובייהו
 בתקיפו דדינא קשיא, ועל דא כתיב (ירמיה 17) חטאת יהודה בתוכה
 בעט ברזל בצפורן שמיר • מהו שמיר, ההוא דרשים ונקיב אכלא
 ופסיק לה לכל סטרא • זוהמא דטופרהא, כל אינון דלא מתדבקין
 בגופא דמלכא, וינקין מסטרא דמסאבותא כד שארי סיהרא בפגימו •
 ובגין דשלמה מלכא ירית לסיהרא בשלימותא, בעי לירתא לה
 בפגימותא, ועל דא אשתדל למידע בדעתא (פרעיתא) דרוחין ושרין
 למירת סיהרא בכל סטרא • וביומוי דשלמה מלכא בכלא אתנהירת
 סיהרא דהא הוא דכתיב (מלכים 6' 8) ותרכ חכמת שלמה, ותרכ דייקא •
 מחכמת כל בני קדם, רוא עלאה הוא כמה דכתיב (בראשית 17) ואלה
 המלכים אשר מלכו בארץ אדום וגומר. ואלין אקרון בני קדם, דכלהו
 לא אתקיימו בר מהאי דכלילא דכר ונוקבא דאקרי הדר דכתיב
 וימלוך תחתיו הדר וגומר. ותאנא דאף על גב דאתקיימת (כ"6 דאתנהירת
 סיהרא) לא אתנהירת באשלמותא עד דאתא שלמה דאתחזי לקבלהא
 כמה דאוקימנא דבגין כך אמיה בת שבע הוות • ומכל חכמת מצרים
 דא חכמה תתאה דאקרי שפחה דבתר ריחא, וכלא אתכלילת בהאי
 חכמה דשלמה חכמת בני קדם וחכמת מצרים • אמר רבי אבא בריך
 רחמנא דשאינא קמך מלה דא, דהא בכל הני מילי (במלה דא) זכינא •
 אמר רבי שמעון מלין אלין הא אוקימנא לון והא אתמרו • תאנא
 (קסלת 6) מה יתרון לאדם בכל עמלו, יכול אף עמלה דאורייתא, תלמוד

דומד

(6) עולמות המחשבים ענפיו לכך דר אף כאן מחשבים מאנה כמה מיני מלאכים: (7) חקונים קמ"ג: (8) ר"ל בעלי חסדים שם כמדויקם
 פעליהו על כל חממיים מזין דמתקלא שם כ"גלי משקל שקיל מדין וחסד ומארי דקשין סס בעלי דין סקס וכן מארי דחלד הם (כ"6)
 דחילפא חס סניש ועעית חסדיות כי מסוכס יילאס חקליפית שס חולפא וע מקמ פי סכל סרש"כ בעלי חקולרים שס חסותים
 סס מלר דין סרפס סכינס חסותים ולפי שס כלוליס מכל חלי אמר וכוחו אקרון וכו': (7) בעלי חסותים סניש סרש"כ ר"ל
 מחייתת ריכות: (8) למיכיס וסס עלות דין סקס:

לומר שיעמול תחת השמש, (כתיב) שאני עמלה דאורייתא דלעילא מן שמשא הוא. רבי חייא אמר אף עמלה דאורייתא דאיהו עמל בנייהון דבני נשא, או בגין יקרא דיליה. האי תחת השמש כתיב, דהא לא סליק לעילא. תניא אמר רבי אלעזר אפילו אי בר נש קיים אלף שנין, ההוא יומא דאסתלק מעלמא דמי ליה כאילו לא אתקיים בר יומא חד:

ושכבתי עם אבותי, ובאה חולקהון דאבהתא דקדשא כריך הוה עביד לון רתיבא קדישא לעילא, ואחרעי בהו לאתעטרי עמהון הדא הוא דכתיב (הרד"ס י) רק באבותיך חשק יוגומר. אמר רבי (הרכ"ד ע"ב) אלעזר יעקב הוה ידע דהא עטורא דיליה באבהתיה הוא, דהא עטורא דאבהן עמיה הוא והוא עמהון, ועל דא (ב) כאתון גליפין תנינן, ש' תלת קשרין, תרין קשרין חד מהאי סטרא וחד מהאי סטרא, וחד דכליל לון, ודא הוה דתנינן (שמות כ"ו) והברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה, וההוא קשרא דבאציעיתא אחיד להאי סטרא ולהאי סטרא, ועל האי כתיב ושכבתי עם אבותי ודאן ושכבתי עם אבותי וגומר רבי יהודה פתח ואמר (שע"פ ע"ב) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. החרשים שמעו, אלן בני נשא דלא צייתין למלולי אורייתא, ולא פקחין אודנייהו למשמע לפקודי דמאריהון. והעורים, דלא מסתכלין למנדע על מה אינון קיימין, דהא ככל יומא ויומא כרוזא נפיק וקדי, ולית מאן דיישגח. דתניא אינון יומין דבר נש בד אתברי, בההוא יומא דנפק לעלמא כלהו קיימין בקיימיהו, ואולין וטאסין בעלמא, נחתין ואזהרן לבר נש כל יומא ויומא בלחודוי. וכד ההוא יומא אתי ואזהר ליה, ובר נש עביד בההוא יומא חובא קמי מריה, ההוא יומא סליק (ג) בכסופא, ואסהיד סהדותא וקאים בלחודוי לבר. ותאנא בתר דקאים בלחודוי, יתיב עד דבר נש עביד מניה תשובה, זכה תב ההוא יומא לאתריה, לא זכה ההוא יומא נחית ואשתתף (ג) בההוא רוחא דלבר, ותב לביתיה ואתתקן בדיוקניה דההוא בר נש ממש, בגין לאבאשא ליה ודייר עמיה בביתא. ואית

דיוריה

(6) ת כ כתיב ס הכירו ל"ב כר שמעון רמז כ"י: (כ) ככיתא: (ג) חייב רוחא סוף כנדר פתחו של ארס וכוף הים מויק אלמנל פתוח
כנז ככסא ואתון דב"ו ס"ב מחתיו ס"ס מייקין וכסאדם חוטא איתו י"ס סכנדר י"ס של איתו מייק אסתק עמו וככס ככיס למויק. ולא
יעכבתי סס סד' ו"ס וקב לביתים יכו לאכאשא ל"ס וכו' ד"ח:

דדויריה לטב אי הוא זכי, ואי לאו דדויריה עמיה לביש • בין כד ובין כד
 אתפקדן אינון יומין וחסרין, ולא עאלין במניינא דאינון דאשתארו, ווי
 להווא בר נש דגרע יומוי קמי מלכא קדישא, ולא שביק לעילא יומין
 לאתעטרא בהו כהווא עלמא, ולא תקרבא בהדויריו קמי מלכא
 קדישא • תא חזי כד קריבו אינון יומין קמי מלכא קדישא, אי הוא
 זכאה האי בר נש דנפיק מעלמא, סליק ועאל באינון יומין ואינון לבושי
 יקר דמתלבשא ביה נשמתייה, ואינון יומין הוו דזכה בהו ולא חב בהו •
 ווי להווא דגרע יומוי לעילא, דכד בעאן לאלבשא ליה ביומוי, אינון
 יומין דפגים איהו בחובוי חסרין מהווא לבושא, ואתלבש במנא חסרא
 כל שכן אי סגיאין אינון, ולא ליהוי ליה לכר נש במה לאתלבשא
 כהווא עלמא, כרין ווי ליה ווי לנפשיה, דדיינין ליה כגיהנס על אינון
 יומין, יומין על יומין על חר תרין • דכד נפיק מהאי עלמא לא
 אשכח יומין לאתלבשא בהו, ולא הוי ליה לכושא במה דאתכסי
 זכאין אינון צדיקיא דיומיהון בלרוון טמירין אינון לגביה דמלכא
 קדישא, ואתעביד מנייהו לבושי יקר לאתלבשא בהו בעלמא דאתי •
 תנינן ברזא דמתניתין מאי דכתיב (ה) (בראשית ג) וידעו כי ערומים הם
 ידיעה ידעו ממש דהווא לבושא דיקר דאתעביד מאינון יומין גרע
 מנייהו ולא אשתאר יומא מאינון יומין לאתלבשא ביה דהא הווא
 דכתיב (תהלים קל"ט) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו ימים יוצרו
 ימים יוצרו ודאי, ולא אחד בהם, דהא לא אשתאר חר מנייהו
 לאתלבשא בהו, ער דאשתדל אדם ועבד תשובה, וקודשא בריך הוא
 קביל ליה ועביד ליה מאני לבושא אחרנין, ולא מן יומי דהא הוא דכתיב
 (בראשית ג) ויעש יי אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם • תא חזי
 באברהם דזכה מה כתיב (ס"ג כ"ד) בא בימים • משום דזכה • כד אסתלק
 מהאי עלמא, באינון יומין ממש דיליה עאל ואתלבש בהו, ולא גרע
 מהווא לבוש יקר בלוס, דכתיב בא בימים • באיוב מרה כתיב,
 (איוב ז') ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה • דהא לא
 אשתאר לבושא לאתלבשא ביה • תנא זכאין אינון צדיקיא דיומיהון
 זכאין

(ה) סק סמלול ספרי כיוס די גבריתתס חתונו ואין חזרו שג כל סימנים ולא תרין • ולק"מ שכלן חסרו שזכרו הלכיסים שטעשים מסיר סימנים
 וסס פכיראן כסס כללס חלמיס ובחזקס אכרוס • דמו כ"י

זכאין ואשתארו לעלמא דאתי, (זכאין) וכד נפקין מתחברן בלרו
 ואתעבירו (דרכ' ע"ב) לבושי יקר לאתלבשא ביה, ובההוא לבושא
 זכאין לאתענגא מענוגא דעלמא דאתי, ובההוא לבושא זמינין לאחייא
 ולמיקם • וכל אינון דאית להו לבושא יקומון הדא הוה דכתיב
 (סו"ב ל"ח) ויתיצבו כמו לבוש • ווי לאינון חייבי עלמא דיומיהון בחוכיהון
 (עלמין) חסרין, ולא אשתאר מנייהו במה דאתפסיין כד יפקון מעלמא •
 תאנא כל אינון זכאין דזכו לאתלבשא בלוש יקר ביומיהון, מתעטרן
 בההוא עלמא מעטורי דמתעטרי בהו אבהן, מההוא נחל דנגיד ונפיק
 לגנתא דערן הדא הוה דכתיב (ישעיהו כ"ח) ונחך יי תמיד והשביע
 בצחצחות נפשה וגומר. ואינון חייבי עלמא דלא זכו לאתלבשא
 בלושא דיומיהון, עלייהו כתיב (ירמיהו י"ז) והיה כערער בערבה ולא
 יראה פי יבא טוב ושכן חררים במדבר • אמר רבי יצחק זכאין חולקיה
 דיעקב, (ה) דרזענו יתיר הוה ליה דכתיב ושכבתי עם אבותי • דאזכי
 בהו ולא באחרא, דאזכי בהו לאתלבשא ביומין דיליה וביומין דילהון •
 רבי יהודה אמר כתיב (בראשית כ"ז) וירח את ריח בגדיו ויכרכהו, בגדיו בגדי
 עשו מכעיליה, דהא לאו דידיה הוה, אלא דעשו הוה הנהו בגדים דכתיב
 (ס"ט) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות • בגדי עשו
 כתיב, (הבא) והבא ריח בגדיו דיעקב משמע, אלא הכי אוקימנא, וירח
 כלומר אסתכל להלאה וארח ריחא דלבושו דההוא עלמא, כדון
 ברכיה • ועל דא כתיב ראה ריח בני פריח שרה, דא הוא (ה) חקל
 דתפוחין קדישין, אמר הואיל וזכית באינון לבושי יקר ויתן לך האלהים
 מטל השמים, מאי משמע, בגין דבההוא חקל דתפוחין קדישין נטיף
 טלא כל יומא מההוא אתר דאקרי שמים דכתיב מטל השמים •
 אמר רבי יוסי ככלא ברכיה מטל השמים ומשמני הארץ • מאי טעמא
 בגין דוירח את ריח בגדיו • בגדיו ממש כמה דאוקימנא • תנא ארף
 וחמש מאה ריחין סלקין בכל יומא מגן ערן, דמתבסמי בהו אינון
 לבושין דיקר דההוא עלמא, דמתעטרן מן יומוי דבר נש אמר רבי
 יהודה כמה לבושין אינון אמר רבי אלעזר (ג) טורי (ויקרא ע"א כ) דעלמא

ער

(ה) כי טעמא יתירם תיקם לו כקל'ה שזכרו גדול לגו'ט טר'ב : (כ) שדס תפוחים וכיאיכופו לעיל כטמוך : (ג) גדולי טורי, טעם טיים
 טנוליס טנעולס חילקים על יד :

על דא פליגו, אבל תלתא אינון, חד דמתלבש' בההוא לבושא רוחא
 דבגנתא דערן דארעא, וחד יקרא מכלא דמתלבש' ביה נשמתא בגו
 צורה דחיי, בין (ב) פורפירא דמלכא, וחד לבושא דלבר, דקאים ולא
 קאים אתחוי ולא אתחוי, בהאי מתלבשא ביה נפשא ואזלא ושטת
 בעלמא * ובכל רישי ירחי (שתא) ושבתאי אזלת ואתקשרת ברוחא
 דבגנתא דערן דארעא, דקיימא (ג) בין פרגורא יקרא, ומניה
 אולף וידע מה דידע ושט ואודע ליה בעלמא * תנא בתרין קשורין
 אתקשר נפשא בכל ריש ירחא ושבתא, בקשורא דרוחא די בין ירחי
 בוסמין דבגנתא דערן דארעא, ומתמן אזיל ושאטואתקשר עם רוחא
 בנשמתא דצירא בצרורא דחיי, ומתרוייא ומתזנת מאינון זיוין יקירין
 דהאי סטרא ודהאי סטרא הדא הוה דכתיב ונחך " תמיד, תמיד
 דייקא * והשביע בצחצחות נפשך * מהו בצחצחות, אלא צחותא חד
 כד אתקשר ברוחא דבגנתא דלתא, צחותא דלגו מן צחותא כד
 מתקשרן בנשמתא דלעילא בצרורא דחיי, והיינו בצח, חד צחות, תרין
 דאינון לעילא לעילא ביקירו דנשמתא ודאי, כלומר צחצחות מאן
 ירית דא, נפשך, נפשך ממש * זכאה חולקהון דצדיקייא * אמר רבי
 שמעון כד אנא בין אינון חברייא דבבל מתכנשי גבאי, ואולפי מלי
 באחגלייא, ואינון (ד) עיילי לון בגושפנקא דפרזלא תקיפא סתימא
 מכל סטרין, כמה זמנין אוליפנא לון אורחוי דגנתא דמלכא, אורחוי
 דמלכא, (ה) כמה זמנין אמינא לון אורחוי דאורייתא דמלכא קדישא
 ואורחין עלאין * כמה זמנין אוליפנא לון כל אינון דרגין דצדיקייא
 דבההוא עלמא, וכלהו מסתפו למימר (ו) מלין אלין, אלין
 (מעלעדין) (ז) לעאן בגמגומא, כגיני כד פסילוסין אקרון, בההוא פסילוסא
 דמגמגום בפומיה, אבל לזכותא דאיננה להו הואיל ומסתפו, דהא אוירא
 קדישא ורוחא קדישא אתעדי מנייהו, ונקי מאוירא ורוחא דרשותא אחרא
 ולא עוד אלא (ח) דקשת אתחוי עלייהו, ולא וואו אינון כדאי למחמי סבר

אנפו

(א) סוף סלך שבו מתלבש ניחן השכינים ועליו כגון הסרובים אשרינו מא' כמ"ג דין כנוים מלא נויים: (ב) כיון המחויים לכסא הכבוד
 וסוף פירוש טענין סמכות כסיל סו' מקיבלים סטכרים בויקטל ע"ג: (ג) מכניסים סדכרים כחיתם טכנת ומסדיין סדכרים מעין כל
 (ומלניעין) אוקס כחותם של כהול סר'ג': (ד) מנמנמים כדכורס ואינם יכולים לטוליא סדכרים מפייהם כגלוי אלף הם ידאים לדבר
 דבר ולכן נקראים פסילוסין ש"י ככד סם וככד לזון וכמ"ג בויקטל רכס פ' לו למס כק' שמו עמיס שמי' גמס כלזנו ע"ג (וסוף
 קרנום לעגי אגם' ר"ג'): (ה) משמע דקאמז על חכריא דככל שזמנו וכמ"ג דאלף שכי' כעלמא וכו' וידוע דרשכ' לא' ג' סקסא כמינו
 וקאפז דרוקא כמחז רשכ' וסאלקיס סטוף לא' ג' מראם אכל כככל מקום רחוק קראם' אי' אספר דמ"ג נקסא אתחוי סיינו דראיסי סנו
 מלרס דיתחוי אלף דחיי שכי' בעלמא יחנא סימנא וכו' ש"ר כ"א מ"א שטעיר בית וכתב כתי' רלסין' מא' ין:

אַנְפוּי דאליהו, כל שכן סבר אנפין אחרנין. אבל דא מהניא להו דאנא
 שכיח בעלמא, ואנא סימנא (כ"ה סמכא) בעלמא, דהא בחיי לא יתיב
 עלמא בצערא ולא אתדן בדינא דלעילא * בתראי לא יקום דרז
 כדרא דא, וזמין עלמא דלא ישתבח מאן דיגין עלייהו, וכל אנפין
 חציפין ישתבחון בין לעילא בין לתתא * לעילא, בחובייהו דלתתא
 וחציפותא דילהון. וזמנין בני עלמא דצווחין ולית מאן דישגח עלייהו,
 ויהדרון רישא לכל סטרי עלמא ולא יתובון באסוותא, אבל חד
 אסוותא אשכחנא להו בעלמא ולא יתיר, בההוא אתר דישתבחון אינון
 דלעאן באורייתא ואשתבח בנייהו (ויקרא ע"ב א') ספר תורה דלא
 משתקר ביה, כד מפקי האי, בניגיה מתערי עלאי ותתאי * וכל שכן
 אי אכתיב ביה שמא קדישא בדקא חזי, והא (ב) אוליפנא מלה * ווי
 לדרא דאתגלייא בנייהו ספר תורה, ולא מתערי עליה לעילא ותתא *
 מאן אתער עליה, בשעתא דעלמא בצערא טפי, ואצטריך עלמא למטרא,
 ואצטריך לאגלאה ספר תורה יתיר בדוחקא דעלמא, כד עלמא
 בצערא ובעאן בני נשא רחמין עלי קברי, כלהו מתין מתערין עליה.
 דהא נפשא אקדימרת ומודעא לרוחא, דהא ספר תורה אשתבח
 בגלותא, דאיגלי בדוחקא דעלמא, וחייא אתאן ובעאן רחמי * כדן
 רוחא מודעא לנשמה, (כ) ונשמה לקדשא בריך הוא, וכדן קדשא
 בריך הוא אתער וחס על עלמא, ודא על גלותא דספר תורה מאתריה,
 וחייא אתיין למבעי רחמי על קברי מתייא, ווי לדרא אי אצטריך ספר
 תורה לאגלאה ליה מאתר לאתר, אפילו מבי כנשתא לבי כנשתא,
 דהא לא אשתבח בנייהו על מה ישגחון עלייהו * ודא לא ידעין
 כלהו בני נשא, דהא שכינתא כד אתגלייא בגלותא בתראה, עד לא
 תסתלק לעילא מה כתיב (ירמיה ט') מי יתנני במדבר מלון אורחים *
 לבתר בזמנא דרחקא אשתבח טפי בעלמא, תמן אשתכחת, וכגלותא
 דספר תורה תמן היא, וכלא מתערין עליה עלאי ותתאי * אמר רבי שמעון
 אי הני בכלאי טפשיאי ינדעון מלין דרזו דחכמתא על מה קאים עלמא
 וסמכו על מה קא מתרגשן בד ישתבח בדוחקא, ינדעון שבחא דרב

המנוא

(א) ויקרא י"א ע"ב ע"ב ט"ב : (ב) פירוש הרמב"ל לא סמכ"ה בריך מודעא אלא ל"ב סג"ל של כנדיקים סתמיים טעמים יתיר לתיריז טעמי
 יחס ט' זכסכי דחקא דלא קאמר ל' מודעא בין סמכאם אל קכ"ו גם מדויק אומרו וקכ"ו אשכח ור"ל שבעונות טעולם טוה כס"ד דרמינו
 וכיחוד כנדיקים כחיס מתימן מלאעלט וע' עור כפ' חזני ר"ע כ' וכל קדומם קב"ל כ' :

(ה) (הפנונא) ייבא סבא פד אשתכח בנייהו, ולא הוו ידעי שבחיה. והא
 אשכחנא מלוי מתקשרן במלוי דשלמה מלכא, ברוזא עילאה דחכמתא,
 ואינון לא הוו ידעי שבחיה. והשתא אזלין בתר מלי דחכמתא ולית
 מאן דקא'ים עלה, ולית מאן דקארי-ועס כל דא אית בנייהו פקחין
 בעבורא דשתי ובקביעותא דירחי, אף על גב דלא אתייהיב להו ולא
 אתמסר בידייהו. תנינן תריסר ירחי האי גפיש איחי מתקשרא בגופא
 בקברא, ואתדנו כדינא כחדא, בר ההיא גפיש דצדיקא כמה דאוקמוה
 ומינא בקברא, וידע בצערא דילה, ובצערא דחי לא ידע ולא אשתדלת
 עלייהו. לכתה תריסר ירחי, אתלבש בלבושא חד ואזיל ושאט
 בעלמא, וידע מן רוחא מה דידע, ואשתדל על צערא דעלמא ולמכעי
 רחמין, ולמנדע להו צערא דחי. ומאן אתער לכל האי בזמנא דאית
 זכאה דאודע להו כדקא יאות, וההוא זכאה אשתמודע בנייהו, דתניא
 זכאה כד אשתאר בעלמא, בין חייא ובין מיתייא אשתמודע, דהא כל
 יומא מכרוי עליה בנייהו, וכד צערא טפי בעלמא והויא לא יכיר
 לאננא על דרא, הוא אודע להו צערא דעלמא, וכד לא אשתכח זכאה
 (דרכ' ע"ב) דמכרוי עליה בנייהו, ולא אשתכח (ד"א ל"ג בנייהו) מאן
 דאתער להו בצערא דעלמא אלא ספר תורה, כדן עלאי ותתאי
 מתערין עליה, וצריבין כלא דישתכחון בההוא זמנא בתשובה, ואי לא
 משתכחי, הא מארי דדינא אתערון עלייהו, ואפילו רוחי דגנתא דערן
 מתערין עלייהו בגיניה דספר תורה כדאתמר. תאנא ושכבתי עם
 אבותי, בגופי. כנפשא ברוחא כנשמתא ברתיבא חדא בדרגא
 עלאה. אמר רבי יהודה כמה אטימין מכלא בני עלמא, דלא ידעי
 ולא משגיחי ולא שמעי ולא מסתכלי במלי דעלמא. והיך קדש
 בריך הוא משתכח עלייהו ברחמין, בכל זמן ועידן ולית מאן דישגח.
 תלת זמנין ביומא, עאל רוחא חדא במערתא דכפלתא, ונשיב בקברי
 אבהתא ואתסיין כל גרמין וקיימי בקיומא. וההוא רוחא נגיד טלא
 מלעילא מרישא דמלכא, אתר דמשתכחי אבהן עלאי. וכד מטי
 (ס"א מתער) ההוא טלא מנייהו, מתערין אבהן דלתתא. ותאנא נחית
 ההוא טלא בדרגין ידען, דרגא בתר דרגא, ומטי לגן ערן דלתתא.

והרא

(ה) ויסיחה עיקרית וכל כספיה סגולתיה וכל דגפשי סגולתיה שמים ניחן מדעיה וחוהו סיכח ד"ס ככאן רמז' כ"י.

נא בנידון

ומההוא טלא אתסחי בכוסמין דגנתא דערן, ואתער ריחא חדא דכליל
 בתרין אחרנין, וסליק ושאט ביני בוסמין ועייל בפתחא דמערתא, כדון
 מתערין אבהן אינון וזוויגן, ובעאן רחמי על בנוי. וכד אשתכח עלמא
 בצערא, כגין דאינון דמיכין על חובי עלמא, וההוא טלא לא אתנגיד
 ולא אשתכח, עד דאתער ספר תורה כדקא חזי בעלמא, ונפשא אודעא
 לרוחא ורוחא לנשמתא, ונשמתא לקדשא כריך הוה. כדון יתיב
 מלכא בכורסייא דרחמי, ונגיד מעתיקא קדישא עלאה נגידו דטלא
 דכדולחא, ומטי לרישא דמלכא ומתברכין אבהן, ונגיד ההוא טלא
 לאינון דמיכין, וכדון מתחברין (כ"ג מתברכן) פלהו וחיים קדשא כריך
 הוא על עלמא. ותאנא לא חיים קדשא כריך הוא על עלמא עד דאודע
 לאבהן, ובגינייהו עלמא אתברכא אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא, והא
 אשכחנא מלי כספרא דשלמה מלכא, ההוא עלאה דקרא ליה עיטא
 דחכמתא דכלא ורב המנונא הכי גלי ואמר דהא אחזיו ליה דיתיד עכרת
 דחל דקיימת בפרשת אורחין בכל זמנא דאצטריך עלמא (כ"ד) מכלהו ורזא
 דמלה ארון וכפורת וכרוכים בחולקא רבנימן, דאתייליר בארתא
 ושכינתא על פלא :

וישתחו ישראל על ראש המטה. מאן ראש המטה, דא שכינתא
 (כ) אמר רבי שמעון חס ושלום, אלא לדידיה כרע וסגיד (אלא)
 תא חזי מטה דא שכינתא דכתיב (ע"ג נ"ג) הנה מפתו שלשלמה, ראש
 המטה מאן הוה, דא יסודא דעלמא דהוא רישא דערסא קדישא.
 על ראש, דא ישראל דקאים על ראש המטה, כגניי כך ישראל לדידיה
 קא סגיד. ואי תימא הא בההוה זמנא לא הוה מרע, דהא לבתר
 כתיב ויהי אחר וגומר ויאמר ליוסף הנה אביך חולה, ובשעתא דסגיד
 לא הוה חולה, ועל דידע דהא בההוה זמנא סליק בדרגא עלאה
 קדישא כורסייא שלימתא, כגניי כך סגיד ליההוא רתיבא כורסייא
 עלאה, שלימו דאילנא רברבא ותקיף דאקרי על שמיא, ועל דא
 וישתחו ישראל על ראש המטה, על ראש המטה ודאי, דהא אסתלק
 לאתריה ואתעטר בעטריו דמלכא קדישא :

ויאמר

(כ) וסגיד מפרש כמדרש דילכת לטעון דליך תקבל כג' וסיד כ' לא תקבלה כאלתומס ומענטס זה ילכו ישראל ממטרים כמ' ז
 כסגל דכי אליו וסירשו טיב מסגיד כספר וקוקין נכדוף. וסו כלכת ישראל ממטרים כ"ח יעקב וי'ק מו'ן : (כ) מ'כ עיין כס' דף
 ז'ט וכדף קס"א ע"כ ו'ט :

ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה • רבי
 חייא פתח ואמר (קל"ט ו) כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה
 והיא רחוקה ממני • הא תנינן שלמה מלכא ירית סיהרא מכל סטרוי
 וביומוי קיימא באשלמותא ההיא סיהרא דאתברכא מבלא • וכד (א)
 בעא למיקם על גימוסי אורייתא, אמר אמרתי אחכמה וגומר • אמר
 רבי יהודה יעקב אמר ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני
 בקבורתם • תמן תנינן מאן דנפק נשמתיה ברשותא אחרא, וגופיה
 (דרכו ע"ב) דיליה אתקבר בארעא קדישא עליה כתיב (יהושע כ') ותבאו
 ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לחועבה, ויעקב אמר וקברתני
 בקבורתם, ונשמתיה נפקא ברשותא אחרא • אמר רבי יהודה שאני
 יעקב דשבינתא הוות אחידת ביה ואתרבקא ביה דהא הוא דכתיב
 (בראשית מ"ו) אנכי ארר עמך מצרימה לדיירי עמך בגלוייתא, ואנכי
 אעלך גם עלה, לאזרווגא כי נשמתך, ולא תקברא גופך בקברי אברהם,
 מאי קא מיירי, אף על גב דקא (כ"ט דהא לא) נפקת נשמתיה ברשותא
 אחרא • (כ"ט ועל דא ואנכי אעלך גם עלה כתיב) ויוסף ישית ידו
 על עיניו, יוסף ודאי • דהא הוא בוכרא דהרהורא דלכא, בוכרי
 דטפה קרמאה הוה כדאתמר, ובגין דירע קדישא בריך הוא שמירא
 דא, אתבשר ליה כיוסף דהא כל רחומותא ביה תלייא • ישית ידו
 על עיניו, מאי קא מיירי, אמר רבי ייסא בגין יקרא דיעקב, ולא תבשרא
 דהא יוסף קיים וישתכח עליה כמיתתיה • רבי חזקיה אמר מלה
 אוליפנא ורחילנא לגלאי, ובעובדי עלמא חכמתא אשתכח. אתא
 רבי אבא (כ"ט ל"ג ונשקיה) (כ) ובטש ביה, אמר ליה אימא סילך וזיין
 זייןך ביומוי דרבי שמעון מלין אתגליין • אמר אוליפנא מפרקין דרב
 ייסא סבא בגמוסי עלמא, בר נש דזכי לבר בהאי עלמא, ליבעי ליה
 (ג) לנגדא עפרא על עינוי בר אתקבר, ודא הוא יקרא דיליה, לאחזא
 דעלמא אסתים מניה, והוא ירית ליה לעלמא תחותי, בגין דעינוי דבר
 נש חיזו דעלמא ביה אתחזו, וכל גוונין דבי אינון דאסחרו, חוורא
 דכיה הוא ימא רבא דאוקיינוס דאסחר כל עלמא בכל סטרוי. גוונא

אחרא

(ה) בקס לביטור וכתבתי חזקיהו אמר אלך עיניו כעלם מאלתו : (כ) חכם כל על כתיב ויאמר לו חזקיהו : (ג) רבך המכנה שמעון
 מעט מכתו כבוד אביו ולא רבך דיוקם וכתבתי חזקיהו לנגדא : רח :

אחרא הוא יבשתא דאקיפו מי"א ויבשתא קאים בין מי"א הכי הוא גוונא
 בין מי"א גוונא אחרא תליתאה היא במציעותא דביה דא ירושלים דהיא
 אמצעיתא דעלמא • גוונא רביעאה היא חיוו דכל עינא ואקרי בת
 עין דבההוא בת עין אתחוי פרצופא וחיוו יקרא מכלא דא ציון דאיהי
 נקודה אמצעיתא מכלא דחיוו דכל עלמא תמן אתחוי ותמן שרי"א
 שכינתא דהיא שפירו דכלא וחיוו דכלא ועינא דא הוא ירותת עלמא
 ובניניכך האי שביק ליה והאי נטיל ליה וירית ליה אמר ליה שפיר קאמרת
 אבל מלה סתימא איהי יתיר ובני עלמא לא ידעין ולא מסתכלין דהא
 בשעתא דבר נש נפיק מעלמא נפשא דיליה טמירא עמיה ועד לא
 נפקת עינוי דבר נש חמו מה דחמו כמה דאוקימנא דכתיב (סמות ל"ג) כי
 לא יראני האדם וחי • בחייהון לא חמאן אבל במיתתהון חמאן ועינוי
 פקחן מההוא חיוו דחמא • ואינון דקיימין עליה בעאן לשוואה ידא
 על עינוי ולאסתמא עינוי בגין ההוא דאולפנא ברזא דנמוסי עלמא
 דבשעתא דאשתארו עינוי פקחן מההוא חיוו יקרא דחמא אי זכי לבר
 כרא קדים לשוואה ידיה על עינוי ולאסתמא לון כמה דכתיב ויוסף
 ישירת ידו על עיניו בגין דהא חיוו אחרא דלא קדישא אורמנא
 לקכליה ועינא דחמא השתא חיוו קדישא עלאה לא יסתכל בחיוו
 אחרא • ועוד דההוא נפש סמיכת לקכליה בביתא ואי אשתאר עינא
 פקחא וההוא חיוו אחרא ישרי על עינוי ככל מה דאסתכל אתלטייא
 ולאן יקרא דעינא הוא וכל שכנ מקריבוי וכל שכנ מן מיתה דלאו
 יקרא דיליה לאסתכלא כמה דלא אצטריך ולא שרי"א על עינוי מלה
 אחרא • לבתר אתכסי בעפרא והא אתערו חברי"א על דינא דקברא
 מהו • ויקרא הוא דיסתים עינא מן כלא על ידא דבריה דשנק
 בעלמא • תא חוי כל שבעה יומין נפשא אזלא מביתא לקברא
 ומקברא לביתא ואתאבלת עליה • ותלת זמנין ביומא אתדנו כחדא
 נפשא וגופא ולית מאן דידע בעלמא וישגח לאתערא לכא • לבתר
 גופא אתטריד ונפשא אזלא ואסתחייא (דרכו ע"ב) בגיהנם ונפקא ושטא
 בעלמא ומבקרא לקבריה עד דמתלבשא במה דאתלבשא • לבתר
 תריסר ירחי נייחין כולא גופא שביק (כ"ג שכ"ד) בעפרא • נפשא

רתיבא עלאה רזא דאבהן ודוד מלכא יתו בפסח על התבואה, והכי
 הוא ממש. והא אוקימנא מלה דא על מה אתי'א מצה כפסת, דה'א
 דינא הוא, ודינא דמלכותא דינא, ודא שירותא דשריאו ישראל למיעל
 כחולקא קדישא דקרשא בריך הוא, ולבערא מניירו חמין דאיהו
 טעון אחרנין, די ממנן על עמין עובדי עבודה זרה, דאקרון אלהים
 אחרים, אלהי נכר, ואקרון חמין יצר הרע, ולמיעל במצה חולקא קדישא
 דקרשא בריך הוא. (אמאי תבואה ס"ב ל"ג כמה דאת אמר (ירמיה ב'
 תבואתה כה"א רמז להא קדמאה רשמא קדישא) כגון כך בפסח
 נידונין על התבואה, ואוקימנא דעלמא אתרן על דינא דה"א בעצרת
 על פירות האילן. פירות האילן, פירות האילנות מבעי ליה, מאן פירות
 האילן, אלא דא הוא אילנא דרכבא ותקיף לעילא. פירות האילן
 כמה דכתיב (סוטה י"ד) אני בכרוש דענן כמני פריה נמצא. כראש
 השנה עוברים לפניו כבני מרון. תנא ראש השנה דא הוא רישא דשתא
 דמלכא, ומאן הוא ראש השנה, דא יצחק דאקרי ראש, דאיהו חד רישא
 דמלכא (כ"ב לעילא) אתר דאקרי שנה. כגני כך כל כאי עולם עוברים
 לפניו כבני מרון. ועל דא תנינן כראש השנה, דהא כרישא דשתא
 שארי יצחק. ובחג נידונים על המים, ודא הוא שירותא (דרישא) דימינא
 דמלכא. ועל דא חרותא דמי'א אשתכח בכלא בשעתא דנסכי מי'א
 ושאי לון, כגין דמים הא ידיעא. ועל דא בארבעה פרקים אלן כלא
 (דרכ"ע ס"ב) משתכחין אמר רבי יוסי כדיסתכלון מלי, כלא אשתכח בהני פרקין
 אברהם יצחק ויעקב ודוד מלכא, ובהני עלמא אתרן. ובארבע פרקין
 בני נשא אתרנו כיומין דאשתכחו בעלמא. ובכל יומא ויומא ספרין
 פתיחין ועובדין כתיבין, ולית מאן דישגח ולית מאן דירכין אודנית,
 ואורייתא אסהידת ביה בכל יומא, וקלא קרי בחילא (מס"ט) מי פתי
 יסור הנה חסר לב אמרה לו, ולית מאן דיצית לקליה. תאנא בשעתא
 דבר נש קאים בצפרא, סהדין קיימין לקבליה וסהדין ביה והוא לא
 אשגח. נשמתא אסהידת עליה בכל עידן ובכל שעתא, אי אצית יאות,
 ואי לאו הא ספרין פתיחין ועובדין כתיבין אמר רבי חי'א זכאין אינון
 צדיקיי'א דלא מסתפו מן דינא לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי
 הדא הוא דכתיב (ס"ב כ"ב) וצדיקים ככפיד יבטח וכתיב (תהלים ל"ו) צדיקים

יירשו ארץ • רבי חזקיה פתח ואמר (כרמית ט"ו) ויהי השמש לבא ותדרמה
 נפלה על אכרס וכולי, האי קרא אוקמוה אבל דא יומא דדינא קשייא
 דמפקיה ליה לבר נש מהאי עלמא • דחניא ההוא יומא (זמנא דמטא)
 דבר נש נפיק מהאי עלמא, ההוא יומא (זמנא) יומא דדינא רבא, דאתחשך
 שמשא מן סיהרא כמה דכתיב (קהלת י"ב) עד אשר לא תחשך השמש
 דא נשמתא קדישא דאתמנעת מבר נש תלתין יומין עד לא יפוק
 מעלמא, (והא הוא) וחמא דצולמא אתמנעת מניה ולא אתחזי • מאי טעמא
 אתמנעת מניה, בגין דנשמתא קדישא סלקת ואתעברת מניה ולא
 אתחזי • דלא תימא דבר מית בר נש ואתחלש האי נשמתא אתעברת
 מניה, אלא כד אירו בחייו בתוקפיה אתעברת מניה (ואתחלש) האי
 נשמתא ולא נהרא לרוחא • ורוחא לא נהיר לנפשא, כדן צולמא
 אתעברת מניה ולא נהיר ליה, (אלא) מההוא יומא כלא מכרוז עליה
 ואפילו צפרי שמייא, מאי טעמא, בגין דנשמתא הא סלקא מניה ורוחא
 לא נהיר לנפשא, כדן נפשא אתחלשת, ומיכלא וכל תיאובתא דגופא
 סלקא מניה ואתעבר • ואמר רבי יהודה ואפילו כל זמנא דנפיל איניש
 בבי מרעיה ולא יכיל לצלאה, נשמתא אתעברא וסלקא מניה, וכדן
 לא נהיר רוחא לנפשא, עד דדיינין דיניה דבר נש • ואי דיינין ליה
 לבר נש לטב, כדן נשמתא אהדרת לאתרה ונהירא לכלא • והא
 בזמנא דקיימא מלה כדינא, ובזמנא דלא קיימא מלה כדינא, תלתין
 יומין אקדימת נשמתא לכלא, וצולמא אתעבר מניה • תאנא בזמנא
 דדיינין ליה לבר נש לעילא, סלקין לנשמתיה לבי דינא, ודיינין על
 מימרהא והיא אסהידת בכלא, ואסהידת בכל רעיוני דבר נש, ובעובדין
 לא אסהידת, דהא כלהו בספרא כתיבין ונכלהו דיינין ליה לבר נש •
 בההיא שעתא דדיינין ליה לבר נש לעילא, כדן דחקא דגופא אשתכח
 יתיר משאר זמנייא, אי דיינין ליה לטב, כדן ארפין מניה וזיעא אתבקע
 על גופא, ונשמתא אהדרת לבתר ונהרא לכלא • ולא סליק בר נש
 מבי מרעיה לעלמין, עד דדיינין דיניה לעילא • ואי תימא הא כמה
 חיבי עלמא כמה רשעי עלמא קיימין בקיומיהו • אלא קדשא בריך
 הוא אשגח בדיניה דבר נש, אף על גב דהשתא לא זכי, והוא חמי

דהא לבתר זכי, (ב) דאין ליה לטב. או לזמנין דאוליד בר דיהו זבאה בעלמא, ועל דא קדשא בריך הוא דאין ליה לטב, וכל עובדו ודינו דקדשא בריך הוא לטב, ובכללא אשגח כמה דכתיב (יחזקאל ל"ג) חי אני נאם יי וגומר, אם אחפוץ במות רשע כי אם בשוכו מדרכו. ובגין דא כל אינון חיבי עלמא דקיימין בקיומיהו, קדשא בריך הוא דאין לון לטב, ולזמנין דאינון מרעין אשתלימו זמנייהו מלמשרי תמן כמה דאת אמר (דברים מ"ב) וחלאים רעים ונאמנים, דעברי מהימנותא, דכד שריאן עליה דבר (דל"ז ע"ב) נש, מסתלקי מניה לבתר דאשלימו זמנייהו, בין לצדיקייא בין להיבייא, וכלא אתעבד בדינא בדקאמרן :

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה י אמר רבי יצחק האי קרא קשייא דכתיב וירא ישראל, וכתיב ועיני ישראל פכדו מזוקן לא יוכל לראות, אי לא יוכל לראות, מהו וירא ישראל י אלא דחמיה ברוח קודשא אינון בני יוסף דאינון ירבעם וחביריו, דירבעם עבד תרין עגלי זהב ואמר (מלכים א' י"ב) אלה אלהיך ישראל י ובגין כך אמר מי אלה, מאן הוא דזמין למימר אלה אלהיך לטעון אחרן, ובגין כך וירא ישראל את בני יוסף. מכאן דצדיקייא חמאן עובדיה למרחוק וקדשא בריך הוא מעטר לון בעטרא דיליה, מה קדשא בריך הוא חמי למרחוק כמה דכתיב (כראשית ב') וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, דקדשא בריך הוא חמא כל עובדין עד לא יעבד לון, וכלהו אעברו קמיה. כגוונא דא כל דרין דעלמא מסייפי עלמיה עד סייפי עלמא, בלהו אתעתרו וקיימו קמיה עד לא ייתון לעלמא דרא הויה דכתיב (ישעיה מ"ח) קורא הדורות מראש, עד לא אתברי עלמא, בגין דכל נשמתין דנחתין לעלמא, עד לא ייחתון בלהו קיימי קמיה דקדשא בריך הוא בדיוקנא דקיימי כהאי עלמא, ואקרין בשמהן דכתיב (ס"ט מ') לכלם בשם יקרא. אוף הכי צדיקייא קדשא בריך הוא אחמי לון כל דרין דעלמא עד לא ייתון וישתכחון בעלמא, מנא לון מאדם דהוה קדמא, דקדשא בריך הוא אחמי ליה כל אינון דרין עד לא ייתון בדכתיב (כראשית ה') זה ספר תולדות אדם, דתנינן אחמי ליה כל אינון דרין דזמנין למיתי לעלמא, ובן למשה דכתיב (דברים ל"ד) ויראהו

(ב) וסייפי מאן דקמנין סין דרין תני ס' אה' אהטל יאיתס עליי בעכור יעזס נטוס לעמוד יסיכ אי איליר ורע קוס' מא' י :

" את כל הארץ, דקדשא בריך הוא אחמי ליה כל דרין דעלמא, וכל אינון מנהיגי עלמא, וכל שאר נביאי עד לא ייתון לעלמא • אוף הכא ורא ישראל את בני יוסף, חמא למרחיק ואזדעוע ואמר מי אלה והאי קרא אשלים (6) לתרין סטרין, להאי סטרא ולהאי סטרא, ועל דא אתיב יוסף ואמר בני הם אשר נתן לי אלהים בזה, ומנא לן דקדשא בריך הוא אחמי ליה ברוחא דקדשא דכתיב והנה הראה אותי אלהים גם את זרעך, גם לאסגאה אינון דנפקין מניה כדקאמרן :

ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר ונומר • בהאי קרא אית לאסתכלא ביה, ויברך את יוסף דליא אשכחן הכא כרכה דברך ליה ליוסף אלא לבנוי, אי לבנוי ויכרכם מכעי ליה, מהו ויברך את יוסף ולא אשכחן הכא דאתברך יוסף • אמר רבי יוסי את דייקא, כתיב את יוסף, ברכתא דבנוי הוה, וכד אתכרכאן בנוי איהו מתברך, דברכתא דבנוי דכר נש ברכתיה איהו אמר רבי אלעזר ויברך את יוסף, את דייקא, דברך לאת קיימא רוא (ס"ה) דברית, בגין דכיון דאמר בני הם אשר נתן לי אלהים בזה, ברין בריך לההויא אתר רוא דברית דנטר יוסף • ובגין כך אקרי צדיק, את דיוסף, רוא דברית דקיימא בהדיה דיוסף :

האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו, האלהים, דא רוא דברית דקדישא קיימא קדישא • אבותי לפניו, דווקא לפניו, דאינון קדמאי עלאי מקמי רוא דנא, אברהם ויצחק דהא מנהון אתון וינקא ההוא אתר • האלהים הרועה אותי, מאי טעמא זמנא אחרא האלהים, אלא רוא עלאה איהו, והכא בריך לההוא אתר ברוא דאלהים חיים, מקורא דחי דמניה נפקין ברבאן • ובגין דא אדכר גרמיה בהאי אתר ואמר האלהים הרועה אותי, בגין דכל ברבאן דנגדי ממקורא דחי, יעקב נטיל לון, וכיון דנטיל לון איהו, הא אתר נטיל ברבאן, וכלא איהו תלייא כדבורא, ועל דא ויברך את יוסף כתיב, בגין כך בכל אתר דברבאן אצטריכו לברבא, בעי קדשא בריך הוא לאתכרכא בקדמיתא, ולבתר אתכרכו אחרנין • ואי קדשא בריך הוא לא אתברך בקדמיתא, אינון ברבאן

לא

(6) מירוש מי אלם ככשיתו וכמדרשו דעתיב ירכעם וכו' ויומחק דנסחלקה שכינה לבי שמיד וכי כמאול' ואול' סתק'ה דין כמאז הוא סס' נילם אלם כל מניאם אסור וול' מי אלם בעתי' וכי' ומי אלם סכאז מאיסו' ולכן אמר יוסף אשר נתן לי אלגים כוח סתראמו כמייכס כמאז' ואלי' יא' לחלק ראינו מעשית' עש'ם אכל לברכס לא יעיי'ן לקמן כרף שלפניך ואכמ'ל' מאלין :

לא (דרכ"ח ע"ו) מתקיימין וואי תימא הא יעקב דברכיה אבוה ולא כרכיה לקדשא בריך הוא בקדמיתא . תא חזי בשעתא דכריך יצחק ליעקב לא ברביה ער דכריך לקדשא בריך הוא בקדמיתא . בין דכריך לקדשא בריך הוא בקדמיתא ברביה ליעקב, מנא לן דכתיב (בראשית כ"ו) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי, הכא קיים ברכה לקדשא בריך הוא דכתיב אשר ברכו יי, אתכרך בקיומא דברכאן ולבתר כתיב בתריה ויתן לך וגומר. בין דההוא שדה אתקיים בקיומא דברכאן (ס"ו) ככרכוי, מיד ברביה ויתן לך האלהים, דההוא שדה רזא דנפקי מיניה ברכאן, לבתר דאיהו מתקיים בכרכוי. כגוונא דא בריך יעקב בקדמיתא לקדשא בריך הוא, ולבתר בריך לכנוי . תא חזי בצפרא בעי כר נש לאקדמא ברכאן לקדשא בריך הוא, ולבתר לשאר בני עלמא, והא אוקימנא דכתיב בבקר יאכל עד וגומר ותא חזי כד בעא יעקב לברכא לאינון בני יוסף, חמא ברוח קדשא דזמין לנפקא מאפרים ירבעם בן נבט, פתח ואמר מי אלה, משמע (ס"ו) מאי שנא דאמר בעבורה דא דסטרא דעבודה זרה (שמות ל"ח) אלה אלהיך ישראל . אלא רזא איהו, כל אינון סטרין דההוא חויא כישא, ומסטרא דההוא רוח מסאבא ההוא חויא, (שמות רמ"ב) ואית מאן (ה) דרכיב עליה, וכד מזדווגן אקרין אלה, ואינון מזדמנין בעלמא בכל אינון סטרין דילהון. ורוח דקודשא אקרי זאת, דאיהו רזא דברית רשימא קדישא, דאשתכח תדיר בכר נש, וכן (ס"ו) זה אלי ואנוהו זה יי (ס"ו) הוא יי) אבל אלין אקרין אלה ועל דא כתיב (כ) אלה אלהיך ישראל . ובגין כך כתיב (ישעיהו מ"ט) גם אלה תשבחנה, ואנכי . רזא דזאת לא אשכחך וכתיב (איוב ה') על אלה אני בוכיה, דההוא חובא נרמא לון למכבי כמה בכיין . דבר אחר על אלה אני טעמא, בגין דאתייהיב רשו לאתר דא לשלטאה על ישראל ולחרבא בי מקדשא . ובגין דאתייהיב לון רשו לשלטאה, (ס"ו) כתיב על אלה אני בוכיה, רזא דמלה על אלה דא סטרא דמסאבא, דאתייהיב לון רשו לשלטאה) . אני בוכיה, דא רוח קודשא דאקרי אני, וואי תימא הא כתיב (דברים כ"ט) אלה דברי הברית הכי היא ודאי, דכל אלין לא מתקיימי אלא מגו אלה, דתמן כל לווטין שריין

דרכי עא

(ה) וסוף סוף אל הירוב על אלהים ימצי' קמ' ח' וז' נחמ' דמ' נחש' חס' ח' וז' ר' ע"כ : (כ) דך סא ע"א :

שר"יין, כמה דאוקימנא דאיהו ארור. ובגין דא אקדים ואמר אלה
 דקיימא למאן דעבר דכרי הכרית (ויקרא כ"ו) אלה המצות אשר צוה
 א"י " • בגין דכל פקודא דאורייתא לאתדכאה בר נש, ולא יסטי מארחא
 דא, ויסתמר מתמן ויתפרש מנייהו. ואי תימא (כרמית י) אלה תולדות
 נח, הכי הוא ודאי, דהא נפק חס דאיהו אבי כנען וכתיב (ס"ט) ארור
 כנען, ואיהו רזא דא דאלה יועל דא (ס"ב) כל הני התובא סוספיתא,
 דדהבא, ועל דא כתיב מי אלה, ישראל בד עבדו עגליה) כתיב
 ויאמרו אלה אלהיך ישראל, וכל הני התובא (ה) סוספיתא דדהבא •
 אהרן קריב דהבא דאיהו סטרא דיליה, דכליל איהו כתוקפא דאשא
 וכליא חר. וסטרא דא דהבא ואשא (ד"ב) ל"ג לאתקפא) רוח מסאבא •
 דאשתכח תדיר במדברא, אשבח אתר בההוא זמנא לאתקפא ביה •
 ומה דהוה ישראל דכ"יין מההוא זוהמא קדמא דאטיל בעלמא, דגרים
 מותא לעלמא בד קמו על טורא דסיני • לבתר אהדרו, וגרים לון
 במלקדמין לסאבא לון ולאשתקפא עלייהו, וגרים לון מותא ולכל עלמא
 לדריהון בתרייהו דהא הוא דכתיב (מסל"ס כ"ג) אני אמרתי אלהים אתם
 וגומר אבן כאדם וגומר ועל דא בד חמא יעקב לירבעם בן נבט דעבד
 עבודה זרה ואמר אלה אלהיך, אזדעזע ואמר מי אלה, בד בעא לבתר
 לברכא לון, בריך ליה (ס"ב) לשכנתא בקרמיתא) ולבתר בריך (לון)
 לבנוי, כיון דכריך לקדשא בריך הוא בקרמיתא, לבתר מההוא אתר
 דכריך בקרמיתא בריך לון דהא הוא דכתיב המלאך הגואל אותי
 מפל רע וגומר • רבי יהודה פתח ואמר (ישעיה ל"ח) ויסב חזקיהו פניו אל
 הקיר ויתפלל אל • • הא אוקמוה דלא ליצלי בר נש אלא סמיך לכותלא,
 ולא יהא מלה חציץ ביניה לבין כותלא דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל
 הקיר. מאי שנא בכלהו דצלו צלותא דלא כתיב בהו ויסב פניו אל
 הקיר, דהא די ליה דיימא (במדבר כ"ה) ויתפלל אל • • דהא מאן דמצלי
 צלותא איהו כוון דעתיה כדקא יאות, דהא כתיב כמישה (שמות י') ויתפלל
 משה אל • • ויצעק משה אל • • ולא כתיב (דרכ"ח ע"ב) ויסב פניו, והכ"ה
 בחזקיהו מאי טעמא ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ולבתר ויתפלל, אלא
 רזא דמלה איהו, דתנינן חזקיה בההוא זמנא לא הוה נסיב, ולא הוה

ליה

(ה) ס' סתין סיני סוסב : דש"כ :

ליה אנתו ולא אוליד בנין מה כתיב ויבא אליו וגומר כי מת אתה
 ולא תחיה, ותנינן כי מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה בעולם הבא.
 מאי טעמא, בנין דלא אוליד בנין, דכל מאן דלא אשתדל לאולרא
 בנין כהאי עלמא לא מתקיים בעלמא דאתי, ולא יהא ליה חולקא
 בההוא עלמא, ואתרבת נשמתיה בעלמא דאתי, ולא אשכחת נייחא
 באתר דעלמא. ודא הוא עונשא דכתיב כאורייתא (ויקרא כ') ערירים
 ימותו, ומתרגמינן בלא ולר, בנין דמאן דאירו בלא ולר, כד איל
 בההוא עלמא מית הוא תמן, מית בעלמא דין וכעלמא דאתי ועל דא
 כתיב כי מת אתה ולא תחיה. ולא עוד אלא דשכינתא לא שרייא
 עלוי כלל, כדין כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, ואוליפנא דשוי
 רעיונוי וכון אנפוי למיסב אתתא, בגין דתשרי עלוי שכינתא רזא
 דקיר, ובגין כך כתיב לבתר ויתפלל אל יי. מכאן אוליפנא דמאן דאית
 ביה חובה ובעי למכעי רחמי עלוי, וכון אנפוי ורעיונוי לאתקנא גרמיה
 מההוא חובא, ולכתר יבעי צלותיה כמה דאת אמר (איכה ג') נחפשה
 דרכינו ונחקרה בקרמיתא, ולכתר ונשובה. אוף הכא כיון דידע חזקיהו
 חוביה מה כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר, שוי אנפוי לאתקנא לגבי
 שכינא, דהא לגבי אתר דא חב, בגין דשכינתא (ב) כל נוקבי דעלמא
 קיימין בסתרהא, מאן דאית ליה נוקבא שרייא אייה לגביה, ומאן דלית
 ליה לא שרייא לגביה, ועל דא אתקין גרמיה לגבה לאתקנא, ושוי
 עליה לאתנסבא ולכתר ויתפלל אל יי. (ג) קיר, דא הוא ארון כל
 הארץ, ודא שכינתא כמה דאת אמר (יהושע ג') הנה ארון הברית אדון
 כל הארץ. קיר, כמה דאת אמר (ישעיה כ"ב) מקרקר קיר ושוע, קרקורא
 ונהימא דקיר דאירו ארון, כד אתחריב בי מקדשא כמה דאת
 אמר (ירמיה ל"א) רחל מכפה על בניה והא אוקימנא, ובגין כך ויסב
 חזקיהו פניו אל הקיר. תא חזי בעלותיה מה כתיב אנא יי
 זכור נא את אשר התהלכתי לפניך, רמוז הכא דנטר ברית
 קדישא, וללא סאיב ליה ונטר ליה כדקא יאורי. כתיב הכא

הההלכת

(א) כד הנקבות שבעולם הם כסוד השכינה ולמי שאין לו כח זוג אין השכינה שורה עליו: (ב) אם אפשר שהכונה ע"י מ"ש כש"ס סוכס
 פגמים לש"ן זה קירי ומשמעותו ארון כלשון יון וידוע שמדרכי חו"ל לרוב המלה על פי היראה כלשון חז"ל אף שאינו משלשן המקור:
 (ג) רח"ל מכפה עם האותיות והכולל ניימט קיר עם האותיות וסמו סוד שעתיד סק"ס לסתול לכל דרוק ש"י עובדות בנימט קיר: אם
 סמיה דכל סמו והמנו ס"א לחרוף שכינס סמ"א קיר עם דורה כמ"ש ופועל דרוק ולכן סברו ש"י כמספר קיר: ויש לרמזו כי רח"ל חכ"ס
 עם האותיות ב"י קיר: סמ"א:

התהלכתי לפניך, וכתיב התם (כרלשית י"ו) התהלך לפני והיה תמים
 ואתנה בריתי ביני וביניך, דנטר ברית קדישא כדקא יאות באמת
 ובלב שלם, דאתכוון בכל אינון רזי מהימנותא דכלילן באמת. והטוב
 בעיניך עשיתי, דסמך גאולה לתפלה. והא אוקימנא. והא אוקמוה
 חברי' דאתכוון ליחדא יחודא כדקא יאות, ובגין כך ויבך חוקיהו
 בכי גדול, דלית תרעה דקיימא קמי דמעין. גאולה, דא הוה
 מלאך הגואל, דרא איהו דאשתכח בכל (ה) פירוקי דעלמא והוה
 אוקימנא המלאך הגואל אותי מכל רע. אמר רבי אלעזר כיון דברוך
 יעקב ואתכוון מתתא לעילא, כדין אמשך מעילא לתתא דכתיב
 האלהים הרועה אותי, כיון דאיהו נטיל, יהיב ברכאן להאי אתר, כיון
 דאמטי ברכאן להאי אתר, כדין פתח ואמר המלאך הגואל וגומר.
 פתח ואמר (מלכים ב' ס"ו) כי הכרובים פורשי כנפים אל מקום הארון
 וגומר תא חזי (ג) כרובים באת ובניסא הוו קיימי, תלת זמנין ביומא
 הוו פורשי גרפיריון, וסככי על ארונא לתתא דכתיב פורשי כנפים,
 פרושי לא כתיב, אלא פורשי. ותא חזי קדשא בריך הוא עבד לתתא
 כגוונא דלעילא, כרובים דיוקנא דיליהו (ד) כחזו רבי, וקיימן תחות
 האי אתר מימינא ומשמאלא. ואלין אתברבן בקדמיתא מהנהו
 ברכאן דנגדן מעילא, ומהכא נגדי ברכאן לתתא ועל דא כתיב
 המלאך הגואל אותי מכל רע. אותי, דנטיל ברכאן מגוונין דלעילא,
 וכיון דאיהו נטיל יברך את הנערים, דא רזא דכרובים דמנייהו נגדי
 (דרכ ט ע"ה) ברכאן מעילאי לתתאי :

המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים וגומר. רבי חייא פתח
 ואמר (נשלי"ע) בית והון נחלת אבות, וכי נחלת אבות אינהו
 והא קדשא בריך הוא יהיב כלא לבר נש, אלא כיון דאחסין ביתא
 לבר נש וממונא, לזמנין דיחסין כלא לבריה ויהא אחסנא דאבות.
 אבל ומי' אשה משכלת, בגין דאתתא כד (ז) אחסין לה בר נש מעם
 קדשא בריך הוא אחסין לה, דהא לא יחסין לה קדשא בריך הוא
 לבר נש, אלא כד מכריזין עליה ברקיעא, דקדשא בריך הוא מזווג

זווגין

(ה) גאולות שבעלמא: (כ) חזי מלאך ג' : (ג) כדמיון נערים ומקף פיהו כף דלמיון. (ד) קודא לזווג נחלה מפני שסמכי יורש מקו ס' כ' כדכתיב רש"י כ"י

וזוגין עד לא יירטון לעלמא וכד זכו בני ג'שא, לפום עובדיהון הכי
 יהבין לון אתתא, וכלא אתגליין קמיה דקדשא בריך הוא, ולפום עובדין
 דזכאן הכי מזוג זוגין, (6) ולזמנין דקא סליקו בקליטין, ואסטי ההוא בר נש
 ארחיה, סליק זוגיה לאחר, עד דיכשר עובדוי, וכד יכשר עובדוי או דמטי
 זמניה, אתרחי גבר מקמי גבר, ואתי האי ונטיל דיליה, ודא קשי קמי
 קדשא בריך הוא מכלא, לדחייא בר נש מקמי גברא אחרא, ובגין
 כך קדשא בריך הוא איהו יהיב אתתא לבר נש ומניה אתיין זוגין,
 ועל דא ומי אשה משבלת, בגין כך קדשא בריך הוא יהיב בלא לבר
 נש. ואי תימא אשה משבלת ולא אחרא, תא חזי אף על גב דקדשא
 בריך הוא אזמין טכאן לבר נש למיהב ליה, והוא אסטי ארחוי מעם
 קדשא בריך הוא לגבי סטרא אחרא, מההוא סטרא אחרא דאתרבק
 ביה, ייתי ליה מאן דייתי כל קטרוגין וכל בישין, ולא אתיין ליה
 מעם קדשא בריך הוא, אלא מההוא סטרא בישא דאתרבק ביה
 באינון עובדין דעבד. ועל דא אתתא דלאו איהי משבלת, קרא
 על דא שלמה (קסל' ז') ומוצא אני מר ממות את האשה, בגין דחובוי
 דבר נש הוא משיך עליה טאינון עובדין דעבד. ועל דא בר קדשא
 בריך הוא אתרעי ביה בכר נש בגין עובדוי דכשרן, איהו אזמין ליה
 אנתו דאיהי משבלת, ופריק ליה בפורקן מגו סטרא אחרא, ועל דא
 אמר יעקב המלאך הגואל אותי מכל רע, מאי מכל רע, דלא אודמנת
 לי אתתא דאיהי מגו סטרא אחרא, ולא אערע פיסול בזרעי (ס"א בערסי)
 דכלהו צדיקי ושלימי בשלימו. בגין דאתפרק מכל רע, ויעקב לא
 אתרבק בההוא סטרא אחרא כלל, ועל דא המלאך הגואל אותי
 מכל רע יברך את הנערים, מאי טעמא אתחזו לאתברכא, בגין דנטר
 יוסף את קיימא קדישא, ועל דא אמר יוסף בני הס אשר נתן לי
 אלהים בזה, אחמי ליה רזא דברית דנטר ליה, ובגין דנטר ליה אתחזו
 לאתברכא, ואתחזי איהו לברכאן סגיאין, בגין דא לכלהו יהיב ברכה
 חד, וליוסף ברכאן סגיאין משמע דכתיב ברכות אביך גברו על
 ברכות הורי וגומר. ברכות שרים ורחם. תהיין לראש יוסף. רבי

יהודה

(6) ולפעמים שם עולים גורלם בקלפי להיותם מזדווגים כח' וכסיות הקדש סתוה משחית לרכו חזי עילת סווג לאיש אתר וסוף שאטרו
 חז' שמה יקדמני אחר כרחמים ועיין מוס' לך לא' ב' ומלת קליטין סוף כמו קליטין כח' וסוף מלשון קלחות כפ' וכלים הקלחות של
 כעלי כמים וסוף כמין בית קטן ודמט על חדר שמשמית נחויים כו' :

יהודה פתח ואמר (ר"ס כ') (תהלים קכ"ג) אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי צלותא דבר נש דאתכוון בה איהי לעילא לעומקא עלאה, דמתמן נגדי כל ברכאן וכל חירי ומתמן נפקי לקיימא בלא, ועל דא יתיר יוד, כגין דלא פסיק יוד מאתר דא לעלמין וכגין דא כתיב היושבי בשמים, אחיד לעילא כרוא דחכמתא עלאה, ואחיד לתתא דיתבי על כורסייא דאכהן, ויתבי על כורסייא דאקרי שמים, וכגין כך היושבי בשמים כתיב ומהכא כד ברכאן נגדי מעילא מעומקא דא, בלהו נטיל לון האי אתר דאיקרי שמים, ומהאי נגדי לתתא עד דמטו לצדיקא קיומא דעלמא, ומהכא מתברכין כל אינון חיילין וכל אינון משיריין לוגייהו והא אוקמוה תא חזי בשבעין ותריין נהורין אסתלק (ה) עטרא דכל משיריין, (כ) עגולא דעלמא בשבעין דובת, חר עגולא בלהו * (לעיל מ"ג כ') כגו ההוא עגולא נקודא חדא דקיימא באמצעיתא, מהאי נקודה אתונת כל ההוא עגולא, ובית קדש הקדשים, איהו אתר (דרכי ע"א) לההוא רוחא דכל רוחין (ס"א הכא רוא דכל ריזין) אתטמר בגויה, האי טמירו איהו כגו חילהא, טמירא איהו כגו לג, כד סלקא דא בלא סלקין אבתרה דא הוא דכתיב (ס"ב) משכני אחריה נרוצה * רבי חזקיה ורבי יוסי ורבי יהודה הוו אזלי בארחא אמר רבי יוסי כל חר וחר מינן לימא מלי דאורייתא * פתח רבי יהודה ואמר (תהלים ע"ט) אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו וגומר * תא חזי קרשא כריך הוא ברחימותא דרחים לון לישראל דאינון ערביה ואחסנתיה, לא מסתכל אחר * בדינייהו בר איהו בלחוריה, וכיון דאיהו מסתכל בדינייהו אתמלי עלייהו רחמין, כגין דאיהו כאב דרחים על בניס כמה דאת אמר (ס"ג) ברחם אב על בניס רחם * וגומר. וכיון דאשכח לון חובין מעבר לון ראשון ראשון, עד דאעבר לון לבלהו מקמיה. וכיון דאעבר לון מקמיה, לא אשתאר עלייהו חובין למיהב שלטנו לסטרא אחרא לדינא עלייהו. אתי למיחב קמיה כדבבקרמיתא, אינון חובין קדמאי דאעבר מקמיה חשיב עלייהו, ועל דא כתיב אל תזכר לנו עונות ראשונים

דאי

(ה) ע"א כל כל עמתיא חזא כע"א א דת דהיינו שבעים אורח כע"א וס על שמוצי יח ומס קיים כל העולמות ונקודה חלוצית ס"א ס"ד שכי שתיא כח עין פמ"א בחיקויים וכיחוד סק"ס וסכינתיס כחוך העגול הוא עימד וסכל כחשך אחר נקודת ס"א סלעית לסיוח כיחוד א כלו כיריד: (כ) פ"א ס"ע ש"ס מעיגלים סכיכס כי ה"א עטרס דכל מציין: ד"כ:

מהר יקדמונו רחמיה וגומר • דאי רחמיה לא יקדמו עליהו דישאל
לא יכלין לקיימא בעלמא • בגין רבמה אינון מארי דדינא קשיא,
מארי תריסין, וכמה (6) דלטורין דקיימי עליהו דישאל לעילא, ואלמלא
דאקדים קדשא בריך הוה רחמין עליהו דישאל עד לא ישגח
בדיניהו, לא יכלין לקיימא בעלמא • ועל דא מהר יקדמונו רחמיה
כי דלונו מאד, דלוּתא דעובדין טבין, דלוּתא דעובדין דבשרן קמי
קדשא בריך הוא • תא חזי אלמלא יסגלון ישראל עובדין דבשרן קמי
קדשא בריך הוא, לא קיימו עמין עובדי עבודה זרה בעלמא, אכל
ישאל אינון גרמין לשאר עמין (7) לוקפא רישיהו בעלמא, דאלמלא
ישאל לא יהון חטאן קמי קדשא בריך הוא, שאר עמין עובדי עבודה
זרה אתכפין קמיהו. ותא חזי אלמלא דאמשיכו ישראל בעובדין
בישין לסטרא אחרא בארעא קדישא, הא אתמר דלא שלטו שאר
עמין עובדי עבודה זרה בארעא קדישא, ולא אתגלו מעל ארעא ועל
דא כתיב כי דלונו מאד, דלית לן עובדין דבשרן (8) כדקא חזי, ובגין
כך כי דלונו מאד מהר יקדמונו רחמיה • רבי יוסי פתח ואמר
(9) עבדו את יי ביראה וגילו כרעדרה ובתיב (10 ק) עבדו את יי
בשמחה באו לפניו פרננה • תא חזי כל בר נש דאתי למפלח ליה
לקדשא בריך הוה, בצפרא ובפנייה בעי למפלח ליה לקדשא
ברוך הוה, בצפרא כד סליק נהוריה ואתערותא דסטרי ימיניה
אתער בעלמא, כדין בעי בר נש לאתקשרא בימינא דקדשא בריך
הוה, ולמפלח קמיה בפולחנא דצלותא, בגין דצלותא אחסין תוקפא
לעילא, ואמשיך ברבאן מעומקא עלאה לבלהו עלמין, ומתמן אמשיך
ברבאן לתתא, ואשתכחו עלאין ותתאין מתברכאן בהוה פולחניה
דצלותא • פולחנא דצלותא דקא בעי בר נש למפלח קמי קדשא
ברוך הוה (שמית כ"ט ה) בשמחה וברננה, לאכללא לכנסת ישראל ביניהו
ולביתר ליחדא יחודא כדקא חזי דכתיב דעו כי יי הוא אלהים דא
רוא דייחודא ברוא דפולחנא, ועם כל דא בעי בר נש למפלח קמיה
דקדשא בריך הוא בחדוה, ולאחזאה חדוה בפולחניה, ואלין תרין

שמה

(6) מקטרגים: (כ) פירוש כי ע"י הפטור טורפים סטג' מתקדושה ותוא חיותם והקפי רישא וגם הקטרגים סכנראים על ידי סכנות
מקטרגים תדיר וגבר עמלק פירוש: (ג) פי' שאפי' חסו' והמלות יש כסם כקפוק מבר חסיון חכונם וסדקיות ומאחזא וכל' אס' י' א"ס
פנים ח"ג-עובדי דבשרן כדקא חזי' מאין:

שמחה ורננה, לקביל תרי"ג אל"ן, תרי"ג צלותי, תרי"ג קרבנין ליומא, לקביל
 תרי"ג אל"ן דאינון שמחה ורננה. שמחה בצפרא ורננה ברמשא, ועל דא
 (כמדכר ב"ס) את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה ביום
 הערבים ועל דא צלותא דערבית רשות איהי, בגין דהיא שעתא מחלף
 טרפא לכל חילהא, ולא שעתא לאדכרא (כ"ח לאתכרא) אל"ן
 למיהב מזונא. ביממא היא מתכרכת מתרי"ג סטרי"ג אל"ן, בצפרא
 וברמשא מגו שמחה ורננה. ובליילא פליג ברבאן לכלא כדקא חזו
 דרא הוי' דכתיב (משלי ב' 6) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתו
 וגומר. פתח רבי חזקיה ואמר (ספלים קמ"ב) תכון תפלתי קטרת
 לפניך משאת כפי מנחת ערב, אמאי מנחת ערב, ולא צלותא
 (ד"ל ע"ב) דצפרא, דלא כתיב תכון תפלתי בבקר, אלא הכי אתמר
 תכון תפלתי קטרת לפניך, דקטרת לא אתיא אלא על חדוה דרא
 דהוא דכתיב (משלי כ"ו) שמן וקטרת ישמח לב. ועל דא כהנ"ל כד
 (ב) אדליק בוצינין, הוה מקריב קטרת כמה דאת אמר (שמות ל) בהיטיבו
 את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה
 בצפרא על חדוה, דשעתא גרים ברמשא למחדי סטר שמאלא והכי
 אתחזי, ולעלם לא אתא אלא על חדוה ותא חזי קטרת (כ) מקשר
 קשרין ואחיד לעילא ותתא, ודא אעבר מותא וקטרוגא ורוגזא דלא
 יכיל לשלטאה בעלמא כמה דכתיב (כמדכר י"ג) ויאמר משה אל אהרן
 קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך
 מהרה וגומר. לכתר דא כתיב וירץ אהרן וגומר. ויכפר על העם
 וכתיב ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה, בגין דלא יכלין
 כל סטרי"ג בישיין וכל מקטרגין למיקם קמי קטרת, ועל דא אידו דא
 (ס"א חדרו) דכלא וקשורא דכלא, ובשעתא דמנחה דדינא שריי' ^(א)
 בעלמא, אתכוון דוד בהיא צלותא דכתיב תכון תפלתי קטרת
 לפניך וגומר. והאי צלותא דסליק, יעבר רוגזא דדינא קשיא דשליש
 השתא בהאי זמנא, בההוא קטרת דדחי ואעבר קמיה כל רוגזא.
 (דסליק השתא בהאי שעתא בההוא קטרת) ויעדי כל רוגזא וכל
 קטרוגא דעלמא (ס"א ב' ג' דיינו דכתיב). מאי טעמא, בגין דאיה

מנחת

(ה) מליק כח: (כ) קושר קשרים ויחוד למעלם:

מנחת ערב, דדינא תלייא בעלמא • תא חזי כד אתחרב בי מקדשא
 בשעתא דאתוקד זמן מנחה הוה, ועל דא כתיב (ירמיה ו') יהוה לנו כי
 פנה היום כי ינטו צללי ערב, מאן צללי ערב, אינון מקטרגין דעלמא,
 ורוגזי דדינין דזמינין בההיא שעתא • ועל דא תנינן דבעי (סמות ל"ו ב')
 בר נש לכוונא דעתיה בצלותא דמנחה, דבכלהו צלותי בעי בר נש
 לכוונא דעתיה, ובהאי צלותא יתיר מכלהו, בגין דדינא שרייא בעלמא,
 ועל דא זמן צלותא דמנחה יצחק תקין לה והא אוקמוה • עד דהוו
 אזלי עאלו כחד טורא אמר רבי יוסי האי טורא דחלא, נהך ולא
 נתעבב הכא בגין דטורא דחילא הוא, אמר רבי יהודה אי הוה חד
 הורה אמינא הכי, דהא תנינן דמאן דאזיל יחידאי בארחא אתחייב
 בנפשיה, אבל תלתא לא. וכל חד וחד מינן אתחזי דלא תעדי מיניה
 שכנתא. אמר רבי יוסי הא תנינן דלא יסמוך בר נש על ניסא, מנרן
 משמואל דכתיב (סמות א' ו') איך אלך ושמע שאול והרגני והא
 אתחזי שמואל יתיר מינן • אמר ליה אפילו הכי, איהו הוה חד והיזיקא
 אשתכח לעינא, אבל אנן תלתא והיזיקא לא אשתכח לעינא, דאי
 משום מזיקין (ב) הא תנינן דלתלתא לא מתחזי ולא מזיק, ואי משום
 לסטיא לא משתכחי הכא, דהא רחיק מיישובא האי טורא, וכני נשא
 לא משתכחי הכא, כרס דחילו והוא רחיון ברא דמשתכחין הכא •
 פתח ואמר :

המלאך הגואל אותי מכל רע, האי קרא אית לאסתכלא ביה, (ס"א ל"ג)
 דהא כתיב) הגואל, אשר גאל מכעי ליה, מאי הגואל, בגין
 דהוה משתכח תדיר לגבי בני נשא, ולא אעדי מכר נש זכארה
 לעלמין • תא חזי המלאך הגואל אותי, דא שכנתא דאזיל עמיה דבר
 נש תדיר, ולא אעדי מניה כד בר נש נטיר פקודי אורייתא • ועל דא
 יודהר בר נש דלא יפוק יחידאי בארחא, מאי יחידאי, דיודהר בר נש
 למיטר פקודי דאורייתא, בגין דלא תעדי מניה שכנתא, ויצטרך
 למיזיל יחידאי בלא זוגא דשכנתא • תא חזי כד נפיק בר נש לארחא
 (ב) יסדר צלותא קמיה מאריה, בגין לאמשכא עליה שכנתא ולכתר
 יפוק לארחא, וישכח זוגא דשכנתא למפרק ליה בארחא ולשכחא
 ליה

(ב) לעיל מ"ט ע"ב

ליה בכל מרה דיצטריך • מה כתיב ביעקב (כדלעיל כ"ח) אם יהיה
 אלהים עמדי, דא זונגא דשכינתא • ושמרני בדרך הזה, למפרק ליה
 מבלא • ויעקב יחידאי הוה (דל"ל ע"ב) בהרוא זמנא, ושכינתא אזלת
 קמיה. כל שכן חברייה דאית בינייהו מלין דאורייתא על אחת כמה
 וכמה • אמר רבי יוסי ודאי כך הוא, אדהכי (ה) מאיך שמשא לערבא •
 אמר רבי יוסי מאי נעביד, אי נתעבב הכא הא יומא מאיך למיעל, אי
 גיהך לעילא טורא רב איהו, ודחילו דחיון חקלא דחילנא אמר רבי
 יהודה תוהגנא עלך רבי יוסי, אמר ליה הא תנינן דלא יסמוך בר נש
 על גיסא, דקדשא בריך הוא לא ירחיש גיסא בכל שעתא אמר ליה
 הני מילי יחידאי, אבל אנחנו תלתא ומלי אורייתא ביננא,
 ושכינתא עמנא לא דחילנא עד דהו אזלי חמו לעילא בטורא
 (ו) טגרא חר וחר מערתא בגווה • אמר רבי יהודה גיהך
 וניסק להרוא טיגרא, דאנא חמי חרא מערתא תמן • סליקו לתמן
 וחמו ההיא מערתא • אמר רבי יוסי דחילנא דילמא ההיא מערתא
 אחר דלחיון איהו, ולא יפגעו לן הכי • אמר רבי יהודה לרבי
 חזקיה הא חמינא דרבי יוסי דחיל איהו, אי תימא בגין דאיהו חטאה
 דכל מאן דדחיל חטאה איהו דכתיב (ישעיהו ל"ג) פחדו בציון חטאים
 הא לאו איהו חטאה (והיא) וכתיב (משלי כ"ח) וצדיקים ככפיר יבטח •
 אמר רבי יוסי בגין דנזקא שביח, אמר ליה אי נזקא שביח הכי הוא,
 אבל הכי לא אשתבח נזקא, ולכתר דאנן גיעול למערתא לא ייעול
 נזקא לצערא לן, עאלו למערתא אמר רבי יהודה נפלוג ליליא תלת
 משמרות דהוי ליליא, כל חר וחר מינן ליקום על קיומיה כהני תלת
 סטרי ליליא, ולא (ג) נדמוך • פתח רבי יהודה ואמר (תחלים כ"ט) משכיל
 לאיתן האזרחי, האי תושבחתא אברהם אבינו אמרה בשעתא
 דאשתרל בפולחנא דקדשא בריך הוא, ועביד חסד עם בני עלמא
 דישתמודעון כלא לקדשא בריך הוא, דקדשא בריך הוא שליט על
 ארעא, ואקרי איתן, בגין דאתתקף בתקיפו ביה בקדשא בריך הוא •
 חסדי יי עולם אשירה, וכי מסטרא דחסידים אתיין לזמרא, אלא הכא
 אתכליל סטרא דשמאלא כימינא, ועל דא קדשא בריך הוא נסי

לאברהם

(ה) חמט טיפ טעם למעריב ולמנות הלילה מתעטע כעולם: (כ) סלט אחר: (ג) ייזן:

בראשית

98

צח

לאברהם ובחין ליה. והא אתמר דיצחק בר תלתין ושבע שנין הוה
 כהוא זמנא, (b) מאי נסה את אברהם, נסה את יצחק מבעי ליה, אלא
 נסה את אברהם, דישתכח בדינא ולא תכללא בדינא, דישתכח שלים
 בדקא יאות ועל דא חסדי " עולם אשירה " דבר אחר חסדי " לצב"ד
 עולם אשירה, אינון חסדים דקדשא בריך הוא עכיד עם עלמא. לצב"ד
 לדור ודור אודיע אמונתך בפיי, טיבו וקשוט^ע עם כלל, לדור
 ודור אודיע אמונתך, דא מהימנותא דקדשא בריך הוא דאודיע
 אברהם בעלמא, ואדבר ליה בפומא דכל בריין, ועל דא אודיע
 אמונתך בפיי, וקדשא בריך הוא אודיע ליה לאברהם רזא דמהימנותא,
 וכד ידע רזא דמהימנותא, ידע דאיהו עיקרא וקיומא דעלמא, דכנגייה
 אתברי עלמא ואתקיים הדא הוא דכתיב (cc) כי אמרתי עולם חסד
 יבנה וגומר. דבר ברא קדשא בריך הוא עלמא, חמא דלא יכיל
 למיקם עד ראשיט ימינא עליה ואתקיים. ואי לאו דאשיט ימינא
 עליה לא אתקיים, כגין דעלמא דא בדינא אתברי והא אוקימנא.
 ואתמר בראשית, ורזא כללא חדא (c) ותרין גוונין הבא, בראשית אף לצב"ד
 על גב דאמרן שירותא מתתא לעילא, ראשית הכי נמי מעילא לתתא,
 וקאמרינן ב', ראשית, בדקאמרינן בית קדש הקדשים, דהאי אתייהיבת
 (כ"א איהי בית) להווא ראשית, ומלה כלילא איהי כחדא. וכהאי כ"ת
 אתברי עלמא דא ולא אתקיים אלא כימינא. והא אוקמוה כהבראם,
 באברהם כתיב, ובגין כך אמרתי עולם חסד יבנה. ובניינא
 קדמארה דעלמא, ההוא נהורא דיומא קדמארה הוה ביה לקיימא,
 ולבתר ביומא תניינא בשמאלא, ובהנהו אתקן שמים דכתיב
 שמים תבין אמונתך בהם. ד"א שמים תבין אמונתך בהם,
 שמים באינון חסדים אתתקנו, ורזא דאמונה אתתקנת בהו, דלית
 תקונהא אלא מגו שמים. כרית ברית לבחירי דא הוא רזא דמהימנותא.
 דבר אחר דא איהו (דל"ט ע"ב) צדיק דמיניה נפקין כרכאן לבלהו תתא, וכל
 (אינון) חיון קדישן בלהו אתברכאן מן ההוא נגידו דנגיד לתתא. ובגין
 דא כתיב כרית ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי, דא רזא דמהימנותא
 דאיהי קיימא תדיר בצדיק, ודא קיימא דעלמא דלא יתפרדון לעלמין
 בר

בר בזמנא דגלותא, דנגידו דברכאן אתמנעו, ורוא דמהימנותא לי
 אשתלים, וכל חדון אתמנעו. וכד עייל ליליא, מההוא זמנא דחונן לא
 עאלו קמי מלכא, ואף על גב דחדון לא אתערו, אבל לבר קיימא
 ומזמרי שירתא, וכד אתפליג ליליא ואתערותא סלקא מתתא לעילא
 כדן קדשא בריך הוא אתער כל חילי שמיא לבכיה, ובעט ברקיעא
 ואודעזען עלאי ותתאי, ולית גיחא קמיה בר בזמנא דמתערי לתתא
 באורייתא, כדן קדשא בריך הוא וכל אינון נשמתין דצדיקייא (עמיה)
 בלהו צייתין וחדין לההוא קלא, וכדן גיחא (ס"א) קמיה ואית גיחיה
 לכולהו נשמתין דצדיקייא (עמיה) קמיה אשתבח. בגין דמזמרי
 דאתחריב מקדשא לתתא, אומי קדשא בריך הוא דלא ייעול בגו
 ירושלם דלעילא, עד דיעלון ישראל לירושלם דלתתא דכתיב
 (סו"ט ו' א') בקרבך קדוש ולא אבא בעיר, והא אוקמוה חברייא וכל
 אינון מזמרי קיימי לבר ואמרי שירתא (ס"ב) בתלת פלגי ליליא, וכלהו
 משבחן בתושבחתן ידיעאן. וכלהו חילי שמיא בלהו מתערי בליליא
 וישראל ביממא. וקדושה לא מקדשי לעילא עד דמקדשי ישראל
 לתתא, וכדן כל חילי שמיא מקדשי שמא קדישא כחדא. ועל דא
 ישראל קדישין מתקדשין מעלאי ומתתאי (ס"ג) בגין דקדושה דשמא
 דקדשא בריך הוא לא סליק, אלא מעילא ומתתא) כחדא דהא
 הוא דכתיב (ויקרא י"ט) קדושים תהיו כי קדוש אני יי אלהיכם. פתח
 רבי יוסי ואמר (אייב ל"ט) על מה אדניה הטבעו, האי קרא קדשא בריך
 הוא אמר ליה, בגין דכד ברא עלמא לא ברא ליה אלא על סמכין,
 דאינון שבעה סמכין דעלמא כמה דאת אמר (משלי ט') חצבה עמודיה
 שבעה. ואינון סמכין לא אתיידע על מה קיימין, בגין דאיהו רזא
 עמיקא סתימא דכל סתימין, ועלמא לא אתברי עד דנטל אכנא
 חדא ואיהו אכנא דאתקרי אבן שתיה, ונטל לה קדשא בריך הוא
 וזרק לה לגו תהומא, ואתנעיץ מעילא לתתא, ומינה אשתיל עלמא,
 ואיהו נקודה אמצעיתא דעלמא, וכהאי נקודה קיימא קדש הקדשים
 דהא הוא דכתיב (אייב ל"ט) או מי ירה אבן פנתה, כמרה דאת אמר
 (ישעיה כ"ט) אבן בחן פנת יקרת וכתיב (תהלים קי"ט) אבן מאסו הבונים

היתה

(ה) כן משתדל ללכת: ונקבל ק"ו א'

היתה לראש פנה • תא חזי האי אבן אתכרי מאשא ומרוחא וממא,
 ואתגליד מכלהו ואתעביד אבנא חדא, וקיימא על תהומי ולומנין
 נבעין מינה מייא ואתמליין תהומי, והאי אבנא קיימא לאת באמצעיתא
 דעלמא • והאי איהי אבן דקיים ואשתיל יעקב, שתילו וקיימא דעלמא
 הדא הוא דכתיב (כרסית ל' ב') ויקח יעקב אבן וירימה מצבה • והאבן
 הזאת אשר שמתי מצבה וגומר, וכי האי אבן שוי לה יעקב • והיא
 האי אבן אתכרי בקדמיתא בד פרא קדשא בריך הוא עלמא, אלא
 דשוי לה (כ' ב') וכי השתא שוי לה יעקב, והא עד לא אתכרי עלמא
 הוות, אלא דיעקב שוי לה) קיימא דלעילא ותתא, ועל דא אשר שמתי
 מצבה כתיב • מאי אשר שמתי, דכתיב יהיה בית אלהים, דשוי מדורא
 דלעילא הכא • תא חזי האי אבן אית עלה שבעה עינים כמה דאת
 אמר (זכריה ג') על אבן אחת שבעה עינים, על מה אתקריאת שתייה,
 חד דמינה (אשתלים) אשתיל עלמא, וחד שתייה, שת יה, דשוי קדשא
 בריך הוא לה לאתכרבא מינה עלמא, בגין דעלמא מינה מתכרבא •
 ותא חזי בשעתא דעאל ישמשא, הני כרוכים דקיימין בהאי דוכתא,
 והוו יתבי באת, הוו (ב') אקשן נדפייהו לעילא ופרשי לון, ואשתמע קול
 נגונא דגדפייהו לעילא, (ג') וכדין שראן לנגנא אינון מלאכין דאמרי
 שירתא בשירותא דליליא, כגין דיסתלק יקריה דקדשא בריך הוא
 מתתא לעילא • ומאי שירתא הוו אמרי, ההוא נגונא דגדפייהו דכרוכים
 (סהלס קל"ד) דנה ברכו את יי כל עבדי יי וגומר, שאו ידכם קדיש וגומר, וכדין
 (אינון) איהו שירותא לאינון מלאכי עלאי לזמרא • במשמרה תניינא הני
 כרוכים (דרל"ח ע"ב) אקשו נדפייהו לעילא, ואשתמע קול נגונא דילהון
 וכדין שראן לנגנא אינון מלאכין דקיימין במשמרתא תניינא ומאי שירתא
 הוו אמרי בהאי שעתא, נגונא דגדפייהו דכרוכים (סהלס קכ"ה) הפוטחים
 ביי כהר ציון וגומר, וכדין (שהיא) איהו (שירתא) שירותא לאינון דקיימי
 בהאי משמרה תניינא לנגנא • במשמרה תליתאה הני כרוכים אקשו
 נדפייהו ואמרי שירתא, ומאי היא (סס ק"ג) הללויה הללו עבדי יי וגומר,
 יהי שם יי מבורך וגומר, ממזרח וגומר • כדין אינון מלאכין דקיימי
 במשמרה תליתאה כלהו אמרי שירתא, וכלהו כוכבי ומזלי דכרקיעא

פתחי

(ה) מכיס ככנפיהם : (ב) יאן מהחילים לנגן יבקקוים ככנפיהם משמיעים קול חוק קקול מיס רכיס ככנין : (ה) כ"ב :

פתחי שירתא כמה דכתיב (פ"ב ל"ח) כרן יחד כוכבי בקר ויריעו כל
 בני אלהים וכתיב (תפלים קמ"ח) הללוהו כל כוכבי אור, דהא אינון כוכבי
 דנהורא מנגנן על נהורא. (ס"ה דממנן על שירתא) כד אתי צפרא, כרין
 נטלי שירתא אבתרייהו ישראל לתתא, וסלקא יקריה דקדשא בריך
 הוא מתתא ומלעילא • ישראל לתתא כיממא, ומלאבי עלאי
 לעילא בליליא, וכרין אשתלים שמא קדישא בכל סטרין • והאי אבן
 דקאמרי בלהו מלאבי עלאי וישראל לתתא, כלהו אתקפו בהאי אבן
 ואיהי סלקא לעילא לאתעטרא גו אבהן כיממא • וכלידיא קדשא בריך
 הוא אתי לאשתעשעא עם צדיקייא כגנתא דערן, זכאין אינון כל דקיימי
 בקיומיהו ומשתדלין באורייתא בליליא, כגין דקדשא בריך הוא וכל
 אינון צדיקייא דבגנתא דערן, שמעי קלייהו דבני נשא אינון דמשתדלי
 באורייתא כמה דכתיב (ס"ח) היושבת בגנים וגומר • תא חזי האי
 אבן איהו אבן טבא, ודא הוא רזא דכתיב (שמות כ"ט) ומלאת בו מלואת
 אבן ארבעה טורי אבן, ואלין אינון סדרין דאשלמותא דאבן טבא,
 אשלמותא דאבן יקרא • בגין דאית (אשלמותא) אבן אחריה דכתיב
 (יחזקאל ל"ו) והסירותי את לב האבן וגומר. וכתיב (ע"ג) ואת רוחי אתן
 בקרבכם, והאי איהי (ישעיה כ"ח) אבן בתן פנת יקרת ואוקמוה • ועל רזא דא
 כתיב (שמות ל"ח) לוחות האבן, דאינון לוחות אתגורו מהבא, ועל דא
 אקרון על שמה דהאי אבן, והאי הוא רזא דכתיב (כרמית ט"ט) משם
 רועה אבן ישראל (ס"ה) הא וראי אבן ישראל איקרי כמה דאתמר
 פתח רבי חזקיה ואמר (שמות כ"ד) והאבנים תהיינה על שמות בני
 ישראל שמים עשרה, אלין אבנין יקירין עלאין דאתקרון אבני המקום
 כמה דאת אמר (כרמית כ"ח) ויקח מאבני המקום והא אוקמוה • והאבנים
 על שמות בני ישראל, כמה דאית (שנים עשר אבנים) שנים עשר שבטין
 לתתא, הכי נמי לעילא תריסר שבטין, ואינון תריסר אבנין יקירין וכתיב
 (תפלים קכ"ב) ששם עלו שבטים שבטי יה (דא רזא) עדות לישראל, דא
 ישראל רזא דלעילא, וכלהו להורות לשם יי, ועל דא והאבנים תהיינה
 על שמות בני ישראל. וכמה דאית שנים עשר שעי כיממא, הכי אית
 שנים עשר שעי בליליא, כיומא לעילא בליליא לתתא, כלא דא לקבל

דא, הני שנים עשר שעו דבליליא (א) מתפלגי לתלת פלגאן, ובמרה
 ממנן תריסין קיימי תחותיהו דרגין על דרגין, בלהו ממנן בליליא
 ונטלי טרפא בקדמיתא וכוּדין כד אתפליג ליליא קיימין תרין (סתרו)
 סדרין מסטרא דא, ותרין סדרין מסטרא דא, ורוחא עלאה נפק (ס"א נשיב)
 בנייהו, וכדין כל אינון אילנין דבגנתא דעדן כלהו פתחי שירתא,
 וקדשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן הדא הוא דכתיב (ד"ס א' ט"ו) אז
 ירננו עצי היער מלפני יי כי בא לשפוט את הארץ, במרה דכתיב
 (ד"ס"א י"א) ושפט בצדק דלים, כגין דמשפט עאל בנייהו ואתמליא מניה
 גן עדן ורוחא דצפון אתער בעלמא וחדוה אשתכח, ונשיב ההוא
 רוחא באינון בוסמין וסלקין ריחין לעילא, ומתעטרין צדיקיא בעטרייהו,
 ומתהנין מגו זיוא דאספקלרייא דנהרא זכאין אינון צדיקיא דזכאן
 לההוא נהורא עלאה, וההוא נהורא דאספקלרייא דנהרא נהיר לכל
 סטרוין, וכל חד וחד מאלין צדיקייא נטיל לחולקיה בדקא חזי ליה,
 והוא נטיל (ס"א והכי נהיר) כל חד וחד כפויס עובדוי דעבד בהאי
 עלמא, (מאינון) אית מנהון (ב) דמתכספי מההוא נהירו דנטיל חכריה
 (הר"כ ע"א) יתיר ונהיר, והא אוקמוהי חולקיה דליליא, מכד שארי ליליא
 למיעל במה (ג) גרדיני נימוסין מתערין ושטאן בעלמא, ופתחין (קצ"כ ב')
 סתימין וולכתר כמה זיינין לזנייהו כמה דאוקימנא וכוּדין כד אתפליג
 ליליא, סטרא דצפון נחית (נהיר נהירו) מעילא לתתא, ואחיד ביה
 בליליא ער תרין חולקין דליליא וולכתר סטרא דדרום אתער עד
 דאתי צפרא וכד אתי צפרא כדין דרום וצפון אחידו ביה, וכדין
 אתאן ישראל לתתא, וסלקין לה בצלותהון ובעותהון לעילא, עד
 דסלקת ואתגניזת בנייהו, ונטלא ברפאן מרישא (רמלא) דכל רישין
 ואתברכא מההוא טלא דאתמשכבא מלעילא, ומדההוא טלא פריש
 לכמה סטרוין וכמה רבוון אתזנו מניה מההוא טלא, ומניה עתידין
 לאחייא סיתייא הדא הוא דכתיב (ד"ס"א כ"ו) הקיצו ורננו שוכני עפר
 כי טל אורות שלך, טלא מאינון נהורין עלאין דנהרין לעילא עד דהו
 יתבי אתפליג ליליא אמר ליה רבי יהודה לרבי יוסי השתא רוחא
 דצפון

וחלקים לג יצמרתית וכמה ממזים בעלי חיים חתומים מדרגות מהירות: (ב) שמתכספים ונכנסים או זופת חכרו למען לא זכח כמזו
 חכ"כ (א) שליון סדרין במשפטים לקיים חוקות סמלך יתבדך ולעוברי נמימי ודקו ספורס דר"כ:

דצפון אתער וליליא אתפלג, והשתא עידינא דקדשא בריך הוא תאיב לקלהון דצדיקיא דבהאי עלמא, אינון דמשדדלי באורייתא. והשתא קדשא בריך הוא ציית (לקול מלייהו) לן בהאי אתר, לא נפסוק מלי דאורייתא. פתח ואמר:

המלאך הגואל אותי מכל דע הא אתמר ואוקמוה. אבל תא חזי כתיב (שמות כ"ג) הנה אנכי שולח מלאך וגומר. דא הוא

מלאך דאיהו פרוקא דעלמא נטירו דבני נשא, והאי איהו ראומין ברבאן לכל עלמא, כגין דאיהו נטיל לון בקדמיתא, ולבתר איהו ראומין לון בעלמא, ובגין דא כתיב הנה אנכי שולח מלאך לפניך (ה"ל) ושלחתי לפניך מלאך, והאי איהו מלאך דלומנין דבר ולומנין נוקבא והכי איהו, דבזמנא דאיהו ראומין ברבאן לעלמא (דעילא) כדין איהו דבר ואקרי דבר, בדבורא דאומין ברבאן (דחתא) לנוקבא, הכי איהו ראומין ברבאן לעלמא ובזמנא דקיימא דינא על עלמא, כדין אקרי נוקבא, כנוקבא דאיהו עוכרא. הכי איהו אתמלי מן דינא, וכדין אקרי נוקבא. ועל דא לומנין אקרי דבורא ולומנין אקרי נוקבא וכלא דא חדא. כגוונא דא כתיב (בראשית ג) ואת להט החרב המתהפכת מלאכין אית שליחן בעלמא (ב) דמתהפכין לכמה גוונין, לומנין נוקבי לומנין דכורי, לומנין דינא לומנין רחמי, וכלא בחד גוונא. כגוונא דא האי מלאך כגוונין סגיאין איהו, וכל גוונין דעלמא כלרו איתגרו בהאי אתר, ודא דא (ויסוף א"ל ב) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם בן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד. וכמה דאית ביה כל אינון גוונין, הכי נמי אנהיג לכל עלמא:

תוספתא

רחמי עלאי מארי דסכלתנו אסתכלו, (ג) הורמני ידוע (ד) בקולפי דסיכתא קריבו למנדע, מאן מנכון מארי דעיינין בסכלתנו, וידע בשעתא דסליק ברעותא דרוא דרזין לאפקא תלת גוונין בחדא כלילן, ואינון חוור וסימק וירוק, תלת גוונין כחדא אשתלכאן דא עם דא, מויוונן דא עם דא, מגרופייתא תתאה אצטבע, ונפקא מנו גוונין אלן. וכל גוונין אלן אתחזון בהאי חיוו איהו לאסתכלא, כעינא דברולחא אתחזו בשעתא, כגוונא דבטש בגווה הכי אתחזו לבר. אלן תלת גוונין סחרן להאי וגוונא אזלא סלקא ונתחא, (ה) קסטירין דקטרא קביעי בגוון בגווה

(ב) בראשית כ"ג כ' : (ג) שיום המושלים אש- להם ידוע : (ד) כסכלת ההכנה שהם משינים ומכישים ההקדו לידע מי מהם כעלי עינים ב"י בעל סהפנתא וקספנתא לידע סוד אצילות ג' קוים של חסד דין רחמים שסס נרמזים כג' גוונים כתיב : (ו) גי' וז' של קבר הנסתר מן קוין קשורים וקביעים בה וחס ככתיב ה' גוונים הנסודים :

בלי ליה

(א) בְּנוּהָה גּוֹנֵינן סַחְרִין (ס"א גּוֹנֵינן) כְּלִילֵן כְּחַדָּא, סַלְקִין לֵה לַעֲלָא בִיטְמָא, וְנַחְתָּא שְׂרָגָא דְרַדְלִיק וְאַתְחִי בְּלִילָא, בִּיטְמָא אֶסְתַּתְרַת, נְהוּרָא טְמִירָא כְּמַאתָן וְאַרְבַּעִין וְתַמְנִיא עֲלָמִין, בּוֹלְהוּ אֲזִילִין לַעֲוָה (ס"ב בְּנִינָה) מַלְעֵילָא לַתְתָּא, גּוֹ הֶלֶת מָהָ וְשִׁתִּין וְחִמְשׁ שִׁיפִין, גְּנִיזָא וְאַתְבַּסִּיא לַתְתָּא, (ח) מֵאֵן דְּמִפְּשַׁפֵּשׁ (הִלִּיכ ע"כ) לֹא שְׂכַחָא לֵה, יַתְבַּר זְרַפִּין קְלִיפִין טְמִירִין וּפְתַח תְּרַעִין מֵאֵן דְּזִכִּי לְמִיחְמֵי יַחְמֵי גּוֹ יְדִיעָה וּסְכַלְתַּנּוּ, כְּמַאֵן דְּחִמֵּי בְּתַר כּוֹתְלָא * כִּר מִן מִשָּׁה נְבִיאָה מְהִימְנָא עֲלָאָה דְהוּה חֲמֵי לִיָּה עֵינָא בְּעֵינָא לַעֲלָא כְּאַתְר דְּלֹא אֲתִידַע (י) מֵאֵן דְּלֹא זָכִי דְחוּ לִיָּה לִכְר כַּמָּה (י) חֲבִילֵי טְהִירִין אֲוֹדְמֵנן לְגַבִּיהָ, וְנַפְקֵי עֲלֵיהָ וּמַפְקֵי לִיָּה דְלֹא יִסְתַּבֵּל בְּעֵנּוּגָא דְמַלְכָא, וְוִי לֹון לֵאֲיִנּוּן חֵיבִין דְעֲלָמָא דְלֹא זָכָאן לֹא אֶסְתַּכְלָא כְּמָה דְאַת אֲמַר (כְּמַלְכֵי ד) וְלֹא יִבְהִי לְרַאֲוֹת כְּבַלְע אֶת הַקֹּדֶשׁ וְנִימַר * אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה מְסַתְּבַל הוּיִנָּא, וְהָא מִנּוּ זְהִירִין אֲלִין מְסַתְּבַלִין נִשְׁמַתְהוּן דְצִדִיקִיא (ו) כִּד אֲתַדְבַּקוּ בְהָאֵי אֲתַרְמִנּוּ זְהִירִין אֲלִין מְסַתְּבַלִין נִשְׁמַתְהוּן דְצִדִיקִיא, וְאִינּוּן גּוֹנֵינן סַלְקִין וְאַתְבַּלִּילִין כְּחַדָּא, זָכָאָה אִירֵהוּ מֵאֵן דִּידַע לֹא כְלָלָא וְלִיחְדָּא כְּלָהוּ כְּחַדָּא, לַאֲתַקְנָא כְּלָא כְּאַתְר דְּאַצְטְרִיךְ לַעֲלָא לַעֲלָא * וְכַרִּין אֲתַנְטוּר בְּר נֶשׁ בְּהָאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתֵּי * (ע"כ)

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר (סְהִלִּים כ"ט) וְעַן מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אֱהָב אֶתְהָ בּוֹנֵנָת מִיִּשְׂרָאֵל וְגוֹמַר, וְעַן מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אֱהָב, דָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא * וְעַן מֶלֶךְ, תּוֹקְפָא דְאַתְתַּקַּף קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו אִיהוּ אֱלֹא כְּמִשְׁפָּט, דְהָא בְּמִשְׁפָּט אֲתַקִּיִּים אֲרַעָא כְּמָה דְאַת אֲמַר (מַשְׁלֵי כ"ט) מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֲרִין, וּבִגִּין כִּךְ וְעַן מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אֱהָב, וְלֹא (אַתְתַּקַּף) אֲתַתְּקַנְתָּ בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֱלֹא כְּמִשְׁפָּט, בְּגִין דְּמִתְמָן אֲתַזְנַת, וְכַל בְּרַכָּאן דְנִטְלָא מִתְמָן נִטְלָא, וּבִגִּין כִּךְ וְעַן מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אֱהָב, כִּל תְּאִיבוּ וְכַל רַחֲמוּ דִלְהָ לְקַבִּיל מִשְׁפָּט * אֶתְהָ בּוֹנֵנָת מִיִּשְׂרָאֵל, רִזָּא (ק"כ ב' ס"א) דְתַרִּין כְּרוּבִים לַתְתָּא, דְאִינּוּן תְּקוּנָא וְיִשׁוּבָא דְעֲלָמָא וְהָא אֲתַמַּר * רַבִּי (צַחֲק) חֲזַקִּיה פְּתַח וְאָמַר (סְהִלִּים ק"ג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יי הַלְלוּ אֶת שֵׁם יי, הָאֵי קְרָא אִית לֹא אֶסְתַּכְלָא בֵּיה, בִּין דְאָמַר הַלְלוּיָהּ, אֲמַאי הַלְלוּ עַבְדֵי יי, וְלִבְחַר הַלְלוּ אֶת שֵׁם יי * אֱלֹא הֲכִי תִנִּינן מֵאֵן דְּמִשְׁבַּח (לֹא אַחְרָא) לֹא אַחְרָא, אֲצַטְרִיךְ לִשְׂבַחָא לִיָּה כְּפּוּם יְקָרִיָּה, וְכְפּוּם יְקָרִיָּה הֲכִי אֲצַטְרִיךְ שְׂבַחִיהָ, וְתִנִּינן מֵאֵן דְּמִשְׁבַּח לֹא אַחְרָא בְּשְׂבַחָא דְלִית בֵּיה, הוּא גְּלִי (גְּלוּחָא וְסַבָּב) גְּנוּתִיָּה, וְצְבִי לְגַלְיָאָה לִיָּה, וְעַל דָּא מֵאֵן דְּעַכִּיד הַסְפָּדָא עַל בְּר נֶשׁ, אֲצַטְרִיךְ כְּפּוּם יְקָרִיָּה וְלֹא יִתִּיר, דְּמִנּוּ שְׂבַחִיהָ אֲרַתִּי (ס) לְגְנוּתִיָּה, וּבְכַלָּא שְׂבַחָא אֲצַטְרִיךְ כְּפּוּם יְקָרִיָּה * תָּא חֲזִי הַלְלוּיָהּ

הכא

(א) מי שכתבנו וכו' לחשב והתחיל סוד הסביבה חסד כה סס"א חכמים סס"א סס"א לחיין שכתובה אוי א"ל לו נחשב דבר מה אם לא ששכר חמילה קליכות חלוציות העולם העשייה שם ככנסים קלימות נפתרים ובהסתברותם אוי ופתח שער שלה לחשב מה שאפשר לחשב : (ב) מי שחזרו וזכה לחשב אוי רוחן אותו לחזן : (ג) שבוני טרין שבעולם מוכנים לחסון כו ולעשות : (ד) כשם משיבים במקום וס : (ה) הוא גורם שאחרים יגביטו מאחד קולא משכחו כדכר שזין כו :

הבא אית שבחא עלאה דמארי דכלא, אתר דלא שלטא ביה עינא
 למנדע ולאסתכליה * (ס"א אתר) דאיהו טמירא דכל טמירין, ומא
 איהו, י"ה. שמא עלאה על כלא ובגין כך הללויה, שבחא ושמא כחדא
 כלילן כחדא, והבא סתים מלה דאמר הללויה, ולא אמר מאן (ס"ב) הללויה
 למאן אמרו הללו, אלא כמה ד"ה סתים, הכי שבחא דשבוחי סתים
 אינון דמשבחי לא ידענא מאן אינון * ורהכי אצטריך למהוי כלל
 סתים ברזא עלאה, ולבתר דסתים ברזא עלאה, גלי ואמר הללו
 עבדי יי הללו את שם יי * בגין דרא איהו אתר דלא סתים כההוי
 עלאה טמירא דכל טמירין, דא הוא אתר דאקרי שם כמה דאת אמר
 (שמאל כ"ו) אשר נקרא שם שם יי * קדמאה סתים דלא (ס"א דא) גלייא
 (תניינא) סתים וגלייא, ובגין דקיימא באתגלייא, אמר אינון דק
 משבחי להרווא אתר מאן אינון, וקאמר דאינון עבדי יי דארזחון
 לשבחא לאתר דא * יהי שם יי מכורך, מאי שנא דקאמר יהי, אלא
 יהי, רזא דאמשכותא מההוי אתר עלאה, דאיהו סתים דקאמרן
 דאיהו י"ה, עד רזא דברית דאיהו יו"ד תתאה כגוונא דיו"ד עלאה
 שירותא כסופא * ובגין כך יהי, רזא דאמשכותא כטמירא דכל טמירין
 עד דרגא תתאה, ובמלה דא אתקיים כל עובדא דבראשית כמה
 דאת אמר (כ"ב) יהי רקיע יהי מאורות יהי אור. בכל אינון עובדין
 דלעילא כתיב יהי, ככל אינון עובדין דלתתא לא כתיב יהי, בגין
 דרזא דא דאיהו (ס"א אמישכותא) מרזא עלאה סתימא דכל סתימין,
 לא אתקיים אלא במלין עלאי דלעילא, ולא אתמר (דרלג ע"א) באינון
 מילין תתאין דלתתא. ובדיה מתברך שמא קדישא ככלא, ועל דא
 כתיב יהי שם יי מכורך וגומר. ממזרח שמש עד מבואו, דא אתר
 עלאה דקא נהיר שמשא ונהיר לכלא, ודא הוא אתר דרישא
 עלאה סתימארה. ועד מבואו, דא הוא אתר קשרא דאתקשר ביה
 מהימנותא בדקא חזי, ומתמן נפקן ברכאן לכלא, ועלמא מהבא אתון
 כמה דאתמר. ובגין כך קיימא האי אתר לאתונא מעילא ולאכתרכא
 מתמן * וכלא קיימא באתערותא דלתתא, דמתערי אינון עבדי יי, כד

מכרכי

(א) כ"מ וכו' דה"כ דכ' הערות הן כפ' ה' דהמר הללויה ולא אמר מ"ה סתים הללויה * וכו' אחר שח"כ אמר סללו עבדי יי משמע דהללויה
 לא אהי אלדקיים וק דאס לא להם יתמר שיהללויה למי אמרו כתיבן סכ קוציות סן סח' מאכנת חמל כעכס וכו' שמ"ג א"כ סללו
 עבדי יי משמע דקמח' ל"ז לחו קאמר וכו' הללויה למאן אמרו ידנו כ"י

מִכְרֵבֵי שְׂמַא קְדִישָׁה כְּדָקְאִמְרֵי וּבְגִין כֶּךָ דְאִירוּ בְּאַתְגְּלִייתָ כְּתִיב
הִלְלוּ עַבְדֵי יי הִלְלוּ אֶת שְׁם יי. אֲדַהְכִי הוֹרֵה נְהִיר צִפְרָא נִפְקוּ מִן
מַעֲרַתָּהּ, וּבְהֵרֵוּא לִילֵיא לֹא דְמִיכוּ, אֲזִלוּ בְּאַדְחָא, כִּד נִפְקוּ מֵאִינֹן
טוֹרִין יִתְבוּ וְצִלוּ צִלוֹתָא, מָטוּ לְחַד כֶּפֶר וַיִּתְבוּ תָּמָן כֹּל הֵרֵוּא יוֹמָא,
כִּהֵוּא לִילֵיא נִימוּ עַד דְהוּה פְּלַגוֹת לִילֵיא קָמוּ לְאַתְעִסְקָא בְּאוֹרֵייתָא •
פְּתַח רַבֵּי יְהוּדָה וְאָמַר :

וַיְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא לֵאמֹר כֶּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹמַר • וַיְבָרְכֶם בְּיוֹם
הַהוּא, מֵאִי בְּיוֹם הַהוּא, דְּהָא סְגִי דְקָאִמַר וַיְבָרְכֶם, וְתוּ כְלָהּוּ
לֵאמֹר חֲסַר כְּתִיב, וְהִכָּא לֵאמֹר בּוֹא'וּ כְּתִיב, (דְּכִלָּא כְּתִיב לֵאמֹר בְּלֹא זְאוּ
וְהִכָּא כְּתִיב לֵאמֹר) מֵאִי שְׂנֵא, אֲלֵא רְזָא אִיהוּ, וַיְבָרְכֶם בְּיוֹם הַהוּא, מֵאִי
בְּיוֹם הַהוּא, רְזָא דְדַרְגָּא דְאַתְמַנָּא עַל בְּרַכָּאן לְעֵילָא. יוֹם הַהוּא, יוֹם
מֵהֵוּא אֲתֵר עֲלָא דְאִקְרִי הוּא, וְהָאִי יוֹם הַהוּא דְלִית פִּירוּדָא בִּין
יוֹם וּבִין הוּא, וּבְכָל אֲתֵר הַיּוֹם הַהוּא, דָּא הוּא תְרִין דְרָגִין, (עֲלֵא'וּ) דְרָגָא
עֲלָא וְתַתָּא דְאִינֹן כְּחֵדָא וּבְגִין כֶּךָ כִּד כְּעָא יַעֲקֹב לְבְרַכָּא לְבְנוֹי
דְיוֹסֶף, בְּרִיךְ לֹן בִּיחּוּדָא דְלְעֵילָא וְתַתָּא כְלָהּוּ כְּחֵדָא. (ס"ו) לֵאמֹר
בּוֹא'וּ, דְאַתְכִּלִּיל וְא'וּ בִינֵיהוּ, וְעַל דָּא יַחַד לֹן בִּיחּוּדָא דְלְעֵילָא כְלָהּוּ
כְּחֵדָא) כְּגִין דִּיתְקִיִים בְּרַכְתֵּיהוֹן, וְלִבְתֵּר כְּלִיל כְּלָא כְּחֵדָא וְאָמַר כֶּךָ
יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, מֵאִי כֶךָ, וְדָאִי דָּא רְזָא דִיחּוּדָא, בְּקַדְמִיתָא מִתַּתָּא
לְעֵילָא, (ס"ו) יוֹם הַהוּא, מִתַּתָּא לְעֵילָא) וְלִבְתֵּר נְחִירָת לְאַמְצַעִיתָא
(6) לְתַתָּא • לֵאמֹר בּוֹא'וּ, הָא אֲמַצְעִיתָא, וְלִבְתֵּר נְחִירָת לְתַתָּא כֶּךָ,
וְהִכֵּי הוּא יְאוּרָת כְּדָקָא חֲזִי מִתַּתָּא לְעֵילָא, וּמֵעֵילָא לְתַתָּא. כֶּךָ יְבָרַךְ
יִשְׂרָאֵל, מֵאִי יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְבָא, יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כְּתִיב, אֲלֵא יְבָרַךְ
דְּהָא יִשְׂרָאֵל נְטִיל בְּרַכָּאן מִלְעֵילָא, וְלִבְתֵּר אִירוּ מִכְּרֵב לְכֹלָא בְּהָאִי
דְרָגָא תַתָּא דִּיִקָּא, דְקָאִמַר כֶּךָ יְבָרַךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, יְשִׁימְךָ אֱלֹהִים
כְּאַפְרִים וּבְמַנְשֵׁה, אֲקִדִים לִיה לְאַפְרִים בְּקַדְמִיתָא, כְּגִין דְאַפְרִים עַל
שְׂמַא (דְיוֹסֶף) דִּישְׂרָאֵל אֲקִרִי, מְנָא לֹן, מְהָא דְכִד שְׂבַטָא דְאַפְרִים נִפְקָא
עַד לֹא אֲשַׁתְּלִים זְמָנָא דְשַׁעֲכוּדָא דְמִצְרַיִם, דְרַחֲקוּ שְׁעֵתָא וְנִפְקוּ מִן
גְלוּתָא, קָמוּ עֲלֵיהוֹן שְׁנֵאִיהוֹן וְקָטְלוּ לֹן, וְכְתִיב בֵּין אֲדָם הָעַצְמוֹת הָאֵלֶּה
כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, מִשְׁמַע דְכְּתִיב (סִינְקִיל ל') כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הֵמָּה,
וְעַל

ועל דא אקדים לאפרים קדם מנשה, כגין כך אפרים (ה) מטולין
לסטר מערב, ומטלנוי הוה. תא חזי ברכתא דברוך לבני יוסף, אמא
אקדים לון ברכאן עד לא יברך לבנוי, אלא מכאן דחביבותא דבני
בנוי, חביב עליה דבר נשיתיר מבנוי, וכגין כך אקדים חביבותא דבני
בנוי קודם לבנוי, לברכא לון בקרמיתא. ויברכס ביום ההוא לאמור.
רבי יוסי פתח ואמר (תהלים קט"ו) "זכרנו יברך יברך את בית ישראל
וגומר "זכרנו יברך אלין גוברין, יברך את בית ישראל אלין נשין
כגין דדבורין בעיין לאתברכא בקרמיתא ולבתר נשין, ונשין לא
מתברכאן אלא מברכתהון דדבורין, דכד דבורין מתברכין כדן נשין
מתברכין ואי תימיה מהא, דכתיב (ויקרא ט"ו) וכפר בעדו ובעד ביתו
דבעי לכפרא עליה בקרמיתא ולבתר על ביתיה, כגין דמתברכא
מניה. תא חזי דנשין לא מתברכאן, אלא מגוברין כד אתברכאן
אינון בקרמיתא, ומהאי ברכתא מתברכין אלא כמאי אוקימנא יברך
את בית ישראל, אלא קדשא בריך הוא יהב תוספת ברכאן לדבורא
דנסיב, כגין דמתברכא מניה אתתא, וכן בכל אתר (דר"ג ע"ב) יהיב
קדשא בריך הוא תוספת ברכאן לדבורא דנסיב, כגין דמתברכא
(מיניה אתתא, וכן בכל אתר יהיב קדשא בריך הוא תוספת ברכאן לדבורא דנסיב, כגין
דחתברך מניה נוקבא) מההוא תוספת דברכאן. דכיון דאנסיב בר נש
יהיב תרין חולקין חד ליה וחד לנוקביה, ואיהו נטיל פלא חולקיה
וחולק נוקביה. תא חזי ויברכס ביום ההוא, (ס"ה) לאמור, בריך ברכאן
לון ולכל דיפקון מינייהו) לבתר לאמור בואו, הכא אתרמיזא ברא
בוכרא (סמית ד') בני בכורי ישראל, וכתיב (ירמיה ל"ח) ואפרים בכורי הוא,
ועל דא תוספת וא"ו. רבי חזקיה פתח (תהלים קל"ט) גלמי ראו עיניך
ועל ספרך כלם יכתבו וגומר. האי קרא יוקמוה בכמה אתר, אבל
תא חזי כל אינון נשמתין דהוו מיומא דאתברי עלמא, כלדו קיימי
קמי קדשא בריך הוא עד לא נחתו לעלמא, בההוא דיוקנא ממש
דאתחזון לבתר בעלמא, ובההוא חזו דגופא דבר נש דקאים בהאי
עלמא הכי קאים לעילא. ובשעתא דנשמתא דא זמינא לאחתיה
בעלמא, ההיא נשמתא בההיא דיוקנא ממש דקיימא בהאי עלמא

הכי

(ה) כל כתבו וינסבו סיה לכל מערב ייין כמדנד קי"ט ע"ב.

הכי קאים קמי קרשא כריך הוא, (6) ואומי לה קרשא כריך הוא
 דיטור פקודי אורייתא, ולא יעבר על קיימיה ומנא לן דקיימין קמיה
 דכתיב (מלכים ב' י"ז) חי יי אשר עמדתי לפניו, עמדתי ודאי, והא אוקמוה.
 ובגין כך גלמי ראו עיניך, עד לא אתחוי (עילמא) בעלמא, ועל ספרך
 כלם יכתבו, דהא כל נשמתין בההוא דיוקנא דילהון כלירו כספרא
 כתיבין ימים יצרו, הא אוקמוה יצרו ודאי, ולא אחד בהם, בהאי
 עלמא למיקם בקיומא דמאריהון פרקא חזי • תא חזי יומין דבר נש
 כד זכי בהאי עלמא בעוברין טבאן, יומין דיליה אתברכאן לעילא
 מההוא אתר דאיהו מרת יומוי • פתח ואמר (תהלים ט"ז) הודיעני יי קצי
 ומרת ימי מה היא וגומה. האי קרא אוקמוה. אבל תא חזי קצי, דא קץ
 הימין דאיהו מתקשר ביה בדוד, ומרת ימי מה היא, דא איהו דאתמני
 (כ"ב דאית ממנא) ממש על יומוי. אמר רבי יהודה הא שמענא מרבי
 שמעון, דהאי קרא אתמר על אינון יומין דאתגזרו עלוי מאדם קדמא
 דאינון שבעין, דהא אתמר דחין כלל לא הוה ליה, אלא דיהיב ליה
 אדם מאינון יומין דיליה שבעין שנין, ורזא דא וילון לא משמש כלום,
 וסיהרא לא נהרא מגרמה כלל, ושבעין שנין נהרין לה בכל סטרהא,
 ואינון חיי דוד סתמי ועל דא בעא דוד מקורשא כריך הוא למנדע
 רזא דא, על מה לית לה חין לסיהרא מגרמה, ולמנדע עיקרא דילה,
 ומרת ימי מה היא, דא הוא דרגא דעלמא סתימא, דאיהו קיימא על
 כל אינון יומין דאינון חין דילה, אתר דנהיר לכלאי אדעה מה חדר
 אני, אמר דוד אנדע על מה חדר אנא נהורא מגרמי, ואתמנע מני.
 כשאר כל אינון נהורין עלאין דאית לון חין לכלהו, ואנא על מה
 אנא חדר, ועל מה אתמנע מני. ורא הוא דבעא דוד למנדע ורא
 אתייהיב ליה רשותא למנדע. תא חזי כל ברבאן עלאין, כלא אתמסרו
 להאי דרגא לברכא לכלא, ואף על גב דלית לה נהורא מגרמה, כל
 ברבאן וכל חירו וכל טיבו כלהו קיימין בה, ומינה (קייס) נפקי. ועל דא
 אתקריאת בוס של ברכה, ואקרי ברכה ממש כמה דכתיב (משלי י'
 ברכת יי היא תעשיר • ועל דא כתיב (דברים ל"ג) ומלא ברכת יי ים
 ודרום ירשה • ובגין כך אית לה בכלהו שיוור ומכלהו אתמלייא.

ומכלהו

(f) סקכ"ס משכיעו שיטתור מלות התורם ועיין מוס"ס משפטים כמכא :

ומפלהו אית בה, ואתכרכא מפל (דרלד ע"א) אינון כרכאן עלאיין
 ואתמסרו לה כרכאן לכרכא, מנלן דאמר רבי יצחק יעקב בריך לבנוי
 דיוסף מאתר דא, דכל כרכאן אתמסרו בידיה לכרכא כמרה דאת
 אמר (כרמית י"ב) והיה ברכה, מכאן ולהלאה כרכאן אתמסרו בידך.
 תא חזי כנוונא דא אנן מכרכן ומשבחין לשמא דא, ועל דא הלילא
 דאינון יומין דקאמרי הלילא. דאמר רבי חייא בהלילא צריכין
 (ב) תלתא דרגין, חסידים צדיקים וישראלים, (ס"א) בגין דיסתלק יקרא
 דקודשא בריך הוא על כולא באלין דרגין חסידים מסטרא דימינא
 צדיקים מסטרא דשמאלא, וישראלים מפל אינון סטרין, בגין (רישרים)
 דישראל כלילן מבלהו. ועל דא אסתלק תושבחתא דקדשא בריך
 הוא מכלא, וכן ככל אתר דישראל משבחין ליה לקדשא בריך הוא
 מתתא, אסתלק יקריה ככלא :

תוספתא

קל גלגלא מתגלגלא מתתא לעילא, (ג) רתיכהא טורקהא אזלין ומתגלגלין, קל נעיסותא
 סלקא ונחתא אזלא ושטיא בעלמא. קל שופרא נגיד בעומקי דדרגין אסחר דרגא
 (ס"א גלגלא) סחרגהא. יהבין תרין (ה) מגרופין מימינא ומשמאלא, כתרין גוונין משתאכין דא
 כדא, דא הוור ודא סומק, ותרזויהו סחרין גלגלא לעילא. אסחר לימינא הוורא סלקא, ואסחר
 לשמאלא סומקא נחתא. (דרלד ע"א) וגלגלא אסחר תדיר ולא שביך תרין (ה"ב כ) צפרין סלקין
 דקא מעצפצפן, חד לסטר דרום וחד לסטר צפון. פרחין כאוירא. צפצפוא וקל נעמו דגלגלא
 ומתחרין כחדא ברין (חסלים ז"ב) מזמור שיר ליום השבת. וכל כרכאן נגדין בלחישו כדא
 נעמו, (מקול) מנו רחמו דקול שופרא. לקבלא אינון כרכאן נחתין מעילא לתתא, ואתגנונו
 כחדא בנו (שמע ס"ג ב) עומקא דכירא, נביש דכירא דלא פסקא בלחישו, עד ראתמלייא ההוא
 גלגלא סחרא אינון תרין מגרופין סחרן חד דימינא קרא כחיל ואמר, זהירו דוהרין דסלקא
 ונחתא, תרי אלפי עלמין אזהרין, ערמא דאמצעיתא כגווייהו אזהרין כוהורא דמארך, כל
 אינון מארי דעינין אסתכלו ופקחו עיניכו, ותזבון להאי נהירו להאי ערונא. אלין אינון כרכאן
 דנגדי מעילא, מאן דזכי גלגלא אסחר לימינא, ואנגיד ואמשיך לההוא דזכי, ואתערן מאלין
 כרכאן עלאין דוהרין. זכאין אינון דזכאן כהו וכו' לא זכי, גלגלא אסחר ויההו מגרופין
 דלסטר שמאלא אסחר ונחית לתתא, ואמשיך דינא על האי דלא זכי, וקלא נפקא ווי לאינון
 חייבין דלא זכו, מההוא סטרא נפיק אישא דשלהובא דרליק דשארן, על רישיהון רחמימינא.
 זכאין אינון כל דאזרו בארץ קשוט כהאי עלמא, למזכי לההוא נהורא עלאה, כרכאן דצחצחון
 כמה דאת אמר (ישעיה כ"ח) והשביע פצחצחות נפשך : (ע"ב)

ויקרא

(א) כל שום יאמר כל ישראל וכו' אסרן וירחי ס' דבכרם כנימי ירחא ורחא' תיכות ישראל אסרן וירחי ס' אסרס יתק יעקב ירחא ס' ב' (ב) קול סנגלל סמנגלל כעמיות ממנוס למעלם : (ג) מרכבותיה סגורים ונעלמים סילכים ומתגלגלים והוא מלשון סחיקו גלי ספירוסין לשון ספירוס : (ד) כתב לעיל וסוף רמו ענין לירוח סבי כשעט קשעט כעילס

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו וגומר רבי אבא פתח ואמר
 (תהלים ק"ב) פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם, האי
 קרא אוקמוה ואקשו ביה חברי'א • (אלא תו איח ביה (ז) שטר קורדיטא) פנה.
 הקשוב מבעי ליה, האו שמע, מאי פנה, אלא כל צלותין דעלמא
 צלותין, וצלותא ד'יחיד לא עאל קמי מלכא קדישא אלא בחילא
 תקיפא, דעד לא עאלת ההיא צלותא לאתעטרא בדוכתא, אשגח בה
 קדשא בריך הוא ואסתכי בה, ואסתכי בחוכי ובזכותיה דההוא בר
 נש, מה דלא עכיד כן בצלותא דסגיאין, דצלותא דסגיאין פמה אינון צלותין
 דלאו (מכני) מן זכאין אינון ועאלין בלהו קמי קדשא בריך הוא ולא אשגח
 בחובייהו, כגין כך פנה אל תפלת הערער, מהפך ואסתכי בה, (בזכותיה)
 ואסתכי בה כמה רעותא אתעכיד, ומאן ההוא בר נש דצלי צלותא
 דא, ומאן אינון עוכדין. כגין כך ליבעי ליה לבר נש דליצלי צלותיה
 כצבורא, מאי טעמא, כגין דלא בזה את תפלתם, אף על גב דלאו
 בלהו כבוונה ורעותא דלכא • דבר אחר פנה אל תפלת הערער דא
 יחידאי דאתכליל בסגיאין, ומאן הוא יחידאי דאתכליל בסגיאין, הוי
 אימא דא יעקב דאיהו כליל בתרין סטרין. וקרא לבנוי וצלי צלותיה
 עלייהו, מאן צלותא, דיתקבלון בשלימו לעילא, צלותא דלא ישתצון
 בגלותא • בהאי שעתא דיעקב קרא לון, אסתלק מגיה שכינתא והא
 אוקמוה • ותא הוי בשעתא דיעקב הוה קארי לבנוי, אזדמנו אברהם
 ויצחק תמן ושכינתא על גבייהו, ושכינתא הוה חדי ביה כיעקב
 לאתחברא באבהן, (וילד ע"ב) לאתקשרא עם נפשייהו פחד למהוי
 רתיבאי בשעתא דפתח יעקב ואמר האספו ואגידה לכם את אשר
 יקרא אתכם באחרית הימים, באחרית דא שכינתא, כב יכול יהב
 עציבו ביה (ג) ואסתלק. ולכתר אהדרו לה בנוי כיחודא דמילייהו,
 ופתחו ואמרו (דברים ו') שמע ישראל וגומר. בההיא שעתא קאים לה
 יעקב ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ואתיישבת שכינה
 בדוכתא • ויקרא יעקב, מאי קריאה הכא, אלא קריאה לקיימא
 דוכתייהו, לקיימא לון לעילא ותתא תא חזי ככל אתר קריאה בהאי

גוונא

(ז) עכ מינו מאכלים מזוידיים כדפיס וכן הענין כמלכודים מרוקמים שיש להם ליוורן הרבה אף כזן כן יש להם הספק ליוורן הרבה למחזן
 מחזק כחם ספקות שבי כמבואר פי' אחר מלכוד קיימים (כב) פי' מלות מלכודת מלכודת אי לכוש טוב וכל ש"ל חלכד מאן דאוקמיס חכרי'א
 עוד יש כחלן טעם מתק וכוונת סמאל פי' פזיים נסים וסכל הלך לדרך אחר דמז' כ"י (ג) ע"לית חכמים ממנו על ידי הנבחה :

גוֹנָא דְכַתִּיב (כַּמְרַכּוּ י"ג) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְהוֹשִׁיעַ בֶּן נֹון יְהוֹשֻׁעַ לְקִיּוּמָא דְרוּכְתִּיה
 בְּאַתְרַּ דְּאַצְטְרִיךְ וּלְקִשְׂרָא לִיה יוֹכֵן (כִּרְחֻשִׁית כ"ס) וַיִּקְרָא שְׁמוּ יַעֲקֹב, וּכְתִיב
 (ס' ל"ג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, קִרְשָׁא בְרִיךְ הוּא קִיִּים לִיה לְאַתְרַּ
 דָּא בְּשֵׁמָא דָּא, קְרִיָּאָה לְקִיּוּמָא קָא אֲתִיָּא * אִי תִימָא וַיִּקְרָאוּ אֵל
 אֱלֹהִים, קְרָאֲתִי מְצַרָּה לִי אֵל יי, הִכִּי הוּא וּדְאִי, לְקִשְׂרָא וּלְקִיּוּמָא קִיּוּמָא
 לְעִילָא * וּמָאן דְּאִיהוּ מְסַדֵּר שְׁבַחָא דְּמֵאֲרִיָּה, וּבְלִי אִינוּן מְלִין דְּבַעֲאן
 קְמִי מֵאֲרִיָּה, קִיּוּמָא יְהִיב לִיה לְמַרְיָה, דְּאֲחֻזִּי דְּבִיָּה תְּלִיָּא כְּלָא, וּלְיָ
 בְּאַתְרַּ אַחְרָא * הָא כְּלָא קִיִּים קִיּוּמָא * כְּהֵאֵי גוֹנָא וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֵל
 בְּנָיו, קִיִּים לֹון בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. כְּגוֹנָא דָּא וַיִּקְרָא אֵל מֹשֶׁה, אֲתַקִּיִּים
 בְּקִיּוּמִיה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק א' דְּוִיקְרָא אֲמָאִי הִיא זְעִירָא, אָמַר לִיה
 אֲתַקִּיִּים מֹשֶׁה בְּשְׁלִימוּ וְלָא בְּכָלָא, דְּהָא אֲסַתְּלַק מֵאֲתַתִּיה * בְּסַפְרֵי
 קְרַמְאֵי אָמְרִי לְשְׁבַחָא, וְאֲנִן הִכִּי תַנִּינָן מָאן דְּאֲסַתְּלַק לְעִילָא, יִתְקַשֵּׁר
 לְעִילָא וּלְתַתָּא, וּכְדִין אִיהוּ שְׁלִים * תּוֹ אֵלֶּף זְעִירָא, מֵאַתְרַּ זְעִירָא הוּא,
 זְעִירָא דְּאִיהוּ רַב בְּאַתְחַבְרוּתִיהָ לְעִילָא (כ"ה) לְעִילָא וְתַתָּא וּכְדִין שְׁלִים) *
 וַיֹּאמֶר, מָאִי וַיֹּאמֶר, הָא אֲוֹקְמוּה (כ"ו) כְּמַרְה דָּאֵת אָמַר וַיֹּאמֶר בְּלָבוּ)
 וְאֲמַרְתָּ כְּלַבְכֶּךָ, אֲמִירָה בְּחֻשָּׁאִי * הָאֲסַפּוּ, אֲסַפּוּ מִבְּעֵי לִיה כְּמַה דָּאֵת
 אָמַר (תְּהִלָּים כ') אֲסַפּוּ לִי חֲסִידֵי, אֱלֹהֵי קִיִּים לֹון הָאֲסַפּוּ (ה') מֵאַתְרַּ
 דְּלְעִילָא הוּא, הָאֲסַפּוּ בְּקִשְׁוֹרָא שְׁלִים בִּיחֻדָּא חַד * וְאֲגִידָּה לְכֶם, מָאִי
 וְאֲגִידָּה, רֹזָא דְּחֲכַמְתָּא אִיהוּ * רַבִּי יוֹסִי שְׁאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר לִיה
 וְאֲגִידָּה, אוּ וַיְגִידוּ, אוּ וַיְגִידוּ, וּבִן כְּלָהוּ דְּתַנִּינָן דְּרֹזָא דְּחֲכַמְתָּא אִיהוּ,
 אֲמָאִי בְּמִלָּה דָּא בְּכּוּלָּהוּ אִיהוּ רֹזָא דְּחֲכַמְתָּא * אָמַר לִיה בְּגִין דְּאִיהוּ
 מְלָה דְּאֲתִיָּא בְּגִימַל דְּלִ"ת בְּלָא פִירוּדָּא, וְהֵאֵי אִיהוּ רֹזָא דְּחֲכַמְתָּא,
 מְלָה דְּאֲתִיָּא בְּשְׁלִימוּ בְּרֹזָא דְּאֲחוּוֹן הִכִּי הוּא, כַּד אִינוּן בְּחֲכַמְתָּא אֲבַל
 דְּלִ"ת בְּלָא גִימַל לָאו הוּא שְׁלִימוּ, וּבִן גִּימַל בְּלָא דְּלִ"ת, דְּהָא דָּא
 בְּדָא אֲתַקְּשְׁרוּ בְּלָא פִירוּדָּא, וּמָאן דְּאֲפְרִישׁ לֹון גְּרִים לְגַרְמִיָּה מוּתָּא,
 וְרֹזָא דָּא חוּבָא דְּאָדָם, בְּגִין כַּךְ הוּא מְלָה דְּרֹזָא דְּחֲכַמְתָּא וְאָף עַל
 גַּב דָּאִית יוֹד לְזַמְנִין בֵּין גִּימַל לְדְּלִ"ת לָאו הוּי פִירוּדָּא, וּכְלָא קִשְׁוֹרָא
 חֲרָא, וְעַל דָּא מְלָה דָּא הִכִּי הוּא וּדְרָאִי * וְאֲגִידָּה לְכֶם, רֹזָא דְּחֲכַמְתָּא, בְּעָא

לגלאה

(ה) פ' בחי'תכם למעטלייתאספני יחד ויתקשרו בקישורא שלים * ז"ח (ויש להוסיף עוד טאמר לכס טכתיבה כגנהא חזר כניפס יכונו מקר
 לסדוקטא אל טורטס של מעלס כקשר אמין וז"ש חאספי כקשורא שלים כיתורא ועיין דף רמ"ח ה' מל"ו) :

לגלאה סופא דכל עובדיהון דישראל. ואי תימא דלא גלי מאי דבעא
 לגלאה, אי הכי אמאי כתיב באורייתא מלה דיעקב שלימא, ואתפגים
 לבתר ולא אשתלים מלה, אלא ודאי אשתלים כל מרה דאצטריך
 לגלאה, גלי וסתים, אמר מלה וגלי לבר, וסתים לגו. ומלה דאורייתא
 לא אתפגים לעלמין, וכלא הוא סתים ביה באורייתא, כגין דאורייתא
 הוא שלימו דכלא, שלימו דלעילאותתא, ולא אית מלה או את באורייתא
 פגימא, ויעקב כל מה דאצטריך ליה למימר אמר. אבל גלי וסתים, ולא
 פגים מכל מה דבעא אפילו אות אחרת. רבי יהודה ורבי יוסי הוו
 יתבי יומא חד אפיתחא דלוד אמר רבי יוסי לרבי יהודה הא דחמינן
 דיעקב בריך לבנוי, חמינן כמה דכתיב ויברך אותם, אבל אין ברכתא
 דילהון, אמר ליה כלא ברכאן אינון דברוך להו, כגון יהודה אתה
 יודוך אחיך. דן ידן עמו. מאשר שמנה לחמו וכן פלהו, אבל מה
 דבעא לגלי לון לא גלי, דבעא לגלאה להו אתה הקץ, והא אוקמוה
 דאית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא, ובעא לגלאה לון את הקץ, כגין
 לאסתמרא (דל"ט ע"ב) ולא תרכאה מערלה. ומאי דגלי לון אתיידע
 ואתגלי עד דעאלו לארעא קדישא. (ה) אבל מלין אחרנין לאו אינון
 באתגלייא, וסתים אינון באורייתא בהאי פרשתא דיעקב ובאינון ברפאן.

פתח ואמר :

ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני, מאי קא חמא יעקב למפתח
 בראובן, ליפתח ביהודה דאיהו קדמאה לכל משיריין ואיהו
 מלכא, וחמינן דלא כרביה וסליק ברפאן כמניה, עד דאתא משה וצלי
 צלותא עליה כמה דאת אמר (דכ"ט ל"ג) יחי ראובן ואר ימורת, אבל
 ודאי כרביה וסלקא ההיא כרכתא לאתריה. לבר גש דהוה ליה בר,
 כד מטא זמניה לאסתלקא מעלמא, אתא מלכא עליה, אמר הא כל
 ממנא דילי ליהו בידא דמלכא נטיר לבראי, כד חמי מלכא דברי
 אתחזי, יהיב ליה. כך יעקב אמר ראובן בכרי אתה, רחימא דמעיי
 אנת, אבל ברפאן דילך יסתלקון בידא דמלכא קדישא, עד דיחמי כך
 כגין דאזלת לקבל אפך וגומר. בתרגומו :

ראובן בכרי אתה וגומר. רבי אלעזר פתח ואמר (יחזקאל ל"ז) ויאמר

אלי

אלי הנבא אל הרוח וגומר. כמה אטימין אינון בני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמלכא, דהא אורייתא אכרין עליהו בכל יומא ולית מאן דציית אודניה לקבלה, האי קרא קשיא, כיון דכתיב הנבא אל הרוח, אמאי זמנא אחרא הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח אלא מכאן אוליפנא רזא דחכמתא, תרין קיומין הבא, חד לאתערא מתתא לעילא, דאי לא מתערין לתתא לא מתערין לעילא, ובאתערותא דלתתא אתער לעילא. הנבא אל הרוח מתתא לעילא, הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח, מלעילא לתתא. דהא אפילו לעילא, באתערותא דלתתא נקיט ההוא עלאה מעלאה מניה, כגון האי קרא (ס) כמה אמר יי (ה) מארבע רוחות באי הרוח, מארבע רוחות דא דרום ומזרח וצפון ומערב, ורוח אתייה ממערב, באתחברותא דאלין אחרנין כמה דאת אמר (כמדבר כ"ה) כרוה נדיבי העם וגומר ומהכא נפקין רוחין ונשמתין לבני עלמא לאצטיירא כהו * ופחי כמה דאת אמר (בראשית כ) ויפח באפיו נשמת חיים * תא חזי נקיט מהאי גיסא ויהיב בגיסא אחרא, ועל דא (קהלת ה) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא, אמאי איננו מלא, בגין דנקיט ויהיב, אעיל ואפיק. רבי אלעזר שאיל שאלתא לרבי שמעון אמר הואיל וקרשא בריך הוא גלי קמיה דבני נשא ימורתון, אמאי נחית נשמתין לעלמא, ואמאי אצטריך ליה. אמר ליה שאלתא דא קמייהו דרבנן שאילו כמה וכמה ואוקמיה. אבל קרשא בריך הוא יהיב נשמתין דנחתין להאי עלמא לאשתמודעא יקריה, ונקיט לון לבתר אי הכי אמאי נחתי, אלא רזא דיה הכי הוא פתח ואמר * (ס' ה) (מטו ה) שתה מים מבורך וגוזלים מתוך בארך, הא אוקימנא בור אתר דלא נביע מגרמיה, ואימתי נבעין הנני מייא בשעתא דאשתלים נשמתא בהאי עלמא, בד סלקא לההויא אתר דאתקשר ביה, כדין הוא שלים מכל סטרין מתתא ומעילא. וכד נשמתא סלקא, כדין אתער תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, וכדין נבעין מייא מתתא לעילא, ובור אתעביד באר מייין נביעאן, וכדין אתחברותא ויחודא ותיאובתא ורעוא (כ) אשתכח. (לה) דהא כנשמתא דצדיקא אשתלים ההוא אתר, ואתער חביבותא ורעותא לעילא ואתחבר בחד * ראובן בכרי אתה

הכי

(ה) חולדות קל"ט ח' במדש הגעלס שמוז יב כ כשא קל"כ : (כ) מרס'כ גריס כלן ויסודא :
בראשית

הכי הוא ודאי, טפה קדמאה דיעקב הוה, ורעותיה כאתר אחרא הוה
כמה דאתמר • תא חזי ראוכלן וכלהו שבטין תריסר, כולהו אתאחדון
בשכינתא, וכד חמא יעקב לשכינתא על גביה, קרא לבנוי תריסר
לאתחברא בה ותא חזי ערסא שלימתא לא אשתכח מן יומא דאתברי
עלמא, כדהיא שעתא דבעא (דר"ה ע"ב) יעקב לאסתלקא מעלמא,
אברהם מימינה יצחק משמאליה, יעקב הוה שכיב בינייהו, שכינתא
קמיה בין דחמא יעקב כד, קרא לבנוי ואחיד לון סחרניה דשכינתא,
וסדר לון בסדורא שלים. מנא לן דסדר לון סחרניה דשכנתא דכתיב
האספו, וכדין אשתכח תמן שלימודכלא, וכמה רתיבין עלאין סחרנייהו
פתחו ואמרי (ר"ס ט' כ"ט) לך " הגדולה והגבורה וגומר • כדין אתכניש
שמשא לגביה דסיהרא, ואתקריב מזרח כמערכ הדא הוא דכתיב ויאסוף
רגליו אהמטה, ואתנהיר סיהרא ואשתכח בשלימו, וכדין ודאי תנינן יעקב
אבינו לא מית, כיון דחמא יעקב סלרא שלים, מה דלא אשתכח הכי לכד
נש אחרא, חדי ושבח ליה לקרשא בריך הוא, ופתח וברך לבנוי כל חד
וחד בדקא יאות ליה • רבי יוסי ורבי ייסא הוו אזלי כארחא אמר רבי
ייסא הא ודאי תנינן, כל בנוי דיעקב אתתקנו בסדורא שלים, ואתברכו
כד חד וחד בדקא יאות ליה, מאי קא נימא בהאי קרא דכתיב
(ט) מאשר שמנה לחמו וגומר. אמר ליה לא ידענא, כגין דלא שמענא
ביה מבוצינא קדישא, אלא אנת ואנא גיזיל לגבי בוצינא קדישא.
אולו כד מטו לגבי דרבי שמעון אמרו מלה ושאלו שאלתא. אמר
לון ודאי רזא דחכמתא הוה. פתח ואמר (זוטעיס ט) אשר ישב לחוף
ימים ועל מפרציו ישכון, אמאי יתיב תמן, אלא מאן דיתיב בשפתא
דימא אשתמש בתפנוקי עלמא, (והבא אשר דא פתחא עלאה לצדק
כד אתברכא לארקא ברכאן בעלמא) (ס"א והבא סמך להאי קרא
מאשר לפתחא עלאה דמתמן אתרקו ברכאן לעלמא) והאי פתחא
אשתמודע תדיר לברכאן דעלמא, ואקרי (ב) אשר ודא הוא עמודא
מאינון דקאים עלמא עלייהו. וההוא אתר דאקרי לתם עוני, מההוא
אתר אפקן (ההוא) הדא הוא דכתיב מאשר שמנה לחמו, מה דהוה
לחמא דמסכנא, אתהדר לתם (ענג) פנג, כגין דאריק וארמי ביה ברכאן

לא מידקא

לא דלדק

ותפנוקין

(6) כהנא ט' כ' ולקחן רמז' (ב) דש' כני מנה יספ' סה' ח' ויסוד כ' ויין סמח' ו' י' ס'

ותפנוקין וסופא דקרא אוכה והוא יתן מעדני מלך, מאן מלך דא כנסת
 ישראל, דמינה אתון בתפנוקי עלמא, ודא יהיב להאי מלך כל ברכאן
 כל חידו וכל טיבו, הוא יהיב ומינה נפקי, אמרו אי לא אתינא לעלמא
 אלא למנדע דא טב לן • ראובן בוכרא די עקב הוה, אמר רבי חייא
 ליה הוה אתחזי כלא, ואתעכר מניה כלא, ואתייהיב מלכו ליהודיה,
 בכירותא ליוסף, בהונתא ללוי הדא הוא דכתיב פחו כמים אל תותר,
 לא תשתאר בהו • ומה דאמר כחי וראשית אוני, הכא ברכיה ופקדיה
 לקרשא בריך הוא • לרחימא דמלכא דבעא מן מלכא למעבד ליה
 טיבו, (כ"א דהוה ליה ברא, והוה בעי דמלכא יעביד ליה טיבו) יומא
 חד אעבר בריה בשוקא, אמר למלכא דא הוא ברי ודאי רחימא
 דנפשתי, שמע מלכא וידע דהה שאל על בריה. כך יעקב
 אמר ראובן בכרי אתה כחי וגומר. הכא פקדיה למלכא • פחו כמים
 אל תותר, הכא אמר מה (ה) דאערע ליה, דלא אשתאר (ליה) בארעא
 ושדי ליה לבר סארעא, לקבל דא חד ממנא (תחומא) מסטרא דמשכנא
 דלעילא, די ממנא תחות ידא דטיבאל, ואמרי לה תחות ידא דגבריאל,
 ומיכאל הוא רישא בכל אתר מסטרא דחס"ד, וגבריאל מסטרא
 דשמאלא דגבורה, ויהודה עוד רד עם אל סטר גבורה בי דינא
 אקרי, וסמך ליה ראובן, אף על גב דמלכו הוה דיהודה, ראובן סמך
 לקבליה הוה • אמר רבי שמעון זמינין אינון בני ראובן לאנחא תרין
 קרבין בגו ארעא • תא חזי כתיב כחי, בגלותא דמצרים, וראשית אוני
 דאינון (ו) הוה קדמאין לגבי אחוהון לקרבא • יתר שאת, לגלותא
 דאשור, דמתמן גלו בני גר ובני ראובן קדמאי מכלהו, וסבלו כמה
 בישין וכמה ענויין סבלו, (ז) ולא תבו עד כען • ויתר עז, לזמנא דמלכא
 משיחא יתער בעלמא, אינון יפקון ויגחון קרבין בעלמא, וינצחון
 ויתקפון על עממייא, ובני עלמא ידחלון מנייהו וירדתון קמיייהו,
 (דרל"ו ע"ה) ויחשיבו לאתגברא במלכותא, ולא ישתארון ביה הדא הוא
 דכתיב פחו כמים אל תותר, מאי טעמא לא ישתארון ביה ואפילו
 בסטרא חד דעלמא, בגין כי עלית משכבי אביך, דזמינין לאעלא •

ולאנחא

(ח) סימנע לו: (כ) לנעיל ק"ו פ: (ג) משמע דסכידא ליה דלא כהזית מכל דחזיו וזמניו מלך עליהם עיבין ל"ו פ: ק"ס (לדבר סוס
 יסלח חזרין דלפי למ"ד חזרו פ: בו שחזרו מעט מכל שבע שוב דלפני מ"ס הרמב"ן בחי' גיעין וזמנ"ל: מא"י")

ולאנחא קרבין בנו ארעא קדישא, משכבי אביך, דייקא זו ירושלם.
 תא חזי בארבע סטרי עלמא אתבדרו כני ראובן בגלותא, לקבליהון
 דכל ישראל, דאתגלו בגלותא ארבע זמנין בארבע סטרי עלמא, הדא
 הוא דכתיב כחי חד, וראשית אונן תרי יתר שאת תלת, ויתר עז
 ארבע בגוונא דא זמנין אינון לאנחא קרבא בארבע סטרי עלמא,
 ולמשלט בקרבניהו על בלא, וינצחון עממין סגיאין וישלטון עלייהו:
 פחו כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך, הבא אתרמזי על
 הרהורי קדמאה, דהורה ליעקב בהאי טפה קדמאה כרחל,
 דאלמלא הרהורא דההיא טפה הוה באתרה, אשתאר ראובן בכלא
 אבל פחו כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך, עלית בהרהורי
 אחרא, אז חללת וגומר. דבר אחר פחו כמים אל תותר, דהא כד
 ינחון קרבא כני ראובן בעלמא וינצחון עממין סגיאין, לא ישתארון
 במלכותא, מאי טעמא כי עלית משכבי, דזמנין לאנחא קרבא בארעא
 קדישא דייקא, דכתיב כי עלית משכבי אביך (ס"א דא ירושלם). משכבי
 משכב מבעי ליה, אלא אביך דא ישראל סבא, משכבי אביך ולא
 משכב, בגין דהא בתרי זמני אתבני ירושלם, ותליתאה לזמנא דמלכא
 משיחא, ועל דא משכבי אביך, והבא אתגלייא כרכה, ומאי דהורה
 בההוא זמנא, ומאי דהוה כד עאלו ישראל לארעא, ומה דהא בזמנא
 דמלכא משיחא בעובדא דראובן:

שמעון ולוי אחים אמר רבי יצחק הכהן אהיד לין בסטרא שמאלא
 דשכינתא, דחמא עובדין דדינא קשיא דלא יכיל עלמא
 למסבל, אמר רבי יוסי ברכתא דילהון אן היא, אמר רבי יצחק שמעון
 לא אתחזי להאי, דחמא ליה כמרה עובדין בישין, ולוי דאתי מסטרא
 דדינא קשיא, וברכתא לא תלייא ביה. ואפילו כד אתא משה לא תלי
 ברכתיה ביה דכתיב (דברים ל"ג) ברוך יהוה חילו ופועל ידיו תרצה,
 בקדשא בריך הוא תלייא. תא חזי כתיב (מלכים ק"ד) זה הים גדול
 ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות, זה הים
 גדול, דא שכנתא דקיימא עליה דיעקב כד בעא לאסתלקא מעלמא.
 ורחב ידים, דהא כל עלמא אתמלי ואשתלים ואתצמצם תמן. שם
 רמש ואין מספר, דכמרה מלאכי עלאי וקדישי אשתבחו תמן. חיות

קטנות עם גדולות, אלין אינון שנים עשר שבטין בנוי דיעקב ראשתכחו
 בהון בשלימו, חד אילה וחד זאב וחד ארי וחד טלה • אמר רבי יצחק
 אריה חד וטלה חד, חד זאב וחד גדי, וכן כללו לאשתכחא חיות
 קטנות עם גדולות • רבי יהודה אמר בלחו שפיר, אבל יהודה אריה
 שמעון שור, והא אוקמורה חברייה דהו משגיחין דא לקבל דא, דא
 מימינא ורא משמאלא • לתורא דעובדוי בישין, אמרו נצויר (א) איקונין
 דאריה בקופטיה, ויסתפל בדא וידחל מניה. כך שמעון שור, יהודה
 אריה, שמעון לא זכה לברכאן אלא טפר ליה משה ביהודה, כתיב
 הבא (דברים ל"ג) שמע יי קול יהודה, וכתיב התם (בראשית כ"ט) כי שמע יי
 כי שנואה אנכי. אמר רבי יהודה שמעון ולוי אבוהון סליק לון למשה
 אמר ליה רבי יוסי מאי טעמא אבוהון סליק לון למשה, אמר ליה אף
 און נסליק ליה לבוצינא קדישא עלאה. אתו שאלו ליה לרבי שמעון
 אמר בספר חביבין מלין, (ב) אטפח בירווי ובכרה ואמר, מאן יגלי לך
 (ג) מהימנא קדישא, אסתלקת בחיך על בני נשא, אסתלקת במותך
 ואסתים דיוקנה, מפתחן דמארך אתמסרו בידך תדיר • תא חוי יעקב
 הוה ליה ארבע נשין, ואוליד בנין מכלהו (דל"ג ע"ב) ואסתליק
 (ד) ואשתלים) בנשוי, בד בעא יעקב לאסתלקא, ושכינתא קיימא עלוי
 בעא לברוכי לאלין, ולא יביל מקמי שכינתא דדחיל. אמר היך אעביד,
 דהא תרווייהו מסטרא דדינא קשייא קא אתיין, אי אתקף בשכינתא
 לא יבילנא, דהא ארבע נשין הוון לי ואשתלימנא בהון, אלא אסלק
 לון למאריה דביתא, דהא ביתא ברעותיה קיימא ומרה דבעי יעביד.
 כך יעקב אמר, חולקין דנשין ובנין הא נסבית בהאי עלמא ואשתלימנא
 היך אתקף במטרוניתא יתיר, אלא אסלק מלין למארי מטרוניתא
 והוא יעביד מה דבעי ולא ידחל. תא חוי מרה כתיב (דברים ל"ג) וזאת
 הברכה אשר ברך משה איש האלהים, מאריה דביתא מאריה
 דמטרוניתא כמרה דכתיב (כמדבר ל') אישה יקימנו ואישה יפרנו, דהא
 (ס"ו) בלת משה כתיב, ועל דא משה בריך מאן דבעא ולא דחיל
 בדאוקימנא. ובגין כך אמר יעקב, הא חמינן דבני אלין בסטרא דדינא

קשיא

(א) נדרים ספרים כחדרו סטרי דהזל בי (כאכים שלו ר"ס): (ב) כאכס עלמנו כדירי: (ג) כלפי מרע'ס קאמר וסווא כרחקו מי יגלס עפס מעיניך ריב' ומפני כבודו לא סוב' ר עפ' ר' ח' .

קשיא, (ליתיה) ייתי מאריה דביתא ויברך לון, משה ודאי איש האלהים
 הוה, ורעותיה עביד בביתיה כמה דאת אמר אישה יקימנו, הדא הוא
 דכתיב (ס"ז) ויאמר משה קומה יי ואישה יפרנו, הדא הוא דכתיב
 (ס"ח) ובנחה יאמר שוכרה יי, ודאי רעותיה עביד מאריה דביתא, ולית
 דימחי בידיה, ככר נש דגזר על אנתתיה ועבדא רעותיה, ועל דא
 יעקב אף על גב דהוה אחיד באילנא דחיי, לא הוה מאריה דביתא
 אלא לתתא, (ס"ט) משה הוה לעילא בגין כך סליק לון למאריה
 דביתא :

בסודם אל תבא נפשי וגומר רבי אבא פתח ואמר (ספלים כ"ה) סוד יי
 ליראיו וגומר. סוד יי ליראיו, רזא עלאה דאורייתא לא יהבה
 קדשא בריך הוא אלא לאינון דחלי חטאה, ומאן דאינון דחלי חטאה
 אתגלי לון רזא עלאה דאורייתא, ומאן איהו רזא עלאה דאורייתא, הוי
 אימא דא את קיימא קדישא דאקרי סוד יי, ברית קדש. שמעון ולוי
 אטרחו גרמיהו על האי סוד באנשי שבס, דיגזרון גרמיהו ויקבלון
 עליהון האי סוד, וקרא אסהיד במרמה. תו בעובדא דזמרי בן סלוא
 דפסל האי סוד, ויעקב אמר בסודם אל תבא נפשי, מאי נפשי, דא
 נפש דעאלת ואתאחדת בכרית עלאה לעילא, ואקרי נפש צרורא
 דחיי. בקהלם אל תחד כבודי. הא אוקמוה כמה דאת אמר
 (במזכר ט"ו) ויקהל עליהם קרח. אל תחד כבודי. דא כבוד ישראל
 סתם, ועל דא לא בריך לון אבוהון, בגין דסליק לון למשה. רבי חייא
 אמר מהני קראי (ספ"ד) (בגני כד) (ס"ה משמע) דלא אתאחיד דא בדי,
 ואצטריך הכי, ועל דא אית ביה כלא, ולית לך דרא בעלמא דלא
 נחתא דינא דילהון לקטרגא בעלמא, ואסגיאן מהדרי על פתחיהו
 דבני נשא, הא לך כלא (ס"ו) הא לקבל הא :

יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף אייביך וגומר רבי יוסי פתח
 (ספלים ק"ד) עישה ירח למועדים וגומר עשרה ירח בגין לקדשא
 ביה ריש ירחין וריש שתין, ולעלמין סיהרא לא נהירא אלא משמשא
 וכד שמשא שליט סיהרא לא שלטא, כד אתכניש שמשא כדן סיהרא
 שלטא, ולית חושבן לסיהרא. אלא כד אתכניש שמשא, ותרווייהו
 עבד

(*) פי' בסוד הכתוב וכן סוד גזר כל מה שסוים לריך סכני יעקב לא הוה מיוזב אלא למחל עס במי' וחי :

עבר קודשא בריך הוא לאנהרא הדא הוה דכתיב (כראשית א') וית
 אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ וגומר והיו לאותור
 אלן שפתות דכתיב (שמות ל"ח) כי אות היא ולמועדים, אינון יומין טבי
 ולימים, אלן רישי ירחין, ולשנים, אלן רישי שנין. דליהוון אומות העולב
 עבדן חושבן לשמשא וישראל לסיהרא. ואזלא הא כי הא דאמור
 רבי אלעזר כתיב (ישעיהו ע') הרבית הגוי לו הגדלת השמחה, הרבית
 הגוי, אלן ישראל דכתיב בהו (דברים ד') כי מי גוי גדול וכתיב (ד"ה א' יז)
 גוי אחר בארץ. לו, בגיניה הגדלת. השמחה, (ממש) דא סיהרא
 דאתרביאת בנהורא בגיניהוון דישראל. אומות העולם לשמשא
 וישראל לסיהרא, הי מגיירו עדיף, ודאי סיהרא (דרלו ע"ב) לעילא
 (א) ושמשא דאומות העולם תחות האי סיהרא הוא, וההוא שמשא
 מהאי סיהרא נהיר, חמי מה בין ישראל להו. ישראל אחידי כסיהרא
 ואשתלשוו בשמשא עלאה, ואתאחרו ביה כאתר דנהירא משמשא
 עלאה, ומתדבקן ביה דכתיב (דברים ד') ואתם הרבקים בני אלהים
 חיים כלכם היום. יהודה אתר וגומר. רבי שמעון אמר מלכו
 ליהודה אתקיים, והיינו דאמרינן מאי דכתיב (כראשית כ"ט) הפעם אודה
 את יי, בגין דאיהו רביעאה, אודה את יי, בגין דאיהו רגלא רביעאה
 לכורסייא. י"הו, דא (ג) רשימא דשמא עלאה, ובמרה אשתלים כה"א
 (ס"א בדל"ת) והיינו ה"א בתראה דשמא קדישא, שמא קדישא שלים
 באתווי, (ג) וקשר דאחיד לון, על דא יודוך אחיך דמלכו לך אתחזייא
 לאתקיימא ודאי. (סוסי י"ב) יהודה עור רד עם אל ועם קדושים נאמן
 מאן קדושים, אלן קדושים עליונין, דכלהו אודן לגביה ושוייהו נאמן
 בגין כך הוא קרמאה בכלא, והוא מלכא על כלא רבי שמעון פתח
 ואמר (ספלים מ"ה) כל כבודה בת מלך פנימה, כל כבודה, דא כנסת
 ישראל, כבודה. בגין דאיהו כבוד דא על דא, דא דבר ודא נוקבא
 (ס"א דא נוקבא) ואתקרי כבודה. בת מלך, היינו בת שבע, בת קול,
 דאיהו קול גדול, והאי מלך עלאה הוא. פנימה, בגין דאית מלך דלאו
 איהו לנו כותיה, והאי כבודה בת מלך, ממשבצות זהב לבושה. בגין

דאתלכשת

(א) דהו עידי קד חזא דסיהרא לעילא פ"א כסיד עשויהיה כראשית: וגם סכעולם העקרים קומה כתי' מ' לת' ויעיד דלפי כ"הו חז' חזמט החזיר כ"ה' שט' אלוים ככ"ה כ"ה כע"ה וסוף מררינה החקיקס וסוף חזת' מ' קרישח' ויש החיים כיון דחז' רמ"ו כ"ה: (כ) פ"א
 ס' חזינה רשימו של ה' רלשינה ומסחרת כס' א' ס' (ג) פ"א כיהורה חז' זס מלת' ונס דלת' חז' הקצר שמקצר זס הקדוש כ"ה כ"ה

דאתלבשת ואתאחדת בנבורתא עלאה, והאי אוף נמי מלך אקר, ובגין
 כך קיימא ארעא, אימתי בשעתא דאתאחדת כמשפט כמה דאת
 אמר (משלי כ"ט) מלך במשפט יעמיד ארץ, ודא קרינן מלכו דשמייתא.
 ויהודה אתאחיד בה וירית מלכותא דבארעא. רבי (אבא) יהודה ורבי
 יצחק הוו קאזלי בארעא אמר רבי יצחק נפתח כמלי דאורייתא.
 וניזיל. פתח רבי יצחק ואמר (כלאסיט ג) ויגרש את האדם וישכן מקדם
 לגן עדן וגומר. האי קרא אוקמוה חברייא. אבל ויגרש, כבר נש
 דגריש לאנתתיה, (ה) את האדם דייקא. תא חזי רזא דמלה, אדם
 דחטא דחטא אתפס, וגרים מותא ליה ולכל עלמא, וגרים להווא אילנא
 דחטא ביה תירובין, לאתרכא ביה, ולא תתרכא בבנוי לעלמין הרא
 הוא דכתיב ויגרש את האדם, את דייקא כמה דכתיב (ישעיהו ו) ואראה
 את יי, אוף הכי את האדם, וישכן מקדם לגן עדן וגומר. האי לתתא,
 וכמה דאית כרוכים לעילא אית כרוכים לתתא, והאי אילנא אשרי
 עליהו. ואת להט החרב המתהפכת, אינון טפסי דשלהובי דאש
 מהווא חרבא דמתלהטא. המתהפכת, דא האי חרבא דינקא בתרין
 סטרין, ואתהפכא מסטרא דא לסטרא אחרא. דבד אחר המתהפכת, דא
 להט אינון (ג) טפסי דשלהובא דקאמח, דמתהפכן לזמנין גוברין
 ולזמנין נשין, ומתהפכן מדוכתייהו לכלא, וכל דא לשמור את דרך
 עץ החיים, מאן דרך כמה דאת אמר (ס"ט מ"ג) הנותן בים דרך. אמר
 רבי יהודה שפיר והכי הוא ודאי, דגרים אדם להווא אילנא דחטא
 ביה לאתרכא, ואפילו שאר בני עלמא נמי כמה דאת אמר (ס"ט ל)
 ובפשעיכם שלחה אמכם, אבל שפיר קאמרת דהא מדוכתייה משמע
 דכתיב ויגרש את האדם, בגין דדא שלימו דאדם הוא, ומהווא יומא
 אתפגים סיהרא, עד דאתא נחועאל בתיבותא. אתו חייבייא ואתפגים,
 עד דאתא אברהם (ואתקיימו) וקיימא בשלימו דיעקב ובנוי, ואתא יהודה
 ואחיד ביה ואתקף במלכותא, ואחסין ליה אחסנת עלמין הוא וכל
 בנוי בתרוי הרא הוא דכתיב יהודה אתה יודוך אחיך (פ"ב בגין דריליה
 מלכותא עליהו, כמה דאת אמר כי יהודה גבר באחיסי יודוך אחיך
 ודאי

(ה) פי' אשכח נקדחת את ואדם גרשתי: (כ) פי' רמזי' השלכת ר"ל כענין סדין פעמים כדמות אנשים ופעמים כספכים לנשים וכמ"ס
 באחרי מות ע"ג כ' דמזמבין לנבוכדנצר וע"כ מ"ג סס כמ"ס פי' רכ"ל דף קמ"ז כ' ס"ג כ':

וְדַאי, בְּשַׁעֲתָא דְקִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא דְכֻלְּהוּ אוּדוּ לִיה וְנַחְתּוּ אַבְתְּרִיה
 כִּימָא יִרְךָ בַּעֲרַף אוּיְבָךְ, כִּמָּה דַּאת דֵּאת אֵמַר (סופטים ה') יְהוּדָה יַעֲלֶה
 בַּתְּחִלָּה • יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ בְּנֵי אָבִיךָ, כִּלְלָא דְכָל אֵינּוֹן שְׂאֵר שְׁבַטִין, כַּגִּין
 דָּא בְּנֵי אָבִיךָ וְלֹא בְּנֵי אִמְךָ, בְּנֵי אָבִיךָ הָא כֻּלְּהוּ שְׂאֵר שְׁבַטִין, דֵּאֲפָּ
 עַל גַּב דֵּאֲתַפְּלִיג לַתְּרִין מַלְכוּוֹן, כַּד הוּוּ סַלְקִין לִירוּשָׁלַם, הוּוּ סַגְדִין
 וְכַרְעֵן לַמְּלָכָא דְבִירוּשָׁלַם, כַּגִּין דְּמַלְכוּתָא דִירוּשָׁלַם (דִּלְלוֹ ע"ב) מִמַּלְכוּתָא
 קְדִישָׁא (שְׁלִישִׁא) מְנִיָּה הוּוּ • יִשְׁתַּחֲווּ לָךְ, וְלֹא כְּתִיב וְיִשְׁתַּחֲווּ, דֵּאי כְּתִיב
 וְיִשְׁתַּחֲווּ לְאוֹסַפָּא לְשֵׁאֵר עַמִּין, דְּוִישְׁתַּחֲווּ לָא כְּתִיב אֵלָּא בּוֹמְנָא דִיִּתִּי
 מַלְכָּא מְשִׁיחָא דְכְּתִיב (יִשְׁעִיָּא מ"ב) שְׂרִים וְיִשְׁתַּחֲווּ, הַשְׁתָּא דֵּאֵמַר יִשְׁתַּחֲווּ
 לְאַחֲזָא דִישְׂרָאֵל כֻּלְּהוּ בַּחֲדוּרֵיהוּ כֻּלְּהוּ יַפְלַחוּן לְרִישָׁא דְגוֹלָה, לְרֵאשׁ
 דְּבַבְל וְלֹא שְׂאֵר עַמִּין :

גור אריה יהודה, בקרמיתא גור ולבתר אריה, ורזא דמלה בקרמיתא
 נער ולבתר איש, (שמות ט"ו) " איש מלחמה • מטורף בני עלית •
 מאי מטורף, לאכללא מלאך המות, דאיהו קיימא על טרף לשיצאה
 בני עלמא ולא משויב כמה דאת אמר (מכה ה') וטרף ואין מציל,
 (יפה) ומההוא טרף אסתלקת שכינתא • ברע בגלותא דבבל, רכין
 בגלותא דאדום • כאריה דאיהו תקיפא, וכלביא דאיהו תקיפא יתיר,
 כך ישראל תקיפין אינון, דבני עלמא עובדי עבודה זרה מפתין ורחקין
 לון, ואינון קיימין בדתיהון ובנימוסיהון. כאריה וכלביא, כך שכינתא
 דאף על גב דכתיב (עמוס ה') נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל,
 היא תקיפא כאריה וכלביא בהאי נפילה • מה אריה ולביא לא נפלין
 אלא בגין למטרף טרפא ולשלטאה, דהא מרחיק ארח טרפיה,
 ומשעתא דארח נפלו לא קם עד דרליג על טרפיה ואכיל לה, כך שכינתא
 לא נפלה אלא כאריה וכלביא, (ה) בגין לנקמא מעמין עובדי עבודה זרה
 ולדלגא עלייהו כמה דאת אמר (ישעיה ס"ג) צועה ברוב כחו • מי יקימנו, הוא
 לא יקום לנקמא מנייהו נוקמא זעירא, אלא מ' יקימנו מ', כמה דאת
 אמר (איוב כ') מ' ירפא לך והווא איהו עלמא עלאה דביה שלטנותא
 לאתקפא לבלא, וכתיב (איוב ל"ח) מבטן מ' יצא הקרח ואוקמוה :

לא

(ה) כ'ל סמוך מפני שגלות חסידיהו כין חזינינן טיה ללקט כיתובי קדושים וסוף ע"ד שלט הארס כחוס לרע לו כי ארס סתם חס יבואל
 וכחיה חס ארס וס' סתם בני עמאל רמז ב' (יפתחא כמ"ג סתום כסס ר"ת ככחם דוכתי ואלע"ג דאריעולא כחכו כסס י"ח ורחשו וחס
 ר"ת כחכ ענין אחר סתום ככחם דוכתי כחכוהו כסס ר"ת וככל שאשכחניס לרובי מא"ל) :

לא יסור שבט מיהודה וגומר. אוקמוה חברי'א אבל עד בי'בא שילה
 בה"א, בגין דשאר בו, לאחזאה הכא רזא (הכ"א) דשמא קדישנה
 י"ה, באתר אחרא שלו בלא ה', באתר אחרא שלה בלא י', והכ"ה
 שילה ביו"ד ה"א, רזא דשמא קדישא עלאה, דשכינתא תקום בשמא
 (ס"ה דא) דו"ה, ואיהו רזא די' (ס"ה מ"י) בדקאמרינן * (שי"ד כהן מה סנסי' כ"ה) :
 אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו וגומר * רבי חי"ה פתח
 (תהלים קכ"ה) " ישמרך מכל רע ישמור את נפשך, בין דאמר "
 ישמרך מכל רע, אמאי ישמור את נפשך, אלא " ישמרך מכל רע
 בהאי עלמא, ישמור את נפשך בההוא עלמא. שמירה דהאי עלמא
 הוא, למהוי נטיר בר נש מבמה זנין בישין מקטרגין, דאזלין לקטרגא
 בני נשא בעלמא ולא תדבקא בהו. בההוא עלמא מאי הוא, כמה
 דאמרן בר נפיק בר נש מהאי עלמא אי איהו זכי, נשמתא דיליה
 סלקא ואתעטרא באתרה * ואי לא, כמה חבילין (ה) טריקין אודמנן
 לאנגדא ליה לגהינם, ולא מסרא ליה בידא דדומא, דאתמסר לממנא
 על גהינם, (כ) ותליסר ארף רבוא ממנן עמיה, וכלהו אודמנן על נפשיהו
 דחייבי'א * תא חזי שבועה מדורין אית ביה בגיהנם ושבעה פתחין,
 ונשמתא דחייבי'א עאלת, וכמה טריקין טהירין נטורי תרעי, ועלייהו
 חר ממנא בכל תרעא ותרעא, ונשמתהו דחייבי'א אתמסרן לאיגון
 ממנן על ידא דדומא * כיון דאתמסרן בירייהו, סתמין תרעין דאשא
 דמלהטא, דהא תרעין בתר תרעין הוו * תרעין כלהו פתיחין וסתמי'ן,
 איגון דלבר פתיחין, דלגו סתימין * ובכל שבת ושבת כלהו פתיחין,
 ונפקין חייבי'א עד איגון פתחין דלבר, ופגעין נשמתי'ן אחרני'ן דמתעכבין
 בפתחין דלבר * בד נפק שבתא כרוזא קרי בכל פתחא ופתחא ואמה
 (תהלים ט') ישובו רשעים לשאולה וגומר * תא חזי נשמתי'ן דצדיקי'א
 קודשא בריה הוא נטיר לון, דלא יתמסרון בידא דדומא דהוא ממנא,
 דדא הוא דכתיב ישמור צאתך ובאך, וכתיב ישמור את נפשך :
 (ירל"ח ע"ה) אסרי לגפן עירה * מאן גפן, דא כנסת ישראל כמה דאת
 אמר (תהלים פ') גפן ממצרים תסיע, וכתיב (סס קכ"ח)

אשהך

(ה) פי' כמו טוקו נלי בש"ס ר"ל הזעירים מלאכ הכלל הסוגרים - שערים של נתינים על סרעעים הנידונים שם פוש'כ : (כ) ג"ל ע"ז כגודים ל"ג כחרי דאשכמונה דכ"ז ש"ס לנריקים - רח"ו כ"י :

אשתך בגפן פוריה • אשתך כהאי גפן קדישא • אמר רבי יוסי האי
גפן דמכרכינן ביה בורא פרי הגפן • בורא, היינו דכתיב עץ עושר
פרי • פרי הגפן, דא עץ פרי • עושה פרי דבר • עץ פרי דא נוקבא
בגני כה בורא פרי הגפן, דא דבר ונוקבא כחדא (ס"ה נשמטרוון
דצריקייא, אינון פרי הגפן כדקאמרן בורא פרי הגפן) אסרי לגפן
עירה, דא מלכא משיחא דזמין לשלמאה על כל חילי עממיא, חילין
די ממנן על עמין עובדי עבודה זרה, ואינון תוקפא דילהון לאתתקפא
וזמין מלכא משיחא לאתגברא עליהו, כגין דהאי גפן שליט על כל
אלין פתרון תתאין, דשליט בהו עממיא עובדי עבודה זרה • האי נצח
לעילא • ישראל דאינון שרקרה ישצון וינצחון חילין אחרנין לתתא •
ועל כלהו יתגבר מלכא משיחא דהא הוא דכתיב (זכריה ט') עני ורוכב
על חמור ועל עיר • עיר וחמור תרין כתרין אינון דשליט בהו עממיא
עובדי עבודה זרה, ואינון מסטר שמאלא סטרא דמסאכא. ומה דאמר
עני, וכי מלכא משיחא עני אקרי, אלא הכי אמר רבי שמועון כגין
דלית ליה מריליה, וקרנין ליה מלך המשיח • דא הוא סיהרא קדישא
לעילא, דלית לה נהורא אלא משמשא • מלכא משיחא דא ישלוט
בשלטניה ויתייחד בדוכתיה, וכדין הנרה מלכך יבא לך סתם • אי
לתתא עני הוא, דהא בסטרא דסיהרא הוא • אי לעילא אספקלרייא
דלא נהרא לחס עני • ועם כל דא רוכב על חמור ועל עיר, תוקפא
דעמין עובדי עבודה זרה לאכפייא רחותיה, ויתתקף קדשא כרדך
הוא בדוכתיה • כפס ביין לבושו, במרה דאת אמר (ישעיה ס"ג) מי זרה
בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה, וכתיב פורה דרכתי לבדי וגומר •
כפס ביין, דא סטר גבורה דינא קשיא, למהוי על עממיא עובדי
עבודה זרה • וכדום ענבים סיתה, דא אילנא לתתא, כי דינא דאקרי
ענבים, וינא אתמסר (ס"ה אסתמר) כדום ענבים, כגין לאתלבשא
בתרוייהו, לתברא תחותיה כל שאר עמין עובדי עבודה זרה ומלכין
דעלמא • רבי יוסי פתח ואמר אסרי לגפן עירה • וכתיב (זכריה ט')
ובגפן שלשה שריגים והיא כפורחת עלתה נצה, תא חזי כמה אטימין
אינון בני נשא דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון, ולא
מסתכלי במלי דאורייתא, ולא ידעי ארחיירו במרה יתפסון דכתיב

ואית גפן • אית גפן קדישא עלאה • ואית גפן דאקרי גפן סרום, ואית
 גפן נכריה בת אל נכר, בגין כך כתיב גפן זאת, ההיא דאקרי בלה
 זרע אמת • (6) שורק, אלו ישראל דנפקי מהאי גפן. כד חכו ישראל
 ושבקו להאי גפן מה כתיב כי מגפן סרום גפנם וגומר • וכגין כך
 אית גפן ואית גפן • רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארחה אמר
 רבי יהודה לרבי יצחק גיזיל בהאי חקל דהוה ארע מישר יתיר •
 אזלו • עד דהוו אזלי • אמר רבי יהודה כתיב (משל"ב) לא תירא
 לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים • האי קרא רבי חזקיה חברנא
 אוקים ביה, דאמר דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחין, פלגא מנייהו
 בחמה, ופלגא מנייהו בתלגא, בשעתא דעאלין לגורא אינון אמרי דא
 הוא ודאי גיהנם, עאלין לתלגא אמרי דא (7) חרפא דסיפא (דסיתווא)
 דקדשא בריך הוא, שראן ואמרין וה, ולבתר אמרין ווי • ודוד אמר
 (תהלים מ) ויעלני מכור שאון מטיט היין ויקם וגומר • מאתר (כ"ט ב)
 דאמרי וה, ולבתר ווי • והיכן משתלמי נפשיהו בשלג כמה דאת אמר
 (תהלים ס"ח) בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון • יכול אף ישראל
 כן, תלמוד לומר לא תירא לביתה משלג • מאי טעמא, בגין דכל
 ביתה לבוש שנים • אל תקרי שנים, אלא שניים, בגון מילה ופריעה •
 ציצית ותפילין, מוזה ונר חנוכה וכו' • תא חזי לא תירא לביתה
 משלג, דא כנסת ישראל דאיהי כל ביתה לבוש שנים כמה דאמרן
 דכתיב חמוץ בגדים וגומר • לבושא דדינא קשייא לאתפרעא מעמין
 עובדי עבודה זרה, וזמין קדשא בריך הוא למלבש לבושא סומקא
 וחרבא סומקא, ולא תפרעא מן סומקא • לבושא סומקא דכתיב
 (ישעיהו ס"ג) חמוץ בגדים, וכתיב (8) מדוע אדום ללבושך. סיפא סומקא
 דכתיב (9) חרב לוי מלאה דם, ולא תפרעא מן סומקא דכתיב (10)
 כי זבח לוי בכצרה וגומר • תו כי כל ביתה לבוש שנים, דהא מסטרא
 דדינא קשייא קא אתייה • אמר רבי יצחק ודאי רכי הוה, אלגז
 כל ביתה לבוש שנים, מאי שנים • אלין שנים קרמוניות, בגין דאיהי
 אתכלילת מבלהו, וינקא מכל סטרין כדכתיב (קהלת ב) כל הנחלים

הולכים

(6) כל סטיא מיליה ארנות וכשתאוי גרבוו כנפן סרום שהו ג' תלע"א ע"ה כמ"ס רכ"י • רמ"ז כ"י • (כ) תריעה וקריית המלך ג' כ"ס
 סכוכה ה"א ח"י"פ דסניף:

הולכים אל הים עד דהוו אזלי פגעו ביה בהרווא ינוקא דהוה אזיל לקפושקייא (ה) בקסטרא דחמרא, וחד סבא רכיב • אמר ההוא סבא ללהוא ינוקא, ברי אימא לי קראיך • אמר ליה קראי לכו חר רהוא, אלא חות לתתא הו ארכב לקמך ואימא לך • אמר ליה לא בעינא דאנא סבא ואנת רכייא, (ו) דאתקל גרמי בהדך • אמר ליה אי הכי אמאי שאלת קראי • אמר ליה בגין דניזיל באורחא • אמר תיפח רוחיה דהרווא סבא דהוה רכיב ולא ידע מלה, ואמר דלא יתקל בהדי • אתפרש מההוא סבא ואזיל ליה באורחא, כד מטו רבי יהודה ורבי יצחק קריב לגבייהו • שאילו ליה וסח לון עובדא • אמר ליה רבי יהודה שפיר קא עבדת, זיל בהדן וניתיב הכא ונשמע מפומך • אמר לון להי רבא אנא, דלא (דרט"ל ע"ב) אכילנא יומא דין • אפיקו נהמא ויהיבו ליה • אתרחיש לון ניסא ואשכחו חר נביעא דמיא דקיק תחות אילנא, שתי מנייהו ואינון שתו ויתיבו • פתח ההוא ינוקא ואמר (תקלים ל"ו) לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה • לדוד, אי שירתא לא קאמר • אי תפלה לא קאמר • אלא בכל אחר לדוד סתם, רוח הקדש אמרו. אל תתחר במרעים • מאי אל תתחר במרעים, אל תתחר מבעי ליה, אלא אל תעביד תחרות במרעים, בגין דלא ידעת יסודא דגרמך, ולא תיכול ליה. דילמא איהו אילנא דלא (ג) אתעקר לעלמין, ותרחי קמיה • ואל תקנא בעושי עולה, דלא תשגח בעובדיהון, ולא תיתי לקנאה עלייהו, דכל מאן דחמי עובדיהון ולא קני לקדשא בריך רהוא, אעבר על תלת לאוין דכתיב (שמות ד') לא יהיה לך אלהים אחרים על פני • לא תעשה לך פסל וכל תמונה • ולא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יי אלהיך אל קנא. בגין כך בעי ליה לבר נש לאתפרשא מנייהו ולמסטי אורחיה מנייהו, על דא אתפרשנא וסטינא ארחאי, מכאן ולהלאה דאשכחנא לכו אימא הני קראי קמיכון • פתח ואמר ויקרא אל משה, הכא אליך זעירא אמאי בגין

(ה) כנמשלת כחמור ר"ל שסטיג סחמור וזו ממלתי סחמור אל סודך כ"לני חזקן ה' סים רוכב פירש הרמ"ל באחורי סחמור קטוריא כלשון יוני אחרי רמ"ז כ"י (כירוש כמסלם סוכך כה סחמור וסוקן סרוכב אמר לינוקא איני רופס סתיכב עמי לסכביד כך משא ככר על עלמי ב' על חמור ה' סרש"ב): (ב) שאסקול את עלמי עמך לילך כדרך כמון שאני וכן ואחרי כער: (ג) שלא נחנלגל כלל סחוף סגלגול דחשין וכחו נדול ולא חוכל לו שאולי אתם סגלגול שני וחש כחך וז' ששמע שאין אדם יכול לדעת כאיום סגלגול הוא ולאו ק' דאחיא כ"י: חדש סאחח מן סאחיות לאדם ככואו לע"כ אם ידע סגלגול ע"ס א"ס: ולק"ס כי רוח ס קדש מוקד ככילל לכל אדם ודובל רשמי' לא ידעו ופשוט: מתי'ן

בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו • מאי טעמא, דהא לא הוה אלא
 במשכנא ובארעא אחרא, בגין דשלימו לא אשתכח אלא בארעא
 קתם קדישא • תו הכא שכנתא. (פ"ג ל"ג התם, וגריס נוקבא) שלימו דדבר
 ונוקבא (ר"פ ס"א) אדם שרת אנוש, אדם שלימו דכר ונוקבא, הכא
 נוקבא • תו סיפא דקרא וידבר " אליו מאהל מועד לאמר • בגין
 כך אל"ף זעירא • תו אל"ף זעירא, מתל למלכא דהוה יתיב בכורסיה
 וכתרא דמלכותא עליה, אקרי מלך עלאה, כד נחית ואזיל לבי עבדיה
 מלך זוטא אקרי, כך קדשא בריך הוא כל זמנא דאיהו לעילא על
 כלא, מלך עלאה אקרי, כיון דנחית מדוריה לתתא, מלך אירו, אבל
 לאו עלאה כבדמיתא, בגין כך אל"ף זעירא • ויקרא, הכי תנינן זמין
 ליה להיכליה • מאהל מועד • מאן אהל מועד • אהל דביה תליין
 מועד וחגא ושבתא לממני כמה דאת אמר (כרסית ס') והיו לאותורת
 ולמועדים • ביה שרייא חושבנא לממני, ומאן איהו סיהרא, כמה דאת
 אמר (שע"ט ל"ג) אהל כל יצען כל יסע יתדורתיו לנצח • לאמר • מאי
 לאמר, בגין לגלאה (אבל כלא חד ושפיר הוא, בגין דשלימו ושפיר
 הוא אתר לגלאה) מה דהוה סתים לגו, ובכל אתר לאמר, כמה דאת
 אמר וידבר " אל משה לאמר, דאתייהיב רשו לגלאה, אבל כלא חד
 הוא ושפיר הוא, בגין דהא אתמני לסיהרא ההיא מלה מאתר דמשה
 קיימא • וידבר " לעילא, אל משה באמצעייתא • לאמר, פתרייתא
 אתר דאית רשו לגלאה • תו ויקרא אל משה, מה כתיב לעילא
 (שמות ט"ז) ויביאו את המשכן אל משה וגומר • אמאי אל משה, דהכי
 אמרו, בגין דמשה חמא ליה בטורא, וקדשא בריך הוא אחמי ליה
 בחיזו דעינא כמה דאת אמר (ס"ז כ"ז) כאשר הראה אותך בהר, וכתיב
 (כמדבר ט') כמראה אשר הראה " את משה וגומר • וכתיב (שמות כ"ב)
 וראה ועשה כתבניתם אשר אתה מראה בהר • השתא אייתיאו ליה
 בגין דיחמי אי איהו כההוא משכנא דחמא, אבל (א) אמאי ויביאו את
 המשכן אל משה • אלא למלכא דבעא למכני פלטרין למטרוניתא
 פקיד לאומנין היכלא דא ברוך פלן, והיכלא דא ברוך פלן • והכא
 אתר לעדסא, והכא אתר לגיחא. כיון דעבדו לין אומנין אחמיו

למלכא

(f) ק"ל למת לא סלק משה לראות אם פית עשוי כפי קנינו ות"י חסוד דאישו פוט מארי רכיתא וכעלם רמ"ז כ"י:

למלכא כף ויביאו את המשכן אל משה מארי דביתא איש האלהים.
 בין דאשתכלל היכלא, מטרוניתא זמינת למלכא להיכלא, זמינת
 לבעלה עמה, כגין כף ויקרא אל משה • וכגין דמשה מאריה דביתא
 איהו מה כתיב (סס ל"ג) ומשה יקה את האהל ונטה לו מחוץ למחנה.
 משה דאיהו מארי דביתא (רש"ל ע"כ) עכיד הכי, מה דלית רשו לבר
 נש אחרא למעבד הכי • וידבר יי אליו, דרנא אחרא עלאה • וכדין
 בשעתא דאזדמן משה למיעל, כדין פתח ואמר (ויקרא ח') אדם כי יקריב
 מכם • מאי אדם הבא, אלא כד אתחברו שמשא וסיהרא כחדא פתח
 ואמר אדם, כדכתיב (מכילת ג') שמש ירח עמד זכולה • עמד ולא עמדו •
 כי יקריב מכם, הבא אתרמיו מאן דיעכיד פולחנא דקרנא שליט,
 דישתכח דבר ונוקבא, משמע דכתיב מכם, דישתכח בחיזו דילכון,
 קרבן ליי, דאקריב כלא לאתאחדא כחדא לעילא ותתא • מן הבהמה,
 לאחזאה אדם ובהמה כלא כחדא • מן הבקר ומן הצאן, אליו רתיבין
 דאינון דכ"ן, דכ"ן דאמר מן הבהמה יכול מכלא בין דכ"ן בין מסאבן
 הדר ואמר מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, קרבני מבעי
 ליה, מאי קרבנכם, אלא בקדמיתא קרבן ליי, והשתא קרבנכם • קרבן
 ליי (ה) אדם • קרבנכם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, לאחזאה
 יחודא מתתא לעילא ומעילא לתתא • מתתא לעילא, היינו קרבן ליי •
 מעילא לתתא, היינו קרבנכם. למלכא (כ) דאיהו יתיב בטורסקא עלאה
 לעילא לעילא, וכורסייא אתתקן על ההוא טורסקא ומלכא עלאה על
 כלא, בר נש דקריב דורונא למלכא בעא לסלקא מדרנא לדרנא
 עד דסליק מתתא לעילא, לאתר דמלכא יתיב עלאה על כלא, וכדין
 ידעין דהא סלקין דורונא למלכא, וההוא דורונא דמלכא איהו • נחית
 דורונא מעילא לתתא, הא ידעין דההוא דורונא דמלכא נחית מעילא
 לרחימא דמלכא דאיהו לתתא • כף בקדמיתא, אדם סליק בדרגוי
 מתתא לעילא, וכדין קרבן ליי. מן הבהמה מן הבקר נחית בדרגוי מעילא
 לתתא, וכדין קרבנכם • כגין כדכתיב (שיר ס') אכלתי יערי עם דבשי שתיתי
 ייני עם חלבי, היינו אדם וקרפן ליי, אכלו רעים, היינו מן הבהמה מן
 הבקר

(ה) חט"ב דרומן ליחוד כדמפרש ואזיל מ"מ כעובדא דלתתא אחר עובדא דלעילא ונרדן למסור את עלמיו כאילו סקריב נפשו ונפשו ואחר
 כך להקריב חכמתה ח"ס אדם וכסמם או חושיע ס' ח"ס : (כ) נב נכוס מאד כמו מגדל כאל"ל סראשונים סיו מכניסים פירותים דרך
 טרקסי' וססמ"ך וסקר' מתחלפים לפעמים וס' אחר וס' ורומי' על עולם חכמיתא שלמעלה מעשיה ייזירס' רש"ל :

הבקר ומן הצאן, וכדין תקריבו את קרבנכם • אתו רבי יצחק ורבי יהודה ונשקוהו על רישיה • אמרו בריך רחמנא דזכינא למשמע דא, וברוך רחמנא דלא אתאבידו מלין אלין כההוא סבא קמו ואזלו עד דהוו אזלי חמו חר גפן נטיע בחד גנא • פתח ההוא ינוקא ואמר אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו • האי קרא רזא עלאה הוא • אסרי, אסר מבעי ליה • עירה, עיר מבעי ליה • אלא רזא הוא (א) לדרדקי דאינון בכי רב לאסתמרא מההוא (ב) גירא דעיר • ושמא קדישא אתפליל תמן י"ה, וכמה דהבא אתרמיו (ג) שמא קדישא, הכי נמי ולשרקה שורק מבעי ליה • אתפליל תמן ו"ה, בני בן מבעי ליה, שורק, כדכתיב (ירמיה ב') ואנכי נטעתך שורק • בן, כמה דאת אמר בן אתונות • אמאי שורקה ואמאי בני, אלא כמה דאית שמא קדישא לאכפייא לעיר, הכי נמי אית שמא קדישא לאכפייא חילא אחרא דאיהי חמרא, דאלמלא דשמא קדישא אתרמיו הבא, הוו (ד) מטרטשי עלמא. י"ה בחילא דא ו"ה בחילא דא, לאסתמרא עלמא מנייהו, ולאסתמרא בר נש דלא ישלטין ביה בעלמא. אסרי לגפן, מאי גפן, דא כנסת ישראל, אמאי אתקרייא גפן • אלא מה גפן לא מקבלא עלה נטיעא אחרא, הכי נמי כנסת ישראל לא מקבלא עלה אלא לקודשא בריך הוא. ובגין כנסת ישראל אתכפין כמה כל חילין אחרנין, ולא יכלין לאכאשוי ולשלטאה בעלמא. ועל דא אטיל קרא שמא קדישא בנייהו, כהאי גיסא ובהאי גיסא • בני אתונו, דאתעקר בגין ההוא שורק כמה דאת אמר ואנכי נטעתך שורק וגומר. כבס ביין לבושו וגומר • כבס, כובס מבעי ליה • אלא כבס מיומא דאתברי עלמא, ומאן איהו דא מלבא משיחא לתתא ביין, סטר שמאלא • וכדס ענבים, סטר שמאלא לתתא • וזמין מלבא משיחא (דכ"מ ע"ב) לשלטאה לעילא, על כל חילין אחרנין דעמין עובדי עבודה זרה, ולתברא תוקפיהון מעילא ומתתא • דבר אחר כבס ביין לבושו, כגוונא דהאי חמרא אחוי חירו וכוליה דינא (לעמין עובדי עבודה זרה) • הכי נמי מלבא משיחא יחוי חירו לישראל וכוליה דינא לעמין עובדי עבודה זרה • כתיב (בראשית ב') ורוח אלהים

ה"ה

מרחפת

(א) לנערים סלומדים אלל סרכ • ראינו לסרכ המגן כבי שקבל סמ' זס עוב לאזמרו על ראש סילר וייעיל לע' סר מאין : (ב) ז'ס ומיר עושקיסס כח שחז' כח א' כמשך מס' מ וסוף נקרא עכר שלו שממונה למטייל אסכרס כח' נוקות כנו' סרזח כלק ז'ס : (ג) עידס ושורקס בני אתונו ס'ת סס'ו • רמ' כ'י : (ד) פירוש משחיתים סעולס • דס' כ' :

מרחפת על פני המים, דא רוחא דמלכא משיחא, ומן יומא דאתברי
 עלמא אסחי לבושיה בחמרא עלאה • חמי מה כתיב בתריה, חכלילי
 עינים מיין ולבן שנים מחלב, דא חמרא עלאה (דמרוח) דאורייתא מניה
 שתי. ולבן שנים מחלב • (ז) דהא אורייתא יין וחלב, תורה שבכתב
 ותורה שבעל פה • כתיב (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש (ס"ח אמאי,
 בגין דמאתר דחדוה קאתי ומאן הוא סופיה דקרא) להצהיל פנים
 משמן, ודאי מאתר דאתקרי שמן • תא חזי שירותא דחמרא חרוה, הוא
 אתר דכל חידו מניה נפקא, וסופיה דינא. מאי טעמא, בגין דסופיא
 דיליה אתר בנישו דכלא דינא הוא, וביה אתרן עלמא, ועל דא שירותא
 חרוה וסופא דינא, בניני כד להצהיל פנים משמן • מאתר דכל חרוה
 מניה נפקא • ולחם לבב אנוש יסעד • מאן לחם • אלא לחם עלמא
 סעיד, (סמ"ד) ואי תימא דביה תלייא סעידו דעלמא בלחודוי, לאו הכי,
 דהא (כ) ליליא בלא יומא לא אשתכח, ולא בעי לאפרשא לון • ומאן
 דאפריש לון יתפרש מחיין, והיינו דכתיב (דברים ט) למען הודיעה כי לא
 על הלחם לברו יחיה האדם, בגין דלא בעי לאתפרשא • ואי תימא
 דוד היך קאמר ולחם לבב אנוש יסעד, הואיל ולא תלייא ביה
 בלחודוי סעידו דעלמא, אלא דייקא דמלה, (ג) ולחם, וא"ו איתוסף כמו
 וי, ועל דא בלא אשתכח פחדא • תא חזי מאן דמברך על מזוגא, לא
 יברך על פתורא ריקנייא, ובעי נהמא לאשתכחא על פתורא, וכסא
 דחמרא בימינא • מאי טעמא, בגין לקשרא שמארא בימינא, ונהמא
 דיתברך מנייהו, ולא תקשרא בהו, ולמהוי בלא חר קשורא לברכא
 שמא קרישא כדקא יאות • דהא לחם אתקשר ביין, ויין בימינא, וכדין
 ברכאן שריין בעלמא, ופתורא אשתלים ברכא יאות • אמר רבי יצחק
 אלמלא לא אזדמן לן אורחא דא, אלא למשמע מלין אלין די לן •
 אמר רבי יהודה יאות הוא להאי ינוקא דלא ינדע כל האי, ואנא
 מסתפינא עליה (ד) אי יתקיים בעלמא בגין האי • אמר רבי יצחק
 ולמה • אמר ליה בגין דהאי רבייא יכיל לאסתכלא באתרא דלית
 רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ומסתפינא עלוי דעד לא ימטי לפרקוי

ישנה

(ז) בירוש יין מנר הירש שבעל כה מלכות וחוב מנר חיות שבכתב ח"ס : (ב) פ"מ ולא ח"ס ז"ח : (ג) פ"ו ח"ת לחס"מ וחס"מ לימח"כ
 לא על הכנס לברו כלו לחם לגדו יתקיי כי סו"ס ח"ס כנידע מאין : (ד) ח"ס יתקיי כעולם :

ישגח ויסתכל ויענשונו ליה • שמע ההוא ינוקא, אמר לא מסתפינא
 מעונשא לעלמין, דהא בשעתא (6) דאסתליק אבא מעלמא בריך ליה
 וצלי עלי • וידענא דזכותא דאבא יגין עלי • אמרו ליה ומאן הוא
 אבוך • אמר (3) (רבי יהודה) כריה דרב המנונא סבא • נטלו ליה
 וארכבוהו על כתפיהו תלת מילין • קרו עליה (טעמים י"ד) מהאוכל
 יצא מאכל ומעו יצא מתוק וגומר • אמר לון ההוא ינוקא מלה אתא
 לידיכו פרישו לה, אמרו ליה קדשא בריך הוא זמין לן ארחא דחיי
 אימא אנת • פתח ואמר מהאוכל יצא מאכל ומעו יצא מתוק •
 דהאי קרא אסמכתא אית לן ביה, מהאוכל, דה צדיק דכתיב
 (משלי י"ג) צדיק אוכל לשובע נפשו • צדיק אוכל ודאי, ונטיל
 כלא, אמאי, לשובע נפשו • למיהב שבועא לההוא אתר דאקרי נפשו
 דדוד • יצא מאכל, דאלמלא ההוא צדיק לא יפיק מזונא לעלמין ולא
 יכיל עלמא לקיימא (כיה) • ומעו יצא מתוק דא יצחק, דברוך לעקב
 מטל השמים ומשמני הארץ • תו אף על גב דכלא חר, אלמלא
 תוקפא דדינא קשיא לא נפקא דבש • מאן (5) דבש, דא תורה שבעל
 פה דכתיב (תהלים ט"ו) ומתוקים מדבש ונפת צופים • ומעו, דא תורה
 שבכתב דכתיב (ס"ט כ"ט) יי עו לעמו יתן • יצא מתוק, דא תורה שבעל
 פה (ירמ' ע"ב) אולו כחדא תלת יומין עד (7) דמטו לטורסא דקרא
 דאמיה, בין דחמאת לון אתקינת ביתא, ויתבו תמן תלת יומין אחרנין
 פרכוהו ואולו וסדרו מלין קמיה רבי שמעון, אמר ודאי ירותת
 אורייתא אחסין, ואלמלא זכותא דאבהן יתענש מעילא, אבל קדשא
 בריך הוא לאינון דאולין בתר אורייתא, אחסינו לה אינון ובניירו
 לעלמין דרא הוא דכתיב (ישעיהו כ"ט) ואני זאת בריתי אותם אמר יי
 רוחי אשר עליך וגומר :

זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו וגומר רבי אבא
 פתח (תהלים מ"ט) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך • וכי
 דא הוד והדר למיזן זינא ולאזרחא כהאי, מאן דאשתדל באורייתא
 ואנח קרבא באורייתא וזריו גרמיה בה, דא הוא שבחא, (דמכיה) דה
 הוא

(6) שנטר לבי מן טעמם : (כ) טרש'כ לב' ל' יסודם וכ'כ עיק' : (ג) שמוא רומח למ' וכן דבש ג' חס' מתין : (ד) עד שביע' לטורס
 ככתים חזר קרוי חסו' טס ושמו מלשון חקרים • פי' למכוי קיד פכית אל חסו קודת הוה קיר' מרש'כ :

הוא הוד והדר, ואת אמרת חגור חרבך • אלא ודאי עיקרא דמלה,
 את קיימא קדישא יהב קדישא בריך הוא, ורשים ליה כבני נשא, בגין
 דינטרון ליה ולא יפגמו ליה בפגמו להאי רשימא דמלכא, ומאן דפגים ליה
 הא קאים לקבליה (ויקרא כ"ו) חרב נוקמת נקם ברית • לנקמא נוקמא דברית
 קדישא דאתרשים ביה, והוא פגים ליה. ומאן דבעי לנטרא האי אתר,
 יודרו ויתקן גרמיה, וישוי לקבליה בשעתא דיצרא כישא יתקף עלוי
 להאי חרב דקיימא על ירך, לאתפרעא ממאן דפגים האי אתר, וכדין
 חגור חרבך על ירך גבור • גבור איהו, גבור אתקרי • ועל דא הודך
 והדרך • דכר אחר חגור חרבך על ירך גבור • מאן דנפיק בארחה יתקן
 גרמיה בצלותא דמאריה, ויודרו בהאי (מ"ט כ) צדק חרב עלאה, בצלותא
 ובעותין עד (6) לא יפיק לארחה כדכתיב (תהלים פ"ה) צדק לפניו יהלך וישם
 לדרך פעמיו • תא חזי זבולון נפיק תדירא לשכילין וארחין, ואגח
 קרבין ואודרו בהאי חרב עלאה, בצלותא ובעותין עד לא נפיק בארחה,
 וכדין נצח עמין ואתתקף עליהו • ואי תימא יהודה הא אתתקן בהאי
 לאגחא קרבין, ותקוניה בהאי חרב • אמאי זבולון • אלא תא חזי הגי
 תריסר שבטין בלהו תקונא דמטרוניתא הוו. תרין תקונין דנוקבי אמר
 שלמה בשיר השירים, חד לרעיא עלאה וזבלא, וחד לכלה שנת
 השמיטה, חד תקונא לעילא וחד תקונא לתתא • עובדא דכראשית
 הכי הוא נמי בהגי תרי אתרי, חד עובדא לעילא וחד עובדא לתתא.
 ועל דא פתיחא דאורייתא בבית, עובדא דלתתא כגוונא דלעילא, דא
 עבד עלמא עלאה, ודא עבד עלמא תתאה • כגוונא דא תרין תקונין
 דנוקבי קאמר שלמה, חד לעילא וחד לתתא, חד לעילא בתקונא
 עלאה דשמא קדישא, וחד לתתא בתקונא תתאה כגוונא דלעילא •
 תא חזי זבאה חולקיה דיעקב קדישא רזכה להאי, והא אתמר מיומא
 דאתברי עלמא, לא אשתבח ערסא שלימתא כערסיה דיעקב • ובשעתא
 דבעא לסלקא מעלמא, כדין הוה שלים בכל (ל"ח כ) סטרוי, אברהם
 מימיניה יצחק משמאליה, הוא באמצעיתא, שכינתא קמיה. בין דחמא
 יעקב האי, קרא לבנוי ואמר לון האספו, בגין דישתבח תקונא דלעילא
 ותתא • תא חזי רזא דמלה, תרין תקונין אשתבחו תמן, חד עלאה וחד

תתאה

(6) ר"ס דקם לפניו יהלך סוף גלי זימפלל קודם ויס' דקם לפניו יסלך סוף קל' גי' ארז' כריבוע סל'.

תתאה, למהוי כלא שלים כדקא יאות • תקונא עלאה, תקונא סתיני
 וגלייא, דהא תקונא דיוכלא איהו ההוא דאמר שלמה בשיר השיריני
 כדקאמרן רישא סתים הוה דלא אתגלייא הכא, ולא יאות לאתגלייא
 דרועין וגופא אתגליין והה ידועין, שוקין סתימו ולא אתגליין מאי
 טעמא, בגין דנבואה לא שרייא אלא בארעא קדישא, ותיקונא דא
 סתים וגלייא • תקונא אחרא תתאה, תקונא דכלה דקאמר שלמה בשיר
 השירים, האי (ב) תקונא דאתגלייא יתיר, ותקונא דא בתריסר שבטין
 (רמ"ב ע"ב) דאינון תחותה, ותיקונא דגופא דילה • פתח רבי אבהו
 ואמר (מלכים ב' ו') ויעש את הים מוצק וגומר • וכתיב עומד על שני
 עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים
 נגבה וגומר. (רמ"ז ע"ב) והים עליהם מלמעלה וגומר • וכתיב ואת הבקר
 שנים עשר תחת הים וגומר • עומד על שני עשר בקר • הכי הוא
 ודאי, דדא ים מתקנא בשנים עשר בתרין עלמין. בתריסר לעילא
 רתיבין ממנן. לעילא בתריסר, לתתא תריסר שבטין • כיון דחמא
 יעקב תקונא עלאה, וחמא שכינתא קאים לקבליה, בעא לאשלמא
 תקינהה • קרא לבנוי תריסר ואמר לון האספו, אתקינו גרמייכו
 לאשלמא מהימנותא • תא חוי תריסר שבטין בארבע דגליון, בארבע
 סטרין • שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה
 ושלשה פונים מזרחה והים עליהם • והכי הוא ודאי, תלת שבטין
 לכל סטר לארבע רוחי עלמא, תלת שבטין לדרועא דימינא, ותלת
 שבטין לדרועא דשמאלא, ותלת שבטין לירכא ימינא, ותלת שבטין
 לירכא שמאלא, וגופא דשכינתא עלייהו הודא הוא דכתיב והים
 עליהם • מאי טעמא, תלת שבטין לדרועא, ותלת שבטין לירכא וכן
 לכלא • אלא הוא דמלה, תלת קשרין אינון כדרועא ימינא • ותלת
 בשמאלא • ותלת בירכא ימינא • ותלת קשרין בירכא שמאלא •
 אשתכחו תריסר קשרין לארבע סטרין וגופא עלייהו, אשתכחו תליסר
 עם גופא בגוונא דלעילא • מנא לן דכתיב (כחצית מ"ט) כל אלה שבטי
 ישראל שנים עשר ואת, בגין דבה אשתלים חושבנא כמרה דאתמר
 והים עליהם מלמעלה • שבעה עיני יי, אינון שבעה עיני העדה, שבעין

גבורות יי, הדיא הוא דכתיב (ס"מ) עצמו משערות ראשי, וכתיב (א"כ"ג) חסדי יי פי לא תמנו וגומר • ורזקונין אלין אסתלקו (מאתר) לאתו אחרא, ואף על גב דהכא אתמר טפי, ואסתליק במתקלא עלאר ותתארה • ושלמה מלכא אמרן, ואצטריכנא לפרשנא לון • זכאר חולקיהון דצדיקייא יתיר, דידיעין ארחא דקדשא בריך הוא, והכא כלא אתגלייא לידעי מדין • אמר רבי יהודה זבולן ויששכר תנאי עברו חר יתיב ולעי כאורייתא, וחר גפיק ועביד פרקמטייא ותמיד ליששכר דכתיב (משלי ג') ותומכיה מאושר, והוה פריש בימי למעבר פרקמטייא וחולקיה הכי הוה, דהא ימא הוה אחסנתיה ובגיני כך קרי ליה ירך דררכיה דירך לנפקא ולמיעאר הדיא הוא דכתיב (דברים ל"ג) שמת זבולן בצאתך ויששכר באהליך • לחוף ימים ישכון, באינון פרישי ימים למעבר פרקמטייא, לחוף ימים, אף על גב דחר ימא הוה ליה באחסנתיה בתרי ימים שרייא • רבי יוסי אמר (ה) כל שאר ימים הוה מהדרן קרפולין בימא דיליה • והוא לחוף אניות, אתר דכל (ו) ארבין משתכחין למעבר סחורתא • וירכתו • אמר רבי חזקיה ירכתיה דיליה מטי על (ז) ספר צידון, ותחומא פריש ליהווא אתר, ופרקמטייא דכל מארי סחורתא סחרין ותייבין בסחורתיהו ליהווא אתר • רבי אחא אמר כתיב (ויקרא כ') ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח • וכי אמאי מלח, אלא בגין דאיהו ממרק ומכשם מרידא לאטעמא ואי לא הוי מלחא לא יכיל עלמא למסבל מרידא הדיא הוא דכתיב (ישעיה כ"ו) כי כאשר משפטיך לארץ צדק למרו יושבי תבל • וכתיב (תהלים פ"ט) צדק ומשפט מכון כסאך • ומלח איהו ברית דעלמא קיימא ביה דכתיב (רמיה ל"ג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי • בגין כך אקרי ברית אלהיך, ואקרי ים המלח, וימא אקרי על שמיא • רבי חייא אמר כתיב (תהלים י"א) כי צדיק יי צדקות אהב, דא מלחא בימא, (ס"ה במי"א) ומאן דפריש לון גרים לגרמיה מיתא, בגין כך כתיב לא תשבית מלח, דהא דא כלא דא לא אזלא • אמר רבי אחא ים חר הוא, ואקרי (שמות מ"ח) ימים, אלא אתר אית בימא דאיהו מיין צלילן, ואתר דאית ביה מיין מתיקן, ואתר דאית ביה מיין מרידן

מ"ז

(ה) כל ספרים אשר הם מנושעים לסחור כשאר ימים מיו חורים אתר סחורה בים שני • (ז) סענית • (ג) נבוא •

בגין כך ימים קרינן ועל דא לחוף ימים • אמר רבי אבא כל שבטא
 ושבטא, וכל חד וחד, קשרא חד מאינון קשרין דמתחברן בגופא •
 רבי אבא הוה יתיב ליליא חד וקם למלע באורייתא • עד דהוה
 יתיב אתה רבי יוסי (ה) ובטש אפתחא, אמר (ג) סיפטא בטופסרא
 קפטלאי שכיחי יתבו ורעו באורייתא, אדהכי קם בריה דאושפיזא
 ויתיב קמייהו, אמר לון מאי דכתיב (יחזקאל כ) והחיתם את אבי ואת
 אמי וגומר • וכתיב ונתתם לי אות אמת • מאי קא בעאר מנייהו.
 אמר רבי אבא יאות שאלת, אבל אי שמעת מידי אימא ברי • אמר
 תו שאלתא, דהא אינון יהבו לה מה דלא בעאת מנייהו • דכתיב את
 תקות חוט השני הוה תקשרי בחלון וגומר. אלא הכי אוליפנא, הוה
 בעאת סימנא דחיי דכתיב והחיתם את אבי וגומר • ואמרה סימנא דחיי
 לא שרייא אלא באות אמת • ומאי איהו (ויקרא כ"ה) אות אמת, דא
 אתו, בגין דביה שריין חיין, והכי אוליפנא סימנא דמשה קא בעאת
 ואינון אמאי יהבו לה תקות חוט השני, אלא אינון אמרו משה הוה
 אסתלק מעלמא, דהא אתכניש שמשא, והא מטא זמנא דסיהרא
 למשלט, סימנא דסיהרא אית לן למיהב לך, ומאי איהו תקורת חוט
 השני הוה כמה דאת אמר (סדר ר') פחוט השני שפתותיה, סימנא דיהושע
 יהא גבך, בגין דשולטנותא דסיהרא השתא • קמו רבי אבא ורבי יוסי
 (דרמ"ב ע"ה) ונשקוהו • אמרו ודאי זמין אנת למיהו ריש מתיבתא זו
 גברא רבא בישראל, ומנו רבי בון. תו שאל וואמר בנוי דיעקב פלהו
 תריסר שבטין, אתסדרו לתתא כגוונא דלעילא, אמאי אקדים בכרפאן
 ובולון ליששכר תדיר, והא יששכר אשתדלותיה באורייתא, ואורייתא
 אקדים בכל אחר, אמאי אקדים ליה זבולון בכרפאן, אבוי אקדים ליה
 משה אקדים ליה • אלא זבולון זכה על דאפיק פתא מפומיה ויהב
 לפומיה דיששכר, בגיני כך אקדים ליה בכרפאן • מהכא אוליפנא
 מאן דסעיד למריה דאורייתא, נטיל ברפאן מעלא ותתא. ולא עוד

אלא

(ה) וסכס על הפתח : (כ) לשון המשקל אינו מכוון כי אם בטופסרא קפטלאי שהם שרים ורזאים חשובים וסס אינם נכונים לא לימן ולא לשמאל (ע) אם סגור מלוי עם טופסר ורבי שניסס או משפטים ישרים שבימי ור"ל כשילמדו שנים או יכוונו אל סתמת וישקלו דכריסס כמאזני ברק כי אי מחכים לחכירו וכמ"ס ומתלמידי יותר מכולם כי מחכים את רבו ומעמידו על סתמת (פ) סאי מעמידו על סתמת פני קנא על סכירו אך נכחי רבו לא כלשם דנטי דמחכים רבו כסערוק ותקידות אמנם מתוך כך רבו סוף עימד על סתמת • אלא דמוס פתח כחכרים ורוק • מח"ו :

אלא דזכי לתרי פתורי, מה דלא זכי בר נש אחרא, זכי (6) לעותרא
 דיתברך בהאי עלמא, וזכי למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי הדא
 הוא דכתיב זכילון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות, בין דכתיב
 לחוף ימים, אמאי והוא לחוף אניות • אלא לחוף ימים בעלמא
 דין, לחוף אניות בעלמא דאתי כמה דאת אמר (תהלים ק"ד) שם
 אניות יהלכון וגומר. דתמן הוא נגידו דעלמא דאתי • פתח ואמר
 (ס"ה) השבעתי אתכם בנות ירושלם אסתמצאו את דודי מה תגידו
 לו שחולת אהברה אני • וכי מאן קריב למלכא ככנסת ישראל
 דאיהי אמרת אם תמצאו את דודי מה תגידו לו • אלא בנות
 ירושלם, אלן אינון נשמתהון דצדיקיא, ראינון קריבין למלכא
 תריר, ומודעין למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא. דהכי אוליפנא
 בשעתא דנשמתא נחתת לעלמא, כנסת ישראל עאלת עליה בקיומא
 דאומא, דיחוי למלכא ויודע ליה רחימותא דילה לגביה, בגין
 לאתפייסא בהדיה • ובמרה, בגין דחיובא על בר נש ליחדא שמא
 קדישא בפומא בלבא כנפשא, ולקשרא כלא (7) כשלהובא דאתקשרא
 כטיפסא, ובההוא יחודא דעכיד גרים לאתפייסא מלכא במטרוניתא
 ואודע ליה למלכא רחימותא דילה לגביה • דבר אחר בנות ירושלם
 אלן תריסר שבטין, דתנינן ירושלם על תריסר טורין קיימא, ומאן דאמר
 על שבעה, לא קאמר לאשלמא שלימו, ואף על גב דכלא חד, דאית
 שבעה • ואית ארבעה • ואית תריסר • וכלא חד • ודאי על תריסר
 טורין קיימא, תלת טורין לסטרא דא ותלת טורין לסטרא דא • וכן
 לארבע זויין, וכדן אתקרי (8) חיה כמה דאת אמר (יזקאל י) היא החיה
 אשר ראיתי תחת אלהי ישראל, ואלן אקרון בנות ירושלם, בגין
 דקיימא עלייהו, ואינון סהדי סהרותא למלכא על פגסת ישראל הדא
 הוא דכתיב (תהלים קכ"ב) שבטי יה עדות לישראל להודות לשם " •
 אמר רבי יהודה זבאה חולקהון דישראל דידעו אורחוי דקדשא בריך
 הוא עלייהו כתיב (זכריה י"ד) כי עם קדוש אתה ל"י אלהיך ובה בחר
 פי גחלת

יי וגומר :

יששכר

(א) פי' שיעשה חסדו עמו כחכאי נמור וכמס' דרמ"א כ' וכולון וישכר חכאי עבדו וכו' ואלו כפרקמעי דעכיד וכולון ס' מלכות כדכתיב סוף
 יחזק עובד ממעיל מלכי לבים של ח' וסגולה זו כשופטית דוקא כוסף על חולקא שיש לו בעלמא דהזי כסו חולקא של כ' שופט' סד"כ
 (ב) כאלפסא סקדוסא כגחלת : (ג) סיינו מ' וכל דלכך נק חיס על שם שבע ודכתיב וי"כ כתי' סרי פקל כ"ג כגנין חיס' ס"ח :
 בראשית 403 קג

יששכר חמור גרם רובץ בין המשפטים • אמר רבי אלעזר וכי
 יששכר חמור אקרי, אי בגין דאשתדל באורייתא נקרייה ליה
 סוס או אריה או נמר, אמאי חמור, אלא אמרי בגין דחמור (א) נטיל
 מטולא, ולא בעיש במריה כשאר בעירי, ולא אית ביה גסות הרוח,
 ולא חייש למשכב באתר מתתקן, יאוף הכי יששכר דאשתדלותיה
 באורייתא, נטיל מטולא דאורייתא ולא בעיש ביה בקדשא בריך הוא,
 ולא אית ביה גסות הרוח, כחמור דלא חייש ליקרא דיליה, אלא
 ליקרא דמריה, רובץ בין המשפטים • כדאמרינן ועל הארץ תישן וחי
 צער תחיה ובתורה אתה עמל • דבר אחר

יששכר חמור גרם רובץ וגומר. פתח ואמר (תלמיס כ"ו) לדוד " אורי
 וישעי ממי אירא " מעוז ח"י ממי אפחד, כמה חביבין אינון
 מלין דאורייתא, כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קדשא
 בריך הוא, דכל מאן דאשתדל באורייתא לא דחיל מפגעו עלמא,
 נטיר הוא לעילא נטיר הוא לתתא • ולא עוד אלא דכפית לכל
 פגעו דעלמא ואחית לון לעומקו (דמ"ב ע"ב) דתהומא רבא • תא חזי
 בשעתא דעאל ליליא (לעיל קע"ב ח) פתחין סתימין, וכלבי וחמרי שריין
 ושיאטן בעלמא, ואחתייבת רשו לחבלא, וכל בני עלמא נימי
 בערסיירו, ונשמתהון דצדיקיא סלקין לאתענגא לעילא. כד אתער
 רוח צפון ואתפליג ליליא, אתערותא קדישא אתער בעלמא ואתמר
 בכמה דוכתי • זכאה חולקיה דהוא בר נש דאירו קאים כהיא
 שעתא וישתדל באורייתא, כיון דאיהו פתח באורייתא, כל אינון זנין
 בישין אעיל לון בנוקבי דתהומא רבא, וכפית ליה לחמור ונחית ליה
 בטפסרי (ג) דתחות עפרא דזורהמי קסרי • בגיני כך יששכר
 דאשתדלותיה באורייתא, כפית ליה לחמור ונחית ליה מההוא גרם
 המעלות, דאיהו סליק לזקא עלמא, ושוי מדוריה בין המשפטים (ד) בין
 זוהמי דטפסרי דעפרא • תא חזי מה כתיב

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויש שכמו לסבול ויהי
 למס

(א) נטיל מטולא יא"ו נטיל מטולא כדזכר בתלמוד (ב) אהניש החמור שהו מדנה ממדנות חירק : : החלום חסר כ"ו פתח
 שטור נחמיה י"ב ע"ב הויב קסרה ר"ל מוסל והיס חנוני (ג) הקביות מהו ויהי מילים ע"כ נ"כ ה"חזיון בתקופ דנה לסענים
 כ"י ע"כ החלום כגן ויהי טפסרי עלמא ר"ל הדוכות יסרים כי רחם מקור טוהמה סר ועכסר ענח סממליות עפר הידורו עד
 תחבטו התחזקם ככת חירסי סר"כ :

למס עובר • וירא מנוחה כי טוב, דא תורה שככתב • ואת
הארץ כי נעמה, דא תורה שבעל פה • ויש שכמו לסבול, למסבל
עולא דאורייתא ולרבקא בה יומי ולילי • ויהי למס עובר, למהוי פלח
לקדשא בריך הוא ולא תרבקא ביה, ולא תשא גרמיה בה • רבי
שמעון ורבי יוסי חייא הוו קא אזלי מגלילא עלאה לשכריה אמר
רבי שמעון ניהך ונשתדל באורייתא, דכל מאן דירע לאשתדלי
באורייתא ולא אשתדל אתחייב בנפשיה ולא עוד אלא דיהבין ליה
עולא דארעא ושעבודא בישא דכתיב ביששכר ויש שכמו לסבול •
מרוויש, סטא כמרה דאת אמר (ספולא ק' ס) וישו אחרי הפצע • מאן
דסטא ארחה וגרמיה דלא למסבל עולא דאורייתא, מיד ויהי למס
עובר • פתח רבי שמעון ואמר (ספולא ק' ס) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם
אמלא • זכאין אינון בני עלמא אינון דמשתדלי באורייתא, דכל מאן
דאשתדל באורייתא אתרחים לעילא ואתרחים לתתא, ואחסין בכל
יומא ירותא דעלמא דאתי הדא הוא דכתיב להנחיל אוהבי יש •
מאי יש, דא עלמא דאתי דלא פסק מימיו לעלמין, ונטיל אגר טב
עלאה, דלא זכי ביה בר נש אחרא, ומאי איהו, יש • וכגיני כך רמין
לן שמא דיששכר דאשתדל באורייתא, יש שכר • דא הוה אגרא
דאינון דמשתדלי באורייתא, יש • כתיב (ספולא י') חזי הוית עד די
כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב וגומר • חזי הוית עד די כרסון רמיו,
כד אתחרכ בי מקדשא תרי כרסון נפלו, תרי לעילא תרי לתתא,
תרי לעילא כגין דאתרחיקת תתארה מעלאה, כורסייא דיעקב
אתרחיקת מכורסייא דרוד • וכורסייא דרוד נפלת הדא הוא דכתיב
(איוב כ') השליך משמים ארץ • תרי כורסון לתתא, ירושלם ואינון
מארי דאורייתא, וכורסון דלתתא כגוונא דכורסון דלעילא, מריהון
דאורייתא היינו כורסייא דיעקב • ירושלם היינו כורסייא דרוד •
ועל דא כתיב עד די כרסון ולא כורסייא. כורסון סגיאן נפלי, וכלהו
לא נפלו אלא מעלבונה דאורייתא • תא חזי כד אינון זכאי קשוט
משתדלי באורייתא, כל אינון תוקפין דשאר עמין, דשאר חילין, וכל
חילין דילהון אתקפיין ולא שלטי בעלמא. וישראל (כ"ט ו"ש) אודמן

עליהו

(א) רובם לומר משל נגלים להגבים את לומדי תורה למחיקתם ללימוד שמכחם יוכנעו כל הקליות ככל • ז"ל •

עלייהו לסלקא לזון על כלא, ואי לאו חמור גרמא לזון לישראל
 (6) למיהך בגלותא, ולמנפל ביני עממיא ולמשלט עלייהו. וכל דא
 אמאי, בגין וירא מנוחה בי טוב ומתקנא קמיה, ויביל למרוח בגינה
 כמה טבין וכמה כסופין, וסטא אורחיה דלא למסבל עולא דאורייתא,
 בגין כך ויהי למס עובד * כתיב (ס"ו) הדודאים נתנו ריח ועל
 פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים וגומר * הדודאים נתנו ריח *
 (הדודאים) אלזין אינון דאשכח ראובן כמה דאת אמר (כרמית ל') וימצא
 (דרמ"ג ע"א) דודאים בשדה ולא אתחדשן מלי דאורייתא אלא על ידו
 בישראל כמה דאת אמר (ר"ס"א י"ב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים
 וגומר. ועל פתחינו כל מגדים, אינון גרמו למהו על פתחינו, על פתחי
 כתי כנסיות ובתי מדרשות כל מגדים * חדשים גם ישנים, כמה מלי
 חדתאן ועתיקין דאורייתא, דאתגליין על ידיהו לקרבא לישראל לאבוהון
 דלעילא דדא הוא דכתיב לדעת מה יעשה ישראל. (ס"ו) דודי צפנתי
 לך, מהבא אוליפנא כל מאן דאשתדל באורייתא בדקא יאות, וידע
 למחדי מלין ולחדתותי מלין בדקא יאות, אינון מלין סלקין עד פורסייא
 דמלכא, וכנסת ישראל פתח לזון תרעין וגניז לזון, ובשעתא דעאל קדשא
 בריך הוא ראשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דערן, אפיקת לזון קמיה
 וקדשא בריך הוא מסתכל בהו וחדו, כדין קדשא בריך הוא מתעטר
 בעטרין עלאין וחדו במטרוניתא דדא הוא דכתיב חדשים גם ישנים
 דודי צפנתי לך * ומדהיא שעתא (ט) מלוי כתיבין כספרא דדא הוא
 דכתיב (מלאכי נ') ויכתב ספר זכרון לפניו * זבאה חולקיה מאן דישתדל
 באורייתא בדקא יאות, זבאה הוא כהאי עלמא וזבאה הוא בעלמא
 דאתי, עד הכא שולטנותא דיהודה, דרועא דאתכליל בכלא בחילא
 דכל סטרין, תלת קשרין דדרועא, לאתגברא על כלא :

דן ידן עמו באחד שבטי ישראל * רבי חייא אמר האי קרא רבי
 אית ליה למימר, דן ידן לשבטי ישראל * או דן ידן לשבטי
 ישראל באחד * מהו דן ידן עמו, ולבתר באחד שבטי ישראל * אלא

דן

(6) וכן תנא דבי אליהו דכ' הגלות וכל חרות סס כעון כיעול תו' שאמר כפשע יעקב כל זאת * וקרא כתיב על טחם את תורתו
 וכחכ סר' כסגסות ווסר חרש כ"י וק' ר' דסכר סתם וקרא כתיב גם על טחי * מאין : (כ) וסכי אמר אליהו ו' לרשכ' כסדרה שר
 סזירס כ"ח טילך ד' כתיבין לטיילא ומילי כתיבין לתתא ע"ש * ור' אפרים ככ' פירשש בשא כתב משם מסר' מנגמחא וכל מי שגלין לצ
 דוי תורם ואיכו כוסח עמיד ליתן את סרין * מאין :

דן הוא דכתיב ביה (כמכרי י) מאסף לכל המחנות, דהוא ירכא שמאלא
 ואזיל לבתרייתא • תא חזי כיון דיהודה וראובן נטלין, ליואי וארונא
 פרשין דגלין, ונטיל דגלא דאפרים דאיהו למערב, ירכא ימינא נטיל
 (f) בקפסירי קסטא • ואי תימא זבולן דאיהו עאל ונפיק דכתיב ביה
 (רכיס ג'ג) שמה זבולן בצאתך וכתיב וירכתו וגומר • אלא ודאי יהודה
 אתכליל מכלא • תא חזי מלכו דלעילא אתכליל מכלא, ויהודה איהו
 מלכו תתאה • כמה דמלכו עלאה אתכליל מכלא, הכי נמי מלכו
 תתאה אתכליל מכלא מגופא ומירכא, בגין לאתגברא בתוקפיה •
 כתיב (g) (cc) מימינו א"ש ד"ת ל"מו • (כ"ד f) אורייתא מסטרא דגבורא
 אתייהיב, וגבורה אתכליל בימינא ובגופא ובירכא ובכלא, הכי נמי
 סדרא קדמאה יהודה איהו, מלכו דארתי מסטר גבורה, ואתכליל
 בימינא בגופא ובירכא בכלא אתכליל, כמה דמלכו דלעילא אתכליל
 מכלא • סדרא תניינא ראובן דאיהו לסטר דרום, ודרום איהו ימינא
 וכל חילא דימינא יהודה נטיל ליה, בגין דראובן אתאכיד כניה מלכו
 כמה דאת אמר פחו כמים אל תותר, ונטיל ליה יהודה ואתגבר
 בתוקפא דימינא, דהוה מראובן, וכן כתיב ברוד (תהלים ק"י) נאם יי
 לאדני שב לימיני, בגין דשמאלא אתכליל בימינא ואתתקף בחיליה
 דהא הוא דכתיב ימין יי עושה חיל וגומר • יהודה וראובן תרין
 דרועין הוו. סדרא תליתאה אפרים דאיהו ירכא ימינא, ונטילא קמי
 שמאלא תדיר, ודן (ד"א) דאיהו ירכא שמאלא נטיל לבתרייתא, ועל דא
 הוא המאסף לכל המחנות לצבאותם ואזיל לבתרייתא • יהודה נטיל
 חילא בתרין דרועין, בגין דראובן דאיהו ימינא, אתאכיד מניה בכרותא
 כהונתא ומלכותא, ועל דא כתיב ביהודה (רכיס ג'ג) ידיו רב לו ועזר
 מצריו תהיה • תא חזי כתיב (מלכים ה' י) ויעש המלך שלמה כסא שן
 גדול • כורסייא דשלמה עבר ליה כגוונא דלעילא, וכל דיוקנין
 (ד"הא) דלעילא עבר הכא ועל דא כתיב (ד"ה א' כ"ט) וישב שלמה על
 כסא יי למלך • מלך, מלה סתימא הוא • וכן (מלכים ה' כ) וישלמה ישב
 על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד, דקיימא סיהרא באשלמותא •

(f) ירכא ימינא כוסע תהלי כחשיות מרות המהלך ודן ימין סחשוכ כוסע כלאשכס ד"כ • לא ידן הימין כוסע מכעלי מרות כי כיוצא
 בקטורי היל מלצין קפסירי דשלמא וקפסירי מרות כידע • (כ) ד"ת וסא ארס וס"ח

ס' כאחר

דן ירין עמו בקדמיתא • ולכתר^ט שבטי ישראל באחר, כיחודו של עולם,
 (רמג' ע"ב) כמה דהוה בשמשון דאיהו יחידאי, עביד דינא בעלמא ודאין
 וקטיל כחדא ולא אצטריך סמך • דן ירין עמו • רבי יצחק אמר דן
 היינו חיויא כמין על אורחין ושבילין, ואי תימא דעל שמשון בלחודו
 הוא, אוף הכי גמי לעילא, דא הוא נחש אחרא (ס"ה נחש זוטא) מאסף
 לכל המחנות, וכמין לאורחין ושבילין, לבתר חילין ומשיריין מהכא
 נפקי, אינון (ה) דכמאן לבני נשא, על חובין דרמין להו לאחורא בתר
 כתפיהו • אמר רבי חייא נחש הקדמוני לעילא, עד דלא יתבסס
 בחמרא דחירו • נחש עלי דרך • תא חזי כמה דאית דרך לעילא
 הכי גמי אית דרך לתתא, ומתפרשא ימא לכמה אורחין ככל סטר •
 ואית אורחא חד דאתי ואסגי ימא ורבי נונין בישין לזנייהו, כמה
 דאפיקו מין לתתא נונין טבין (שמות ל) נונין בישין נוני (ז) עורדענייא,
 כגוונא דא נונין בישין לזנייהו, וכד משתמטי מארחא דימא, אתחווין
 רכבין על סוסיהו, ואלמלא דהאי חיויא דאיהו כניש לכל משיריין
 כמין לסוף ארחין וברר לון (ג) לאחורא, דהו (ז) מטשטשי עלמא •
 מסטרא דהני נפקין חרשין לעלמא • תא חזי בכלעם כתיב (כמדבר כ"ד)
 ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים, בגין דאינון קיימין ללחשא
 בחרשי עלמא • חמי מה כתיב יהי דן נחש עלי דרך • מאי עלי דרך,
 אלא נחש מאן דאשתדל אבתריה, אכחיש פמלייא דלעילא • ומאי
 איהו, ההוא דרך עלאה דנפק מלעילא כמה דאת אמר (ישעיה מ"ג) הנותן
 בים דרך וגומר • נחש מאן דאשתדל אבתריה, כאילו אזיל על ההוא
 דרך עלאה לאכחשא ליה, בגין דמההוא דרך אתונו עלמין עלאי •
 ואי תימא דן אמאי איהו בדרגא דא, אלא כדכתיב (בראשית ג) ואת להט
 החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים • הכי גמי הנושך
 עקבי סוס וגומר. בגין לנטרא ליה לכל משיריין • אמר רבי אלעזר
 תקוונא דכורסייא איהו • תא חזי כורסייא דשלמה מלבא, (ה) חד חווייא
 מרפרף בקטורי שרביטא לעילא מאריוותא • כתיב ותחל רוח יי
 לפעמו

(א) אחרים לבני אדם על מעבדות שמלכים כבי קום אחורי בקפס ואינם משגיחים להרס חציבה עליהם: (ב) לפרענים (ג) לנחש
 רוכבים על סוסים ולולא שהנחש נקדוּם חזיק להם על אש סודך ומסורם לחוק סו נשחחים מעולם • הרש"ב: (ד) ויש ויפיל הוכבי
 אחר שקלו סטודיוו יחד סוס ירוכבו כגובר מפלים קרלה ומחורם לחתירם: (ה) ח: (ו) מתריכות עולם: (ז) נחש איהו מרפרף בקד
 סצריקט שסם לשלמם סתלך לתעלת מסריות:

לפעמו במחנה דן וגומר • תא חזי שמשון גזיר עולם הוה, ופריש
 עלמא איהו, ואתגבר ביה חילא תקיפא, והוא הוה חזינא בהאי עלמא
 לקביל עמין עובדי עבודה זרה דהא אחסנת חולקא דברכתא דרן
 אבוהי ירית דכתיב יהי דן נחש עלי דרך וגומר • אמר רבי חייא
 נחש ידיעא • שפיפון מאי ניהו • אמר ליה רזא דתקונא דחרישין דנחש
 איהו שפיפון • הכי נמי ההוא רשע דבלעס בכלא הוה ידע • ת
 חזי כתיב (מדרב"כ כ"ג) וילך שפי, לזמנין בהאי ולזמנין בהאי • ואי תימא
 דן לאו דרגיה בהאי, הכי הוא ודאי • אלא אתמנא על דרגא ד
 (לחזו) למהוי סטרא בתרייתא, ושבחא איהו דיליה ממנן דמלכא
 בהאי וממנן על האי, ויקרא איהו לכל אינון ממנין • וכורסייא דמלכא
 בכל אינון ממנן אתתקן. בכל הני ממנן תחותיהו מתפרשן אורחין
 ודרגין, הן לטב הן לביש, וכלהו אתאחדן בהני תקוני דכורסייא, וכגיני
 כך דן לסטר צפון, דכנוקבא דתהומא רבא דסטר צפון כמה חלילי
 טריקין אזמנן תמן, וכלהו (6) טפסירא דקסטרא לאבאשא עלמא
 בגיני כך צלי יעקב ואמר: לישועתך קיימי • • בכל שבטין לא קאמר
 לישועתך אלא בהאי, בגין דחמא ליה תוקפא תקיפא, דחזינא מרחשא
 דינא לאתגברא • רבי יוסי ורבי חזקיה הוו אזלי למחמי לרבי שמעון
 בקפוטקייא אמר רבי חזקיה האי דאמרינן לעולם יסדר בר נש שבחא
 דמריה ולבתר יצלי צלותיה, האי מאן דלביה טריד וכעי לצלאה
 צלותיה, ואיהו בעקו ולא יכיל לסדרא שבחא דמריה כדקא יאות,
 מאי הוא • אמר ליה אף על גב דלא יכיל לכוינא לביה ורעותא,
 סדורא ושבחא דמריה אמאי גרע, אלא יסדר שבחא דמריה אף על גב
 (דרמ ד ע"ב) דלא יכיל לכוינא, ויצלי צלותיה דדא הוא דכתיב (ספלים י"ז)
 תפלה לרוד שמעה • צדק הקשיבה רנתי • שמעה • צדק בקדמיתא
 בגין דאיהו סדורא דשבחא דמריה • ולבתר הקשיבה רנתי האזינה
 תפלתי • מאן דיכיל לסדרא שבחא דמריה ולא עכיד עליה כתיב
 (יסעיה ח') גם כי תרבו תפלה אינני שומע ידיכם וגומר, כתיב (סמות כ"ט)
 את הכבש האחר תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין

העריבים

0 גרודי מלאכי חבלה

(6) ש"ס תפלים להודו כע"כ (וכי כנוק דתתמן רבא ה"ז ביה דקל) וממנה יולדים שדים תיקון להרע לעולם כי טפסי סוף דר
 ומושל ממנה ר"כ

העדפים • תפלות בנגד תמידין תקנום • תא חזי באתערותא דלתתא
אתער הכי נמי לעילא, ובאתערותא דלעילא הכי נמי לעילא
מניה, עד דמטי אתערותא לאתר דבעיא בוצינא לאדלקא ואדליק
(א) ובאתערותא דתננא דלתתא, אדליק בוצינא לעילא, וכד ה"ל
אדליק בוצינין, כלהו בוצינין אחרנין נדלקין ומתברבאן מניה כלהו
עלמין • אשתבח דאתערותא דקרבנא, תקונא דעלמא, וברבאן
דעלמין כלהו • הא כיצד, שארי תננא לסלקא, אינון דיקנין קדישין
דממנן על עלמא, אתהנון (ס"ה אסתקנן) לאתערא, ומתערין לדרגין
בכסופא דלעילא כמה דאת אמר תהלים ק"ה) הכפירים שואגים לטרף
וגומר • אלין מתערין לדרגין עלאין דעליהו, עד דמטי אתערותא
עד דבעיא מלכא לאתחברא במטרוניתא, ובכסופא דלתתא נבעין
מין תתאין לקבלא מין עלאין, דהא לא נבעין מין עלאין אלא
באתערותא דכסופא דלתתא, וכדין תיאובתא אתדבק, ונבעין מין
תתאין לקבל מין עלאין, ועלמין מתברבאן ובוצינין כלהו דליקו, ועלאין
ותתאין משתכחי בברבאן. תא חזי כהני וליואי מתערי לאתחברא
שמאלא בימינא • אמר רבי חזקיה כלא הכי הוא ודאי, אבל הכי
שמענא, כהני וליואי דא אתער שמאלא ודאי אתער ימינא, כגין
דאתחברותא דדכורא לגבי נוקבא, לאו איהו אלא בשמאלא וימינא
כמה דאת אמר (א"כ) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני • וכדין
אתחבר דכר בנוקבא, ותיאובתא אשתבח ועלמין מתברבין, ועלאין
ותתאין בחידו. ועל דא כהני וליואי מתערין מלה לתתא, לאתערא
כסופא וחכיבותא לעילא, דכלא תלייא בימינא ושמאלא • אשתבח
דקרבנא יסודא דעלמא, תקונא דעלמא, חידו דעלאין ותתאין • אמר
רבי יוסי ודאי שפיר קא אמרת והכי הוא, והכי שמענא מלה ואנשינא
לה, ואנא שמענא הא, וכלא בחד סלקא השתא צלותא באתר דקרבנא,
ובעי בר נש לסדרא שבחא דמריה בדקא יאות, ואי לא יסדר צלותיה,
לאו צלותיה צלותא • תא חזי סדורא שלים דשבחא דקדשא כרין
הוא, מאן הירע ליחדא שמה קדישא בדקא יאורי, דבהאי מתערין
עלאין

(א) כהנא יום סגן של חמה מקרבנות גורם אסתקנן לפחד היות עליומה עם חזילות כספנים • ופי' בכסופא כחמדו וחליו
כמו בכסופא ונס קלחה נפשי רש"כ

עלאין ותתאין, ונגדי ברכאן לכלהו עלמין • אמר רבי חזקיה ל' אשרי קדשא בריך הוא ליישראל בגלותא ביני עממייא, אלא בנין (א) דיתברכוין שאר עמין בגיניהון, דהא אינון נגדין ברכאן מלעילא לתתא כל יומא. אזלו עד דהוו אזלי חמו (ב) חר חיויא דהוה קמסחר (אסטר) בארחא, (ג) סטו מארחא. אתא בר נש אחרא לגבייהו קטיר ליה חיויא • (ד) אהדרו רישייהו וחמו ליה לההוא בר נש דמית • אמרי ודאי ההוא נחש שליחותא דמריה קא עבד, בריך רחמנא דשובינגא • פתח רבי יוסי ואמר : יהי דן נחש עלי דרך • אימתי הוה דן נחש, ביומוי דירבעם דכתיב (מלכים א' י"ב) ואת האחר נתן בדן, אמאי אתייהיב תמן עלי דרך • על ההוא ארח דיתמנע (ההוא בריך דסלקין) דלא יסלקון לירושלם, (ולא יסלקת תמן) ודא דן הוה לון נחש לישראל, עלי דרך עלי דרך ודאי כמה דאת אמר (ע"ב) ויועץ המלך וגומר • שפיפון עלי ארח • דעקיץ לון לישראל, וכלא לא הוה אלא עלי דרך ועלי אורחא, לאתמנעא מישראל דלא יסלקון לירושלם למיחג חגייהו ודקרבא קרבנין ועלוון, ולמפרח תמן • (רומד ע"ב) תא חזי בשעתא דמטו ברכאן לידא דמשה לברכה לכלהו שבטים, תמא לרן (ו) דהוה קטיר בחיויא, (ז) אהדר קטר ליה באריה הדא הוא דכתיב (דברים ל"ג) ולדן אמר דן גור אריה יונקמן הבשן מאי טעמא, בגין (דאיהו) דיהא שירותא וסיפא דארבעה דגלין, קטיר ביהודה דאיהו מלכא כמה דאת אמר גור אריה יהודה, והוא שירותא דדגלין • וסופא דדגלין דן, דכתיב דן גור אריה וכולי למהוי שירותא וסופא קטיר בתר אתר :

לישועתך קייתי יי • רבי חייא אמר (בדכתיב) כמה דאת אמר (שופטים י"ג) והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים • אמר רבי אחא וכי אמאי קייתי, והא סליק הוה יעקב מעלמא כההוא זמנא מבמה שנין, אמאי אמר דאיהו מחכה לההוא ישועה • אלא ודאי הוא דמלה בדכתיב (שמות י"ו) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל • ישראל סתם • אוף הכא והוא יחל להושיע את ישראל • ישראל סתם • בגיני כך אמר לישועתך קייתי יי • אמר רבי חייא ודאי הכי

הוא

(א) אמר דס' ק שופטע טעט טיטוי קדושם סכסס יוכלו לעלות לקדושם ותיקא כמזול' לא כלו אלף כרי שתיספו גרוס וד' ק' מאין : (ב) נחש א' יום (מסכת סוה' וסוכ' ר"כ) : מכס כאשנע סודך : (ג) סיו נטיס עמסס מן סודך כשכיל סתת : (ד) סחירו דאשס לאחדים : (ה) ס'ס קשור כחש כמ' ש יחי דן נחש וגו' : (ו) סחיר וקשר איתו כאלים כמ' וכלן אלף דן גור אריס וגו' : 404 בראשית קד

הוא ושפיר • זכאה חולקהון דצדיקייא דידעי לאשתדלא באורייתא
למזכי כה לחיין דלעילא כמה דאת אמר (דברים ל) כי הוא חייך ואורך
ימך לשבת על האדמה וגומר :

גד גדוד יגורנו והוא יגוד עקב • רבי ייסא אמר מגד אשתמע דהא חילין
יפקון לאגחא קרבא, משמע דכתיב גד, בכל אתר גימיל (ל"ד כ)
דל"ת, חילין ומשריין נפקי מנייהו • דהא גימיל יהיב ודל"ת לקיט •
ומהבא (כ"ט ומשכא) כמה חילין וכמה משריין תליין בהו • (ט) תא
חזי ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן לא פסקין מימיו לעלמין, והוא
אשלים למסכני, ועל דא קיימי כמה חילין וכמה משריין ואתגו
מהבא • ועל דא גד, דא אפיק ויהיב, ודא לקיט ונקיט, ואתון ביתא
וכל אנשי ביתא • אמר רבי יצחק אלמלא דהוה גד מבני שפחות,
שעתא קיימא ליה לאשלמא יתיר מכלא דהא הוא דכתיב (בראשית ל) בא
גד קרי, וכתיב (כ) בגד חסר אלף, דהא שעתא קיימא בשלימו
ואסתלק מניה דהא הוא דכתיב (איוב ו) אחי בגדו כמו גחל, כגין דההוא
נהר דנגיד אסתלק בההיא שעתא, וכתיב בגד חסר אלף, ועל דא
לא זכרה בארעא קדישא ואסתלק מינה • רבי יהודה אמר מנין
לראובן דהוה כהאי גוונא, בדכתיב פחו כמים אל תותר, דאסתלקו
מיין ולא נגידו, והא אתמר במה אפנים, ותרוייהו לא זכו בארעא
קדישא, וחילין ומשריין אפיקו לאחסנא להו לישראל ארעא • תא חזי
מה דאתפנים בגד, אשתלים באשר דהא הוא דכתיב מאשר שמנה
לחמו והוא יתן מעדני מלך • הישתא אשלים גימיל לדל"ת • רבי
אלעזר ורבי אבא אשתמיטו כמערתא דלוד דעאלו מקמי (ג) תוקפא
דשמשא, דהוה אזלי בארחא • אמר רבי אבא נסחר האי מערתא
במלי דאורייתא • פתח רבי אלעזר ואמר (סיר ח) (סמית ק"ד ט) שימני
כחותם על לבך כחותם על זרועך וגומר. רשפיה רשפי אש שלהבת
יה • האי קרא אתעדנא ביה, אבל ליליא חד הוה כד הוינא קאים
קמי אבא, ושמענא מניה מלה, דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת

ישראל

(א) פי זה המלמד חכמתו מסוד כפי גד וכו' ראינו למה כשאר ח"ל כפרת מעות: (ב) עמה דרמ"ל למה כנס גד ולא חזר אחי ומרין
אלא סיה ליעקב להורוג כשפחם ולכן הולאין כנסם וזהו כיון דרש רש: ולאו מילתא סוף דה"ל למה לך כנסן דן סתיה כן כלהם ועוד
אשר כסביל סתיה כן כסבר: והאמת רלא זכר מ"ש ה"ל: ו'ל כטעם שנסאר גד ח"ל והדבר הלוי כדרך יבית כשמתו סתיהם דרך נשך
ס"ס ומייתי לס מסא, קרא בגורו כמו כחל: רמ"ל כ"י: (ג) סה"ס כחמינעס גדול כל כך עד סתיו כריכים ליכנס כמעט:

ישראל בקודשא בריך הוא, אלא (ס"ח כ) בגשמתהון דצדיקיא, דאינון
 מתערי נביעו דמיה תתאי לקכלי עלאי. ובההיא שעתא שלימו
 דרעותא וכסופא בדביקו חרא למעבד פירין. תא חזי בחר דאתרבקו
 דא בדא, והיא קבילת רעותא, היא אמרת שימני כחותם על לכך
 אמאי כחותם, אלא ארחיה דחותם פיון דאתרבק באתר חר, אף על
 גב דאתעדי מניה, הא אשתאר רשימו כההוא אתר ולא אעדי מניה
 דכל רשימו וכל דיוקנא דיליה ביה אשתאר. כך אמרה כנסת
 ישראל היא אתרבקנא כך, אף על גב דאתעדי מינך ואזיל
 (דמ"ה ע"ה) בגלותא. שמיני כחותם על לכך, בגין דישתאר כל דיוקני
 כך, כהאי חותם דאשתאר כל דיוקניה כההוא אתר דאתרבק ביה.
 כי עזה כמות אהבה. תקיפא היא כפריישו דרוחא מן גופא. דחנינן
 בשעתא דבר נש מטי לאסתלקא מן עלמא וחמי מה דחמי, רוחא אזלא
 בכל (ויקרא קכ"ו ב) שיפי דגופא, וסליק גלגלוי, כמאן דאזיל בימא בלא
 שיטין, סליק ונחית ולא מהנייא ליה, אתא ואישתאיל מכל שיפי גופא,
 ולית (להו) תקיפו כיומא דפריש רוחא מן גופא, כך תקיפו דרחימו
 דכנסת ישראל לגבי קדשא בריך הוא, כתיקיפו דמותא בשעתא דבעי
 רוחא לאתפרשא מן גופא. קשה כשאול קנאה, כל מאן דרחים ולא
 קשיר עמיה קנאה, לאו רחימותיה רחימותא, כיון דקני הא רחימותא
 אשתלים. מכאן אוליפנא דבעי בר נש לקנאה לאנתרתייה, בגין
 דיתקשר עמה רחימותא שלים, דהא מגו כך לא יהיב עינוי באינתו
 אחרא. מהו קשה כשאול, אלא מה שאול קשיא בעינייהו דחייבייא
 למיחרת ביה, כך קנאה קשייא בעינייהו דמאן דרחים וקני
 לאתפרשא מרחימותא. דבר אחר קשה כשאול קנאה, מה
 שאול בשעתא דנחתין לון לחייבייא ביה, מודיעין לון חובייהו על
 מה נחתין ליה, וקשייא להו. כך מאן דקני, הוא תבע על חוביה, וחשיב
 (כ"ה וחשיד) כמה עובדין, וכדין קשורא דרחימותא ארתקשר ביה.
 רשפיה רשפי אש שלהבת יה, מאן שלהבת יה, דא שלהובא דאתוקרא
 ונפקא מגו שופר, דאיהו אתער ואוקיד, ומאן איהו שמאלא דהא הוא
 דכתיב (עיר"ב) שמאלו תחרת לראשי. דבר אחר אוקיד שלהובא
 דרחימו דכנסת ישראל לגבי קדשא בריך הוא, ובגיני כך (ה"ה) מים

רבים לא יוכלו לכבות את האהבה • דהא כד אתי ימינא דאיהו
 מים, אוסיף יקידו דרחימותא, ולא כבי שלהובא דשמאלא כמה דאת
 אמר וימינו תחבקני • האי איהו מים רבים לא יוכלו לכבות את
 האהבה, וכן פלא כהאי גוונא • עד דהוו יתבי שמעו קליה דרבי
 שמעון דהוה אתי באורחא הוה ורבי יהודה ורבי יצחק • קריב
 למערתא נפקו רבי אלעזר ורבי אבא, אמר רבי שמעון מפותלי
 דמערתא חמינא דשכינתא הכא • יתבו • אמר רבי שמעון במאי
 עסקיתו • אמר רבי אבא כרחימותא דכנסת ישראל לגבי קדשא
 בריך הוא, ורבי אלעזר פריש האי קרא ככנסת ישראל שימני כחותם
 על לבך וגומר • אמר ליה אלעזר כרחימו עלאה וקשירו דחביבותא
 אסתכלת. אשתיק רבי שמעון שעתא, אמר בכל אתר בעינא שתיקן
 בר שתיקו דאורייתא, גנזא חדא אית לי גניזא, ולא בעינא דיתאביד
 מנייכו, והיא מלה עלאה • ואשבחנא לה בספרא דרב המנונא סבא
 תא חזי בכל אתר דכורא רדיף בתר נוקבא, ואתער לגבה רחימותא,
 והכא אשבחנא דהיא אתערת רחימותא ורדפא אכתריה, ואורחיה
 דעלמא דלית שבחא דנוקבא למרדף בתריה דכורא, אלא מלה
 סתימא היא, ומלה עלאה דבי גנוזיא דמלבא • תא חזי תלת נשמתין
 אינון, ואינון סלקין בדרגין עלאין ידיען ועל דאינון תלתא ארבע אינון •
 חד נשמתא עלאה דלא אתפס, ולא אתער ביה (ה) גזברא (ס"ה גזעא)
 דקרטיטאה עלאה, כל שבן תתאה • והאי נשמתא דכל נשמתין, והוא
 סתים ולא אתגלייא לעלמין ולא אתיירע וכלהו ביה תליין, והאי אתעטף
 בעטופא דוהרא דברמלא (כ"ה דברולחא) כגו זהירותא, ונטיף טפין טפין
 מרגלאן, ואתקשרו כלהו כחד, בקשרין דשייפי דגופא חד • והוא אעיל
 בגווייהו ואחזי בהו עבדיתה, הוא ואינון חד הוא, ולית בהו פרישו •
 האי נשמתא עלאה טמירו דכלא • נשמתא אחרא, נוקבא דמטמרא
 בגו חילאה, והיא נשמתא להו, ומנייהו אחידא (דרמ"ה ע"ב) גופא, לאחזאה
 בהו עבדתא לכל עלמא, כגופא דאיהו מאנא לנשמתא למעבד ביה

עבדתא

(א) סבוכר ונכאי של בית העליון והיא סחמ"ס סבך נשמתא לכשמתא חי אשכר לחשיג מעלות חכמ"ר מל"ג מדרגות סתחובים ססס
 גזבריה דקריע"ג חתום שאי אשכר לחס לחשיג מעלית סכת"ר ואמר עליו וסלי אתעטף וכו' שהכתר סים מתעטף באור סחכמס ססס עיטוף
 וחסד סכרמל ר"ל כ"ר מל"ג שמלל כויו ואיר כחוד ויסדת העליון וסיו נועץ עיפין מרגליות סחוס כילובות חוד עליון מסוד חוד י' סחוס
 כלייד עטס ומרגלית ונעסס כסס יחוד א' כלי פירוד (וסרס"ו סי' גזבר סחודר העליון סחוס יסוד אכא אינו משיג חוד א"ל כ"ג כוכב חתום
 סוס יסוד רזיג"ר חזין משיגו ואריך אתעטף כל' זא סנקלס ויסרל דכרמלסן כר מלס כל עוכ ועי' מ"ק' פירוש כל סחמס"ר סרס"ב):

לנוקבא, וכדין נוקבא אתקשרא ברחימותא לגבי דרכורא כהאי גוונא
 תיאובתא דנוקבא למשדי מין תתאין לקביל מין עלאין, לאו איהו
 אלא בנשמתהון דצדיקיא * זכאין אינון צדיקיא כהאי עלמא ובעלמא
 דאתי, דעלייהו קיימין עלאין ותתאין * ועל דא (משלי י) וצדיק יסוד עולם
 כתיב סתם, ורוא דכלא, צדיק איהו יסודא דלעילא ואיהו יסודא דלתתא,
 וכנסת ישראל אתכלילת מצדיק מלעילא ומתתא, (ק"ג ג) צדיק מהאי
 סטרא וצדיק מהאי סטרא ירתין לה דא הוא דכתיב (תהלים ל"ו) צדיקים
 ירשו ארץ * ירשו ארץ ודאי * תא חזי צדיק אחסין לה להאי ארץ,
 ואריק עלה ברכאן בכל יומא, ויהיב לה תפנוקין ועדונין בנגידו עלאה
 דנגיד עלה, והא (ר"ס כ') אוקימנא מלה * ורוא דכתיב (בראשית מ"ט) מאשר
 שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך * ועס פל דא מלה אחרא כמה
 דכתיב (סיר"ו) ראוה בנות ויאשרוה, ועל דא אמרה לאה באשרי
 כי אשרוני בנות, וכלא שפיר * ותא חזי מעלמא דאתי, אתמשיך ונגיד
 להאי צדיק למידיב תפנוקין ועדונין להאי ארץ, דאיהו לחם עוני
 ואתעביר לחם פנג דא הוא דכתיב מאשר שמנה לחמו והוא יתן
 מעדני מלך ודאי, והא (מ"ז כ') אוקימנא :

(דרמ"ו ע"ב) תא חזי מאשר שמנה לחמו * דא הוא אתר דכלא מאשרין
 ליה, ומאי איהו, עלמא דאתי. דעלאי ותתאי מאשרין
 ליה ומכספין ליה * שמנה לחמו מאן, עד כאן לא פריש מאן הוא
 אתר * אלא אית לחם ואית לחם, כמה דאית אילנא ואית אילנא, אית
 אילנא דחיי ואית אילנא דתלייא ביה (ה) מותא * אית לחם דאקרי
 לחם עוני, ואית לחם דאיקרי לחם פנג * ומאן איהו, (לחם) דא ו'. ודא
 הוא לחמ"ו, לח"ס ו', ועל דא כתיב (שמות ט"ו) הנני ממטיר לכם לחם מן
 השמים, מן השמים ודאי * ועל דא מאשר שמנה לחמו, לחם ו', דהא
 מניה אתון האי אילנא, והוא מעשרא ליה כדכתיב (סיר"ב) בעטרה
 שעטרה לו אמו * וכד איהו נקיט, ודאי הוא יתן מעדני מלך, ומאן
 מלך, דא כנסת ישראל, דהא מניה אתונת, והוא יהיב לה על ידי
 דצדיק, דרגא קדישא את קיימא, ומהבא לשאר דרגין דלתתא, וכלהו
 כגוונא

(6) כל דסאי דאמר ליטבה דתלייא ביה נוקבא על המ' לא שייך ל' בס' אחיית הקל' שסס סמיתס ח"ו אלא במט"ט שמתלוי ולמטס נאחוס
 הקל' ומאיל ומט"ט אחיו ומושכע ממ' לכי' בקרס' מלכו' אילכף דתלייא כוס מתקן ושגבר זכ' כ"ל א"ס :

כגוונא דלעילא • בספרא דרב המנונא סבא אמר הכי, מאשר שמנה לחמו, (לעיל מ' ז' כ') דא לחם שבת דאיהו פנג על חר תרין כדכתיב לקטו לחם משנה, מאי לחם משנה, אלא תרי לחם, לחם מן השמים ולחם מן הארץ, דא הוא לחם פנג ודא הוא לחם דמסכנא. ובשבת אתכליל לחם תתאה בלחם עלאה, ואתפרך האי בגיני האי, ואיהו לחם משנה. ותו הוה אמר, לחם משנה רשבת, נקיט משבת עלאה דאיהו נגיד ואנהיר לכלא ואתחבר לחם בלחם ואיהו משנה. ובכל אתר רזא דלחם נוקבא היא, בגין כך שמנה כתיב ולא שמן, וכתיב (כרמית ט"ז) כי אם הלחם אשר הוא אוכל דא אנתתיה • ואם תאמר (שע"ט ט"ט) כי הלחם אזל מכלינו, ולא כתיב אזלת • שאר מוונא לחם קרינן ליה, ואשתמודען מלין (מאן הוא שאר מוונא לחם קרינן ליה מלין) מאן הוא שאר מוונא, ומאן הוא לחם ממש. לחם דלעילא בכל אתר דכר, לחם תתאה בכל אתר נוקבא. וזאנן אשכחנן דזמנין כתיב דכר ולזמנין נוקבא, וכלא חר מלה האי כהאי ושפיר כלא • תא חזי אשר, רשים לעילא ורשים לתתא כתקוני כלה, וכלהו תריסר שבטין ימא קאים עלייהו ואתתקן בהו הדא הוא דכתיב (מלכים א' ו') והים עליהם מלמעלה. ורזא דמלה אתתקן לעילא ואתתקן לתתא בארעא, אתתקן לעילא בתיקונין ידיען כגוונא דעלמא עלאה, ואתתקן לתתא בהני תריסר שבטין כגוונא דלעילא, ועל דא שכינתא לעילא ושכינתא לתתא בגינייהו (ס"ב בגווייהו) דישראל. ובתריסר שבטין (כ"ב ובתריין שבטין) (כ"ב ובתריין סטריין) אתכלילת ואתתקנת אשר, בתקונהא קיימא כשאר שבטין, ואי לאו דגלי משה לא אתיידע דכתיב (דברים ל"ג) וטובל בשמן רגלו • לאחזאה אן הוא קשרא דיליה באתריה, דאיהו נגיד ההוא משח רבות מלעילא, בגיניה כך כתיב ברוך מפנים אשר וגומר • רבי שמעון פתח ואמר :

נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר הא אתמר דעלמא עלאה עלמא דדבורא איהו, כיון דסלקא מלה מבנסת ישראל ולעילא, כלא הוא דכר, מנלן מעולה. אמאי אתקרי עולה, בגין דסלקא לעילא מן נוקבא, ובגין כך (ייצ"ט ט"ז) עולה זכר תמים יקריבנו וגומר • אמאי תמים, וכי פיסקי בעינן ליה דאמר תמים, מהו תמים אלא כדכתיב (כרמית י"ז) התהלך לפני והיה תמים • אימתי תמים, בשעתא (ס"ח באתר)

דאחגור, דהא דכורא לא היו ולא אשתמודע אלא בההוא ארתר
 דאקרי תמים, ומאן איהו, דא את קיימא דביה אשתמודע דכורא מן
 נוקבא כדכתיב (ס"י) איש צדיק תמים היה, בגיני כך זכר תמים
 דאשתמודע ביה האי שייפא, ולא יסרסון ליה • ואי תימא הא כתיב
 (ויקרא ל') נקבה תמימה, הכי הוא ודאי, כמה דאקרי צדיק תמים, כך
 אקרי צדק תמימה, בגין דכלא נטלא מניה • בגיני כך עולה דסלקא
 מן נוקבא לדכורא, ומיהאי אחר ולעילא כלא הוא דכורא, ומן נוקבא
 (דרמ'ו ע"ב) ולתתא כלא הוא נוקבא והא אוקימנא • ואי תימא דהכי
 נמי נוקבא דלעילא, אלא (ה) סוימא דגופא אחוי על כל גופא דאיהו
 דכר, רישא דגופא נוקבא, עד דנחית לסיומא, וכד סוימא אתחוי
 אתעביד כלא דכר • אבל הכא רישא וסופא נוקבא, דהא כל תקון
 גופא נוקבא • תא חזי חר רזא עלאה אית במלה דא, דהא חמינן
 דיעקב בריך ליוסף בגו אחוהי, כיון דמני קדשא בריך הוה ארבע
 דגלים בשכינתא, בתריסר שבטין לאתתקנא בהו, גרע מנייהו ליוסף
 ושני לאפרים באתריה • מאי טעמא אסתלק יוסף מנייהו, אי תימא בגין
 חובוי, לאו הכי, דהא זכאה איהו אלא רזא דמלה, יוסף רשימו דדכורא
 הוה דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין • וכתיב משם רועה אבן
 ישראל, מתמן אתון האי אבן ישראל • אבן, דא כנסת ישראל ועלה
 אמר דוד (תהלים ק"ח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה • ובגין
 דיוסף איהו רשימו דדכורא, אקרי יוסף הצדיק, דהא איהו צדיק ודאי
 משם רועה אבן ישראל • ובגין דכל תקוני שכינתא אינון נוקבן, אסתלק
 יוסף מתמן, ואתמני תחותיה אפרים, ואיהו נוקבא לחקונהא • ובגין
 דאיהו הכי, אתמני לסטר מערב אתר דנוקבא שרייא • וההוא רשימו
 דאיהו דכורא אסתלק מתקונהא, בגין דאיהו עלמא דנוקבא ולא
 עלמא דדכורא, וכל תקונהא בעיין נוקבי, ובגין כך יוסף דאיהו צדיק,
 אסתלק מתקונהא ואתמני אפרים תחותיה • ועל דא כלרוו תריסר
 שבטין תקוני שכינתא אינון, וכלהו בעיין בגוונא דלעילא, בר דרגא
 דצדיק דאיהו עביד כל שייפין דכר. ולא בעי לאבחשא לה (כ"א ליה)

נפתלי

(ה) פי' כינע סוף נוקבא אכל כפי' שלם שם סוימא מתלכשים כ"א עד דכתיב לסיומא שמו' יסודו ואז כעסם סכל דכר שכלל סוף' אסד
 ססוס וכמ"ל דף ה' כ' מלכא עילאה כדכור שמו' יסוד ועיר אסקיים וע' מק"א פי' כל המאמר :

נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר • היינו דכתיב (ס"ד ד) ומדברך
 נאווה, בגין דקול (ה) מדבר ליה לדבור, ולית קול בלא דבור, וההוא
 קול אשתלח מאתר עמיקא דלעילא, ושליח מקמיה לאנהגא לדבור,
 דהא לית קול בלא דבור ולא דבור בלא קול, ודא כלל דצריך לפרט
 ופרט דצריך לכלל, ודא קול נפקא מדרום ומדבר למערב, ירית לתרין
 סטרין ודא הוא דכתיב (רכ"ט ל"ג) ולנפתלי אמר וגומר • ים ודרום
 ירשה, לעילא דכר לתתא נוקבא, בגין כך נפתלי אילה שלוחה נוקבא
 לתתא. כגוונא דא דכר לעילא דכתיב הנותן אמרי שפר, הנותן כתיב
 ולא הנותנת • תא חזי מחשבה ראשיתא דכלא, ובגין דאיהי מחשבה
 איהי לגו, סתימא ולא אתיידע • כד אתפשט האי מחשבה יתיר, אתיידע
 לאתר דרוחא שרייא, וכד מטי ליהוא אתר אקרי בינה, והא לאו
 סתים כדקדמיתא, ואף על גב דאיהו סתים, האי רוחא אתפשט ואפיק
 קלא כליל מאשא ומיא ורוחא, דאינון צפון ודרום ומזרח • והאי קלא
 כללא דכל שאר חילין, וקלא דא מדבר לדבור, ודא יהיב מלה בתקוּנא.
 בגין דקול אשתלח מאתר דרוחא, ואתי לדברא מלה (ט) לאפקא מלין
 תריצין, וכד תסתכל בדרגין, הוא מחשבה, הוא בינה, הוא קול, הוא
 דבור, וכלא חד. והיא היא מחשבה ראשיתא דכלא, ולה הוי פירוד,
 אלא כלא חד וקשורא חד, דאיהי מחשבה ממש אתקשר באין ולה
 אתפרש לעלמין ודא הוא (וכריס י"ד) " אחד ושמו אחד ועל דא הנותן
 אמרי שפר כתיב דא גופא, סיומא דגופא דא דכתיב בן פורת יוסף
 בן פורת עלי עין, אמאי תרי זמני, אלא בן פורת לעילא בן פורת לתתא •
 ואמאי לאו איהו בן פורת לתתא בתקוני מטרוניתא, בגין דבנות צעדה
 למהוי עלי שור, דבעין בנות לתקונהא ולא כנים • כמה דאת אמר
 רבות בנות עשו חיל וגומר רבות בנות עשו חיל • אלין תריסר שבטין.
 תא חזי מלכותא קדישא, לא קביל מלכותא קדישא שלימתא עד דאתחבר
 באבהן, וכד אתחבר באבהן, אתבני בכניינא שלימו מעלמא עלאה דאיהו
 (דרמ"ו א') עלמא דדכורא, ועלמא עלאה אקרי ז' שנין בגין דכלהו שבע שנין
 ביה, וסימניה (מלכ"ט א') ויבנהו שבע שנים, דא עלמא עלאה ולא כתיב

בשבע

(f) חריטוס מנסיב מרכ • ו'א סג' קול מנסיב למ' סג' דכור וס'א קריא מערכ • כ'ב וגס כקרא מלס • וקול סג'א ו'א מאסינת כרי
 למול'א ממנס דכריס לריקוס וי'א'יס • ס'ס'כ • (ג) למול'א דכריס שמיס מול'א סג'א'ין •

בִּשְׁבַע שָׁנִים כָּמָה דָּאת אָמַר (סמית ל"ב) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יי אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְלֹא כָּתִיב בִּשְׁשֶׁת, וְכָתִיב (כראשית כ') אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת
 הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאם, בְּאִבְרָהֶם, וּבְאִבְרָהֶם ז' (ב) יָמִים אֶקְרִי, וּבִיהֵ
 אֶתְבְּנֵי עֵלְמָא עֵלְאָה בְּגוֹנָא וְיִבְנֵהוּ שְׁבַע שָׁנִים וְאֵלֶּיךָ אֶקְרוּן עֵלְמָא דְדְכּוֹרָא
 (כִּי אֶתְבְּנֵי עֵלְמָא לְתַתָּא) ° לְתַתָּא אֵית שְׁבַע שָׁנִין רוּז דְעֵלְמָא תַתָּא
 וְרוּז דָּא דְכָתִיב (מלכים ב' ח') שְׁבַעַת יָמִים וּשְׁבַעַת יָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם
 דְכִין דְאָמַר שְׁבַעַת יָמִים וּשְׁבַעַת יָמִים לֹא יִדְעָא דְאַרְבַּעַה עָשָׂר אֵינוֹן,
 אֵלֹא לְאַחֲזָאָה עֵלְמָא עֵלְאָה וְעֵלְמָא תַתָּא, וְאֵינוֹן שְׁבַעַה יָמִים וּשְׁבַעַה
 יָמִים, אֵלֶּיךָ דְכּוֹרִין וְאֵלֶּיךָ נֹקְבִין ° אֵלֶּיךָ נֹקְבִי הָאֵי עֵלְמָא עֵלִיִּיהוּ דְכָתִיב
 (מסנ' ל"ב) רְבוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל, אֵלֶּיךָ תְּרִיסַר שְׁבַטִין, דְאֵינוֹן עָשׂוּ חֵיל
 כְּדְכָתִיב כָּל הַפְּקוּדִים לְמַחְנֵה יְהוּדָה וְגוֹמַר ° וְכֵן כָּלְהוּ ° וְאֵי תִימָא
 רְבוֹת, וְהָא תְּרִיסַר אֵינוֹן וְלֹא יִתִּיר, בַּר הַהוּא חֵיל דְעַבְדוּ, מְאִי רְבוֹת,
 אֵלֹא כָּמָה דְכָתִיב זַעֲקַת סְדוּם וְעַמּוּדָה כִּי רַבָּה, כְּמוֹ גְדֻלָּה ° וְכֵן רְבוֹת,
 גְּדוּלוֹת-עֵלְאִין וְרַבְרְבִין עַל כֵּלָּא ° וְאֵלֶּיךָ אֶקְרוּן חֵיוֹת גְּדוּלוֹת, עָשׂוּ חֵיל,
 הַהוּא חֵיל דְעַבְדוּ דְסַמִּיכִין עֵלִיִּיהוּ אֶקְרוּן חֵיוֹת קַטְנוֹת, עִם גְּדוּלוֹת
 לְאַתְחַבְּרָא כְּחֵדָּא לְאַתְתַּקְנָא בְּהוּא מְטוֹרֵנִיתָא, לְמַחְדֵּי בְּהוּ עֵלְאִין
 וְתַתָּאִין כָּמָה דָּאת אָמַר (סמית ק"ד) לֵוִיתִן זֶה יִצְרָת לְשַׁחֵק בּוֹ, בְּגִינֵי כִךְ
 רְבוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל (ס"ב) וְאֵת עֵלִירַת עַל כָּלְנָה כָּמָה דָּאת אָמַר
 (מלכים ב' ו') עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בְּקֶר שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צְפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה וְגוֹמַר °
 וְכָתִיב וְהִים עֲלֵיהֶם מִלְמַעְלָה, הֵיִינוּ וְאֵת עֵלִית עַל כָּלְנָה) וְעַל דָּא
 בְּנוֹת צְעָדָה עֲלֵי שׁוּר ° בְּנוֹת צְעָדָה, צְעָדוֹת מְכַעֵי לִיהֵ ° אֵלֹא הַהוּא
 עֵין דְכָתִיב לְעֵלְא, וּמֵאֵן אִיהוּ, עֵין מְשַׁפֵּט, וְאִיהוּ קָאִים עֲלֵי עֵין, וְאִוְרָתוֹ
 עֵין צְעָדָה וּפְסַעַת לְמִיטַל בְּנוֹת לְתַקְוָנָהָ, וְהֵיִינוּ בְּנוֹת צְעָדָה וְלֹא
 בְּנִים, בְּנוֹת צְעָדָה אֶסְתַּלְקַת לְתַקְוָנָהָ וְלֹא בְּנִים ° וְיִמְרֹוּהוּ וְרַבּוֹ °
 בְּאַסְתַּכְּלוֹתָא דְרַחֲמֵי לְגַבִּיָּה כְּדְכָתִיב (ס"ו) הִסְבִּי עֵינֶיךָ מִנְּגַדֵּי שָׁהִם
 הִרְהִיבוּנִי ° וְעַל דָּא וְיִשְׁטַמּוּהוּ בְּעֲלֵי חַצִּים :

וְתִשָּׁב בְּאֵיתֵן קִשְׁתּוֹ, דָּא קִשְׁתּוֹ, מֵאֵן (כ) קִשְׁתּוֹ, דָּא כַּת זּוּגוֹ ° בְּאִירְזֵן
 תּוֹקְפָא אֶלְבִּישַׁת עֲלוּי, דְלֹא אַחֲלֶשֶׁת חֵילָא, דְהָא יִדְעַת דְיוֹסֵף
 לֹא יִסְטִי בְּהַהוּא דְרַגָּא ° דָּאת קִיָּמָא דִּילִיה לִימִינָא וְלִשְׁמָאלָא ° וְיַפּוּז

מאי

(ב) ל' סט"ו סוד סקראת יומם דכליל כולסו יומי רמ"ז כ"י : (כ) ס"ו מ' ואינו ככעלמא דסוס יסוד ודייק מדיקאמר ותשג ולא יושג ו'ח :

מאי ויפוז • אלא כדכתיב (חטלים י"ט) הנחמדים מזהב ומפז רב • וכתיב
 (ליוב כ"ח) ותמורתה כלי פז • אתייקרו דרועוי במרגליתא עלאה • מירי
 אביר יעקב, מאינון תרין סטרין דאתקיף בהו יעקב • משם רועה אבן
 ישראל, מתמן אתון ההוא אבן יקרה כדקאמרן • תו מאינון תריסר
 סטרין אתון ההוא אבן יקרה דאינון צפון ודרום, והיא אתייהיבת בינייהו
 ואתברכא מנייהו, ואתזנא מנהון על (דרגא) ירא דצדיק • תא חזי ליוסף
 אתוסף ליה ברכה אחרא כמה דאת אמר מאל אביך ויעורך וגומר •
 האי קרא קשייא, מאל אביך • אל אביך יעורך מבעי ליה, מאי מאל אביך
 ולבתר יעורך • ואת שרי יואל שרי מבעי ליה כמה דכתיב (בראשית מ"ג) ואל
 שרי יתן לכם רחמים לפני האיש • ויברכך, יברכך מבעי ליה • אלא
 אחסין ליה לעילא ותתא, אחסין ליה לעילא מאל אביך, דאיהו
 אחסנא עלאה, אתר דאקרי שמים • ויעורך, בגין דלא יחלף האי אתר
 לאתר אחרא, וסיועא דיליה ליהו מאתר דא ולא מאחרא • ואת שרי
 מהו ואת שרי, אלא איהו דרגא אחרא תתאה, דהא תנינן בכל אתר
 את " דא שכינתא, כמו וארא את " • את לרבות, ואת לאכללא יום
 כלילה ולילה ביום, כדכתיב ואת שרי, דהא מתמן נפקין כדכאן לכרכא
 עלמין • תו אמאי לא קאמר ואל שרי, דהא הכי נמי משמע כדקאמרין
 דכתיב ואל שרי יתן לכם רחמים, כלא אתר חד הוא • אמאי שבק
 ל' וכתב ת' • אלא רזא איהו, דכד אינון שבילין נפקין מעילא כללא
 (דרמ' ע"ב) דאורייתא, אחסין שמים, כמה דאת אמר את השמים, כללא
 דשנים ועשרים אתון • ומהכא נפקי לתורה שבעל פה דאקרי ארץ
 כדקאמרין ואת הארץ, כללא דשנים ועשרים אתון • ושמים כליל
 כלא כחדא, וכדין מתעטרא סיהרא ככלא ויתכא באשלמותא, וכרכאן
 נגדין כדין מתמן, ועל דא ואת שרי ויברכך בגין דיהא ליה קיום תדיר
 ויתיר, דהא בכל אתר דאית ביה וא"ו, תוספת אית ליה וקיומא, עד
 כאן כלל ולבתר עביד פרט דכתיב ברכות שמים וגומר :

ברכות אביך גברו על ברכות הורי, ברכות אביך גברו ודאי, דהי
 יעקב אחסין שבחא דכלא יתיר מאבהן, דהי הוא שלים
 דהי ככלא • וכלא יהב ליה ליוסף מאי טעמא, בגין דהכי אתחזי דהא
 צדיק כלא נטיל ואחסין כלא כחדא, וכל כרכאן ביה שריין • הוי

אָרִיִּק בְּרַפָּאן מְרִישָׁא לְעֵילָא, וְכַל שִׁיפֵי גּוּפָא כְּלֵהוּ אֶתְתַּקְנָן לְאַרְקָא
 בֵּיהּ בְּרַפָּאן, וּכְדִין אֶתְעֵבִיד נְהַר דְּנַפִּיק מֵעֵדָן • מַאי מֵעֵדָן, אֲלֵא כְּכַל
 שְׁעָתָא דְכָל שִׁיפִין יִתְבִּין בְּקִשְׁוֵרָא חֲדָא, וְאִינוּן בְּעֵדוּנָא דְתִיאֹבְתָא
 מְרִישָׁא לְעֵילָא וְלִתְתָא, וְכְלֵהוּ מֵעֵדוּנָא וְתִיאֹבְתָא דִּילְהוּן מְרִיקִין בֵּיהּ,
 וְאֶתְעֵבִיד נְהַר דְּנַגִּיד וְנַפִּיק מֵעֵדָן וְדָאי • תּוּ מֵעֵדָן, מִהַכְּמָה עֲלָאָה נַגִּיד
 כֹּלָא לְאַתְמַשְׁכָּא וְעֵבִיד נְהַרָא, וְאַתְמַשְׁכָּא עַד דְּמַטִּי לְהָאִי דְרַגָּא, וּכְדִין
 כֹּלָא כְּבְרַפָּאן וְכֹלָא חֲדָ • עַד תְּאוֹת גְּבֻעוֹת עוֹלָם, תִּיאֹבְתָא דִּאִינוּן
 גְּבֻעוֹת עוֹלָם, וּמַאי נִינְהוּ, תְּרִי (6) נּוֹקְבֵי חֲדָ לְעֵילָא וְחֲדָ לְתַתָּא, דְכָל
 חֲדָ אֶקְרִי עוֹלָם, וְתִיאֹבְתָא דְכָל שִׁיפֵי גּוּפָא כְּאִינוּן תְּרִין אִמְרִין •
 תִּיאֹבְתָא לִינְקָא מַאימָא עֲלָאָה, תִּיאֹבְתָא לְאַתְקִשְׂרָא כְּאִמָּא תְתָאָה •
 וְתִיאֹבְתָא דְכֹלָא חֲדָ, בְּגִין כִּךְ כְּלֵהוּ כְּדָקָא חֲזִי. תְּהִינָה לְרֵאשׁ יוֹסֵף
 וְגוֹמֵר • לְאַתְבְּרָכָא הֵהוּא דְרַגָּא דְצַדִּיק וְלִנְטֵלָא כֹּלָהּ כְּדָקָא חֲזִי •
 זְכַאִין אִינוּן דְּאֶקְרוּן צַדִּיקִים, דְּהָא צַדִּיק לֹא אֶקְרִי אֲלֵא מֵאֵן דְּנִטִּיר הָאִי
 דְרַגָּא דְהָאִי אֶת קִימָא קְדִישָׁא, זְכַאִין אִינוּן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֶתִי •
 נִפְקוּ מִן מֵעֵרְתָא אִמֵּר רַבִּי שְׁמַעוֹן כֹּל חֲדָ וְחֲדָ לִימָה מְלַרְהּ וְנִיחָךְ
 בְּאַרְחָא • פִּתַּח רַבִּי אֶלְעִזָּר קָרָא אֲבַתְרִיהּ :

בְּנִימִין זֹאב יִטְרַף וְגוֹמֵר • בְּנִימִין זֹאב יִטְרַף • זֹאב אִמָּאי • אֲלֵא בְּגִין
 דְּהָבֵי אֲתֵרְשִׁים בְּכוֹרְסִיָּא, דְּהָא כָּל חֲזִינוּן רַבְרַבִּין וְעֵירִין רְשִׁימִין
 תָּמָן כְּמָה דְכְּתִיב חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדוֹלוֹת • וְכוֹרְסִיָּא דְעַבְדֵּי שְׁלֵמָה,
 הָבֵי אֲתֵרְשִׁים כְּגוֹנָא דְלְעֵילָא • תּוּ זֹאב יִטְרַף, דְּהָא מִזְבַּח בְּחֹלְקִיהּ
 הוּוֹה, וּמִזְבַּח אִיהוּ זֹאב. דָּאי תִימָא בְּנִימִין אִיהוּ זֹאב לֹאוּ הָבֵי, אֲלֵא מִזְבַּח
 דְּהוּוֹה בְּחֹלְקִיהּ הוּוֹה זֹאב, דְּהוּוֹה אֲכִיל בְּשָׂרָא כֹּל יוֹמָא, וּבְנִימִין הוּוֹה זֶן
 לִיהּ, בְּגִין דְּהָא בְּחֹלְקִיהּ הוּוֹה, כְּכִיכּוֹל אִיהוּ מִפְּרַגְסֵי וְזֶן לְהָאִי זֹאב • תּוּ
 זֹאב יִטְרַף • זֹאב יֶזֶן • וּמֵאֵן אִיהוּ, אֵלִין מֵאִרִי דְבָבּוּ דִּאִינוּן קִימֵי לְעֵילָא
 לְקִטְרָגָא, וְכְלֵהוּ מִתְּהַגּוּ וּמִתְתַּקְנָן מִקְרַבְנָא, וּמִתְעַרֵּי אֶתְעֵרוּתָא לְעֵילָא •
 בְּבִקְרָא יֹאכֵל עַד וְלַעֲרֹב יִחַלֵּק שְׁלֵל • מַאי בְּבִקְרָא יֹאכֵל עַד • אֲלֵא
 בְּצִפְרָא, דְּאֲבָרְהִם אֶתְעַרְבֵי בְּעֵלְמָא, וְשְׁעָתָא דְרַעוּא אֲשַׁתְּכַח, קְרַבְנָא
 עֵבִיד אֶתְעֵרוּתָא וְנִיחָא וְסִלְקָא עַד עֵיד • הֵהוּא אֶתֵר דְכְּתִיב (דְּכִיּוֹס ל')
 וְשַׁבְתָּ עַד יִי אֱלֹהֶיךָ • תּוּ בְּבִקְרָא, מַאי בְּבִקְרָא, דָּהּ אֲבָרְהִם כְּדָקָא מְרִין

דכתיב

(ת) כינס ומלכות כל יח' וכן הוה פ' ואלף רכ"ב גבעות ויכל ושמיעו מא'ן :

דכתיב (כרמסית כ"ב) וישבם אברהם בבקר, בזמנא דרענא אשתכת
 בהיא שעתא לא הוה אכיל קרבנא אחרא ומאן הוה אכיל, ההוא
 אתר דאקרי ע"ד, ואיהו כורסייא עלאה דאיהו עדי עד בדכתיב עדי
 עד וגומר. וזמן אכילה בצפרא דע"ד הוא, והאי עד (הכי נמי) לעילא
 (הכי אהקרי) דכתיב (ישע"ס כ"ו) בטחו ב"י עדי עד. ובבקר, היינו קרבן ל"י
 ודאי • יאכל עד ולא אחרא. תננא סליק ואתערותא דרחימו קשיר ואתער
 לעילא, וקיימא דא לקבל דא (דרמ"ח ע"ב) ונורא (כ"ח ושרגא) דליק ואנהיר
 בהאי אתערותא דלתתא וכהנא אתער וליואי משבחן ואחזיין חידו, וכדין
 חמרא אתנסך לאתקשרא במיא, וחמרא נהיר ואחזי חידו, בניני כך
 חמרא טב לתתא, לאחזאה חידו לחמרא אחרא דלעילא, וכלא אתער
 לאתקשרא שמאלא בימינא, ולחם דאיהו (ויקרא רמ"ז ב') סלת, מלכותא
 דאתער אתערותא, נקטין לה שמאלא וימינא, ומקשרי לה בגופא,
 וכדין נגיד משהא עלאה ולקטא ליה על ידא דצדיק • ועל דא בעי
 למעבד אתערותא דסלת במשהא, ואתקשר כלא כחדא, וכדין עדונא
 ונייחא דיחודא חר, ולקטין עדונא ונייחא דיחודא כל אינון כתרין,
 ואתקשר דא ברא, ואתנהיר סיהרא ואתקשרא בשמשא ויתיב כלא
 בעדונא, וכדין קרבן ל"י ולא לאחרא, ועל דא בבקר יאכל עד ולא
 לאחרא • יאכל עד ויתערן ויתקשר בקשוריה כקדמיתא • אימתי
 בבקר, דבעי לאתברכא שמא קדישא כקדמיתא, ולבתר יתברכון
 אחרנין • ועל דא אסיר ליה לבר גש לברכא לחכריה בצפרא, עד
 דיברך לקדשא בריך הוא, דאיהו בעי לאתברכא ברישא, והיינו
 בבקר יאכל עד, ולבתר יתברכון אחרנין. ולערב יחלק שלל, דהא
 קרבנא דהוה ברמשא כלא אתקרב לקדשא בריך הוא, ואתערותא
 סלקא תמן • ובגין דהא הוא אתברך, הוה מקשר קשרין לכל שאר
 חילין עלאין, ופליג לון ברבאן לכל חר וחר כדקא חזי ויאות ליה
 ומתבסמן עלמין ואתברכאן עלאין ותתאין והיינו דא דכתיב (סוף ס') אכלתי
 יערי עם רבשי וגומר כקדמיתא • לבתר דפליג לכלהו, אמר אכלו
 רעים שתו ושכרו דודים • אריק ברבאן לכלהו ופליג לון לכל חר
 וחר כדקא חזי ליה ועל דא ולערב יחלק שלל, דהא שמא קדישא יתברך
 כקדמיתא, והשתא פליג ברבאן לכלהו עלמין, דלא תימא דקרבנא

מתקריב לזון ולא לשום חילא אחרא, אלא כלא מתקרב לקרשא בריך
הוא, והוא אריק ברבאן ופליג ברבאן לבלהו עלמין ובגין כך קרבן ליי
ולא לאחרא. אמר רבי שמעון ברי שפיר קא אמרת. תו אתערותא
אחרא דקרנא בלא בגין לאמשכא ברבאן ולא אתערא ברבאן דיתברכון
בלהו עלמין, בקדמיתא קרבן ליי ולא לאחרא, השתא תקריבו את
קרנכם דיתקשרון בלהו עלמין כחדא ויתחברון ויתברכון עלאי ותתאי.
פתח רבי אבא ואמר קרא אבתריה :

כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וגומר כל אלה שבטי ישראל.
אלה שבטי ישראל מבעי ליה, מאי כל (א) אלה, אלא לאחברא
(ס"ח למחתם) לזון באתר דכל ברבאן מריקין תמן, שנים עשר, שנים
עשר ודאי, קשרין דתקוני מטרוניתא, ואיהי אתחברת בהדייהו הדא
הוא דכתיב שנים עשר וזאת, (ב) אשר דבר להם אביהם ויברך
אותם, דהא באתר דא דבור שרייא. תו אשר דבר, הכא קשרא חד
לאחברא מתתא לעילא ומעילא לתתא. מתתא באלין תריסר
שבטין. וזאת אתחברת בהדייהו. אשר דבר, דהא חבורא דבר
ונוקבא, קשרא לתרין סטרין, מלתתא ומלעילא, לסוף קשר לזון באתר
דלעילא דבר ונוקבא כחדא, הדא הוא דכתיב איש אשר כבדו
וגומר. מאי כבדו, אלא כבדו בת זוגו. איש אשר כבדו
תרוייהו כחדא. פתח ואמר (ספלים קל"ד) יברכה יי מציון וראה בטוב
ירושלם וגומר. יברכה יי מציון, דמיניה נפקין ברבאן לאשקאה לגנתא
והוא כליל כל ברבאן ויהיב לה, ולכתר וראה בטוב ירושלם.
לאחזאה דכל ברבאן אתיין מדבר ונוקבא, כגוונא דא (כמדבר ו) יברכה
יי וישמרך. יברכה יי מדבורא, וישמרך מנוקבא. יברכה יי מזכור.
וישמרך משמור. וכלא חד מלה, בגין דמתרוייהו נפקין ברבאן לעלמין
ועל דא איש (ירמ"ח ע"ב) אשר כבדו בך אותם. רבי יהודה פתח

קרא ואמר :

ויכל יעקב לצוות את בניו וגומר. ויכל יעקב לצוות את בניו. לצוות,
לברך מבעי ליה. אלא (ג) דפקיד לזון לגבי שבינתא לאתקשרא

בחדא

(א) כ"ל אל"ם כנ"י אל"ס: (ב) עיין כ"ח מה ספי' בכל טלפון ויש לפרש כסגנון אחר עפי' דרך רכיבו ספרי' ז"ל וד"ק סיטוב: מאיין:
(ג) אשכנזי ארמונו שכינס נקיבת אחי כי מ' סוף אחי כסוד אחים ובגמ' רכויים כמ"ג ספרי' ז"ל ופי' לצוות מל' כוון ובס' ל' פונקט' ח"ט
דפקיד וכו' לאתקשרא: מאיין:

בהדה, תו דפקיד לון על עסקי מערתא דהיא קריבא לנן עדן, דתמן הוא
 אדם הראשון קבור. תא חזי ההוא אתר אקרי קרית ארבע, מאי
 טעמא, בגין דתמן אתקברו ארבע זוגות. אדם וחווה. אברהם
 ושרה. יצחק ורבקה. יעקב וראה. הא קושיא הבא, דתנינן אבהן
 אינון רתיבא קדישא, ורתיבא לאו פחות מארבע ותנינן קדישא בריד
 הוא אחבר למלכא דוד בהדייהו ואתעבדו רתיבא שלימתא. הדא
 הוא דכתיב (תהלים ק"ח) אבן מאסו הבונים וגומר דדוד מלכא אתחבר
 למהוי רתיבא שלימתא בהדייהו. אי הכי דוד בעיא לאתקברא בגו
 אבהן, ויהוי קרית ארבע בהדיה. מאי טעמא לא אתקבר בהדייהו.
 אלא דוד מלכא אתר מתתקן הוה ליה בדקא יאות, ומאן הוא, ציון,
 לאתחברא ליה כחדא, ואדם דאתקבר בגו אבהן, הא אינון אתקברו
 בהדיה בגין דאיהו מלך קדמאה הוה, ואתעבר מניה מלכו ואתייב
 לדוד מלכא, ומיומוי דאדם אתקיים דוד מלכא, דאדם אלף שנין
 אתגזר עלוי, ואתעברו מניה שבעין שנין יומי דדוד מלכא, והוא יהיב
 לון, ואבהן היך יקומון עד דייתי דוד מלכא, אלא זכה לאתריה בדקא
 חזי ליה, בגין כך לא אתקבר לגבי אבהן. תו אבהן באתר דדכורא
 שריין, ודוד באתר דנוקבא, ואבהן נוקבן אתקברו בהדייהו, ודוד
 אתקבר ואתחבר באתר דדכורא, מלה כדקא חזי ליה. ויאסוף רגליו
 אל המטה. בגין דהא איהו באתר דחיי יתיב, כד בעא לאסתלקא
 מעלמא, נחית רגליו לגבי מטה ואתכניש ואסתלק מעלמא הדא הוא
 דכתיב ויגע ויאסף אל עמיו. פתח ואמר (שם ס"ד) נכספה וגם כלתה
 נפשי לחצרותי. מלה דא הא אוקמוה חבריאי. אבל תא חזי אית
 מדורין תתאין ואית מדורין עלאין, בעלאין לאו (מדורין) שרייאו תמן.
 ומאן אינון, אינון בתי גוואי. ובתי בראי אינון אקרין חצרותי, בגין
 דאינון קיימי ברחימו ותיאובתא לגבי נוקבא. תא חזי כד נשמתא סלקא
 אתער כלא לגבי נוקבא, דהא איהי אתאחדת בתיאובתא שלימתא
 ואתקשרא ביה. יעקב לא מית, בגין כך לא אתמר ביה מותא אלא
 (6) ויגע ויאסף אל עמיו. חמי מה כתיב ויאסוף רגליו אל המטה,

דאתכניש

(6) וכת' ש' מסר' ס' אלש'ך דחיות רב שמוסף בו כשנ' יש' מה ונסתלק לכך כאלמד מיתם כס' יש' אכל חיות מעט סתים לו כשנקהל יעקב
 לא נסתלק ונשאר דכוכ כנישו לעולם ולכך לא נאלמד מיתם כס' יעקב אלא ויגע. ס' כ' וע"כ :

דאתכניש שמשא לגבי סיהרא, שמשא לא מית אלא אתכניש מעלמא
 ואיל לגבי סיהרא • תא חזי בשעתא דאתכניש יעקב, אתנהיר סיהרא
 ותיאובתא דשמשא עלאה אתער לגבה, בגין דשמשא בד סליק
 אתער שמשא אחרא, ואתדבק דא בדא ואתנהיר סיהרא • אמר רבי
 שמעון שפיר קא אמרת, אבל הא אתמר דעילאה עלמא דדכורא,
 אתקשר בתתאה דאיהו עלמא דנוקבא, ותתאה אתקשר בעלאה
 וכלא דא כגוונא דא, והא אתמר תרין עלמין נינהו כדכתיב (ד"ס"ו י"ו) מן
 העולם (ק"ג כ) ועד העולם, ואף על גב דתרין נוקבי נינהו, חד מתתקן
 בדכורא וחד בנוקבא • דא שבע (ס"ב שבת) ודא בת שבע • דא אם
 ודא אם • דא אקרי אם הבנים • ודא אקרי אם שלמה, כדכתיב
 (ס"ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגומר. במלך שלמה,
 במלך דכל שלמא דיליה, דא אם שלמה כדכתיב (מלכים א' ה) בת שבע
 אם שלמה • וכתיב (ס"ה) ותרכ חכמת שלמה • חכמת שלמה דא אם
 שלמה • כתיב (מסלי ל"ב) דברי המואל מלך משא אשר יסרתו אמו •
 דברי המואל מלך, האי קרא לא אתיידע מהו סתימא דיליה, אלא
 דברי המואל מלך, דברים דאתמר בגין אל (רמ"ט ע"ב) דאיהו מלך,
 ומאן איהו, דא (ספלים ו') ואל זועם בכל יום • ואל שדי כמה דאתמר
 המואל, כמה דאת אמר למו פי, המואל מלך דאיהו בת שבע • משא
 אשר יסרתו אמו • כד אתגלי עלוי כגבעון בחלמא דליליא תא חזי
 יעקב אתכניש לגבי סיהרא, ועביד ביה (ב) פרין לעלמא • ולית לך
 דרא בעלמא דלא אית ביה (ב) איבא דיעקב, בגין דהא איהו אתער
 אתערותא לעילא, בגין דכתיב ויאסוף רגליו אל המטה • דאיהו
 מטתיה דיעקב ודאי • זבאה חולקיה דיעקב דהא אשתלים לעילא
 ותתא דכתיב (ירמיה מ"ו) אתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי כי אתך
 אני • כי אתי אתה לא אתמר, אלא כי אתך אני והא אתמר • רבי
 יצחק פתח ואמר :

ויבאו עד גרן האטד וגומר. וכתיב וירא יושב הארץ הבנעני את
 האבל בגרן האטד וגומר. הני קראי אית לאסתכלא בהו •

מאי

(א) כי נפשות : (ב) טייבו סיד דספחים כמו כפרת צדוקת דף קל"ו וסגין אמליתו סיחוד שבעש"פ יי יעקב כעת טייבו אבו
 אובלים ככל דרא ודא ח"ט כנין דא חזי איתו איתו וכו' •

מאי איכפת לן דאינון ארתו עד גרן האטר, ומאי טעמא אתכנת
 אבלותא דא למצרים, דהא אבל ישראל מכעי ליה, מאי טעמא למצרים.
 אלא הכי אמרו, כל ההוא זמנא דהוה יעקב במצרים אתכרך ארעא
 בגיניה, ונילוס הוה נפיק ואשקי ארעא. ועוד דפסק בפניא בגיניה
 דיעקב. ועל דא מצראי עבדו אבלותא ואתכני עליהו. פתח ואמר
 (תהליס ק"ו) מי ימלל גבורות יי ישמיע כל תהלתו. האי קרא אוקמוה.
 אבל מהו ימלל, ידבר מכעי ליה. ואי תימא דארחיה דקרי הכי
 הוא, דהא קראי אינון הכי לא. דכלהו לאחזאה מלה קא אתיין. אוקף
 הבא לאחזאה מלה קא אתיין. מי ימלל (גבורות יי) בדכתיב (דכריס כ"ג)
 וקטפת מלילות. גבורות יי, בגין דסגיין אינון, דהא כל גזרא דדינא
 מתמן קא אתיין, ועל דא מאן איהו דיסלק ויעבר גזרה חדא, מאינון
 גבוראן דעביד קדשא כריך הוא. תו מי ימלל, וידבר, כלא חד. ידבר
 דהא כמה וכמה גבוראן אינון דלית לון חושבנא, כמה מארי דדינן
 כמה מארי תריסין כמה גרדיני נמוסין, ומלולא לא יכיל למללא לון
 וכמה ידען, כלהו באגדה דאית בה רזא דחכמתא, דהא במלולא
 ובאמירה לא יכיל למללא לון ולמנדע לון, אבל באגדה ידען כמה דכתיב
 (תהליס קמ"ט) דור לדור ישבח מעשיך וגבורותיך יגידו, ברזא דא ידען
 אכל גבורתך דהיא גבורה תתאה ידברו דכתיב וגבורתך ידברו ישמיע
 כל תהלתו, דסגיין אינון (כ"ט דרגין) דינן דאשתמודען ומתחברן
 בתהלה, וכמה חילין וכמה משריין דמתחברן בה בדכתיב (איוב כ"ה)
 היש מספר לגרודיו. ועל דא מאן יכיל לאשתמע כל תהלתו. תא
 חזי מצראי כלהו חכימין הו, ומספרא דגבורה קא נפקי כמה חילין וכמה
 משריין, וכמה דרגין על דרגין, עד דמטו לגבי דרגין תמאין. ומצראי
 הו חרשין וחכימין בהו, וידען סתימין דעלמא ואסתכלו. הא דכזמנא
 דיעקב קיים בעלמא, לא אית עמא דשלטא על בנוי, וידעו דהא
 ישתעבדו בהו כישראל זמנין סגיין. פיון דמית יעקב חדו, דאסתכלו
 מה יהא בסופא, עד דמטו לגורן האטר, דאיהו גזרה דדינא שליטא.
 אטר, בגימטריא יד כמה דאת אמר (שמות י"ד) וירא ישראל את היד
 הגדולה וגומר. פיון דמטו לאתר דא, חמו גבוראן דנפקי מהאי אטר.
 אמאי אקרי אטר, אלא מה אטר נפקי כובין להאי סטרא ולהאי סטרא,

הבי נמי י"ד, נפקי מניה אצבעאן להאי סטרא ולהאי סטרא, וכל
 אצבעא ואצבעא סליק בכמה גבוראן, בכמה דינין ובכמה גמוסין.
 כדין ויספרו שם מספר גדול וכבוד מאה על כן קרא שמה אבל
 מצרים • ודאי אבל כבוד זה למצרים ולא לאחרא • (ה) רבי שמעון
 פריש פרשתא נפקו מגו מערתא, אמר חמינא דיומא דין ינפול ביתא
 במתא, (ו) ויעדרון תרי בי רומאי מקטרגין • אי אנא במתא לא ינפול
 ביתא, אהדרו לגו מערתא ויתבו • פתח רבי שמעון ואמר (סעיף יו"ד)
 צהלי קולך בת גלים וגומר. (רמ"ט ע"ב) צהלי קולך, האי קרא לכנסת
 ישראל אתמר, בגין דאיהי משבחת ליה לקדשא בריך הוא בקלא
 משבחה, ועל דא צהלי קולך מהכא אוליפנא כל מאן דבעי לשבחה
 לקדשא בריך הוא בקלא, בעיא ליה קלא נעימותא דיערב לאחרנין
 דשמעין ליה, ואי לאו, לא יקום לארמא קלא • תא חזי לואי דאתין
 מסטרא דא דכתיב (כמזכר ה) ומבן חמישים שנה ישוב מצבא העבודה
 וגומר • מאי טעמא, בגין דקליה (דרגיה וא) גמך, ולא יערב לאודנין
 כשאר חברוי, כדין מעברין ליה מהאי צבא העבודה דלעילא דקי"מין
 לנגנא לגבי האי (ו) עבודה, וליקרא שמא קדישא כדקא חזי • חילין
 לעילא, חילין ומשריין לגבי תתאי לשבחה שמא קדישא, ולזמרא לון •
 ובגיני כך ישוב מצבא העבודה, ובגין דכנסת ישראל קא משבחה
 ליה לקדשא בריך הוא, אמר קרא צהלי קולך בת גלים, בת אבהן •
 תו בת גלים, עלמא דאתי אקרי גלים, בגין דכלא קיימא ביה, ואתכליל
 ביה תלי תלים, ונפקא מניה לכלא • תו בת גלים, כדכתיב גל נעול,
 וכל אינון גלים ומבועין כלהו נפקי מעלמא דאתי, וכנסת ישראל
 איהי בת גלים • תא חזי האי קרא קשיא, בקדמיתא כתיב צהלי קולך
 דהוא בגין לזמרא ולארמא קלא, ולבתר כתיב הקשיבי • אי דהבי
 אמאי צהלי קולך פיון דכתיב הקשיבי, אלא צהלי בגין לשבחה
 ולזמרא • תא חזי אי ישראל שראן לשבחה ולזמרא לקדשא בריך
 הוא, כדין כתיב הקשיבי, מאי טעמא, בגין דישראל אינון משבחין
 ומסחין

(ה) ס"ג הענין דלעיל דף רמ"ט אמר כשנכנסו כמעט ח' ר"ט ור"י ור"י יצחק ואחר שפסקו בחו' כל הנו' עד חכא כפרס ובכדלר"ט וחכרי"א
 טעם מסתערס ורואה כרו"ס יוחס מרואה וכו' לכי מערס • ז"ח : (כ) וימיתו כנפילת ביתא זני מקטרגנים מלשינים (רומיים ור"ט ביתא
 לים שימותו כי כאכיד רשעים רחל לכך חזרו למערס ולא עאלו למתא עד אח"כ • ח"ט"כ) : (ג) פ"מ • נקראת עבודה ונק' שמו' קדישא
 כמ"ט יושע דור ס' כי קיין חמ' • ר"ט"כ (שם ג"מ) סגד שח"מ • כמו שפ"י • ס' חק פסוק על כן יאמר כספר מלחמות ס' • מ"א"ן :

ומזמרן בנינה לקדשא בריך הוא, ועל דא כתיב צהלי קולך, וכתיב
 הקשיבי. לישה, בגין דאטייא מסטרא דגבורה כמה דאת אמר (מסלי ל)
 ליש גבור בבהמה, והאי לישה גבורה לתכרא חילין ותוקפין • עניה
 ענתות, בגין דאיהי אספקלרייא דלא נהרא, (עיה) עניה ודאי דלית
 לה נהורא לסיהרא מגרמה אלא מה דיהיב לה שמשא • ענתות, איהו
 חקל כפר חד, ושריין ביה כהני מספני, דאהדרן על פתחין דליוא, ולית
 מאן די שגח בהו, בגין דאינון בני ההוא כפר, (6) קלישין הוו בענייהו
 דעמא, וביתייהו ריקניין יתיר מכל עמא, בר מה דיהבין לון כמספני
 קלישין דעמא • בגין כך סיהרא לית לה נהורא מגרמה, אלא בשעתא
 דאתחבר עמה שמשא אתנהירא • תא חזי דכתיב (מלכיס 6' כ') ולא ביתר
 הכהן אמר המלך ענתות לך על שדיך פי איש מות אתה • וכי על
 דומין ליה אדונייהו איש מות אקרי • אלא בגין דהוה מאתר מספנא,
 דאידבק ביה סיהרא דאיהי עניה ענתות, ואי תימא וכי התענית בכל
 אשר התענה אבי, בגיני כך זכה דלא קטל ליה • אלא אביתר בגין
 דהוה מאתר מספנא, זכה ביה דוד עד לא סליק למלכו, כד הוה
 מכמאן ליה שאול, והוה ארחוי כמספנא. (לכתר) אביתר כגוונא דא
 ולומנא דשלט שלמה דסיהרא קיימא באשלמותא, והוה בחדוותא
 דעתירו דכלא הוה ליה, לא זכה ביה אביתר • ודאי שדה ענתות,
 רזא דמלה הוה, וירמיה דקני ליה, כלא הוה בגין לאחסנא רזא עלאה.
 תא חזי כד שלטא סיהרא, שדה תפוחים אקרי, כד איהו כמספנא, שדה
 ענתות בגין כך תושבחתא דלתתא עכיד ליה עתירו ושלימותא, כמה
 דדוד כל יומיו אשתדל למעבד שלימו לה, ולנגנא זמרי לזמרא ולשבחא
 לתתא. וכד דוד אסתליק מעלמא שביק לה בשלימו, ושלמה נטל לה
 בעותרא בשלמותא, דהא סיהרא נפקא כמספנא ועאלת לעותרא, דכהך
 עותרא שלט על כל מלכי ארעא, ועל דא (100) אין בסף לא נחשב
 בימי שלמה • אלא כלא דהב, דאתרבי דהב ובהוה זמנא כרתיב
 (101) ועפרות זהב לו, דהא עפר דלעילא הוה מסתפל ביה שמשא,
 ובאסתכלותא דשמשא ותוקפיה, עפרא עכיד ואסגי דהב • תא חזי
 מטורי דנהירו דתוקפא דשמשא חמן, עפרא (102) דארעא בניי

טורי כלהו עבדי דהב • ואלמלא חיוון בישן דרביאו תמן בני נשא לא
הוו מסכני בגין דתוקפא דשמשא (6) אסגי דרהב • בגין כך ביומוי
דשלמה אין בסף נחשב למאומה, דהא תוקפא דשמשא אסתכל
בעפרא ואסגי ליה דהב, ועוד דההוא עפרא סטרא דדינא איהו, כד
אסתכל ביה שמשא נטל תוקפא, ואתרבי דהבא. כיון דאסתכל שלמה
בה שבח ואכריז ואמר הכל היה מן העפר וגומר • ועל דא שלמה
לא אצטריך לנגנא כדוד, אלא שירתא דאיהו רחימו דעותרא, דהוא
נהירו ורחימו דכל תושבחן דעלמא כיה הוו, תושבחתא דמטרוניתא
כד יתבא בכורסייא לקבליה דמלכא קאמר • כתיב (מלכים ב' 6) ויתן
המלך את הכסף בירושלם כאכנים, בגין דכלא הוה דהב, ועפרא
אתקשר בשמאלא בסטרא דרחימו כמה דאת אמר (סו"ב 3) שמאלו
תחת לראשי, ושמשא אתרבק כהדה ולא אתעדי מינה • (3) שלמה
טעה בהאי, דהא חמא דאתקריב סיהרא בשמשא, וימינא מחבקה
ושמאלא תחות רישא, כיון דאתקריבו דא כדא, אמר הא אתקריבו
כדרא • ימינא למה הכא, דהא ימינא לאו איהו אלא בגין לקרבה,
כיון דאתקריבו דא כדא למאי אצטריך, מיד אין בסף נחשב בימי
שלמה • אמר ליה קדשא בריך הוא, אנת דחירת ימינא, חייך אנת
תצטרך לחסד בני נשא ולא תשבח • מיד סטא שמשא מלקבל
סיהרא, וסיהרא שרייא לאתחשכא, והוה שלמה מהדר על פתחין ואמר
אני קהלת, ולא הוה מאן דיעביד עמיה חסד • מאי טעמא, בגין דדחה
ימינא ולא חשיב ליה דהא הוא דכתיב (מלכים ב' 1) אין כסף לא נחשב
בימי שלמה למאומה • ועל דא כל אסגי תושבחן לגבי קדשא
ברוך הוה, אסגי שלמא לעילא, בגיני כך הקשיבי לישנה • כתיב
(איוב ד') ליש אובר מכלי טרף וגומר • ליש היינו לישנה, כדכתיב חק
חקה, אובר, כדכתיב (ישעיה כ') ובאו האוברים • מכלי טרף, בגין דאיהו
תבעה עלה למיהב כדכתיב (משלי 14) ותקם בעוד לילדה ותתן טרף
לבייתה • ובני לבאי יתפרדו, בגין דבלהו חילין כד איהו יהיבת להון
טרף, בלהו מתחברן כחד וינקין כחד • וכד איהו יתבא מכלי טרף

דגים

(6) אין זו היא הנה לקמן סוף סימן ט' עמרות והכ וכו' יתבין לים וסליק דהכא בתכל זאת סוף מעלונם עסקין ולובי חיות רשות
סמוכתי לילך ללם לא היו עניים כעולם כרש"כ : (כ) ר"ל אעפ"י שראש או שנים במור מ"מ ח"ל יומר ליהודא אש לא הים כר"ד לרובותיו
מ"מ הים מוביל לרובות הכאים כיוון חבלית : א"ס :

מאן

דגרים גלותא, ודאי בני לכיא יתפרדו, מתפרשן פלהו לכמה סטרין
 וארחין בגין לאשכחא למעבד דינא. ועל דא כומנא דקרבתא
 אתעביד, פלא מתקנן ומתקרבין כחדא כדקאמרן. השתא דקרבתא
 לא אתעביד, ודאי בני לכיא יתפרדו, וכגיני כך לית לן יום דלא אשתבח
 ביה דינא, דהא לא מתערין עלאין ותתאין בשלימו עלאה כדקאמרן.
 תא חזי השתא צלותא דבר נש אתער שלימו לעלא ותתא, וכברכתא
 דברוך לקדשא בריך הוא מתברכין עלאין ותתאין, ועל דא בצלותא
 דישראל מתברכאן עלמין. מאן דמברך ליה לקדשא בריך הוא
 יתברך, מאן דלא בריך לקדשא בריך הוא לא יתברך הדא הוא
 דכתיב (שמואל ב' כ') כי מכבדי אכבוד ובזוי יקלו. רב המנוגא סכא
 כסא דברכתא לא יהיב ליה לבר נש אחרא לברכא, (דבעי לאתנטלא)
 אלא איהו אקדים ונטיל ליה (בימינא ובשמאלא) בתרי ידוי ומברך. והא
 אמרן דבעי לנטלא ליה בימינא ובשמאלא, ואף על גב דכלא אתערו
 ביה שפיר הוא אכל כסא דברכה הכי אצטריך כוס, דכתיב
 (סנהדרין י"ו) כוס ישועות אשא, דהא כהאי כוס אתנגידו כרבאן מאינון
 ישועות דלעילא, והוא נטיל לון וכניש לון לגביה, ותמן אתנטיר (לון)
 חמרא עלאה ואתכניש בההוא כוס, ובעינן לברכא ליה בימינא ולא
 בשמאלא. וחמרא דאיהו כהאי כוס כניש דיתברכון כחדא. וכענין
 לברכא פתורא, דלא תהא ריקנייא מנהמא וחמרא כלא (חד) כחדא.
 תא חזי כנסת ישראל כוס של ברכה אקרו, וכיון דאיהי כוס של
 ברכה, בעינן בימינא ושמאלא (וכעין) לנטלא ליה, וההוא כוס אתיהיב
 בין ימינא (ד' ע"ב) ושמאלא, ובעי דאתמלייא חמרא, בגין חמרא
 דאורייתא דאיהו נפיק מעלמא דאתי. ותא חזי כוס של ברכה (הכא)
 כהאי אתגליין מלין עלאין. הכא דאנן כמערתא אימא, הכא
 אתגלייא רזא דרתיבא קדישא, כוס של ברכה בעי לקבלא ליה
 בימינא ושמאלא, דא צפון ודרום, וכוס של ברכה דיהא נטיל ברכה
 מנייהו. מאן כוס של ברכה, דא מטתו שלשלמה, דבעינן דיתיהיב
 בין צפון לדרום. ובעי לאנחא ליה בימינא, וגופא דיתתקן בהדייהו,
 וישנח ביה בההוא כוס לברכא ליה בארבע ברבאן, בגין דכתיב
 (דברים י"ח) תמיד עיני יי אלהיך בה וגומר אשתבח בכוס של ברכה

רזא דמדימנותא, צפון ודרום ומזרח ומערב, הא דתיבא קרישא כדקא חזי ליה, ופתורא כנהמה בגין דיתכרך ההוא לחם דלתתא, ויתכרך לחם עוני, ויהא לחם פנג והא אוקימנא וישתכח דכנסת ישראל מתברכא כארבע סטרי עלמא, לעילא ותתא. לעילא, כההוא נהמה של ברכה, וכוס של ברכה לאתחברא דוד מלכא כאכהן ויתכרך לתתא, דיתכרך (כ"ב) ופתורא כנהמא בגין דיתכרך מכל סטרי מעילא ומתתא, לעילא ברזא דכוס של ברכה לאתחברא דוד מלכא כאכהן ויתכרך לתתא דיתכרך לחם עוני ויהא לחם פנג והא אוקמוה, ויתכרך פתורא דבר נש לאשתכחא ביה מזונא תדיר. קמו כלהו ונשקו ידוי, אמרו בריך רחמנא דאעילנא הכא ושמענא מלין אלין, נפקו מן מערתא ואזלו, בד עאלו כמתא חמו (כ"ג) עירטא דבני נשא דמיתו דנפל ביתא עליהו, יתבו וחמו דקא ספדי לאינן דמיתו עם אינן רוסאי. פתח רבי שמעון ואמר:

ויבאו עד גרן האטר. מאן גרן האטר, אלא הכא אתרמיו שולטנותא דמצראי דתעדי. גרן האטר, דא ממנא שולטנא דמצראי דאתעדי מקמי שולטנותא דישראל, דהא חמו גורן כמה דאת אמר (מלכים א' כ"ג) מלוכשים בגדים בגרן, ועל דא ויספרו שם מספר גדול וכבר מאד וגומר. על כן קרא שמה אכל מצרים עד היום הזה, דודאי ממצרים הוה, אופה הכא לאו דידאי נינהו אלין כבין, אף על גב דמיתו ביה יודאי, ואלין יודאי אלמלא הוו יודאי לא מיתו, וכיון דמיתו קדשא בריך הוא מכפר חובייהו. אמר רבי שמעון תא חזי דיעקב אף על גב דנפקת נשמתיה במצרים, לאו ברשותא אחרא נפקא מאי טעמא, כמה דאתמר דלא הוה מיומא דאתברי עלמא, ערסא שלימתא כההוא ערסא דיעקב בשעתא דהוה סליק מעלמא, ונשמתיה מיד אתקשר באתריה והא אוקימנא. תא חזי כד הוה עאל יעקב במערתא, כל רחין דגנתא דערן אשתכח במערתא, ומערתא סלקא נהורא, ושרגא חד דליק וכד עאלו אבהן לגבי דיעקב למצרים לאשתכחא עמיה, אסתלק נהורא דשרגא, בין דעאל יעקב במערתא, הדרא שרגא לאתריה, כדון אשתים

ט"ב

ס' לאתריה

(כ"ב) זילאן מן סמערס לעיר וחיס כדכרוו סכסל כ"ס אחד כעיר וכסדרו תתיו מתים וחיו משגידים למתים סכס עם חומן רוסאי וצגל ב"י"א ס"י אסיסס ור"ל אסיסס מתים סכסל סכית על"סס ומסו כמכובא"ר ור"ג כיתא ל"ס שמתו סרומיים סמלשניס ולכך תור למערס וסג"ס סמטו עמסס יודאי סדי אסר ר"ג אלמלא סוו יודאי ר"ל יסודיס כזאיס לא מיתו ועמסס מיתסס ספרתס כומס"ס ר"ג כ' :

אֲשֵׁתִּים מְעֵרְתָּא מְכַל מַה דְּאַצְטְרִיךְ. וְעַד יוֹמֵי עֵלְמָא לֹא קְבִילְתָּ
 מְעֵרְתָּא כִּר נֶשׂ אַחְרָא וְלֹא תִקְבֵּל, וְנִשְׁמַתִּין דְּזִבְכָּאן אַעֲבֵרן מְקַמֵּיהוּ
 בְּבֵי מְעֵרְתָּא, בְּגִין דִּיתְעֵדוּן וַיְחַמּוּן זִרְעָא דְשִׁבְקוּ בְּעֵלְמָא וַיְחַדּוּ קַמֵּיהּ
 קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר רַבִּי אֲבָא חֲנִיטָא דִּיעַקֵּב מָאִי אִיהוּ, אָמַר
 לִיה זִיל שְׂאִיל לְאַסִּיָּא. תָּא חֲזִי כְּתִיב וַיְצַו יוֹסֵף אֶת עַבְדָּיו אֶת
 הַרּוֹפְאִים לְחַנּוּט אֶת אֲבִיו וַיְחַנְטוּ הַרּוֹפְאִים אֶת יִשְׂרָאֵל, סִלְקָא דְעַתְךָ
 כְּשָׂאֵר בְּנֵי נֶשׂא הוּא חֲנִיטָא דָּא, אִי תִימָא כְּגִין אַרְחָא הוּא דְעַכְרֵוּ.
 הָא כְּתִיב וַיְמַת יוֹסֵף בֶּן וְגוֹמֵר. וַיִּישָׂם בְּאָרֶן בְּמִצְרַיִם, הָא לֹא אֲזִלוּ
 עִמֵּיהּ בְּאַרְחָא דְהָא תַּמָּן אֲתַקְבֵּר, וְכְתִיב וַיְחַנְטוּ אוֹתוֹ. אֲלֹא אַרְחָא
 דְּמַלְכִּין אִיהוּ, בְּגִין לְקִיּוּמָא גּוֹפִיָּהוּ חֲנִטֵי לֹון בְּמִשַׁח רְכוּת עֲלָאָה עַל
 כָּל מִשְׁחִין, מְעוּרֵב בְּכוֹסְמִין וְשֵׂאִיב לִיה בְּגוֹפָא יוֹמָא בְּתַר יוֹמָא כְּהוּא
 מִשְׁחָא טְבָא אַרְבַּעִין יוֹמִין, דְּכְתִיב וַיִּמְלֹאוּ לוֹ אַרְבַּעִים יוֹם כִּי בֶן יִמְלֹאוּ
 יוֹמֵי הַחֲנוּטִים. בְּתַר דְּאֲשֵׁתִּים דָּא, קִיּוּמָא גּוֹפָא שְׁלִים זְמַנִּין סְגִיָּאִין
 בְּגִין דְּכָל הוּא אַרְעָא דְכַנְעָן וְאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, מְכַלָּה גּוֹפָא וּמְרַקֵּב
 לִיה (רַבִּי לֵב ע"ב) לְזַמֵּן זְעִיר מְכַל שְׂאֵר אַרְעָא, וּבְגִין לְקִיּוּמָא גּוֹפָא עַבְדֵי
 דָּא, וְעַבְדֵי (ב) חֲנִיטָא דָּא מְגוּ וּמְבֵרָא. (ג) מְגוּ, דְשׁוּיָן הוּא מִשְׁחָא
 עַל טְבוּרָא, וְהוּא עָאֵל בְּטְבוּרָא לְגוּ וְאֲשֵׁתִּיב בְּמַעוּי, וְקִאִים לִיה
 לְגוֹפָא מְגוּ וּמְבֵרָא לְזַמֵּן סְגִיָּאִין. וַיַּעֲקֵב הֵבִי הוּא בְּקִיּוּמָא דְגּוֹפָא,
 וְהֵבִי אַצְטְרִיךְ דְּגּוֹפָא דְאַבְהֵן אִיהוּ, וְהוּא בְּקִיּוּמָא בְּגוֹפָא וּנְפִשָׁא. כְּגוּוֹנָא
 דָּא לְיוֹסֵף דְּאִיהוּ דּוֹנְמָא דְגּוֹפָא^ו בְּקִיּוּמָא דְגּוֹפָא, דְּכְתִיב וַיְחַנְטוּ אוֹתוֹ.
 בְּקִיּוּמָא דְנִפְשָׁא, דְּכְתִיב וַיִּישָׂם בְּאָרוֹן בְּמִצְרַיִם. וְחַנְיָן תְּרֵי יוֹדִיָּין אֲמָאִי,
 אֲלֹא יוֹסֵף נָטַר לִיה בְּרִית לְתַתָּא, וְנָטַר לִיה בְּרִית דְּלַעֲלֵא. אֲסַתְלִיק
 מְעֵלְמָא, אֲתִשׁוּי בְּתַרֵי אַרוֹנִי, (אֲחֵר) בְּאָרוֹן לְתַתָּא וּבְאָרוֹן לְעֵלְא. אַרוֹן
 דְּלַעֲלֵא מָאן אִיהוּ, אֲלֹא כְּמַה דָּאֲתָּ אָמַר (יִסּוּסֵע ג') הִנֵּה אַרוֹן הַבְּרִית
 אַרוֹן כָּל הָאָרֶץ, דְּאָרוֹן דְּלַעֲלֵא אַרוֹן הַבְּרִית אֲקִרֵי, דְּהָא לֹא יִרִית לִיה
 אֲלֹא מָאן דְּנָטַר בְּרִית, וּבְגִין דְּיוֹסֵף נָטַר לִיה לְבְרִית, אֲתִשׁוּי בְּתַרֵי
 אַרוֹנִי. וַיִּישָׂם בְּאָרוֹן בְּמִצְרַיִם, הֵבִי הוּא וְדָאִי, וְקִרָא אוֹכַח רוּזָא אַחְרָא,
 דָּאָף עַל גַּב דְּנִפְקַת נִשְׁמַתִּיהּ כְּרִשׁוּ אַחְרָא, אֲתַקְשֵׁר בְּשִׁכְנַתָּא הָרָא

הוּא

(א) סִיּוּ חֲנוּטִין אוֹתוֹ מִכְתוּב וּמְכַפְּטִים: (ב) ע"י שְׁטִיּוּן מְשִׁיחִין אוֹתוֹ מִסְּטָן עַל טְבוּרָא וּנְכַסֵּם כְּעוֹר לְכָל לֵב כְּסִיל וּם סִיּוּ קִיּוּם נְגוּשׁ יוֹמִים וְכִסִּים:

הוא דכתיב וי'ישם בארון לעילא ולתתא, כגין דהנה צדיק (ה) דכ"ר
 צדיק ידית ארעא קדישא עלאה כמה דאת אמר (ישעיה ס) ועמך כלם
 צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר כטעי מעשה ידי להתפאר ברוך יי
 לעולם אמן ואמן :

(ה) ר"ל תי על כל כח כחל וכו' לעולם ירשו ארץ הנה צדיק י' א"ס :

ירומון יקומון אמרי אמרי
 יגונן יחונן עבדיו ידידיו
 ושירי ישורון לקושר קשרים י
 להשלים מאורים חמשה ספרים :

הגהות דבש לפי להרב חיד"א ז"ל

כי כהיות המקום צר לא שמו אוחם במקומם

- דף כ"ב ע"א כהגהת: כלומר וכו' הו' שלף במקומם וכו' שם אחר אית ס :
- דף צ"ב ע"ב הן דהא הו' לילה ממש - ככתב בלרו פירוש ניקבא סוג'א מ'החום וכו' כן כקדש חו'ת'ן כן כגימטריא ע' ס'י'ז מ ע"ר ס' ע' - כקדש ח'כ"א חו'ת'ך כחום - מ'א"ן :
- דף צ"ג ע"א שיעס י'ח מסתא מלדיק כדן קיימא כ'א'למ'תא וכו' דכ'כ'ת וכו' ולג'ת'ן דל'ת קיימא כ'א'למ'ת ד'ב'ק'א מסתא כן לרי'ך ל'ה'י'ת :
- שם ע"ב ה'ח הו'יל לקעל'א לחו'י'א וכו' - ככתב בלרו פירוש כי פירעס גימטריא כ'ת'ש כ'פ'י א'ל'ת'ר ש"ך ו'ת'ס א'ל'ת'ר ה'ת או'יל ד'ס'ו'ת כ'כ'ל ו'ס'י'גו כ'ת'ח'יל'ת כ'ר'ע'ה ו'ד'ו'ק כ'י ק'ר'י'ת'י - מ'א"ן :
- דף קפ"ז ע"ב כהגהת: אית כ' - כ'גו א'ל'ת'ר ר'כ'י'ת'ו ו'ל' ו'כ'ן הו'א כ'פ'יר'ו'ש ל'ק'מ'ן ד'ף ק'פ'ה ע"כ כן לרי'ך ל'ה'י'ת :
- שם כ'ת'ת'ב כ'כ'דו ו'ל' ח' י'רו'ש'ל'ם ה'כ'כ'ו'ס כ'ע'ד' ש'ח'כ'ר'ה ל'פ' י'ח'ד'ו' גימטריא ש'ל'ת'ה - מ'א"ן :
- דף רל"ד ע"ב מ'ל'ח ד'א'ת'י'ה כ'ג' ד' - ב'ל'ח כ'פ'יר'ו'ת ו'ס'א'י א'י'ס'י הו'א ד'ח'כ'מ'ת'א ו'כ'ו' - פ'יר'ו'ש ג'ר' ד'ר'י'ו' ר'מ'ו' י'ס'יד מ'ל'כ'י'ת ו'א'ס כ'ן י'ס' א'י'ת'ד' ד'ק'ב'ל ו'ח'ו'י' ג'ו'ח' ו'מ'כ'ו'ת'א' ו'ע'י'ד א'ת'ד' מ'יל'ת ר'כ'י'ר מ'ל'כ'ו'ת הו'א ד'ח'כ'מ'ת'א כ'א'ל'ת' י'ס'ר ד'ח'ת'א' ו'כ'י'ס ס'כ'י'ן כ'ל ה'ל'ז'י'ן - מ'א"ן :

שייכים לספר בראשית
הגהות דבש לפי להרב חיד"א ז"ל
 כי בהיות המקום צר לא שמנו אותם במקומם

כהגסתי • כלומר וכו' היא שלא במקומם וז"ל גם אחר אוח ס' :

אין דהא קלוק לילם ממש • נכח כלדו פירוש נוקבא סיולחה מסחוס וסו בן כקדש חויתין בן כג אטרי
 ע' שזוא מ' ע"ד גם ע' • כקדש אכ"א חויתין כחוס • מאיין •
 שיעס י"ח מגסרף מלדיק כדיון קיימא באשלתמחא וס' רכרכא וכו' ולושכין רלא קיימא באשלתמחא וינקא
 מסטרא בן לרין לקיות :

אח אזיל לקטלח לחויות וכו' • נכח כלדו פירוש כי פרעס גימטריא נחש כמו שאמר א"ך ומס שאמר אס
 אזיל דסוף סכל וסרגו כחחלה פרעס ודוק כי קלרחי • מאיין •

כהגסתי אוח כ' • כמו שאמרו רבותינו ז"ל וכן סוף כפירוש לקמן דף קפ"ס ע"ב בן לרין לסיוס :

כהגסתי אוח ד' • נכח כלדו ור"ת ירושלם סכנוים כעיר שחכדם לס יחדיו גימטריא שלמס • מאיין •

מלס דאחיות כג' ד' כלל פרודא וסאי איוסי רוא דחכמתא וכו' • פירוש ג"ד ריוס רמו יסוד מלכית ואס
 בן יס מוחין דאכא וסו רוא דחכמתא • ועוד אפשר מילס רכיו מלכית רוא דחכמתא באכא יסר כדפא •
 יכוס סכין כל שלשין • מאיין •

דף כ"ב ע"א

דף צ"ב ע"ב

דף צ"ג ע"א

שם ע"ב

דף קפ"ג ע"ב

שם

דף רל"ד ע"ב

שייכים לספר בראשית

א"ה כהות שפוקרים שהנהנו מתוכס א' מהס הוא מהרב ישראל בנימין ו'ל' סס כמלאו קטלום. התקרינות באזכו מקומן * וכאזכו מקום תוספת השייך למקומו ואינס כמלאו כוזר יס הנדפסום עד כען וכדי שלא למנוע בר שמתו אוקס כאן ולא במקומס כרי שיכא דף על דף כווקר מנטוכה מחקר שכל כתבי האריאל זל"ה על ארני דפי הוקר הזוכר הוטכענו :

בפתרי אותיות כווקר חדש רפוס ויניוליה דף י"א ע"ד

(סימן א' דף ט"ו א') **בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ראשי**
תיבין אהוה, דביה אתבריאו שמיא וארעא,
א"ה ביה אתבריאו שמיא, ו"ה ביה אתבריא את ארעא וכל מה דאית
בה, והוא יהיב (ה) תיאובתא בכל אילנין ועשבין די בארעא, והוא מה
שאמרו אין לך כל עשב ועשב מלמטה, שאין ממונה עליו מלמעלה,
ושומר אותו, שמכה אותו ואומר לו גדל שנאמר (אייב ל"ח) הידעת חקות
שמים אם תשים משטרו בארץ :

(סימן ב' דף ט"ו ע"ב) (לפניס שוק כ"כ אחר תיבת ולהלכה כשמט ליון מורה מקום של סימן זה)
מתניתין, קטורי רמאי הורמני דבוריירי, קריבו שמעו מאן מגבון דסליק
ונחית, מאן כנש ריחא בידוי, יקום וינדע, בשעתא דסליק
ברעיותא דרישא חירא למעבד יקרא ליקריה, סליק חד טהירו סתימו
ברישא דכלא, נשב בה ואפיק קומרין טהירין מתחברן כחדא כללי,
וסליקו ונחתו ואתעביד כלא חד, וההוי טהירו סתימו כד נשיב בה
ואנהיר אקרי אהיה, ההוי טהירו סלקי ונחתא ווריק זיקין נציצין
ואנשיב בה, ואפיק חד חילא טמירא ואקרי שמיא אשר אהיה, בגליפו
טמיר וסתים, אינון קומרין טהירין דאתחברו מגו חד טיגרא סתים, נפקו
בגלופא בחילא דההוא טהירו עילאה ואקרי יהוה, תו נשיב בה ואפיק
זיקין נציצין זרקין לכל עיבר, ואפיק חד חילא טמירא נציץ לכל סטר
ואקרי אל, חסד. תו ההוי טמירא טהירו סתים נשב בה וסלקא
ונחתא, וסליק בארץ ומאתן קיטורין דנידא, ואפיק חד חילא טמירא
ואקרי אלהים, ודא גבורה. מהאי מתפשטן חילין טמירין להטין לכל
סטר, מנהון די מתקנן בתיקוני יאות, ומנהון די מתקנן בתיקוני אחרא,

שייכים לספר בראשית רט"ו עב ור"ז ע"ב

תו נָשִׁיב בָּהּ וְאָפִיק חֵד חִילָא טְמִירָא דְאַתְקְרִי יְהוָה, מִדְרַת רַחֲמִים,
וְאִקְרִי שְׁמַיִם, תְּפֹאֲרֶת-וּקְיָמָא בֵּין תְּרִין חִילִין דְאַקְרוּן צְבֹאוֹת, מְהִיִּי
נִפְקוּ כָד חִילִין וְכָד מְשִׁירִין עֵלְאִין כָּד חֵד וְחֵד לִזְנִיָּה, לְקִיִּמָּא
וְלֵאנְהָגָא עֲלֵמִין עֲלֵיהּ כְּתִיב (תְּהִלִּים פ"ד) יי צְבֹאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בּוֹטַח
(א) בָּךְ :

בספרי אבות זוקר חדש דף י"ב ע"ב שורה ר'

(סימן ג' דף י"ו ע"ב שורה ל') כְּתִיב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וּכְתִיב
וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב תָּא חֲזִי

הָאִי אוֹר דְּלִתְתָּא כָד נְהִיר מְחִילָא דְאַתִּיִּיהִיב לִיה מְטוֹב דְּלַעִילָא, וּבְגִין
כָּךְ מְנִין יְמוֹת הַחֲמָה שְׁלֹשׁ מְאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים, תְּשַׁעָּה וְאַרְבַּעִים
שְׁבוּעִים, מְנַהוּן לְקַבֵּל הָאִי דְרַגָּא דְצַדִּיק דְאַקְרִי טוֹב וְאִיהוּ שְׁבִיעִי, וַיִּנִּיק
מְנִיָּה הָאִי שְׁמִשָּׂא דְלִתְתָּא, שְׁבַעָּה שְׁבוּעִים שְׁבַעָּה זְמַנִּין, לְקַבֵּל שְׁבַעָּה
שְׁבוּעִין שְׁבַעָּה זְמַנִּין, דְּאִיהוּ יִנִּיק מְאִימָא עֲלָאָה דְאַקְרִי יוֹבְלָא, וְלְקַבֵּל
שְׁנֵי יוֹבֵל דְלִתְתָּא, אֲשֶׁתְּאַרוּ מְשִׁלֵּשׁ מְאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים תְּרִין וְעֶשְׂרִין
יּוֹמִין, לְקַבֵּל תְּרִין וְעֶשְׂרִין אֲתוּוֹן דְּאוֹרִיִּיתָא, דְּעֲלִמָּא תְתָּאָה אֲתִקִּיִּים
עֲלִיָּהּ, דְּהָא צַדִּיק דְּלַעִילָא תוֹרָה שְׁבַכְתָּב אִיקְרִי, וְכֵד אֲשֶׁתְּלִימוּ אִינּוּן
שְׁלֹשׁ מְאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים יּוֹמִין, תִּיִּיבִין תְּנִיִּינּוֹת לְקַבֵּלָּהּ מְהִי דְרַגָּא
דְטוֹב, דְּהָאִי דְרַגָּא וְכָל אִינּוּן שְׁבַע דְרַגִּין עֲלֵאִין (ב) תִּיִּיבִין תְּנִיִּינּוֹת לְקַבֵּלָּהּ
מְאִימָא עֲלָאָה, וְהָאִי דְרַגָּא דְסִיְהִירָא דְשִׁלְטָא בְּלִילִיא יִנְקָא מְהִי דְרַגָּא
דְאַקְרִי שְׁבִינָה תְתָּאָה, דִּינְקָא מְהִי צַדִּיק, וּבְגִין דְּהָאִי צַדִּיק אֲמִלִּי
לָהּ מְהִנְהִירוּ תְפִנוּקִין עֲלֵאִין וַיִּנְקָא מְנִיָּה, אִקְרִי סִיְהִירָא - דְכִמְהָ דְהָאִי
סִיְהִירָא תְתָּאָה לִית לָהּ נְהוּרָא מְגִרְמָה, אֲלֵא מְאִי דְאַתִּיִּיהִיב לָהּ מִן שְׁמִשָּׂא
הַכִּי נְמִי הָהוּא דְרַגָּא דְלַעִילָא, וְהָאִי דְרַגָּא אִקְרִי יִמָּא דְחַכְמַתָּא
לַעִילָא - וּקְיָיִמִי תְרִיסַר שְׁבַטִין עֲלֵאִין קְדִישִׁין, תְּלַתָּא לְצְפוֹנָא וְתְלַתָּא
לְדְרוּמָא, וְתְלַתָּא לְמַעֲרִבָּא וְתְלַתָּא לְמִדְיָנָחָא, וְהָאִי יִמָּא דְחַכְמַתָּא
עֲלִיָּהּ, וְלְקַבֵּלִיהוּן לְתַתָּא תְרִיסַר שְׁבַטִין קְיָיִמִין סְחַרְנֵי מְדַבְחָא כְּהָאִי
גְּוֹנָא, וְלְקַבֵּל הָאִי דְרַגָּא עֵבֶד שְׁלֵמָה יִמָּא לְתַתָּא עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר
בְּקַר, וְהָאִי יִמָּא לַעִילָא אִקְרִי י'ס, מְאִי טַעְמָא אִקְרִי י'ס, אֲלֵא בְּגִין הָהוּא
דְרַגָּא

(א) עיין פירושא דמתניתא כס'מ סימן רכ"א : (ב) עיין חזקוני ספרי לפרק עכ"ה ספרא יובל סר"ב :

רקי"ע

וּבְרַכְתָּא כְּבִלְהוּ עַלְמִין : עד כאן מלאתי (כסתרי אותיות כווקר חדש ר"ב ע"ר • כווקר
 חדש דכ"ה ע"ג שורה ט') (בראשית א') **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם**
תִּמְן תִּנְיֵן אָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵאֵי דְכְּתִיב (סוף הסינים ר') **כִּלְךָ יִפְרָה רַעֲיִתִי**
וּמוֹם אֵין בְּךָ תָּא חֲזִי כְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת עוֹלְמוֹ עֲשָׂאוּ
מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצֵל לְמַעְלָה, וּבְרָא אֵת הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ הַרְּאִשׁוֹן
שֶׁהֵכִינוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְרָאוּ בְּתַחֲלִילָה, וְאוֹתוֹ הַרְּקִיעַ הוֹלִיד כָּל
שְׂאֵר הַרְּקִיעִים שֶׁנִּתְּהוּוּ מִמֶּנּוּ וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אֲבוּהֵי הַרְּקִיעַ
הוֹלִיד כָּל הַמְּאֹרֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמִּקְּבֵל מִמַּעְלָה, וּבְשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֲבוּהֵי רַקִּיעַ, נִטְלַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הַמְּאֹרֹת וְהַנִּיחָם
בְּאוֹתוֹ רַקִּיעַ הַנִּקְרָא רַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, וְאוֹתוֹ רַקִּיעַ נִתְּהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם
דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב הַרְּקִיעַ הַעֲלִיזֵן הוֹלִיד אֵת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר
תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ הָאֵי רַקִּיעַ, וְנִקְרָא רַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, וְנִטְלַל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הֵנִי מְאֹרֹת וְנִתְּנָם בּוֹ הֵדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית א') וַיִּתֵּן
אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם אָמַר רַבִּי יִצְחָק עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הֵנִי מְאֹרֹת וְהַנִּיחָם בְּזֶה הַרְּקִיעַ, לְהִיֵּת מִמְּשַׁלָּה עַל הָאָרֶץ וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ
בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וְשִׁנְיָהֶם נִתְּנוּ אוֹרָם בְּשׁוּרָה, אָמַרְהוּ הַלְּבָנָה אֵין נֹאֲרָה
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהַתְּנַהֵג בְּשֵׁנֵי כְּתָרִים בְּשׁוּרָה, מַה עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַמַּעֲיֵט אוֹתָהּ, וְהֵינּוּ הַכִּפְרָה שֶׁל שְׁעִיר רֹאשׁ חָדָשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (כמדר כ"ח)
חֲטָאתָ לַיהוָה אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בְּכַמְרָה אֲתָר תִּנְיֵן דָּא וְלֹא אֲתִישְׁבֵּי
בְּלִבָּאֵי עֲנִינָא, כִּד אֲתָא רַב נַחְמָן אֲתוּ וְשִׁילּוּהוּ, אָמַר כַּמְּשַׁמְעוּ אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב כְּלוֹם אֲתָרָה רוּצָה לַעֲבוֹר עַל דְּבָרֵי חֲבֵרֶיךָ
אֲשֶׁתִּיק • רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקּוֹנִיא אֲתָא לְמַחְמֵי לְרַבִּי אֲלַעֲזָר
חֲתַנְיָה, (ס"ג ע"ד) נִפְקָא בְּרַתְיָה וְשִׁקְלָה יְדוּהֵי לְנִשְׁקָא לְהוֹן וְאָמַר לָהּ
לְכִי וּמַעֲטִי אֵת עֲצֻמְךָ מִקָּמִי בַעֲלִיךָ דְּאִיהוּ קְרִישָׁא, שְׁמַע רַבִּי אֲלַעֲזָר
אָמַר כַּעַן יַדְעֵנָא, אֲנָא מְדַכְרֵנָא מְלָה חֲדָדְרָאִיהֵי מְרַגְלָא יְקִירָא דְּאֲתָמַר
עַל סִיְהָרָא כְּדִתְּנִינֵן דְּקְרִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְסִיְהָרָא לְכִי וּמַעֲטִי אֵת
עֲצֻמְךָ, דְּחִשְׁבַת סִיְהָרָא דְּלֹא אֲתִייהִיב שׁוֹלְטָנָא לָהּ אָמַר לִיה חֲמוּדְהִי
אֲנָא כִּךְ שְׁמַעֵנָא וּבְכִךְ הוּא מְסוּדָר בְּלִבָּאֵי, וּבְגִין דְּלֹא אַעֲבֵר עַל דַּעְתוּהִי
דְּחִבְרָאֵי שְׁתַּקְתִּי • פִּתַּח רַבִּי אֲלַעֲזָר וְאָמַר (דברים ל"ג) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי
כְּמוֹךָ עִם נוֹשַׁע בֵּי מִגֵּן עוֹרֶךָ וְאִשֵּׁר חֲרֵב גְּאוּתְךָ אָמַר רַבִּי אֲלַעֲזָר וְכִי

נאותן של ישראל בחרב הוא, לאו הכי, דהא חרב לעשו אתייהבת
 דכתיב (בראשית כ"ז) ועל חרבך תחיה. אלא הכי שמענא מאבוי דאלין
 תלמידי חכמים, דכד שמעין מלה ולא אתי"שבא בלבהון, ואינון מגיחי
 קרבא דין עם דין, באינון מגיחי קרבא בחרבא, ובעיין לקטלא דין לדין
 עלה, ומלה דאדקא אמרי חברנא כך היא, וכך גזרנא ברזא דמתגיתין
 דילן, דכד ברא קדשא בריך הוא לשמשא ולסיהרא, גזר על שמשא
 למהוי שלטנא דעשו, ועל סיהרא למהוי בעלמא דין שלטנא דיעקב
 ומני עליהון תקיפין רכרבין עד דייחון תרין אומי"א אלין, וההוי
 רכרבא דאתמני על סיהרא בנין אומה דיעקב, בעא מן קדשא בריך
 הוא, דיתייבב שולטנא לסיהרא בעלמא דין, כלומר אימה דיעקב אמר
 קדשא בריך הוא וכי מרה אנא בעי אומה דיעקב (מסר כאו) * אלא
 בעלמא דאתי, ולשלטאה בהו על כל אומי"א, אבל בעלמא דין לכי
 ומעטי את עצמך והשתעבדי כגלותא למזכי לך בעלמא דאתי. וכד
 אתו אומה דיעקב אתרעמו קמיה דקדשא בריך הוא על דאתנטל
 מנהון שלטנא, ואתייהב לעשו אמר לין קדשא בריך הוא וכי מרה
 אתון בעאן שלטנא בעלמא דין, דהא אנא ערבנא לשלטאה לכו
 לעלמא דאתי על כל אומי"א, ובגין כך הביאו כפרה עלי, כלומר על
 אותה הבטחה שאני ערב לכו, והביאו כפרה והתעסקו בתורה, ועלי
 לתת לכם שכר טוב, ועלי להשליט אתכם על כל העמים, שער מנת
 בן מי'עטתי את הירח בעולם, אתא רבי יוסי ונשקיה ברישיה וקרא
 לברתיה ואמר לה (ב) קוטפיזא דנהוריתא ובוצינא דאתפרשא בטבון
 אית גבך זכאה אנת וזכאה חולקיך וזכאה חולקי דזכינא למחמי כך
 רבי יוחנן אמר זכו ישראל דנהיר לין קדשא בריך הוא ולית אנון
 צריכים לבוצינא אחרא דכתיב (ישעיה ס) והיה לך יי לאור עולם אמר
 רבי אבהו כיון שנתחלף להו שלטנא, מונין חשבנא לסיהרא דכה
 מנהגת נהוג כצאן יוסף, ומום אין כך, דלא אשתבח בה^בבגין מועדין
 וזמנין ע"כ

סגורא

(סימן ר' דף כ"ג ס') (רעיא מהימנא) אמר ליה, בוצינא קדישא בתר דהמר
 (בראשית ס') נעשרה אדם בצלמנו

כדמותינו

(ה) כ"ג כל גדול וסד: ה"ב סלסל אור וכו' מוכלל בטיבות יכוס אללך סוף ר"ס: כטכין גיסיין סלס"כ:
 * 6 ס"ג

כדמותינו, מאי ניהו דאמר לבתר ויברא אלהים את האדם בצלמו
 אמר ליה מה דאוקמוה על דא מארי מתניתין דמנהון אמרו נברא
 ומנהון לא נברא וקדשא בריך הוא ברא ליה דכתיב (ס) ויברא
 אלהים את האדם בצלמו אמר ליה אי הכי איהו, לא יהיב חולקא
 ביה חד מנייהו, ולא אתעביד בדיוקנא דילהון, אלא באיקונין דמלכא
 בצלמו כדמותו, דאיהו צלם ודמות תבניתו. אמר הכי אשתמודע
 אמר חס ושלום. אלא אנא אימא דאתברי בכלא ואשלימיה על
 כלא, דאי הוה יהיב כל חד חולקיה, בזמנא דהוה כעסיה עליה, כל
 חד הוה נטיל חולקיה מניה כי במה נחשב הוא. אלא קדשא בריך
 הוא ברא ליה (כל חד) בדיוקניה, דא מלכות קדישא דאיהי תמונת
 כל, דבה אסתכל קדשא בריך הוא וברא עלמא ובר ברין
 דברא בעלמא, וכלל בה עילאין ותתאין בלא פירודא בלה
 וכלל בה עשר ספירן וכל שמהן ובגויין והויין, ועלת על כלא
 דאיהו אדון על כלא ולית אלהא בר מניה, ולא אשתבח בכל
 עלאין ותתאין פחות מניה. בגין דאירו קשר דכלהו שלימו
 דכלהו, לקיימא ביה ומלכותו בכל משלה. ובגין דלא
 אשתבח עלת על כלא בעלאין ותתאין פחות מניה, אפילו
 בחד מנייהו, אתקריאת אמונת ישראל. ומסטרא דעלת על כלא אתמר
 בה (דכ"ס ד) כי לא ראיתם כל תמונה, אבל מסטרא דשאר עמין
 אתמר בה (כמדר"כ) ותמונת יי יביט. אתא בוצינא קדישא ושאר
 חבריא ואשתטחו קמיה ואמרו, כען לית מאן דיכיל למיטל מניה
 חולקיה, דלא יהיב ליה חד מעלמא, אלא כורא עלמין עלת על כלא,
 וביה תליא עונשיה או אנריה, ולא במלאך ושרף ולא בשום בריה
 דעלמא, ובגין דא אוקמוה רבנן דמתניתין המשתף שם שמים ודבר
 אחר געקר מן העולם ע"כ :

(סימן ס' דף כ"ג כ' ש"ס ס') תוורו דאורייתא וכד איהו אור מתלבש בחשך
 אתמר באורייתא שחורה אני ונא אותי וכד
 אסתלק מתמן אור דאיהו תוורו, אמרה אל תראוני שאני שחורה
 ואורייתא כגזונא דכת עינא דאיהי אכמא ושפירא באור דנהיר בה, ובגין
 דא בת עינא ואור דנהיר בה אמרה יי אורי וישעי ממי אירא, אורי, אורי

דאיהי בת עין, ותרין גוונין אית לה, אור מלגנא וחשך מלבר, למחוי
 שלטאה בהו על כל קלוסין הדא הוה דכתיב (תהלים ק"ג) ומלכותו
 בכל משלה. בלבושא דאור איהי שליטת על כל אינון דאתמר
 בהון (סמות י') ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, ובלבושא אכמא
 שליטת על תייביא דאתמר בהון (שמואל א' כ') ורשעים בחשך ידמו, ועוד
 אור איהו מסטרא דימינא, דאיהו אור יום קדמאה דאתמר ביה
 (בראשית א') יהי אור דא אברהם, ויקרא אלהים לאור יום, חשך מסטרא
 דשמאלא דאתמר ביה ביצחק (סס כ"ו) ותכהין עניו מראות, ורחשך
 קרא לילה, יעקב דאתלבש מתרווייהו באור דימינא ובחשך דשמאלא
 ובתרווייהו עמודא דאמצעיתא איהו עמוד עמוד הענן יומם ועמוד
 האש לילה לפני העם, ענן מסטרא דיליה מיא, חשך מסטרא דיליה
 אשא, עמוד איהו שלום בינייהו הדא הוא דכתיב (איוב כ"ה) עושה שלום
 במרומינו, וכד איהו באמצעיתא ולא קרב זה אל זה כל הלילה, לא
 קריב מיא לאשא ולא אשא למיא, דאיהו אפריש בינייהו, ודא איהו
 מחלוקת בית הלל ובית שמאי שהיא לשם שמים, ולקבלייהו רגין
 אמוראי דרקיעא מיכאל וגבריאל, ושר שלום מכריע ביניהם דאיהו
 נוריאל, אוריאל אתקרי מסטרא דימינא, נוריאל מסטרא דשמאלא
 ואיהו אדם דלתתא מטטרוין שמיא, שליט על כל מארי מתנייתא
 הדא הוא דכתיב (בראשית א') וירדו ברגת הים, אליו תלמידי חכמים
 דמתרבין בימא דאורייתא, דירתי מתמן נפש תיה, ובעוף השמים אליו
 מארי רזכוון דבזכותהון פרחין לעילא, וירתי מתמן רוחא דאיהו עוף
 יעופף בגרפין בפקודין דעשה, ובבהמה אליו עמי הארץ דאתמר בהון
 (כמעבר י"ד) אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם, (ותחזור למקום שהנחת כרפוס
 ואין ללכתא וכו' עד יפול מזדך אלף וכו') (שייך לרף כ"ג עמוד כ' שורק י"ד) כד נהורא איהו
 רננו צדיקים ביי, ודא דרגא דצדיק חיעלמין, ומתמן רנה וביה פורקנא
 הדא הוא דכתיב (ירמיה כ"ג) צמח צדיק, ודאי דאיהו עשיראה, וצדיק
 נטיל משמאלא, ועמודא דאמצעיתא מימינא הדא הוא דכתיב
 (דברים ל"ג) מימינו אש דת למו, (ט) תא חוי כל אתוון אינון מסטרא דאתוון
 דאורייתא

(ב) פירוש סגס אציקס כקו סלמלטי לעולם יסוד עם נכורה וסוד יס' עם חסד ונלח ניטס לעין כמ"ז כ"ז קל"ט כ פיר וסוד
 ומרום ע"ז סר"ז :

דאורייתא דכלילין בשכינתא, וצדיק איהו נטיל לשמאלא, קץ חי
דאיהו "יצחק" בהיפוך, חי עלמין קשיר בשמאלא, ושכינתא תתאה
מסטרא דשמאלא אתמר בה והארץ היתה מסטרא דימינא תוהו,
וכוהו בו הוא מסטרא דעמודא דאמצעיתא, וחשך על פני תהום דא
שכינתא תתאה, ומאן גרים לה האי, אלא קדשא בריך הוא קודם
דברא עלמא הוה סתים יהוה, לבתר אתפשטתה לתתא ואתמר בה
והארץ היתה תוהו וכוהו, ורזא דמלה אלה תולדות השמים והארץ
בהבראם בה בראם, הרי לך דהוה לבושהא תוהו, ובגין דא כי לא
המטיר יי אלהים, עד לא הוה נחית נביעו עלה בגין ראדם אין, דהוה
בעלה לעילא סתים באין, עד דאתפשטתה מן יהו דאיהו בניה דאיהו
מקורא דנביעו, דאיהו נקודא סתימא, ומתמן והשקה את כל פני
הארמה. וקודם דנחתת הוה קדשא בריך הוא בונה עולמות ומחריבן,
בגין דא הוה נביעו נחית כההוא זמנא הוא שירותא מחסד (סהלס פ"ט)
הדא הוא דכתיב אמרתי עולם חסד יבנה, ובגין דא לא תוהו בראה
לשבת יצרה, ואתמר בה לא טוב היות האדם לבדו דלא תוהו בראה,
ובזמנא דהוה תוהו אמר אלהים לנה קץ כל בשר בא לפני וגומת
קץ דיצחק דאתמר ביה כי אותך ראיתי צדיק לפני, דאי אנת הוית
בעי רחמי עליהו לא אתחריבו, ואיהו הוה אמר ליה ברמו בגין דיבעי
רחמי עליהו ולא ימות משיח דאיהו מסטרא דשמאלא, אמר ליה
והא בונה עולמות ומחריבן קודם דאתברי עלמא הוה, אלא מגיד
מראשית אחרית דקדשא בריך הוא הוה כמחשבתיה כל דרין דהוה בונה,
ואתחריבו קודם דאתבריא, חזא דהו עבדין עוברין דאתחריבו, וכיון
דברא חשב באילו חריב לון, ודא ממלך עד סוף יומין דאלין תולדין
בישין והו גרמין דנהר יחרב ויבש, יחרב בכית ראשון ויבש בכית
שני נביעו דיליה בתרין עלמין, שכינה עלאה ושכינה תתאה. ולנח
אתגלייא מה דהוה ומה דעתיד למהוי ולא בעא רחמי עליהו, עד
דאתא משה ובעא רחמי, דעתידין הוה ישראל דלא יפקון אלא חר
מעיר ושנים ממשפחה, מסטרא דגבורה דהו דינין, ואתחור עלמא
לתוהו, ובגין דבעא משה רחמין עליהו, שמאלא דוחה ולא יפקון ביה
ישראל, וימין מקרבא דאיהו ימינא מטי כלפי חסד, ומשה בגין דיחב

גרמיה עליהו יהב תוקפא לדרגיה דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאיהו
 אורייתא דאתייהיבת בימינא דדא הוא דכתיב (דכריס ל"ג) מימינו אש
 דת למו, ובגין דא פורקנא ביה תלייא דדא הוא דכתיב (כרלסיק מ"ט)
 לא יסוד שבט מיהודה עד כי יבא שילה, דאיהו משה בחושבנא.
 יסוד צדיק ביה סוד תהא שמאל דוחה, אף על פי דאוקימנא
 ביה כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה ששים ושש, בגין דאתקשר
 בשמאלא, וימין מקרבת בגין דתלייא מניה עמודא דאמצעיתא, דששים
 ושש אינון ששים מסכתות ושיתא סדרי משנה דאתייהיבו מגבורה
 דאיהו שמאלא, ששים גבורים אתקריאו דנטלן מגבורה דתמן אורייתא
 דבעל פה, דאיהו שכינה תתאה כללא דששים מסכתות ושיתא סדרי
 משנה דתורה שבכתב לפומא לא גלי, בגין דעתידה שמאל דאיהו פומא
 לאדחייא, ובגין כך איהו סתים הכי פורקנא כלבא, ופומא דאיהו
 גלייא לא אתגלי פורקנא, ובגין דכולא תלייא בימינא אמר רהנביא
 (ישעי' כ"ג) וזרוע " על מי נגלתה, על מי ודאי דאתמר ביה מי
 ירפא לך, (איכה כ) מיה אעידך מיה אדמרה לך, ואמרו לי מיה
 שמו, כמיה ייתי זמנא ובמיה אסוותא דדא הוא דכתיב (ס) מיה
 אשוה לך ואנחמך וגומר, מי ירפא לך, דמשה איהו מיה שמו וביה
 תהא נחמתך, ובגין דא כפל קדשא בריך הוא שמייה משה משה, חד
 על פורקנא קדמאה וחד על בתרייתא, ובגין דא אז ישיר משה, אז
 שר לא נאמר, אלא אז ישיר עשיראה בתפלה ודא שכינתא עליה
 אתמר (ספלים י"ז) תפלה לרוד שמעה " צדק ודוד כרוח קודשא אמר
 באחרית יומין דגלותא, אמר על ישראל (ס) בחנת לבי פקדת לילה, ולית
 לילה אלא גלות, ואיוב מה דאמר כולא הוה משל על ישראל, דאמר
 כלה ענן וילה, ושטן בעא לקטרגא ליה, ואמר קדשא בריך הוא איוב
 לא ברעת ירבר, אוף ביעקב בגין דחוא כרוחא דקדשא דוחקא דגלותא.

(לך לרפוס למקום סהמח):

(סומן ו' כ"ד ע"א שורס י"ב) זרע אברהם אוהבי לית מאן דקאים קמיה
 תרעא דצלוחא ועליה אתמר (ס קכ"ו) לא
 יבושו כי ידברו את אויבים בשעה, דאיהו תרעא דמלכא, בגין דצלוחא
 איהו מצוה ודא שכינתא, ואורייתא דא קדשא בריך הוא, לא צריך
 הפסקה

הפסקה בנייהו, וצריך לסלקא תורה ומצורה בדחילו ורחימו, דכל
 פקודין דעשה ולא תעשה כלהו תליין מן שם יהוה, כמה דאוקימנא
 דא דא שמי עם יה שלש מאות וחמשה וששים מצות לא תעשה,
 וזה זכרי עם ויה שתי מאות ושמונה וארבעים מצות עשה, והא הכא
 שתי מאות ושמונה וארבעים, ושלש מאות וחמשה וששים, ואינן שתי
 מאות ושמונה וארבעים תיבין בקרית שמע, ואתייהיבו מרחימו ודחילו
 דאות ה, ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה, ואינן כליין
 באברהם דאתמר ביה (ישעיה מ"ב) זרע אברהם אוהבי, תפילין אינן עון
 דאתייהיבו מיראה דאיהו לשמאלא ודא פחד יצחק, דתמן כל
 מקטרגין סלקין למתבע כל דינין, ובגין דא ובורוע עונו דא תפילין, יה
 ביראה ויה באהבה דא הוא דכתיב (תהלים ל"ב) אהבו את יי כל
 חסידיו. (תפארת) יהוה כליל פלא, ובגין דא אתמר ביעקב והנה יהוה
 נצב עליו דאיהו עמודא דאמצעיתא לבתר דאתקם (כתוב ברפוס
 עד בדיוקנא דמאריה ודא) דכר צלותא דיליה סלקא לעילא, ברוחא
 נפיק מרקיעין ויימא הבו יקרא לדיוקנא דמלכא, ולית תרעא דקאים
 קמיה האי צלותא. אדני שפתי תפתח לאפקא מוונא לבגין קדישין
 דבהאי היכלא תמן מוונא, בני חיי ומווני מסטרא דעמודא דאמצעיתא
 דאיהו בני בכורי ישראל, ואיהו עץ החיים דנפיק מחיים דלעילא, ואיהו
 אילנא דמזון לכלא ביה, ובגין דשכינה אינן ישראל לתתא חיים
 דילה אורייתא, מוונא דילה צלותא, דחשיבא לקרבנא, ובגלותא אתמר
 לגבי ישראל הבה לי בנים, ושכינתא איהי קרבנא לקדשא בריך הוא
 דמקבל לה בימינא ושמאלא וגופא, ויחודא דיליה עמה בצריק דאיהו
 אות תפילין ושבת ויום טוב. ואית למשאל למרה מצלאן לקדשא
 בריך הוא בכמה דרגין, זמנין מצלין ליה בספירה ידעא. ובמדה
 ידעא, לזמנין צלותא לימינא דא הוא דאתמר הרוצה להחכים ידרים
 לזמנין לשמאלא דא הוא דאתמר הרוצה להעשיר יצפין, לזמנין דאבא
 ואימא לימינא ולשמאלא אינן, לזמנין לעמודא דאמצעיתא, לזמנין
 לצריק, כל צלותא סלקא לדרגא ידעא, אלא ודאי יהוה איהו בכל
 ספירה וספירה, וצלותא איהי שכינתא, בזמנא דבעי לרחמא על עלמא
 סליקת בימינא, ובזמנא דבעי למעבד דינא בעלמא סליקת בשמאלא,

שייכים לספר בראשית דכ"ד ע"א ע"ב ודני"ח ע"א

וכלא לגבי יהודה דאיהו בכל אתר, ובגין דא זאת תורת העולה, עולה ל"י ודא צלותא דאיהי שכינתא קרבן ל"י, ודא צלותא דאיהי קרבנא דיליה, וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמה כל ספירן דלית קדושה פחות מעשרה :

(סימן ז' ט"ס כ' מדרש רות) הצדיק אבד, כל זמן שלא יבא השפע אבד ועליו נאמר (ישעיהו י"ט) ונהר יחרב ויבש

ובעת הברכה^(מסלים ה') כי אתה תברך צדיק, ברכות לראש צדיק : שם הצדיקים, וכשיש צדיקים מתגבד, ואם לאו מתחלש, והוא סובל כל העולם דבתיב (משלי') וצדיק יסוד עולם ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם ע"כ :

(סימן ט' דף כ"ה א' סתרי תורה) ויולד בדמותו בצלמו ויקרא את שמו שרת, אוליפנא מהכא דאחרנין לא הו

בדיוקנא דיליה, ודא בדמותו בצלמו אתעביד, בתיקונא דגופא ובתיקונא דנפשא, באורח מישר כדקא יאות-תא חזי נחש אטיל זוהמא כחוד, וההוא זוהמא הוה מכשכשא במערהא ולא יכיל לאצטיירא, בגין דעד לא חטא אדם הוה אתון באלפא ביתא מתתקני ביה, ואתצירן ביה כהאי עלמא, עד דמטת לאת כ"ף אתתקנו דבר ונוקבא בחיבו בגנתא, ומלאכי עלאי קמיייהו, מיד אבאיש לסמאל ברקיעא ונחת ורכב על נחש תקיף וצאתי קמיה, מיד אתערבו אתון, כדן אתחבר סמאל כההוא נחש ואתעבידו חד, ונטלו אתון ועבידו מתמן והלאה אומנותא בישא כאתון צ"ד צ"ד, והיינו צ"ן, וצדו להובפתוגא בישא, ועברו אומנותא יתיר באתון ק"ר, אומנותא דשקרא, בגין דאתהדרו להפכא אתון באומנותא בישא קוף, דלא יכיל לקיימא דלית לה רגלין, קופא קמיה בני נשא לית ליה קיימא ריש, דע אלן אתהפכו באומנותא בישא עד דנפלו אדם ואתתיה, ובאלין אתון ק"ד אולידו בגין ולא הוה בקימא בדיל זוהמא דנחש דאשתאיב בתוה, מההוי זוהמא ממש אתיליד קין, ובגין דא אשתכח קטולא, בגין דנחש אומנותא דיליה קטולא הוא, ואתעכו אתון עד הכא, בשעתא דתב אדם בתיוכתא ואהדר כמלקדמין לשמשא בנוקבא מה כתיב, ויולד בדמותו בצלמו דא הוה מתיקונא

מתיקונא דרוחא וגופא כדקא יאות וכדין כתיב (קבלת ט) יש הכל אשר
 נעשה על הארץ. ואהדרו אתון בשירותא דשיין ותיו דכתיב (כראשית ד)
 כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הכל, שת הוא בצלם ודמות, דקדמאי
 לאו הכי, ומהכא אתבני עלמא בגוונא אחרא דאלפא ביתא, קינן
 ומהללא ירד, אתוסף לאתקנא סידורא דעלמא בשבע קטרין סגולגן
 שבע ארצות אינון דא לעלא מן דא, כמה דאינון שבעה רקיעין דא
 לעלא מן דא, ואינון ארץ אדמה ארקא גיא נשיה ציה תבל, תבל
 לעלא מכלהו דכתיב (תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק. כד נפק אדם
 מוגנתא דערן ואתתרך מתמן, אתרמי להווא דאקרי ארץ, ואיהו אתר
 חשוך דלית תמן נהירו כלל ולא משמש כלום, בין דאדם עאל תמן
 דחיל דחילו סגי, ולהט החרב המתהפכת הוה מלהטא בכל סטרין גו
 ארץ, בין דנפק שבת והרהר תשובה, אפיק קדשא בריך הוה ליה
 להווא אתר דאקרי אדמה דכתיב (כראשית ג) לעבוד את האדמה,
 בהאי אית נהירו דנהיר ודיוקנין דככבייא ומולי, ותמן יומא וציורין
 דבני נשא עלאין, גברין דנפקו מאדם במאה ותלתין שנין דקא הוה
 משמש ברוחי נוקבי, ואינון עציבין תדיר דלית בהו חרווא ואלין משטמי
 ונפקי לעלמא דא ומתהפכן לסטרא בישא ומתהדרין תמן וצלגן צלותא
 ומתיישבן בדוכתייהו תמן, וזרעין זרעין^ו כריחין ואכלי, וחשין לית תמן
 ולא חד משבע מיני תבואה, בהאי אתר אתייליד קין והבל, בין דחטא
 קין אחית^ו קדשא בריך הוא להווא אתר דאקרי אדמה דכתיב (סס ד)
 הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה, מההיא אתר דאקרי אדמה,
 והייתי נע וגר בארץ, בגין דתמן אתרחא ואתתרך, והיה כל מוצאי
 יחרגני, ההוא להט החרב המתהפכת, והוה דחיל והרהר תשובה
 וסליק ליה קדשא בריך הוא לארקא, והוה תמן ואוליד בנין בארקא,
 ובארקא אית נהירו דנהיר מגו שמשא, וזרעין זרעין ונטעין יילנין
 ולית תמן חשין ולא מאינון שבע זיני תבואה, כל אינון דתמן יינון
 מתולדין דקין, ואינון בתרין רישין, מנהון גברין עלאין ומנהון גברין
 זעירין, ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא, לזמנין יינון
 זכאין ואתהדרן לסטרא טבא, ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא, ומולדין
 ומתין כשאר בני נשא אדם הוה באדמה וארקא עד דאוליד שרת,

ומתמן סליק לעילא ארבע דרגין, וסליק להאי אתר דאקרי תבל, ודא
 איהו עלאה דבלהו דרגין, ביון דסליק סליק לאתר בית מקדשא, דאקרי
 באינון שמהן דהוה דיגריה בהו, ארץ אדמה הכי אקרי, דליג אדם תלת
 דוכתי גיא נשיה ציה, ס' איהו אתר ודוכתא סגי, כהאי פותיא וארכא
 דגיהנם, בגיא ונשיה וציה אתבדרו אינון דבנו מגדלא ואולידו תמן
 על דארגיו למלכא עלאה, בגין דא קריב לנורא דדליק, ואית בני נשא
 יקירי בכל עותרא ועפרות זהב ואבנין יקירין, מאן דעאל תמן והוה
 מתבל, בחמידו דהווא עותרא י' הכין ליה, וסליק לזמנין לדוכתא
 דאקרי נשיה, בגין דאתנשי תמן, ונחית להאי גיא ולא ידע אתר דהוה
 מתמן, גיא דא הוא באמצעות דעילא ותתא, ודא אקרי גיא בן הנום,
 ורצועה חדא נפקא מתמן לעילא להאי תבל, ואקרי אוף הכי גיא
 בן הנום, ותמן רתתא דגיהנם. אינון בני נשא דתמן כלהו ידעי חרשין
 וחכמאן יקירין, ותמן זרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא חר משבעת
 המינים, בנשיה אית בני נשא כלהו קטיעין ועירין, ולית להון חוטמין בר תרין
 נוקבין דנפיק בהו רוחא, וכל מה דעכדי מיד משתפחי, ועל דא אקרי
 נשיה, וזרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא משבעת המינים. ציה
 איהו אתר כשמיה, ביה יבשותא דכלא, ותמן בני נשא שפירן בחיון,
 ומגו דאיהו ציה, כד ידעי אתר דמקורא דמיין נבעין עאלין תמן,
 ולזמנין דסלקין מגו אתר דמיא וסלקין להאי תבל, ואינון בני מהימנותא
 יתיר מבני נשא אחרנין, ובינייהו דיורין טבין ועותרא סגי, וזרעי ועיר
 מגו יבשותא דהתם, ונטעי אילנין ולא מצליחין, ותיאובתא דיליהון
 לבני נשא דהכא, ומפלהו לית דאכלי נהמא בר אלין דהכא, דכתבל.
 דהא לעילא מכל אלין, תבל, וכתיב (תהלים ט') והוא ישפוט תבל בצדק,
 כגוונא דכל אלין ארעאן אית בהאי תבל, וכל אלין שמרון אית
 להו אוף הכי, בגין דאיהו שביעאה, אית הכא כגוונא דאינון דוכתי
 תחומין ודוכתי הכא, ואקרי כל חד וחד כגוונא דהווא דוכתא דלתתא,
 וכל אלין כדיוירין דבני נשא משניין אלין מאלין דכתיב (סס ק"ה) מה
 רבו מעשיך. כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניה ע"כ:

כוור סרס דק ל"ב עמוד ב' שורס ח'

(סימן י' דק ס"כ ע"כ שורס ל') רבי חזקיה אמר זכארה חולקיהון דישראל

דקדשא

דקדשא בריך הווא ארתעי ברוון ויהיב להון אורייתא קדישא
 ואזהר לון ויהיב לון עיטא לאסתמרה מעיליה ותתא בגין דלא
 ישלוט בהו בר קדשא בריך הוא ואינון ידעי לדחיייה מנייהו
 כל מקטרגין וכל קסטירין בגין דירוון חולקא דערביה ואחסנתיה
 כמה דאת אמר (דברים ל"ב) כי חלק י עמו יעקב חבל נחלתו תא חזי
 ביומא דראש השנה קדשא בריך הוא יתיב בדינא על עלמא וכל
 בני עלמא יתבי בחושבנא ולא אית מאן דלא עאל בחושבנא וספרין
 דחין ומתין פתיחן בההוא יומא וקדשא בריך הוא בגין דארתעי
 בהו יהיב לון עיטא לאשתזבא מכל קטרוגין דלעילא דאינון אתמנן
 וכן בכל זמנא דדינא שרייא על עלמא. בהאי יומא אודמנן ישראל
 לאתערא רחמי עלייהו ובמה בשופר דהא קלא דנפיק סליק לעילא
 ואתער שופר דלעילא כדין אתערו רחמי מאתרייהו וקדשא בריך הוא
 קם מכורס"יא דדינא ותיב בכורס"יא דרחמי ורחיס עלייהו דישראל
 ולא אתייהיב רשו למקטרגא. וישראל יתבי קמי קדשא בריך הוא
 בתיובתא ואתערו רחמי דהא ההוא קלא דנפיק אתערותא דרחמי
 איהו וכדין דלטורא לא יכיל לק"מא קמי כורס"יא דרחמי דהא ליה
 אתי מההוא סטרא ולא אשתבח קטיגור"יא ביומא דכפורי דאיהו
 חתימא דדינא וקיימי ישראל בקדושתא דמארייהו. בההוא יומא בגין
 דלא יקרב דלטורא למקדשא יהבין ליה שעיר דאתי מסטרא דרוחא
 מסאבא והוא מסאבא ורוח מסאבא אתהני ביה הוא אתעסק ביה
 ולא אתקרב למקדשא לסאבא וכדין אנפין נהירין וישראל אשתזבון
 מניה בזמנא אחרא כד סגין חובי בני גשא האי דלטורא בשעתא
 דדינא אתער על חובי עלמא כדין איהו אתי ואשתבח דלטורא קמי
 קדשא בריך הוא ויסתאב מקדשא וכל אנפין עציבין ודינא אשתבח
 ועל דא (בראשית י) קץ כל בשר בא לפני בא לפני ודאי למתבע חובי
 עלמא בגין דאינון גרמו :

(סימן י"א דף ס"ס ב' שורס ג') צוה י אמר רבי יוסי זכאין אינון ישראל
 דאתייהיב להון אורייתא קדישא ואינון

משתדלי בה יממא ולילי תא חזי דהא משמע דאלולי דאשתבח נח
 עם תיכיתא כאתחברותא כחדא לא אשתזיב^ו אסתים מן עיניה בגו

י"א
 וי"א

תיבותא, קמו ואזלו אמר ההוא יודאי כתיב עשה לך תיבת עצי גופר,
 לך לגרמך, בגין לאתחברא בהדה ולאשתובא בה, מה כתיב ויעש נת
 ככל אשר צוהו וגומר :

(סימן י"ב דף ס"ז ע"ב שו"ת ד') ולא הוּו עשרה (סתרי תורה) (בזוהר ישן נמצא
 זה) מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח
 כשיצא מן התיבה, וראה את העולם חרב והתחיל לבכות לפניו ואמר,
 רבוננו של עולם נקראת רחום, היה לך לרחם על בריוֹתך וכולי, השיבו
 הקדוש ברוך הוא ואמר רעיא שטייא השתא אמרת דא, למה לא
 אמרת בשעתא דאמרית לך כי אותך ראיתי צדיק לפני וגומר, ואחר
 כך הנני מביא את המבול מים, ואחר כך עשה לך תיבת עצי גופר.
 כל האי אתעכבית ואמרית לך בגין דתבעי רחמין על עלמא, ומכדין
 שמעת דתשתזיב בתיבותא, לא עאל בלבך למבעי רחמין על ישובא
 דעלמא, ועבדת תיבותא ואשתזיבת, וכען דאתאביר עלמא פתחת
 פומך למלא קדמי בעיין ותחנונים, כיון דחזא נח כך אקריב קרבנין
 ועלוון דכתיב (בראשית ה') ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף
 הטהור וגומר. אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם
 לישראל אחר נח ובין נח, נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם
 כאברהם, רבין דאמר קדשא בריך הוא לאברהם (ס"ט י"ח) זעקת סרום
 ועמורה כי רבה, מיד ויגש אברהם ויאמר וגומר, והרבה תחנונים
 לפני הקדוש ברוך הוא עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שיכפר
 לכל המקום בעבורם, וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו
 ובנותיו עשרה צדיקים, ולפיכך לא התפלל. אחר כך בא משה והתפלל
 והגין על דורו, כיון שאמר הקדוש ברוך הוא (שמות ל"ב) סרו מהר מן
 הדרך, מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגומר, עד שאחזתו חלחלה.
 רבנן אמרו לא הניח משה לקדשא בריך הוא עד שנתן נפשו עליהם
 מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב (ס"ט) ואם אין מחני נא מספרך
 אשר כתבת אמר רבי יוסי מהבא (תקלים ק"ו) ויאמר להשמידם לולא
 משה בחירו עמד בפרץ לפניו אמר רבי יהושע מה ראה נח שלא בקש
 רחמים על דורו, אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב (בראשית י') כי אותך
 ראיתי צדיק לפני בדור הזה, כלומר לפי הדור, ולפיכך לא בקש

בגוה, כיון דפתחו תיביתא אתנהרא ארעא המצרים מנהורא דילה, הדא הוא דכתיב (סג) ויראו המצרים את האשה וגומר. אמר רבי יהודה ויהי כבואם מצרימה הוה ליה למימר, אלא כתיבה וכו' :

(סימן ט"ו דף ק"ד ע"ב כמדדז הכנעלס אורה כ"ד) (על תיבת חמשים וזה לשונו) חמשים הם כנגד חמשים

שערי בינה, והם ראויים להציל כל העולם בצדקתם וי' הורה לדבריה, וכשראתה שלא מצאה, אמרה (סג י"ט) אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה, כלומר אולי יש בהם בני אדם שעסקו ביריעת שמך שהוא השם במלואו שהוא חמשה וארבעים יוד ה"א וא"ו ה"א, כמספר אדם, שנאמר (דברים י') ועתה ישראל מה י' אלהיך שואל, וכשלא מצאה חוזרת לומר אולי ימצאון שם ארבעים (ככתוב בדפוס):

(סימן י"ו סג אורה ל') אחר תיבת הארבעים עוד פותחת ואומרת רבוננו של עולם אולי ימצאון שם שלשים, כלומר

אולי יש ביניהם צדיקים שעסקו והשיגו אותם השלשים מעלות הרמוזות בנביאת יחזקאל בפסוק ויהי בשלשים, והם כלולים בשלשים ושתים נתיבות חכמה, שהם שתים ועשרים אותיות ועשרה ספירות, וכן אולי יש ביניהם אנשים צדיקים יחירי סגולה המייחדים שני פעמים ביום בפסוק שמע ישראל, שבה כלולים עשר ספירות במלת אחד, האלף עם החית הם תשעה, והמלה א' הרי עשרה, והד' אמר רוד המלך עליו השלום עלה (תהלים קי"ט) זה השער ל" צדיקים יבואו בו, ודלת מלשון שער, ושני פעמים ביום הרי עשרים. וכשאינה מוצאה חוזרת ופותחת ואומרת רבוננו של עולם אולי ימצאון שם עשרה, כלומר אולי ימצא ביניהם מי שעסק בעשרה מאמרות ובעשרת הדברות בכל יום, וכן אולי ימצאון ביניהם עשרה שמקדימים לבית הכנסת, דה"א תנן כל הנמצא מעשרה ראשונים לבית הכנסת, נוטל שבר כנגד כלם שבאים אחריו, מה כתיב לא אשחית בעבור העשרה, כל זה יש לנשמת הצדיק ללמד סניגוריא וזכות על הרשעים, להשקיט האף והחמה, וכיון שלא מצאה שום זכות ללמד מה כתיב (כרמית י"ט) וילך י' כאשר בלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו, מהו למקומו, למקום מעלתו הידועה, ואז נסתלק הדיין ונסתלק הסניגור, והקטיגור מקטרג

שייכים לספר בראשית דקיד עב דקיה עב ודקיו עיא

וזהו (ס"ט י"ט) ויבאו שני המלאכים סדומה בערב וגומר, ולוט הוא שטן
הוא יצר הרע יושב בשער סדום כי שם ביתו, דכתיב לפתח חטאת
רוכז, ומתחבר עם בני אדם ומטעה אותם עד שמורידם לכאר שחת,
והוא גם כן עמהם נידון על שהטעה אותם, ויורד עד צערה דגהינם,
וזהו (ס"ט) הנה נא העיר הזאת קרוכה לנוס שמה. הרוצח הוא עשו
שופך דמים והיא מצער, ואף על פי שיורד ונידון שם עם כל זה תאותו
וחשקו לחזור ולהטעות לאחרים, וזהו (ס"ט) ויעל לוט מצוער :

(סימן י"ז דף ק"ה ע"ב שורס כ"ב) לאברהם, זמנא חדא נפק רבי שמעון וחוא
עלמא דחשיך ואפיר ואסתתם

נהוריה אמר ליה לרבי אלעזר תא ונחוי מה בעי קדשא בריך הוא
למעבד בעלמא, אזלו ואשבחו חד מלאכא דדמי לטורא דברכא, ואפיק
תלתין שלהובין דנורה מפומיה אמר ליה רבי שמעון מה את בעי
למעבד, אמר ליה בעינא למחרביה לעלמא בגין דלא שכיחי תלתין
זכאין בדרא, דהכי גזר קדשא בריך הוא על אברהם דכתיב (בראשית י"ז)
היו יהיה בגימטריא תלתין אמר ליה רבי שמעון במטו מינך זיל קמיה
קדשא בריך הוא ואימא ליה, בר יוחאי שכיח בארעא, אור החיה
מלאכא קמיה דקדשא בריך הוא ואמר ליה מאריה בעלמא גלי קמך
מה דאמר לי בר יוחאי, אמר ליה קדשא בריך הוא זיל אחרביה לעלמא
ולא תשגח בכר יוחאי, כד אתא חזייה רבי שמעון למלאכא, אמר ליה
אי לא תיזיל גזירנא עלך דלא תיעול לשמיא, ותהוי באתר עזא ועזאל.
וכד תיעול קמיה קדשא בריך הוא אימא ליה אי לית תלתין זכאין
בעלמא, להוון עשרין דהכי כתיב לא אעשה בעבור העשרים, ואי לית
עשרים להו עשרה, דהכי כתיב לא אשחית בעבור העשרה, ואי לית
עשרה להו תרין, דאינון אנא וברי דהכי כתיב (דברים י"ג) על פי שנים
עדים יקום דבר, ואין דבר אלא עולם דכתיב (תהלים ל"ג) בדבר יי שמים
נעשו, ואי לית תרין, הא אית חד ואנא הוא דכתיב וצדיק יסוד עולם,
בה שעתא קל מן שמיא נפק ואמר זכאה חולקך רבי שמעון דקדשא
ברוך הוא גזר לעילא ואת מבטל לתתא בוראי ערך אתמר (ס"ט קמ"ט)

רצון יראיו יעשה :

(סימן י"ח דף ק"ה ע"ב שורס כ"ב) מתמשים עד עשרה : דאיהו שירותא עד

עשרה

שייכים לספר בראשית דקו ע"א דק"ח ע"ב ודרו ע"א

עשרה, ראיהו עשרה סופא דדרגין, וכיון דמטא עד עשרה אמר מכאן ולתתא לאו אתר לקיימא כתשובה ותב ואמר ארבעים, בגין דישתזבון ארבע קריין, ותב ואמר שלשים, בגין דישתזבון תלת קריין, ותב ואמר עשרים, בגין דישתזבון תרין קריין, ותב ואמר עשרה, בגין דישתזב קרתא חדא מאינון חמשה, בגיני כך לא נחית לתתא מן עשרה :

(סימן י"ט דף ק"ח ע"ב שורה כ"ח) באר שבע וישכם אכרהם בבקר וגומר רבי ברוקא אמר מהו שם על שכמה,

אלא שהזהירה על עול האמונה ולעמוד במה שהיתה בתחילה, כתיב הכא שם על שכמה, וכתיב התם (שמות ט"ו) שם שם לו חק ומשפט, מה להלן על השכינה אף הכא על השכינה, מה עשתה, כיון שראתה עצמה יוצאת מרשותו של אכרהם חזרה לקלקלה דכתיב ומלך ותתע, מהו ותתע, שתעתערה אחר עבודה זרה וגלולי בית אביה, כתיב הכא ותתע וכתיב התם (ירמיה י')

הכל המה מעשה תעתועים :

(סימן ק' דף ר"ו ע"א שורה י"ב) בהו וגומר (בראשית ז') כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו שאל רבי חייא

לרבי אבא אמריתון הנשמתא לא עיילא בכר נש עד דאסתכל בפולחנא דקדשא בריך הוא, וכדין להו ליה ההיא נשמתא, ואמריתון דנשמתא היא קדישא מעלייא על כלא, אסבן מאי הוא דאמר קרא כל אשר נשמת רוח חיים וגומר, הואיל והוה להו נשמתא הוה להו לאשתזבא לא הוה בידה, אתו שיילוהו לרבי אלעזר ברבי שמעון אמר להו כך הוא והאי קרא מסייע ליה, דהכי אמר אבוי, דכי אתא טופנא לא חוה בר נש דיעביד קדשא בריך הוא בגיניה אלא נח, וזכותיה לא הוה אלא לאגנא עליהון ועל בתיהון, דלא הוה זכותיה כל כך לאגנא על כל דרא, ואינון דהוו זכאין בקדמיתא כגון חנוך ירד, דהוו להו נשמתא קדישא וחזיין למעבד קדשא בריך הוא בגיניהון, בחרבה מתו, והיינו דאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפיו, אינון דנשמתא קדישא הוה בהון, ולא תימא דעל אינון דהוו בטופנא אמר, אלא אתא קרא ואמר מכל אשר בחרבה מתו :

(סימן כ"א דף רל"ז ע"ב שורה ד') (טז מ"ט) אוסרי לגפן עיר"ה ולשורק"ה בני
 אתונו כבס ביין לבושו וברם
 ענבים סותה תמנייה דרגין כלילן בהאי קרא, ארבע מנהון דמיין
 אהרדי, תרין מנהון דמיין אהרדי, ותריין אחרנין דמיין אהרדי, ארבע
 דדמיין אהרדי אינון גפן שורקה, היינו גפן היינו שורקה, דמנהון נפקין
 ענבים ומנהון מתעביד חמרא דאקרי יין, וכלהו רזא חדא ומשרשא
 חר נפקין ונגדין, ותריין דדמיין אהרדי עירה אתונו, היינו עירה היינו
 אתונו, ורזא חדא גינהו וברגא חדא כלילן ומרזא חדא נגדין, לבוש
 סות"ה, היינו מלה חדא ורזא חדא (סמות כ"ג) כי היא כסותו לכדה היא
 שמלתו לעורו, ומנא קרייה כסות וזמנא אחרא קרייה לבוש, וזמנא
 אחרא קרייה שמלה, וכלהו משרשא חדא נגדין, ומלה חדא עבדין.
 וחלופא דשמהן רזין עלאין כלילן בהו, ומאן דדייק טעים מידי, ומאן
 דלא דייק לא טעים ולא מידי, והני תמנייה דרגין רזין עלאין דמיין
 בהו, אבל קרא כפשטיה קאי תא חזי יעקב שלימא דאבהן הוה כמה
 דאת אמר (בראשית כ"ט) ויעקב איש תם וגומר, מאי איש תם, ראשתכלל
 מחכמתא דלעילא ומחכמתא דלתתא והיינו דכתיב יושב אהלים,
 תרין אהלים גינהו, אהל דאקרי לפניס מן הפרגוד, ואהל דאקרי
 אחורי הפרגוד, וכליל הורה מתרין סטרין מבתי גוואי ומבתי בראי,
 ומאן אוליף ליה ליעקב כולי האי, תא חזי דהא אינון שני דהוה טמיר
 וגניו בהדיהו דשם ועבר, שם אוליף ליה חכמתא עלאה דבתי גוואי.
 ועבר אוליף ליה חכמתא תתאה, וסימניך (פושע כ"ד) בעבר הנהר ישבו
 אבותיכם מעולם, מאי בעבר הנהר, אלא רזא הוא דכל יומיהון דאינון
 קדמאי, לא הוו אוליפן אלא חכמתא תתאה דאתייה מבתי בראי
 דאקרי אחורי הפרגוד, ובאינון דאחורי הפרגוד הוו מתדבקין, והוו
 מודיעין לון מילין דעתידין למיתי לעלמא ביש או טב, וכדין הוו בר
 אינון דדין, עד דאתא ההוא סטרא דקדושא עלאה, ואמשיך ליה
 לאברהם ואודע ליה מלין דשרשא דאתמשכאן לעלמא מנהון מבתי
 גוואי, ומתמן שאבין כל אינון דאקרונ בתי בראי, ומתמן מתהוון קצת
 מילין לא כלא, וסימניך מתמצית גופה של ארץ ישראל העולם שותה,
 ומהאי שעתא דקאים אברהם אבינו עליו השלום על ההוא סטרא

קדישא דמיניה כלא נפיק ונגיד, וביה כלא תליין, נפק ליה לשעתיה
 מהאי סטרא דאינון בני עבר הנהר, ואתא ליה לאשתעשעא בארעא
 קדישא הדא הוא דכתיב (ס) ואקח את אביכם את אברהם מעבר
 הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען, ארץ כנען ממש, ארעא דשאר
 תילין עלאין תבירין תחותה תמן, ולית להון קיומא בהרה :

מאמרים חדשים אשר לא היו בדפוס מנטובה

ויש חזק מהם שכבר נדפסו בתקונים וזוהר חדש לשמנו גם כן מקום תחזתם וכלו האוכרים תמנא
 כחלק ב' רף דס"ו ע"כ עד זכא; לעילא ותתא וחס"כ שייך זה סממנר :

(סימן כ"ד) וישחטו הפסח, אמר הקדוש ברוך הוא מבעשור לחדש סבו
 דחלא דמצרים ותפסון ליה, ויהא אסור ותפס תלתא
 יומין, וביומא רביעאה (ר"ס ע"ב) אפיקו ליה לדינא, ואתכנשו עליה לקטליה,
 ויחמו ליה מצראי היך אתון עבדין ביה דינא, ודא קשייא להו מכל
 מכתשין דעבד לון קדשא בריך הוא, אינון דינין דעבדו בדחליהון,
 לבתר דינין ליה בנורא בגין דכתיב (דברים ז') פסילי אלהיהם תשרפון
 באש, אמר קדשא בריך הוא (שמות י"ב) אל תאכלו ממנו נא דלא
 יימרון בתיאובתא דדחלא אכלין ליה, אלא אתקינו ליה צלי ולא
 מבושל, דאילו מבושל יהא טמיר ולא יחמו ליה, אלא תקינו ליה
 מוקדא בנורא דריחיה נודף, ותו רישיה עליה דלא יימרון דחיה לו
 דמלה אחרא היא ותו עצם לא תשברו בו, אלא דיחמון גרמוי רמאן
 בשוקא ולא יכלין לשזבא ליה, ועל דא כתיב (כמדר ל"ג) ובאלהיהם
 עשה יי שפטים : ההוא קדמאה דאשתכת פבי כנישתא ואריך פבי
 כנישתא זכאה חולקיה, דאיהו קיימא בדרגא דצדיק פהרי שכינתא,
 ודא איהו רזא (משלי י) ומשחרי ימצאוני, דא סליק בסליקו עלאה. ואי
 חימא הא תנינן בשעתא דאתי קדשא בריך הוא לבי כנישתא ולא
 אשכח תמן עשרה מיד כועס : למלכא דשלח לכל מלכי מדינתא
 דישתכחון עמיה ביום פלן ברוך פלן : עד דהוו מזמני גרמיייהו אינון
 בני מתא, אקרים חר ואתא להחוא אתר, בין כך ובין כך אתא מלכא
 אשכח להחוא בר נש דאקרים תמן : אמר ליה בני מתא פלונית אן
 אינון אמר ליה מארי אנא אקדימנא מנייהו, והא אינון אתיין אבתראי
 לפקודא דמלכא : כדן טב בעיני מלכא ויחיב תמן בהדיה ומשתעי

כי נא אנשי

עמיה, ואתעביד רחמיה דמלכא • בין כך אתו כל עמיה ואתפייס
 עמיהו • אבל אי בני מתא לא אתיין, וחד לא אקדים ואשתעי קמי
 מלכא לאתחוארו בגנייהון • מיד פעס מלכא • מרה כתיב (ישעיה כ)
 מדוע באתי ואין איש • ומאן דאשתעי כבי כנישתא ווי ליה דאחוי
 פרודא • ווי ליה דגרע מהימנותא ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא
 ד' ישראל, דאחוי דלית ליה אלהא ולא אשתכח תמן, ואנהיג קלנא
 בתקיפא עלאה : כל גוונין טבין בחלמא בר מתבלא, בגין דאיהו
 כרסניא למירן דינין דנישמתין, והא דרגא חדא איהו • אלא בשעתא
 דקיימי כדניי נפשא, כדין איהו גוון תבלא, והא אוקימנא בשעתא
 דחמי בר נש להאי גוון, אדבר בר נש למעבד פקודא דמאריה, בגוונא
 דנחש דהו חמאן ליה, הו דחלי מקמיה דקדשא בריך הוא ומנטרין
 גרמיהו, ובהווא דחילו דקדשא בריך הוא אסלקא עליהו, מיד ארתסיין
 מאן גרם לון, ההוא נחש דהווא רצוערה דמסתכלאן ביה, אוף דהכי
 תבלת וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי, מההוא דחילו דיליה :

רבי שמעון פתח מי יעלל כוזר חדש ה"ל בספרו אותיות מראש הספר עד דף ט' סוף ע"ג ועלו מושעיים
 לשפוט את הר עשו וכולי הוה דשמאלא • ואחר כך שייכון אלנו המאמרים

שייך לרף י"א עמוד כ' שורה כ'

(סימן כ"ג) תא חזי האי הר, לישנא דתקיפו הוא • אינון הרים לעילא,
 ואלין צדיקים דאחידין בכנסת ישראל, ואקרוין הר ציון
 הרים דסחרני ירושלם, בגין דאינון מצויינין ואמרין האי להאי בסטרא
 ד' יחודא לשפוט את הר עשו דקטריגו מקטרגא מסטרא דשמאלא,
 בההוא זמנא (עובדים א) והיתה ליי המלוכה • בקדמיתא אקרי ממלכה,
 בגין דינקא לתרין סטרין לימינא ולשמאלא • והשתא מלוכה אקרי
 בגין דינקא לימינא דהא הוא דכתיב (סושע ב) וארשתיק ליי לעולם.
 ובגין דגלותא לאו לעולם הוא דהא יתבא בגלותא • תא חזי דסמך
 ליה (זכריה י"ד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחר
 ושמו אחר, בגין דעד השתא כד ישראל בגלותא שכינתא עמרוון
 ומלכא בלא מטרוניתא לאו מלכא איהו • אבל ההוא זמנא והיה יי
 למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחר ושמו אחר, כד אתרבתת
 שכינתא בצדיק כדין הוא יחודא, דהכי אוליפנא ברוא דקרית שמע

דבעי בר נש ליחדה למאריה ולקשרה קשרין דמהימנותא
 ברעותא דלכא וכד מטי לאחד, אבעי ליה לכווננה בא' סתימא
 עתיקא (ס"ב עמיקא) דכלא וח' תמנייא דרגין עלאין מחכמא עלאה
 עד צדיק וד' רבתא אתדבקותא דכנסת ישראל דאיהי חולקיה דהוד
 דאקרי עני ואביון, כד אתדבקת לאינון דרגין דלעילא דרמיון בא"ח.
 כדן איהי רבתא, ועלמא כליה יניק מינה ואינון שדים דאינון
 כמגדלות (ס"ג ס) אזו הייתי בעיניו כמוצאת שלום. ת"ה
 (ד"ו ע"ב) חזי האי קרא על כנסת ישראל אתמר, כד איהי בגלותא עם בנהא
 בין אומין דעלמא אקרי זעירא הדא הוא דכתיב (ס"ד ס) אחרת לנו
 קטנה. וכד ישראל אתדבקו באורייתא ואזלין בארץ קשוט, כדן
 אתמלייא ושלום אתחבר בהו. אתיבת איהי ואמרת אני חומה ושדי
 כמגדלות. בההוא זמנא דאתחבר עמי אזו ושלום. א' הוא דעתיקא
 קדישא דכלא. ז' שבע דרגין, ושלום דאקרי צדיק, בין דהני דרגין
 מתחברן כדן אזו הייתי בעיניו כמוצאת שלום. ומאן עיינין. אינון
 שבע דרגין דאקרון עיני יי, פני יי, וכדן שלמא לעלמא. ושרייא טיבו
 דעתיקא באתר דדבר ונוקבא, ובגין כך פקד משה באורייתא ואמר
 (דברים ו') שמע ישראל יי אלהינו יי אחד. לקשרה כלהו קשרין
 דמהימנותא תא חזי כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו.
 מאי טעמא, בגין דאיהו אתר דכל יומין ושנין דעלמא ביה תליין, ברזא
 דאינון דרגין דרמיון באחד, ואינון עשרה וכלהו חד ואתערו ביה
 חברייא ואמרו וכדלית ושפיר, בגין דהאי אתרא דדלית היא, ולית לה
 נהורא מדילה. ובעי בר נש לארפא בה ולאמשכא לה ברפאן מאינון
 שית סטרין, שית בנין עלאין על ידוי דצדיק, ואינון שית סטרין רמיון
 בח' ברזא דתמנייא. שית אלין, ותרין לעילא חכמה וכינה, אבא ואימא,
 לאוספא ולאכללא להו לעילא ולמיהב להו ברפאן מאביה ואימיה
 עלאה, דהא לא שרייא טיבו דעתיקא אלא באתר דשלים, באתר
 דאשתכח דבר ונוקבא הדא הוא דכתיב (ס"ג ס) צאינה וראינה בנות
 ציון במלך שלמה וגומר, ביום חתונתו וגומר. ביום חתונתו דייקא.
 ועל דא אמרו ובלבד שלא יחטוף בחיית, אלא בעי לאמשכא ברפאן
 מאתר עלאה דכלא. ולארקא באינון שית בנין. לבתר דהאי בת

דלית לה אחסנא בבית אבות ואימא, אלא האי ברא ומכאן אוליפנא
 דברא ירית לאבא ולאימא, וברתא לא, אלא דאית לה מזוני מן ברא
 אלא בעי לארכא בהאי דלית, ותמן אמרי כמה בעי בר נש לארכא
 בה, כשיעורא דימליך יתה לעילא ולתתא ולארבע זווין דעלמא, רוא
 דשית סטרין עלאין דכלהו יתחברון עמה ולא יתפרשון לעלמין. וכד
 בר נש מאריך בהאי, כל אינון יומין ושנין עלאין מוסרין ברכאן ער
 רישיה, וקדשא בריך הוא קרי ליה (ישעיה מ"ט) ויאמר עבדי אתה ישראל
 אשר בק אתפאר. תא חזי כללא דאורייתא בהאי קרא רמיון, וכללא
 דכל אינון אמירן דאתברי בהון עלמא באחד רמיון הדא הוא דכתיב
 (איוב כ"ג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש. ובהון אתברי
 עלמא ועל דא תנינן בעשרה מאמרות נברא העולם וכולי ואוקימנא
 דכולהו עשרה דכלהו אחר וכלהו בלין בקרא קדמארה
 דאורייתא (כמ"ט בראשית כרא וכו') :

(סימן כ"ד) בראשית, רוא דחכמה. ברא. עלאה סתימא דלא אתידע,
 אלהים, בינה. א"ת כללא דחסד וגבורה, השמים
 תפארת, וא"ת כללא דנצח והוד. וא"ו רואת לאכללא צדיק.
 הארץ, כללא דכנסת ישראל ארץ החיים, ובתר פרטא דאורייתא
 ברוא דאינון יומין עלאין. בראשית מאמר הוא לקבל דרגא דחכמה
 ואקרי ראשית :

ויאמר אלהים יהי אור, לקבל דרגא דחסד דאיהו לימינא, דהא מתמן
 נפיק נהורא לכלהו עלמין ברוא דיום הדא הוא דכתיב
 (תהלים כ"ב) חסד אל כל היום. ולקבליה לתתא אברהם דאחיד בהאי
 חולקא, ובגין כך כתיב הכא יום אחד, והכא אחד היה אברהם, וביה
 כתיב (ישעיה מ"ח) מי העיר ממזרח, ברוא דאור דנפיק ממזרח ותא חזי
 לא תשכח בכלהו שבעה זכאין דאחידן לעילא ברוא דשמהתרוון
 בשירותא אלף, אלא אברהם ואהרן, דאחידן בהאי חסד, דהא כהנים
 מסטרא דחסד אתו. אף על גב דאחיד אהרן בהוד, בחסד נמי אחיד,
 ומשה אף על גב דאחיד בנצח. בתפארת נמי אחיד. לאחואה דכלא
 חד, ואברהם רישא לכלהו זכאין, ומניה אתפרשו לתתא דאיהו לימינא
 דקדשא בריך הוא, ואקרי כהן הדא הוא דכתיב (תהלים ק"ו) אתה כהן
 לעולם

לעולם על רבדתי מלכי צדק ואהרן כגין דאיהו כהן אחד כהאי, אבל
 דרגא דיליה הו"ד איהו :

ויאמר אלהים יהי דקיע בתוך המים ויהי מבדיל וכולי, לקבל דרגא
 דגבורה דאחיר תמן יצחק, ולקבליה תפארת. מאי אולידו
 אשא, כגין כך יהי דקיע בתוך המים ויהי מבדיל. וכגין כך לתת
 אברהם הוליד את יצחק, וביומא ההוא אתברי גיהנס, דנפיק מההוא
 אשא תקיפא כההוא מחלוקת, וכגין כך ההוא יומא יומא דדינא :

ויאמר אלהים יקוו המים, לקבל דא דרגא דתפארת דאקרי קו
 האמצעי, ולקבליה דיעקב דאיהו תליתאי, ונטיל תרין חולקין
 כההוא דאש ומים (דאש השמים) משמים, ולקבליה יום תליתאי, ועד
 דא אקרי יעקב (כראשית כ"ט) איש תם יושב אהלים. שלים ככלא.
 שלים כחסד. שלים בדינא. שלים במיא. שלים באשא. יושב אהלים
 תרין חסד וגבורה, ונטיל כלא ואתעביד בידיה רחמין :

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזרע זרע עץ פרי וגומר.
 דרגא דצדיק דאקרי עץ החיים, ואיהו עושה פרי, דהא לית
 בכלהו דיעביד פרי בר איהו. זרעו בו על הארץ, דייקא. ולקבליה
 לתתא בן פורת יוסף בן פורת עלי עין ואקרי ברית שלמא. וכגין כך
 תרי זמני כהאי יומא כי טוב, חד לקבל דרגא דתפארת, וחד לקבל
 דרגא דצדיק, דאיהו יומא דשבתא דלעילא ועבידתא אחרת לית ביה אלא
 זוונא, לאפקא פרי נשמתין לעלמא פרי עובדו דקדשא כריך הוא.
 הכי נמי לתתא דזוונא שרי ביה משבת לשבת. תא חזי רזא עלאה
 דאורייתא, מאי עין פרי עושה פרי, לקבל יומא דשבתא איהו, מאי טעמא
 אתכליל ביום תליתאי, רזא עלאה איהו כגין דתנינן רבי שמעון בן
 יוחאי אומר, מאי טעמא כתיב באורייתא כי יקח איש אשה, ולא כי
 תלקח אשה לאיש, כגין דארחיה דבר נש לאהדרא ולמתבע אנתו.
 מתל לבר נש דאתאביר ליה אבדתא, מארי דאבדתא מתור למתבע
 אבדתא דיליה, והאי צדיק איש אקרי הדאהוא דכתיב (ס"ג מ"ג) והורידו
 לאיש מנחה כדאוקימנא. וכנסת ישראל דרמיזא ביום רביעאי כרזא
 דמארת חסד, סמכא רביעאה מלכותא דדוד, כגין כך אף על גב
 דאתריה דהאי צדיק יומא דשבתא, אתכליל ואתרמיז ביומא תליתאי,

למהו סמך ליום רביעי, ואיהו אנתו דיליה, בגין כך מאריה דאבדתא
מחור על אבדתו, ובגין כך כתיב לתתא (ס"מ"ב) ויוסף הוה השליט
על הארץ. אבל בזמנא דאתי דאיהו באחרית הימים, ביום שתיתאי
דאיהו אלפא שתיתאה כד ייתי משיחא, דיומא דקדשא בריך הוה
אלף שגין, אף על גב דכנסת ישראל חולקא דידה יומא רביעאה, אזלא
ואתרמיזא ביומא שתיתאה, למהו סמכא לבעלה דאקרי צדיק יומא
דשבתא, לתקנא ליה פתורא והאי דכתיב (ירמיה' ל"ב) כי ברא יי חרשה
בארץ נקבה תסוכב גבר, דא איהו בזמנא דמשיחא דאיהו ביומא
שתיתאה, ובגין כך כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, מאי טעמא
אתוסף ה' מה דלא הוה בן בשאר יומי. אבל בכל אתרא ה' דא
כנסת ישראל, דאתייה לאזדווגא בבעלה יומא דשבתא, כד ייתי לבעלה
(ס"ב לה בעלה) לאקמא לה מעפרא. ובגין כך כתיב (ישעיה' ס"ו) וכאו
האובדים בארץ אשור. דא צדיק וכנסת ישראל. דבר אחר מאי
טעמא אתכליל ביום תליתאי הוא דצדיק, בגין דתלת דרגין מימינא
ותלתא משמאלא, ואיהו הוה אמצעייתא דגופא לאשקאה לכלא, בגין
למנגד שקיותיה ליום רביעאי דאיהו כנסת ישראל, דלית לה נהורא
מגרמה סמך להאי צדיק ותא חזי האי יומא דשבתא אסיד למעבר
עבדתא, כגין כך אתכלילו ביה תרין ויאמר, לקבל תרין דרגין, והובפל
ביה כי טוב :

ויאמר אלהים יהי מארת, לקבל דרגא דצדק, מלכות דלעילא דלית
לה נהורא מדילה אלא מה דאתייהיב לה ער ידוי דצדיק,
ובגין כך דוד לתתא עני ואביון אחיד בה, ואצטריך לאוספא ליה יומין
ושגין והא אוקימנא שבועים שנה דייקא, ואקרי יום רביעאי :

ויאמר אלהים ישרצו המים. לקבל דרגא דנצח, דאיהו סמכא ימינא
דאורייתא, ולקבליה משה לתתא סמך לעלמא באורייתא דא
הוא דכתיב (ירמיה' ל"ב) אסלא כריתי יומם ודילה וגומר :

ויאמר אלהים תוצא הארץ. לקבל דרגא דהוד, דאחיד אהרן ואקרי
יום שתיתאי תא חזי אהרן לתתא אף על גב דאתי מחסד,
אחיד לתתא ביום שתיתאי דאקרי הוד, ועכיד קרבנין באינון מיני
בערן דבין אתבריאן ביומא דיליה, לקרבא כנסת ישראל דאתרמיזא

בִּיה בְּצִדִיק, לְקִשְׂרָא דְרַגְיָן דְּמַהֲמִנּוּתָא וּלְנַחְתָּא רַחֲמֵי לְעֵלְמָא :

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם • הָאִי אֲמִירָה לְקַבֵּל דְּרַגְא עֵלְאָה דְּכֹלָא
 סְתִימָאָה דְּסִתְיִמִין, בְּעָא לְמַעְבַּד יִקְרָא לְדִיּוֹקְנִיה כְּרֹזָא דְּאָדָם,
 וּבְכֹלְהוּ דְּרַגְיָן לְתַתָּא יְהִיב חֵילָא לְאַפְקָא כֹּל חַד כְּרַקָּא חֲזִי לִיה, וְעַבַּד אָדָם
 דְּשִׁלִּיט בְּכֹלָא בְּעֵלְאֵי וְתַתָּאֵי וְתָא חֲזִי עַד לָא אֲשַׁתְּלִימוּ אֵינּוּן שְׁבַע דְּרַגְיָן
 יוֹמִין עֵלְאֵין, לָא אֲשַׁתְּלִים אָדָם לְעֵלְא, כִּיּוֹן דְּאֲשַׁתְּלִים לְעֵלְא אָדָם עֵלְאָה,
 אֲשַׁתְּלִים לְתַתָּא אָדָם תַּתָּאָה • וּכְלָהוּ עֲלִמִין בְּשִׁלְיָמוּ • כְּגִין כֶּךָ שְׁלִטְיָה
 לְאָדָם תַּתָּאָה עַל כֹּל דְּאֲתַבְּרִי בְּעֵלְמָא, כְּגִין דְּאָדָם עֵלְאָה שְׁלִיט עַל
 כֹּלָא • וּכְגִין כֶּךָ רְמוּ כְּהָאֵי קְרָא שְׁבַע דְּרַגְיָן, דְּאִית בִּיה שְׁבַע דְּרַגְיָן
 עֵלְאֵין, דְּאֲקָרִי כְּהוּ אָדָם דְּלְעֵילָא וְאֲשַׁתְּלִים בְּהוּ • כְּגִין כֶּךָ נַעֲשֵׂה אָדָם
 בְּצִלְמֵנוּ, לְמִיּהֵב לִיה שְׁפַע מַהֲהוּ אֲתֵרָא דְּאֲקָרִי חֶסֶד • תָּא חֲזִי מָאן
 דְּהָאֵי צוֹלְמָא עֲלִיה, חֶסֶד אֵל לָא אֲעֵדִי מְנִיָּה, וַיִּתְכַּבַּר עַל רִישִׁיָּה,
 וְאֲתַחְבַּרְת בִּיה שְׁכִינְתָּא בְּסוּפָא דִּיּוֹמוּי, כְּגִין דְּהָאֵי חֶסֶד יוֹם רֵאשׁוֹן,
 וְאִיהוּ רִישָׁא דְּכָל יוֹמִין דְּלְעֵילָא, וְהָאֵי צוֹלְמָא דְּאֲתִיָּא לִיה מְנִיָּה, לָא
 אֲסַתְּלַק עַד דְּאֲשַׁתְּלִימוּ יוֹמוּי בְּהוּוּ דְּרַגְא דְּאֲקָרִי אַחְרִית הַיּוֹמִים •
 וְהוּא דְּרַגְא דְּצַדִּיק, וְאִיהוּ שְׁבִיעָאָה שְׁנַת הַשְּׁמִיטָה, כְּרַהוּוּ דְּרַגְא
 אֲשַׁתְּלִימוּ יוֹמוּי דְּבַר נֶשׁ, כִּד אֲשַׁתְּלִימוּ שְׁבַעִין שְׁנִין לְקַבֵּל שְׁבַע דְּרַגְיָן
 עֵשְׂרָה לְכָל דְּרַגְא הֵדָּא הוּא דְּכַתִּיב (תְּהִלִּים 5) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ כְּהֵם שְׁבַעִים
 שָׁנָה • מָאן כְּהֵם, כְּאֵינּוּן יוֹמִין וְשְׁנִין דְּלְעֵילָא וְאֵם כְּגִבּוּרֹת שְׁמַנִּים •
 תָּא חֲזִי בְּנֵי חַיִּי וּמוֹזְנֵי לָאוּ בּוֹכּוֹתָא רַחֲמֵי מִלְּתָא, רֹזָא דְּאֵינּוּן שְׁבַע
 בְּדְרַגְיָן (לְדַעְתִּי צְרִיךְ לִזְמַר שְׁבַע דְּרַגְיָן) דִּי כְּהוּן זְכוּת וְחֻבָּה כְּרֹזָא
 דְּחֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּאִי הֵכִי לָא הוּוּ לִיה לְכַר נֶשׁ לְמַהוּי חַי כִּד מְשַׁבְּעִין •
 אֲלָא כְּמוֹלָא עֵלְאָה עֲתִיקָא דְּכֹלָא תְּלִיין • כְּגִין כֶּךָ אִיהוּ מוֹסִיף עַל
 כֹּל יוֹמוּי דְּכָל כִּד נֶשׁ כְּרַעוּתִיָּה • וְרַגְא חֲזִי הֵכִי אֲוִלִּיפְנָה בְּסַפְרָה
 דְּשִׁלְמָה מְלַכָּא, דְּכִלְיָא בְּתֵרָאָה דְּחַגָּא אִי יִסְתַּכַּל כִּד נֶשׁ בְּצוֹלְמָה
 דִּילִיָּה וְחֲזִי לִיה שְׁלִים, לָא אֲתַגְזֹר עֲלוּי מִיתָה • וּמָאֵי טַעֲמָא כְּהָאֵי לִילִיא,
 כְּגִין דְּשְׁבַעָה יוֹמִין דְּחַגָּא לְקַבֵּל שְׁבַעָה יוֹמִין עֵלְאֵין אֵינּוּן, דְּכָל יוֹמִין
 וְשְׁנִין דְּעֵלְמָא כְּהוּ תְּלִיין, וְאֵינּוּן רְמִיזִין בְּקֵרָא דְּלֶךְ יִי הַגְּדוּלָּה וּגְוַמַר
 שִׁירוּתָא דִּילְהוּן חֶסֶד וְסִימָא דִּילְהוּן מְמַלְכָּדָה • כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל •
 אַחְרִית הַיּוֹמִים אֲשַׁתְּכַחַת שְׁבִיעָאָה אַחְרִית • וְכִד אֲתִיָּא הָאֵי לִילִיא

דשביעי

דשביעי, אתחזי אי אשתלימו יומי בהאי אחרית . ואי דהאי צולמא
 עלאה חזי עליה . חסד אל יתהדר עליה כדבקרמיתא ולא מסתפי
 מהאי דינא דצד"ק, ואיהו בהדיה בשלימו בחרוותא, ואהדרת ליה
 אנפין, ובגין כך אזהר לון קדשא כריך דהוא לישראל לאשתובא
 מדינוי דהאי צד"ק . ולחפארה סבת שלמא עליהו, ולמיתב בצלא
 דמהימנותא דרא הוא דכתיב (ויקרא כ"ג) בסבות תשבו שבעת ימים,
 לאכללא לרהאי דרגא לעילא ולאוספא ביה ברכה ממין עלאין, בגין
 דהאי יומא שביעארה איהו כנסת ישראל אנן מקיפין להאי מופת
 עלאה באינון תרין למודים דאינון ערבי נחל, ועבדין בה נסוך המים,
 ויהיב צד"ק באינון שתין דאינון מששת ימי בראשית, כלא כרוזא
 דחכמתא . ולבתר (כמדבר כ"ט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם . עבדו
 כנישותא לאינון שבע יומין עלאין . ועבדו יומא טבא בגין דאשתובתון
 מדינוי דההוא יומא שביעארה . בגין כך כתיב בצלמנו כדמורתנו,
 לקבל יומא תניינא גבורה חולקיה דיצחק, כדן אית לבר נש למשוי
 לרהאי דמותנו, ולאדמי בעובדו לאינון עלאין . וכל דא למרה, בגין
 דקדשא כריך הוא יהב בידי דבר נש, אי בעי בר נש למדמי גרמיה
 לאינון דלעילא, אשתלים בהו, ולא מסתפי מהאי מדרח דינא עלאה.
 ויררו כדנת הים, לקבל דרגא דנצח דאחיד ביה משת, דדנת הים
 בההוא דרגא אתבריאו, ויהיב לון סתימא דסתימין חילא למשלט
 עליהו אי דמי בר נש לעלאין, ואי לא דמי לעלאין, ירדו, ונוני ימא
 שלטין בהו בכני נשא . ובגין כך אזהירת לון אורייתא דאתייהבת
 על ידו דמשה (דכיוס ל) ובחרת בחיים . תא חזי משה בד אתרמי
 לימא, לא שלטו עליה נוני ימא ולא אסתפי מנייהו, בגין דאיהו הורה
 זמין לקרבא לעילא ולא תרבקא בקדשא כריך דהוא . ולבתר כד
 אתרבק, שליט על נוני ימא, ורמו לאהרן אחוי דימחי ית ימא וימותון
 נוני, ואיהו לא עביד דכי בגין דההוא דרגא דיליה שליט עלייהו
 וביה אתבריאו, ולא בעא קדשא כריך הוא דימחי איהו בגין לאתהפכא
 להו לאויב . וכד בר נש אזיל בארחו דקדשא כריך הוא, כתיב עליה
 (ישעיה מ"ב) כי תעבור במים אתך אני ונומר . דהא וירדו כדנת הים
 ובקעוף השמים, לקבל דרגא דשמים . דבההוא דרגא שליט עלייהו

וְדָא תְּפַאֲרֵת · וְאָף עַל גַּב דְּבִדְרָגָא דְנִצְחָת אֲתַעְבִּירוּ כָּל נֹנְיָ יִמְנָא
 וְעוֹפִי, לֹא כְּתִיב תִּמְן אֵלָא עוֹף כְּנָף, אֲבָל הַשְּׂתָא קָרִי לְהוּ עוֹף הַשְּׁמַיִם,
 בְּגִין דְּבַר נֶשׁ לֹא שְׁלִיט עֲלֵיהוּ אֵלָא מִסְטַר דְּשָׁמַיִם, וּבִבְהֵמָה. שְׁלִיט
 עֲלֵיהוּ כְּרֹזָא דְהוּד דִּיהִיב לִיה סִיּוּעָא, דְהָא בְּהוּא יִמְנָא אֲתַבְרִיָּהּ
 בְּעִירָן · וּבְכָל הָאָרֶץ, שְׁלִיט בְּרֹזָא דְצִדִּיק דְאִקְרִי בָּל, וְאִיהוּ שְׁלִיט עַל
 הָאָרֶץ אֲרַעָא עֲלֵאָה · הֵבִי נְמִי בַר נֶשׁ לְתַתָּא שְׁלִיט עַל אֲרַעָא תַתָּאָה
 בְּגִין דְּכָלָא בִּיה · וּבְכָל הָרִמְשׁ הָרֹמֶשׁ עַד הָאָרֶץ, שְׁלִיט עֲלֵיהוּ כָּר
 נֶשׁ מִסִּיּוּעָא דְאֲתִיָּהִיב לִיה מֵאָרֶץ הַחַיִּים, מְלָכוּת עֲלֵאָה :

מדרש רות קודשא בריך הוא כווסר חרש דמוס סכ"ל דף כ"א ע"ג וכדפוס וויניציא דף ל"א ע"א כחוק
 המתאמר המתחיל פתח

שייך כדף מ"ז ע"א שורה ט"ז אלל שליט על כולא

(סיוען כ"ה) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֹרֵעַ לְקַבֵּל
 דְּרָגָא דְּבִינָה דְאִקְרִי אֱלֹהִים, דְּבִינָן דְאִמָּא עֲלֵאָה
 חֲמָתָא לֹון שְׁלִימִין, יְהִיב לֹון תְּפַנּוּקִין מִדְּעִילָא לְאֲתַקִּימָא בְּעֵלְמָא ·
 תָּא חוּי אָדָם קְדַמָּאָה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיה כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֹרֵעַ,
 וְלֹא יְהִיב לִיה רֶשׁוּ לְמִיכַל בְּעִירִי וְעוֹפֵי שְׁמַיָא, בְּגִין דְּגִלִי קָמִיה דְהוּדָה
 זְמִין לְאֲתַפְתָּאָה בְּהוּא נַחֲשׁ דְאִיהוּ עָרוּם מְכַל חֵיט הַשְּׂדֵה אָמַר
 קְדַשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אֲרַחֲקִינְיָה מְנִיה וְלֹא יְהִיב לִיה עֶסֶק בִּיה וְלֹא
 בְּבְעִירִי וְלֹא בְּעוֹפֵי, בְּגִין דְּקְדַשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אָרִים לִיה לְכַר נֶשׁ מְכַשׁוּר
 מִקָּמִיה, מְאִים יִתְקִיִים בְּעֵלְמָא. אֲבָל כַּד אֲתָה נַח דְאִקְרִי צִדִּיק מְרָה
 כְּתִיב בִּיה (כְּרַשִׁית ח') וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ לַ', רַהֵא אֹוקִימְנָה הֵהוּא מִזְבַּח
 דְאִקְרִיב בִּיה אָדָם הָרֵאשׁוֹן · וּמְאִי טַעְמָא וַיִּבֶן, בְּגִין דְּחִיִּיבִי עֵלְמָא
 עֲבָדִי בַּה פְּגִימוּ · אֲתָא נַח וְקָרִיב הֵהוּא מִזְבַּח בְּבַעֲלָה הֵרָא הוּא
 דְכְּתִיב וַיַּעַל עֹלֹת בְּמִזְבַּח חֶסֶד, כַּד חֲמָא קְדַשָּׁא בְּרִיךְ הוּא דְאֲתַקְרִיב
 הֵהוּא מִזְבַּח, וְקָרִיב הֵנְהוּ בְּעִירִי דְכִי, יְהִיב לִיה רֶשׁוּ לְמִיכַל כְּלָהוּ בְּעִירִי,
 מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דְאֲתַקִּיף בְּהוּא כְּרִית עֵץ הַחַיִּים וְקָרִיב לִיה בְּעֵץ
 הַדַּעַת, וְעַבְדִּי יְחוּדָא כְּקְדַמִּיתָא, אֵלָא דְלִכְתֵּר אֲתַפְתָּה דְבַעָא לְמַכְדֵּק
 בְּהוּא חוּבָה וְלֹא לְאֲתַרְבַּקָּא בִּיה, אֲפִילוּ הֵכִי לֹא אֲשַׁתְּוִיב מְנִיה וְנִצִּיב
 הֵהוּא כְּרַמָּא תָּא חוּי אָדָם דְּזְמִין לְאֲתַפְתָּאָה בְּאִילָנִי, לֹא יְהִיב לִיה
 אִילָנִי וְאֲרַחֲקִינְהוּ מְנִיה, דְהָא לֹא אֲדַכֵּר לֹון אֵלָא דְאִיהוּ עַבְדִּי גְרַמִּיָּה

חול ונציב ההוא כרמא דאקרי בית ישראל • בקדמיתא אשתלים ביה
 וחפייא עליה ואשתויב בה • ומאן איהי בית ישראל, דא תיבה דאקרי
 ארון הברית • והשתא כד בעא למבדק מה כתיב וישת מן היין, כמה
 דאת אמר ותקח מפריו, לכתר ויתגל בתוך אהלה • גלי ההוא פרצה
 בקדמיתא כגו משכניה כגו לגו • ואי לאו ההוא מדבחא דאגינת
 עליה, משום דאתרבק בה בקדמיתא, הוה נתפס מיד • ועם כל דא
 כד לא עבד ליה אלא למבדק, כפי עליה אורייתא ולא פרסמיה כמה
 דפרסם לאדם • וההוא מדבחא כפרה עליה • תא חזי מזבח של בית
 עולמים הוה תלתין ותריין על תלתין ותריין אמרה, והיא רמיזא בתריין
 ותלתין נתיבות פליאות חכמה • דהא חכמה תתאה אקרי, עליה אמה
 נכנס אמרה זהו יסוד, לקבל צדק דלעילא, דהא כגוונא דכלהו
 דרגין אית בה, וכלהו אתחזיין בה דהא מראה אקרי • עלה חמש
 וכנס אמה • זהו סובב, לקבל ההוא דרגא דאתרבק בה, דאיהו סובב
 לההוא מזבח הדא הוא דכתיב וימינו תחבקני, דהא מיסוד עד
 ההוא דרגא חמשה דרגין אינון • עלה שלש וכנס אמה, אלו קרנות
 לקבל אינון תלתא דרגין דאתיין לה מנייהו תקפו עלאה ושפע, ובגין
 כך דוד שנמשח בקרן נמשכה מלכותו, כגין דאיהו אחיד באינון
 קרנות המזבח, תקיפו דמדבחא עלאה תא חזי ארבע קרנות אמרה
 על אמה אית בה כמזבח, בגין דאיהו כסא דוד יום רביעאי, לתת לה
 שפע מאינון שלש אמות לאינון ארבע קרנות • וכד הוה מקרבין כהני
 מסטרא דחסד, עולת התמיד לגבי מזבח, הוון מקריבין ליה ההוא
 אתרא דאקרי מזבח, וכד הוה עבדין מתנות מדמא דעולה, הוון סלקין
 והוון אזלין בההוא סובב דאיהו דרגא דידהו וחולקא דאבוהו, דיהבין
 שתי מתנות שהן ארבע, לקבל ההוא אתרא דאקרי עולה • ולקבל
 שתי מתנות דההוא בוכרא דנטיל תריין חולקין דהא הוא דכתיב
 (ס"ג כ"ט) ויעקב איש תם יושב אהלים, רחמי ודינא, ונסיב ההוא צדיק
 תריין חולקין דידיה דהא הוא דכתיב (ד"ס ו' ס') נתנה בכרתו ליוסף
 ותריין חולקין דאבוי, ונסיב כלא האי כ"ל ואמלי לההוא אתרא דאקרי
 ים, דהא הוא דכתיב כל הנחלים הולכים אל הים, האי מזבח העולה
 הוה גביה • האי תשע אמורת לקבל תשע דרגין דאיבא עד צדיק

תשיעאה דכלא, טוב ודאי. ואיהי כבנין אוצר, רחבה מלמטה וקצרה
 מלמעלה הדא הוא דכתיב ויבן יי אלהים את הצלע אשר לקח מן
 האדם לאשה. והאי מוזבח עלאה היא אשתו דאדם דלעילא, ובנין כד
 אקרי מוזבח העולה, כמה דאת אמר (ויקרא ג') ארון הברית, ודא כנסת
 ישראל ואקרי מוזבח, מאי טעמא אקרי הכי, בנין דכד בני עלמא לא
 מכשרן עובדיהו, איהי דבתיא לון הדא הוא דכתיב (ויקרא כ"ו) והפרתי
 אתכם ארץ אני. דהא כל מאני קרבא דמלכא בידה אתמסרן
 הדא הוה דכתיב (ס"ד ג') הגדה מטתו שלשלמה ששים גבורים
 סביב לה. ובנין כד אורייתא שלימתא קדשא בריך
 הוה יהבה לון לישראל למוזי בה רחי עלמא, לאשתזבא
 (ד"ח ע"ב) מדינוי דההוא מוזבח. מה דלית רשו לגברא אחרא לקרבא
 לגבה. וכי תימא הא חמינא משה קריב לגבה שבעה יומין בקדמיתא
 תא חזי כתיב (ס"ד כ') שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. האי קרא
 על כנסת ישראל אתמר, כד איהי שרייא בארעא קדישא בכל אינון
 שבעה יומין בלהו בשלימוי הדא הוא דכתיב (ויקרא ט') שבעת ימים
 ימלא את ידכם, ובנין כד אקרין שבעת ימי המלואים דייקא. ומשה
 דאיהו לוי, מסטר דא קריב בקדמיתא לגבי האי מוזבח הדא הוה
 דכתיב שמאלו תחת לראשי, מאי ראשי, אלא ברישא כד אתדבקת
 האי מוזבח בההוא עולה, שמאלו אתקרי בקדמיתא ועם כל דא אתערן
 חכרייא בחלוק לבן שאין בו אימרא שמש הדא הוא דכתיב (בראשית ג')
 מחשוף הלכן אשר על המקלות. בנין דאף על גב דאיהו מסטר
 דדינא, אתלכש בחסד וקריב לגבה ואתער חסד עלאה בעלמא.
 ומאי קריב, פר ברישא תמיד של שחר עולה ודאי. ולבתר קריב פר
 חטאת, למיהב שלמא בין ההוא פר חטאת ואהרן דחב לגבה כד עבד
 עגלא, (ס"ב עולה) ודא כנסת ישראל והחטאת לקבלה איהו. ודא פר
 כהן משיח כד איהו חב לגבי מוזבח, מה דלא אית בגבר אחרי, אלא
 נוקבתא לחטאת, ולבתר קריב עולה לגבה. בין דאתקריב עולה לגבי
 האי מוזבח, כדין מלואים הוא. מלואים לעילא מלואים לתתא. וכלהו
 עלמין בחדוה. דהא מטרוניתא אתחברת בבעלה, וכדין קריב לגבי
 ההוא מוזבח איל המלואים, ויהיב מההוא דמא על תנוך אורנא דאהרן
 בנין

בגין דתהוי רכיבא, למשמע ברכיבו ולא בקשיו ויקבל מלי דאורייתא,
 דלא לאפרדא תורה שבעל פה מתורה שבכתב, ולא שלמא עלמין
 כלהו וכן לבנוי ופקיד לון דיתבון בההוא תרעא דההוא אהל, למיטר
 ההוא אתרא דלא יתקרב ערל וטמא, וישתלמון כלהו שבעה יומין
 עלאין, ויסתלקון בההוא דרגא דחסד דאיהו מתתא לעילא שביעאה,
 דהא אינון בקדמיתא אתדבקו בההוא פתח אהל מועד, ולבתר אסתלקו
 ל ילא ולבתר מה כתיב וימינו תחבקני הדא הוא דכתיב (ויקרא ט'
 ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן, ופקיד ליה למיסב ההוא עגל
 דחב ביה, ויקרביניה לגביה ההוא מזבח, ואיהו הוה בסוף לקרבא
 לגבה דדחיל משלהובוי אמר ליה משה (סג) קרב אל המזבחותעשה
 את חטאתך בקדמיתא, והב מההוא דמא באינון קרנורת, בגין דחב
 בקדמיתא לגבייהו ומנע מנהון ברכאן, ולבתר (סג) ואת הדם יצק אל
 יסוד המזבח, לאצקא בה ההוא יסוד מאי יצק, במה דאת אמר
 (מלכים ב' ו') ויעש את הים מוצק, ולבתר רגל, ולבתר על ישראל קריב שעיר
 ועבד בקדמיתא ראש, ולבתר רגל, ולבתר על ישראל קריב שעיר
 עזים, דהא מההוא סטרא דיצר הרע אתדבקו בעבודה זרה, ולבתר
 עגל וכבש לעולה. תא חזי בקדמיתא עגל לחטאת, בין דקריב ליה
 בשלימו לגבי אמיה, לבתר קריב ליה לגבי אבוי הדא הוה דכתיב
 לעולה, ולבתר שור ואיל לשלמים, דהא שלמא בכלהו עלמין. והאי
 שור דסטרא דשמאלא ואילו דיצחק לא עבדין דינא, אלא לשלמים
 שלמא לעילא שלמא לתתא, וכדין קדשא בריך הוה פתח עליירו
 הנה מה טוב ומה נעים שכרת אחים גם יחד. שבת אחים, ימינא
 ושמאלא משה ואהרן. גם, לאכללא לכנסת ישראל. יחד, צדיק.
 כלא ביחודא שלימא, כדין מה כתיב בשמן הטוב על הראש יורד על
 הזקן. כיון דאתחברו דבר ונוקבא שלים, בגין כך בשמן הטוב ער
 הראש, בקדמיתא עתיקא דכלא רישא דכל רישין, יורד על הזקן דא
 חסד וגבורה ותפארת דכלהו אקרונ זקן. (בראשית כ"ד) ואברהם זקן.
 (סג כ"ד) ויהי כי זקן יצחק. (סג מ"ח) ועיני ישראל כברו מזקן. ער פי
 מדותיו. דא צדיק ואיהו פי מדותיו. ולבתר כטל חרמון שיוור על
 הררי ציון. אליו שבע הרים דאקרונ הררי ציון. כי שם צוה יי את

הַבְּרֵכָה • כִּיּוֹן דַּאֲחַחְבְּרוּ • חַיִּים עַד הָעוֹלָם, דַּא עֵץ חַיִּים בְּהָהוּא עוֹלָם.
וְכַל דַּא בְּגִין הִנְהוּ קִרְבָּנִין דְּמַתְּעֵרִין טִיבוּ לַעֲלֵא וְתַתָּא • וּלְבַתֵּר הַכִּי
כַּהֲנִי דְּמַסְטְרָא דְּחַסְדֵּי קִרְבִּין לְגַבִּיָּה דְּהַהוּא מִזְבַּח, מַה דְּלִית רְשׁוּ
לְגַבְרָא אַחְרָא לְקִרְבָּנָא • וְנִבְסִין נִבְסַת קוּדְשֵׁין בְּצַפְנֵיָּה דְּמִזְבַּח, בְּגִין
דְּבַסְטֵר צְפוּנָא דַּאִית כַּה כַּד קָרִיב גְּבוּרָה לְגַבִּיָּה, עַבְדָּא אִינוּן נִיקְמִין
בְּגִין כַּךְ עַבְדִּין כַּהֲנִי שְׁלָמָא בְּעַלְמָא דְּלֵא יִתְקַד עַלְמָא בְּשִׁלְהוּבוּ
דְּמִזְבַּח • וְכַדִּין חַיִּים נַחְתִּין לַעֲלָמָא דַּא הוּא דְּכַתִּיב (מְלַאכִי כ') בְּרִיתִי
הִיְתָה אִתּוּ חַיִּים וְהַשְּׁלוֹם • מַאי טַעְמָא חַיִּים, בְּגִין דְּהוּא עַבְדֵּי שְׁלוֹם •
וְכַהֲנִי עַבְדִּין שְׁלוֹם בְּקִרְבָּנָא, מַאי קִרְבָּנָא, לְכַן וְאָדוּם • חֶלֶב וְדָם • חֶלֶב,
לְקַבֵּל הַהוּא דְּרָגָא שׁוֹפְרָא דְּכֵלָא • חֶלֶב הָאָרֶץ מִתְרַגְּמִין שׁוֹפְרָא
דְּאֶרְעָא • דָּם, לְקַבֵּל הַהוּא דְּרָגָא דְּאֶקְרִי גַּפְּשׁ דְּכַתִּיב (וַיִּמָּס כ') גִּשְׁבַּע
" בְּנַפְשׁוֹ • וְכַד נֶשׂ כַּד קָרִיב הָאִי דְּמָא כְּאִירוּ מִקְרִיב נַפְשִׁיהָ דַּא הוּא
דְּכַתִּיב (וַיִּקְרַח י') כִּי הָדָם הוּא בְּנַפְשׁ יִכְפֹּר, וּבְגִין כַּךְ אֲזַהֵר לִוְן אֹרִיִּיתָא
מֵאֵן דִּיכּוֹל מֵהָהוּא חֶלֶב וְדָם דְּמִקְרִיבִין מְנִיָּה לְמַדְבַּחָא, יִשְׁתַּצִּי מֵהָהוּא
(ד"ס ע"ב) מַדְבַּחָא, הָאִי דְּכַתִּיב וְנִכְרַתְהָ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה מֵעַמִּיהָ • מַאי
טַעְמָא, בְּגִין דְּהוּא לִיָּה לְמִקְרִיבִיהָ לְהָהוּא חֶלֶב עַל מַדְבַּחָא • וְהַהוּא
דָּם בְּיָסוּד, לְאַכְלָלָא מֵרַת יוֹם כְּלִילָה וּמֵרַת לִילָה בְּיוֹם, וּבַעֲוֹלַת הַתָּמִיד
דַּאִיְהִי כֵלָלָא דְּכֵלָא, לְכַפֵּרָא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל עֲשָׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה
הַנֶּתַק לַעֲשֶׂה • מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָא אֲרָבָא (ס"ח אַתְרָא) דְּרָגָא דְּעוֹלָה
עֲשָׂה אִיהוּ • וְעַבְדִּין לִיָּה מִתְּנוֹת לְאַכְלָלָא לְהָהוּא אַתְרָא דְּאֶקְרִי כָּל
וְלִישְׂרָאֵל • וְלֹאֵן אַתְרָא יְהִיבִין אִינוּן מִתְּנוֹת • חֵדָא בְּקִרְן מִזְרַחִית צְפוּנִית
לְאַתְעָרָא מִזְרַח דַּאִיְהוּ רַחֲמֵי • וְלְאַתְעָרָא צְפוֹן בְּחֵדְוֹהָ לְגַבִּיָּה דְּהָהוּא
מִזְבַּח • וּלְבַתֵּר בְּקִרְן מְעַרְבִית דְּרוּמִית • לְאַכְלָלָא הַהוּא מִזְבַּח דְּאֶקְרִי
מְעַרְבֵי בְּדָרוּם דַּאִיְהוּ חַסְדֵּי, וּבְגִין כַּךְ כֵּלָא חֵדָא מִתְּנָה דַּא הוּא
דְּכַתִּיב שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיְמִינֵנוּ תַחְבִּקֵנִי • שְׂמָאלוֹ דְּמִזְרַח דַּאִיְהוּ
צְפוֹן • תַּחַת לְרֵאשִׁי בְּקִדְמִיתָא • וְהֵדֵר וַיְמִינֵנוּ תַחְבִּקֵנִי דַּאִיְהוּ חַסְדֵּי
דְּכַד אַחַר מַאי טַעְמָא דְּלֵא יְהִיבִין מִתְּנָה בְּקִרְן דְּרוּמִית מִזְרַחִית, צְפוּנִית
מְעַרְבִית, דְּהָא הַהוּא קִרְן דְּרוּמִית מִזְרַחִית אִיְהוּ בְּקִדְמִיתָא כַּד סִלְקִין
כַּהֲנֵיָּא בְּהָהוּא כְּבִשׁ, דְּכַדְרוּם סְטְרָא וְחוֹלְקָא דִּידְהוּ דַּאִיְהוּ חַסְדֵּי •
וְאִמְרִינָן כָּל פּוֹנוֹת שְׂאֵתָה פּוֹנָה לֹאֵן אִיְהוּ אֵלָא דְּרֵךְ יְמִין לְמִזְבַּח, בְּגִין

לחברא סטרא דמזרח בההוא מזבח, והוה ליה לכהנא למיהב מתנה
 בקדמיתא בההוא קרן דרומית מזרחית, דהאי איהו קדמארה לאינון
 דרגין. ולא עוד אלא דאתער לגבה חס"ד בקדמיתא. הא אתערו
 חבריאי ואמרין בגין דכתיב (ויקרא ד') אל יסוד מזבח העולה תן יסוד
 למזבחה של עולם, (ס"ט עולה) כלומר קרב יסוד דאיהו צדיק לגבה
 וקרן דרומית מזרחית לא היה לה יסוד תא חזי כתיב ביה ביהודרה
 (כחצית ל') לכו ונמכרנו לישמעאלים, ובגין דאיהו חב לגבי ההוא יסוד
 ואפרשיה מההוא ארץ עלאה, ויהב עצה למזבן יתיה בגין כך בההוא
 חולקא דידיה לא הוה ליה יסוד. והכי תנינן מה הוה חולקיה דיהודרה
 הר הבית, ולשכות, ועזרות. ומה הוה חולקיה דבנימין דאיהו צדיק
 לתתא, אולם והיכל ובית קדש הקדשים, ורצועה נפקא מחולקיה
 דיהודרה דאיהו כלפי מזרח, דהא דגרו נמי ממזרח הור: ונכנסה
 בחולקיה דבנימין ועלה אתבני מדבחא, דהא מדבחא חולקיה דיהודרה
 הוה כדאוקימנא. (ס"ט) ותעמד מלדת ודקיימא כורסייא על סמכוהי,
 והוא סמכא רביעאה לקבל כנסת ישראל דאיהו רביעאה, וכתיב בה
 (תהלים ק"ח) אכן מאסו הבונים היתרו לראש פנה. ודוד בריה אחיד
 ביה בההוא מזבח כדאוקימנא כדזא דמהימנותא, ובנימין הצדיק
 מצטער עליה לקרבא יתה לגביה דהא הוה דכתיב (דברים ל"ג) חופף
 עליו כל היום. בגין כך זכה בנימן הצדיק לתתא, ונעשה אושפיזא
 לגבורה דהא הוא דכתיב (ס"ט) ובין כתפיו שכן, דאיהו חולקיה במערב,
 והשתא שכינתא בין תרין צדיקים. צדיק לעילא יוסף הצדיק לתתא
 בנימן. דהאי בעלה דמטרוניתא. והאי אושפיזא, בגין כך כתיב
 (תהלים ק"ג) מושבי עקרת הבית דא עלמא דאתכלייה (ס"ט דאתגלייא),
 דא שכינתא תתאה דאיהו עקרת הבית. עקרא דהאי עלמא דחל
 בין תרין צדיקים לעילא ותתא. בגין כך אתקרי בי מקדשא בית
 עולמים. מזבח של בית עולמים, האי באחסנתיה דבנימין. אבל כד
 שרייא שכינתא באחסנתיה דיוסף בשילה, לא קארי לה בית עולמים,
 דהא עולם הו"ד הוא לעילא ותתא, אם הבנים שמחה דא שכינתא
 בגין כך הללויה. תא חזי כד אודבן ההוא צדיק למצרים, בנימן
 אתוהי הוה צדיק לתתא, ונטל אתריה דלא לאתפגמא, ולאינון עשרה

בגין דהו ליב קרנא לון ער שמייה דההוא צדיק כדאוקמוה
 חברייה, בלע על שם שנבלע בין האומות, בגין כך תנינן
 היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון,
 אוכל במזרח חצי אמה ובדרום חצי אמה, בגין דחולקיה דבנימן הוה
 מערב, בגין כך אית ליה יסוד, דהא הוא שליט הוה לגבי ההוא צדיק
 יסוד עולם, אבל בחולקיה דיהודה דאיהו מזרח, לא הוה ליה יסוד,
 דהא איהו ארחקיה מניה דיהב עצה למזבניה למצרים • ת"א ח"י
 סדרא דדגלים הרי הוא סחרני ההוא מדבחה דעולה דאקרי משכנא
 יהודה ודסמיבין ליה במזרח • ומאן סמיבין, יששכר דאגין עליה בחילא
 דאורייתא • ולכתר זבולון דסמיך ליששכר, דיהב לון מלאי וחילא
 לאתעסקא באורייתא • אפרים ומנשה ובנימן למערב • ראובן ודסמיבין
 ליה בדרום, דן ודסמיבין ליה בצפון • ות"א ח"י כתיב ביה בההוא
 צדיק (בראשית 37) והוא נער את בני בלהה, וכתיב בבני לאה (סע) וישנאו
 אותו, בגין כך תנינן האי יסוד היה מהלך על פני כל המערב, דהא
 חולקיה דאחוי דנטר ההוא אתרא ודבנוי הוה • ועל פני כל הצפון,
 בגין דהנהו דהוו שראן בצפון לא הוו שנאין ליה • אוכל במזרח חצי
 אמה • בגין דעבד יהודה פלגו הצלה • אמר (סע) מה בצע
 (ד"ט ע"ב) ולא שבק לון למקטליה • ובדרום חצי אמה בגין דראובן
 אמר (בראשית 37) להציל אותו מידם, ונד נמי דהוה שרי תמן לא הוה
 סני ליה • ת"א ח"י כמה עקימין אינון בני נשא דלא בעאן לאשתדלא
 בארתא דח"י, דאוריית ליה קדשא בריך הוא לבנוי, ואזהר לון עלה
 ואמר (יהושע 6) והגית בו יומם ולילה, דלית לך רשו לאפרשא יום
 מלילה • ובגין כך יהודה אף על גב דחולקיה ועדביה הוה מערב
 דאיהו לילהוכד הוה שארי סחרניה ההוא משכנא אדבק במזרח
 דאיהו יום, ומקדשא בריך הוא רמו ליה ואמר ליה (דברים 3) ובחרת
 בחיים, דלא לאתפרשא יום מלילה, ומאן דפריש לון גדים מותא •
 ובההוא חוכרה מיתו בנוי, בגין דחכילו אורחיהון וליה דביקו יום
 כלילה, בגין דלא אשתדלו כדקא חזי לחברא חוורא בסומקא, בגין
 לכפרא ההוא חוכא דיליה, דאפריש לון בקדמיתא כד זבין לההוא
 צדיק דאקרי יום, דאפרשיה מכנסת ישראל דאקרי לילה • רמו ליה

קדשא בריך הוא לקרבא מזרח במערב, ואמר ליה (כמדרכי כ') והחונים
 קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה, לקרבא מזרח למערב למיהב ליה
 שפע ברבאן מלעילא. ובני יוסף ובנימין אף על גב דבנימין הוה
 מתדבק במזרח, רמו ליה קדשא בריך הוא למשרי במערב, לקרבא
 כנסת ישראל לגבי צדיק בלא בארע מישר הרא הוא דכתיב (פוטע י"ה)
 כי ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו כס, וראובן דאתדבק בסטרא דחסד
 ישרי בדרומא. ודן בגין לכפרא ההוא חובא דעגלא דיקבלון בנוי
 ואיהו מסטרא דצפונא, ישרי לצפונא לכפרא ההוא חובה, בגין כך
 כתיב בים שעשה שלמה עשרה על עשרה (מלכים ב' ו') וחוט שלשים
 באמה יסוב. בלא ברוא דחכמתא. כתיב ביה עומד על שנים
 עשה בקר, שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה
 ושלשה פונים מזרחה והים עליהם מלמעלה, ההוא ימא דחכמתא
 אתתקן בהו. תא חוי כד הוו עבדין כהנייא ההוא חטאת, לכפרא
 חובין דלא תעשה הוה. דאית בהו כרת. ועולה לכפרא על מאן
 דלא עביר מצות עשה אתי, ומההוא סטרא אתי עולה דאיהו זכר.
 וכתיב (שמות כ') זכור את יום השבת מצות עשה, ובגין כך לנו
 מקריבין בשבת תרין אמרין דמוסף עולה, בגין דכההוא דימינא
 אתוסף להווא צדיק נהירו דעתיקא קדישא, כד אתדבק בכנסת
 ישראל דאיהי שמור לא תעשה, בגין כך אית ביה בשבת עשה ולא
 תעשה דאית ביה כרת, דהא מאן דעבר פגימו בההוא אתרא דאקרי לא
 תעשה, ואפריש זונא דילהון, אשתצי מתמן נפשא דילה, ומאן איהו, מאן
 דעביר עובדין דחול בשבתא, בקדש דאתדבק בשבת בשבתון וכלהו
 עלמין בחרוה כנהירו, אבל מאן דלא עביר אלא בשגגה, מקריב חטאת
 לקבל ההוא דרגא מובח. ובראש חדש חדתורתא דסיהרה אגן
 מקריבין (כמדרכי כ"ח) פרים בני בקר שנים, דהא מסטרא דפרה אדומה
 תמימה אתו, ואינון לעילא לאשלמא פגימו דילה ולמיהב לה שפע
 על חד תרין, מההוא אתר דאקרי עולה, ואתוסף בההוא זמנא נהירו
 לסיהרא. איל אחד, לקרבא לה אילו דיצחק, (ס"ב כ') שמאלו תחת
 לראשי, כבשים בני שנה שבעה, לחבקה לה ימינא, ושבעה דכרין
 אתקרבין בה תמימים שלמין בכלא, ואגן מקריבין שער עזים אחד

לחטאת • דהאי חטאת מהאי סטרא דפר חטאת אתי, דכתיב שמור,
 ושמור לא תעשה איהו, ואנן מקרבין שעיר חטאת דאתי על לג
 תעשה במוסף דידיה בראש חדש, ואתי לכפרה על טומאת מקדש
 וקדשיו דכתיב (ויקרא מ"ג) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדש,
 דלא יתקרב בכנסת ישראל ערל וטמא, אבל מוסף דשבת ליכא
 לקרבא, בגין דהא אתגלי עתיקא קדישא ונהיר כההוא רצון לבלהו
 עלמין, וכלא אשתבח בנהירו, דהא שבת בלא דינא כלל איהו, ולג
 שליט חוייא עקימא וכהני מסטרא דחסד נכסין יתיה בצפונא דמזבח
 ואפילו ישראל יכלין למעבד, בר דלית לון רשו למקרב לההוא מזבח
 לקרבא, אבל למיבס שרי ובצפונא איהו אתריה דההוא שעיר, דהג
 שעיר מצפונא יניק, ואנן מקרבין דמא למדבחה ועבדין ארבע מתנות
 על ארבע קרנות בגין לאקפא לה מכל סטרין, דלא יתקרב מגין
 דלא חזי לקרבא לקדש הקדשים, והאי חטאת דעבדין מגיה קדש
 הקדשים איהו, דלא יתער סטרא דמסאבא מגיה בעלמא • ותג
 חזי בעולה שתי מתנות שהן ארבע, רוא דיתורא דמתיחד עולה
 במזבח • אבל חטאת ארבע מתנות, דלאו אינון אלא לנטרי
 ולאקפא אינון גבורין דאינון מסטרא דגבורה, לההוא מטה כרסייא
 קדישא • ולא שלמא ההוא פגימו דעבדו בה • ומאן דגרים לון לבני
 נשא למעבד ההוא חובה, מסטרא דשעיר אתי, בגין כך חטאת יחיד
 שעירה, וחטאת נשיא שעיר • וחטאת כהן משיח פר • כלהו מסטרא
 דשמאלא • ולזמנין קריב יחיד כשבה לקבל כנסת ישראל וכלהו
 שאר מצות • אלא בעבודה זרה דצבור (ד"ט ע"ב) מקרבין פר לעולה
 ושעיר לחטאת, וההוא חטאת חסר איהו בלא אלף • בגין דאירו
 גריעות סגיא, דהא חטאת לישנא דגריעא הוה דכתיב (מלכים ב'
 והייתי אני ובני שלמה חטאים • וכל חד עז ברת שנתו מסטרא
 דשמאלא • וההוא פר דורון לעילא איהו לצדיק, דאפרידו ההוא
 ארון מההוא ברית • ושעיר לחטאת לקבל כנסת ישראל דמגעו מינה
 ברכאן, ועכ כל דא יחיד פר חב בכלהו מצורת לא תעשה, דאית
 בהו כרת • שעירת עזים בעי לקרבא לכתחלה, אלא בר לית ליה
 דיקריב כשבה • ותא חזי כנסת ישראל רביעית היא ליומי, ובגין כך

ארבע מתנורת בעיני, וסליק ההוא ריח גיחוח מאינן אמרין • וכדין
 נ"הא לכנסת ישראל ולא עבדת נוקמין דהא בשונג הוה • (כמובר כ"ח)
 ובחדש הראשון דאיהו ארבעה על עשר עבדינן פסח, בגין דיהוי דביר
 לן לעלם ההוא פסח דעבד קדשא בריך דהוא לישראל, קטל ההוא
 טלה ואפיק שכינתא וישראל מאתרא מסאבא, ואתחבר ארבעה
 בעשור, כנסת ישראל אתחברא בעשור דאיהו צדיק, ורמין אתריה
 בעשור • וכדין פסח ל"י • ובגין כך מאן דאיהו טהור ויסתלק מניה
 ההוא ערלה, ויתחוי רשימא קדישא דצדיק דאיהו י ביה, ולא קריב
 פסח ל"י, כנסת ישראל לצדיק, דהוא חוי לקרבא למקדשא ולא ערל
 וטמא • דאי לא קריב אית ביה כרת • ומאי טעמא, דהא כל אורייתא
 לא אית בה כרת אלא על מצות לא תעשה • מאי טעמא בפסח
 ומילה דאינן מצות עשה כרת • אלא בגין דדרגא קא גרים דאיהו
 כנסת ישראל דאיהו פסח, ואקרי מצות לא תעשה, בעיני לאתחברא
 בעשה, ולא תכללא ביה מדת לילה ביום, ומאן איהו, דא צדיק דאיהו
 מילה ומצות עשה, ואתכליל במצות לא תעשה מדת יום כלילה • ואי
 לא אתגזר בר נש לא אתחוי לקרבא לון, בגין כך קיימא מצות לא
 תעשה עליה ודיינת ליה בכרת, ולא ייעול נפשיה למקדשא, וכן בפסח
 בעיני כנסת ישראל לאתחברא כבעלה, ואי לא עבד בר נש ולא
 קריב פסח ל"י, קיימא עליה ודיינת ליה • ולא אפיקת יתיה מתחורת
 ידא דפרעה, ואשתציאת נפשיה מאתרא קדישא, ואשתארת באתרא
 מסאבא במצרים, דהא ישראל אי לא עבדו דיני תרין פקודין לא
 נפקו מתמן, ובגין כך כתיב (דברים י"ז) שמור את חדש האביב ועשית
 פסח ל"י אלהיך • שמור • כללא דנוקבא לא תעשה • את
 כללא דכלא • חדש האביב, דהא בהרוא שעתא שעורה
 אביב, ומקרבין מניה עומר עשירית האיפה ממחרת השבת
 יהיו, וספרין שבע שבועין שלמין לאסתלקא לעילא
 ולקבלא מאינן חמשין יומין עלאין דאימא עלאה אורייתא (דאימא)
 דאקרי לחם דכתיב (מט"ו ט) לכו לחמו בלחמי, ואנן מקרבין ביומא
 דחמשין דאתייהיב ביה אורייתא שתי הלחם, תורה שבכתב ותורה
 שבעל פה, ונחית מיבו דעתיקא קדישא דאימא עלאה באינן שבע

שבוועין שלימן בכלא • וכל חד מאינון שבע דרגין כליל בשבעה,
 כדאוקימנא ברזא דמהימנותא • בגין כך שמור את חדש האביב
 ועשית פסח ל"י, קריב לון ביחודא • דהא ביה אפקך ממצרים לילה,
 ותשלים להאי דרגא דאקרי ליל שמורים, ותקריב דכורא לגבה
 ותתקרי לילה שלימא • ותא חזי נערה בתולה עד לא אתקריב
 דכורא לגבה אקרי נער • לבתר אקרי נערה דהא הוא דכתיב
 (דכ"ו כ"ב) ונתנו לאבי הנערה, שלימה דייקא • ודא איהו בר אשתכחת
 שלימא, ולא אתקריב מאן דלא אתחוי • אוף הבא בקדמיתא ליל
 שמורים, לבתר הלילה הזה ל"י • בר אתקריב זה לזאת • בגין כך
 לא אתחוי לאתקרבא בההוא פסח ערל וטמא, ודמה טעון מתנה
 אחת דייקא כמה דאת אמר (ט"ו ו') אחת היא יונתי תמתי אחת
 היא לאמה • היא נטרת בנהא דלא יסתאבון בנמוסייהו ישראל, בגין
 כך שבטי יה נפקו מתמן, ואתחברת יוד כה"א ולא באתר אחריא
 כמה דעבדו אינון • אבל בר נפקו מבבל, אסתאבו תמן וסא'בו
 מקדשא, בגין כך חוייא שליט בהו, ולא אשתבח שולטנותא לישראל
 בההוא זמנא, בגין דסאיבו מקדשא בנשים נכדיות • מכאן מאן
 דמסאב גרמיה לתתא • מסאב לעילא • ומאן דקדיש גרמיה לתתא
 מקדש לעילא • ועל דא ראויין הוודיתעבד להו ניסא בההוא שעתא
 דנפקו מבבל, כשעתא דנפקו ממצרים • אלא דגרים חובא • ובחמשה
 עשר לירחא קדמאה חולקא דאברהם, דאיהו קדמאה ואחיד בדרגא
 דחסד • אנן מקרבין לקדשא בריך הוא תרין פרים, לאוספא תרין
 חולקין לדרגא דחסד מעתיקא קדישא • איל אחד, לקבל דרגא
 דיצחק, ובעינן איל, לישנא דתקיפו, בגין דחולקא דידיה תקיפו מיא •
 ובעינן דיסתבם ההוא דרגא דגבורה בחסד עלאה, למעבד טיבו עם
 כל ישראל • ולא תפרעא מאינון דעאקין לון, ולא סחרא ליה סטרא
 דמיין האי דכתיב (בראשית ב') מחשוף הלבן • שבעה כבשים תמימים •
 לקבל כלהו דרגין דישתלמון ביה • וכן בכל יומא ויומא שבעה
 אמרין, ביומא קדמאה דכלהו שבעה יומין עלאין, כל חד אשתלים
 ברזא דשבע, ויהון שבע שבתות תמימות, לקבלא נהירו עלאה
 דאורייתא. שעיר חטאת לכפרה על סאיבו דמקדשא, ולא יהא ליה

רשו לההוא שעיר לערבבא, ולא לאסטנא על ישראל • (כמזכר כ"ח)
 וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה • לקבל דרגא דיעקב, דהא
 כדן אשתלים עלמא ואתחדש, ואנן מנינן שבע שבועין בגין לחברא
 כלא ביובלא עלאה, דיהבא להאי ברא בוכרא עטרה דאורייתא
 דאתכלילת בתשעה וארבעים אנפין, ונפקא מחכמה עלאה כאינון
 חמשין שערי בינה, ואתיהיבת להאי ברא בוכרא על ידוי דמשה
 דאחיד נמי בהאי דרגא הרא הוא דכתיב (ס"ד ב') צאינה וראינה בנות
 ציון במדרך שלמה, במלכא דשלמא כלא דיליה, דהא אוקימנא דהאי
 דרגא שלים מכל סטרוין, ושלים אקרי ברוזא דמהימנותא דכתיב
 (כראשית ס"ט) ויעקב איש תם • ביום חתונתו, דא כד אתיהיבת • וביום
 שמחת לבו • כד אתבני בי מקדשא :

תא חזי כתיב בחדש השלישי, דאתחבר האי דרגא דאקרי שלישי
 בחדש, והיא חתונתו על דא כתיב (שמות י"ט) ויחן שם ישראל נגד
 החר • האי דרגא ברא בוכרא • נגד החר, לקבל ההוא הר דאתיידע
 דאיהו זעיר מכל טורייתא דלעילא, דאיהו רם ונשא בד אתחבר לעילא
 ואקרי הר סיני, דהא שבעה טורין, ושבעה יומין, ושבעה ארצות ברא
 קדשא בריך הוא בעלמא, דאינון לקבל שבעה יומין עלאין. ולא כחר
 מכלהו למיהב אורייתא אלא בהר סיני, דאיהו רזא דכנסת ישראל
 ובים כנרת נמי, דאתי מתמן תכלת דדמי לכסא הכבוד • כנסת ישראל
 כנרת דא צדיק, והאי ים דכנרת הוא כדאוקמוה חכמיא כנור היה
 תלוי למעלה ממטתו של דוד, ובשעה שרוח צפוניתא מנשבת בו
 מנגן מאליו • ודוד קם למלעי באורייתא חצורת לילה לאתחברא
 בכנסת ישראל • ובארץ ישראל שביעאה דכלא, נקודה אמצעיתא
 דארעא תתאה, כחר קדשא בריך הוא, דאיהו לקבל נקודה עלאה •
 מאי טעמא ביה בהר סיני דלעילא למיהב ביה אורייתא שככתב,
 וסימניך בהאי ארון למיהב ביה ברית, בגין דבהאי ארון מונחין כל
 גניזין טבין • ותורה שככתב דאקרי ברית ביה מונחא וכל מאני קרבא
 דמלכא בידיה אתמסרו וכלהו עלמין דלתתא מנה ינקין • וכו' ישראל
 למיטר אורייתא, כדן יהבת לון כל טיבו דעלמא ואי לא, כדן יסרת
 לון הרא הוא דכתיב (ויקרא כ"ט) ויסרת אתכם אף אני, דא כנסת ישראל.

וכד תחבר באנ"י דלת דילה, אקרי אדנ"י ודיינא לעלמא • בגין כך
 כתיב (דכ"ו ד') וזאת התורה אשר שם משה • בזאת אתייהבת
 אודייתא :

תא חזי אודייתא שבכתב צדיק אקרי ומונח בזאת, דהאי ברית מנחא
 ביה דכתיב ארון הברית, בגין דמונח ביה ברית דאירו צדיק,
 בגין כך וזאת התורה אתחבר וא"ו בזאת, וכדין אשר שם משה, סם
 ח"ן לעלמא דהא אילנא דח"י אתדבק בה, וכד לא מכשרין בני נשא
 עובדיהו אסתלק וא"ו מזאת, וכדין כתיב (ויקרא י"ד) זאת תהיה תורת
 המצורע, וזהו חשוב כמת, וכתיב (כמדרש י"ט) זאת התורה אדם כי ימות
 באהל, אסתלק ו' מזאת ועביד האי אהל נוקמין, היינו דכתיב (ס"ג) זאת
 חקת התורה אשר צוה יי, בגין דלא אתחבר ו' בה • גרמו דסאיבו
 מקדשא וגרמו לון מותא • דהא מאן דאפריש לון גרים מותא
 לנפשיה, עד דאתת פרה וכפרה על בנה • ועבדין מינה הזאה על
 טמאי מתים • זאת התורה דלא אתחבר בה וא"ו, עד דעבדו הזאה
 לאינן כלי מדין, ולבחר (דכ"ו ד') וזאת התורה אשר שם וגומר • חיים
 אתדבק בה, (ס"ג ל"ג) וזאת הברכה • ברכה אתדבק בה בהאי זאת,
 אבל כל אתר דתשכח באודייתא זאת התורה כלא וא"ו, בגין חובה •
 (ויקרא י"ב) זאת תורת נגע הצרעת • (ס"ג כ"ב) וזאת התורה לכל נגע
 הצרעת • (כמדרש ט') זאת תורת הקנאות • בגין דסאיבו גרמיהון וסאיבו
 מקדשא • (ויקרא י') זאת תורת העולה לא כתיב ביה וא"ו, עד דיעבדו
 לה שלימו בני אהרן לחברא לזאת כבעלה, (ס"ג) וזאת תורת המנחה
 לא אתייא על חטא דהא גרבה היא, או דאתייא עם עולה והא עבדא
 עולה שלימו • (ס"ג) זאת תורת החטאת אתייא על חטא דסאיבו להאי
 זאת • וזאת תורת האשם, בגין דלא עבדו כל כך פגימו, ובגין כך אתייא
 דכורא ולא נוקבא • (ס"ג) וזאת תורת זבח השלמים, בגין דאתיין לשלמא
 אתחבר בה וא"ו, (ס"ג) זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת, בגין חטאת
 דאית בקרא, וחוטא אחד יאבר טוברה הרבה • דא אוקימנא בכל
 אתרא וא"ו מוסיף על ענין ראשון • וזאת התורה אשר שם וגומר, מאי
 טעמא וא"ו, הא לא אמר זאת בקדמיתא, אמאי כתיב וזאת, בגין סם
 חיים דאתדבק בה • (דכ"ו ל"ג) וזאת הברכה, (ד"י ע"ב) בגין ברכה, אף

עַל גַּב דְּלָא כְּתִיב זֹאת בְּקִדְמִיתָא, אִז מְלָה עַל מַהֲרִיטִי, אֲבָל בְּכֻלְהוּ
מֵאִי טַעְמָא לֹא כְּתִיב וְזֹאת בְּגִין דְּלָא אֲתִדְבֵק וְאִז וְהָאִי דְכְּתִיב
וְזֹאת תּוֹרַת הָאֵשֶׁם, בְּגִין דְּכְּתִיב לַעֲיֹל זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאת, וְאִז מוֹסֵף
עַל עֲנִין רֵאשׁוֹן, בְּגִין כִּךְ אֲתִיִּיבַת אֹרִיִּיתָא כְּהָאִי זֹאת, וּבְגִין כִּךְ כְּתִיב
(ס"ז כ"ו) אֵף אֲנִי אַעֲשֶׂה זֹאת, אֲסַלֵּק מִיְנָהּ וְאִז וְתַעֲבִיד כְּהוּ נֹקְמִין וְכֻלְהוּ
קִרְבָּנִין אֲתִיִּין לְקִרְבָּא לְהָאִי זֹאת לַעֲיֹא כְּהָאִי שְׁלִישִׁי, וְאֲנִן מְקִרְבִּין
כְּהָאִי יוֹמָא תְּרִין פְּרִים בְּמוֹסָף, לְאוֹסְפָא לְהָאִי תְּרִין חֹלְקִין. אִיל אַחַד
לְאַתְחֵבְרָא לִיה חִילָא דְגִבּוֹרָה, שְׁבַעָה אֲמַרִין, לְקַבֵּל כְּלָהוּ דְרַגְיָן דִּיחֲדוּן
כְּהָאִי הַלּוּלָא, שְׁעִיר עִזִּים לְכַפֵּרָה עַל דְּסָאיְבוּ מְקַדְּשָׁא חִיבִין דִּלְתַתָּא.
(כְּמַטְיָא ס') וּבְחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי לְקַבֵּל דְרַגְא דִּיצְחָק, דִּיתְחַבֵּר בֵּיה כְּנִסְתָּא
יִשְׂרָאֵל בְּתִרִין פְּרִים, הָאִי דְכְּתִיב (ס"ז) וְתִנַּח הַתִּיבֵרָה בְּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי
בְּשַׁבְעָה עֶשֶׂר, דְּאַחֲוֹסְפָא כְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי שְׁבִיעִית עַל עֶשֶׂר סְמִיכָא
לַעֲשֶׂרָה. בְּגִין כִּךְ פֶּר אַחַד לְאוֹסְפָא לִיה חִילָא דְּאִימָא עֲלָאָה לְמִדָּן
עֲלֵמָא. אֲבָל תְּרִין לֹא, בְּגִין דְּלֹא יְכִיד עֲלֵמָא לְמַסְבֵּל דִּינָא תְּקִיפָא.
אִיל אַחַד, גִּבּוֹרָה דִּילִיה לִישְׁנָא דְתְּקִיפּוּ, אִילוּתִי לַעֲזוּרְתִי חוֹשָׁה, וְהָאִי
אִיל תְּשַׁבַּח בְּכֻלְהוּ מוֹסְפִין, דְּמוֹסִיפִין חִילָא דְגִבּוֹרָה עֲלִיִּיהוּ. בַּר מִשְׁבַּתָּא
דְּאִית בֵּיה נִיחָא וְלִית בֵּיה דִּינָא כֻּלָּל, דְּאַתְגַּלִּיא עֲתִיקָא קְדִישָׁא חִירוּ
וְטַבְּאֵן לְכֻלְהוּ עֲלֵאִין. (ס"ז עֲלֵמִין) (כְּמַדְבֵּר כ"ח) כְּבָשִׂים בְּנֵי שְׁנָה, לְמִיָּהֵב
חִילָא לְכֻלְהוּ דְרַגְיָן. שְׁעִיר עִזִּים, דְּלֹא יִתְחַזֵּי סָאיְבוּ בְּמְקַדְּשָׁא בְּיוֹמָא
דְּדִינָא, וּבְהָאִי יוֹמָא אֲתְחַבֵּר גִּבּוֹרָה עֲלָאָה כְּדִינָא תַתָּאָה דְרֵאשׁ חֲדָשׁ
לְמִדָּן עֲלֵמָא. תָּא חֲזִי גִבּוֹרָה דִּינָא קְשִׁיא. כְּנִסְתָּא יִשְׂרָאֵל דִּינָא רְפִיא
אַף חוֹבַת הַיּוֹם פֶּר אַחַד בְּגִין דִּיכִיל עֲלֵמָא לְמַסְבֵּל. וּבְגִין כִּךְ בְּרִישׁ
יְרַח תְּרִין פְּרִים דְּהִיא כְּפֵרָה, בְּעֲשֶׂרָה לִירַח. לְקַבֵּל דְרַגְא דְמִשָּׁה.
בְּמוֹסָף דִּילִיה פֶּר בֶּן בְּקָר אַחַד, דְּלֹא אֲתוֹסֵף בֵּיה דִּינָא כֻּל כִּךְ, בְּגִין
דְּהוּא יוֹמָא דְכְּפֵרָה. אִיל אַחַד, תְּקִיף לְתַבְרָא רְשִׁיעֵי עֲלֵמָא, וּבְעִינָן
לְמַעַבְד נִיחָא לְשַׁכְבָּא רוּגְזָא. כְּבָשִׂים שְׁבַעָה לְאוֹסְפָא לְכֻלְהוּ דְרַגְיָן.
שְׁעִיר עִזִּים אַחַד אֲתוֹסֵף הֵכָא בְּחוֹבַת הַיּוֹם לְכַפֵּרָה עַל סוֹאֲבַת מְקַדְּשָׁא,
בְּגִין דְּקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלַעֲלֵא מְכַפֵּר כֻּלָּא וְלֹא יִשְׁתַּאֵר סָאיְבוּ
בְּעֲלֵמָא, בְּגִין כִּךְ חֲד בְּיוֹמָא, לְכַפֵּרָא קַדְּשִׁים חֲד וְזִמְנָא בְּשַׁתָּא,
בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח כֻּל כִּךְ סָאיְבוּ תִמְן. וְחֲד לְבַרְא לְמִזְבַּח הַחִיצוֹן

דלא ישתכח סאיבו בעלמא, בחמשה עשר לירחא לקבל דרגא דאהרן
 דאחיד כהוד, ואסתלק נמי בחסד. ובגין כך בהאי זמנא אפילו עם
 כל אומין דעלמא עביר קדשא בריך הוא טיבו. בגין דאתוסף חסד
 דאהרן עם חסד דאברהם, ואינון מקרבין ביה בשבעה יומין קרבגין
 עלוון, בגין דיחרון כליה עלמא כחרוותא דישראל. שבעים פרים לקבל
 שבעים אומין דעלמא, וביומא קדמא פרים שלשה עשר. לאחזאה
 דלאו אינון כדאי לאתקיימא בעלמא אלא בטיבו דקדשא בריך הוא,
 דאית ביה תליסר מכילן דרחמי. אלים שנים, למהוי תקיפו לההוא
 דרגא דחסד עלאה על חד חרין, ממה דמקרבין בכלהו מוספין, בגין
 דהאי חנא איהו לקבל דרגא דאהרן, דאחיד בדרגא שתיתאי. ואקרי
 יום שתיתאי. יומא דקדשא בריך הוא אלף שנין. ובההוא יומא זמין
 קדשא בריך הוא לאנספא על חד חרין טיבו לעמיה. הדא הוא דכתיב
 והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו, אז והיה משנה על אשר
 ילקטו יום יום, ובכלהו דרגין דלעיל אתוסף ברכאן. ובההוא יומא
 ייתי מלכא משיחא ויתקרי חג האסיף, דיבניש קדשא בריך הוא ביה
 גלותא דעמיה הדא הוא דכתיב (שע"ס י"ב) והיה ביום ההוא יוסף יי
 שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויתקרי חג הסכות, דכלהו שבעה
 דרגין חפין על ישראל כסכה, ובגין כך כלהו ענני כבוד אזלין עם
 ישראל במדברא בזכותא דאהרן, בגין כך ארבעה עשר אמרין דבבל
 יומא. ובשבעה יומין, הא שבעתים וינהיר שבעתים נהירו דשמשא.
 וקדשא בריך הוא ירחם על עלמא. ושעיר עזים אחד חטאת, לכפרה
 על סאיבו מקדשא דסאיבו אומי עלמא. ביומא תניינא לקבל דרגא
 דיצחק. ביומא תליתאה לקבל דרגא דיעקב. ביומא רביעאה לקבל
 דרגא דיוסף. ביומא חמישאה לקבל דרגא דמשה. ביומא שתיתאה
 לקבל דרגא דאהרן.

ותא חזי בהאי חנא, ובחנא דפטירו, שבעה יומי דכלילן כללהו יומין
 דלעילא כהו. מה דלית בן בשאר חגין דמקרבין כהו מוסף,
 אלא היינו דאוקימנא ברזא דמהימנותא (בראשית 5) מחשוף הלבן אשר
 על המקלות, די לכל אינון שבעה, שבעה דרגין אסחר לזון בסטר
 דחסד, חנא דפטירא לקבל אברהם דארתי מחסד, בגין כך

כלדו דרגין תמן . דהא לכלדו דרגין אסחר יעקב שלימא לסטרא
 דחסד . האי חגא לקבל דרגא דאהרן דאחיד בחד כלהו עמיה .
 (וי"ט ע"ט) דבר אחר בגין דכלהו דרגין וכלהו זכאין כד נפקו ישראל
 ממצרים, קדשא בריך הוא אתגלי תמן בכתרו, וזמין למעבד בן ביומא
 דייתי משיחא, בגין כך כלהו כתרין רמיון הכא והכא, ונטלין על
 חד תרין שבע ברכאן הבא מהתם . והתם על חד שבעה משאר
 מוספין, הדא הוא דכתיב (מכס"ו) כימי צאתך מארץ מצרים ארחנו
 נפלאות . כיום צאתך הורה ליה למימר . מאי כימי, דכלדו
 יומין עלאין אודמנו התם ואודמנו הכא . בגין כך נפלאות, נ' פלאות
 חמשין פלאות, דהא חמשין תרעין דבינה פתח קדשא בריך הוא
 לאפקא לון מתמן . ובגיני כך באורייתא אדכר יציאת מצרים חמשין
 זמנין, לקבל חמשין תרעין כדין יעביד ליומי משיחא . ומאי זכראנו .
 אלא אראנו לההוא סבא דחוא בקדמיתא דכתיב וירא ישראל
 את ה' הגדולה . כדין זמין למחוי פורענותא דאדום . דבר
 אחר דבגינהון דשבעה צדיקיא, זמין קודשא בריך הוא ליעברא
 לכל אומין דעלמא, ולא ישתאר בעלמא אלא קדשא בריך הוא
 בלחודו, וישראל גוי אחר, בגין כך הכא שבעה יומין . תא חוי דבגין
 כך מתמעטין והולכין . וביומא תמינאה שלטין ישראל לחודייהו בעלמא
 ומקריבין פר אחר איל אחר רזא ד'חודא . שבעה כבשים לקבל שבעה
 דרגין . שער עזים, אף על גב דבההוא זמנא יעבריניה קדשא בריך
 הוא מעלמא, עם כל דא ישתאר מניה דלא יתבטלון מפריה ודביה .
 ובההוא זמנא יפקון מים חיים מחכמה עלאה, (וכריס כ"ד) חצים אר
 הים הקדמוני, דא חסד עלאה, וחצים אל הים האחרון, דא גבורה
 תתאה וגבורה עלאה . בקיץ ובחורף, בסטרא דאשא ובסטרא
 דמיא . דלא ישתאר דינא בעלמא . אלאכלא רחמי וחיים וחירו בעלמא .
 ותא חוי כהאי חגא עבדין נסוך המים . נכיע דחסד באינגן שיתין
 מששת ימי בראשית, וכלהו שבעה יומין עלאין מקבלין מאינגן
 מים חיים דנפקין מירושלים עלאה טמירא . ובאן אתר רמיון לזינגן
 מים חיים, באינגן שיתין, וחסידי וצדיקי תראן בהאי הלולא, בגין
 דרמיון לההוא טיבו דזמין קדשא בריך הוא למעבד, כד יעבד

קדשא בריך הוא סאיבו מארעא, דיתתון אינון מים חיים טהורים
 באינון שיתין • בההוא מזבח עלאה ההוא ים האחרון, ואינון תלתא
 לוגין מים שמנה עשרה בצים, לקבל צדיק דאקרי חיי העולמים, ועל
 ידיה מים נחתין באינון שיתין • ותא חזי הלל הזקן ברהורי חרי בהאי
 הלולא אמר, אם אני כאן הכל כאן • ואם אין אני כאן מי כאן • הנה רמז
 ואמר, אי שכינתא דאקרי אני שרייא כאן, הכל כאן, ההוא אתרא דאקרי
 כל דאתי לאודווגא בה • ואם אין אני כאן מי כאן • דהא לא חשיבא
 טיבו שלימא בגין דשכינתא לא שרייא בארעא קדישא • אבל כד
 ישתלמו אינון פרים כדון כתיב (ישעיהו י"ט) ושאבתם מים בששון
 ממעיני הישועה • מאן אינון • שית מעייני דאינון מדיקין בהאי ישועה,
 וכדון עלמא כליה בחרוה, בגין דנפקא שכינתא מבין ההוא סאיבו
 דשאר עמין, בגין כך (כמרכיב כ"ט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם :

תא חזי עשר נטיעות, ערבה ונסוך המים הלכה למשה מסיני • שאר
 מלי דאורייתא תורה • והכא הלכה • מאי טעמא, אלא בגין
 דהאי אתרא דאקרי הר סיני, תורה שבעל פה אוליפת ליה למשה
 לקשרא קשרין דמהימנותא. אינון עשר נטיעין דנצב קדשא בריך הוא
 דהא אחיד לון בההוא אתרא דאקרי ערב שביעית, ויעבדון פרי
 בההוא בית סאה, בגין דייתי מזונא לעלמא בהאי שביעית • דלית
 לון מזונא אלא מההוא שתא שתיתא דזרעין בה זרעין דרא הוי
 דכתיב (סו"ט י) זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד, מה דזרעין יהי
 לההוא אתרא דאקרי צדקה שלמה, וכדון וקצרו לפי חסד, כדון יהי
 טיבו עלאה • ומאן איהו פי חסד, דא אברהם :

ותא חזי לתתא שבעה עבדן אית ביניהון • זריעה, לקבל אימא עלאה
 דרא הוא דכתיב (בראשית מ"ו) הוא לכם זרע • קצירה, לקבל
 דרגא דאברהם דרא הוא דכתיב וקצרו לפי חסד • הישרה בחרוץ,
 לקבל דרגיה דיצחק, דעביד דינא, ואפריש תבן מההוא בר • דינא
 אפריש מניה, ועבד דינא ברשיעי עלמא וכדון אינהו כמוזן לפני
 רוח • והאי רוח • דא דרגא דיצחק, (ס"ט מ"ט) ותחי רוח יעקב,
 ולקבליה זורה, וההוא מוזן לאשא אתייהיב למיכל • טוחן • לקבל
 דרגא דמשה • לש, לקבל דרגא דאהרן • אופ"ה • לקבל דרגא דצדיק

ואתעביד

ואת עבד לחם בידו רציו"ק בהוא אור דאית בציון, הרא הוא דכתיב
 (סלים קל"ו) נותן לחם לכל בשר • בקדמיתא לכ"ל, ולכבוד להוא
 אחר דאקרי בשר, ומאי לחם דא קיומא • ובהאי שתא שביעתא דא
 עבדין עבדתא, אלא אכלין (ר"ל ע"ב) ההוא לחם דאתייהיב להו
 משתא שתיתאה • ובלהו עלמין בתורה גיחין, ובלהו מספני
 ועתירי בלהו שוין בהאי אתר, דהא בלהו תתאי מהאי שתא שביעתא
 מתנין • ואי בר נש עבד באינון פירין סחורתא • האי דאתרי
 דעניותא מנע מניה ברפאן, בגין כך מנע מניה ברפאן • ובעי בר נש
 לאחזאה בהאי ארעא קדישא דקדשא בריך"א אית לה גיחא בבעלה
 וקדשא בריך"א הוא יהיב לחם להאי כ"ל, וכל להוא אתרא דאקרי בשר
 מבשרי, ולית לה נהורא מדילה, אלא הנהו ספחיה דשתיתאה דאודרעו
 בה ממילא • ובעי בר נש בהוא ערב שביעית, למעבד עבדתא
 דארעא באינון עשר נטיען, אשתלמו בה, דתתיחד האי ארעא ברו
 ולא תתפרש מנייהו, ותתקרי אף היא נטיעה נציב ודנצב קדשא בריך
 הוא, בגין דלא יתמנע מינה ההוא טיבו דאית לה עם בעלה גיחא
 בשביעית בגין כך אדם ביומא שתיתאה אתברי, ואודונת עמיה בת
 זוגיה לאתענגא בשבתא, והשתא אודונת צד"ק בשתיתאה למהיב
 נהירו להאי הר סיני • ותא חזי הר חורב אתקרי בד אודונג עמיה וא"ו
 ואי בני נשא מפרשין וא"ו מינה, אקרי חרב לוי, דהא חרב כתיב ועבדא
 נוקמין, בגין כך הלכה למשה מסיני תורה שבעל פה, דיכלרון יתה
 באינון עשר נטיען ערב שביעית, וייתי מוונא לעלמא בשביעית, דהוא
 אתרא דלית לה נהורא אלא מה דאתייהיב לה מההוא • וא"ו ותא
 חזי ישראל כד עברו עגלא ואפרישו ברפאן מהאי הר חורב, דאפרישו
 מניה וא"ו וקציצו בנטיעות באינון נטיען, מה כתיב (שמות ל"ב) ויתנצלו
 בני ישראל את עדים מהר חרב • ההוא עדי עלאה תפלין דרישא
 ודרועא דשוויין ביד כהה, אעדיאו מנרון ומאן אתר אתייהיב לוי
 מהר חורב כד אודונג בה וא"ו • והשתא (משלי י"ז) נרנן מפריד אלופ
 ואתערעו עלירון חרב • בגין כך בני לוי דעברו לוייה להאי אתרא
 אתפרעו מנהון, הרא הוא דכתיב (שמות ל"ב) ויעמוד משה בשער המחנה
 ויאמר מי לוי אלי ויאספו אליו כל בני לוי, דהא לא עברו פרודא אלא

שייכים לספר בראשית ריא ע"ב ודי"ב ע"א

גִּמְטְרִיא, ש' ש"ד שר"י. בהו במספר קטן גִּמְטְרִיא צְבָאוֹת בְּזֶה ב' ב' בהו"ו. חשך במספר קטן עם הכולל גִּמְטְרִיא אֱלֹהִים • רוּחַ (הי"ב ע"ב) במספר קטן עם הכולל בְּגִמְטְרִיא יְהוָה במספר קטן • רַעַשׁ במספר קטן עם הכולל גִּמְטְרִיא בְּהו"ו • קוֹל דְּמָמָה דְקָה במספר קטן עם הכולל יְהוָה, וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר יוֹתֵר, כִּנְגַד שֵׁם שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַנְּמַסֵּר לְאֵלֵיהֶוּ בַּמַּעֲרָה • דְקָה במספר קטן עם השלשה אותיות גִּמְטְרִיא יב"ק • וְכֵן דְקָה עִם הַשְּׁלֹשֶׁת אוֹתוֹת גִּמְטְרִיא יב"ק, נִרְאָה לְעֵינֵינוּ

דעתי :

ספר הבהיר דף ל"ב ע"ב כתחילת סמאמר כראשית כרא אלקים

לְמָה לְמָה בֵּית הַדּוֹמָה לְאָדָם שְׁנוֹצֵר בַּחֲכָמָה, שְׁסֵתוֹם מִכָּל צַד וּפְתוּחַ מִלְּפָנָיו, וְהָאֵלֶּף פְּתוּחָה מֵאַחֲרָיו, רוּצָה לומר כִּי הִיא פְּתוּחָה לְקַבֵּל מִן הַכֶּתֶר וַיֵּשׁ לָהּ פֶּתַח לְהַשְׁפִּיעַ לְאַחֲרֵים :

ספר הבהיר ל"א ע"ב שורה י' את השמים וכו'

(סימן כ"ט) וּמִנָּא לֵן דְּשָׁמַיִם הוּי קִדְשָׁה בְּרִיךְ הוּא דְכֵתִיב (מלכים א' ח') וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם • אִטוּ שְׁלֹמֹה מִתְּפִלָּה אֶל הַשָּׁמַיִם שִׁישְׁמְעוּ תְּפִלָּתוֹ, אֵלֹהִים שֶׁנִּקְרָא שְׁמֵן עַל שְׁמוֹ • וְלִמָּה נִקְרָא שָׁמַיִם, אֵלֹהִים שֶׁהוּא עָגוּל כְּמוֹ רֹאשׁ, וּמִלְּמַד הַיָּם מִימֵינוּ וְאִשׁ מִשְׁמָאלוֹ וְהוּא בְּאִמְצַע, שָׂא מִיָּם, מֵאִשׁ וּמִמֵּיִם וּמִכְנֵיִם בִּינֵיהֶם שְׁלוֹם. בָּא הָאִשׁ וּמִצָּא מִצְדוֹ מִדְרַת הָאִשׁ • בָּא מִיָּם וּמִצָּא מִצְדוֹ מִדְרַת הַיָּם, וְהֵינֵנוּ (איוב כ"ה) עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. מֵאֵי שָׁמַיִם, מִלְּמַד שְׁגָבֵל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִשׁ וּמִיָּם וּטְפָחֵן זֶה בְּזֶה וְעָשָׂה מֵהֵן רֹאשׁ לְדַבְרֵיוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים קי"ט) רֹאשׁ דְּבִרְךָ אֵמֶת : ע"ב

שם אחר סוף סמאמר וכלסו סד

(סימן כ"ט) וְהָאָרֶץ (מפורט כספ"מ דף ס' ע"ב) הִיְתָה תְּהוֹ, בְּזִמְנָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא בְּאֵלֵין קְלִיפִין, הוּא בּוֹנֵה עֲלֵמִין וּמַחְרִיבֵן. וְהָאֵ אֻקְמוּהָ דְלִית הַשְׁפָּעָה בְּכָל עֲלֵמִין, וְנִהַר דְּאִיהוּ צְדִיק יִחְרַב וַיִּבֶשׁ בְּתַרְיֵן עֲלֵמִין בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי • וְאִירַת מָאן דְּאָמַר דְּסָלִיק בְּמַחְשַׁבְתֵּיהּ לְמַכְנֵי עֲלֵמִין וּלְהַחְרִיבֵן • וְאָמַר דִּין מֵהֲנִיין לִי וְדִין לְאֵ מֵהֲנִיין לִי • אֵלֵין דְּאֵתְמַר בְּהוּן אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ מֵהֲנִיין לִי •

ואחרנין

ווארטיאל

ואחרנין דאתמר בהון והארץ היתה תהו ובהו, דאחוי על עלמין דסליק
ברעותיה למבני לון ולא עביד לון, עלייהו אתמר תהו ובהו. ובזמנא
דקדשא בריך הוא באלין קליפין אתמר ביה (איכס ג) סכות בענן לך
מעבור תפלה. תהו וחשך עלייהו אתמר (שמות י"ד) ויהי הענן והחשך
ואלין קליפין דאגוזא, מוחא מלגאוו דתלת לארבע סטרין דא יהודה
דאיהו לא קביר מסאבו כמה דאת אמר (ירמיה כ"ג) הלא כה דברי
כאש נאם יי מה אשא לא מקבל טומאה, הכי שמיה לא מקבל
טומאה. ובזמנא דמתנברין אלין קליפין ואתברון מאגוזא, צלותא דאיהו
שכינתא אדני סלקא לגבי בעלה דאיהו יהודה וסליקת כלה
דבזמנא דאיהו מתפסי מינה באלין קליפין, איהו אתקריאת עניה
יבשה, ולית לה אלא מה דיהבין עברין בחשאי, ובהוא זמנא דקדשא
ברוך הוא אתפשט מאלין קליפין אתמר (ישעיה ל) ולא יכנף עוד מורד
והיו עיניך רואות את מורד, ומה דהודת יבשה אתמר בה מלא כל
הארץ כבודו, ואתקריאת ברכה דיליה, קרבנא דיליה, עולה דיליה
דאוקיד כל אלין קליפין. וסליקת לגביה קטרת קשורא דיליה, עולה
דיליה דכתיב (ויקרא י) זאת תורת העולה, היא העולה בצלותא
דשחרית, היא העולה לגביה בצלותא דמנחה בכמה ריחן ובוסמין
דגן עדן, דהיא גן דאורייתא דהא הוא דכתיב (שיר ד) גן נעול
אחותי כלה, סתימא דלא אתפתחת אלא לגבי בעלה, וכד ייתי בעלה
(תהלים כ"ב) אדני שפתי תפתח, דאיהו כבא עלאה אתפתח לגבי בתרין
סמבין קשוט, וקבילת ליה בתרין דרועין דהא הוא דכתיב (שיר כ)
שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. יהודה נחית לגבה ודא הוא
הוא אמין יאהדונהי, דאיהו חבורא דתרין שמיהן פאתון, ובגין דא
גדול העונות האמן יותר מן המכבוד, בזמנא דאינון תרין ברישא
דצדיקייא, אבל כד אינון ברישא דחייבייא, כנסת ישראל אמרת
לגבייהו (סע ס) אל תראוני שאני שחרחרת, מאלין דשריין לפתאה
לכני נשא כמה דהוון מפתין לישראל בעגלא בשית שעתין דהא הוא
דכתיב (שמות ל"ב) וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר. ואוקמורה
מאי כי בשש, אלא בשית שעתין עבדו ית עגלא, בגין לאפרשא לון
משבע דהא הוא דכתיב (סע י"ב) אך (יר"כ ע"ב) ביום הראשון תשביתו

שאר, אך חלק בין שש לשבע ובגין דא אמרה כנסת ישראל
 ששזפתני השמש גרמו דאסתלק מני ו' דאיהו השש ואור השש דהוה
 נהיר בסתרא דשירת תיבין דאינון (דכריס ו') שמע ישראל " אלהינו "
 אחד, בני אמי נחרו בי, נחר גרונס דכטילו קרית שמע דאתמר ביה
 (סקלס קמ"ט) רוממות אל בגרונס, ובגין דא שמוני נוטרה את הכרמים
 דאינון שאר אומין ערב רב. ובגין דא פרמי שלי לא נטרתי, ובגין דא
 אינון ערב רב מצליחין בכלא. בתנות עור חשוכין דעינין דאתמר
 בהון (כרשית כ"ז) ותכהין עיניו מראות, לאסתכלא לאלין דאתמר בהון
 (יסקלס ב') נפתחו השמים ואראה מראות אלהים, דאינון חמש יאר
 דעובדא דבראשית, בתנות אור אינון. והארץ היתה תהו. והארץ
 האחד. תהו. תרין. בהו. תלת. השך. ארבע. תהום. חמש.
 וארבע אינון דכלילן בגופא, ואינון ארבע יסודין דאינון קליפין דאגוזא
 ובגין דא והארץ היתה תהו. ואוקמוה היתה מקדמת דנא, דהכי
 ארחא דקליפין דמקדמין למוחא.

סיק לרף ט"ז ע"ב שורס ר'

ספר הבהיר

(סימן ל') אמר רבי ברכיה מאי
 דכתיב והארץ היתה
 תהו, ומאי משמע היתה, שכבר
 היתה. ומאי תהו, דכר המתהוה
 את בני אדם. ומאי בהו, דכר
 שיש בו ממש דכתיב בהו בו
 הוא. על שם מאי דכתיב (סקלס ו')
 גם את זה לעומת זה, עשה
 האלהים. ברא בהו ושם מקומו
 בשלום. ובהו בשלום דכתיב
 (איוכ כ"ח) עושה שלום במרומינו
 מלמד שמיכאד שר ימינו שר
 הקדוש ברוך הוא, מים וברד.
 ונבריא אל שר שמאלו, אש. ושם

סימן ל' אמר רבי ברכיה מאי דכתיב והארץ היתה תהו, ומאי משמע היתה, שכבר היתה. ומאי תהו, דכר המתהוה את בני אדם. ומאי בהו, דכר שיש בו ממש דכתיב בהו בו הוא. על שם מאי דכתיב (סקלס ו') גם את זה לעומת זה, עשה האלהים. ברא בהו ושם מקומו בשלום. ובהו בשלום דכתיב (איוכ כ"ח) עושה שלום במרומינו מלמד שמיכאד שר ימינו שר הקדוש ברוך הוא, מים וברד. ונבריא אל שר שמאלו, אש. ושם

שלום

ורוח אלהים, דא רוחא דמשיחא,
 מיד דיהא מרחפת על אנפי מיא
 דאורייתא, מיד יהא פורקנא דרא
 הוא דכתיב ויאמר אלהים יהי אור,
 וישלחהו " אלהים מיד למשיחא.
 דהוא כגנתא דערן כמה דאתמר
 ביה, וישלחהו מגן עדן מעדין
 דיליה. ואמאי לעבוד את האדמה
 דאיהי שבינתא, כגין דא וישלחהו
 מיד דיפוק מתמן. וישכן מקדם
 רגן עדן את הכרובים, דאינון
 משיח בן דוד ומשיח בן יוסף
 דמשכא רוחא דמשיחא דאתמר
 ביה ורוח אלהים דא שילה, דהוא
 דאתמר ביה (כסדרכר י"ח) ואצלתי
 מן הרוח, דהכי סליק שילה משה

שְׁלוֹם בִּינֵיהֶם מְכַרְעַ וְהֵינּוּ דְכָתִיב
 עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו • וּמִגְלֵן
 דְּבָהוּ שְׁלוֹם, דְּכָתִיב עוֹשֶׂה שְׁלוֹם
 וּבּוֹרֵא רַע, הֵיא כִּיצַד רַע מִתְּהוּ
 וְשְׁלוֹם מִבְּהוּ, כְּרָא תְּהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ
 בְּרַע, שְׁנֵאמֵר עוֹשֶׂה שְׁלוֹם וּבּוֹרֵא
 רַע • כְּרָא בְּהוּ וְשֵׁם מְקוֹמוֹ בְּשְׁלוֹם
 שְׁנֵאמֵר עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו: ע"כ

בְּחֹשֶׁבְנָא • וַיִּשְׁכֵּן מִקְדֶּם, דְּאִקְרִים
 שִׁילָה לְתַרְוּוּיָהּ, כְּגִין דִּיהֵא
 מִרְחַפְתָּ עַל אֲנָפוּי דְּאוּרִייתָא,
 וּפּוֹרְקָנָא בֵּיה תְּלִיָא וְהֵא אִוקְמוּת.
 וְאֵת לֵהט הַחֶרֶב הַמִּתְּהַפֶּכֶת מִיַּד
 יְהֵא בִּידֵיהּ, וּמֵאֵי נִיהוּ, מִטְּרָה.
 מִטְּטְרוֹן דְּאֵתְהַפֵּךְ מִמִּטְּרָה לְנַחֵשׁ
 וּמִנַּחֵשׁ לְמִטְּרָה, וְעוֹד מִטְּרָה דְּאֵ
 שְׂכִינְתָא תְּתָאָה, וְאִם זְכוּ יִשְׂרָאֵל

מִטְּרָה כְּלָפֵי חֶסֶד לִימִינָא וּפְקוֹן כְּרַחֲמֵי • וְאִם לֹאוּ, מִטְּרָה כְּלָפֵי חוּבְרָה
 לְסִטְרָא דְּגִבּוֹרָה, רְתֻמֵּן נַחֵשׁ אֵל אַחַר דְּתַבַּע לְשַׁפוֹךְ דְּמָא, וְאֵתְקַטִּיל
 מְשִׁיחַ וּסְגִינְאִין מִיִּשְׂרָאֵל, וּכְגִין דְּאֵ אֵתְמַר (יִזְכֵּר) שְׂכִיבֵי עַד הַבֶּקֶר,
 דְּאִיהוּ בְּקֶר דְּאִבְרָהִם דִּיהֵא מִטְּרָה כְּלָפֵי חֶסֶד, וּכְגִין דְּאֵ וְאֵת לֵהט הַחֶרֶב
 הַמִּתְּהַפֶּכֶת, וְכֹלָא לְשִׁמּוֹר אֵת רֶךְ עֵץ הַחַיִּים דְּאִיהִי אוּרִייתָא דְּאֵתְמַר
 בְּה עֵץ חַיִּים הִיא • וְאִיהִי אוּרִייתָא דְּבַעַל פֶּה, אִם זָכָה כֵּר נֶשׁ אִיהִי
 סַם חַיִּים דִּילֵיהּ, וְאִם לֹאוּ הִיא מִתְּהַפֶּכֶת לִיה לְסַם הַמּוֹת וְהֵא אִוקְמוּת
 מֵאִרֵי מִתְּנִיתִין הַכִּי, כְּגִוּוֹנָא דְּמִטְּרָה דְּאֵתְהַפֵּךְ לְנַחֵשׁ וּמִנַּחֵשׁ לְמִטְּרָה.
 וּבּוֹמְנָא הֵהוּא יִתְמַחוּן מִן עַלְמָא כֹּל אִינּוּן דְּאֵתְמַר כְּהוּן (סְמִית ו') וַיַּעֲשׂוּ
 בֵּן חֶרְטָמֵי מִצְרִים כְּלָטִיהֶם:

סֵפֶר הַבְּהִיר ל"ב ע"ב שו"ת ר"ד אמר רבי יצחק וכו'

(סימן ל"ב) יֵשֵׁב רַבִּי בּוֹן וְדַרְשׁ מֵאֵי דְכָתִיב יוֹצֵר אוֹר וּבּוֹרֵא חֹשֶׁךְ • אֵלָא
 אוֹר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוֹ יִצְרָה • חֹשֶׁךְ שְׂאִין בּוֹ
 מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוֹ כְּרִיאָה כְּמָה דְּאֵת אֵמֵר (עֵמוּס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבּוֹרֵא רוּחַ •
 אֵי כְּעִית אִימָא, אוֹר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוֹ עֲשִׂיָה דְכָתִיב וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר • וְאִין הוּוּיָהּ אֵלָא עֲשִׂיָה, קָרִי בֵּיה יִצְרָה. חֹשֶׁךְ
 דְּלֹא הוּוּיָהּ בֵּיה עֲשִׂיָה אֵלָא הַבְּדִלָה וְהַפְרָשָׁה, קָרִי בֵּיה כְּרִיאָה כְּמָה
 דְּאֵת אֵמֵר הַכְרִיא פְּלוּנִי וְכוּלִי • אֵמֵר רַבִּי כְּרִכִּיָה מֵאֵי דְכָתִיב וַיֹּאמֶר
 (דִּי"ג ע"ב) אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, וְלֹא אֵמֵר וְהִיָּה • מְשַׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה
 לוֹ חַפְּזָן גָּאָה וְהַקְצָהוּ עַד שְׁזִימֵן לוֹ מְקוֹם וְשִׁמְהוּ שֵׁם הָדָא הוּא דְכָתִיב
 יְהִי

שייכים לספר כראשית ד"ג ע"א

יהי אור ניהי אור, שכבר היה : ע"כ

ספר הבהיר ל"ג ע"א שורה י"ט אמר רבי חייה מקום קמיה וכו'

(סימן ל"ב) שביעי, הוי במזרחו של עולם ומשם בא זרעם של ישראל

כי חוט השררה משוך מן המוח של אדם וכו'

לאמה, ומשם הוא הזרע דכתיב (ישעיה מ"ג) ממזרח אבא זרעה, כשישראל

טובים, מזה המקום אביא זרעה, ויתחדש לה זרע חדש. וכשישראל

רעים, מן הזרע (ה) שכבר בא לעולם דכתיב (קהלת ה') דור הולך ודור

בא • דור שכבר בא • ומאי ממערב אקבצה • מאותה מדה שנוטרה

תמיד למערב, ולמה איקרי מערב, מפני ששם מתערב כל הזרע, משל

למה הרב דומה לכן מלך שהיה לו כלה נאה וצננעה בחרו, והיה

לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד, ולוקחת הכל ומצנעת אותו

תמיד ומערבת הכל, לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ, היינו

דכתיב (ישעיה מ"ג) וממערב אקבצה, ומאי ניהו בית אביו דכתיב ממזרח

אביא זרעה, מלמד שממזרח מביא, וזרע במערב, ואחר כך הוה

מקבץ מה שזרע : ע"כ

רביא מהימנא אמר בולונא קרישא השיך לרף כ"ג ע"א שורה י"ו אחר מתחשכן קמיה תמנא כחלק
שלישי סוף דף רל"ה ע"כ

ספר הבהיר ואחר כך מאמר זה דף כ"ג ע"א

(סימן ל"ג) זין, מאי עבדתיה, כמנין ימי השבוע, ללמדך שכל יום יש

לו כח • ומאי עבדתיה הכא, ללמדך שבשם שיש חכמה

גדולה באוון לאין תכלית, כך יש הכח ההוא בכל האברים ומאי

אברים, שבע שיש באדם דכתיב כי בצלם אלהים עשה את האדם : ע"כ

ספר הבהיר סוף ל"ה ע"כ ויאמר אל האשה

(סימן ל"ד) נשמת הזכר מן הזכר ונשמת הנקבה מן הנקבה, והיינו דקא

אזיל נחש בתרה דחיה, אמר הוהיל ונשמרתה מן

הצפון אסיתנה מהרה • ומאי הסתה הוה, משום דבא עליה • שאלו

תלמידוי עובדא היכי הוה, אמר להם סמאל הרשע קשר עם כל

צבאות מעלה על רבו, משום דאמר קדשא בריך הוא ורדו ברנת

הים

(ה) כל דר' בשמות יבתי וסס גלגליס זכאס כגלגול על מעציס • א"ס

הים ובעוף השמים, אמר היאך אוכל להחטיאו ולגרשו מלפניו, ירד
עם כל חילותיו ונבקש לו בארץ חבר כמותו. ומנו נחש, והיה לו
דמות גמל, רכב עליו ובא לו אצל האשה, אמר לה אף כי אמר אלהים
לא תאכלו מכל עץ הגן. אמר אבקש יותר ואוסיף, כדי שתגרע היא,
אמרה לא מנענו אלא מעץ הדעת אשר בתוך הגן, אמר אלהים לא
תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמרתון. והוסיפה שני דברים, אמרה
מפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו, ולא נאמר לה
אלא מעץ האמרה לא תגעו פן תמותון. מה עשה סמ"א ל הרשע
הלך ונגע באילן, והיה האילן צווח ואמר (מסלס ל"ז) אל תבואני רגל
גאוה ויד רשעים אל תנידני, אל תגע בי שנאמר ויד רשעים אל
תנידני, הלך ואמר לאשה הרי נגעתי באילן ולא מתי, אף את תגעני
באילן ולא תמותי. הלכה האשה ונגעה באילן, וראתה מלאך המות
בא בנגדה, אמרה אולי עכשיו אני מתה, והקדוש ברוך הוא עושר
לו אשה אחרת ונותנה לאדם, אלא הריני גורמת לו שיאכל עמי, אם
נמות, נמות שנינו, ואם נחיה נחיה שנינו, ולקחה מפריו ונתנה גם לבעלה,
נתפקחו עיני שניהם וקחו שנינו, אמר לה מהו שהאכלתני שקחו שנינו,
כך קחו שני כל הבריות. ישב לו בדיון אמת שנאמר (ס"ט) ישבת
לכסא שופט צדק, קרא לאדם ואמר לו למה ברחת מפני, אמר לו
את קודק שמעתי בגן ורעדו עצמותי ואירא (די"ג ע"ב) כי עירום אנכי
ואחבא, כי עירום אנכי מפעלי, כי עירום אנכי מצווי, כי עירום אנכי
ממעשי, ואחבא. מה היה לבושו של אדם, עור של צפורן, והפשיטו
מעליו, ראה עצמו ערום שנאמר מי הגיד לך כי עירום אתה, אמר
אדם לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם כשהייתי לבדי שמה
חטאתי לך, אלא האשה שהבאת לי היא הדיחה אותי מדבריה שנאמר
האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ. אמר לה הקדוש
ברוך הוא לא דיך שחטאת, אלא שהחטאת לאדם. אמרה לפניו
רבוננו של עולם הנחש השיאני לחטוא לפניך, הביא שלשתן וגזר
עליהן גזרות דין, תשעה (מסלס) קללות ומות והפיל סמ"א ואת הבת
שלו ממקום קדושתן מן השמים, וקצץ רגליו של נחש ואיררו מכל
חיה ומכל בהמה, ופקד עליו שיהיה מפשיט את עורו אחר שבע שנים: ע"ג

הדעת

שייבים לספר בראשית ד"ג ע"ב

מדרש רות ואלם לא זכר כוזהר מרש דף ס"ג ע"ב וכדפוס ויניטאה דף ל"ה ע"א כמאמר המתחיל
ד"א עיר קטנה

ספר הבהיר ל"ו ע"א כמאמר המתחיל וקח מפיו

(סימן ל"ה) (ישעים כ"ה) ובלא מחיר יין וחלב, מאי יין וחלב, מה ענין זה
אצל זה, אלא מלמד שהיין הוא פחד, וחלב
הוא חסד, ומפני מה הזכיר יין תחלה, מפני שהוא קרוב אלינו יותר,
יין וחלב סלקא דעתך, אלא אימא דמות יין וחלב : ע"ב

ל"ז ע"א שורה כ"ח רבי חייה וכו'

(סימן ל"ו ס"ה) רבי חייה אמר מעולם דא הו, וגוברין גברין דסטרא כישא
הו דכתיב אנשי השם, אנשי שם לא כתיב, אלא אנשי
השם, כגוונא דא כתיב זכור רחמיה יי וחסדיה כי מעולם המה, מעולם
ודאי נטל לון קדשא בריך הוא, ואינון אבהו קדמאי, למהוי רתיבא
קדישא לעילא אמר רבי יצחק מעולם דא איהו מטתו שלשלמה
דכתיב וכו' :

מדרש רות רבי יוסי ורבי יהודה הסיק אחד זה וזה מרש דף ס"ג ע"ג וכדפוס ויניטאה דף ל"ג סוף
מאמר רבי נחמיה פתח

ספר הבהיר מ"ו ע"א כמאמר ויהי ערב ויהי בקר

(סימן ל"ז) ויאמר אלהים יהי אור, ואמר רבי יוחנן שני אורות הגדולים
היו, דכתיב ויהי אור, ועליו נאמר כי טוב, ולקח הקדוש
ברוך הוא האחד וגנוזו לצדיקים לעתיד לבא דכתיב מה רב טובך
אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים כך נגד בני אדם, מלמד שאור
הראשון אין כל בריה יכולה להסתכל בו, דכתיב וירא אלהים את
האור כי טוב, וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, ראה
הקדוש ברוך הוא את כל אשר עשה, ראה טוב מאד מזהיר ובהיר,
ולקח מאורו הטוב וכלל שלשים ושתיים נתיבות החכמה, ונתנו לעולם
הזה, והיינו דכתיב כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזובו, והוי
אומר אוצרה של תורה שבעל פה. ואמר הקדוש ברוך הוא אם
ישמרו זאת המדה בעולם הזה, שזאת המדה נחשבת בכלל העולם
הזה, והיא תורה שבעל פה, יזכו לחיי העולם הבא שהוא הטוב הגנוז,
ומאי גיהו עווז של הקדוש ברוך הוא, דכתיב ונגה כאור תהיה, עתיד

הננה שגלקח מהאור הראשון, להיות כאור אם יקיימו בני התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם, וכתב שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמהי. וכתב וקרנים מידו לו ושם חביון עזו, ומאי חביון עזו, אלא אותו האור שגזו והחביא, שנאמר צפנת ליראיך, וזה שגשאר לנו פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים תורתך ומקיימים מצותיך, ומקדשים שמך הגדול ומייחדים בספרך ובגלו שגאמר נגד בני ארם. אמר רבי רחמאי מלמד שהיה אורה לישראל, ותורה אורה, שנאמר כי נר מצוה ותורה אור, ונאמר נר זו מצוה, ומצוה זו תורה שבער פה, אור זו תורה שבכתב. אלא מתוך שבכר נתקיים האור, קרי לה (רי"ד ע"ב) אור, משל למה הדבר דומה לאדם צנוע בספי הבית, אף על פי שיום הוא, ואור גדול בעולם, אין אדם רואה כתוף ביתו אלא אם בן הכנים בו נר. נר תורה שבער פה, (ב) אף על פי שהיה נר צריכה לה תורה לפרק קושיותיה ולכאן סודותיה, ומאי ניהו, יראת יי זה האור הראשון דאמר רבי מאיר מאי דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ולא אמר ליה ויהי כן, מלמד שהאור ההוא גדול ואין כל בריה יכלה להסתכל בו, נגזו הקדוש ברוך הוא לצדיקים לעתיד לבא, והיא מדת כל סחורה שבעולם, והוא כח אבן יקרה שקורין סוחרת ודר, ועל מה היא מדת דר, אלא מלמד שלקח הקדוש ברוך הוא מזויה אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה נאה ומקושטת, וכלל בה כל המצות, בא אברהם ובקש כחו לתת לו, נתנו לו אבן יקרה זו ולא רצה אותה, זכה ונטל מדתו שנאמר (מכה ו') תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, בא יצחק ובקש כחו, ונתנו לו ולא רצה בה, זכה ונטל מדתו שהיה מדת הגבורה, דהיינו הפתח דכתיב (בראשית ל"ב) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. בא יעקב ורצה בה ולא נתגורו לו, אמר ליה הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה, אמה תהיה באמצע ותכלול שלשתם דכתיב תתן אמת ליעקב. ומאי אמצע, היינו שלום, והא כתיב תתן אמת ליעקב, אמת ושלום חד הוי כמה דאמר דברי

(א) סידור אף על פי שגורם שבעל פה ס"ב נר: חרות שכתב ט"א אור וס"א נר"ב מכי מ"ט נר"ך נר לאור כפי המשל כרי לעלות מ"א"י סק"י"ס של קורם שכתב י"ט"י

(חסקר ט') דברי שלום ואמת, (ישעיה ל"ט) כי שלום ואמת יהיה בימי, והיינו
 דכתיב (סס כ"ח) והאכלתיה נחלת יעקב אביך. דהיינו נחלה גמורה
 דאית ליה החסד והפחד והאמת והשלום. ולפיכך אמר (תהלים קי"ח)
 אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. אבן מאסו אברהם ויצחק שכנו
 את העולם, היתה עתה לראש פנה. ולמה מאסו בת, והלא נאמר
 (בראשית ו') עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצורתי
 חקותי ותורותי. מאי משמרת, אמר מדת חסד דכל ימי היות אברהם
 בעולם לא הוצרכתני אני לעשות מלאכתי, שהרי אברהם עמד שם
 במקומי. וישמור משמרת, במדה זו היתה מלאכתי שאני מוכה את
 העולם כלו, ואפילו נתחייבו אני מוכה אותם. ועוד משיבם ומביא
 בלבבם לעשות רצון אביהם, כל זה עשה אברהם וכתיב (בראשית כ"ח)
 וישע אשר בכאר שבע. סדר לחמו ומימיו לכל באי עולם, והיה מוכה
 ומדבר על לבם למי אתם עובדים, עבדו את יי אלהי השמים והארץ,
 והיה דורש להם עד שהיו באים ושבים, ומגלגל שאף החייבים היה
 מוכה שנאמר המכסה אני מאברהם, ואברהם היה יהיה וגומר. אלא
 אזכרו שיבקש עליהם רחמים ויזכה וכי אפשר לומר שלא ידע הקדוש
 ברוך הוא שלא יבלו להנצל. אלא זכורנו קאמר, מכאן אמרו בא
 ליטהר מס"עין אותו. בא ליטמא פתחים ליה, מאי פתחים ליה, אותן
 הפתוחים תמיד. מצותי חקותי ותורותי, אמר הואיל ולא הפצתי בה
 אשמור מצותיה. מאי תורותי, אלא אפילו הוראות ופולפולים שמורים
 למעלה הוא ידעם ופלפל וקיימם, ומאי משם רועה אבן ישראל, הוי
 אומר צדק העליון, ומאי האור הגדול הצפון, והיינו סוחרת, והאבן
 שדרה למטה הימנה נקרא דר, ומאי הוא מידו לו, היינו חמש אצבעות
 של יד ימין:

מדרש רות בזהר חרש רף ס"ג ע"ב וכרפוס ויזכירנה רף ל"ה כ' רכי כחמיא פתח

ספר הבהיר מ"ו ע"א כמאמר נעשה חרש

(סימן ל"ח) שבע צורות קדושות יש לו להקדוש ברוך הוא, וכלן כנגדן
 באדם שנאמר בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה
 ברא אותם. ואלו הן שוק ימין ושמאל. יד ימין ושמאל. גוף וברית

הרי שש • והא אמרת שבועה • שבע הוי באשתו והיו לבשר אחר
 משל למה הדבר דומה למדך שעלה בלבו ליטע בגנו תשעה אילנין
 זכרים, והיו כלם דקלים, אמר כשיהיו כלם מין אחד אי אפשר להתקיים,
 מה עשה נטע אתרוג ביניהם, והוא אחד מאותן התשעה שעלה בלבו
 להיות זכרים, ואתרוג מאי הוי נקבה, והיינו דכתיב (ויקרא כ"ג) פרי עץ
 הדר כפת תמרים • ע"כ • זכר ונקבה בראם • אפשר לומר כן, והא
 כתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו וגומר
 ואחר כך אעשה לו עזר כנגדו • ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר
 תחתנה • אלא אימא, דכתיב יצירה וכתיב בהן עשייה, וכתיב בהן
 בריאה • עשייה דכתיב זכר ונקבה (די"ד ע"ט) ברא אותם, בעת הרכיב
 חנשמה על הגוף ואסף הכל • ומנלן דהאי יצירה לישנא דאסיפי הוא
 דכתיב וייצר • אלהים כל חית השדה וכל עוף השמים ויבא אל האדם
 והיינו דכתיב על האדם זכר ונקבה בראם ויברך אותם ע"כ • בצלם
 אלהים ברא אותו • בכל אבריו ובכל חלקיו, והא אמרינן וא"ו למה
 הוא דומה לעוטה אור בשלמה, והאי וא"ו אינה אלא שש קצוות, אמר
 ליה ברית מילה וזוגו של אדם חשבינן אחד • שתי ידיו שלשה • ראשו
 וגופו המשה • שתי שוקיו ששה • וכנגדם כחותם בשמים, דכתיב
 (קלח ו') גם זה לעמת זה עשה האלהים • והיינו ימים, (שמות 6³) כי ששת
 ימים עשה • את השמים ואת הארץ, ולא אמר בששת ימים מלמד שכל
 יום ויום יש לו כחו • ע"כ :

ויאמר אלהים פרו ורבו וגומר •

רעיא מהימנא

פקודא דא לאתעסקי •

בהאי עלמא בפריה ורביה, ולמעבד
 תולדין, לאתפשטא שמא קדישא
 לכל סטריין, ולמלקט ריחין ונשמתיין,
 למחוי יקרא דקדשא בריך הוא
 עילא ותתא • דכל מאן דלא
 אתעסק בפריה ורביה, אזעיר
 דיוקנא דמריה דלא אשתכח
 בהאי עלמא • וגרים דלא שרייא

פקודא דא לקיים פריה ורביה
 • לקיים בן ובת, בגין דאב
 תמן • ואם תמן ה', בן תמן ו', בת
 תמן ה', ואב ואם דלית לון בן ובת,
 גם • לא שרייא עלייהו, וכגזונא
 דא בעובדא דבראשית אמר פרו
 ורבו • פרו מסטרא דימינא, ורבו
 מסטרא דשמאלא, דביה בריא

אלהים כלא, וברא דה עמודה דאמצעיתא, את הארץ שכינתה. ואמאי צריך ארבע באב ואם בן וכת, בגין דהא אתקדשו ואתקברו בשלשה קדושות ושבע ברפאן דאינון עשרה צדיקין למהו ארבע אתוון דשריין עליהו י, למהו בר נש רשות היחיד למאריה דרחבו ארבעה ונכהו עשרה, ומאן דמתעסק באורייתא ובמצודה בדחירו וברחימו דמאריה, באתר היראה שריייה תמן י, באתר דאהבה שריייה תמן ה, באתר דתורה שריייה ו, ובאתר דמצוה שריייה ה' באתר דמחשבה דאתמר בה (שמואל ב' ו) וזאת תורת האדם כליל מכלא, שריייה ביה יוד ה"א וא"ו ה"א (תהלים קכ"ז) אם י לא יבנה בית שוא עמלו בוניו שוא עמלו בוניו, ונחש ע"כ:

שכינתה בהאי עלמא. כמה דאתוספאן רוחין ונשמתין, הכי אתוסף לנחתה (כ"ה דונמתה) בהאי עלמא זיו יקרא דמלכה דכתיב (משלי י"ד) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתרת רזון. הדרת מלך, דא זיו יקרא דמלכא דאתוסף לנחתה בהאי עלמא, מחתרת רזון, דא זעירו דריוקנא דמלכא דאזעיר מהאי עלמא הכי אזעיר מעילא, דהא ההוא זיוא לא נחית, ואתחשב על ההוא בר נש כאילו אושיר דמין, דגרע דיוקנא דלתתא כגזונא דלעילא דכתיב פי בצלם אלהים עשה את האדם ואיהו אזעיר צלם אלהים לתתא ודמות וריוקנא לעילא, ועל דא אצטריך בר נש לאתעסקא בפריה ורבייה ולמעבר צלם אלהים לאסגאה יקראדי בכל סטרוי :

ספר הבהיר ע"כ שורה כ"ט עין לא ראתה ונ"ו

(סימן ט"ל) ישב רבי ברכיה ודרש, מאי האי דקא אמרינן כל יומא העולם הבא, ולא ידעינן מאי קאמר, העולם הבא מתרגם עלמא דאתי, מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לברוא אור גדול להאיר ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקדוש ברוך הוא שאינן יכולין לסובלו, לקח שביעי ושם להם במקומו, והשאר גזוז לצדיקים לעתיד לבא. אמר אם יזכו בזה השביעי וישמרורוהו, אתן להם זה לעולם אחרון, והיינו דכתיב העולם הבא, שכבר בא מקודם ששת ימי בראשית, דהא הוא דכתיב (ע"כ) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך

שייבים לספר בראשית די"ד ע"ב ורמ"ו ע"א
ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם :

ספר הבהיר ע"כ כמחמיר ויכל חלקים כיום חשבינו

(סימן מ') שמיני מאי הוי, יש לו להקדוש ברוך הוא צדיק
אחד בעולם וחביב לו, מפני שמקיים כל
העולם בלו, והוי יסודו והוי מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו,
(דט"ו ע"ב) אהוב וחביב למעלה. נורא ואדיר למטה, מתוקן ומקובל
למעלה, מתוקן ומקובל למטה, והוא יסוד הנפשות כלם. אמרת שמיני
ואמרת יסוד הנפשות כלם, והא כתיב וביום השביעי שבת וינפש.
אין שביעי הוי אלא משום דמכריע ביניהו ויש אינון תלת לדע ותלת
לעיל, והוא דאכרע ביניהו, ומאי טעמא אקרי שביעי וכי הוה בשביעי,
לא, אלא מפני שהקדוש ברוך הוא שבת בשבת באותה המדה,
דכתיב (שמות ל"ב) כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום
השביעי שבת וינפש, מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר אחר שהוא
ארוך לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל בעולם
פעולה המסורה לו בידו, פעלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לכה, בא
יום השביעי ופעל פעולתו, שמחו כלם אף הקדוש ברוך הוא, ולא עוד
אלא שגדלה נשמתו דכתיב וביום השביעי שבת וינפש. ומאי הוי
שבתה זו, דלא הוי בה מלאכה והוי הנחה דכתיב שבת, משל למה
הדבר דומה למלך שהיו לו שבעה גנורות, ובגן האמצעי מעיין נאה
נובע ממקור מים חיים, שלשה מימינו ושלשה משמאלו, ומיד שפועל
בעולם אז מתמלא, ושמחים כלם ואומרים לצרכנו הוא מתמלא, והוא
משקה אותם ומגדלם, והם ממתניין ושובתין והוא משקה את השבעה.
והא כתיב (ישעיה מ"ג) ממזרח אביא זרעה. והוי חד מנהון משקה ליה,
אלא אימא הוא משקה את הלב, והלב משקה אחר כן כלם. ומאי
ניהו מדה שביעית, הוי אומר זו מדת טובו של הקדוש ברוך הוא, מאי
טעמא אמר את שבתותי ולא אמר את שבת, משל למה הדבר
דומה למלך שהיה לו בלה נאה, וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד
להיות עמו, והמלך יש לו בנים נאים ואוהבים, אמר להם הואיל וכן
שמחו אתם גם כן ביום שמחתי, כי אני בשלכם אני משתדל, ואתם

שייכים לספר בראשית רטו ע"א

גם בן הדרו אותו • ומאי זכור ושמור, זכור לזכר ושמור לנקבה, מאי
טעמא (ויקרא י"ט) ומקדשי תיראו, שמרו עצמיכם מהרהור כי מקדשי
קדוש הוא, למה (ס"ב) כי אני יי מקדשכם, אני בכל צד : ע"כ

ספר הבהיר כ"ד ע"כ כמאמר חלק תולדות

(סימן מ"א) תאנא עמוד אחר מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם
הצדיקים, ובשישראל צדיקים מתגבר, ואם לאו
מתחלש, והוא סובל כל העולם דכתיב (משלי י') וצדיק יסוד עולם •
ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם : ע"כ

מדרש רות הצדיק אכר וזמר חדש ס"ג ע"כ כראש העמוד וכדפוס ויניחא רל"ד ע"ד

ספר הבהיר מ"ח ע"כ כמאמר ויבן ה' ונו'

(סימן מ"ב) רבי חנינא פריש כל חר על קיומא • ששון חר • שמחה
תרין • חתן תלת • בלה ארבע • גילה, דיצרה, אהבה,
אחה, שלום, וריעות, עשרה, כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא
העולם • ע"כ

מ"ט ע"א כמאמר ויוצר

(סימן מ"ג ס"א) יצר טוב ויצר רע דאיהו חדוה ואייתי לה לגביה, ולעילא
סטרא דצפון נמש, דאיהו חדוה בלא זיהמא דיצרה
אחיר ביה (כ"א ב"ה) בקרמיתא, דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר
וימינו תחבקני, ואתייהיבת בן ימינא לשמאלא (כ"א ושמאלא) (לאתונא)
ועל דא וייצר יי אלהים, שם מלא לגבי תרין סטרין אלין • את האדם
ובורי :

ספר הבהיר ס"ב כמאמר ויבן

(סימן מ"ד ס"ג) לכה דודי נצא השדה, לכו לתקדוש ברוך הוא לטייל
ואל אשב תמיד במקום אחר, ומאי לב, אמר ליה אם בן
בן זומא מבחין ואתרה עמו. לב הוא (והוא) שלשים ושתים, והיו
סתומים ובהם נברא העולם • ומאי שלשים ושתים, אמר ליה שלשים
ושתים נתיבות, משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים, ומנין החדרים
שלשים ושתים • ולכל אחד מן החדרים יש נתיב, נאה (רט"ו ע"כ) למלך

זֶה לִהְיוֹת כָּל בְּחֵרָתוֹ עַל דְּרַךְ נְתִיבוֹת • אִמְרַתְּ לֹא נָאָה לוֹ, שְׁלֹא
לְגַלוֹת פְּנֵינוּ וּמִשְׁכַּנּוֹתֵינוּ וּגְנוּזֵינוּ וְחִמּוּדוֹתֵינוּ • אִמְרַתְּ לֹא • מִה עָשָׂה, נִגְע
בְּבֵת וּבְלֵל בַּהּ כָּל הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֵׁיהָ, וְהַרְוִיצָה לְהִכְנֵס (ס"א) לְהִסְתַּכֵּל
בְּעֵינֶיהָ בְּפָנִים יִסְתַּכֵּל הַנְּרָה, וְנִשְׂאָה לְמֶלֶךְ, גַּם נִתְּנָה לוֹ כְּמִתְנָה,
וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ בְּאַהֲבָתוֹ (בַּת) אַחֻוֹתֵי, כִּי מִמְקוֹם אֶחָד הָיוּ,
וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ בְּתִי כִּי בֵתוֹ הִיא, וּלְפַעֲמִים קוֹרָא אוֹתָהּ אִמִּי.
וְעוֹד כִּי אֵין דִּין, אִם אֵין חֲכָמָה, שֶׁהָרִי נֹאמֵר (מִלְכִּים א' ה') וַיִּי נָתַן חֲכָמָה
לְשִׁלְמָה • וְאַחַר כֵּךְ דִּן אֶת הַדִּין עַל מִתְכַּוְּנָתוֹ דְּכַתִּיב (ס"ג) וַיִּשְׁמְעוּ
כָּל יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּשְׁפָּט וּגְזֵרָה, כִּי רָאוּ כִּי חֲכַמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ וּגְזֵרָה
וּמִה חֲכָמָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְמָה, שְׁלֹמָה נִשְׂאָה שְׁמוֹ שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדֹאמְרֵינוּ כָּל שְׁלֹמָה שֶׁבִּשְׂרִיר הַשִּׁירִים קָדַשׁ, לְבַד
מֵאַחַד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר הוּאִיל וְשִׁמְךָ כִּשְׁמִי, אֲשִׁיא לְךָ בֵּת, וְהָא
נִשְׂוָאָה הִיא, אָמַר לִיה כְּמִתְנָה נִתְּנָה לוֹ הַשֵּׁם, וַיִּי נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה
וְלֹא פִירֵשׁ, וְהִיבָא פִירֵשׁ לְהֵלֵךְ כִּי רָאוּ כִּי חֲכַמַת
אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, וּמֵאֵי לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
הָיוּ אוֹמֵר שְׂאוֹתָהּ חֲכָמָה שֶׁנִּתְּנָה אֱלֹהִים וְשֶׁהִיא
עָמוּ בְּחֵרָתוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ, זֹאת עוֹזְרָתוֹ וּמְקַרְבָּתוֹ, וְאִם
לֹא מִרְחַקָתוֹ, וְלֹא עוֹד אֵלָּא מִיִּסְרָתוֹ דְּכַתִּיב (וַיִּקְרָא כ"ו)
וַיִּסְרַתִּי אֶתְכֶם אִף אֲנִי :

כ"א ומאי משפט
אלא בר זמן
שאדם עושה
משפט, חכמת
אלהים בקרבו :

תוספתא אמר ליה רבי אלעאי השייך לרף כ"ב ע"כ שורה ל"ב דרפי שמעון הוה יתיב תמלא כחלק שלישי
דף קס"ב ע"כ

והאדם ידע וכו' וכי לא אשתמודע עד מאמר ותוסף ללדת השייך לרף כ"ד ע"א קודם מאמר והאדם ידע
וכו' תמלא כתקונים תקון ס"ט מרף קי"ד ע"כ עד קי"ז ע"א

מן ותוסף ללדת עם המאמרים הנמשכים אחריו עד מאמר ותוסף וכו' תא קוי הכל איקו סלב כתקון הנזכר
לעיל מרף ק"ג ע"א עד קי"ד ע"כ

מן ותוסף וכו' תא חזי הכל הנזכר לעיל עם מאמרים אחרים עד זה ספר תולדות אדם שם מרף קי"ז ע"א
עד קי"ח ע"ב

מן זה ספר הנזכר לעיל עד תיבות כשערא כגוונין דשערא וכו' סוף תקון ע' בהגהה דף קל"ו ע"כ :
זה שייך כח"כ דף ע' ע"ב כרזו דרזון שורה ג'

(סימן מ"ה) בְּשַׁעְרָא • בְּגוֹנוֹןֵי דְשַׁעְרָא • בְּאַרְיֵכוֹ דְשַׁעְרָא • בְּקַמִּיטוֹ דְשַׁעְרָא •
בְּמִצְחָא בְּקַמִּיטוֹ דְּמִצְחָא • בְּאַרְיֵכוֹ • בְּפּוֹתֵיֶיהָ •
בשרטוטין

בשרטוטין • באודנין, בשערא דנחית עלייהו או תחותייהו או אבתרייהו
 דאודנין • באנפין בעיינין, בגונין דעינין • בקריצין דעל עיינין, וכל
 נביאי לא הוו משיגין לנבואה דאיהי כרתא דמלכא, ולא משיגין
 לה בכל אתר כמו משה • אלא מנהון הוו משיגין לה ברישא, מנהון
 באודנין בשמיעה, מנהון בעיינין בראיה, מנהון בחוטמא בריחא •
 מנהון באנפין, מנהון בדבור, מנהון בידין לקבלא דורון • מנהון
 ברגלין, הדא הוא דכתיב (יחזקאל כ') בן אדם עמוד על רגלך • אלן
 דקיימין בצלותא בעמידה ומטרוניתא קמה בגינייהו, כגון דאלן
 דאתקריאו רגלין אינון עבדין בשלשה ראשונות ובשלשה אחרונות
 ובאמצעיות דצלותא, ובגין דא צריך עבדא למהוי בעמידה קדם
 מטרוניתא או קדם מלכא, ומטרוניתא דתהא יתבא, ובזמנא דנפקו
 ישראל ממצרים כלהו נפקי רגלין וכמה דאת אמר (שמות י"ב) כשש
 מאות אלף רגלי, וכלהו הוו רגלין (כמה דאת אמר כשש מאות אלף
 רגלי) וכלהו הוו עבדין כמה דאת אמר (ויקרא כ"ה) כי לי בני ישראל
 עבדים, מיד דאתא משה קרא לון בנין הדא הוא דכתיב (שמות ד') בני
 בכרי ישראל :

קם חד סכא מאלין דנחתו ממתבתא ואמר, כוצינא קדישא והא
 בתר דנפקו ישראל ממצרים קרא לון עבדין, אמר וראי הכי הוא •
 זבל הוו בהון דאתקריאו בנין, ובהון הוו עבדין • ובהון עם, כמה
 דאת אמר שלח את עמי, אבל עבדין הוו שש מאות אלף רגלי, אמר
 (דט"ז ע"ב) זבאה חולקא דכוצינא קדישא דהכי נהרא ביה אורייתא •
 לבתר דהוו נפקין פליג לון קדישא בריך הוא לתלת סטרין • בנין
 לסטרא חד • עבדין לסטרא חד • עמא לסטרא חד והא אוקמוה •
 ובגין דא רגלין • עלייהו אתמר (יחזקאל כ') בן אדם עמוד על רגליך,
 ואי עאלין בצלותא בדחילו ורחימו די'הא היכלא אתפתחת לגבייהו
 כמה דאת אמר (יחזקאל כ') אדני שפתי תפתח :

מן ודיו ארס עד סוף המאמר תמצא בתקונים של וזכר חרש דף ע"ג ע"ד וברפוס וינליפה דף כ"ה ע"ג
 מזה ספר השייד אחד זה עד זה ספר וכולי דהא כמה וכולי בתקון ע"ד כהנהה מרף קל"ד ע"ב עד דף
 קל"ו ע"ב

מזה ספר דהא כמה סכ"ל עד ויחי ארס בתקון סכ"ל ערף קל"ה ע"ב עד קל"ו
 אן ויחי ארס סכ"ל עד והאירס ידע סוף תקון ע'

מדרש רות חינוך יאלות הוה כווקר חרש דס"ג ע"כ וכרפוס ויניטאה ל"ה א' כמאמר המתחיל דבר אחר עיר קטנה

מדרש רות חיוך לרף כ"ד ע"א אלל מאמר והארס ידע כווקר חרש דף ס"ד ע"ד וכרפוס ויניטאה ל"ח ב' למטה בתוך מאמר המתחיל רכי עזרים ורכי חוקים

סתרי תורה ויקי ימו ארס ונר' השייך לרף כ"ו ע"א שורה כ"ד קודם רכי אלעזר אומר כיומי אכוש וכולי תמלא כווקר חרש כסתרי אותיות דף ו' ע"ג ורף ו"א ער חני עמור וכרפוס ויניטאה דף ו"ג ב' מדרש רות ויתהלך חנוך ונר' השייך לרף כ"ו ע"ב אלל מאמר ויתהלך חנוך תמלא כווקר חרש דף ס"ו ע"ג וכרפוס ויניטאה מ"ב א' מדרש רות השייך לרף כ"ח ע"א אלל מאמר מאמר הספילים רכי חניכא פתח תמלא כווקר חרש דף ס"ג ע"ב וכרפוס ויניטאה ל"ה ב' ושם הנירסא רכי נחמיה פתח

וינחם יו ונומר ומאמר הנמשך אחריו ויאמר יי אמחה וכולי כרפוס בחלק ג' פ"שת כשא דף קמ"ד ע"א

ספר הבריר שייך לפ' נו ל"ג ע"א שורה כ"ט על כבוד איהו לב וכו' עיון עליו

זה שייך ברף כ"ח קודם מאמר ויאמר יי אמחה

(סימן מ"ו) אמר רבי רחומאי, כבוד ולב" הרי הן אחר, אלא שפבור

נקרא על שם מעלה, ולב אתקרי על שם פעולת מטה

והיינו כבוד השם. והיינו לב השמים. מאי ניהו (ישעיהו ו') מלא כל

הארץ כבודו, אלא כל אותה ארץ שנבראת ביום ראשון שהיא

למעלה כנגד ארץ ישראל, מלאה מכבוד השם, ומאי ניהו, חכמים דכתיב

(משלי ג') כבוד חכמים ינחלו וכתיב (יחזקאל ג') ברוך כבוד יי ממקומו.

ומאי הוי כבוד זה. משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו מטרוניתא

בחדרו, שכל חיליו משתעשעין בה, והיו לה בנים ובאים כל היום

לראות פני המלך ומברכין אותו, אמרו לו אנה אמנו, אמר להם

לא תוכלו לראותה עתה, אמרו ברוכה תהא בכל מקום שהיא, ומאי

דכתיב ממקומו, מבלל דליכא דידע את מקומו, משל למטרוניתא

שבאה ממקום רחוק ולא ידעו מאין באה, עד שראו שהיא אשת חיל

נאה והגינה בכל מעשיה, אמרו זאת ודאי מן האור נלקחה כי כמעשיה

האירה את העולם. שאלו אותה מאין את, אמרה להם ממקומי, אמרו

אם כן גדולים אנשי מקומך, ברוכה תהיי ומבורך מקומך. וכי אין

כבוד יי אחד מצבאותיו לא נרע, אמאי מברכין ליה, אלא משל למה

הדבר דומה לאיש שהיה לו גן נאה, וחוצץ לגן בקרוב ממנו חתיבת

שרה. ואם השקה הגן בתחלת שקיותו הלכו להם המים על כל

הגן. אך אותה חתיבה של שרה (דט"ז ע"ב) שהיא אינה דבוקה אף

על פי שהכל אחד הוא, לפיכך פתח לה מקום והשקה לה לבדה: ע"כ

שייכים לספר בראשית דטז ע"ב

תוספתא אמר רב מתיבתא השייכת קודם התוספתא דיש נח תרי זמני תמלא פוק הווקר פרשת שלח לך דף קס"ה ע"ב בסופו

תוספתא שייך לרף ס"ז ע"א שורה כ"ח בפסוק על ימוס יסרה

(סימן מ"ז) על ימים יסרה, אליו חכימין דישאל רברבייא, דיסדן אורייתא ותכמתא דאתקריאת הים הגדול, וכן הוא אומר (קהלת ח')

כל הנחלים הולכים אל הים • ועל נהרות, אליו תלמידיי • ואינון רברבין מן נהרא • וכן הרב גדול מן התלמידים • ואינון מחדדין את הרב בקשיותיהן • והוא מתרין לון כל הקשיות ואינו מתרשר, כמו הנהרות שנמשכין לים ואינו מלא שנאמר כל הנחלים הולכים אל הים, והראיה אמרו אחרי כן מי יעלה בהר יי, כי אין מעשה בלא חכמה • כי התלמוד מביא לידי מעשה!

דע"א מהימנא ותנח אתכה כדרש השביעי השייך לרף ס"ט ע"ב שורה ל' קודם ארסכו מטא הקוא רכיא תמלא כפרשת פתח דף רכ"ו ע"א

דע"א מהימנא תינח כחבורא קדמאה מסן דתמו קשת השטך לרף ע"א ע"ב חלל המאמר ויאמר חלקוס וכו' תמלא כווקר זה בחלק נ' דף רי"ד ע"ב בסופו כמאמר המתחיל פתח בן אלעזר וכו' ודף רט"ו ע"א נמשך אחרי הרעיו מהימנא השייך לכהן

דע"א מהימנא קש"ת השייך לרף ע"ב ע"ב שורה י"ב תמלא בחלק נ' דר"ל ע"ב בסופו

רע"א מהימנא שייך לרף כ"א ע"ב שורה ב'

(סימן מ"ח) שכינתא אתקריאת אות ברית מסטרא דצדיק יסוד עולם, זאת אות הברית בסיני • ביני, עמודא דאמצעיתא,

ובין בני ישראל, נצ"ח הו"ד, אות, דא צדיק, היא, דא שכינתא. (שמות ל"ח) כי ששת ימים עשה יי את השמים • מכתר עד עמודא דאמצעיתא, דלית שית בכל אתר אלא מסטרא דאת ו, ולית שביעי אלא מסטרא דאת י • עטרה על רישיה, חכמה עלאה אות היא, חכמה תתאה אות היא, ותקיננו למגור לתמניא דאיהו תמן חכמה עד יסוד, לקבלא בהון י • ועירא, לסלקא לה עד כתר למהוי עטרה על ראשיהון, ותקיננו לשניה עולה במנא ועפרא, לקיים (ישעיה ס"ה) נחש עפר לחמו!

תוספתא תנחא כשעתא וכו' השייך לרף ק"ד ע"ב חלל מאמר ווי אמר וכו' כווקר חדש פרשת ויחי דף רי"ח ע"ב

זהו א"ב בסדרה לרף ק"ח ע"א כסתרי תורה שורה ל"ז

(סימן מ"ט) אהניאל ברקיאל גדיאל רומיאל הדריאל ודרגניה זהריאל חניאל טהריאל יעזריאל אברעיאל למדיאל

לְמַדְיָאֵל מְלֻכֵי־אֵל נְהַרְיָאֵל סְנִיָּה עֲנָאֵל פִּתְחֵי־אֵל צוּרֵי־אֵל קְנָאֵל רְמֵי־אֵל שְׁעֵרֵי־אֵל תְּבֻכֵי־אֵל :

סדר תשר"ק

תְּפוּרֵי־אֵל שְׁכֻנֵי־אֵל רְנָאֵל קְמַרְיָה צוּרְיָה פְּסִיסִיָּה עֵירֵי־אֵל סְמֻכֵי־אֵל נְרֵי־אֵל מְרוּנֵיָּה לְסַנֵּיָּה כְּמַסְרֵיָּה יְרֵי־אֵל טְסַמְסִיָּה חֲנֵי־אֵל צְבֵרֵי־אֵל וְדֵרֵי־אֵל הֵינָאֵל דְּנִבְאֵל גְּרֵי־אֵל בְּדָאֵל אֲדִירֵירוּן אֲדֵנִי עַל כֻּלָּהוּ וְכוּלֵי :

לנתח דשחרית השייך לרף קל"ו ע"א בתחלתו תמנא כזוקר זה חלק ג' רף רכ"ו ע"א עקודא חד סר

רעיא מהימנא יעקב תקן השייך לרף קמ"ו ע"ב שורה י"ט קודם ויקח מאכני המקום תמנא כחלק ג' רמ"ב ע"א

וישכב במקום הזוא כרעיא מהימנא השייך לרף קמ"ח ע"ב שורה כ"ח קודם פתח אמרא תמנא כחלק ג' רף רל"ט ע"א

שייך לרף קמ"ט ע"א שורה ל"ג אחר חד לתתא ולפי הדרך אמת שייך כפרשת ויקרא רף י"ו ע"א אחר הרעיא מהימנא

רעיא מהימנא שייך לרף ק"ן ע"א שורה י"ב

(סימן ו') וַיַּחְלֹם (דיו"ע"א) וַהֲנֵה סוּלָם מוֹצֵב אַרְצָה, וַהֲנֵה סוּלָם דָּא צְלוּתָא, מוֹצֵב אַרְצָה, דְּמַצְלָאן בְּנֵי נֶשָׂא לִיה בְּאַרְעֵי דְּאִיהֵי שְׂכִינְתָא, וּמַטָּא לְשִׁמְיָא דְּאִיהוּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמַר בֵּיה (מלכים א' ד') וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְרוּא דְּמַלְאָה (תהלים ח') יְהוָה אֲרוֹנֵנוּ מַה אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ וְגוֹמַר, וּבִזְמַנָּא דְּמוֹרַע לֹון קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ דְּסַלְקָהּ בְּהַהוּא צְלוּתָא, מִיד וַהֲנֵה מְלֹאכֵי אֱלֹהִים עוֹלָיִם וַיּוֹרְדִים בּוֹ, בּוֹ בְּהַהוּא בֵּר נֶשׁ, כְּלֵהוּ פִּתְחִין גְּדַפְיֵיהּ לְקַבְלָא שְׂכִינְתָא בְּהַהוּא צְלוּתָא הָדָא הוּא דְּבְתִיב (יחזקאל ב') וּכְנַפְיָהֶם פְּרִודוֹת מְלַמְעֵלָה, וְהָאֵי אִיהוּ עוֹלָיִם שְׂכִינְתָא עַל גְּדַפְיֵיהּ, וַיּוֹרְדִים בּוֹ, מֵאֵי בּוֹ, בְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּחִית. עֲלֵייהּ לְקַבְלָא שְׂכִינְתֵיהּ, וּמֵיִחַד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיה בְּהַהוּא בֵּר נֶשׁ בְּצְלוּתֵיהּ, דְּשְׂכִינְתָא אִיהֵי מְצוּהַ כְּלִילָא בְּשֵׁם יְהוָה, אִיהֵי חֵיה דִּילֵיהּ, וּמְצוּהַ כְּלָא מַחְשְׁבָה לִית לָה סְלִיקוּ. וּמַחְשְׁבָהּ אִיהוּ אֲדָם יוֹד הָא וְאוּ בָּא, תְּפַאֲרֵת מְצוּהַ מְלֻכּוֹתָא כְּלִילָא מְאַרְבַּע חִיוּן דְּמַרְכְּבָתָא, כְּלִילָא מְאַרְבַּע אֲתוּן, אִיהֵי

אִיהִי נֹקְבָא דִּילֵיהּ, אֲנַפִּין דִּילֵיהּ, אֲנַפּוּי דְרַחֲמֵי, בְּגִינָה אֲמִינָא (שמות ל"ב)
אם אין פניך הולכים וגומר. ומסטרא דצריק אתקריא אחורוי, חירה
כלילא שמנה עשרה חוליין דאחורוי דבר נש, דדמי לשררה דביה
שמונה עשרה חוליין, איהי אחור לעובדא דבראשית, וקדם למחשבה
דאתמר בה עלה במחשבה, מה דלאו הכי באדם דאחור רעץ הדעת
טוב ורע, דאיהו אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות. קמו תנאין
ואמוראין ואמרו, רעיא מהימנא בריך אנת לאלהא עלאה, הוה יקם
לך בעותך בכלא. קם סבא עלאה ביניהון ואמר, רעיא מהימנא בך
אתקיים האי קרא דאתמר (ישעיה ס"ב) ואל תתנו דמי לו, דהא עלאין
ותתאין מקנני בצולמא דידך, משיריין דקדשא בריך הוה דאינון
ממתיבתא עלאה, ומשיריין דמטרוניתא דאינון ממתיבתא תתאה, עלך
אתמר והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, בך סלקין משיריין
דשכינתא בצלותא, ונחתין משיריין דקדשא בריך הוא לגבי שכינתיה
בכמה שירין ונגונין דצלותא. אנת הוא קריבא דקדשא בריך הוה
בצלותא דילך, דאיהו קרבנא דקדשא בריך הוה ושכינתיה באיזרו
מקומן בצו ארת בני ישראל וכולי. דתקינן מארי מתניתין קרבנין
דצלותא מסטרא דימינא, דתמן כהן איש חסד, ותקינן ומירות דאינון
שיר דלויים אבתרייהו מסטרא דגבורה, והוה דרגא דדוד אתקשר
בשמאלא דגבורה. ואהרן דרגא דיליה בהוה אתקשר בחסד
הדא הוא דכתיב (תהלים י"ז) נעימות בימינך נצח. שמע ישראל דיחודא
כליל ברכו וקדושה דאיהו קדוש קדוש קדוש. ובכרה מסטרא
דימינא הדא הוא דכתיב (כמרכי ו') דבר אל אהרן ואל בניו לאמר
כה תברכו את בני ישראל. וקדושה מסטרא דלויים עמודא
דאמצעיתא קשורא דימינא ושמאלא, ואיהו קשורא דתפלין דרישא
דאיהו אימא עלאה. תפלין על רישיה כמה דאוקמוה מארי מתניתין
תפלין דמארי עלמא מה כתיב בהו. ואיהו קשורא דתפלין דיד דאיהו
שכינתא תתאה, והאי איהו דאוקמוה מארי מתניתין הראהו למשה
קשר של תפלין. ש'דילך משה, כליל תלת אנפי אבהן לעילא, דתקינן
תלתא צלותין דאיהו סימנן שחרית מנחה ערבית, מ"ה דידך
צלותא דשבתא דאתמר בה (בראשית ה') ורדו בדגת הים ובעוף השמים

ובבהמה ובכל הארץ, ואתכליל מרכבתא תתאה דאתרן דוד ושלמה, ואדם קדמא לעילא ובת זוגיה לתתא. (ר"ז ע"ב) אם כל חי דאירו צדיק ח"י עלמין, ובגין דא אתרן אף על גב דאירו ימינא אוקמוה רבנן ביה אתרן שושבינא דמטרוניתא הוה רעיא מהימנא, יעקב איהו כליל תלת אבהן, רביה רכיב אדם קדמא, ולאן למגנא אוקמוה מארי מתניתין שופריה דיעקב בשופרא דאדם קדמא :

אמר בוצינא קדישא, רעיא מהימנא חוינא דכפל קדשא בריך הוה שמך ואמר משה משה, לאכללא לך במרכבתא עלאה ובמרכבתא תתאה. לאכללא בך אדם קדמא מסטרא דאברהם, ולאכללא בך חוה מסטרא דאתרן דוד ושלמה. למה לא כפל שמייה דיעקב הכי, אמר ליה בוצינא קדישא בגין דקרא ליה יעקב וקרא ליה ישראל, יעקב לישנא דעוקבא דהיינו נוקבא, דאתמר עקבו של אדם הראשון מכהה לגל חמה. ואקרי ישראל, דתמן ראש דבורא רישא לנוקבא, דהיינו עקב, והאי איהו דאמר קדשא בריך הוא לחייה (ס ע"ב) הוא שופך ראש ואתה תשופנו עקב, ודא גרם שכינתא בגלותא דאתמר ביה (משנ"י כ"ב) עקב ענוה יראת יי. חדרה רבי שמעון וחדו מארי מתיבתא ואמרו קמיה, פומא דשכינתא סיני מאן יכיל למיקם דקדושי בריך והוא ושכינתיה ממלך ביה, ושתי רבבן דמתיבתא תתא ממלך ביה, ואוף שתי רבוא דמתיבתא עלאה הכי ממלך ביה. על פומך אתמר והנה מלאכי אלהים עולים וגומר. דבר אחר ויחלוס והנה סלם :

סלם

פתח רבי שמעון ואמר, סיני דא סלם, ואירו מאה ושלושים ורוא דמלה (ישעיה י"ט) הנה יי רוכב על עיב ק"ל, ע"ב דא יוד ה"י וי"ו ה"י, ועוד יוד יוד ה"א. יוד ה"א וא"ו. יוד ה"ה וא"ו ה"ה. דא מאה ושלושים. אתוון קדמאן סלקין לשבעים ושתיים, אתוון דאינון תולדין דילהון סלקין מאה ושלושים. ע"ב ק"ל מאתן ותרין כחשבן כ"ד. אנת הוא בר רעיא מהימנא עלך אתמר (תהלים כ) נשקו בר, אנת הוא רבן דישראל רב לתתא, רבן דמלאכי השרת, בר לעילא ברא דקדשא בריך הוא ושכינתיה, חס"ד גס לאשלמא שתי מאות וחמשה וארבעים עליהו אתמר לגבי משיח בן יוסף (שמואל ב' י"ב) גם

יהיה

יְהוָה הַעֲבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תִמּוֹת, בְּהָאֵי גַם אֶתְכַפֵּר דוֹד, וְהָיִי
 אִיהוּ שִׁיעוּרָא דְחִלָּה שְׁלֹשָׁה וָאַרְבַּעִים בִּיצִים וְתוֹסַפְתָּ חוֹמֶשׁ בִּיצֵה,
 רַמְיָן (ויקרא ס') וְחֲמִישִׁיתוּ יוֹסֵף עֲלוּ, וְכֹאֵה צְלוֹתָא דְנַפְיָא מִפּוּמָךְ, בְּגוֹזְנָא
 דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְנָחִית עַל טוֹרָא דְסִינֵי וְאֶתְמַר בֵּיהּ (דכ"ט כ"ט) כִּי
 אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֶה עֲמָנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם וְאֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֶה עֲמָנוּ הַיּוֹם,
 הִכִּי כִּד אֶת מִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא וּבְצִלוֹתָא, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּנִישׁ עֲלֵאִין
 וְתַתְּאִין וְכֹל אֵלִין נִשְׁמַתִּין דְּהוּוּ וְדַעֲתִידִין לְמַהוּ, וְכֹל מִשִּׁירִין דְּמִלְּאֵבִין
 וְנָחִית בְּצוֹלְמָא דִּילָךְ לְקַבְּלָא צְלוֹתָא דִּילָךְ אוֹרֵייתָא דִּילָךְ, בְּגִין
 דְּמִחְשַׁבְתָּא דִּילָךְ לִיִּחְדָּא לְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיהּ בְּכֹל מִשִּׁירִין
 דִּילִיהּ לְעֵילָא וְתַתְּא, בְּאוֹרֵייתָךְ וּבְצִלוֹתָךְ קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְצַרֵּף
 מַחְשַׁבָּה טוֹבָרָא לְמַעֲשָׂה, וּבְגוֹזְנָא דְאִירָהוּ אִמַּר אֲנִי וְאִירָהוּ אִמַּרִי
 (סְמוּחַ כ"ד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, הִכִּי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲבִיד לְכַלְהוּ מִשִּׁירִין
 וְאִירָהוּ שְׁתַּקִּין וְשִׁמְעִין בְּהַלּוּלָךְ, בְּגִין דְּרַעוּתָךְ בְּרוּזִין לִיִּחְדָּא קִדְשָׁא
 בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיהּ בְּכֹל מִשִּׁירִין דִּילִיהּ, וְכֹל מַח דְקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
 אֲבַטַח וְאוּרִי לְמַעַבְד לָךְ חֲכֵמָה מִכַּמְּח טְבִין דְּלִית לוֹן סוּף, כְּלָהוּ
 אִמַּרִין נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע, וּבְגִין דָּא דְאִמַּרוּ (סְסֵלִים ק"ג) בְּרַכּוּ יְיָ כֹּל מִלְּאֵבִין
 גְּבוּרִי כַח וְנוֹמֵר, וְאֶתְתַּקֵּף בָּךְ, דְּהָא קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתִּיהּ וְכֹל
 מִשִּׁירִין דִּילִיהּ וְדְשְׂכִינְתִּיהּ אֶסְתַּכְּמוּ לְמַעַבְד כָּל רַעוּתָךְ, וְיִתִּיר מִדְּאִי
 הוּא כְּתִיב עַל יָדְךָ, וְלֹא נִפְל מְלָה זַעֲרָא מִכְּתִיבַת יָדְךָ דְּלֹא אֶתְקִיִּים
 זְכֹאֵה בַר גִּשׁ דְּמָרִיהּ חָשִׁיב לִיהּ כְּגוֹפִיָּה וְעֲבִיד לִיהּ יְקָרָא כְּדִיוֹקְנִיהּ,
 לְמַהוּ שְׁקִיל מְלוּלִין דְּפּוּמוּי בְּאוֹרֵייתָא בְּצִלוֹתָא כְּלִימוּד כְּטוֹרָא דְסִינֵי,
 וְלִית חַד דְּפִתַח פּוּמוּי לְקַטְרָגָא, אֲלֵא עֲלֵאִין וְתַתְּאִין בְּאֶסְכְּמוֹתָא חֲדָא
 בְּרַעוּתָא חֲדָא ע"כ :

סוּף לְרַף קכ"ט ע"כ אַלל מֵאִמַּר וּזְכוּר

(סימן כ"ה) וַיִּזְכּוֹר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל בְּשֵׂרָה כְּתִיב פְּקִידָה וּבְרַחֵל כְּתִיב
 זְכוּרָה, אִמַּאי, בְּגִין דְּזְכוּר אֶתְרִשִׁים בִּיעַקְב דְּאִיהוּ בְרִית
 שְׁלִים כִּד אֶתְעַבֵּיד יוֹסֵף וּבִמָּה, כִּד נִטְל שׁוֹר בְּהַרְיָה דְּלֹא יִתְקִיף לְסַטְרָא
 אַחְרָא וּבְגִין כִּךְ אֶתְקִרִי יוֹסֵף בְּכוֹר, דְּהָהוּא שׁוֹר דְּנִטְל בְּכוֹר שׁוֹרוֹ וְרָאִי
 וְהָהוּא שׁוֹר שׁוֹר תָּם וַיַּעֲקֵב אִישׁ תָּם רְכוּן וְשִׁלְט מְאִרִיהּ דְּבֵיתָא, דְּהָהוּא
 שׁוֹר תָּם שְׂאִרִי בְּגוּיָה ע"כ :

דעיה מקימנא פתח רכי שמנזן השייך לרף קס"ס ע"א אלל ויעקב הלך תמלא כחלק ג' דף רכ"ס עב"

ספר הבהיר שייך לרף רי"ז ע"א למטה קורס ויקרכו ומי וכו'

(סימן כ"ב) לי הבספ ולי הזהב . מאי לי הבספ ולי הזהב, משל למר
הדבר דומה למלך שהיו לו שתי אוצרות, אחת של כסף
ואחת של זהב, שם של כסף בימינו ושל זהב בשמאלו, אמר זה יהיה
מזומן וקל להוצאה, ועושה דבריו בנחת והוא יהיה רבק עם העניים
ומנהיגם בנחת, ההיא דאמרינן ימינך " נאדרי ככת, ואם שמח אדם
בחלקו טוב . ואם לאו ימינך " תרעץ אויב . מאי ימינך " תרעץ אויב,
אמר לו זה הזהב דכתיב לי הבספ ולי הזהב יולמה נקרא שמו זהב,
שבו כלולות שלש מדות, הו' שבע מדות, הו' חמש אחרונות, הב' חכמה
ובינה, ונקראת נשמה זו על שם אצילות, חמש ספירות אחרונות וחמש
שמות לנשמה רוח חיה יחידה נשמה נפש, מאי עבדתיה כפא היא
ה', לו', דכתיב כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם, וכ' קיומם
כמה דאת אמר בכראשית ומאי עבדתיה הכא משל למה הרבר דומה
לאחד שהיה לו בת טובה ונעימה ושלמה ונארה, והשיאה לבן מלך,
והלבישה ועטרה וקשטה, ונתנה לו עם ממון לה אמר אפשר למלך זה
לשבת חוץ מביתו, אמרת לא . אפשר לו לשבת כל היום תמיד עמה,
אמרת לא . הא כיצד, שם חלון בינו לביתה, וכל שעה שצריכה הבת
לאכילה או האב לבתו מתחברין יחד בחלון הדא הוא דכתיב כר
בביתה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה ע"כ וכתיב וויהם כסף
ואדניהם נחשת, דאינון מאני שמושא לאשתמשא משכנא בהו, אבר
הכא באלין לבושין דיקר לא בעי לאשתמשא בהו ברנש אחרא כר
כהנא (כ"א מכהנא) רבא, דרכו משח קדשא על רישיה דכתיב
(ועשית) בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, דבאינון לבושין דמי
לגוונא דלעילא :

ד"א

ספר הבהיר שייך לרף ר"ך ע"ב שורה כ"ו חסר לארקה מניח דכונא

(סימן כ"ג) מאי פרי עץ הדר, אילנא דאתרוגא, ומאי הדר תיינו הדר על
הכל, והיינו הדר דשיר השירים דכתיב ביה מי זאת
הנשקפה כמו שחר, והיינו על שם נקבה ועל שמה גלקתה סנקבה על
ס נקבה מאדם, שאי אפשר להתקיים צולם התחתון בלא נקבה, ומ"ט
אקרת

שם שנקביה רחבים, ויש לה נקבים יתרים על האיש, והאי ניהו נקבים
 שדים ורחם. ומאי ניהו שאמרו שיר השירים שהוא הדר לכל ספרי
 הקדש, דאמר רבי יוחנן כל הספרים קדש ושיר השירים קודש קדשים
 ומאי ניהו קדש קדשים, אלא קדש דאיהו קדש לקדשים, ומאי הם
 קדשים אלו שכנגד שש קצוות שבאדם, וקדש הוי להו קדש לכלהו,
 ומאי ניהו קדש, זה אתרוג שהוא הדר הכל, ולמה נקרא שמו הדר, אל
 תקרי הדר, אלא ה' דר, זה אתרוג שהוא נפרד מאגד הלולב, ואין מצות
 לולב קיימת אלא בו, והוא גם כן אגוד עם הכל, שעם כל אחד הוא
 ועם כלן יחד הוי. ומאי לולב, כנגד חוט השררה, וענף עץ עבות
 שענפיו חופין את רובו, ואם אין ענפיו חופין את רובו אינו כלום, מפני
 מה משל לאדם שבזרועותיו יגן על ראשו, הרי זרועותיו שנים וראשו
 שלשה, והיינו ענף לשמאל, עבות לימין, ונמצא עץ באמצע, ולמה נאמר
 בו עץ, שהוא שורש האילן. ומאי ערבי נחל, כנגד שוקי האדם שהם
 שתיים, ומאי ניהו לישנא דערבי נחל, משום דגדול שבהם הוי למערב,
 ומשם יונק כחו, ושל צפון הוא קטן ממנו מהלך חמש מאות שנה,
 והוא ברוח צפונית מערבית, וכו' פועל ונקרא על שמו, והם שניהם עצים
 דבר אחר שפעמים מערכים פעולתן זה עם זה, מאי ערבי נחל, נחל הוי
 על המקום שהם קבועים בו ששמו נחל, כדכתיב כל הנחלים הולכים
 אל הים, מאי ניהו ים, הוי אומר זה אתרוג ומנא לן דכל מדה ומדה
 מאלו השבעה אקרי נחל שנאמר וממתנה נחליאל, אל תקרי נחליאל
 אלא נחלי אל, ועוד שם מה לב הדר פרי הגוף, אף ישראל פרי עץ
 הדר, מה אילן תמר ענפיו סביביו (ד"ס ע"ב) ולולבו באמצע, אף ישראל
 נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו, וכנגד הגוף חוט השררה: באדם
 שהוא עיקר הגוף ומה לולב זה כתיב, לו, לב, אף לב מסור לו, ומה
 לב זה שלשים ושתים נתיבות חכמה בו, אף בכל נתיב מהן צורה
 שומרת שנאמר לשמור את דרך עץ החיים:

ספר
 ספר
 ספר

פתח רעיא מהימנא ואמר המלך הנואל השייך לרף רכ"ט ריש ע"א תמלא כח"כ כווסר דף קי"ו
 תוספתא פתח הפוא יבוקא השייך לרף ה"ל ע"א כמאמר המלך הנואל קודם ת"ח תמלא כווסר
 ח נ דף קפ"ו ע"א תוספתא יחי דן נחש השייך לרף רכ"ג ע"ב טטה י"ג תמלא כח"כ דף קל"ד

פירוש המלות מזהר הגדול ומזהר חדש

אות אלה

איבין: פירות: אבנא בקוספיתא. אבן המתגלגל:
איבין: זרעים: אבאיש. הרע: אדי. מזה:
אדין: חדרים: אדמוך. ישן: אדרא. גורן:
אודנאי: אזני: אדמוך. מנמנם: אורות ידיך.
אורי: אצבעותיך: אתון. אותיות: אוונין.
ממונים: אופוה. ליווהו: אוזיפתא. לויה
אחמתא: אוצר: אחית. מוריד: אוחית. מהר
אחסנתא: ידושה: אטימי לבא. עריל לב: אית.
יש: אכסדרא ואדין. חדרים: אכפיהה. הכניעו:
אוכמא. שחור: אוכלוסין. חיילות: אומאה.
שבועה: אימרא. שפה: אומנא דאומנא. אומן
על כל האומנין: אומצא. חתיכת בשר: אנתיק.
עסק: אנימתא. מין חיה: אניצת לבלבין. הציץ
ציץ ופרח מיד: אסקופא. אוצר מלא כל טוב:
אסטרן. אסתירו: איסדא. איסטרא: אסתמרי.
שמרו עצמם: אסחר. סביב: אסותא. רפואה:
אסחאה. כובס: אסחיין. מכבסין: אסתתימו.
נתעלמו: אסתחי. נתכבס: אערע. פגע: לאענאה:
להנהיגם: אעדיאת. היא מסירה: אפלייטא.
ציורים: אפוטא דקוטפא. שרשי עשבים או
חיות של דקל: אפרקסתא. תרמילו: אפוטא.
מצח: אפוטרופא. אב ומליץ: אפשא. רבות:
אפעא. נחש: אצטווא. כסא: אקושטרא. חולאים:
איקונין. צורה: ארבא. ספינה: ארמי. משליך:
אוריכנא. אמתין: ארגווא. ארגמן: אוריך.
המתין: אושדן. שופכין: אושפיזא. אורח:
אשתמודע. ידוע: אשתצק. נתחוק: אשתנקלו
לחמרייהו. נתנו חבלים לחמוריהם כרגליהם:
אשדי. זרק: אשתכלילו. נתייסדו: אתהדר. חזר:
אזגרע. נהמזט: אתכלא. אשכול: אתנשר. נפל:
אתר. מקום: אתעדי. הוסר: אתגור. נימול:
אתער. מתעורר: אוזופוה. ליווהו: אתלהיטו:
לוהט: אתרגיש. מרגיש: אתעתר. מוכנים:
זתכסי. נעלם: אתפלגן. שוטפים: אתבדרו.
נפוצו: אתחפי. נתכסה:

אות בית

באיש קמיה. אין ניחא לפניו: ביברי. מקום
שצדין חיות ועופות ודגים: בדיחי.
משמחי: בידין ודכורו. אב וידעוני: בטיש.

מכה: בטש. הכה: בטינא. בחומר: בל אדן. בלי
אדון: בליסטראין קסטיראין. כלי זיין לירות:
בסירי. אביב: בוסינן. נרות: בוסמא. בשמים:
בסיס בקטפא דאצבע. טובל בדאש אצבעותיו:
בוסיטא דאנפויו. תואר פניו: בעיטא. בקולמוסו
או בעצה: בוצינא דקרדינותא. ניצוץ חזק:
בוציצא זקרדינותא. אבן הבדיל שעומדים
ומשערין בו הבנאים: בוצינין. נרות: בוקינוס.
חצוצרות: ברא. מדבר או שדה או חוץ: בודייה.
בריאות: בת. לן: ביתהו. אשתו: בודייני.
פריצים:

אות גימל

גובא. בור: גובין. חפירות: גובין ודרדרים.
מיני קוצים: גביני סוטרא דעינו. שפה
של כסוי העין: גדפין. כנפים: גוויין. פנים או
דמיונין: גוזה. תוכה: גזברא. גבאי: גזיין.
חזיכות: גזעין. שרשים: גולפא. כדים: גליף
גליפין. חקק חקיקות: גולמא. גולם: גלידין.
קליפות: גלי. שער: גומדין. גחלים: גומרא.
שלהבת: גמיעו. שתיה: גניין. אוצרות: גנן.
המשקה שדות: גסטרא. חלק לשנים: געא. צעק.
גפיף. מחבק: גרמי. עצמות: גרמוי. עצמותיו:
גרופיין. צינורות: גרדנא. שורש האילן: גרדיגי
טהירין. חיילות אורות בעלי דינין: גרדיני
נימוסין. חיילות על עוברי דת ונימוס: גריעותא.
חסרון: גרדינין. בעלי דינין קשין: גושפנקא.
תותמות:

אות דלת

דבר. מנהיג: דדבחין דבחין. שזובחין זבחים:
דבבו. שנאה: דגליד. שנגלד ונקרש: דחלא.
עיו לשון מורא: דיסתחם. שיסכים: דכורא.
זכר: דכיא. טהור: דכרני. זכרונות: דליג. קפץ:
דלטורין. מקטרגים: דמיך. ישן: דמתחלחלא.
רועשת: דיסקני. שיעלוהו: דופינוס ופרדשכי.
דוכסין ושרים: דופסא. פסל: דיקיין. דק וקטון:
דיקו. דקות: בדוקפא. בסיבוב: דקל פסתוקא.
גרעיני פרי שקורין גלנדש: דורונא. מתנה:
דרדקי. נערים: דורמיתא. תרדמה: דורמסקין.
מין פרי: דורדייא. שמרים:

פירוש המלות

יושבי אוהלים : טפסי. טופס : טפסירי. מרבדים : טוף. טיפה. או שלהבת אש : טוף. טיף : טף. השגיח : טיקלא. גלגל. או משקל. או ניתוח. או נהר : טריקין. מכים. או נושכין : טורי. הרים : טרפי אילני. עלי האילן : טרינא. שר : טרקא. סגור : טרטשים. סלעים : טרפהא. עלים : טורקה הסגורים : טורסקה גג : טורה אשורת : טרוניא. עלילה. או שררה : טריסין. חזקים : טרוצבולון. שחוק שכל מיני חיות לוחמים יחד : טריקי. מאכל שמעורב קמח עם דבש יחד : טירקא. שורה : טורפי. התבלבלות : טרוניא. שררה : טריסין. מהופכים : טורנא. עטרה :

אות יוד

יבית. ילינס : יכוס. ישחוט : יתב. יקח : יסגה. רבוי : יעודין. תוכחות : ירכין. יטה : ישלפון. יוציאו : יתבסמון עלמין. יהיו העולמות על מכונם ותקונם :

אות כף

כביש. נתיב : כבני אמרוני. כבני מרון : כריב. כוב : כרוב. זאב : כוי. חלון : כוין. חלונות : כמין. אורב : כנש. אסף : כסופין. תאוות או ביושין : כסופים. תענוגים : כסופא. ביוש : כסופטא. מדרגת הסולם : כעמקא בבשרא. כנגע בבשר : כיף. שפת : כפות. קשור : כפין. רעב : כופסירא. כבלים : כרי בירא. חופר בור : כתרין תתאין. מדרגות כהות חיצונים שהמה למטה מגבול קדושה :

אות למד

לאבאשא לון. להרע להם : לגיון. שר הצבא : לוין. חיבור ויווג : ולמגלש : לספר ולגלח השערות : לאנפיש. להרבות : לקביל. כנגד : לשוואה. לכוין : לתנויי. לספר ולהגיד :

אות מם

מאני. כלי : מאנא. מלבוש : מארי נהרין. בעלי חסדים : מארי דיבבא. בעלי תרועה : מאללין. מרגלים : מגנדרין. מגלגלים : מגנא. בחינם : מגרופי. כף שאוחז בו דבר הנק' גאפיל או כף שמגיסין בו קדירה : מדבר. מנהיג : מדרון. שיפוע : מדבתא. מובח : מהדקן. קשורים : מולגות. כף : מזייה. שערות : מרופתא. פטיש : מחוך. צחוק : מחאן. מקום ומיחלים : מטול. משאוי : מטטורי. חנות ואהל : במטון. בהגעת מטרוניתא. גבירה : מכתשין. מכות : מיכט.

אות הא

הדר. חור : הימין. האמין : הלולא. חתונה : הורמנא. רשות ורצון : הורמני דביכרי. השרים המושלים בבני אדם : הורפילא. מלשון מלכא ורופילא :

אות ואו וורדא. שושן :

אות זיין

זיהמז. פסולת או סיג : זורא. צידה : זיינא. מינים : זוטא. כמו זוט : של ים : זכאין. צדיקים : זעיר. קטון : זיפתא. זפת : זקיטא. בריה שנוזנת מן התולעים :

אות חית

חבילי. חבורות או חיילות : חבילות. אגודות : חגרא. חוגר : חגירין. תגורה : חדי. שמח : חדתוא דסיהרא. חירוש הלבנה : חייא. נחש : חיור. לבן : חיוון. חיות : חיון. מראה : חון. דמיון : חזור. כפתור : חיכת. משחקת : חילהא. כחה : חילה. תוקפו : חלוקה. כתונת : חמיר. שאור : חמר. יין : חמי. ראה : חופאה. כיסוי : חפי. מכסה : חצד. קוצר : חקלא. שדה : חרשיא. כשוף : חרצין. מתנים : חרצין. חזקים : בחוריהון. בנחיריהם : חשאי. בלחש : חושנא. חושן :

אות טית

טאט. משוטט : בטיהרן. בזהירות ניצון : טהירין. אורות העליונים : טווי. צלי : טיטראה. חנות ואוהל : טיילתא. שעשוע : טיעא. סוחר : טיירא. חוזה כוכבים : טולא. צל : טילקא. גלגול : טמירין פצירין. חדרים נסתרים וחזקים תחת הארץ : טמרגי. הטמני : טינרא. סלע : טינקין. ינקין : טינטא. טיט : טינרין. סלעים : טונפר קטירך. התר קשרך : טסטירו. מכסה : טיסא. שט ומעופף : טסירין. רוחות : טיסין. שלהובי : טסטוקא. כלי : טפסא. שלהבת : טפסין. הלשון המכריע בין האזנים או שלהבת : טופסרא. דפוס ציור : טופנא. מכול : טופסירי. שרים : טיפקא. מאכל שעושים על רעפים לבנים : טופסקא. עונש : טופרא. צפרנים : טופסא. טופס וצור : טיפסא. אילן ירד : טפסא. ציור : טפלוחין. ערשים : טופסי. נגוצית : טפסירי. שלהובי אש : טפסירי דקסרי. שרים המושלים להרע : טפסירי. אדונים : טיפסא. גחלת : טיפסרא קפטלאי. שרים : טפח. הכה : טופסירי. שר ומושל : טופסרא דקטנון.

פירוש המלות

בעטרות. המתעטר בכתרים: בעטפיה. בחיקו.
עיטא. צעה: עולמא. נער: עולימות. נערות:
עלעולין וקטפורין. סופה וסערה: עלעולן. לחיים:
עמר. צמר: עמקא. נגע: ענפוי. ענף: ענא. צאן.
עקו. צרות: עקימא. עקום: ערק. ברח: ערס.
מטה: ערטורא. ערום: ערטרא. חדוה ושמחה:
ערטילאין. ערומות: עירטא. אסיפה: עורדעניא.
צפרדעים: ערקיסאות. חילול. עתיק. ישן:

אות פא

פיגאן. צעקה ושועה: פודגרא. הוא חולי כמחט
בבשר החי: פטרא. פותח: פוטקרא
זקיטפא. הממונים על הכריתה והיוק: פטירא
דקיטפא. עץ של אפרסמון: פטישין רמאין.
פטישים והקייב: טירא. מצר. פוטמין דטיפסא.
ראשי הציור: פטרונא. אב: פלטרין. היכל מלך:
בפיל. בשער: פולסי. שבכ: פומבי. גלוי.
פוסקתא. גרענינים שבפרי: פטילוסין. כבד פה
ולשון: פסותא. פיסת יד: פסקא. שברים או
חתיכות: פעוטא. קטנה: פרדשכא. פקידים
נכבדים: פרגודא. מחיצה: פורפירא. מלבוש:
פרפס. גלוי: פרול. ברול: פרקטירא. בריכה
של מים: פרקמטיא. סחורה: פראסא. פרוכת:
פרדשקא. חלון או פקיד: פודיאיא. מטה: פרקי.
איברים: פרוונקא. שליח: פרחאן. נורחים:
פשוש. חפש: פתורא. שלחן: פתקא. כתב:

אות צדי

צדיא וריקניא. תהו ובהו: צחותא. צלולה:
צייתי. מקשיבים: צלי. תפילה: צניעותא.
גנוז: צהר. ספר וגבול:

אות קון

קאפו. נקרושו: בעלי קבין. שיש לו דמות דגל
של עץ: קבלא. ערפל: קתורא. כסא.
קדל. עורף: קודרין. אומדין השפוע: קדרותא.
שחרות: קומיטא. שר: קוטיפא. ניצוץ
קומיטים. שרים. בקופי. בתוקף וריקה: קופא.
גאד: קופיטין דקורטי. היכלות מצוירי:
קופידא. ברשות וכה: קיורא. קימ': קטירי.
מלקט: קוטורנטיין קלטרולסין. ראשי גייסות
מאדום: קטפירי דארעא. מקום מדרון עמוק
בארץ: קיטפא. דבוק: קטפא. אשכול: קוטרא.
קשר: קטפורא. גאד: קטורא. עשן: קטפורא.
בית דירה: קוטפא. מלבוש או כרית: בקטיפא.

שחוט: מכשרן. הגונים: מאנין. מלבושים:
מסכני. עניים: מסתפינא. ירא: אשתמיט. נשמת:
מעלעלין בגמגומא. מגמגמים בדיבורם: מיפק.
לכת: מפולמים. בריאים וחזקים או נקובים:
כמצליף. כמכה שי טבעות למטה: מקיזפא.
מזהירות ניצוץ: מרגליטין. מרגליות: מרבי.
מגדלי: מריט. מרוטות: משתעייא. מספרת:
משיחא. מדה: משקופי. חלוני: משתככים.
נשקטים: משריין. מחנות: משכא. עור: מדבי
טרטשי. הממונים על האסכרה:

אות נון

נאים. מנמנם: נביע מתתא. נובע מלמטה:
נבובין. אוצרות: נבית. גלין: נגרי
טורייא. חוצבי הרים: נגיבו. יבשה: נגדין.
נמשכים: נדיף. מריח: נזף. נער: נטר. ממתין
אושוט: נטיל. נושא: נטלי במלנווי נוסעים
בנוסעיהם: נייפין. נואפים: נמוסי. מנהגים:
נימין. שערות: נמוכים. שפלים: נסיב נשוי:
נצאן. נתקוטטים: נקט. לקח: נורא. אש: נשף.
מנשב:

אות סמך

סאיבא. טומאה: סב. קח: סיב. זקנה: סגירא.
מוסגר: סחרנא. סביב: סח. סיפר: סברא. הטיה:
סטנוניא. הסוהר: סטון. נחש: סיתווא. חורף:
סיטו. תואר: סטיפ. סיגי הכסף: סך. הבט:
סילתא. כלי זכוכית: סמכא. עמוד: סימא. אוצר:
סמטא. נתיב: סימירא. נתיב או מצנפת: סומקא.
אדום: בסיו דמלין. דברים נעימים: סינדרא.
חבל: סנפרינון. ספיר: סנטירא. שוטר העיר:
סוסטיפא. קשת: סוספיטי. סיגי: סוספינא. שומן:
סיסטרין. מלבוש: סוסיתא. מחצבת: סוספיטא.
זוהם: ססגונא. גוון תחש: בסיסו. בתיקונו:
ספאן. חשיבות: ספונים. תוקף: סיפטא. משקל:
ספון. חשיבות: סרטא. שירטוט: סריקתא. רקים:
סריין. סגופת: סרכי. שרים: סתימו דסתימין.
נעלם על כל הנעלמים: סיתרא. חולה: סתרא
דסתריין. סודי הסודות:

אות עין

עא. עץ: עבורי. בריח: עבורא. תבואה: עיבא.
מעונן: דלעגל. מהרה: עדואיהון. עיבוריהם:
עדייהון. עיבור שלהם: ועידרת. וימותו: עזקא.
טבעת: עחלי דאילתא. תאומי צביה: מתעסר

פירוש המלות

קיסדורין דירוקי. מיני ירקות : קסירי. אמתחי : קהטיפין. סיגין : קוסטונא. מכס : דקסטו. מדה וכלי : בקיטורא דקוסטא. אהל שלנים בו אורחים : קיסטא. קודם : קסטירא. אהל : קסטיטירא. זוהרת : קסטירא. והירות : קיסטא. ברית : קיסטא דטירמא בקירטוי דאורחוי. כלי שמבשלי. בו על אם הדרך : קסטפי. זה רות : צוץ : מקסטר. קישוט : קוסדרי. עשבים : קסטירים. רוחות בלא גוף : קוסטרא. כיס : קסירי. אומות. קיסטפא. חתיכת עץ : קופסירא. דבוקים : קוסטי. מדות : קפטלאי. ראשים : קופא. בלא : ע : קופטרך. מלבושך : בקופטרא דקילטא. דרוק וקלוט : קפטורי דקילטא. קשרים הקלוטים בכרעי מטה : קפטרא. חבל : קפתורא. מטה ידו ל... הטבור : קפסירי. שרים שלטונים : קפלין. עמודים : קופטי. חדרו : קופטרא. דבוק ואחוז : קופטא. מלבוש : קפחא. מקפח את הבריות : קפחי. גולנים : קרבא. מלחמה : קרדו. זשך : קריינא. מלמד : קרדיני. חוק : קרדנותא. קשה וחוק : קורדיטא. מאכלים מצויירים בדפוס : קרפולין. סחורה : קפסירי. קסרי. בעלי מדות קרטייא. בית : קורטמי. גרעניי בקרדינא. בחוק ותוקף : קרטופא. קשר : קרטיפא. קלע : קיר פטרונא. אדון ואב : קרטנא. אוצר : קרדנותא. חזק או שחור : קשטא. עצים : קשוט. אמת : קשישא. זקן : קתדרי. כסאות :

אות ריש

ראמין דראמין. גבורים דגבורים או חזקים : חזקים : רברבין. גדולות : רביין. נערים : רבין. מצומדת : רהטין. רצין : רווק. אדם פנוי בלא אשה : ברטיבא. בשדה אגם מים : רזא דמלא. סוד הדבר : מרחצים. בוטחים : רכיכי. רך : ברילוגיא דאופיר. כתם אופיר : רעיא. מבקש : רעוא. רצון : רימנא. גערתי : רופינוס. שרים : רתיכין. מרכבות :

אות שין

שאפא. לבלוע : שארי. התחיל : שבבין. שכנים : שבבים. חדרים : שביבין. שלהבת : שבריר. כמדומה : שטיא. שוטט : שייפין. אברים : שכלולא. יסוד : שככין. נשקטים : שליחא דקוסטא. שלית הדין שממונה על העונש : לשלפא. להוציא וישליף. ויחניט : שעלא. דריסת : שעיעיב

גסדין : קטירנא. צריר : קטיר. קשר : קטפיריס. גופי בהמות : קטפירא. קשר או מין עוף : קטפירא. קשור : קוטיפא דקרנטא. זפת הנוסף מכו תות עץ : בקטורא דקוטירא. בקשר הקינטור והכעס : קטפורי. נצוצות : קטפוי. מדרון : קוטריין. קינטר : קוטפא. דביקות : קטפורה. צורה פנור : קטרי רמאי. קשרים חזקים : קטטורי. שולח הדין : קטפירא. מלבושים : קטפא. מתגלגלו קיטרא. עשן : אתקטר חד אורחא קסטיריא. מקושר דרך א' המאיר ומוהיר ואותה דרך היא הליכו הנחש עליון וכל הכוכבים דקים וקטנים קטורין בו ותולן ממנו : קטנון. יער : קוטיפי. והירות : קטפוי. מלבושין : קטרי דורא. גחלי רתמים : קטפירא. מלבוש : לקטעה. לקצץ קלישא דקה : קליפין. גלויים : בקולמטוי בתוקף : בקלפוי. בהתגלות : קלמא. קסת הסופר קולפוי דשגר. מקל שראשו נטוע במסמרים קולטרא דקיטפא. קלישה הדיכוכ : בקולמיטו. בהתלהבות : בקלדיטו. באורות : קולפוי. מקל קלדיטא. עיגול : קולפא. מקלות עצים : קלא מן קליא. קול א' מן הקולות : קולפון. שלהבת : קוליתא. עצם הירך : קולטא. סדק : קליטיי. קלפי : בקולפי דסיכתא. בהכאת הבטה : קמיט כטופסק. נקמט קמטים כדפוס שצוירו בולט לחוץ : קומטרא. הקמטות שקומט ע"י תרועה : קומפא. מאפר : קומטו. כסויים : קמראי. מכסה : קונדיטיין. יין מעורב עם לפלל ודבש : מקונדיטיין בישין. ממשכה רעה : קנוחא. אכפרה : בוקניא. בקנאה : קנטיר. חרס : קינתא. מחלוקת : קונפון. קובץ אנשים ע"י הכרזה : קסטירא. ממשלת : קסרא. מושל : קסטירא. סיג : קיסטרא. אסתרא : קסטורין. שרים : קוספיתא. כף הלע : קסטריין. גידים : קסטורים. חולה מחמת איזה רוחות. קספורה. עטרה : קסטורים. שוטרים : מקסטורא. מהאוסף : קפטא. הכה : קוסטא. עצים : קסטורא. זיהם : קסטין. מדות : קסטריין. רוחות שלוחי דין : קסטר בקטריין בקומטא. שוטר בקישור ומאסר : קיסטא דעינא. זולג המעות תמיד מעיניו : קי רוא. ממונים : קסטר ישיה. הכה שלהבת וסיבב ראשו : קוסטי. מדות : קוסטיי. חרבה : קוספיטא. קלע : קסטפא. זוהר ניצוץ : קסטורין. היכלות : קוטרא דקוטרא. אהל עשן : קוסטייהו. מדתם : קוסטר. תליין : קסטורי. עמונים ושוטרי המלך על מדינתו לקיים דתו :

פירוש המלות

חלקים : שף. נעקר ממקומו : שפניני. תורים :
שפירין. יפים: שריקן. הפחותים: שורין. חומות:
שרא. התחיל או התיר: שרא קברא. יחרם
קברי: שורי. חומות: שורייקי. גידיב: שורטא.
קנים: שושיפא. סדין: דאשתלל. שנסתלק:

(א"ה פרוש המלות הזה נעתק מפירוש המלות הגרסס
בסוף הוהר חדש וכתוב שם שהוא פירוש המלות

לזוהר הגדול ולזוהר חדש וראיתי כי נפלו בו כמה
טעיות מהם ט"ס ומהם גוף הביאור איתו מדויק
לענין והוקשה עלי לתקן כי צריך לזה בקיאות וחפוש
רוב: ועיון גדול ובכך הנחתים כמות שהם ועל
הקורא לעיין היטיב וההייב. הש"ך ט"ס).

אות תיו

תב. חזר: תבנא. חזרתי או תבן: חוואא. תמיהה:
תווי והדרין. מבקשים ומחזרים תזיף.
לוייה: תחמי. תראה: תכסיף. תבייש: תלגא.
שלג: תוליף. תלמדו: הלא. הר קטן: תמן. שם:
תננא. עשן: תסקופין. עלילות: תפסין. משיגים: